

DOCUMENTELE ȚĂRII ROMÂNEȘTI

PUBLICATE DE

P. P. PANAITESCU

I.

DOCUMENTE INTERNE
(1369—1490)

BUCUREȘTI
FUNDAȚIA REGELE CAROL I
1, Strada Wilson, 1
1988

**DOCUMENTELE
ȚĂRII ROMÂNEȘTI**

DOCUMENTELE ȚĂRII ROMÂNEȘTI

PUBLICATE DE

P. P. PANAITESCU

I.

DOCUMENTE INTERNE
(1369—1490)

BUCUREȘTI
FUNDAȚIA REGELE CAROL I
1, Strada Wilson, 1
1938

INTRODUCERE

Publicarea unui codice diplomatic al Țării Românești, o colecție a documentelor emanate din cancelaria domnească sau a celor particulare, era o nevoie de mult simțită în istoriografia noastră. Istoria politică și cronologia domnilor, istoria socială, economică, administrativă și juridică a Principatelor Române nu se poate scrie fără colecția completă a acestor documente. Valoarea lor în fața criticei istorice este mult superioară aceleia a izvoarelor narrative, opere ce se îndeletnicesc mai ales cu fapte episodice, înfățișate adesea în chip tendențios. Ele constituie, putem spune fără nicio exagerare, cel mai însemnat izvor al istoriei noastre, cuprinzând viața adâncă și permanentă a țării în trecut.

Pentru Moldova avem un codice diplomatic care merge dela primele documente până la sfârșitul veacului al XV-lea, exact până la moartea lui Ștefan cel Mare, grație edițiilor lui I. Bogdan și ale d-lui M. Costăchescu ¹⁾. Pentru Țara Românească nu avem nimic asemănător. Prezentul volum, care va fi urmat, nădăjduim, de altele, formează un început; el cuprinde actele interne emanate din cancelaria Țării Românești (precum și câteva acte particulare) dela 1369—1490.

Publicațiile anterioare de documente muntene sunt destul de numeroase, dar niciuna n'a urmărit să strângă într'un tot documentele risipite în arhive și în diverse publicații. Cercetători străini, rusul Venelin, încă din 1840 ²⁾, și bulgarii L. Miletic și

¹⁾ M. Costăchescu, *Documentele moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, Iași, Fundația Regele Ferdinand I, I, 1931, XXXI + 557 p., II, 1932, XXV + 956 p. și Idem, *Documente moldovenești dela Ștefan cel Mare*, Iași, Fundația Regele Ferdinand I, 1933, XII + 328 p. și I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, București, Comisia ist. a României, II, vol., 1913, XLVI + 1518, p., XXII + 611 p.

²⁾ I. Venelin, *Влахо Болгарскія или Дако славянскія грамоты*, St. Petersburg, 1840, XIV + 359 p. și XX pl.

Agura în 1893 ¹⁾), au publicat un număr de hrisoave muntene, aceste publicații dau numai textul original slav al documentelor, fără traducere.

Ambele colecții trebuiesc utilizate cu toată rezerva, editorii n'au mai colaționat transcrierile lor cu originalele, după prima copiere, așa că s'au strecurat numeroase omisiuni, care cuprind câteodată rânduri întregi, iar lectura nu este întotdeauna cea bună.

Dintre cercetătorii români, în primul rând trebuie însemnat numele lui B. P. Hasdeu. În *Arhiva Istorică a României*, Hasdeu ²⁾) a risipit și un mic număr de documente slave muntene; el este cel dintâiu care a publicat documente slavo-române cu traduceri românești și a introdus metode științifice în editarea documentelor ³⁾). Traducerile lui Hasdeu, din această perioadă a activității lui, sânt în genere exacte, deși cam prea libere.

Ioan Bogdan, fără îndoială cel mai bun slavist al nostru, n'a publicat decât întâmplător câteva documente interne muntene ⁴⁾), în schimb pentru documentele externe (corespondența domnilor munteni cu Brașovul) ⁵⁾), opera sa este fundamentală, alături de colecția lui Gr. Tocilescu, publicată postum ⁶⁾).

Pe lângă acești slaviști cu pregătire științifică, un număr de diletanți au încercat să dea la iveală documente slavo-române din Țara Românească, dar edițiile lor trebuiesc revizuite cu

¹⁾ L. Miletić și I. Agura, *Дако Ромънитѣ и тѣхната славянска писемности* Sofia, 1893, extras din *Сборникъ на народни умотворенія*, IX (1893), 180 p. + IV pl.

²⁾ B. P. Hasdeu, *Arhiva Istorică a României*, București, 1865—1867, IV vol.

³⁾ Cf. și N. Iorga, *Note critice asupra culegerilor de documente interne românești*, București, 1903, p. 10—18.

⁴⁾ I. Bogdan, *Un hrisov al lui Mircea cel Bătrân din 16 Iunie 1415*, în *Mem. Acad. Rom.*, sec. ist. XXVI, 1904, 7 p. și, *Patru documente dela Mihai Viteazul*, în *Prinos lui D. A. Sturdza*, 1903, p. 147—170.

⁵⁾ I. Bogdan, *Relațiile Țării Românești cu Brașovul și Țara Ungurească*, I, București, 1905, CVIII+400 p. Despre opera lui I. Bogdan ca slavist, cf. P. P. Panaitescu, *Ioan Bogdan și studiile de istorie slavă la Români* (extras din *Buletinul Comisiei ist. a României*, VII), Vălenii de Munte, 1928, 32 p.

⁶⁾ Gr. Tocilescu, *534 documente istorice slavo-române* (cu o introducere de I. Bianu), București, 1931, XXXVI+551 p. Bogata colecție de documente slavo-române culese dela Muntele Athos, publicată de d-l Gr. Nandriș, *Documente slavo-române din mănăstirile Muntelui Athos*, București, Fundația Regele Carol I, 1936, 312 p., nu cuprinde documente interne, așa că nu am avut prilejul s'o utilizez pentru lucrarea acestui volum.

atenție ¹⁾. Printre dâșii o mențiune specială merită Al. Ștefulescu, un harnic adunător de documente din Gorj, care a străbătut județul său ani de zile, umblând din sat în sat, strângând cu râvnă demnă de laudă documentele vechi ²⁾.

Publicațiile anterioare mi-au fost, firește, de folos, dar le-am controlat, de câte ori mi-a fost cu putință, cu originalele și am credea că am izbutit să dau ediții și traduceri mai exacte ale documentelor publicate mai înainte. Pe lângă acestea, un număr destul de mare de inedite au îmbogățit colecția de față.

Fondurile documentare mai însemnate pe care le-am cercetat au fost Arhivele Statului din București, Biblioteca Academiei, arhivele Eforiei Spitalelor Civile și ale Creditului Rural, Muzeul Gorjului din Târgul-Jiului, precum și un număr de arhive și colecții particulare, care mi-au fost deschise cu multă bunăvoință.

Metoda de editare. Am cuprins în colecția mea toate actele oficiale și particulare scrise în Țara Românească, deocamdată în acest volum între anii 1369 și 1490. Așezarea a fost făcută în ordine cronologică, admițându-se însă împărțirea în două serii, folosită de I. Bogdan și M. Costăchescu pentru documentele moldovenești: documente interne și externe. Prin documente interne se înțeleg actele destinate unor persoane sau comunități din țară, cele externe adresate unor persoane sau comunități din afara granițelor principatului Țării Românești: Muntele Athos, Brașovenii și Sibienii, regii Ungariei, etc. Am cuprins între documentele interne și actele privitoare la Țara Făgărașului, pe timpul cât această țară a fost un feud al domnului Țării Românești și de asemenea și actele pe care regii Ungariei le dădeau în calitate de su erani, pentru treburi interne ale țării (libertatea cultului, privilegiul mănăstirești) ³⁾. Această împărțire nu este ideală din punct de vedere metodic, ea prezintă însă folosul adunării laolaltă a documentelor cu caracter asemănător și ușurează mult sarcina editorului.

Cele mai multe documente din prezentul volum sunt scrise în limba medio-bulgară (cu influențe sârbești), câteva documente

¹⁾ Vezi lista completă a publicațiilor de documente interne muntene din sec. XIV și XV, mai jos la *Bibliografie*.

²⁾ Al. Ștefulescu, *Documente slavo-române relative la Gorj*, Târgul-Jiului, 1908, 624 p. și idem, *Mănăstirea Tismana*, ed. III, București, 1909, 493 p.

³⁾ Alături de aceste acte, am introdus în mod excepțional și actul despotelui sârb Ștefan Lazarevici pentru mănăstirea Tismana.

sunt scrise în limba latină. Am introdus în colecție, în lipsa originalelor pierdute, texte păstrate numai în traducere sau chiar în rezumate, românești, latinești și ungurești.

Transcrierea documentelor este făcută după metoda publicării textelor occidentale medievale: am despărțit cuvintele care în original erau scrise în șir, am coborât în rând literele aruncate, am completat prescurtările în spiritul limbii documentelor, am desfăcut ligaturile și monogramele, am introdus o punctuație rațională și am tipărit cu inițiale majuscule cuvintele proprii și cele dela începutul frazelor. Nu am adăugat jusurile (⸏ și ʀ) finale, atunci când lipsesc în text; aceste litere au în documentele slavo-muntene (medio-bulgare) o valoare pur grafică, când sunt așezate la sfârșitul cuvintelor. De asemenea nu am reprodus spiritele și accentele care au și ele o valoare grafică și nu fonetică; sunt o imitație după alfabetul grecesc, unde-și au rostul lor. Am urmat pentru aceasta regula învățatului englez John Schmitt, care spune: « Editorul poate să lase la o parte... tot ceea ce prezintă o deosebire numai grafică; cuvintele însă altfel pronunțate, adică acelea care prezintă o deosebire nu numai pentru ochi, ci și pentru ureche, trebuiesc considerate ca importante »¹⁾.

Pentru a îngădui controlul, am dat o listă a cuvintelor care de obicei apar prescurtate în documente, arătând felul cum am rezolvit fiecare prescurtare. Pentru prescurtările care nu sunt curente, am dat în aparatul critic forma prescurtată. Am corectat unele scăpări de condeiu ale diacilor și copiştilor, care nu reprezentau greșeli datorite lipsei de cultură, de pildă dublarea unor cuvinte, indicând însă întotdeauna forma originală în aparatul critic. Nu am întrebuințat croșete decât pentru cuvintele adause de mine, acolo unde, documentul fiind șters sau rupt, n'a putut fi cetit și a fost completat prin comparație cu alte documente ce întrebuințează formule asemănătoare. Unde nu se poate face completarea, am indicat lacuna prin puncte, proporțional cu spațiul ce-l ocupă textul neciteț.

Această metodă nu va fi apreciată de amatorii de ediții zise fotografice, dar nu cred că o ediție de documente poate și trebuie să înlocuiască un album paleografic, care are altă menire. Un editor trebuie să rezolve odată pentru totdeauna greutățile ce le

¹⁾ John Schmitt, *The chronicle of Morea*, citat apud de D. Russo, *Critica textelor*, în Buletinul Comisiunii Istorice, I, 1915, p. 62.

prezintă textul editat: prescurtări, despărțiri de cuvinte, deosebiri între cuvinte proprii și comune, nu să lase pe seama cetitorului această muncă, de câte ori întrebuințează un document ¹⁾.

Am crezut de asemenea folositor să dau indicații asupra citatelor din cărțile sfinte făcute de diacii de documente.

Traducerile. În ce privește traducerile, am dat, spre deosebire de ediția lui Bogdan a documentelor lui Ștefan cel Mare, traducerea românească a tuturor documentelor slave, socotind că limba medio-bulgară e prea puțin cunoscută de cercetători. Am dat, pentru păstrarea uniformității și a exactității, traduceri noi, nefolosind traducerile anterioare ale diacilor de cancelarie sau pe cele datorite unor editori ce m'au precedat. Aceste traduceri le-am folosit pentru control, dar am constatat că cele făcute de diacii din veacul al XVIII-lea, deși nu sunt nici ele scutite de greșeli, sunt superioare celor datorite funcționarilor din arhive din zilele noastre.

Documentele latine n'au fost traduse, căci este datoria oricărui istoric să cunoască această limbă; numai unele cuvinte sau pasaje cu caracter special latin medieval au fost traduse în note.

M'am depărtat întru câțva de forma tradițională a traducerilor de documente.

Cei mai mulți editori de documente au păstrat pentru traduceri românești forma, topica și lexicul vechilor traduceri din secolul al XVIII-lea ale diacilor de slovenie. Aceste traduceri, ce erau imitate de istoricii moderni, nu se potrivesc unei ediții științifice: limba lor cuprinde arhaisme azi neînțelese și e lipsită de claritate. De altfel, această limbă, fiind din secolul al XVIII-lea, nu corespunde, firește, cu limba românească care se vorbea în vremea scrierii documentelor (veacurile al XIV-lea și al XV-lea!). Am socotit că înainte de toate claritatea înțelesului trebuie să fie prima grijă a unui traducător, care se adresează cercetătorilor

¹⁾ Cf. D. Russo, *Critica textelor și tehnica edițiilor*, în Buletinul Comisiei Istorice, I, 1915, p. 61—62. Firește, metoda de editare nu poate varia dela limbă la limbă și nu putem admite o metodă separată pentru textele slave cirilice. Părerea contrară la I. Ohijenکو, *Cum trebuiesc editate documentele moldovenești?*, în *Omagiu lui I. Bărbulescu* (Arhiva, XXXVIII, 1931), p. 518—542. Cf. și observațiile noastre, în *Revista Ist. Rom.*, II, 1932, p. 317 și răspunsul d-lui I. Bărbulescu, *Slavistica de astăzi la editarea textelor cirilice*, în *Arhiva*, XL (1933), p. 54—61 și considerațiile istoricului polon I. Adamus asupra acestei discuții, în *Ateneum Wileńskie* (Wilno), IX, 1934, p. 21—24. Autorul respinge exagerările lui I. Ohijenکو și ia o atitudine mijlocie.

științifici. De aceea și unii termeni consacrați în traducerea documentelor au fost schimbați pentru a păstra mai multă precizie. Așa de pildă, *самодержицѣ* și *самодержавный* n'au fost traduși, după înțelesul propriu, cu « *de sine stătător* », ci ca titlu, cu « *autocrat* »; *Угровлаχία* n'a fost tradusă cu *Țara Românească*, ci a rămas *Ungrovlahia*, căci acesta era numele oficial al țării; *Клшшка землѣ* rămânând să fie tradusă prin *Țara Românească*. *Господѣ Богѣ* n'a fost tradus cu « *Domnul Dumnezeu* », ci simplu « *Dumnezeu* », căci acest cuvânt românesc cuprinde și noțiunea de domn. Unele cuvinte tehnice, care înseamnă instituții dispărute, au rămas în forma lor slavă în textul românesc: *prădalica*, *dușegubina*, *ohabă*, etc. M'am ferit de traduceri care înseamnă interpretări, ca: *члсѣдѣ* = rumân, în loc de *vecin*, *кѣѣлѣ* = frunțași.

Notele. În ce privește notele ce însoțesc documentele, ele sunt mult mai scurte decât în alte colecții similare. Nu cred că intră în sarcina unui editor să comenteze documentele pe care le publică; datoria lui este împlinită când înfățișează materialul istoric în condiții optime, ca să poată fi folosit în cercetări critice, monografii și lucrări de sinteză. O colecție de documente nu poate fi în același timp și o colecție de monografii.

Pe de altă parte, un specialist în paleografie și în limbă slavă, nu poate fi întotdeauna și un cunoscător adânc al genealogiei familiilor boierești și al geografiei istorice; el este dator să se mărginească în câmpul specialității sale, lăsând în grija altor specialiști mai chemați să facă, pe temeiul materialului pe care-l prezintă, o operă scutită de erori.

De aceea am înlăturat din note toate considerațiile genealogice, orice identificare de sate sau de persoane. În acest chip, câștigându-se și mult spațiu, cercetătorul va avea și un număr mai mare de documente la un loc.

Notele dela sfârșitul documentelor trebuie să cuprindă indicația locului unde se află documentul, a materialului pe care e scris și a stării în care se află actul. Nu am făcut descrieri paleografice și diplomatice amănunțite, lăsând aceasta în grija unor studii speciale ¹⁾.

¹⁾ Cf. I. Bogdan, *Relațiile Țării Românești cu Brașovul și Țara Ungrorească*, Introducere; D. P. Bogdan, *Contribuțiuni la studiul diplomatiei vechi moldovenesti*, în *Revista Istorică Română*, IV (1934), p. 92—140 și Idem, *Diplomatica slavo-română în secolele XIV și XV*, ibidem, V—VI (1935—1936), p. 223—284 și VII (1937), p. 74—121.

Am arătat, pe cât mi-a fost cu putință, edițiile anterioare, fără ca această indicație bibliografică să cuprindă prin prezența ei vreo apreciere sau aprobare a felului cum a fost editat și tradus anterior actul. Tot în note se vor găsi justificări ale traducerilor care prezintă dificultăți, precum și ale datării documentelor nedatate sau greșit datate. În această privință documentele lui Mircea cel Bătrân, pentru datele cărora era o totală neprecizie, au fost datate după criteriile raționale, aducându-se prin aceasta și rânduială în istoria acestei domnii. Se dau în note indicațiile sau alte elemente cronologice greșite; acolo unde indicația aceasta lipsește, înseamnă că ele sunt exact redată în document. Am socotit ca un lucru definitiv dovedit că anul, ca și indicația, începeau în Țara Românească, în veacurile al XIV-lea și al XV-lea, la 1 Septemvrie, conform erei bizantine ¹⁾.

Am acordat o grijă specială indicelor, care sunt în număr de trei: nume proprii și instituții, românisme și slavisme (acestea din urmă numai pentru cuvintele rare). Indicele pentru primele două volume se vor găsi la sfârșitul volumului al II-lea.

Colecția aceasta, dacă mi-e îngăduit să judec propria mea lucrare, este un instrument de lucru, fără paradă de erudiție și complicații, cât mai simplu, ca să fie cât mai practic.

Mulțumiri. Dacă am ajuns în adevăr la acest rezultat, o datoresc în mare parte și bunăvoinței cu care am fost ajutat de cei ce au urmărit cu interes această lucrare. Un număr de directori de biblioteci și de proprietari de documente mi-au ușurat sarcina cercetării în arhive și colecții; menționez aci cu mulțumiri pe d-l general R. Rosetti, directorul bibliotecii Academiei Române, C. Moisil, directorul Arhivelor Statului, apoi d-nii M. Oromolu (pentru Creditul Rural), părintele P. Partenie, G. D. Florescu, I. Ionașcu, Emil Vărtosu, G. M. Cantacuzino. D-l Andrei Veress mi-a procurat o fotografie din Arhivele din Budapesta și mai multe indicații asupra unor ungurisme. Întreg textul și traducerile au fost revăzute, înainte de a intra la tipar de d-l Damian P. Bogdan, asistent universitar, ale cărui sugestii mi-au fost de mare folos. D-l H. Stahl a avut bunăvoința să facă pentru mine o expertiză grafică însoțită de mai multe fotografii mărite a unui document al lui

¹⁾ I. Bogdan, *op. cit.*, p. XLVII; C. Giurescu, *Câteva cuvinte asupra vechii cronologii românești*, în *Convorbiri literare*, XXXIV (1900), p. 693—714 și 738—745; D. P. Bogdan, *op. cit.*, în *Revista Istorică Română*, VII (1937), p.

Mircea cel Bătrân (nr. 24), D-șoara Maria Dumitrescu, bibliotecară la Arhivele Statului și diplomată a școalei « des Chartes », a binevoit să revadă după fotografie textul unui document latin din veacul al XIV-lea (nr. 3); sânt recunoscător d-lui prof. A. P. Todor, care a tradus în românește pentru mine un document păstrat în limba maghiară (nr. 65). Nu pot termina fără să pomenesc și numele d-lui prof. D. Russo, la care am găsit, alături de atâți alți cercetători ai noștri, sfaturi binevoitoare și indicații din bogata d-sale bibliotecă.

Publicarea lucrării se face sub auspiciile Fundației Regele Carol I, care a îngrijit prin conducătorii ei ca să fie înfățișată publicului într'o formă tipografică excelentă, ca și celelalte numeroase publicații istorice, pe care le-a dat la iveală până acum.

București, 22 Decembrie 1937.

P. P. PANAITESCU

PRESCURTĂRI-BIBLIOGRAFIE

- Biblioteca Academiei Române, Creșterile.
București, 1905—1936 Acad. Rom., Creșteri
- Akademja Jugoslovenska, Rječnik hrvatskago ili srpskago jezika, Zagreb, Akademja Zagreb.
- Академія наукъ, словарь церковно-славянскаго и русскаго языка, St. Petersburg, ed. II, 1867, IV vol. Akademja Petersb.
- Aricescu, C. D., Indice de documente aflate în Arhiva Statului, Revista Istorică a Arhivelor României, I și II, București, 1874—1876 Aricescu, Indice.
- Arion C. Dinu, Din hrisoavele lui Mircea cel Bătrân, București, 1930 Arion.
- Bartal A., Glossarium mediae et infimae latinitatis regni Hungariae, Leipzig, 1901 Bartal, Glossarium.
- Bogdan I., Relațiile Țării Românești cu Brașovul și cu Țara Ungurească, I, București, 1905 Bogdan, Relațiile.
- Bogdan I., Un hrisov al lui Mircea cel Bătrân din 10 Iunie 1415, în Academia Română, Memoriile secțiunii istorice, seria II, XXVI, 1904 Bogdan, Un hrisov al lui Mircea.
- Bogdan I., Vlad Țepeș și narațiunile germane și rusești asupra lui, București, 1896 Bogdan, Vlad Țepeș.
- Brezoianu I., Vechile instituțiuni ale României, București, 1882 Brezoianu, Vechile instituțiuni.
- Bulat T. G., Contribuțiuni documentare la istoria Olteniei în secolul XVI, XVII și XVIII, Râmnicul-Vâlcei, 1925 Bulat, Contribuțiuni.
- Candrea J. A. și Adamescu G., Dicționarul

- enciclopedic ilustrat, Cartea Românească, București, 1932 Candrea, Dicționar.
- Caragić Vuc Stef., Српски рјечник исту-
мачен њемачком и латинскијем ријечима
ed. IV, Belgrad, 1935 Caragić, Рјечник
- Conea I., Țara Loviștea, București, 1935 Conea, Țara Loviștea.
- Cronologia Tabelară, în Operele lui Con-
stantin Cantacuzino, publicate de N.
Iorga, București, 1901 Cronologia Tabelară.
- Docan N., Despre elementele cronologice
din documentele românești, Academia
Română, Memoriile secț. istorice, ser. II,
XXXII, 1910 Docan, Elemente
cronologice.
- Docan N., Studii privitoare la numismatica
Țării Românești, Academia Română, Me-
moriile sec. istorice, ser. II, XXXII, 1910 Docan, Studii nu-
mismatice.
- Fejér G., Codex diplomaticus Hungariae
ecclesiasticus ac civilis, Buda, 1829—1842,
XI tom Fejér.
- Filitti I. C., Arhiva Gheorghe Gr. Cantacu-
zino, București, 1919 Filitti, Arhiva Can-
tacuzino.
- Florescu G. D., Divane domnești din Mun-
tenia în secolul al XV-lea, București, 1927,
extras din Revista Arhivelor, II Florescu, Divane.
- Florescu G. D., Divane domnești din Mun-
tenia în secolul al XV-lea (1496—1501), în
Revista Arhivelor, II, 1929, p. 360—388 Florescu, în Rev.
Arh., II.
- J. Fridvaldszky, Reges Ungariae Mariani ex
antiquissimis diplomatis, aliisque mss.
conscripti, Viena, 1775 Fridvaldszky, Reges
Mariani.
- Ghibănescu Gh., Surete și Izvoade, docu-
mente slavo-române, I, Iași, 1906 Ghibănescu, Surete.
- Giurescu C., Despre boieri, București, 1920. Giurescu, Despre
boieri.
- Giurescu Const. C., Organizarea financiară
a Țării Românești în epoca lui Mircea
cel Bătrân, Academia Română, memoriile
sec. istorice, ser. III, VII, 1927 Giurescu Const. C.,
Organiz. financiară
- Grecianu Șt., Genealogiile documentate ale

- famiilor boierești, II vol., București, 1913 și 1916 Grecianu, Genealogiile.
- Grotefend H., Taschenbuch der Zeitrechnung, ed. VI, Hannover, 1928 Grotefend.
- Haberkern E. und Wallach J. F., Hilfs-wörterbuch für Historiker. Mittelalter und Neuzeit, Berlin, 1935 Haberkern-Wallach. Hilfswörterbuch.
- Hașdeu B. P., Arhiva Istorică a României, IV vol., București, 1862—1867 Hașdeu, Arhiva Ist.
- Hasdeu B. P., Istoria critică a Românilor, București, 1873 Hasdeu, Ist. Critică.
- Hasdeu B. P., Negru-Vodă. Un secol și jumătate din începuturile statului Țării Românești, Introducere la Magnum Etymologicum Romaniae, IV, București, 1898 Hasdeu, Negru-Vodă
- Hurmuzachi E., Documente privitoare la istoria Românilor, București, 1880—1937, XIX tomuri Hurmuzachi, Doc.
- Ionașcu I., Biserici, chipuri și documente din Olt, I, Craiova, 1934 Ionașcu, Doc. din Olt.
- Iorga N., Studii și documente cu privire la istoria Românilor, III, VII și XII, București, 1902, 1904 și 1906 Iorga, Studii și documente.
- Lăpedatu Al., Vlad-Vodă Călugărul, 1482—1496. Monografie istorică, București, 1903, extras din Convorbiri Literare, XXXVII Lăpedatu, Vlad Călugărul.
- Lietzmann H., Zeitrechnung der römischen Kaiserzeit, des Mittelalters und der Neuzeit, Berlin-Leipzig, 1934 (Sammlung Götschen nr. 1085) Lietzmann, Zeitrechnung.
- Marcoff N., Българско-Френски и Френско-Български рѣчникъ Leipzig, Otto Holze, 1912 Marcoff.
- Miklosich Fr., Lexicon . Paleoslovenico, graeco-latinum, Viena, 1865 (ediție nouă, fotografiată) Miklosich, Lexicon.
- Miletić L. și Agură I., Дако Ромънитѣ и тѣхната славянска писемности, Sofia,

- 1893, extras din Сборникъ за народни умотворения IX (1893) Miletić și Agura.
- Miletić L., Нови влахо-български грамоти вътъ Брашовъ în Сборникъ за народни умотворения, наука и книжни, XIII(1896) Miletić, Brașov.
- Mușețeanu I. preot, Mănăstirea Glavacioc, teză de doctorat, București, 1933 . . . Mușețeanu, Mănăstirea Glavacioc.
- Nicolaescu Stoica, Documente inedite dela Mircea cel Bătrân, București, 1936, extras din Revista Municipiului București, nr. II St. Nicolaescu, Doc. dela Mircea cel Bătrân.
- Nicolaescu Stoica, Documente slavo-române cu privire la relațiile Țării Românești și Moldovei cu Ardealul în sec. XV și XVI, București, 1905 St. Nicolaescu, Doc. slavo-române.
- Nicolaescu Stoica, Domnia lui Alexandru-Aldea, fiul lui Mircea-Vodă cel Bătrân, în Revista pentru istorie, arheologie și filologie, XVI (1922, p. 225—270 și extras). St. Nicolaescu, Alexandru-Aldea.
- Nicolaescu Plopșor C., Documente oltenesti, Craiova, 1933 (fotografii) Nicolăescu-Plopșor, Doc. oltenesti.
- Nicolăiasa G., Chestiuni practice de cronologie românească veche, București, 1927, extras din Revista Arhivelor, I Nicolăiasa.
- Onciul D., Originele Principatelor Române, București, 1899 Onciul, Originele.
- Pușcariu I., Fragmente istorice despre boierii din țara Făgărașului, IV, Sibiu, 1907 Pușcariu, Fragmente.
- Ruvarac Ilarion, Pop Nikodim, der erste Klöstergründer in der Walachei, în Archiv für slavische Philologie, XI (1888), p. 351—363 Ruvarac, Nikodim.
- Sacerdoțeanu Virginia, Tableau chronologique des princes roumains, extrait du Bulletin du Comité international des sciences historiques, Paris, 1935 . . . Sacerdoțeanu V., Tableau.
- Stahl H. și Bogdan Damian, Manual de paleografie slavo-română, București, 1936 . Stahl și Bogdan, Manual.
- Sturdza D. A., Dare de seamă despre colecțiunea de documente istorice române

- aflăte la Wiesbaden, Academia Română, Memoriile sec. istorice, ser. II, VIII (1888) Sturdza, Documente la Wiesbaden.
- Ştefulescu Al., Documente slavo-române relative la Gorj, Târgul-Jiului, 1908 Ştefulescu, Docum. slavo-române.
- Ştefulescu Al., Istoria Târgu-Jiului, Târgu-Jiu, 1906 Ştefulescu, Tg.-Jiu.
- Ştefulescu Al., Mănăstirea Tismana, ed. III, Bucureşti, 1909 Ştefulescu, Tismana.
- Ştefulescu Al., Schitul Crasna, Bucureşti, 1910 Ştefulescu, Crasna.
- Tiktin H., Rumänisch-deutsches Wörterbuch, IV vol., Bucureşti, 1903—1925 Tiktin.
- Tocilescu Gr., 534 documente istorice slavo-române din Țara Românească și Moldova, Bucureşti, 1931 (publicație postumă) Tocilescu, 534 documente.
- Vasilescu Al. Al., Urmașii lui Mircea cel Bătrân până la Vlad Țepeș, în Revista pentru istorie, arheologie și filologie, XV (1915) și extras Al. Al. Vasilescu, Urmașii lui Mircea
- Venelin J., Влахо-Болгарскія или Дако-Славянскія грамоты, St. Peterburg, 1840 Venelin.
- Wierzbowski Th., Vademecum, podręcznik dla studjów archiwalnych, ed. II, Łwów, 1926 Wierzbowski.

LISTA DOCUMENTELOR

	<u>Pag.</u>
1. <i>Argeș, 25 Noemvrie 1369.</i> Vladislav I pentru drepturile episcopului catolic din Țara Românească	31
2. <i>Fără loc, 8 Mai 1372.</i> Vladislav I pentru satul Șinca (Făgăraș)	32
3. <i>Argeș, 15 Iulie 1372.</i> Vladislav I pentru satele lui Vladislav de Dobca în Făgăraș	33
4. <i>Fără loc și dată (c. 1369—1376).</i> Vladislav I pentru mănăstirea Vodița.	35
5. <i>Argeș, 3 Octomvrie 1385.</i> Dan I pentru mănăstirea Tismana.	38
6. <i>Argeș, 27 Iunie 1387.</i> Mircea cel Bătrân pentru mănăstirea Tismana.	41
7. <i>Fără loc, 20 Mai 1388.</i> Mircea cel Bătrân pentru mănăstirea Cozia	45
8. <i>Fără loc, 20 Mai 1388.</i> Mircea cel Bătrân pentru mănăstirea Cozia.	47
9. <i>Râmnicul-Vâlci, 4 Septemvrie 1389.</i> Mircea cel Bătrân pentru hotarul mănăstirii Cozia	51
10. <i>Fără loc, 8 Ianuarie 1392.</i> Mircea cel Bătrân pentru mănăstirea Cozia	54
11. <i>Fără loc, 1392.</i> Mircea cel Bătrân pentru mănăstirea Tismana.	59
12. <i>Fără loc, Octomvrie (1386—1392).</i> Mircea cel Bătrân pentru boierul Vâlcul.	63
13. <i>Fără loc (1393—1394).</i> Mircea cel Bătrân pentru moșnenii din Loviștea	65
14. <i>Argeș, 20 Iulie 1400.</i> Mircea cel Bătrân pentru boierii Micul și Stoia din Mândra (Făgăraș).	65
15. <i>Mănăstirea Tismana, 23 Noemvrie 1406.</i> Mircea cel Bătrân pentru mănăstirea Tismana	67

16. <i>Fără loc, 1406. Ștefan Lazarevici despotul Serbiei</i>	<u>Pag.</u>
pentru mănăstirea Tismana	69
17. <i>Fără loc și dată (1407). Mircea cel Bătrân pentru</i>	
mănăstirea Tismana	72
18. <i>Fără loc și dată (1392—1408). Mircea cel Bătrân pentru</i>	
mănăstirea Tismana	74
19. <i>Fără loc și dată (1400—1408). Mircea cel Bătrân pentru</i>	
moșnenii din Mociurițe	78
20. <i>Fără loc și dată (1402—1408). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru bălțile mănăstirii Cozia	81
21. <i>Argeș, 27 Decembrie (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru Stanciul egumenul și Călin din Făgăraș . .	84
22. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru boierii din Braniștea Urășei și din Vadul	
Șercaiei (Făgăraș)	86
23. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru mănăstirea Tismana	87
24. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru mănăstirea Snagov	91
25. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru mănăstirea Cozia.	93
26. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru carele mănăstirii Cozia.	95
27. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru mănăstirea Cozia	97
28. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru mănăstirea Cozia	98
29. <i>Fără loc și dată (1408—1418). Mihail coregent pentru</i>	
Cozia și Cotmeana și supușii lor dela Râmnic . . .	101
30. <i>Giurgiu, 11 Mai 1409. Mircea cel Bătrân pentru mănă-</i>	
stirea Strugalea a boierilor Baldovin logofăt, Șerban	
și Radul	104
31. <i>Mănăstirea Cozia, 28 Martie 1415. Mircea cel Bătrân</i>	
dăruște mănăstirii Cozia vama dela Genune . . .	107
32. <i>Argeș, 10 Iunie 1415. Mircea cel Bătrân pentru boieri-</i>	
nașii din Beala	110
33. <i>Fără loc și dată (1386—1418). Mircea cel Bătrân</i>	
pentru Costea dela Viștea și Arpaș (Făgăraș) . . .	112

34. <i>Fără loc și dată (1386—1418)</i> . Mircea cel Bătrân pentru satul Cărăreni al mănăstirii Cozia	Pag. 113
35. <i>Târgoviște, 22 Iunie 1418</i> . Mihail voevod pentru mănăstirile Cozia și Cotmeana	114
36. <i>Fără loc, 10 Iulie 1418</i> . Mihail voevod pentru moșnenii din Star Chiojd.	116
37. <i>Hagenau, 14 Iulie 1418</i> . Împăratul Sigismund pentru mănăstirea Tismana	116
38. <i>Argeș, 1418</i> . Mihail voevod pentru Coman și Nan din Rodulful, Piscul și Jiliștea	119
39. <i>Fără loc, Iulie 1419</i> . Mihail voevod pentru carele mănăstirii Tismana	119
40. <i>Oradea-Mare, 28 Septembrie 1419</i> . Împăratul Sigismund acordă toleranță ortodoxilor din Țara Românească	121
41. <i>Vodița, 28 Octombrie 1419</i> . Împăratul Sigismund pentru mănăstirile Tismana și Vodița și toleranța religioasă	122
42. <i>Fără loc, 1 Iunie 1421</i> . Radu Prasnaglava pentru bălțile mănăstirii Cozia	125
43. <i>Creața, 19 Iunie 1421</i> . Radu Prasnaglava pentru mănăstirile Cozia și Cotmeana	128
44. <i>Fără loc și dată (1420—1424)</i> . Dan II dă un privilegiu de negoț orașenilor din Târgoviște	131
45. <i>Târgoviște, 28 Februarie 1424</i> . Dan II pentru supușii mănăstirilor Cozia și Cotmeana dela Râmnic	132
46. <i>Fără loc, 5 August 1424</i> . Dan II pentru mănăstirea Tismana	135
47. <i>Târgoviște, 12 Decembrie 1424</i> . Dan II pentru mănăstirea Cozia	139
48. <i>Fără loc și dată (1425)</i> . Dan II pentru boierul Șerban din Voinejești	143
49. <i>Fără loc, 17 Iulie 1425</i> . Dania lui Petriman pentru mănăstirea Cozia	144
50. <i>Argeș, 1 Decembrie 1425</i> . Dan II pentru boierii din Maniaciul, Poienile Verbilău și Izvorani	146
51. <i>Argeș, 24 Martie 1426</i> . Dan II pentru mănăstirea Tismana.	147
52. <i>Argeș, 25 Mai 1428</i> . Dan II pentru boierii din Modruzești și Căprești	149

53. <i>Argeș, 10 Septembrie 1428.</i> Dan II pentru slugile domnești din Valea și Călugărul	Pag. 150
54. <i>Fără loc, 7 Octombrie 1428.</i> Dan II pentru mănăstirea Snagov.	153
55. <i>Bratislava, 28 Octombrie 1428.</i> Împăratul Sigismund pentru mănăstirile Vodița și Tismana și toleranța religioasă	154
56. <i>Fără loc și dată (1428).</i> Dan II pentru slugile domnești din Merișani, Vezurari și Mănicești	159
57. <i>Argeș, 16 Septembrie 1430.</i> Dan II pentru moșnenii din Ciurulești, Amarul, Dâmbova, Turcinești și Balomirești	161
58. <i>Fără loc și dată (1430—1431).</i> Dan II pentru satul Fonești	163
59. <i>Târgoviște, 17 Noembrie 1431.</i> Alexandru Aldea pentru mănăstirea Dealului	164
60. <i>Fără loc, 15 Ianuarie 1432.</i> Alexandru Aldea pentru satul Golești al mănăstirii Cozia	166
61. <i>Târgoviște, 15 Martie 1433.</i> Alexandru Aldea pentru mănăstirea Bolintinul	167
62. <i>Târgoviște, 25 Iunie 1436.</i> Alexandru Aldea pentru mănăstirea Cozia	168
63. <i>Fără loc și dată (1431—1436).</i> Alexandru Aldea pentru satul Boruși al lui jupân Voicu	172
64. <i>Fără loc și dată (1431—1436).</i> Alexandru Aldea pentru un cal luat de Bratul al lui Sumarin	172
65. <i>Târgoviște, 20 Ianuarie 1437.</i> Vlad Dracul pentru Roman din Țara Făgărașului	173
66. <i>Târgoviște, 15 Iulie 1437.</i> Vlad Dracul pentru moșnenii din Mărgineni	176
67. <i>Târgoviște, 1 August 1437.</i> Vlad Dracul pentru boierii din Dobrușa, Șerbănești, Mamul, Corăiești, Urbuiești și Ionești.	177
68. <i>Târgoviște, 1 August 1437.</i> Vlad Dracul pentru satul Rătești	178
69. <i>Târgoviște, 10 August 1437.</i> Vlad Dracul pentru boierii din Luciani	180
70. <i>Târgoviște, 13 August 1437.</i> Vlad Dracul pentru boierii din Lânjești, Gornii, Aninoasa, Rugul, Balotești și Găureni	181

71. <i>Târgoviște, 23 August 1437.</i> Vlad Dracul pentru satul Vlădești al boierului Bodin	Pag. 183
72. <i>Târgoviște, 23 August 1437.</i> Vlad Dracul pentru mănăstirea Bolintinul	185
73. <i>Argeș, 2 August 1439.</i> Vlad Dracul pentru mănăstirea Tismana	186
74. <i>Fără loc, 16 Septembrie 1440.</i> Vlad Dracul pentru mănăstirea Licura și viile ieromonahului Dorotei	190
75. <i>Fără loc, 1440.</i> Vlad Dracul pentru Mihail abatele dela Cârța	193
76. <i>Târgoviște, 23 Aprilie 1441.</i> Vlad Dracul pentru satele boierului Stanciul Moenescu	193
77. <i>Târgoviște, 14 Mai 1441.</i> Vlad Dracul pentru mănăstirea Glavacioc	195
78. <i>Târgoviște, 30 Iunie 1441.</i> Vlad Dracul pentru mănăstirea Snagov	198
79. <i>Fără loc, 1441.</i> Vlad Dracul pentru boierul Teodor din Țara Făgărașului	201
80. <i>Argeș, 9 Ianuarie 1443.</i> Basarab voevod pentru mănăstirea Cozia	202
81. <i>Orșova, 20 Octombrie 1444.</i> Ioan Corvin pentru mănăstirile Vodița și Tismana	203
82. <i>Târgoviște, 7 August 1445.</i> Vlad Dracul pentru moșnenii din Malul de Sus și Zlotești	208
83. <i>Târgoviște, 8 August 1447.</i> Vlad fiul lui Vlad pentru slugile domnești din Coteana	210
84. <i>Târgoviște, 5 Ianuarie 1450.</i> Vladislav II pentru daniile lui Cazan logofăt și Radu făcute mănăstirii Cozia .	211
85. <i>Fără loc, 28 Martie 1451.</i> Vladislav II pentru mănăstirea Dealului	214
86. <i>Târgoviște, Iulie 1451.</i> Vladislav II pentru boierii din Loviștea	215
87. <i>Târgoviște, 1 August 1451.</i> Vladislav II pentru Mihail și Stanciul cu satele Rușii, Racovița, Tătari, Racova și Vodnovul	218
88. <i>Târgoviște, 5 August 1451.</i> Vladislav II pentru satele lui Barbul și Danciul și ale rudelor lor	221
89. <i>Târgoviște, 7 August 1451.</i> Vladislav II pentru mănăstirea Cozia	223

90. <i>Târgoviște, 7 August 1451.</i> Vladislav II pentru carele mănăstirii Cozia	Pag. 226
91. <i>Gherghița, 30 Septembrie 1451.</i> Vladislav II pentru moșnenii din Negoști	227
92. <i>Târgoviște, 6 August 1452.</i> Vladislav II pentru moșiile boierilor Badea, Vlaicu și Radu	228
93. <i>Târgoviște, 29 Aprilie 1453.</i> Vladislav II pentru mănăstirea Bolintinul	231
94. <i>Gherghița, 2 August 1453.</i> Vladislav II pentru moșiile boierilor Stan, Vladimir, Utmeș și Radu	232
95. <i>Târgoviște, 15 Aprilie 1456.</i> Vladislav II pentru moșiile lui jupân Mogoș	234
96. <i>Târgoviște, 16 Aprilie 1457.</i> Vlad Țepeș pentru satul Troienești al mănăstirii Cozia	235
97. <i>Mănăstirea Tismana, 5 Martie 1458.</i> Vlad Țepeș pentru mănăstirea Tismana	238
98. <i>București, 20 Septembrie 1459.</i> Vlad Țepeș pentru moșiile Poiana lui Stevu și Ponor ale lui Andrei, Iova și Dragu	240
99. <i>Târgoviște (1459—1460).</i> Vlad Țepeș pentru mănăstirea Cotmeana	242
100. <i>București, 10 Februarie 1461.</i> Vlad Țepeș pentru satul Godeni al lui Bâra și Bode	244
101. <i>București, 12 Noembrie 1463.</i> Radu cel Frumos pentru moșiile Subtcoastă și Dădilești ale lui Radoslav și Stanciul.	246
102. <i>București, 30 Mai 1464.</i> Radu cel Frumos pentru satul Sevestreni al mănăstirii Cozia	247
103. <i>București, 10 Iulie 1464.</i> Radu cel Frumos pentru mănăstirea Tismana	248
104. <i>București, 12 August 1464.</i> Radu cel Frumos pentru moșnenii din Iași, Bulgari și Băleni	253
105. <i>București, 28 Octombrie 1464.</i> Radu cel Frumos pentru mănăstirea Snagov	255
106. <i>București, 14 Octombrie 1465.</i> Radu cel Frumos pentru carele mănăstirii Cozia	260
107. <i>București, 5 Noembrie 1465.</i> Radu cel Frumos pentru moșiile lui Vrabet, Dragomir, Nicula, Gheorghe și Manea	261

	<u>Pag.</u>
108. <i>Fără loc, 12 Decembrie 1466.</i> Radu cel Frumos dă un hrisov	264
109. <i>București, 15 Ianuarie 1467.</i> Radu cel Frumos pentru bălțile mănăstirii Cozia	264
110. <i>București, 18 Mai 1468.</i> Radu cel Frumos pentru muntele Andrian al lui Dâlban	266
111. <i>București 17 Ianuarie 1469.</i> Radu cel Frumos pentru satul Bârloni al lui Opriș	267
112. <i>București, 28 Iunie 1469.</i> Radu cel Frumos pentru slugile domnești din Murtășești, Meianți, Beci, Rado- șel și Bărboși	269
113. <i>București, 25 August 1469.</i> Radu cel Frumos pentru jupân Mihai din Ruși	270
114. <i>Didrih, 28 Iulie 1470.</i> Radu cel Frumos pentru munții mănăstirii Tismana	272
115. <i>Gherghița, 25 Ianuarie 1471.</i> Radu cel Frumos pentru moșnenii din Ghighiu și Ungheni	273
116. <i>București, 12 Decembrie 1471.</i> Radu cel Frumos pentru moșnenii din Iurcani în Loviște	274
117. <i>București, 13 Iunie 1472.</i> Radu cel Frumos pentru moșnenii din Dușești	277
118. <i>Gherghița, 16 Iulie 1472.</i> Radu cel Frumos pentru moș- nenii din Murcești și Domnești	278
119. <i>Gherghița, 28 Iulie 1472.</i> Radu cel Frumos pentru satul Corcova al lui Voislav și Stan	279
120. <i>Buda, 20 Iunie 1473.</i> Matei Corvin dă un privilegiu de comerț călugărilor dela Cozia	280
121. <i>București, 16 Septembrie 1473.</i> Radu cel Frumos pentru jupân Mihai și fiul său Stan mare spătar	281
122. <i>Fără loc, 1474.</i> Radu cel Frumos pentru bălțile mă- năstirii Dealului	282
123. <i>Fără loc și dată (1462—1474).</i> Radu cel Frumos pentru satul Osica al lui Jupân Iarciul	283
124. <i>Fără loc, 4 Septembrie 1474.</i> Basarab cel Bătrân pentru mănăstirea Bolintinul.	285
125. <i>Fără loc, 1 Iunie 1475.</i> Basarab cel Bătrân pentru satele Făcețel, Cerureni și Cerașeni ale boierilor Stan- ciul și Badea	285
126. <i>București, 5 Iunie 1475.</i> Basarab cel Bătrân pentru satele Cergeni și Comănești ale fiilor lui Ion	288

127. <i>Târgoviște, 16 Iulie 1475.</i> Basarab cel Bătrân pentru mănăstirea Cozia	Pag. 289
128. <i>București, 8 Mai 1476.</i> Basarab cel Bătrân pentru satele Șinca, Ohaba și Ludișor ale boierilor Șerban și Aldea din Țara Făgărașului	294
129. <i>Gherghița, 4 Iulie 1476.</i> Basarab cel Bătrân pentru satul Bărcănești al lui Ona	297
130. <i>Florești, 30 Iunie 1477.</i> Basarab cel Bătrân pentru satele Nănăsești, Mirilești și Urși ale lui Badea și Ivan	298
131. <i>București, 9 Ianuarie 1478.</i> Basarab cel Bătrân pentru moara din Râmnic a mănăstirii Cozia	299
132. <i>București, 3 Aprilie 1478.</i> Basarab cel Tânăr pentru moșnenii din Străhaeț.	300
133. <i>Argeș, 3 Iunie 1478.</i> Basarab cel Tânăr pentru moșnenii din Jugorul	301
134. <i>București (Cetatea Nouă), 9 Septembrie 1478.</i> Basarab cel Tânăr pentru mănăstirea Cozia	304
135. <i>București 12 Septembrie 1479.</i> Basarab cel Tânăr pentru mănăstirea Bolintinul	308
136. <i>Fără loc, 17 Noembrie 1479.</i> Basarab cel Tânăr pentru Țigani mănăstirii Tismana	309
137. <i>București, 8 Ianuarie 1480.</i> Basarab cel Tânăr pentru moșiile lui Ticuci	310
138. <i>București, 3 Aprilie 1480.</i> Basarab cel Tânăr pentru bălțile mănăstirii Tismana	314
139. <i>București, 3 Aprilie 1480.</i> Basarab cel Tânăr pentru moșia Tismana	316
140. <i>Târgoviște, Iunie 1481.</i> Basarab cel Tânăr pentru Bratul și Pătru din Mănicești	318
141. <i>Pitești, 16 August 1481.</i> Basarab cel Tânăr pentru slugile domnești din Litești și Micești	320
142. <i>Gherghița, 23 Martie 1482.</i> Basarab cel Tânăr pentru mănăstirea Snagov	321
143. <i>Fără loc și dată (1478—1482).</i> Basarab cel Tânăr pentru satele mănăstirii Tismana	327
144. <i>Târgoviște, 13 Iulie 1482.</i> Vlad Călugărul pentru moșnenii din Micești și Litești	328
145. <i>Târgoviște, 27 Ianuarie 1483.</i> Vlad Călugărul pentru satele boierilor Batie, Radul, Drăgoi, Stanciul, Bratul, Dragul, Dobromir, Radul și Danciul.	329

146. <i>Târgoviște, 12 Mai 1483.</i> Vlad Călugărul pentru Ți-	Pag.
gării lui Dragomir stolnicul	332
147. <i>Târgoviște, 1 Iunie 1483.</i> Vlad Călugărul pentru satele	
dăruite de Vintilă logofătul mănăstirii Tismana . .	334
148. <i>Târgoviște, 5 Iunie 1483.</i> Vlad Călugărul pentru satul	
Topești al lui Mihail	337
149. <i>Târgoviște, 25 Iunie 1483.</i> Vlad Călugărul pentru sa-	
tele lui Mănea, Ion, Radu, Stanciu și Onu	339
150. <i>Târgoviște, 3 Decembrie 1483.</i> Vlad Călugărul pentru	
moșiile boierului Bărta Petru și ale rudelor sale . .	340
151. <i>Târgoviște, 9 Martie 1484.</i> Vlad Călugărul pentru moșia	
Ruși a lui Mihai spătar	343
152. <i>Târgoviște, 24 Aprilie 1484.</i> Vlad Călugărul pentru sa-	
tele și munții lui Ivul, Arca și Elena	345
153. <i>Târgoviște, 24 Aprilie 1484.</i> Vlad Călugărul pentru	
satele boierilor Bran, Radu și Petre	346
154. <i>Târgoviște, 5 Aprilie 1485.</i> Vlad Călugărul pentru	
slugile domnești Danciul, Marco și Lațcu dela	
Iași	348
155. <i>Fără loc, 7 Septembrie 1485.</i> Vlad Călugărul pentru	
satul Mihoveni al lui Stan Macrea	349
156. <i>Mănăstirea Govora, 27 Septembrie 1485.</i> Ieromonahul	
Macarie cumpără un loc	351
157. <i>Mănăstirea Glavacioc, 23 Aprilie 1486.</i> Vlad Călugărul	
pentru satele Obârșia, Groși, Necsești, Știubeiul	
Praiei, Strâmpțul și Strâmpțișorul date în cinste cu	
proprietarii lor banilor Dimitrie Ghizdaveț și Deatco .	352
158. <i>București, 30 Iunie 1486.</i> Vlad Călugărul pentru satele	
jupânilor Roman și Jitiianul	354
159. <i>București, 31 Iulie 1487.</i> Vlad Călugărul pentru ve-	
niturile mănăstirii Snagov.	355
160. <i>Râmnic, 5 Septembrie 1487.</i> Vlad Călugărul pentru	
moșiile din Huhurez și Râmești ale lui Roman și	
Vlad	357
161. <i>București, 27 Noembrie 1487.</i> Vlad Călugărul pentru	
satul Lălești și muntele Coarnele al lui Ștefan, Ion	
și Neagu	358
162. <i>Fără loc, 1486—1487.</i> Vlad Călugărul pentru satul	
Plopeni al mănăstirii dela Cricov	360

163. <i>Fără loc, 1486—1487.</i> Vlad Călugărul pentru satul Ogretin cu stânele al lui Stângaciul, Staico și Vlaicu	Pag. 361
164. <i>Fără loc, 1487—1488.</i> Vlad Călugărul pentru satul Cornii al lui jupân Drăghici al lui Stoica	362
165. <i>București, 7... 1487—1488.</i> Vlad Călugărul pentru mănăstirea Cozia	363
166. <i>București, 4 Februarie 1488.</i> Vlad Călugărul pentru moșia Hința a mănăstirii Govora	367
167. <i>București, 10 Aprilie 1488.</i> Vlad Călugărul pentru înfrățirea lui Neagu și Vlad	369
168. <i>București, 17 Aprilie 1488.</i> Vlad Călugărul pentru mănăstirea Cozia	370
169. <i>Târgoviște, 8 Ianuarie 1489.</i> Vlad Călugărul pentru o moară a mănăstirii Cotmeana	374
170. <i>București, 22 Mai 1489.</i> Vlad Călugărul pentru moșnenii din Plăcicoiu	376
171. <i>București, 20 Iunie 1489.</i> Vlad Călugărul pentru satele lui Milco stolnicul și ale rudelor sale	377
172. <i>Fără loc, 4 Iulie 1489.</i> Vlad Călugărul pentru moșnenii din Rădinești și Crețești	380
173. <i>Fără loc, 3 August 1489.</i> Vlad Călugărul pentru moșiile lui Stanislav și Cârstea birciul	381
174. <i>București, 11 Septembrie 1489.</i> Vlad Călugărul pentru mănăstirea Govora	383
175. <i>București, 2 Octombrie 1489.</i> Vlad Călugărul pentru satul Fărcășești al mănăstirii Tismana	388
176. <i>Fără loc, 7 Ianuarie 1490.</i> Vlad Călugărul pentru satul Ceaurii al mănăstirii Tismana	389
177. <i>București, 26 Iulie 1490.</i> Vlad Călugărul pentru satele lui Lațcu și ale rudelor lui	390
178. <i>București, 12 Aprilie 1490.</i> Vlad Călugărul pentru satul Pârșani al lui Dragomir.	394
179. <i>București, 12 Aprilie 1490.</i> Vlad Călugărul pentru balta Pirot a mănăstirii Govora	395

PRESCURTĂRILE MAI OBIȘNUITE ÎN DOCUMENTELE MUNTENEȘTI

^с апан	=	апестолн	^т го	=	готекн
^п а	=	април	^м гра	=	граматикн
^с а	=	аспри	ДБА	=	давид
^г а	}	август к	^к де	=	декабри
^г ау			^р аво	=	дворник
^в вн			двстннн	=	двстоннн
БЛГО	=	блешін	АХА, ДША	=	дсха, дшна
БЪ, БА	=	богъ, бога	ДВН	=	дѣкн
БЖЪ, БЖІЕМ	=	божъ, божіем.	ДНЪ	=	дѣнь
БЦА	=	богородница	^т с	=	ест
^л вѣ	=	вѣлнкн	д	=	ендиктѣон
^с вн	=	внстїар	ен	=	ендиктѣон
^д вачца	=	владичица	с	=	исправник
^н гѣ	=	генарін	н	=	извралевом
ГЪ, ГА	=	господъ, гос- пода	Ис	=	Исѣс
ГНЪ	=	господинъ	крв	=	крѣк
ГПРЪ	=	господаръ	^г лв	=	лвгофет
ГЛЕЦІА	=	глаголица	^р ма	}	= март
^д гжа	=	госпожда	^р м		
^д с	=	господство, господства	МТЪ	=	матъ
ГБѢ-ГВА			^с матъ	=	многость
			^с мца	=	мѣсѣца

мленѣа, мленникъ	=	моленѣа, мо- ленникъ	смртъ	=	смърти
ншъ, ншего	=	нашъ, нашего	сн, снъ, сна	=	сынъ, сына
д			д		
не	=	недепа	сѣ	=	сѣдство
с			сцинк	=	свѣщенник
неномѣ	=	небесномѣ	спса	=	спаса
в			т		
ноѣ		ноєврин	спа	=	спатар
к			л		
ш	=	октоєврин	сто		столник
оцъ	=	отецъ. отца	срдце	=	сръдце
р			срдечныи	=	сръдечныи
пе	=	перпер	р		
с т			ф		фєкрѣарин
пш	=	постѣлник	флор	=	флорини
с			хс	=	христос
прчѣа	=	пречиста	с		
пррка	=	пророка	хд	=	христа
с			црь	=	царь
прно	=	присно	члк	=	члокѣк
д			н		
рѣль	=	родитель	ю	=	юнин
скт	=	скѣт	л		
сто	=	скѣто	ю	=	юлин
п					
се	=	сєптіабрин			

Cf. și listele de prescurtări din Miletic și Agura, *Дако-Ромѣнитѣ и тѣхната славянска писменостъ*, în *Сборникъ*, IX, 1893, p. 115—116 și H. Stahl și Damian P. Bogdan, *Manual de paleografie slavo-română*, p. 164—171. Abrevierile mai rare se vor găsi la fiecare document, la aparatul critic.

1.

Argeş, 25 Noembrie 1369.

Vladislav voevod porunceşte tuturor catolicilor din Țara Românească să primească cu cinste pe episcopul catolic care vine în țară ca sufragane al lui Dimitrie episcopul Transilvaniei. Se arată că subordnarea episcopiei catolice către cea ardeleană exista din vremea lui Alexandru, părintele lui Vladislav. Dregătorilor săi domnul le porunceşte să nu facă nici o greutate episcopului catolic. 5

Ladislaus, Dei et regis Hungariae gratia, vajvoda Transalpinus et banus de Zewerino, necnon dux de Fogaras, fidelibus suis universis, civibus, populis, hospitibus, cuiuscunque nationis seu idiomatis existant, ritum et consuetudinem Sanctae Romanae Ecclesiae tenentibus, per totam terram Transalpinam constitutis suam gratiam et favorem. Noveretis, quod nos saluti nostrae consulentes per venerabilem in Christo patrem, dominum Deme- 10
trium episcopum ecclesiae Transylvanae, cui scilicet ecclesiae et eius episcopo a temporibus praedecessorum nostrorum ac bonae memoriae condam Alexandri, patris nostri charissimi, iure diocetano dinoscitur fore subiecta, suffraganeum suum episcopum pro consecrandis et reconciliandis ecclesiis et altaribus, confirma- 15
tione in fronte, confessionibus audiendis, poenitentiis iniungendis, absolutionibus in casibus episcopalibus impendendis, ac aliis pontificalibus officiis exercendis, nec non pro visitatione et morum reformatione, caritativa correctione, et omnia, quae saluti nostrae videbuntur fore utilia, seu etiam opportuna, ad partes istas ac 20
in medium vestri petivimus destinari seu transmitti. Quapropter universitati vestrae et cuilibet vestrum firmissime praecipiendo demandamus per praesentes, quatenus dum idem dominus episcopus suffraganeus in vestri medium pervenerit, ipsum honorifice suscipiatis, et benigne pertractetis, obedientiam debitam sibi 30

impendatis, et in praemissis pro vestra salute suum officium implorando. Vobis autem universis castellanis, comitibus, iudicibus, ceterisque officialibus nostris, quibuscunque nominibus censeantur, firmo damus sub praecepto, ut eidem domino episcopo, suffraganeo ipsius domini episcopi Transylvaniae, ac ad eum pertinentibus nullum impedimentum, molestiam vel perturbationem irrogare praesumatis, imo ipsi favoribus et auxiliis opportunis assistatis, et aliud pro nostra gratia facere nullatenus audeatis.

10 Datum in Argyas, in festo beatae Catharinae Virginis et Martyris. Anno Domini MCCCLXIX.

Reprodus după Hurmuzaki, *Documente*, I—2, p. 148—149. Originalul se afla la capitolul dela Alba-Iulia. Publicat și de Fejér, *Codex Diplomaticus IX*—1, p. 210; Battanyi, *Leges ecclesiastici*, III, p. 217; *Transilvania* (Brașov), 1872, p. 54—55.

15 « Civibus, populis, hospitibus » trebuie tradus: « boierilor, poporului, șerbilor ». (Cf. Haberkern-Wallach, *Hilfswörterbuch* și A. Bartal, *Glossarium*, sub *vocibus*).

2.

20

Fără loc, 8 Mai 1372.

Vladislav voevod întărește satului Șinca din Țara Făgărașului muntele zis Numai.

« În procesul dintre locuitorii satului Zărnești dependinte de Brașov și între locuitorii satului Șinca din Țara Făgărașului pentru muntele zis Numai, aceștia din urmă câștigă în puterea hrisovului din 8 Mai 1372 dela vodă Basarab [sic], care stăpânea pe atunci Făgărașul, « qui eo tempore terram Fogoras tenuit » (1640). »

30 « Un alt act în aceeași cauză, adăugând că principele român din 1372 își dădea în hrisovul său titlul de domn al țărilor Făgăraș și Amlaș: « Bessaraba, baro terrarum Fogaras et Omlas (1640) ».

Originalul pierdut, e menționat numai în actele procesului din 1640, foste în arhiva din Alba-Iulia, publicate numai în rezumatul românesc de mai sus de către B. P. Hașdeu, în *Columna lui Traian*, V (1874), p. 133.

35

3.

Argeș, Iulie 1372.

Vladislav voevod dăruiește rudei sale Vladislav de Dobca, fiul lui Ianus magister, înnobilit de regele Ungariei, nepotul banului Miched, orașul Șercaia cu satele Vineția, Cuciulata, Apele Calde și Dobca în ținutul Făgărașului, lângă Olt, foste ale fiului lui Barnaba, pentru vitejia arătată în luptele cu Turcii și cu împăratul bulgar dela Târnova. Donația e făcută cu drept ereditar, trecând asupra lui Niculae, fiul lui Vladislav și a altor urmași și va fi confirmată de regele Ludovic al Ungariei, suzeranul domnului român.

Ladislaus woyvoda transalpinus, banus de Zerinio et dux nove plantacionis terre Fogaras, notum facimus universis presentibus et futuris, quod magister Ladislaus, strenuus miles, filius quondam Janus Meyster de Dobka, nepos Myked bani, noster consangwineus dilectus et fidelis, cum esset liber factus ab excellentissimus principe Lodwico, illustri rege Ungarie, adhuc nos semper eramus sub iugo et in gratia regis predicti, exercitum validum contra Torcos infideles et imperatorem de Tyrna in Bulgaria proclamare fecimus, ipse magister Ladislaus de Dobka, strenuus miles supradictus, noster caro et sangwis in genitura, nobiscum et cum exercitu nostro viriliter contra sevissimos et infideles Thorcos et imperatorem de Tyrna, ipsosque invadendo properavit, actus militares nobiles et honorificos ibidem exercendo, propter fidem christianitatis et gratiam serenissimi principis, Lodwici, regis Ungariae obtinentis, ita quod ipse Lasla Meister de Dobka in invasione infideles supradictos causa omnipotentis Dei, gratia et regis predicta, caput suum causa timoris declinando retrosum nunquam movebatur.

Et cum tantam fidem semper in ipso Ladislao percepimus, vidimus et invenimus: ex parte domini nostri regis et nostri dedimus et assignavimus sibi propter huiusmodi servicia fidelia nobis semper exhibita et propter consangwinitatis annexionem, qua ligati sumus, forum dictum Scherckkengen situm in terra Fugaras prope Alt, cum suis pertinenciis, item villam dictam Vernetze, villam Kotzalad, villam que vocatur Calida Aqua, villam Dobka, cum omnibus suis iuribus et pertinenciis, quemadmodum possidebant et in possessione habebant olym filii Barnabe,

- perpetue possidendo. Eciam ipsum Ladislaum de Dobka, nostrum consangwineum dilectum, qui una nobiscum semper extiterat fidelis et subjectus serenissimo principi Lodwico, illustri regi Ungarie, domino nostro naturali, investimus et perpetuamus in
- 5 hereditatibus et possessionibus supradictis, fide nostra mediante, tali conditione, si et quando ipsum Ladislaum de Dobka, filium Janus Meyster de Dobka, nepotem Myked bani, predictum, contingerit transire universe carnis viam, Nicolaus filius ipsius Ladislay Dobka aut filia, que post ipsum in vita remanserit aut
- 10 remanserint, seu alter ipsorum et ab ipsis in posterum renientibus genitura predictum forum videlicet Scherckkengen, villas et possessiones supra nominatas debent jure hereditario successorie perpetue possidere, quod sub juramento fidei et capitis nostri affirmamus, omni revocatione remota, nec revocare valeamus et de-
- 15 beamus sicut juramento nostro concessimus et confirmavimus, quam donacionem sic fecimus nostro dilecto consangwineo Ladislao de Dobka ejusque successoribus perpetue, cum eramus in gratia copiosa domini nostri Lodwici regis Ungarie. Quare supplicamus serenissimo domino nostro Lodwico, illustri regi
- 20 Ungarie, domino nostro naturali, ejusque successoribus, quatenus literas nostras presentes in vigore suo confirment et corroborent et donacionem nostram sic nostro dilecto consangwineo et fratre [sic] factam secundum quod profertur confirmet et stabilient.
- 25 Eciam nostris successoribus qui in nostro woyvodatus dominio erunt successores, ac baronibus supplicamus et committimus similiter, ut literas nostras presentes non violent nec revocent, ne juramentum nostrum disrumpetur contra salutem et in detrimentum anime nostre, et quod donatio nostra facta nostro dilecto
- 30 consangwineo Ladyslao de Dobka, strennuo militi nostro secundum quod in presenti pagina continetur, quia serviciis fidelissimis apud nos meruit et eam donacionem obtinuit, perpetue una cum suis successoribus predictas possessiones possidere; etiam si nos vel aliquis successorum nostrorum in posterum literas nostras
- 35 presentes et donationem presentem supra scriptam revocare intenderet, impedire recipere vellet et presente [sic] karte contradiceret et donacioni, fiet super talem aut tales furor et indignacio Dei, beate Virginis Marie, omnium sanctorum, indignacio sanctorum regum Stephani, Ladyslay et Emerici.

In quorum omnium supradictorum testimonium firmitatemque perpetuam, presentes literas nostras scribi et nostri majoris sigilli appensione fecimus roborari.

Datum in Argies, in nostra residencia, sub anno Domini millesimo tricentesimo septuagesimo secundo, in die Divisionis Apostolorum proxime preterito.

Original pergament, pecetie atârnată căzută. Arhive Stat, Budapest. Dl. 26376. O fotografie obținută prin amabilitatea d-lui Andrei Veress, în posesia noastră. Publicat de I. Pușcariu, *Fragmente*, IV, p. 32—35; Hurmuzaki, *Documente*, I—2, p. 198; Fejer, *Codex diplom. Hung.*, IX—4, p. 477; Fridwalski, *Reges Mariani*, p. 80—84; St. Katona, *Historia Critica*, X, p. 540—543; P. Nikov, în *Известия на историческото дружество въ София* VI, 1924, p. 103—107. P. 33, r. 15 «cum esset liber factus», trebuie tradus prin «innobilat». Pentru sensul lui Meyster (magister), în Ungaria, cf. A. Bartal, *Glossarium, sub voce* (dregători regali).

4.

Fără loc și dată (c. 1369—1376).

Vladislav voevod dăruște mănăstirii Vodița, ridicată de dânsul cu ajutorul monahului Nicodim, diferite odoare bisericești, satul Jidovștița, gălețile dela satul lui Costea pe Topolnița, venitul pescăriilor domnești, în număr de opt, dela Dunăre cu vâltoarea cea mare de pești din mijlocul Dunării, Dunărea dela povârnișul Oreahova până la podul cel de sus ce merge la Rușava, Vodița Mare cu nucii, livezile, Țerovățul cu seliștea Bahnei. Apoi, din casa domnească, pe fiecare an la praznic, 1000 de perperi și câte 300 de perperi, 12 burdufe de brânză, 12 cașcavale, o majă de ceară, 12 postavuri de cojoace, 12 postavuri de încălțăminte și 12 pături pentru săraci. Domnul orânduiește ca starețul mănăstirii să fie ales de călugări după orânduirea lui Nicodim, fără amestecul domnului sau la arhiereului.

† Понеже азъ, нже къ Христа Бога благокрънын коеквда, Владиславъ, мностѣхъ божіеж господинъ въсен Бжгровлахѣн, благоизколухъ, по божіеѣмъ наставленію, въстакити монастырь на Бодичи къ намъ великаго и богоноснаго Яндонѣа, послашавъ честнаго къ нноцѣхъ Никодима, пачеже ѡт господства-ми изодѣхъ и приложеніе,

а съ кѹр Никодимокѣмъ трѣдомъ и того братѣи, съзидахъ и
иписахъ,

И елико крѣмъ принесе, нинѣ приложихъ тетроевангелъ окованъ
съ сребромъ и позлащенъ, кадианицъ сребрънъ, скъщениинъ съсѣжды
5 сребръни, скъщениичьска одежда копринена, една зигѣа, закѣси
отъ камъхы, елико црѣковъ трѣбѹеть, интрахилъ и нарѣккицѣ
сирѣчны.

По сихъ, село Жидокшицъ, свободно отъ кѣсѣкыхъ данковъ и
работъ господскыхъ и отъ конскыхъ и по кѣсемъ шхѣбъ, и отъ Кос-
10 тина села на Тополници, колико бѣдѣтъ кѣблы, и на Дѣнакѣ, отъ
всѣмъ крѣшиицѣ доходѣкъ господскы и кирѣ отъ срѣдны кесѣ съ
кѣсѣмъ, и Доунакъ отъ Сѹрѣховы пѣдины до нангорнига мостища
идѣще къ Рѣшакъ, и Бодица Елика по вѣснѣхъ странахъ съ орѣшѣмъ
и съ ликадами и съ Церкцемъ съ Бахнина селища.

По сихъ кѣсѣхъ, на кѣсѣкѣхъ праздниѣхъ скѣтаго и богоноснаго Ян-
донѣа, хилѣада перпирѣхъ отъ дома господства-ми и оубогыма да сѣ
15 раздастъ тѣхъ перпирѣхъ и кѣ мѣховъ сыренѣа и кѣ сырокъ и мажа коска
и кѣ недрѣцѣхъ гѣнищѣхъ и кѣ недрѣцѣхъ хѣлеки и кѣ ложники Сѣа
кѣсѣхъ оуставикше и приложикше на кѣсѣкѣхъ лѣто отъ дома господс-
20 каго.

Пакы оустави господство-ми, по сѣкѣтѣхъ, тако по сѣмѣти кѹр
Никодимокѣ, да нѣстъ никы господарѣхъ колѣнѣхъ да постави на мѣстѣхъ
тома старѣишинъ, ни архѣерѣи, ни инѣхъ кто, нѣ како речѣтъ кѹр
Никодимъ и како ѹставитѣ, такози да дрѣжжѣтъ иже тамо инѣици
25 и сами да си полагажѣтъ старѣишинъ.

И снѣа кѣсѣхъ, мола кѣсѣкога настолника, да не поткоритѣ
никтоже. Кто ли сѣа покѣситѣ сѣа поткорити, или нѣкое отъ сихъ,
да га оубѣетѣ Господѣ Богъ и прѣчистѣа его Мати и скѣтѣи и
кѣлики и богоносни Яндонѣе и зде и къ бѣдѣщимъ кѣцѣхъ.
30 Яминъ.

† Іуѹ Владислакъ кѣвѣода, милостиѣхъ божѣеѣхъ господинѣхъ.

† Pentrucă eu, cel întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul
voevod, Vladislav, din mila lui Dumnezeu domn a toată Ungro-
vlahia, am binevoit, după îndemnul lui Dumnezeu, să ridic o

3. тетроевангелъ | тетрочгелъ. 4. скъщениинъ | сѣщениинъ. 5. скъщениичьска | сѣщениичьска.
6. црѣковъ | црѣковъ.

mănăstire la Vodița în numele marelui și purtătorului de Dumnezeu Andonie, ascultând pe cinstitul între monahi Nicodim, de asemenea și cu cheltuială și daruri dela domnia mea, iar cu munca lui kir Nicodim și a fraților lui, am zidit și am zugrăvit.

Și după cât aduce vremea, acum am dăruit: un tetravanghel ferecat cu argint și aurit, o cădelniță de argint, vase de slujbă de argint, odăjdii preoțești de mătase o pereche, perdele de altar de camhă, câte are nevoie biserica, un epitrafil și rucavițe cusute cu fir de argint. 5

După aceasta, satul Jidovștița, liber de toate dările și prestațiile domnești, și de oaste și de toate ohabnic. Și câte găleți vor fi dela satul lui Costea pe Topolnița, și pe Dunăre venitul domnesc dela opt pescării și toată vâltoarea de pești, cea dela mijloc, cu toate ale ei și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la puntea cea de sus care duce la Rușava și Vodița cea Mare pe amândouă părțile cu nucii și cu livezile și cu Țerovățul și cu seliștea Bahnei. 10 15

După acestea toate, la fiecare praznic al sfântului și purtătorului de Dumnezeu Andonie, o mie de perperi din casa domniei mele și să se împartă săracilor 300 de perperi și 12 burdufe de brânză și 12 cașcavale și o maje de ceară și 12 postavuri de mantale și 12 postavuri de încălțăminte și 12 pături. 20

Acestea toate le așezăm și le dăruim pe fiecare an din casa domnească.

De asemenea, am tocmit domnia mea, după sfat, ca după moartea lui kir Nicodim, să nu aibă voie niciun domn să numească în locul acela pe conducător, nici arhiereu, nici altul nimeni, ci, precum va spune kir Nicodim și cum va orându-i, așa să ție călugării cei de acolo și singuri să-și puie conducător. 25

Și acestea toate, rog pe fiecare dintre urmași, niciunul să nu le schimbe; cine s'ar încumeta să le schimbe acestea sau unele dintre acestea, să-l ucidă Dumnezeu și prea curata lui Maică și sfântul și marele și purtătorul de Dumnezeu Andonie și aici și în veacul viitor. Amin. 30

† Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, cerneală arămie, inițială roșie, pecetie atârnată căzută. Arhive Stat, secț. Ist. 1/1. Facsimil publicat de Hajdeu, *Negru-Vodă*, anexe. Publicat de Hașdeu, *op. cit.*, p. CCXXXV.; Venelin, p. 5—6 (cu grave abateri și omisiuni de rânduri întregi) și Al. Ștefulescu, *Tismana*, p. 46—49, o traducere românească de Ghenadie Enăceanu, *Despre mănă-* 35

stirea Apele (Vodița), în *Biserica ortodoxă română*, IV (1878), p. 625—633. Cf. pentru datare N. Iorga, *Istoria bisericii române*, ed. II, I, p. 52—52 și D. Onciul, *Istoria Românilor* (curs litografiat), 1919—1920, p. 610—611. O traducere veche, Acad. Rom., *Doc.*, XLVIII/178 d.

- 5 ПАДНА, povârniș, coastă, termen păstrat și în limba română (Candrea) și nu *cascadă* (Miklosiċ, *Glossarium*).

НЕДРАНИ, pereche, dela sârb. НЕДРА = săni.

- 10 МАЖА, ungurism, ЛОЖНИКИ, nesigur, lipsește în dicționare, derivă dela ЛОЖА = pat; *pături* mai potrivit pentru viața călugărească decât *așternuturi* (sugestia pâr. N. Popescu). ЗНГЛА, grecism rar (Miklosiċ).

ГҮННИН termen rar, dela sârb. гүн haină neagră de deasupra? sârbism (Vuk Karagiċ) sau bulg. рѣсна manta (Markoff).

ХОЛЕНА sau ХАЛЕНА, *calceus* (Miklosiċ), МОСТНИЦА nu e nume propriu, ci diminutiv din мост, pod, căci e urmat de НАДМИЕ ВЪ — care duce la.

15

5.

Argeș, 3 Octomvrie 1385.

- Dan I întărește mănăstirii Tismana ridicată de tatăl său Radu, daniile făcute de acesta : satul Vadul Cumanilor cu Toporna, balta Bistreț și satele Hrisomuniții și Tismana partea Ligășeștilor și
20 Rușeștilor, apoi cele dăruite de unchiul său Vladislav voevod mănăstirii Vodița, satul Jidovștița cu Potocul, pescăriile la Dunăre, Dunărea dela povârnișul Oreahova, Vodița-Mare cu nucii și livezile, seliștea Bahnei, moara la Bistrița și 40 de sălașe de Țigani. Domnul
25 mai adaugă dela el 400 de găleți de grâu din județul Jaleș, nucii dela Dăbăcești și tain de brânză, cașcaval, postav, miere și ceară din casa domnească. Satele sunt scutite de toate dările și prestațiile. Mănăstirile sunt autonome pe temeiul așezământului lui Nicodim, cu dreptul de a-și alege singure starețul.

- † ПОНЕЖЕ азъ иже въ Христа Бога благовернии, Іу Дан воевода
30 и милостижъ божиежъ господинъ въсен Оуггровлахѣи въ началѣ богодарованнаго ми господства шерѣтѣхъ въ земли господства-ми, на мѣстѣ реколѣмъ Тисмена, манастирьъ кѣѣцѣми дѣлы недосъврѣшени, егоже скѣтопочишѣи благочестивыи воевода Радѣль, рѣдѣтельъ господства-ми ѿтъ основанїа въздвиже, прѣкрашенїемъже
35 живота, несъврѣши. Его, благоизколи господство-ми іакоже и господствоу, сице и сѣмѣ въсприемникъ быти, веновити оубо полѣнь

рѡдѣтелѣ моего, своежже ради дѡшѣ, сѧ храм прѣсвѣтѣхъ владичицѣ Богородицѣ и приснодѣкѣ Марїѣ издати и оукрѣпити кѣкыми прилогы и доходци, иетьчиѣ сѧ, иѣ и елика при рѡдѣтели мѡего приложнишѣ сѧ мѡнастирю, кѣѣ потврѣдити и оукрѣпити, славы радї Бога моего, во хвалѣжже и чѣсти прѣславныѣхъ владичицѣ мѡѣ и прѣчистѣхъ Богородицѣ, тако да сѧ обрѣцѣхъ къ животѣ господства моего крѣпителѣ и помощницѣ, къ страшиныжже дѣни сѣда, жизни кѣчныѣхъ ходатаниѣхъ.

И прѣѣе приложнѣхъ сѡмоу прѣдрекѡмѡмѣ мѡнастирю житѡ ѡт Жалешкаго сѣдства, чѣтырѣста кѣблок на кѣкѡ лѣто. И кто бѣдет кѣблар и ѡ тѡм да не кѣпрашат господство-мѧ, иѣ да ѡтправлѣтъ тѣ тако, ѣ мѡнастир. Приложнѣхъ и на Жалешкѡмѣ рѣцѣ, ѣ Дѣбѣжчицѣхъ, ѡрѣшиѣ дрѣвѣѣ кѣѣ; ѡт домажже господства-мѧ на кѣкѡ лѣто, ѣ мѣшѣхъ сыренїѧ, ѣ сырѡк, ѣ ложники и ѣ поставѣ гѣницѣ и ѣ поставѣ хѡлѣкѣ, медажже и косѣкѣ прѡтикѣ елика принѣсет лѣто.

Кѣ сѧмѣ потврѣжда господство-мѧ и елика свѣтопочикши рѡдѣтелѣ господства-мѧ, Радѣлѣхъ кѡеѡда, приложнѣхъ сѡмѣ Кѡмѡманскѣхъ Брод. . . сѣ Тѡпорѧ и блатѡ Бѣстрыцѣ ѡт Тѡпѣлѣца до Брѣзѡго Грѣла, кѣшиѣ Кѡкачицѣхъ, сѣ сѡломѣ Хрѣсѡмѣшницѣ и Тѣсѣмѣжѣ по ѡбѡю странѣ, елика бѣѣ Лѣгѣчѣшскѡ и Рѣшѣшскѡ.

Кѣ сѧмѣ, потврѣждам и елика мѡнастирю свѣтаѡ Янтѡнїѧ приложнѣхъ и подѣписа стрѣцѣхъ господства-мѧ свѣтопочикши Блѣдѣславѣхъ кѡеѡда, сѡло Жѣндѡкѣшницѣ сѣ Пѡтоѡмѣ; на Дѣспѣлѣхъ срѣдныѣхъ кѣрѣхъ кѣстѣхъ и ѡт ѡсѡмѣхъ крѣшнѣхъ доходѣкѣхъ и Дѣшѣкѣхъ ѡт ѡрѣхѡкѣхъ паднѣхъ до горнѣхъ мѡстицѣхъ и Бѣлиѣхъ Бѡдицѣхъ по ѡбѡю странѣ сѣ ѡрѣшнѣм и сѣ лѣкадами и Бѣхнѣннѣхъ сѣлѣцѣхъ и кѡдѣшницѣхъ ѣ Бѣстрыцѣхъ и Яцѣгѣннѣхъ, мѣ чѣлѣднѣ.

Сѧ кѣѣ прилагѣ и потврѣждам господство-мѧ сѣ кѣкыми поѣлѣшнѣм и ѡтврѣжденїѣм, да бѣдѣтъ и непрѣложнѣхъ и непрѡколѣшнѣхъ. Такожже и сѣла сѡѡбѡднѣ ѡт кѣкыхъ работѣхъ и данѡкѣхъ и доходѣкѣхъ господства-мѧ. И кѣ сѧмѣ, поѣлѣшѣхъ господство-мѧ сѡмѡѣхъ властнѣмѣхъ бѣти кѣ ѡбѡю мѡнастирю инокѡмѣ; по смрѣтнѣхъ начѣлѣстѣхъ жѣшѣхъ илѣ, начѣлѣникѣхъ никѡтѣхъ да поставѣѣтъ, ни азѣхъ сѡмѣ кѡеѡда Дѣнѣхъ, и ни никѡтѣхъ ѡт нѣжѣхъ по мѣшѣхъ, нижѣхъ да сѣ разѡритѣхъ чинѣхъ и прѣдѣнїѣхъ Нѣкѡдимѡѡѡѣхъ, нижѣхъ поѣлѣшнѣхъ. Кто ли дрѣзѣнѣтъ ѡт сѣхъ кѣѣхъ

1. прѣсвѣтѣхъ | прѣтѣхъ. владичицѣхъ | влѣцѣхъ. 4. сѣ | сѣ. 18. Дѣрѣ Брод loc alb in text. 32. смрѣтнѣхъ | смрѣтнѣхъ. 35. нижѣхъ | нѣжѣхъ Нѣшѣдѣу.

что разорити или прѣложити злѣ, да ѣ проклѣт ѡт Господа Бога
вседражителѣ и ѡт прѣчистыѧ Богородицѧ и ѡт всѣхъ свѣтыхъ
и да ѣ причастенъ къѧ ѡтрекшимъ сѧ Господа, прѣдавшимъ твоего
на смръть,

5 Она къѣ записашѧ сѧ оу Яргини повелѣнїемъ господина ко-
ведж Дана, кѣтъ хсѡвчд, їндиктїѡн ѳ, мѣсїца Ѡктобра, днь г.

† Pentrucă eu cel întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul,
Io Dan voevod și din mila lui Dumnezeu domn a toată Ungro-
vlahia, la începutul domniei mele dăruite mie de Dumnezeu am
10 aflat în țara domniei mele, la locul numit Tismana o mănăstire
nu întru toate terminată, pe care sfânt răposatul, binecinstitorul
voevod Radul, părintele domniei mele a ridicat-o din temelie, dar
n'a terminat-o din pricina scurtării vieții de aceea, a binevoit
domnia mea ca, precum i-am fost urmaș în domnie, să-i fiu și
15 întru acest lucru, adică să înnoiesc pomana părintelui meu și pen-
tru sufletul meu, să clădesc deplin acest hram al prea sfintei stă-
pâne, născătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria și să-l
întăresc cu toate darurile și veniturile. Nu numai acestea, dar și
câte au fost dăruite în vremea părintelui meu mănăstirii să le
20 întăresc și să le confirm, pentru slava Dumnezeului meu și pentru
slava și cinstirea prea slăvitei mele stăpâne și prea curatei născă-
toare de Dumnezeu, pentru ca s'o aflu în viața domniei mele
întăritoare și ajutătoare, iar în ziua cumplită a judecății mijloci-
toare pentru viața veșnică.

25 Și mai întâi, am dăruit acestei mai sus zise mănăstiri grăul
din județul Jaleșului, patru sute de găleți pe fiecare an și cine va
fi găletar să nu mai întrebe pentru aceasta pe domnia mea, ci să-l
trimită îndată la mănăstire.

Am dăruit și pe râul Jaleșului, la Dăbăcești, copacii cu nuci
30 toți, apoi dela casa domniei mele, pe fiecare an, 10 burdufe de
brânză, 10 cașcavale, 10 pături și 10 postavuri pentru mantale
și 10 postavuri pentru încălțăminte, iar miere și ceară pe măsură
cât va aduce anul.

Pe lângă acestea, întărește domnia mea și câte a dăruit sfânt
35 răposatul părinte al domniei mele, Radul voevod: satul Vadul

3. сѧ | с. 4. смръти | смрти.

Cumanilor cu Toporna și balta Bistreț dela Toplița până la Gârla Repede, mai sus de Covacița cu satul Hrisomuniții și Tismana pe amândouă părțile, cât a fost al Ligășeștilor și a Rușeștilor.

Pe lângă acestea, întăresc și câte a dăruit și a dat în scris mănăstirii sfântului Antonie unchiul domniei mele, sfânt răposatul Vladislav voevod: satul Jidovștița cu Potocul și la Dunăre vâltoarea cu pește cea dela mijloc întreagă și venitul dela opt pescării și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la puntea cea de sus și Vodița Mare pe amândouă părțile cu nucii și cu livezile și seliștele Bahnei și moara dela Bistrița și 40 de sălașe de Țigani.

Toate acestea le dăruiește și le întărește domnia mea cu toată porunca și întăritura, ca să fie nestrămutate și neclintite. De asemenea și satele să fie libere de orice prestații și dări și venituri ale domniei mele. Și pe lângă aceasta, poruncește domnia mea ca călugării din amândouă mănăstirile să fie de sine stătători; după moartea cărmuitorului lor, nimeni să nu le puie lor cărmuitor, nici eu însumi, voevodul Dan, și nici nimeni dintre cei de după mine și nici să se strice orânduiala și datina lui Nicodim, nici porunca mea. Cine ar îndrăzni din toate acestea să strice ceva sau să schimbe în rău, să fie blestemat de Dumnezeu atotțiitorul și de către prea curata Născătoare de Dumnezeu și de către toți sfinții și să fie părtaș cu toți acei cari s'au lepădat de Domnul și L-au dat pe el morții.

Acestea toate s'au scris la Argeș, din porunca domnului voevod Dan, în anul 6994 (1385), indictionul 9, luna Octomvrie 3.

Original pergament, pecetie atârnată căzută. Arhive Stat, secț. ist., 1/2, cu două traduceri, una de Poenaru din 1839 și alta de G. Peșacov din 1844. Publicat de Ștefulescu, *Tismana*, p. 167—171; Hașdeu, *Originile Craiovei*, în *Columna lui Traian*, VII (1876), p. 343—345. (Afirmația lui Hașdeu că acest pergament ar fi un palimpsest nu se verifică la o examinare atentă). Regest, *Cronologia tabelară*, p. 21 (nr. 9).

6.

Argeș, 27 Iunie 1387.

Mircea voevod confirmă toate privilegiile anterioare ale mănăstirii Tismana, pe al lui Vladislav, unchiul său (pentru Vodița), al lui Radu, tatăl său, al lui Dan, fratele său, precum și moștenirea lăsată

de Dimitrie Dăbăcescu, patru părți din Dăbăcești. Pe lângă acestea
domnul mai adaugă și dela el satul Jarcovăț, seliștea Stăncișoara,
unde a fost odinioară satul Bresnița, satele Văronice, Prilepeț,
Petrovița și Vârlița. Confirmă de asemenea și rânduiala lui Nicodim
5 ca egumenul la Tismana și Vodița să fie ales de călugări, fără ame-
stecul nimănu, nici măcar al domnului.

† Понеже азъ иже въ Христа Бога благовѣрныи, Іу Мирча кое-
когда многостнѣ божіеѣ господинѣ въсен Оуггровлахѣи, въ началѣ
богодарованнаго ми господства вѣрѣтѣхъ въ земли господства-ми
10 на мѣстѣ рекомѣмъ Тисмена монастыр игоже скѣтопочившѣи рѣ-
дители господства-ми, Іу Радѣла коекогда, ѡт ѡснованїа въздвиже
и скѣтопочивши брат господства-ми, Іу Данъ коекогда, мноѣми
вещми покрѣпи. Сеѣго благоизволи господство-ми, такоже и господ-
ствоу, сице и сеѡу въсприемникъ быти, ѡбновити оубѡ помѣнѣ
15 рѣдителей моего и брата, животаже ради господства-ми и спасенїа.
Еъ храмѣ прѣчистыѣ владичицѣ Богородицѣ и приснодѣвы
Марїѣ, оукрѣпити всѣкыми прилогы и доходци и недосѣвершено
ное исполнити, нетѣчїѣ же се, нѣ и елика при рѣдители моемъ и при
братѣ приложивш се монастырю всѣ потверѣдити и оукрѣпити, славы
20 ради Бога моего, въ хвалѣже и чьсть прѣславныѣ владичицѣ мож
и прѣсвѣтыѣ Богородицѣ, тако да снѣ вѣрѣшѣ въ животѣ гос-
подства моего крѣпителѣ и помощникѣ въ страшныиже день сѣда,
жизни вѣчныѣ хѡдатанѣ.

Прѣѣ потверѣждамъ приложенаа ѡт скѣто-почившаго рѣдителя
25 господства-ми, Іу Радѣла коекогда, село Коуманскыи Бродъ съ
половиномъ Топорна и блато Бистрецъ, ѡт Тополница до Бръзаго
Гръла выше Къвачицѣ съ селомъ рекомѣмъ Хръсѡмоуници и Тис-
меноу по ѡбою страну елико бѣ Ангаческо и Рѡшешеско, и жито ѡт
Жалешескаго сѣдства, оу кѣбловъ на всѣко лѣто. И кто бѣде кѣб-
30 ларь, ѡ тѣмъ да не въпрашатъ господство-ми, нѣ да ѡтпавлѣтъ
тоутѣко, оу монастырь.

По семъ потверѣжда господство-ми елика скѣто-почившѣи брат
господства-ми, Іу Данъ коекогда приложи, вѣрѣшѣ елико ест дрѣвнѣ
на Жалѣши, оу Дѣбѣчешѡхъ и ѡт дома господства-ми на всѣко
35 лѣто, ѣ мѣхѡвѣ сыренїа, ѣ сырѡвѣ, ѣ ложники, ѣ поставѣ гоуницѣ
и ѣ поставѣ хѡлевѣ.

с

19. приложивш се | приложивш.

Къ симъ приложи и господство-ми прѣдреченномоу монастырю прѣскѣтыж Богородицъ село зовомое Жарковици, селище Станчишоръ на блатѣ Бистрици, на бдѣлѣ цю е иногда было село Бресница и шбе Баронице и Прилещи и Петрокицъ и Ерѣлицъ.

Къ симъ потврѣжда господство-ми и елика скѣто-почивши 5
стрицъ господства-ми, Владиславъ коекода, приложи скѣтомоу
Янтонѣу на Бодици, село Жидовщина с Потокымъ и шт срднѣи
киръ на Доунавѣ, вест, на лютѣх и шт шельмъ крѣшицъ доходѣкъ
и Доунавъ шт Ърѣховы падины до горнего мостица и Голѣма 10
Бодица по шбою страноу съ шрѣшиемъ и с ливадами съ Бахнина
селища и водѣнице оу Бистрици и Яцигане м чельденъ,

И еше цю ест приложилъ Димитръ Дабѣчешскы на сѣмрѣти,
монастирю, цю е било него къ Дабачешъ, д чьсть.

Сна кѣк прилага и потврѣжда господство-ми съ кѣкымъ 15
покалѣнѣемъ и оутврѣжденѣемъ, да бждѣт неподвижна и непрѣ-
ложна, такожде и села свободна шт кѣкыхъ работъ и данкокъ и
доходѣкъ господства-ми. Къ симъ покалѣватъ господство-ми,
самовластномъ быти къ шбою монастырю инокомъ и по смрѣти
началствоуѣщаго имъ начальника никто да поставлѣетъ, ни азъ 20
самъ коекода Мирча, ни инъ кто шт нѣже по мнѣ, тѣчнѣ егоже
[сами благоколатъ ниже да сѣ разорит чинъ и прѣданѣе Никоди-
моко и мое] покалѣнѣе. [Кто ли дрѣзнет шт снхъ кѣсѣхъ что разорити
или прѣложити злѣ, да е проклѣт шт Господа Бога вседръжителѣ
и шт Прѣчистыж Богородицъ и шт кѣхъ скѣтыхъ и да ест при-
чтенъ кѣмъ штрѣкшимъ сѣ Господа и прѣдакшимъ Того на смрѣтъ. 25

† Сна кѣк записашъ сѣ оу Яргиши, покалѣнѣемъ господина
коекода, Іу Мирча. Б лѣт 7504, индиктионѣ, месѣца Іюня кз днь.

† Іу Мирча коекода, милостиж божнѣхъ господинѣ.

† Pentrucă eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios, 30
Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn a toată Ungro-
vlahia, la începutul domniei mele dăruite de Dumnezeu am aflat
în țara domniei mele la locul numit Tismana o mănăstire,

12—13. И еше цю... д чьсти, adaus jos cu o trimitere în text prin semnul †.

Т
с
13. чьсти | чь

21—23. Părțile rupte completate după documentul lui Dan din 1385 și
acel al lui Mircea din 1392 cu cuprins aproape identic.

pe care sfânt răposatul părintele domniei mele, Io Radul voevod, a ridicat-o din temelie și sfânt răposatul fratele domniei mele, Io Dan voevod, a întărit-o cu multe lucruri. Deci a binevoit domnia mea să le fiu urmaș, precum în domnie, așa și în aceasta, 5 așa dar să înnoiesc pomana părintelui meu și a fratelui pentru viața și mântuirea domniei mele, acest hram al preacuratei stăpâne, Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria să-l întăresc cu toate darurile și veniturile și cele nedesăvârșite să le împlinesc și nu numai aceasta, dar și câte s'au dăruit mănăstirii 10 sub tatăl meu și sub fratele meu, pe toate să le întăresc și să le confirm pentru slava Dumnezeului meu, spre lauda și cinstea prea slăvitei mele stăpâne și prea sfintei Născătoare de Dumnezeu, ca s'o aflu pe ea întăritoare și ajutătoare în viața domniei mele, iar în cumplita zi a judecății, mijlocitoare pentru viața veșnică. 15 Mai întâi întăresc cele adause de sfânt răposatul părintele domniei mele, Io Radul voevod, satul Vadul-Cumanilor cu jumătate din Toporna și balta Bistreț dela Topolnița până la Gârla-Repede, mai sus de Căvacițe, cu satul numit Hârsomuniți și Tismana, pe amândouă părțile, cât a fost Ligăcească și Rușească și grăul din județul Jaleșului, 400 de găleți pe fiecare an. 20 Și cine va fi găletar, să nu mai întrebe pe domnia mea despre aceasta, ci să-l trimită îndată la mănăstire.

După aceasta, întărește domnia mea câte a adaus sfânt răposatul fratele domniei mele, Io Dan voevod, nucii, câți copaci sunt 25 pe Jaleș, la Dăbăcești și din casa domniei mele, pe fiecare an, 10 burdufe de brânză, 10 cașcavale, 10 pături, 10 postavuri de manta și 10 postavuri de încălțăminte.

Pe lângă aceasta, mai dăruiește și domnia mea mai sus zisei mănăstiri a prea sfintei Născătoare de Dumnezeu satul numit 30 Jarcovăț și seliștea Stâncișoara pe balta Bistriței, pe dealul unde a fost odinioară satul Bresnița și cu amândouă Văronicele și Prilepetul și Petrovița și Vârlița.

Pe lângă aceasta, întărește domnia mea și câte a adaus sfânt răposatul unchiul domniei mele, Vladislav voevod, sfântului 35 Antonie dela Vodița, satul Jidovștița cu Potoc și vâltoarea de pești dela mijloc, la Dunăre, întreagă, la iuțeli, și venitul dela opt pescării și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la puntea de sus și Vodița cea mare, pe amândouă părțile, cu nucii și cu livezile, cu seliștele Bahnei și moara la Bistrița și 40 de sălașe de Țigani.

Și încă ce a dăruit Dimitrie Dăbăcescu la moartea lui mănăstirii, cât a fost al său la Dăbăcești, a patra parte.

Acestea toate le dăruiește și le întărește domnia mea cu toată porunca și întăritura, să fie nemișcate și neschimbate, de asemenea și satele să fie libere de toate prestațiile și dările și venituri ale domniei mele. Pe lângă aceasta, poruncește domnia mea ca călugării din ambele mănăstiri să fie de sine stătători și după moartea cărmuitorului lor, să nu le puie nimeni cărmuitor, nici eu însumi, Mircea voevod, nici altul dintre cei de după mine, ci numai ei înșiși să aleagă pe cine vor binevoi; nici să se strice rânduiala și datina lui Nicodim și porunca mea. Cine ar îndrăzni să strice ceva din toate acestea sau să schimbe în rău, să fie blestemat de Dumnezeu Atotțiitorul, de prea curata Născătoare de Dumnezeu și de toți sfinții și să fie părtaș cu toți cei ce s'au lepădat de Domnul și L-au dat pe El morții.

Acestea toate s'au scris la Argeș cu porunca domnului voevod, Io Mircea.

In anul 6895 (1387), indiction 10, luna Iunie, 27 zile.

Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecetie atârnată căzută. Arhive Stat, sec. ist., I/3, însoțit de o transcriere slavă pe hârtie, cu pecetie domnească aplicată și de patru traduceri românești (Dionisie Eclisiarhul, anonim, D. Peșacov și St. Nicolaescu). Publicat de Hașdeu, *Arhiv. Ist.*, III, p. 191—193, Dinu Arion, p. 97—98. Traducere românească, la Cipariu, *Arhiv.*, 1867, p. 77—78; regest în *Cronologia Tabelară*, p. 21 (Nr. 10). на едѣлкѣ, pe deal.

7.

Fără loc, 20 Mai 1388.

Mircea cel Bătrân întărește mănăstirii Cozia zidită de dânsul, satele Călimănești, Jibea, Brădățanii Seaca și Hinăteștii, scutindu-le de toate dările și prestațiile.

† ꙗзъ, иже къ Христа Бога благочестикын христолюбикын, Іуана Мирча великын коекѣд и господинъ късен земли Ъггрокла-хѣнскон, елико по силѣ пшеслѣдѣвати изкѣланѣ прославити просла-лъшаго ма Бога и на престолѣ рѣднѣиѣи мѣнѣ со славою вѣзнесеша, тѣмже благоизкѣланѣ господство-ми къздкѣи҃сти ѡт ѡсноканиѣм

- монастир въ нмѣ скѣтыѣ и жиконачальнѣ и нераздѣлимыѣ
Троицѣ несозданнаго Божества, еѣже царѣ царствѣют и господ-
ствѣют господства, юѣже ради жикем и дикем сѣ и есмы, на
мѣстѣ рекомое Нсчет, на Олтѣ, рекше Квѣзѣ и приложихъ господ-
5 стко-ми елика къ потребѣ иншкѣм живѣцимъ къ тѣмъ шентели
къ пицѣ и одеждѣ: село близъ монастырѣ звомое Каалиманецин и
дрѣгое село прѣз Олт наменемъ Жибелѣ. Еѣже и Брадацѣни и Сѣка
и на Рыбницѣ селѣ Хинатецин. Еѣже всѣмъ предреченнымъ да сѣт
скободна ѡт кѣккыхъ данокъ и рабѡт господство-ми и ни ѡт
10 кѡгоже непотѣкнокенно, ни да сѣт томѣ скѣтомѣ храмѣ въ учинѣ
и къ вѣдѣшъ до живота господства-ми. Еѣже и по смерти гос-
подства-ми, кѡгѡ избѣретъ Господѣ Богѣ бити господинѣ Блашкон
Земли, или ѡт сѣрвднѣхъ господства-ми, или бѣди кѡмъ господинѣ
на столѣ господства-ми, да аѣе понѡмѣт и почтет и оутѣредитъ сѣи
15 хрисѡвѣла господства-ми, тѡ такѡваго да оутѣредитъ Господѣ Богѣ
и да ѡкрѣпитъ къ господствѣ егѡ. Аѣе ли разѡрит и посрамитъ,
тѡ таковаго да разѡритъ Господѣ Богѣ и да оутѣетъ зде тѣлѡмъ, а
къ бѣдѣшѣи кѣккѣ дѣшѣ егѡ, да иматъ оучастѣе съ Исѣсѣ и съ Ярѣю и
съ ѡнѣми рекшыми Исѣи, кѣккѣ егѡ на ныѣхъ и на чѣдѣхъ нѣхъ. Яминъ.
20 Оѣ честны хрисѡвѣла исписа сѣ по ѡризѣмъ великаго кѡевода, [†] Iu
Мирча и господина кѣсѣ Оуггровѣлахѣи кѣ лѣтѡ [†] 5704, инди-
ктѣѡнъ аѣ, мѣсѣца Маѣа к.

- † Eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecinstitorul și de Hristos
iubitorul, Ioan Mircea, mare voevod și domn a toată țara Ungro-
25 vlahiei, după putere am binevoit să urmez să proslăvesc pe Dum-
nezeu, care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă în scaunul
părinților mei. De aceea, am binevoit domnia mea să ridic din
temelie o mănăstire în numele sfintei și de viață începătoare și
nedespărțitei Treimi, dumnezeire necreată, prin care împărații
30 împărătesc și domnii domnesc, pentru care trăim și ne mișcăm
și suntem, la locul numit Nucet pe Olt, adică Cozia, și am adaus
domnia mea câte sunt pentru nevoia călugărilor ce trăiesc în acel
locaș, pentru hrană și îmbrăcăminte: satul lângă mănăstire numit
Călimănești și alt sat dincolo de Olt, anume Jiblea. Încă și Brădă-
35 țanii și Seaca și la Râmnic satul Hinătești. Aceste toate mai sus

26. Ioan, 13, 32. 30. Pilde, 8, 15—16. 30—31. Fapt. Apost., 17, 28.

spuse să fie libere de toate dările și prestațiile domniei mele și de nimeni neclintite, ci să fie acestui sfânt hram de ocină și de ohabă, cât va trăi domnia mea.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domnul Țării Românești, sau din rudele domniei mele, sau orice domn în scaunul domniei mele, încă să înnoiască și să cinstască și să întărească acest hrisov al domniei mele; pe unul ca acela să-l întărească Dumnezeu și să-l confirme în domnia lui. Dacă însă strică și violează, pe unul ca acela să-l nimicească Dumnezeu și să-l ucidă aci cu trupul și în veacul viitor sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor. Amin.

Acest cinstit hrisov s'a scris din porunca marelui voevod, Mircea și domn a toată Ungrovlahia, în anul 6896 (1388), indiction 11, luna Mai 20.

Copie slavă la Arhive Stat, cu autografie modernizată Condica Brâncovenească, Nr. 266, f. 243, urmată de o traducere românească. O altă traducere românească în Condica veche a Coziei (tot acolo condica nr 18), f. 26, publicată în *Foaia Societății Românisml, II* (1871), p. 28—29. Regest. *Cronologia Tabelară*, nr. 8 (p. 20 cu data 1358).

8.

Fără loc, 20 Mai 1388.

Mircea cel Bătrân întărește mănăstirii Cozia satele Călimănești dăruit de Nan Udobă, Orleștii fost al lui Cazan, satul pe Cricov, fost al lui Stoian Hargaș, o moară la Pitești, satul Crușia, lăsat moștenire de Stanciul Turcu, moșia la Argeș, dăruită de Stanciu Bancov cu viile, moșia lui Dude dăruită în vremea lui Dan voevod și moșia fratelui lui Dude, Vlad, cu patru vii, moara la Râmnic dăruită de Dan voevod, via de acolo dăruită de Buda, în vremea lui Radu voevod și curtea dela Hină ești, dăruită de Tatul. Toate satele sunt scutite de dări și prestații, domnul adaugă dela curte obroc de grâu, vin, brânză, miere, ceară și postav, pe lângă 300 sălașe de Țigani. Mănăstirea Codmeana va fi supusă Coziei. Alegerea egumenului se va face dintre frați, după orânduirea popii Gavriil.

12—13. Matei, 27. 25.

мѣнскаѧ кѣѧ покинѡкени съ кѣѧмъ реписанѡмъ, кѡше писаннѡмъ
монастирѣ и ѡт тѣѣѣ ѡбладокати сѧ. Ѣжителствѣже сѧ ѡбители,
ѧко да бѣдетъ по ѡставѣ попа Гакрїила и елика ѡн ѡстроитъ и по-
ставитъ, никогоже да не смѣетъ сїѧ прѡложити инако до мала и ещѣ
и по смѣрти попа Гакрїила, да не иматъ никто класти поставити
иг҃мѡна, ни азъ Мирча коекъдъ, ни инъ господарь, егоже Богѣ бла-
гоколѡитъ по мнѣ быти, ни митрополитъ, ни инъ кто лѡбо. Точїю
егоже братїѡ ѡтъ скоеѧ срѣдѣ благоколѡитъ по ѡставѣ преданнѡмъ ѡтъ
попа Гакрїила. Кто ли сѧ поксѣитъ ѡтъ великѡхъ и малѣхъ сїѧ предпи-
саннаѧ инако приложити и разорѡти и до мала, такокиѣ да естъ
проклѡтъ ѡтъ Господа ксѣдѣритѣла и ѡтъ прѣчистѣѡ Богородицѣ и
ѡтъ кѣѧхъ скѣтѡхъ, и здѣ и кѣѧ бѣдѣщѡмъ кѣѧѣ и бѣдетъ причѣстенъ
кѣѧмъ ѡтрѣкшиѡмъ сѧ Господа и предавшиѡмъ Того на смѣртъ.

Вы честный человек исписа сж по призму великого коекода

Іѡ Пирѣк и господина всѣ Угровлахѣ, въ лѣтѣ ^тх^сswчс, индиктїон 15
дї, мѣсѣца Мана к.

† Căți se poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceia sunt fiii lui Dumnezeu, precum spune dumnezeescul apostol, căruia pe urmă mergându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se silesc spre cele bune și viața dorită au dobândit, cele pământești pământului lăsându-le și mutându-se către ceruri, acel fericit glas de bucurie auzindu-l, pe care veșnic îl aud: «Veniți binecuvântații părintelui meu, să moșteniți împărăția cerurilor, care este gătită vouă dela întemeierea lumii». Căroră și eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecinstitorul și de Hristos iubitorul, Ioan Mircea, mare voevod și domn a toată Ungrovlahia, după putere să le urmez am binevoit, ca să proslăvesc pe Dumnezeu care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă în scaunul părinților mei. De aceea a binevoit domnia mea să ridic din temelie o mănăstire în numele sfintei și de viață începătoare și nedespărțitei Treimi, nezidită dumnezeire, prin care împărății împărătesc și domnesc domnii și prin care trăim și ne mișcăm și suntem, la locul numit Călimănești pe Olt, care a fost mai înainte satul boierului domniei mele Nan

16—17. *Pavel. Romani*, 8, 19. 20. *Pavel. Romani*, 2, 7. 21—23. *Matei*, 26, 34. 26. *Ioan*, 13, 32. 30. *Pilde*, 8, 15—16. 31. *Fapt. Apost.*, 17, 28.

Udobă. Pe care cu dragoste și cu multă osârdie, după voia domniei mele l-a închinat mai sus zisei mănăstiri. A adăugat și domnia mea câte sunt de nevoie călugărilor ce trăiesc în acel locaș pentru hrană și îmbrăcăminte: satul pe Olt care a fost mai înainte al
5 lui Cazan, numit Orleștii și al doilea sat pe Cricov, care a fost mai înainte al lui Stoian Hargaș, am mai adăugat și o moară în hotarul Piteștilor. Încă și la moartea sa, jupânul Stanciul Turcul a dat satul numit Crușia, ca să fie al mănăstirii. A mai închinat și alt boier al domniei mele, Stanciu Bancov, o bucată de moșie
10 la Argeș, pe care a cumpărat-o dela Ștefu, precum și cu vii și aceasta după voia domniei mele. Și alt loc tot acolo, pe care l-a dăruit Dude după voia lui Dan voevod, încă și o moșie tot acolo împreunat cu locul lui Dude, din hotarul lui Stanciu Vranin, pe care a dăruit-o fratele său Vlad și vie pe aceeași parte în patru
15 locuri: una în hotarul Călimăneștilor și două bucăți din hotarul lui Voico și a doua în hotarul lui Stanislav Oreaov și moara la Râmnic pe care a dăruit-o Dan voevod și via tot acolo dăruită de jupân Buda, cu voia părintelui domniei mele, Radul voevod, și curtea pe locul Hinăteștilor, pe care a dăruit-o bisericii Tatul.

20 Acestea toate mai sus zise să fie libere de toate dărilor domniei mele și de prestații. Încă a mai dăruit domnia mea obroc dela curtea domniei mele, pe fiecare an: 220 de găleți de grâu și 10 bucăți de ceară și 12 bucăți de postav și 300 de sălașe de Țigani.

25 Pe lângă aceasta, a binevoit domnia mea ca mănăstirea Codmeana să fie supusă, cu toate ce se țin de ea, mănăstirii mai sus scrise și de acolo să se cârmuiască. Pentru viețuirea acestui locaș să fie după orânduirea popii Gavriil și câte va orândui el și va așeza, nimeni să nu cuteze să schimbe altfel, cât de puțin. Încă și
30 după moartea popii Gavriil, nimeni să nu aibă putere să așeze pe egumeni, nici eu Mircea voevod, nici alt domn, pe care va binevoi Dumnezeu să fie după mine, nici mitropolitul, nici nimeni altul, numai pe acel pe care frații îl vor voi din mijlocul lor, după așezământul lăsat de popa Gavriil. Cine s'ar încumeta dintre cei mari
35 și mici să schimbe cele mai sus scrise și să strice chiar și puțin, unul ca acela să fie blestemat de Domnul Atotțiitorul și de prea curata Născătoare de Dumnezeu și de toți sfinții și aci și în veacul viitor și să fie socotit cu toți cei ce s'au lepădat de Domnul și L-au dat pe El morții. Acest cinstit hrisov s'a scris după porunca

marelui voevod Io Mircea și domn a toată Ungrovlahia, în anul 6896 (1388), indictionul 11, luna Mai 20.

Copie în limba slavă la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 256—246, urmată de o traducere românească. Alte două traduceri în *Condica Veche a Coziei* (Arhive Stat, Nr. 18), f. 28—26 și 137. O traducere greșită și incompletă, Arhive Stat, secț. ist., I 5. Publicat în traducere după *Condica Coziei în Foaia Societății Românismul*, II (1872), p. 36 și Hașdeu, *Istoria Critică*, I, p. 133—135. Regest. Aricescu, *Indice*, nr. 2274.

по воли = după voia, adică domnul a luat inițiativa, nu boierul care face dania.

9.

Râmnicul-Vâlcii, 4 Septembrie 1389.

Mircea cel Bătrân lărgeste hotarul mănăstirii Cozia întemeiată de dânsul, dăruindu-i moșia din jurul ei cu satul Jiblea, așezând totdeodată hotarele. Această moșie a luat-o dela boierii Stanciu, Costea, Vâlcu, Albu și Radomir, căroro le dă în schimb scutire deplină de toate dările și prestațiile pentru restul moșiei, precum și satul Orlești luat dela mănăstirea Cotmeana. Domnul interzice atât boierilor, cât și călugărilor cari au făcut schimbul să revie vreodată asupra lui.

Se pun martori trei egumeni și mai mulți boieri adunați la Râmnicul-Vâlcii.

† Бѣ намѣ Ѡтца и Сына и свѣтаго ДСХа, азъ, къ Христа Бога благоверныи и Христолюбныи, великыи и самодержавныи господинъ, Иванъ Мирча киевода, милостію Бога вседержителя, господинъ всен Оугровлахѣнскыи, Подѣнавскыи и западинскыи странамъ, пчуже изволи сѣ господствѣ-мъ създати манастиръ ѡ имени Бога живоначалаго, свѣтыи и единосщныи и животворщиѣ Троица и по приложенію инѣхъ великѣхъ изволи сѣ господствѣ-мъ, съсмотрѣхъ разширити и хотаръ манастирю. Того ради и къзѣхъ прилежще мѣсто съ села глаголемаго Жибла ѡтъ приеѡмъ дванѣго до врѣха планины глаголеми Квзѣа и гврѣкъ къзѣ Ѡль

29. тронца | трца. 31. глаголемаго | глагомо. 32. глаголеми | глами.

даже до Кърлигъ. И приложихъ монастырю господства-ми, скѣтсѣю
Троицѣ, да ест црѣквиѣмъ ѡчина даже до кѣка. Къ мѣсто тѣхъ
вскободихъ бѣлѣромъ наже бѣше ѡчина, Станчюл и Костю и Бѣлѣ-
кѣлѣ и Ябѣлѣлѣ и Радомирѣ вѣстакше ѡт Жибѣлѣ и надержишѣ къ
5 ѡ немъ сѣ старѣмъ ѡчина, ꙗко да имъ сѣтѣ тѣхъ села на ѡхѣбѣ. И
не тѣмъ имъ, нѣ и дѣдѣмъ имъ и кнѣзѣмъ и прѣкнѣзѣмъ,
почахше ѡт ѡбѣи калѣ и ѡт скнѣи калѣ и ѡт житарѣтѣ и ѡт
кнѣарѣтѣ и ѡт глаѣ и ѡт повоѣ и ѡт подѣѣ, всѣмъ рекше ѡт
кѣлѣкѣхъ сѣбѣ и даждѣ даже и до малѣхъ, ѡт тѣхъ всѣхъ да
10 имъ сѣмъ вскободѣнѣ. Даровахъ же имъ господство-ми и село на
Ѡлтѣ глаголемое Ѡрѣци, на мѣста ради еѣже кѣзѣхъ и прило-
жихъ црѣкѣ, по сѣбѣ ради, и тѣхъ на ѡхѣбѣ, нѣже прежде къ мо-
настири Кодменскѣю.

Ѡеже записанѣ еѣст къ ѡрашѣмъ господства-ми глаголемѣмъ
15 Рыбѣнѣ, прѣдъ мнѣмъ скѣдѣтельмѣ, нѣже сѣтъ сынъ: поѣа кѣр
Никѣдѣмъ, пѣпъ Гаврѣилъ и Ѡрапѣи ѣромѣнахъ и жѣпѣи Бѣлѣдѣлѣ
дѣвѣрѣнѣ, Бѣрѣ Рѣмѣнѣ, Мѣдрѣчѣ, Трѣцѣ, Бѣлѣ, Дѣлѣ, Ѡнѣ,
Мѣгѣшѣ, Дѣнѣчѣ Крѣстѣнѣ и прѣдъ прочѣмъ бѣлѣрѣмъ господства-ми.
И сѣе записанѣ господства-ми, никѣмъ да нѣтъ кѣмъ прѣлѣжити,
20 ни нѣже по мнѣмъ господарѣ, еѣже Богъ бѣлѣволѣитъ, ни кѣлогѣрѣ
житѣмъ монастирѣтѣ, и ни нѣже прѣдрѣчениѣмъ бѣлѣрѣ, наже зѣмѣнѣ
бѣстъ, ни нѣхъ чѣдѣ, ни нѣже по нѣхъ. Кѣмъ ли сѣмъ поѣсѣнтъ прѣлѣжити
ѡтъ кѣлѣкѣхъ ни малѣхъ, сѣмъ прѣдѣнаписанѣмъ разѣрѣтѣ, такоѣ
да бѣдѣтъ прокѣмъ ѡтъ Госѣѣ кѣдѣрѣжитѣмъ и ѡтъ причѣстѣю
25 Бѣгѣрѣдѣнѣ и кѣхъ скѣтѣхъ, зѣмъ и къ бѣдѣшѣмъ кѣцѣмъ и да
бѣдѣтъ причѣтѣмъ кѣсѣмъ ѡтрѣкѣмъ сѣмъ Госѣѣ и прѣдѣкѣшѣмъ тоѣмъ
на смѣртъ.

Ѡмъ всѣхъ хрѣсѣтѣмъ писѣ сѣмъ по ѡриѣмъ кѣлѣкѣмъ кѣкѣмъ
Мѣрѣ и госѣѣ кѣсѣмъ Ѡгѣгѣлѣхъ, къ лѣтѣ хѣмъ, ни дѣкѣ-
30 тѣмъ, гѣ, мѣсѣѣ Ѡпѣтѣмъ дѣмъ.

[† Іѣ Мѣрѣ кѣкѣмъ, мѣлѣтѣмъ Бѣжѣмъ госѣѣмъ].

† În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, eu întru
Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos iubitor, marele
și autocratul domn, Ioan Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu

11. глаголемое | гаемое 16. ѣромѣнахъ | ^{рм} ie numai în B. 30. Ѡпѣтѣмъ | ^п се.

atotțiitorul domn a toată Ungrovlahia, al Podunaviei și al păr-
 ților de peste munți, pentru că s'a învoit domnia mea să întemeieze
 o mănăstire în numele lui Dumnezeu de viață începător, al sfintei și
 celei de o ființă și de viață făcătoare Troițe și după alte daruri,
 cât a crezut de cuviință domnia mea, am căutat să largesc și 5
 hotarul mănăstirii. Deci am luat locul ce ține de satul numit
 Jiblea, dela priboiul de jos până la vârful muntelui numit Cozia
 și în sus de-a-lungul Oltului până la Cărlig. Și am dăruit mănăstirii
 domniei mele sfintei Troițe, ca să fie moșia bisericii până în veci.
 În schimb pentru aceasta, am liberat boierilor cărora a fost moșia, 10
 Stanciul și Costea și Vâlcul și Albul și Radomir restul din Jiblea
 și cuprinsul cât le este veche moșie, ca să le fie acele sate de ohabă.
 Și nu numai lor, ci și copiilor lor și nepoților și strănepoților,
 începând dela vama oilor și de vama porcilor și de dijma de grâu
 și de vinărici și de gloabe și de transporturi și de călăuze, adică de 15
 prestațiile și dările mari până la cele mici, de acestea toate să fie libe-
 rate moșiile. Le-am dăruit domnia mea și satul pe Olt numit Orlești,
 în locul celui pe care l-am luat și l-am dăruit bisericii pentru slujbă și
 acesta de ohabă, care a fost mai înainte la mănăstirea Codmeana.

Această scrisoare a fost în orașul domniei mele numit Râmnic, 20
 în fața a mulți martori cari sunt aceștia: popa kir Nicodim, popa
 Gavriil și Sarapion ieromonah și jupânii: Vladislav dvornic,
 Bars Roman, Mândrița, Truța, Vlad, Dan, Oncea, Mogoș,
 Danciul Cârștian și în fața celorlalți boieri ai domniei mele.

Și această scrisoare a domniei mele nimeni nu are voie s'o 25
 schimbe, nici un domn de după mine pe care îl va binevoi Dumnezeu,
 nici călugării locuitori ai mănăstirii, nici mai sus zișii boieri, cărora
 li s'a făcut schimbul, nici copiii lor, nici cei de după dânșii. Cine
 s'ar încumeta să schimbe dintre cei mari sau dintre cei mici acele 30
 mai sus scrise să le strice, unul ca acela să fie blestemat de Dum-
 nezeu atotțiitorul și de prea curata Născătoare de Dumnezeu și
 de toți sfinții, aici și în veacul viitor și să fie părtaș cu toți cei ce
 s'au lepădat de Domnul și l-au dat pe el morții.

Acest atot cinstit hrisev s'a scris după porunca marelui voevod 35
 Mircea și domn a toată Ungrovlahia în anul 6898 (1389), indiction
 13, luna Septembrie 4 zile.

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

7. *priboiu*: loc unde stâncă muntelui dă de-a-dreptul în apa râului, fără a
 rămânea măcar un loc de potecă (Candrea). La St. Nicolaescu, nume propriu.

- Copie veche în *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 248 (A), la Arhivele Statului. Altă copie slavă, tot acolo, f. 396—397 (B), cu traducere românească. Un fragment din originalul pe pergament, partea de jos, la dreapta, Arhive Stat. istorice, I/6 (Cozia XIII netrebnice), cu o traducere românească de
- 5 St. Nicolaescu. Regeste. C. C. Giurescu, *Organizarea financiară*, p. 56; *Cronologia tabelară*, p. 21 (nr. 11); Florescu, *Divane*, p. 5. Publicat de St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 4—6 (cu data greșită 1390).

10.

Fără loc, 8 Ianuarie 1392.

- 10 *Mircea cel Bătrân întărește mănăstirii Cozia întemeiată de dânsul un obroc de grâu, vin, brânză, cașcaval și postav dela curtea domnească, de asemenea și albinăritul de miere și ceară din județul Vâlcea, pe care urmează să-l strângă călugării înșiși. Întărește de asemenea toate satele și bălțile mănăstirii, o stradă la Râmnic și*
- 15 *300 de sălașe de Țigani, făgăduind și alte daruri, dacă Dumnezeu îl va ține în viață.*

- † Бл҃гѣны дѣхѡмъ Божіимъ вѣвѣдѣт сѧ, сѣмъ сѣтъ сынове Божіи, ꙗкоже рече божественъ Апостолъ, елиже въ слѣдъ текуще иже правдѣ любителе и подвигомъ дѣверымъ подвижающе сѧ, желаемѡ
- 20 въспрѣѡша жизньъ, земельныхъ земли встѣпавше, и на небеси приложѡша сѧ, блаженъ ѡнъ гласъ радованіе оуслѣшающе, ꙗкоже и присно слышѣтъ: „Прїидѣте, благословенїи Отца мѡего, наслѣдствѣнѣе оуготованное вамъ царство ѡтъ сложенїѧ мира“, Иже и азъ, иже въ Христа Бога благочестивы и христіюбикы, великыи вѣвѣда и
- 25 господень вѣсен Оугрѣвѣлахъ, Іѡанъ Мѣрца, елико по силѣ повелѣдовати извѣлахъ, прославити прославѣшаго мѧ Бога и на престолѣ родителеи мѡихъ съ славѡю вѣзнесѣшаго. Тѣмъже изволю господство-мѡи въздвигнѣти ѡтъ ѡснѡванїѧ монастырѣ въ нѧмъ свѣтѣмъ живоначальмъ и не разделеннымъ Троицы несезданнаго
- 30 Божества, еже царїе царствѣютъ и господствѣетъ господства, еже радї живемъ и движемъ сѧ и есмь, на мѣстѣ рекомоу Калиманици, на Ѣлтѣ и въздвигнѣти сїю съ поспѣшествѡущѣмъ свѣтѣмъ Троицѣ, съвершыхъ и ѡроніасамъ и направихъ и въ кратїцѣ прилежнихъ нѣ цю мало вѣрѡка ѡтъ свѣго дѡмѣ въ възпитанїе
- 35 мнѡхъмъ вѣрѣтающимъ сѧ въ предреченнымъ монастыри сътвореныхъ мнѡхъ, еже естъ сенъ: на всѣко лѣто по тѣмъ кѣбѣ пшеницѣ и ї вознианици

вина и вѣ мѣхѣ сыренѣ и вѣ сырѣ и вѣ колати гѣнища. Рѣ
сѣдство Бальческо да и сѣверѣт на всѣко лѣто сами калѣгери пче-
ларствѣ, да им ест мед за потребѣ монастырскѣ, а кѣскѣ да вѣдет
кѣз црѣкки. И прилагам им блатѣ зокѣмо Мамниѣ, на мѣстѣ
глаголемагѣ Ѡрель, та гѣрѣ кѣм блатѣ кѣланкѣ держѣт ѡт Мамни- 5
нѣ. Дакам и два селѣ, еднѣ глаголемѣ Черѣнѣкѣ кѣше Слатинѣ
и дрѣго на Дѣнакѣ, Поронницѣ, дакам и еднѣ воданицѣ ѡу Рыб-
ницѣ и дрѣгѣ кѣданицѣ на Катааѣ, ѡу Гѣргекѣ и селѣ на Дѣнка-
вѣ, Бѣксрѣцѣ, и на Ѡатѣ два селѣци Бѣгданѣци и Дѣнчанѣ.
И ещѣже придадѣ господство-мѣ Ѡѣпатѣа сѣ хѣтарѣм, до ѡустѣ 10
Иѣловницѣ и до Карарѣ и Иѣнганѣ тѣ чѣлѣди. И ещѣ приложихъ гос-
подство-мѣ ѡулицѣ на Рыбницѣ на Ѡатѣ и селѣ зокѣмо Хинатѣцѣи
сѣ всѣм хѣтарѣм до Троѣна и до кѣдѣ Рыбническѣю и дрѣго
селѣ на Катааѣ зокѣмо Бѣжоранѣ сѣ всѣм хѣтарѣм.

Се дахъ нынѣ кѣ кратѣцѣ монастырю сѣтѣврѣнномѣ мнѣю, а 15
да благоколѣнт Богѣ, иже кѣ Тронѣцѣ слакимѣи па быти мѣ, да и
малѣ кѣ жити сѣи, не имамъ дати тѣчѣмъ еднѣю или приложити
кѣ томѣ ѡт Богѣ-данныхъ мѣнѣ, нѣ и всѣгда имамъ давати и прила-
гати томѣ монастырю кѣ еже быти мѣ, кѣ спасѣнѣ Дѣши и кѣ
прѣменѣнѣ и покрѣвѣ и здравѣ тѣлѣ моѣмѣ. 20

Сѣго радѣ покѣлѣ господство-мѣ писати сѣ сѣмѣ ѡутѣврѣженѣмѣ
хрисѣвѣлѣ и поставити сѣ кѣ предрѣченнымъ шѣнтѣи, ѣкѣ да при-
хѣдѣт ѣврѣтаѣмѣ брѣтѣмъ кѣзымѣает ѡт двѣма господства-мѣ
сѣи малѣи ѣвѣрокъ, безъ всѣкѣ прѣкословѣмъ, двѣндеже прѣвѣдетъ гос-
подство-мѣ кѣ жити сѣи. Нѣ и сѣ да посмѣю рѣци, нѣ смѣрти 25
моѣи, кѣмѣ благоколѣнт Богѣ быти господинѣ Бѣлѣшкѣи Зѣмѣи,
или ѡт плѣменѣ нашего, или ѡт нѣсѣдѣ и поѣцѣетъ да разѣврѣт ѣвѣ-
рѣкѣ иже приложѣи господство-мѣ томѣзи монастырю и не приложитъ
и ѡнѣ, иже поѣокѣнтъ, ѣкоже долѣжен естъ всѣкѣмѣ хрисѣианинѣ тѣко-
рити, такоѣго да накажетъ Богѣ страшнымъ и прѣвѣднимъ сѣвоѣмъ 30
сѣдѣмъ и да разѣорѣтъ ѣгѣ ѡт книгѣ животныхъ и ѡт зѣмѣлѣ живыхъ.
Иѣе ли поѣокѣнтъ и тѣвѣдитъ и приложитъ монастырю, да Господѣ
Богѣ приложитъ ѣмѣ лѣта до сѣга и живѣтъ кѣчнѣи. Аминѣ.

И сѣписѣ настѣѣицѣи хрисѣвѣлѣ кѣ лѣто хѣцѣ, индикѣиѣнѣ еѣ, мѣ-
сѣцѣа Иѣнѣарѣи нѣ. 35

5. глаголемагѣ | глагомо. 6. глаголемѣ | гламо. 34. хѣц | хѣво, ^тcorectat după
indiction și traducerea veche.

И се скѣдителие писмѣ семѣ: митрополант кѣр Янѣм и митро-
 полант Еникеринскіи Яѣанасіе, игѣмен Градїслакѣ, Стѣннаѣ бан,
 жѣпан Бладислак, жѣпан Манѣ, жѣпан Ялъман, жѣпан Барсѣ, жѣ-
 пан Данчюл, жѣпан Минако, Кончо, Данишор, протокнистиярю Поп-
 шор, кистиярю Шѣрбан, столник Братен, Костѣ пичѣрник, Гинѣ
 5 питарю Лѣбаш пикничѣрю, и Филос тогдашини логѣет скѣд-
 телсткѣю, записа.

† Câți cu duhul lui Dumnezeu se poartă, aceia sunt fiii lui
 Dumnezeu, precum spune dumnezeiescul apostol, căruia pe urme
 10 mergându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc pentru
 cele bune au dobândit vi ța dorită, cele pământești pământului
 lăsându-le și mutându-se la ceruri, acel glas fericit de bucurie
 auzindu-l, pe care veșnic îl aud: « Veniți, binecuvântații părintelui
 meu, să moșteniți împărăția gătită vouă dela întemeierea lumii ».
 15 Căroră și eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecinstitorul și de
 Hristos iubitorul, marele voevod și domn a toată Ungrovlahia,
 Ioan Mircea, după putere am binevoit să urmez, ca să proslăvesc
 pe Dumnezeu, care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă
 în scaunul părinților mei. De aceea, am binevoit domnia mea să
 20 ridic din temelie o mănăstire în numele sfintei și de viață începă-
 toarei și nedespărțitei Treimi, dumnezeire necreată, prin care
 împărății împărătesc și domnii domnesc, pentru care trăim și ne
 mișcăm și suntem, la locul numit Călimănești pe Olt și am ridicat
 aceasta cu ajutorul sfintei Treimi, am săvârșit și am târnosit și
 25 am reparat și în scurt am adăugat puțin obroc din casa mea pen-
 tru hrana călugărilor ce se află în mai sus zisa mănăstire făcută
 de mine, care este aceasta: pe fiecare an câte 300 de găleți de
 grâu și 10 butoaie de vin și 12 burdufe de brânză și 12 cașcavale
 și 12 bucăți de postav. În județul Vâlcea pe fiecare an să-și adune
 30 înșiși călugării albinăritul, să le fie mierea pentru nevoia mănă-
 stirii, iar ceara să fie pentru biserică. Și adaug lor balta numită
 Mamino, la locul numit Orlea, în sus toată balta, cât ține de
 Mamino.

Dau și două sate, unul numit Cereășov, mai sus de Slatina și
 35 al doilea pe Dunăre, Poroinița, dau și o moară la Râmnic și altă

8—9. *Pavel. Romani*, 8, 19. 11. *Pavel. Romani*, 2, 7. 13—14. *Matei*, 26,
 34. 18. *Ioan*, 13, 32. 22. *Pilde*, 8, 15, 16. 23. *Fapt. Apost.*, 17, 28.

moară la Cătălui, la Giurgiu, și satul pe Luncavăț, Bucureștii și pe Olt două sate mici: Bogdăneștii și Luncianii.

Și încă a adăugat domnia mea Săpatul cu hotarul, până la gura Ialomiței și până la Cărare și Țigani 300 de sălașe. Și încă am adăugat domnia mea și o stradă la Râmnic pe Olt și satul numit Hinăteștii cu tot hotarul până la Troian și până la apa Râmnicului și alt sat la Cătălui numit Bujoreni cu tot hotarul. 5

Aceasta am dat acum în scurt timp mănăstirii făcute de mine, iar dacă binevoiește Dumnezeu cel într'o Treime slăvit să mă ție pe mine încă chiar și puțin în această viață, nu voi da numai atâta, din cele câte mi-au fost date mie de Dumnezeu, ci întotdeauna voi da și voi adăuga acestei mănăstiri cât voi trăi, pentru mântuirea sufletului și pentru păstrare și acoperământ și sănătatea trupului meu. 10

De aceea, a poruncit domnia mea să se scrie acest hrisov întăritor și să se așeze în locașul mai sus zis, ca să vie frații ce locuiesc acolo, să ia din casa domniei mele acest mic obroc, fără nici o piedecă, cât timp va rămâne domnia mea în această viață. Ci și aceasta cutez a zice, după moartea mea. pe cine binevoiește Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din neamul nostru sau de aiurea și va căuta să strice obrocul pe care l-a adăugat domnia mea acestei mănăstiri și nu va adăuga și el, nici nu va înnoi, precum este dator fiecare creștin s'o facă, pe unul ca acela să-l certe Dumnezeu cu judecata sa cumplită și dreaptă și să-l șteargă din cartea celor vii și din lumea celor vii. Dacă însă înnoiește și întărește și adaugă mănăstirii, Dumnezeu să-i adauge lui anii aici și viață veșnică. Amin. 15 20 25

Și s'a scris prezentul hrisov în anul 6900 (1392), indiction 15, luna Ianuarie 8.

Și aceștia sunt martorii acestei scrisori: mitropolitul chir Antim și mitropolitul Severinului Atanasie, egumenul Gradislav, Stănilă ban, jupân Vladislav, jupân Manea, jupân Aliman, jupân Bars, jupân Danciul, jupân Milico, Voicio, Danișor, protovistiar Popșor, vistier Șerban, stolnic Bratei, Costea picernic, Ghinea pitar, Lubaș pivnicer și Filos pe atunci logofăt, mărturisesc, a scris. 30 35

Copie slavă la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 237—238-cu data greșită 6870. O traducere românească în *Condica veche a Coziei*

(Arhive Stat, Nr. 18), f. 23—24. Publicat de St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 11—15. Pentru datare: Docan, *Elementele cronologice*, p. 33 (385) și Hașdeu, *Ist. Critică*, p. 130 n. 447. Intrucât în traducerea veche din *Condica Coziei* se află pasaje deosebite și nume în divan în plus față de copia slavă, nu tocmai îngrijită, publicăm această traducere în întregime:

† Câți cu duhul lui Dumnezeu să povățuesc, aceștia sânt fii
lui Dumnezeu, duple cum au zis apostolul, căruia următori făcân-
du-se cei iubitori de dreptate, și cu nevointă bună s'au nevoit,
10 viața cê dorită au dobândit și cêl pământești pre pământ lăsân-
du-le, către cêl cerești s'au adaos, fericitul acela glas auzind,
pre carele dē pururē îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui meu,
de moșteniți împărăția caria iaste gătită voao dela întemeierea
lumei ». Pentru acēia și eu cel întru Hristos Dumnezeu bine-
15 credinșosul și de Hristos iobitoriul, marele voevod și domnu a
toată Țara Ungrovlahiei, Io Mircē, cât mi-au fost după putință,
m'am nevoit a urma ca să proslăvesc pre Dumnezeu cel ce m'au
proslăvit și pre scaunul părinților miei cu slavă m'au înălțat și
bine am voit domnia mē a rădica din temelie mănăstire întru
20 numele Sfintei începătoare de viață și nedespărțitei Troițe ne-
zidita Dumnezeire, întru carea împărății împărătesc și domnii
domnesc și întru carea trăim și mișcăm și sântem, la locul ce să
numește Călimăneștii la Olt, care mai nainte era satul boiariului
domniei mēle, lui Nan Dobă, pre carele cu dragoste și cu multă
25 osârdie l-am închinat mănăstirii domniei mēle ce s'au zis mai sus.
Și am mai adaos domnia mēa și cât sânt trebuințioase călugărilor
ce vor lăcui într'acest lăcaș de hrană și de înbrăcăminte și am orân-
duit ca să să dea din casa domniei mele, pe fieștecarele an, câte
trei sute de găleți de grâu și doaoăzeci de buți de vin și 12 bur-
30 dușe de brânză și 12 cașcavale și 12 bucăți de postav și dijmăritul
din județul Vâlcii, să-l strângă pe fieștecarele an însuși călugării,
miarēa să fie lor de trebuință în mănăstire, iar čara pentru besērică.

Și adaogem lor și balta ce să numește Mamina dela satul ce
să numește Orlea, aceaia în sus, toată balta, cât ține Mamina,
35 ei să ia vamă. Și un sat ce să numește Cerēșovul, mai sus de Sla-
tină, și alt sat la Dunăre, Puroinița, mai dăm și o moară la Râmnic
și altă moară la Cătălui, la Țurgu și alt sat la Luncavăț, Bucureștii.
Încă am adaos domnia mēa Săpatul cu tot hotarul, pân la gura
Ialomității și pân la Cărarea și trei sute de sălașe de Țigani. Și încă

am adaos domnia mēa ulița dela Râmnic și satul ce să numește Hinătești cu tot hotarul până la Troian și până în apa Râmnicului și alt sat la Cătălui și Bujoreni cu tot hotarul.

Aceastea le-am dat acum în grabă mănăstirii cei făcute de mine, iar de va binevoi Dumnezeu cel în Troiță slăvit ca să fiu 5
cât de puțin într'astă vieță, nu am a da numai odată, sau a adaoge din ceale date mie dela Dumnezeu, ci totdeauna am a da și a adaoge aceștii sfinte mănăstiri, ca să-mi fie spre mântuirea sufletului și întru acoperământ și sprijineală și sănătate trupului meu. Pentru aceasta am poruncit domnia mea ca să se scrie acest 10
hrisov de întărire și să se puie întru acest lăcaș ce iaste mai sus zis, pentru ca să vie cei ce să vor afla acolo și să ia din casa domniei mele merticul cel orânduit, fără de nici un fel de zăticnire, până când voi fi domnia mea într'astă viață. Și încă și aceasta îndrăznesc a zice, și după moartea mea, pre carele bine va voi 15
Dumnezeu a fi domnu Țării Rumânești, sau din neamul nostru, sau de altă parte, și va umbla a strica merticul carele am adaos domnia mea aceștii mănăstiri și nu va adaoge și acela, nici va înnoi, după cum iaste datoriu fiește carele creștin a face, pre acela să-l cearte Dumnezeu cu strașnică și dreaptă judecata lui și să-l 20
șteargă din cartea vieții și din pământul celor vii. Iar de va înnoi și va întări și va adaoge mănăstirii, aceluia Domnul Dumnezeu să-i adaogă mulți ani și viața de veci. Amin.

Și s'au scris acest hrisov la leat 6900 [1392], indictionul 15, luna lui Ghenarie 8 ani. 25

Și iată și mărturiile aceștii scrisori: mitropolitul chir Anthim și mitropolitul Severinului Athanasie și egumenul Vlădislav, Stănilă, jupan Vladislav, jupan Manea, jupan Alaman, jupan Barsu, jupan Danciul, jupan Mirco, Voicu, Aldea, Dănișor, protovistiaru Popșor, vistiaru Șerban, stolnic Brateți, Costea 30
picearnic, Sin spatar, Lubaj pivnițearu, Filos au fostu atunce logofăt, mărturiseste și au scris.

Traducere în condica veche a Coziei (Arhive Stat, Nr. 18), f. 23—24.

11.

Fără loc, 1392. 35

Mircea cel Bătrân întărește privilegiile mănăstirii Tismana, pe al lui Vladislav, unchiul său, pentru Vodița, al lui Radu, tatăl său, al lui Dan, fratele său, precum și dania făcută de doamna Calinichia,

mama lui, o moară la Bistrița, fostă a arhimandritului Batea și părțile din Dăbăcești lăsate mănăstirii de Dimitrie Dăbăcescu la moartea lui. Pe lângă acestea, domnul mai adaugă și dela el satul Jarcovăț, seliștea Sălcișoara, partea lui Stanciu Vranin, satele

5 Sușița pe Topolnița, Sogoiul și Pesticevo, precum și « roțile » lui Cip Hanoș pentru minereul dela Brătilov. Confirmă de asemenea rânduiala lui Nicodim ca egumenul la Tismana să fie ales de călugări, fără amestecul nimănui, nici măcar al domnului.

† Понеже азъ иже къ Христа Бога благоверныи, Іу Мирча

10 коекода милостиѧ божіеѧ господинь въсен Оутгроклахѣи, въ началѣ богодароканнаго ми господства верѣтохъ къ земли господства-ми на мѣстѣ рѣкомѣмъ Тисмена монастырь, егоже скѣтопочникшѣи рудѣтель господства-ми, Іу Радѣа коекода, ѡт основанїѧ къздкиже и скѣтопочникшѣи братъ господства-ми, Іу Данъ

15 коекода, мнѡзѣми кѣрми покрѣпи, сего благоизволи господство-ми іако и господствоу еше и селѡу късприемникъ быти, шенокити оубо помѣнкъ рудѣтелѣ моего и брата, жикѡта же ради господства-ми и спасенїѧ. Съ храму Прѣчистыѧ владичицѧ Богородицѧ и Приснодѣвы Марїѧ оукрѣпити всѣкыми прилогы и доходци и

20 недоокрѣшенное испальнити, не тѣчїже се, нѣ и елика при рудѣтелѣи моемъ и при братѣ приложишѧ съ монастырѣу, кѣ поткрѣдити и оукрѣпити славы радї Бога моего, къ хвалѣже и чести прѣславныѧ владичицѧ мож и прѣскѣтыѧ Богородицѧ, іако да сїѧ верѡиѣжъ къ живѡтѣ господства моего крѣпителѣ и помощ-

25 ницѧ, въ страшыиже днь сѣда, жизни кѣчныѧ ходатанцѧ.

Прѣвѣе потврѣждамъ приложенаѧ ѡт скѣтопочникшаго рудѣтелѣ господства-ми, Іу Радѣа коекода, селѡ Коуманскы Бродъ съ положиномъ Топорна и блато Бистрицѣ ѡт Тополницѧ до Бръзого Гръла, выше Кокачице съ селѡмъ рекомѣмъ Хръсѡмоуници и

30 Тисменѧ по ѡбою странѣ, елико бѣ Ангашенско, Роушеско
чеко и жито ѡт Жалеенского сѣдства оу къбелѡкѧ на всѣко лѣто. И кто бѣдетъ къбеларѣ, ѡ тѡмъ да не къпрацѧтъ господства-ми, нѣ да ѡтпраклѣтъ тоу тако оу монастырь.

По селѣ потврѣжда господство-ми елика скѣтопочникшѣи братъ

35 господства-ми, Іу Данъ коекода, приложи, ѡрѣшїе елико ест дрѣкїе

21. приложнѣ. 23. мож | нш | ѧ, Venelin. 25. днь | днѣ. 30-31. locuri albe în text.

на Жалешн, оу Дабачешоу н вт дома господства-ми на ксѣко лѣто
 ꙗ мѣхувъ сыренїа, ꙗ сыривъ, ꙗ ложникъ, ꙗ поставъ гоунищъ н ꙗ
 поставъ холькъ.

Къ снмъ приложи н господство-ми прѣдреченномъ монастырс
 прѣскѣтыж Богородицъ село зокомое Жарковицн н селище Галчи 5
 шоръ на влатѣ Бистрици на дѣлѣ що є нѣкогда было Етанча
 Бранина н селъ Гоушица на Тополици. Н еце приложи господ-
 ство-ми село Гогонно н село Пестичево н доходъкъ що є господ-
 ства-ми вт кола Чип Ханова, що є оучинилъ ново на Братилокѣ н
 кодѣницъ що є приложила монастырю маги господства-ми госпожда 10
 Калиникѣа къ Бистрици що є выкала прѣкѣ архимандрита Басѣ н
 еце що є приложила Димитръ Дабачешкы, на смръти, монастырю
 прѣдреченномъ що є была д чаетъ тогова вт Дабачешоу.

Къ снмъ потврѣжда господство-ми н елика скѣто-починшїи
 стрицъ господства-ми, Владѣславъ коекода, приложи скѣтомоу 15
 Янтонїоу на Бодници, село Жидовица с Потокомъ н вт срѣдїи
 киръ на Дѣнакѣ кест, на лютѣхъ н вт вемъ брѣшнщъ дохо-
 дъкъ н Дѣнакъ вт Орѣховы падины до горнего мостица н
 Голѣма Бодница по вбою странѣ съ врѣшїемъ съ ликадами до 20
 Бахїнина селища н кодѣница оу Бистрици н Яциганѣ м челѣдїи.

Гїа ксѣ прилага н потврѣжда господство-ми съ ксѣкымъ
 пожелѣїемъ н оутврѣжденїемъ, да вѣдѣт неподвижна н непрѣ-
 ложна, такожде н села свободна вт ксѣкыхъ работъ н данковъ н
 доходъкъ господства-ми. Къ снмъ пожелѣват господство-ми
 самокластномъ быти къ вбою монастырю инокомъ н по смръти 25
 началствоуѣщаго нмъ начальника никто да поставѣетъ, ни азъ
 самъ коекода Мирча, ни ниъ кто вт нхже по мнѣ, тѣчїа егоже
 сами благоволатъ, ниже да сѣ разорит чинъ н прѣданїе Нико-
 димово н мое пожелѣїе. Кто ли дрѣзнет вт снх ксѣх то
 разорити или прѣложити злѣ, да є проклат вт Господа Бога късе-
 дрѣжителѣ, вт Прѣчистыхъ Богородицъ н вт ксѣх Свѣтых н да 30
 є причтенъ ксѣмъ втрѣкшим сѣ Господа н прѣдавшимъ Того
 на смръть.

Б лѣт 899. индиктїон ѿ.

† Іу Мирча киекѣда многѣж Божїем господинѣ.

8. доходъкъ що є | доходъ кѣице. Venelin. 10. мати | мѣти. госпожда | гѣа. 35
 госпожа. Venelin. 17. Г Потокомъ | съспотѣкомъ. Venelin. 33. индиктїон ѿ | ѿ ин ѿ.
 om. Venelin.

† Pentru că eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios, Io Mircea voevod din mila lui Dumnezeu domn a toată Ungrovlahia, la începutul domniei mele, dăruite de Dumnezeu am aflat în țara domniei mele, la locul numit Tismana o mănăstire, pe
5 care sfânt răposatul părintele domniei mele, Io Radul voevod, a ridicat-o din temelii și sfânt răposatul fratele domniei mele, Io Dan voevoda, a întărit-o cu multe lucruri, deci a binevoit domnia mea să le fiu moștenitor, precum în domnie, așa și în aceasta, așa dar să înnoiesc pentru viața și mântuirea domniei mele pomana
10 părintelui meu și a fratelui, acest hram al prea curatei Stăpâne, Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioare Maria să-l întăresc cu tot felul de daruri și venituri și cele nedesăvârșite să le isprăvesc. Și nu numai aceasta, dar și câte s'au dăruit mănăstirii sub tatăl meu și sub fratele meu, pe toate să le întăresc și să le confirm,
15 pentru slava Dumnezeului meu, spre lauda și cinstea slăvitei mele stăpâne și prea sfântă Născătoare de Dumnezeu, ca s'o aflu pe ea întăritoare și ajutătoare în viața domniei mele, iar în cumplita zi a judecății mijlocitoare pentru viața veșnică.

Mai întâi, întăresc cele dăruite de sfânt răposatul părintele
20 domniei mele, Io Radul voevod, satul Vadul-Cumanilor cu jumătate din Toporna și balta Bistreț dela Topolnița până la Gârla Repede, mai sus de Covacița, cu satul numit Hârsomunți și Tismana, pe ambele părți, câtă a fost Ligășească și Rușească... și grâul din județul Jaleș, 400 de găleți pe fiecare an. Și cine va
25 fi găletar, să nu mai întrebe pe domnia mea despre aceasta, ci să-l trimită îndată la mănăstire.

După aceasta, întărește domnia mea câte a dăruit sfânt răposatul fratele domniei mele, Io Dan voevod, nucii câți pomi sânt pe Jaleș, la Dăbăcești, și din casa domniei mele pe fiecare an,
30 10 burdufe de brânză, 10 cașcavale, 10 pături, 10 postavuri de mantale și 10 postavuri de încălțăminte.

Pe lângă aceasta, a mai adăugat și domnia mea mai sus zisei mănăstiri a prea sfintei Născătoare de Dumnezeu, satul numit Jarcovăț și seliștea Sălcișoara pe balta Bistriței, pe partea care
35 a fost odinioară a lui Stanciul Vranin și satul Sușița pe Topolnița. Și încă a dăruit domnia mea satul Sogoino și satul Pesticovo și venitul care este al domniei mele dela roțile lui Cip Hanoș, care s'au făcut de curând la Bratilov și moara, pe care a dăruit-o mănăstirii mama domniei mele, doamna Calinichia, la Bistrița, care

a fost mai înainte a arhimandritului Batea și încă ce a dăruit Dumitru Dabacescu, la moartea lui, mănăstirii mai sus zise, a patra parte din Dabacești, cât a fost a lui.

Pe lângă aceasta, întărește domnia mea și câte a dăruit sfânt răposatul unchiul domniei mele, Vladislav voevod, sfântului Antonie dela Vodița, satul Jidovștița cu Potocul și tot vârtejul dela mijloc, la Dunăre, la iuțeli, și venitul dela opt pescării și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la puntea de sus și Vodița cea Mare, pe amândouă părțile cu nucii și cu livezile, până la seliștea Bahnei și moara la Bistrița și 40 de sălașe de Țigani. 5 10

Acestea toate le dăruiește și le întărește domnia mea, cu toată porunca și întăritura, să fie nemîșcate și neschimbate, de asemenea și satele să fie libere de toate prestațiile și dăjdiile și venituri ale domniei mele. Pe lângă aceasta, poruncește domnia mea ca călugării din ambele mănăstiri să fie de sine stătători și după moartea cărmuitorului lor, să nu le puie nimeni alt cărmuitor, nici eu însumi, Mircea voevod, nici altul dintre cei de după mine, ci numai pe cel pe care ei înșiși îl vor binevoi; nici să se strice rânduiala și dătina lui Nicodim și porunca mea. Cine ar îndrăzni să strice ceva din toate acestea sau să facă vreun rău, să fie blestemat de Dumnezeu Atotțiitorul, de prea curata Născătoare de Dumnezeu și de toți sfinții și să fie părtaș cu toți cei ce s'au lepădat de Domnul și L-au dat pe El morții. 15 20

În anul 6900 (1392), indiction 15.

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 25

Pergament, probabil copie, contemporană, fără pecetie. Arhive Stat, secț. ist., I/7. Cu o traducere de Dionisie eclesiarhul, care înseamnă: «*Văleatul nu l-am pus căci iaste bănuială*». Publicat de Venelin, p. 9—12 (cu data de 1382), Dinu Arion, p. 111 și de St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 7—11. на лютихъ = la iuțeli, se referă la Porțile de Fier, unde fierbe apa Dunării. коло roată și car, înseamnă roata pentru spălarea în apă a minereului de aramă, ca și la minele sârbești. (Cf. pentru sensul acesta al cuvântului, P. P. Panaitescu, *Minele de aramă ale lui Mircea cel Bătrân*, în *Revista Istorică Română*, VII (1937), p. 258-267. 30

12.

35

Fără loc, Octomvrie (1386—1392).

Mircea voevod întărește pe Vâlcul, boierul său, în stăpânirea moșiilor lui Stanciul, cu condiția ca fiii lui Stanciul să fie adoptați de Vâlcul cu drept de moștenire asupra întregii averi, iar dacă Vâlcul

va avea copii, aceştia să fie fraţi cu ai lui Stanciul. Văduva lui Stanciul se poate remărita, însă fără drept asupra moşilor.

† Къ Христа Бога благокрѣни и Христолюбиви, велики и само-
дръжакни господинѣ, Іу Мирчѣ конкода, благопроизколи господ-
5 ство-ми своимъ благимъ произволениемъ и прошения ради почитеннаго
богкрѣна господства-ми, жѣпана Блѣкѣла, и дарока мѣ господства-
ми сие кѣсечѣное и прѣпочетенное врѣзано господства-ми, іако да
сѣ Станчѣлова учини жѣпанѣ Блѣкѣла, неразделенѣ вт тогокѣх
учини. И дѣца Станчѣлова да сѣ сынове жѣпанѣ Блѣкѣла, въ
10 мѣсто рождѣннихъ сыновѣ, надъ кѣсѣми учинами и надъ кѣсѣмъ
добиткомъ, іакоже и рождѣнни сынове. И аще роди жѣпан Блѣкѣла
дѣце, да сѣ Станчѣлова дѣца и Блѣкѣлова братиѣ, єдни како и
дрѣзи надъ кѣсѣ.

И Станчѣлова жена, аще полюбѣтъ да възметъ мѣжа, да естъ
15 колна ѡзети, нѣ надкор вт учини.

Хто ли се покѣситъ разврѣти сие покѣѣние господства-ми и
записаннѣ, или господар нѣкон, или богкрѣни, да естъ проклетъ вт
Ѡтца и Ѡмна и Ѡкѣтаго Дѣха и вт кѣсѣхъ скѣтихъ, по томъ и
вт господства-ми.

† Ѡкѣдѣтели сѣмѣ записанию: жѣпан Владиславъ, Радѣла банъ,
жѣпан Мѣдрѣчка, жѣпан Іѣкокъ, жѣпан Іѣламанъ, жѣпан Барѣла, жѣпан
20 Лѣкачъ, Ѡтоанъ Голни, столникъ Бернидѣни, Драганъ вистинарѣ. Исписа
сѣ мѣсица Ѡхтерниѣ.

† Іу Мирча конкода, милостѣмъ Божиѣмъ господинѣ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul şi de Hristos
iubitorul, marele şi autocratul domn, Io Mircea voevod, a binevoit
domnia mea, cu a sa bunăvoinţă şi pentru rugămintea cinstitului
boier al domniei mele, a jupânului Vâlcul şi i-am dăruit domnia
mea această poruncă a tot cinstită şi prea cinstită a domniei mele,
30 ca să fie moşile lui Stanciul ale lui jupân Vâlcul, nedespărţite de
moşile acestuia. Şi copiii lui Stanciul să fie fiii jupânului Vâlcul
în locul fiilor născuţi, asupra tuturor moşilor şi asupra tuturor
vitelor, ca şi fiii născuţi. Şi dacă jupân Vâlcul va face copii, copiii
lui Stanciul şi ai lui Vâlcul să fie fraţi, unii ca şi alţii peste
35 toate.

Iar soţia lui Stanciul, dacă-i place să ia bărbat, să fie liberă
să ia, dar în afară de moşi.

Cine s'ar încumeta să strice această poruncă a domniei mele și însemnare, sau vreun domn, sau boier, să fie blestemat de Tatăl și Fiul și Sfântul Duh și de toți sfinții, apoi și de domnia mea.

Martorii acestei scrisori: jupân Vladislav, Radul ban, jupân Mudricica, jupân Iacov, jupân Alaman, jupân Barbul, jupân Lucaci, Stoian Golin, stolnic Berindei, Drăgan vistiar. S'a scris în luna Octomvrie. 5

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Acad. Rom., Doc., pach. XLV/144. O fotografie Acad. Rom. Fotografii, pachet XXV/5 și o copie de mână, scrisă de I. Bogdan, Acad. Rom., ms. 5236, f. 16—17, cu observații asupra ortografiei. Publicat de Dinu C. Arion, p. 131 (Nr. XX). Datat 1386—1392, întru cât are boieri dela începutul domniei lui Mircea (Vladislav e vornic la 1389 și 1392, Mudricica pomenit la 1389, Alaman la 1392. (Cf. doc. dela Nr. IX și X). Drăgan vistierul e poate banul dela sfârșitul domniei. 10 15

13.

Fără loc, 1393—1394.

Mircea cel Bătrân întărește slugilor sale Dragomir, Șerban, Radu, Ioan, Ivașcu, Micu și Dragomir moșiile Între Boila, Săseni și Petriceana. 20

« leat 6902 (1393—1394), hrisovul domnului Ioan [Mircea] dat slugei Măriei Sale, lui Dragomir și Sirban și Radului, Ioan, Ivașcu i Micu i Dragomir, să le fie moșie Între Boilea și Săseni i Petriceana ».

Rezumat într'o hotărnicie din 26 Decemvrie 1867, în arhiva primăriei Boișoara (Argeș), reproducă de I. Conea, *Țara Loviștei*, Buc. 1935, p. 141. 25

14.

Argeș, 20 Iulie 1400.

Mircea cel Bătrân întărește lui Micul și lui Stoaia jumătate din satul Mândra din țara Făgărașului, scutindu-i de toate dările și prestațiile. 30

En a Christus Istentöl mélltozatott, egyedül birálkedo keresztényi ura, nagyságos Mirtze vajda Isten kegyelmességéből

egész Havasalföldének vajdája, az ki biralkodom egész az Dunáig, és az havason által Fagaras vidékén az Oltig.

- Igaz tiszta szivb' l akarta az én vajdaságom, és ajánd koztattam azi ide alá meg irt boerokot evel az én örökkös állandó szabadságról való levelemmel Mőndran lako Mikulnak, es Stojának, az én boerimnak, ugyan Mondra nevű falunak felével, és minden dézmájával, disznoból, méhből, borból, és malomból, és mindenekből valami vagyon, hogy övek legyen örökkös. Ioszágek és birodalmok örre magoknak, gyermekeknek, onokájoknak és senki az en boerim közzül, avagy szolgálaim közzül, az én engedelmemet és adományomat megháborítani ne merészellje, hanem engedgye békességésen jámbor szolgálattyok után Mikulnak (s Stojának ezt az örökséget örökkösén birni mert az én jo akaratom szerént adtam, hasonloképpen, és ha valaki lészen után vajda, az országban, és Fogaras vidékén, az én Nemzetségemből, avagy máséből, vag Magyar oraszági Nemzetsegből való, ha az en adományomat, meg tartya, és oltalmazza, azt az Isten is oltalmazza meg, valaki penig meg nem oltalmazza és meg nem tartva az az Isten is ne oltalmazza, hanem Judossal és Ariussal az mulhatatlan világban, és a Jidokkal legyen annak resze, az kikel azt kiáltattak, hogy a Christusnak vérét miréának vesszük, és a mi maradékinura, azokkal edgyut lakhason mindörökké. Ezeknek utánna egy néhány bóerokot is irtam bizonyáságul, ugy mint Vlad, ur. 2 Ioan ur. 3 Velka 4. Luka, 5. Stanil, 6. Marin, 7. Koszte, 8. Bratul, 9. Bade, 10. Baldovin logofet.

Datum in arce nostra Arges, die 20 Iuly, anni a creatore mundi 6908 [1400].

- † Eu, de Hristos Dumnezeu invrednicitul, domn autocrat creștin, marele Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn a toată Țara Românească, stăpânitor până la Dunăre și peste munți în Țara Făgărașului până la Olt.

Din inimă cu adevărat curată a voit domnia mea de am dăruit pe boierii aici mai jos scriși cu această carte de privilegiu, boierilor domniei mele, Micul, locuitor în Mândra, și lui Stoia, ca să le fie

19. Ariussal Anxiussal. 24. Velka/Nelka, copia Pușcariu. 25. Bade/Duda, copia Pușcariu. Baldovin Blabun 26—27. Datum in arce.... 6908, copia Pușcariu/Datum in arce nostra Bukurest, die 20 Iuly, anni a creatione mundi 6060 octavo centesimo quinquasesimo octavo, copia Tocilescu.

lor de veci jumătate din satul numit Mândra și cu toată dijma lui, din porci, din stupi, din vin, din moară și din toate câte va fi având, ca să le fie în veci moșie și stăpânire, lor, copiilor și nepoților lor. Și nimenea din boierii sau slugile mele să nu îndrăznească să atingă miluirea și darul meu, ci să lase pe Micul și Stoia să țină în pace această moșie în veci, pentru slujba lor credincioasă, fiindcă am dăruit de a mea bună voie. 5

De asemenea, venind un alt domn după moartea mea, din țară în Țara Făgărașului, din neamul meu, sau din alt neam, sau unul de neam din Țara Ungurească, dacă va ține și va păzi dania mea, pe acela să-l țină și Dumnezeu, iar dacă vreunul nu o va ține și nu o va păzi, pe acela nici Dumnezeu să nu-l țină, ci să aibă parte cu Iuda și cu Arie în lumea de veci și cu acei Jidovi cari au strigat că luăm asupra noastră sângele lui Hristos și asupra urmașilor noștri, cu aceia împreună că locuiescă în veci. 10 15

După aceasta și câțiva boieri am scris ca marturi, precum, jupan Vlad, 2. jupan Ioan, 3. jupan Velka, 4. Luca, 5. Stănilă, 6. Marin, 7. Costea, 8. Bratul, 9. Badea, 10. Baldovin logofăt.

S'a dat în cetatea noastră Argeș, în ziua de 20 Iulie, anii dela Facerea Lumii 6908 [1400]. 20

Reprodus după Gr. Tocilescu, *Cetatea Bucureștii*, în *Tinerimea Română*, I (serie nouă), (1898), p. 18—20, cu un facsimil după traducerea ungurească din sec. XVIII, după originalul slavon pierdut. Am reprodus textul publicat și traducerea românească a lui Tocilescu, cu unele modificări. Tocilescu afirmă că traducerea ungurească se afla în posesia lui. Publicat și de I. Pușcariu, *Fragmente istorice*, IV, p. 43—45 (cu data 1400), după altă copie necompletă a aceleiași traduceri ungurești aflată la familia Sokacz din Mândra (Făgăraș). Data și locul sunt reproduse în ediția noastră după această din urmă copie, căci forma datării și mai ales locul, București (în loc de Argeș), cum stă scris în prima copie, sunt imposibile într'un document dela Mircea cel Bătrân. 25 30

15.

Mănăstirea Tismana, 23 Noemvrie 1406.

Mircea voevod, mergând să se întâlnească la Severin cu regele Sigismund al Ungariei, se oprește la mănăstirea Tismana cu toți boierii lui și dă egumenului Nicodim privilegiul ca nimeni, afară de 35

14, 15. Matei, 27, 25.

călugări, să nu aibă voie să pescuiască în râul Tismanei, nici să pască vitele pe moșia mănăstirii dela satul mănăstirii până la munți. Le pune hotarnic pe Brata, judecător al Jiului.

† Язъ, Іу Мирча великыи коекода и самодръжакныи господинь
 5 късен земли Уггроклауѣнскон и западиннскыи, ешеже и къ Татарскым
 странам и Ямлаш и Фаграш херцег и Ёѣкеринскомъ Банствъ
 господинь и веа пол по късемъ Подшакѣюу, даже и до великаго
 мѡрѣ и Дръстрѣ градъ самодръжецъ, дакат господство-ми сѣ
 10 врѣзмо господства-ми ѡтцѣ и мѡлебныкъ господства-ми, попъ
 Никодимъ, яко нихто да се не смѣетъ покѣснѣти да локитъ рѣжъ
 по рѣцѣ Тисмѣнскон или да си пасетъ бѣди кони либо добытокъ,
 почажше ѡт селата, горѣ дѡри до планинъ, нѣ тѣкмо калѣгере да
 сѣ колни локити или добытокъ монастырскыи да пасетъ. И ни
 15 ничѣи добытокъ да не смѣетъ ходити да пасетъ безъ кола монастырскѣ.
 Кто ли се бы покѣсна ѡтъ болѣръ великыи и малихъ да
 прѣстѣпнѣтъ сѣ врѣзмо господства-ми, то таковыи да естъ проклатъ
 ѡтъ прѣчистѣ Богородицѣ и ѡтъ кѣсѣхъ свѣтыхъ и богоносныхъ
 ѡтцѣ и Никодимовѣ кѡлѣвѣ да иматъ. Къ томъ и ѡтъ господства-
 20 ми да прѣимаетъ кѣликовъ зѡвъ и врѣжъ, нѣ кѣсѣкыи да се карветъ
 по покѣлѣнѣю и по врѣзмѣ господства-ми.

И се выстъ къ лѣтѣ хѣцѣи нѣндектѣи ѡнѣ, градѣи-ми господствѣ-
 ми къ Ёѣкеринѣ, да се състанѣтъ съ кѡлѣмѣ, та дондохъ къ мона-
 25 стирѣ, мѣсѣца Ноебрѣа кѣ днѣ, съ кѣсѣми егѣмени монастырскыи
 и съ кѣсѣми болѣре господства-ми. Пачеже и жѣпанъ Брата да
 мѣ естъ хотарникъ, понеже бѣ и тои сѣдѣцъ Жѣлю.

† Іу Мирча кѡекода, мѡлостнѣ божѣемъ господинь.

† Eu, Io Mircea voevod și domn autocrat a toată Țara Ungro-
 vlahiei și a părților de peste munți, încă și spre părțile Tătărești și
 30 herțeg al Amlașului și Făgărașului și domnitor al Banatului Seve-
 rinului și de amândouă părțile peste toată Podunavia, încă și până
 la marea cea mare și autocrat al cetății Dârstorului, dă domnia
 mea această poruncă a domniei mele părintelui și rugătorului
 domniei mele, popii Nicodim, ca nimeni să nu cuteze să se

12. смата горѣ. Miletici, Ștefulescu, смла Тароѣ, Venelin, Hăjdeu.

21. нѣндектѣи | не.
 А
 Н

ispitească să vâneze pește în râul Tismenii sau să pască orice fel de vită, începând dela sat în sus, până la munți, ci numai călugării să fie liberi să vâneze sau să pască vitele mănăstirii. Și alte vite ale nimănuî să nu cuteze să umble să pască fără voia mănăstirii. Cine s'ar încumeta dintre boierii mari și mici să calce această poruncă a domniei mele, unul ca acela să fie blestemat de preacurata Născătoare de Dumnezeu și de toți sfinții și părinții purtători de Dumnezeu și să aibă și blestemul lui Nicodim. Pe lângă aceasta și dela domnia mea să primească mare rău și urgie, deci fiecare să se ferească după porunca și după ordinul domniei mele. 5 10

Și aceasta a fost în anul 6915 [1406], indictionul 15, mergând domnia mea către Severin, să se întâlnească cu craiul, atunci am ajuns la mănăstire, în luna Noemvrie 23 zile, cu toți egumenii mănăstirești și cu toți boierii domniei mele. De asemenea și jupân Brata să le fie hotarnic, pentru că a fost și acest județ al Jiului. 15

† Io Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie, filigram: o cetate cu turn crenelat, pecetie mică aplicată. Arhive Stat., Sect. ist., I/9, cu o traducere de Dionisie Eclisiarhul. Publicat de Venelin, p. 22—23; Miletić, p. 119 (cu data 1407) și facsimil; Hajdeu, *Arh. Ist.*, I—4, p. 98; Ștefulescu, *Tismana*, p. 173—174 (fragment); Dinu Arion, p. 117. 20

16.

Fără loc, 1406.

Ștefan Lazarevici despotul Sârbilor înnoește mănăstirilor ridicate cu ajutorul răposatului său părinte, Tismana și Vodița, stăpânirea celor zece metoace ale lor din Serbia, arătate pe nume, care fuseseră între timp pustiite. Permite oamenilor fugiți din acele sate, fie în Ungaria, fie în Bulgaria, să se întoarcă liberi, afară de răufăcători. Acest privilegiu e valabil pe cât timp va trăi popa Nicodim și chiar după moartea lui. 25

† Многостѣхъ кѣсѣдрѣжителѣ Бога, азъ Стефанъ въ Христа благоучетивою кѣрою, по кѣсхѣдѣ класти прѣжде быкшими деспотѣ, многою теготою обѣдрѣжимъ шт езыкѣ людѣ мали и келици, кѣпноже и монастырѣе и иноци кѣнно скрѣбми одрѣжимъ бѣхъ, такоже и азъ егдаже благоизколи благоу Богъ посѣтити люди свои иже 30

МилостѣѢ БОЖІЕ ГОСПОДИНѢ ВЪСЕМЪ СРЪБЛЕИЕМЪ И ПОДЪНАКѢСЪ ДЕС-
ПѢТЪ СТЕФАНЪ.

† Din mila Atotțiitorului Dumnezeu, eu Ștefan cu credință
drept cinstitoare întru Hristos, după ridicarea în puterea celor de
mai înainte despoți, am fost asuprit cu multe greutatea de către 5
limbile străine mici și mari, împreună cu mănăstirile și călugării,
am fost cu toții cuprinși de supărări, ca și eu însumi, până când
a binevoit bunul Dumnezeu să cerceteze pe oamenii lui, pe cari
i-a scos din strâmtoare la loc larg și dela neputință la putere și
dela supărare la veselie și m'a dus și pe mine, după bunătatea lui, 10
dela supunere la libertate și dela un scaun mai mic la cel mai
înalt. Atunci și eu am dat libertate mănăstirilor și fiecăreia averea ei.

Între acestea am aflat și mănăstirile din Țara Românească,
care au fost zidite cu ajutorul fericitului meu părinte, locașul
prea curatei Născătoare de Dumnezeu dela Tismana și al lui An- 15
donie cel Mare la Vodița. Metoașele ce le-au avut în țara împă-
răției mele, întocmai ca și altele, au fost date uitării și cu totul
pustiite. Împărăția mea a binevoit înnoindu-le să le dăruiască
iarăși mai sus ziselor mănăstiri, iar numele lor sânt acestea: Tri
Brodi, Hanovți, Drajevți, Crușevița cu Duhovți, Izvorți, Barici, 20
Bichini, Ponivva, Poporate.

Și am mai făgăduit și aceasta: care au fost oameni bisericești
înainte de pustiire, unde se află, fie în țara împărăției mele, fie
în Ungaria, să meargă liberi fiecare la locul său și niciunul
din dregătorii împărăției mele să nu. oprească pe nimeni, nici 25
să-i reție ceva, și să fie liberi de gloaba și de toate dările dregăto-
rilor. Pe lângă aceasta, cine a fugit din țara împărăției mele în
Țara Ungurească, sau în cea Bulgărească sau omul meu, sau al
dregătorului meu și a petrecut acolo trei ani, sau doi, sau unul
și vrea să se întoarcă în mai sus zisele sate bisericești, să fie liber 30
să vie, afară numai de aceste vini: dacă a adus vreun prejudiciu
împărăției mele sau a furat pe un dregător al meu sau va fi ucigaș,
sau hoț de cele bisericești, sau este rob cumpărat la moșie, sau
violator de fecioară. Acestora nu li se dă libertate după Scripturi.
Dacă va fi cineva, afară de cei cu aceste vini mai sus zise, să vie 35
la împărăția mea economul, care va fi în satele mai sus zise și
să arate pentru cine vorbește, ca să-i dau făgăduială.

Aceste toate mai sus zise întărește împărăția mea cu făgăduială și cu poruncă, să fie neschimbate și neatinse cât va trăi popa kir Nicodim, de asemenea și după moartea lui, în toți anii vieții împărăției mele. Iar după moartea împărăției mele, după
 5 porunca lui Dumnezeu, pe cine va binevoi Dumnezeu să fie deținătorul scaunului meu, îl rog să păstreze cele mai sus zise, ca să nu moștenească numai păcatul și ca amintirea noastră să nu se stingă în aceste mănăstiri pe vecie.

10 Acestea toate s'au scris din porunca domnului despot Ștefan în anul 6914, indiction 14.

Din mila lui Dumnezeu domnul tuturor Sârbilor și al Podunaviei, Ștefan despot

Original pergament. Arhive Stat, Secț. ist., I/10, cu o traducere de Peșacov din 1847. Hașdeu, *Arh. Ist.*, I—2, p. 17—18 (cu data 1391 și un rând sărit).

15 Čeda Mijatović, Српски оцраци из румунске историје, în Летопис матице српске, CLXXXVII (1896), p. 21.

Data scrisă greșit de diac xсудѣ, ceea ce n'are sens; este probabil xсудѣ = 6914, adică 1406 care corespunde și cu indictionul 14. (Cf. și Mijatović, *op. cit.*, p. 23—24, propune xсудѣ, 6915, dar cifra primei zecimi se scria după
 20 unitate, deci numai ultima cifră era greșită. Data propusă de M. nu mai corespunde cu indictionul, nici cu aflarea în viață a lui Nicodim).

17.

Fără loc și dată [1407].

25 *Cu ocazia morții starețului Nicodim, Mircea voevod poruncește satelor Tismanei să asculte de acum de noul stareț Agathon și făgăduiește că nu va retrage dania făcută mănăstirii, dându-le altor proprietari, boieri sau cnezi. Deci să nu primească niciun boier ce ia dăjdi și trage la munci; pe cei ce vor veni cu vorbe mincinoase să-i alunge, lovindu-i la cap.*

30 Іоу Мирча великийи воевода и самодержавный господинъ въсен земли Оуггровлахтинскон, пишетъ господство-ми въсѣмъ селамъ шосте подъ области монастырѣ Тиславѣнѣстин, великимъже и малымъ къ кшпѣ, и такози въ шрнеоуѣть господство-ми, тоузи въ смѣ дааъ да знаете каконо нѣкоемъ князѣ или болѣриноу господства-ми да
 35 имыте къ шчинѣ и къ охабѣ, та пакы днес на шстроѣна въ възмѣ, та да въ дааъ другомы, нѣ въ смѣ дааъ, и за дшшѣ

родителии господства-ми и за мѡѡ, да сте кѣ области монастырѣ
Тислѣнѣскыи, тако и сѣ кѣсѣ блата цо ест приложено. И да сте
кѣ посабшанїе ѡт кѣсѣх слѡужбах и даждах и ѡт посадж и ѡт
кѣбли охабни и ѡт кошници охабни. Я нѣкто аще вы кѣзлж-
жеть нѣкако си, да сѡ не оукѣрите никако. Иж глоба ли сѡ цетъ 5
сѣткорити или доушегоубина, или бѣди что ѡт мала до голема,
кѣсе да ест монастырско и калѣгери Тислѣнѣстїи да кѣзнимаѣтъ,
а другы нѣхто, ни ѡт болѣрь да сѡ не смѣте покѣсити. Кон-
либи пристѣпнѡѣ посрѣд вас, ѡт болѣрь господства-ми еже кѣ-
зати, или нѣхъ работѣ да вы разваждатѣ, ѡдрѣте кѣ глакж 10
кѣсѣкого. Ёщеже како сте имали и почитали попа Никодима,
такози ѡт днес и напрѣд да почитате и послѣшате попа кѣр Яга-
ѡна, колѣко и ѡбразѣ господства-ми, такожде и кѣсѡ братїѡ.
Инако да не смѣте ѡчинити по ѡризмѡ господства-ми.

† Ію Мирча кивѣда, мнлостѣа божѣахъ господнѣа. 15

† Io Mircea mare voevod și domn autocrat a toată Țara Ungro-
vlahiei, scrie domnia mea tuturor satelor care sânteți sub stăpâ-
nirea mănăstirii Tismana, mari și mici împreună, și astfel vă po-
runcește domnia mea, prin aceasta v'am dat de știre ca niciunui
cneaz sau boier al domniei mele să nu fiți de ocină și de ohabă 20
și ca apoi iarăși de azi pe mâine să vă iau și să vă dau altuia,
ci v'am dat pentru sufletul părinților domniei mele și pentru al
meu, ca să fiți sub stăpânirea mănăstirii Tismana, împreună și
cu toate bălțile care s'au dăruit. Și să fiți în supunere despre toate
slujbele și dăjdiile și de posadă și de găleți ohabnice și de coșuri 25
ohabnice. Și dacă cineva vă minte cumva, să nu vă încredeți
nicidecum. Ci gloabele ce s'ar întâmpla să se facă sau dușegubine,
sau orice, dela mic până la mare, toate să fie ale mănăstirii și că-
lugării dela Tismana să le ia, iar alții nimeni dintre boieri să nu
cuteze. Care s'ar ispiti să umble printre voi dintre boierii domniei 30
mele, ca să vă ia ceva sau să vă tragă la alte munci, oricui să-i
dați la cap. Încă și precum ați avut și ați cinstit pe popa Nicodim,
așa de acum înainte să cinstiți și să ascultați pe popa kir Agaton,
ca chipul domniei mele, precum și pe toți frații. Altfel să nu cute-
zați să faceți, după porunca domniei mele. 35

† Io Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

12—13. 1740004, scris de altă mână în locul lăsat alb la început.

вбрацѣ къ животѣ господства-моего крѣпителѣ и помощницѣ,
къ страшныиже днь сѣда жизни кѣчныѣ ходатаицѣ.

Прѣѣ потврѣждамъ приложеннаа въ свѣтопочившаго рѣдѣ-
телѣ господства-ми, Іуанна Радоула ковода; селѣ Коуманскыи
Брод съ половиномъ Топорна и влато Бистрицѣ въ Тополницѣ до
Брѣзого Грѣла, кыше Ковачице съ селѣмъ рекомѣмъ Хрѣсломѣ-
ниціи и Тисменѣ по вбою страноу, елико въ Ангачешко, Роушешко
и жито въ Жалешкого соудства, оу кѣлоу на кѣско лѣто. И
кто бѣдетъ кѣлар, въ томъ да не въпраша господства-ми, нѣ да
въпракѣтъ, тоу тако къ монастырю.

По томъ потврѣжда господство-ми елика свѣтопочившии братѣ
господства-ми, Данѣ ковода, приложи: върѣше елико ест дрѣвѣ
на Жалешіи оу Дабѣчешоу и въ дома господства-ми на кѣско лѣто.
І мѣхоу сыренѣ, І сыркъ, І ложникъ, І поставъ гоуниціи и І
поставъ холекъ.

Къ сѣмъ прилага и господство-ми прѣдреченому монастырю
прѣсвѣтыѣ Богородицѣ селѣ Жарковецѣ с Потокѣмъ и селѣ Гоу-
шицоу и селѣ Пестичево и селѣ Гогонно цю е мѣнилъ Никодимъ
прѣд господствомъ-ми на селѣ на Порониціи, и селѣ Гагѣвецѣ цю
е коупилъ Никодимъ при Данѣ ковода и половина села Грошанъ
и оу Покроуи, Татомирѣ и Бонко и Радославоу баціна и въ
Жалеша четвъртаа част, цю е приложилъ монастыроу сѣмъ Ди-
митръ Дабѣчешки на смърти свои, и селѣ на Жоули, два коматѣ,
рекомѣ Янинишъ и село на Блатѣ рекомѣ Галчишоръ и въ Чоп
Ханова кола на Братилоу десѣтъ мѣди. Ёще и кодѣницѣ цю е
приложила мати господства-ми, госпожда, на Бистрици, цю е была
архѣмандрита Басѣ.

Ёще къ сѣмъ потврѣжда господство-ми елика свѣтопочившии
стрицѣ господства-ми, Владислав ковода приложи свѣтомоу Ан-
тонѣоу на Бодици, селѣ Жидокцица и жито, кѣлоу въ Костина
села оу Тополници и въ срѣдныи вѣръ на Дѣнакѣ вѣст на лѣтѣхъ
и въ сѣмъ вѣрѣниціи доходѣкъ и Доунакъ въ Ёрѣхоу пѣдинѣ
до горнего мѣстици и Голѣма Бодица по вбою страноу съ върѣшѣмъ
и съ ликадами до Бахѣина сѣлица и кодѣница оу Бистрици и
Яциганѣ, м чѣлѣдѣ.

Ѓѣ кѣ прилага и потврѣжда господство-ми съ кѣкѣмъ
повелѣнѣмъ и оутверѣженѣмъ да бѣдѣтъ неподвижна и непрѣ-
ложна, такожде и села свободна въ кѣкѣхъ работѣ и данкѣхъ
и доходѣкъ господства-ми.

- Къ симъ покелѣкатъ господство-ми самокластниѣмъ быти
инокиѣмъ къ вѣою монастырю и по смръти начаствоужаѣаго наѣъ,
началника никто да постакаѣетъ, ни азъ самъ, коекода Мирча, ни
инъ кто ѡт нѣже по мнѣ, тѣчѣѣ егоже самѣ благоколѣтъ, ниже
5 да сѣ разоритъ чинъ и прѣданѣ Нѣкодимовоко и мое покелѣнѣ. Кто
ли дрѣзнетъ, макаръ и само господство-ми наѣ ѡт сынѡвѣъ господ-
ства-ми наѣ кто ѡт господъ иже хѡцѣтъ настати по моемъ трагѣ
и понѣетъ разорити сѣ поткрѣжденѣ и покелѣнѣ господства-ми
и чинъ и прѣданѣ Нѣкодимовѣ, такоаго да поразитъ Господъ
10 Бѣгъ страшниѣмъ и прѣдѣднѣмъ сконѣмъ сѣдѡмъ и да моѣ естъ съ-
постатъ прѣскѣтѣаа кладачица Богородица и да естъ проклѣтъ ѡт
скѣтѣхъ кѣселенскѣхъ ѣ съборъ и да ѣ причѣстенъ Іоѡдъ и Ірѣѡѣ
и кѣскѣмъ ѡтрѣкшимъ сѣ Господа и прѣдакшѣимъ Того на смрътъ.
† Іѡ Мирча коекода, мѣлѡстиѣѣ бѣжѣѣаа господина.

- † Pentrucă eu întru Hristos Dumnezeu binecredincios, Io
Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn a toată Ungrovlahia,
la începutul domniei dăruite mie de Dumnezeu am aflat în țara
domniei mele, la locul numit Tismana o mănăstire, pe care sfânt
răposatul părintele domniei mele, Io Radul voevoda, din temelii
20 a ridicat-o și sfânt răposatul fratele domniei mele, Io Dan voe-
voda, a întărit-o cu multe lucruri, de aceea a binevoit domnia
mea, să le fiu urmaș precum în domnie, așa și în aceasta, să înnoiesc
deci pomana părintelui meu și a fratelui pentru viața și mântuirea
domniei mele, acest hram al preasfintei stăpâne Născătoare de
25 Dumnezeu și pururea Fecioară Maria să-l întăresc cu tot felul de
daruri și venituri și cele nedesăvârșite să le isprăvesc. Nu numai
aceasta, dar și câte au fost dăruite sub părintele și sub fratele
meu mănăstirii, pe toate să le confirm și să le întăresc pentru
slava Dumnezeului meu spre lauda și cinstea preaslăvitei mele stă-
30 pâne și preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ca s'o aflu pe ea în
viața domniei mele întăritoare și ajutătoare, iar în ziua cea cum-
plită a judecății, mijlocitoare de viață veșnică.

- Mai întâi întăresc cele dăruite de sfânt răposatul părintele dom-
niei mele, Ioan Radul voevod: satul Vadul-Cumanilor cu jumătate
35 din Toporna și balta Bistrețul dela Topolnița până la Gârla-Repede,
mai sus de Covacița, cu satul numit Hârsomunți și Tismana pe
amândouă părțile, câtă a fost Ligăcească și Rușească și grăul
din județul Jaleș, 400 de găleți pe fiecă an. Și cine va fi găletar,

să nu întrebe de aceasta pe domnia mea, ci să trimită îndată la mănăstire.

După aceea întărește domnia mea câte a dăruit sfânt răposatul fratele domniei mele, Dan voevod: nucii, câți pomi sânt pe Jaleș la Dăbăcești și din casa domniei mele pe fiecare an, 10 burdufe de brânză, 10 cașcavale, 10 pături, 10 postavuri de manta și 10 postavuri de încălțăminte. 5

Pe lângă acestea dăruiește și domnia mea mai sus zisei mănăstiri a preasfintei Născătoare de Dumnezeu satul Jarcovăț cu Potocul și satul Sușița și satul Pesticervo și satul Sogoino, pe care l-a schimbat Nicodim în fața domniei mele pe satul dela Poroniți, și satul Saghievăț, pe care l-a cumpărat Nicodim sub Dan voevod, și jumătate satul Groșani și la Pocrui, baștina lui Tatomir și Voicu și a lui Radoslav și dela Jaleș a patra parte, pe care a dăruit-o mănăstirii însuși Dimitrie Dăbăcescu la moartea sa, și două bucăți din satul pe Jiu, numit Aniniș și satul la Baltă numit Sălcișor și dela roțile lui Ciop Hanoș la Bratilov, zeciuală de aramă. 15
Încă și moara pe care a dăruit-o mama domniei mele, doamna, la Bistrița, care a fost a arhimandritului Batea.

Încă pe lângă acestea întărește domnia mea câte a dăruit sfânt răposatul unchiu al domniei mele, Vladislav voevod, sfântului Antonie dela Vodița, satul Jidovștița și grâul, gălețile dela satul Costii, la Topolnița și vârtejul dela mijloc la Dunăre, la iuțeli și venitul dela opt pescării și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la puntea de sus și Vodița cea Mare pe amândouă părțile cu nuci și cu livezile până la seliștele Bahnei și moara la Bistrița și Țigani, 40 de sălașe. 20 25

Acestea toate le dăruiește și le întărește domnia mea cu toată porunca și întăritura să fie nemișcate și neschimbate, de asemenea și satele libere de toate prestațiile și dăjdiile și venitul domniei mele. 30

Pe lângă acestea poruncește domnia mea ca călugării din amândouă mănăstirile să fie de sine stătători și după moartea cârmui-torului lor, nimeni să nu numească pe cârmui-tor, nici eu însumi, voevodul Mircea, nici altul dintre cei de după mine, ci numai pe cel pe care singuri îl vor binevoi, nici să se strice rânduiala și datina lui Nicodim și porunca mea. Cine ar cuteza, măcar însumi domnia mea sau dintre fiii domniei mele sau cineva dintre domnii cari vor sta pe urma mea și va strica această întăritură și poruncă a domniei mele și rânduiala și datina lui Nicodim, pe unul ca acela 35

Батекѣм сыноком а Команѣ и Нанѣа и Нѣготиноу сыноу анемсеем
 Команокѣм, Етанцюлоу и Батѣ и тѣх дѣцал, кнѣчатом и прѣк-
 нѣчатом. Хто ли сѣ покоуѣсит ѡт болѣрѣ господства-ми, вели-
 цѣхже и малих, или ѡт работник господства-ми и посрамит сѣи
 хрисовѣлѣ господства-ми Батекѣм сыноком, Команѣ и Нанѣа и
 Етанцюла и Батю и Нѣготин сына, анемсеем Команокѣм и позабакит
 их ѡ едном класѣ, еже ѡ даждах или слоужбах, таковы имат прижити
 ѡргна и наказ ѡт господства-ми, нѣ да имѣ е ѡхаба.

† Еше закинат господство-ми, и по смърти господства-ми,
 кого ѡтбереть Господѣ Богѣ быти господинѣ Кѣггрохлашкон земли,
 или ѡт сръдечнаго плода господства-ми или ѡт сръдник господ-
 ства-ми, или ѡт иноплеменик, аще почает и съхранит и понокитѣ
 сѣи хрисовѣлѣ господства-ми Батекѣм сыноком, Команѣ и Нанѣа,
 Етанцюла и Батю, того Господѣ Богѣ да почает и да съхранит
 здѣ и кѣ бѣдѣшимѣ кѣцѣ и дѣшеж и тѣлом, аще ли поперет и
 посрамитѣ и не понокит сѣи хрисовѣлѣ господства-ми, а того
 Господѣ Богѣ да посрамитѣ и да поразитѣ и да ѡбнетѣ тѣломѣ
 здѣ и дѣшежже кѣ бѣдѣшомѣ кѣцѣ и да естѣ причасникѣ Юде
 и Яри и сѣ ѡнѣми рекше Юдеи еже на Христа спаса нашего;
 „Кръкѣ его на нас и на чадѣх наших“, такоже ест и бѣдет кѣ
 кѣкы. Амин.

Сие же сѣ скѣдѣтеле сѣемѣ хрисоволю: жѣпанѣ Влад и жѣпанѣ
 Бран и жѣпанѣ Етап и жѣпанѣ Зорза столник и жѣпанѣ Яга, жѣ-
 панѣ Конкѡ и Етан и Радѣлѣ ѡт Берикѡѣши.

† Іѡ Мирча кѣкѡда, мнлостнѣ божне господинѣ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos iubitor,
 marele și autocratul domn, Io Mircea voevod, din mila lui Dum-
 nezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată
 țara Ungrovlahiei, părțile de peste munți și toată Podunavia, a
 binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință și a dăruit domnia mea
 acest atotcinstit și preacinstit, prezentul, mai pre sus de toate
 cinstele și darurile domniei mele, acest hrisov al domniei mele,
 slugilor domniei mele, fiilor lui Batea, o moșie, locul numit la
 Mociurițe, iar lui Coman și lui Nanul două părți, iar lui Stanciul
 și lui Batea a treia parte și într'alt loc, moșia lui Neagotă, să fie
 lui Coman și lui Nanul, fiii lui Batea jumătate, iar fiului lui Nea-
 gotă, nepotul lui Coman, jumătate, ca să le fie acele moșii de ohabă de

15. бѣдѣшимѣ | бѣшимѣ. 16. посрамит | по адаус deasupra rândului.

toate slujbele și dăjdiile, câte se află în țara domniei mele, începând dela vama oilor, de vama porcilor și de darea de grâu și de vinărit și de albinărit și de gloabe și de transporturi și de călăuze, numai singură oastea s'o facă domniei mele, iar de alta, de toate să fie slugilor domniei mele, fiilor lui Batea, lui Coman și lui Nanul și fiului lui Neagotă, nepotului lui Coman, lui Stanciul și lui Batea și copiilor lor și nepoților și strănepoților lor, scutire. Cine s'ar încumeta dintre boierii domniei mele, mari și mici sau dintre funcționarii domniei mele să violeze acest hrisov al domniei mele, al fiilor lui Batea, al lui Coman și al lui Nanul și al lui Stanciul și Batea și al fiilor lui Neagotă, nepoții lui Coman, și să le dăuneze lor măcar cu un fir de păr, fie pentru dăjdii, fie pentru slujbe, acela va primi urgie și pedeapsă dela domnia mea, ci să le fie de ohabă.

Încă blestemă domnia mea, ca după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domnul țării Ungrovlahiei sau din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau din alt neam, dacă cinstește și păzește și înnoiește acest hrisov al domniei mele pentru fiii lui Batea, Coman și Nanul, Stanciul și Batea, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească aci și în veacul viitor, cu sufletul și cu trupul, dacă calcă și violează și nu înnoiește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l nimicească și să-l ucidă cu trupul aici și cu sufletul în veacul viitor și să fie părtaș cu Iuda și cu Arie și acei Iudei cari au strigat asupra lui Hristos, mântuitorul nostru: « Sângele lui asupra noastră și asupra copiilor noștri », precum este și va fi în veci, Amin.

Aceștia sânt martorii acestui hrisov: jupân Vlad și jupân Bran și jupân Staia și jupân Zorza stolnic și jupân Aga, jupân Voico și Stan și Radul dela Berivoești.

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, scriere semiuncială, cerneala cafenie, pecetie atârnată căzută. Acad. Rom., Doc. pachet XX/155. Însoțit de o traducere românească de G. Peșeacov, 21 Decembrie 1848. Publicat de St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 26—27. Datat 1400—1408, întru cât nu apare încă fiul lui Mircea coregent. Pe de altă parte se văd între martori boierii din a doua parte a domniei lui Mircea (Vlad este în fruntea divanului începând dela 1400. Cf. doc. Nr. 13).

26. Matei, 27, 25.

20.

Fără loc, 1402—1408.

Mircea voevod dăruеște mănăstirii Nucet și stareșului Sofronie toate bălțile dela Dunăre dela Săpatul până la gura Ialomișii. Toate gloabele și dușegubinile, și toate prestațiile dela acele bălți, vama de pești și albine vor fi ale mănăstirii și vor fi adunate de omul mănăstirii. De asemenea îi confirmă pe omul Tâmpa, care s'a făcut supusul mănăstirii și care i-a dăruit și gârла Săpatul, dela care tot el va lua vama. Poruncește tuturor funcționarilor, între cari și kefalia dela Silistra, să nu se atingă de bălțile mănăstirii.

5

10

† Язъ иже къ Христа Бога благокѣрныи и благочѣстныи и Христѡлюбныи и самодръжакныи, Іу Мирча великыи коekoдa и господинь, мнлоестѣж Божіж и божіемъ дарованіемъ владѣажи и господствѣжи късен земли Ёггровлахѣнскон и запаиннскымъ, ецїеже и къ Татарскымъ странамъ и Ямлашъ и Фаграшъ херцег и Ёкекеринскомъ банствѣ господинь и вѣа пол по вѣсемъ Подснавѣоу, даже и до келїкаго мѡрѣ и Дрѣстрѣ градъ владѣаецъ, благопроизволи господствѣомни своимъ благымъ произколеніемъ, чистымъ и скѣтнимъ срѣдцемъ и даровахъ сѣи късечѣстныи и благоиеразныи и прѣпочтанныи и надъ вѣсѣмъ чѣсти и дарѡвъ настожи хрисовѣа ѡтцѡу и молебнымъ господствѣомни, старцѣ Гофронїю и вѣсѣмъ братїамъ монастырскимъ иверѣтажнїхъ се къ храму скѣтымъ и живѡначалнымъ Троицѣ на мѣстѣ рекомѣмъ Нѣчетъ, ꙗко да сѣи въ ѡчїнѣи и къ ѡхѡбѣи късѣ блатѡ почѡкше ѡтъ Ёжпатѣа дорн до ѣстїе Іалокници, по Дснакѣ.

15

20

25

Глѡва ли сѣи цїетъ ѣчинити по тѣхъзи блатѡ, дѣшегѣбина ли, бѣдї ѡтъ пастырѣи, бѣди ѡтъ конго чѡловѣка, прѣвелика болѣрїна, или мала, все да естъ монастырско. Ёщеже и ѡтъ пчѣа варѣи колнко се хтѣѡтъ находити по тѣхъ блатѡ, до гдѣи имъ естъ хотѡр, монастырскыи чѡловѣкѣи да имъ вѣзимѡтъ вама ѡтъ пчѣа и ныи вѣсѣи работи колїко се хтѣѡтъ приѣжити. И тѣзи естъ чѡловѣкѣи цїо сѣи естъ прѣкло- нилъ старцѣ Гофронїю, да естъ монастырскыи послѣшникъ, именемъ Тѣмпа, еже естъ и тѡи приложилъ едно грѣло Ёжпатѣа. Ни хтѡ ѡтъ работникъ господствѣомни да не послѣнтъ Тѣмпѣи, или естъ сѣдїецъ или бѣдїи конъ болѣрїнѣи, нѣ Тѣмпа да естъ колн да вѣзметъ вама

30

35

23. Троицѣ | трїцѣ 34. сѣдїецъ | сѣцѣ 35. вама | вѡм. сам. Miletici.

5 вт грѣло Ѣжпатѣа. ꙗ вт дрѣсѣхъ вѣата кого вѣзлюбитъ старецъ
 Софроніе и вѣскѣ братіѣа да си поставѣатъ чѣловѣка, да събѣратъ
 дохѣдъ монастирскы, кама вт рибѣ и кама вт пчелѣ и главѣы и дѣше-
 гѣбѣны и нынѣ вѣсѣа работи. Тѣмѣ радѣ такози покѣлѣкатъ господ-
 10 стко-мѣ вѣскѣмъ работникомъ господства-мѣ и кефаліемъ Дрѣстерскимъ,
 кон бѣдѣ сѣдѣцемъ и главѣникомъ, вѣскѣкыи да сѣ карѣтѣхъ вт мона-
 стирска вѣата. Хто вѣзлюбитъ да си плащѣатъ шо мѣ естъ дохѣдъ, а
 еже инако да не смѣетъ нихто посланитъ и сѣемъ писманіемъ господ-
 15 ства-мѣ, понеже даватъ господство-мѣ на шѣбѣхъ, да естъ за здравіѣа
 и за дѣшѣхъ господства-мѣ. Хто либѣ посланѣнъ вѣ единомъ либѣ
 вѣасѣкѣ, имѣатъ пріѣити вѣаѣкѣмъ заѣмъ и вѣргѣхъ вт господства-мѣ.

И по смѣртѣи господства-мѣ, кѣмѣ избѣретъ Господѣ Богѣхъ быти
 господѣнѣхъ Вѣлашконъ земѣи вт сѣрдѣчѣнаго пѣада господства-мѣ,
 или вт сѣродѣникъ господства-мѣ, или вт иноплѣмѣникъ, та аще
 15 почѣтетъ и поновѣитъ и стѣврѣдитъ, сынъ хрѣсовѣа господства-мѣ, тѣмѣ
 Господѣ Богѣхъ да почѣтетъ и да стѣврѣдитъ, аще ли разорѣитъ и расѣпетъ
 то таковаго Господѣ Богѣхъ да разорѣитъ и да ѣбѣнетъ зѣдѣ и вѣ бѣ-
 дѣщѣи вѣкѣ и да естъ вѣтажѣенъ тѣла и крѣка [Хрѣстовѣхъ] и оуѣчастіѣ
 да имѣатъ сѣхъ Іоуѣджъ и сѣхъ Іорѣхъ и сѣхъ вѣнѣмѣи рекѣшѣмѣи Іоудѣе, еже
 20 рекошѣа на Хрѣста спаса нашего, крѣвѣ его на ниѣхъ и [на чѣдохъ ихъ]
 еже естъ и бѣдетъ кѣхъ вѣкѣи. ꙗминѣ.

† Іѣмъ Мѣрча кѣвѣкѣа, [мѣло]стѣ[хъ божіѣхъ господѣнѣхъ].

† Eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și binecinstitor
 și de Hristos iubitor și autocrat, Io Mircea mare voevod și domn,
 25 din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și
 domnind peste toată Țara Ungrovlahiei și a părților de peste
 munți, încă și către părțile tătărești și Amlașului și Făgărașului
 herțeg și domnitor al Banatului Severinului și pe amândouă păr-
 tile pe toată Podunavia, încă și până la marea cea mare și stă-
 30 pânitor al cetății Dârstorului, a binevoit domnia mea cu a sa bună-
 voință, cu inimă curată și luminată și am dăruit acest preacinstit,
 cu frumos chip și prea onorabil și mai presus de toate cinstitele
 daruri prezentul hrисov, părintelui și rugătorului domniei mele,
 starețului Sofronie și tuturor fraților mănăstirești ce petrec în
 35 mănăstirea sfintei de viață începătoarei Troițe, la locul numit
 Nucet, ca să-i fie de ocină și de ohabă toate bălțile pe Dunăre,
 începând dela Săpatul până la gura Ialomiții.

9. за здравіѣа | за... радъ в(ож)ѣа (?) Miletici. 17. зѣдѣ | [и вѣ сѣи вѣкѣ] Miletici.

Dacă se vor face gloabe la acele bălți sau dușegubine, fie de păstori, fie de orice om al vreunui boier prea mare sau mic, toate să fie ale mănăstirii. Încă și dela stupi, oricâți s'ar afla pe la acele bălți, până unde le este hotarul, omul mănăstirii să le ia vama dela stupi și toate celelalte prestații care se vor ivi. Și încă 5 este un om care s'a închinat stareșului Sofronie, să fie poslușnic mănăstirii, anume Tâmpa, care și acesta a dăruit o gărlă Săpatul. Nimeni dintre funcționarii domniei mele să nu ia cu sila pe Tâmpa, fie că este judecător, fie orice boier, ci Tâmpa să fie liber să ia vama dela gărla Săpatul. Și dela celelalte bălți, pe ce 10 om îi va place stareșul Sofronie și tuturor fraților să-l așeze, să adune venitul mănăstirii, vama dela pești și vama dela stupi și gloabe și dușegubine și toate celelalte prestații. Deci astfel poruncește domnia mea tuturor funcționarilor domniei-mele și către kefalia din Dârstor, judecătorilor și globnicilor, toți să 15 se ferească de bălțile mănăstirești. Cine pescuește să-și plătească ce-i este venitul, iar altfel nimeni să nu cuteze să-i silească peste cartea domniei mele, pentru că domnia mea le dă ohabă, ca să fie pentru sănătatea și pentru sufletul domniei mele. Cine le va lua în silă măcar un fir de păr, va primi mare rău și urgie dela domnia mea. 20

Și după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele sau din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l 25 cinstească și să-l întărească, dacă îl strică și-l risipește, pe unul ca acela Dumnezeu să-l lovească și să-l omoare aci și în veacul viitor și să fie lipsit de trupul și de sângele lui Hristos și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei numiți Iudei, cari au strigat asupra lui Hristos, mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și 30 asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

† Io Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecetie atârnată căzută. Arhive Stat, Secț. ist., I/4, cu o traducere de G. Peșacov din 1849. Publicat de Miletic și Agura, p. 117—118 (fără dată); Dinu Arion, p. 9—100; St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 16—17 (cu data 1392—1394). Regeste, Aricescu, *Indice*, Nr. 2246; C. C. Giurescu, *Organizația financiară*, p. 56; *Cronologia Tabelară*, Nr. 5 (cu data 1302). 35

30-31. *Matei* 27, 25.

Pe margine adaus, de altă mână *свѣтъ* (6895), nesigură. Pe de altă parte e pomenit starețul Coziei Sofronie, pe când la începutul domniei lui Mircea (1388, 1389, Nr. 8 și 9) era Gavril, apoi (1392, Nr. 10) Vladislav. Sofronie rămâne stareț până la sfârșitul domniei. Silistra nu e pomenită în documentele lui Mircea înainte de 1406 (Nr. 14), iar fiul domnului, Mihai nu apare încă în acest document. Cred deci că pot data acest document între 1402—1408. Cf. și observațiile lui St. Nicolaescu, *op. cit.*, p. 17, care conțin însă o sumă de confuzii.

21.

10

Argeș, 27 Decembrie 1408—1418.

Mircea cel Bătrân întărește lui Stanciul egumenul și fratelui său Călin moșia Scorei din Țara Făgărașului, așezând hotarele și scutindu-i de toate dările și prestațiile.

15

20

25

30

35

Nos Joannes Mircea, Dei gratia princeps et vajvoda totius regni Vallachiae incipiendo ab alpibus usque ad confinia Tartariae, totiusque terrae Fogaras perpetuus dominus. Ex nostra benigna clementia, sanaque deliberatione et consensu consiliarorum nostrorum, caeterorumque boeronum dedimus, et concessimus hasce nostras literas donationales fidelibus nostris Sztancsul Egumenulu et fratri ejusdem Kalin, regni nostri nobilibus, eorumque haeredibus et posteritatibus pro firmiori et certiori ipsorum futura securitate, de territorio integro Szkore nuncupato, in antefata terra Fogaras existente habita, ea cum conditione, ut nec ipsimet praefati, nec posteritates ipsorum ulli contributioni subsint, signanter autem, ut neque de ovibus, seu vel de porcis, apibus, vineis. decimam dare, vel pascuatione, aut alio servitio postali teneantur, uno verbo, ut nulla minora, vel majora servitia subeunda adstringantur, tum praedicti Sztancsul Egumenulu et frater Kalin, boerones, tum vero haeredes et posteritates eorum. Quod vero superius scripsi, id meus dilectissimus filius Michaila vajvoda cum caeteris boeronibus, de negotiis metarum hasce nostras literas quoque corroborabit et confirmabit: primum quidem incipiendo a trajectu fluvii Alt sub possessione Csetate dicta a regione Kercz directe penes rivulum Vállya Opatului nuncupatum, pergendo usque ad cuspidem Piatra Obla vocatum, inde autem a rivulo Rivului Lajeta, ita dicto sursum usque ad alpium cacumen; parte autem ex altera superiori pergit per locum Pe Szkoreul ceel Betrin dictum, inde tendit per rivulum Pe Vállya Viczonilor

nominatum et extenditur supra usque ad pene La Ungiul cu Freszeni locum nuncupatum, inde iterum divertit se ad pena La Peraole Szasziloru locum, inde denuo pergit ad pena La Vállya Szerecsi fluviolum, inde tandem extenditur supra pene La Czolfa Tunsului, et in extremum directe pergit Pe Apa Tunsului dictum 5
per rivulum, usque ad vertices alpium, ubi etiam meta ejusdem territorii terminatur.

Haec volens cum caeteris dominis boeronibus ut etiam superius adtinxî, ad harum nostrarum literarum robur et firmitatem, ut post meum e vivis decessum, si quem Deus clementissimus ad 10
hocce dominium et gubernium regni hujus Valachiae, aut ex una, aut ex alia principali, aut qualicumque familia collocaverit, si ille hasce nostras literas donationales perennales fidelibus nostris Sztancsul Egumenulu et fratri Kalin dominis boeronibus datas et concessas honoraverit et in suo vigore, robore conservaverit, 15
illum quoque Deus clementissimus et benignissimus tum in hocce seculo, tum in altero cum corpore et anima beatificet et benedicat; similiter iterum, si quis supranotata et per me conclusa confirmataque negotia aut negligeret aut annuleret, Deus quoque omnipotens eundem condemnet et damnificet cum corpore et anima 20
ad aeternas infernales corruptiones, cum Juda et Ario simul excrucietur et uti inter Judeaeos erat in proverbio, sanguis Christi contra et super posteritates ejus in aeternum. Amen.

Joannes Mircea totius regni Vallachiae clementissimus et benignissimus princeps et vajvoda. Hi fuerunt testes: 1. Vlad vornicul. 25
2. Dragan ban. 3. jupan Aldia. 4. Groza Moldovan. 5. jupan Aga, Baldovin logofet. Scriptum in sede nostra Argiesiensi, post mundum conditum, anno 6900, die 27 Decembris.

Reprodus după Hurmuzaki, *Documente*, I—2, p. 341—342. Traducere din sec. XIX, după un text slavon, din colecția contelui I. Kemény. Publicat 30
și în *Transilvania*, 1872, p. 151—152 și de I. Pușcariu, *Fragmente*, p. 38—41.

Data 6900 (1391) este probabil greșită; s'au omis din textul slav cifrele zecilor și unităților. Numele logofătului Baldovin nu apare în documente decât dela 1400—1415, la 1392 era încă logofăt Filos (Nr. 10). Aga banul apare în documentele lui Mircea la sfârșitul domniei (dela 1415; Nr. 30 și 31) 35
și sub urmașul său Mihai. Dacă la acestea adăugăm mențiunea fiului lui Mircea, Mihail, trebuie să considerăm documentul ca fiind, probabil, din ultimii ani de domnie ai marelui domn.

21. Ario/Area. 22—23. *Matei*, 27, 25. 26. jupan/salpan. Aldia/Algia. 26. jupan/span. 27 Baldovin/Holdovicz.

22.

Fără loc și dată (1408—1418).

Mircea cel Bătrân întărește boierilor din Țara Făgărașului, Ion, Burcea și Calian moșiile Braniștea Urășei, Vadul Șercaiei și
 5 *muntele Lereștilor, scutindu-i de toate dările și prestațiile.*

† Noi, cela ce este întru Hristos Dumnezeu bun credincios și de Hristos iubitoriu și însuș ȋitoriu, Jo Mirča velichi voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, oblăduindu și domnindu toată Țara Muntenească, încă și laturea Tatariului și
 10 hotarul de supt munte și pre toată Dunărea; bine vrând domnia mea cu a mea bună vrere a cinstitei și luminatei inimei mele și am dăruit domnia mea acest și de toți cinstit și de frunte și luminat hrisovul domniei mele, anume lui Ion i Burča și lui Căliian, boia-
 15 rinului domniei meale, ca să fie al lor satul Branișta Urășei și la Vadul Șercaiei și stâna de în muntele Lereștilor, de moșie și de moștenire și de toate slujbele și dări și dăjmele, câte le vor afla întru tot ținutul țării și întru biruința domniei meale, să se odih-
 nească iei de dijmă de oi și de vămuitul porcilor, de dijmă de grâu și de vinăricie și de stupi și de vadure și de în apă. Și de toate
 20 acestea să fie lor de ocină și de moșie acelora; nu numai acelora, ce și fiilor lor, nepoților și strănepoților lor în viața domniei meale și până în viața fiului mieu cela iubitul, Io Mihail voevod. Iar cine s'ar ispiti den boiarii domniei meale, den cei mari, au de cei mici boiari, sau de în slugile domnici meale pre Burcea, Ion
 25 și pre Căliian sau pre oamenii acelora câtu-i de un păr a supăra, că cine ar face aimentrea, acela va avea dela noi mare urgie și certare despre domnia mea, ca și un neascultătoriu și călcătoriu poruncei și hrisovului domniei meale.

Încă și cine va alege Domnul Dumnezeu după moartea mea
 30 să fie domn Țării Rumânești, den plodul inemei domniei meale, sau de ruda domniei meale, sau de întru altă sămănță, de va cinsti și va înnoi și va feri aceasta, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l hrănească, iar care nu ar cinsti, nici îl va feri, pre acela să-i plătească Dumnezeu cu munca veacului și să
 35 fie soț cu Iuda și cu Aria și cu Iudeii ce strigară spre Hristos: sângele lui spre dinșii și spre fečorii lor, cum iaste și va fi în veaci.

36. *Matei, 27, 25.*

Amin. Acestea sânt mărturiile acestui hrisov: întâi jupan Vlad, 2, Drăgan ban, al treilea jupan Aldea, 4 jupan Aga, 5, jupan Bran 6, jupan Cristian, 7, jupan Vâlcă, al 8 [lea], jupan Luca, 9, jupan Cioban, 10, Stan Drăgan, 11, Aldea velichi logofăt, și eu Badea carele am scris acest hrisov.

5

Reprodus după I. Pușcariu, *Fragmente*, IV, p. 45—47. Traducerea românească din 1717 de protopopul Vasile, cunoscută de Pușcariu după o copie din 1787. Tot acolo o traducere germană din 1733 (p. 47—49). Ambele se aflau la un proprietar din Vad (Făgăraș). Pușcariu pune data 1417, nejustificată de nimic. Pentru dată, Al. Al. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea*, p. 122 n. 4.

10

23.

Fără loc și dată (1408—1418).

Mircea voevod întărește din nou toate privilegiile și proprietățile mănăstirii Tismana, privilegiul tatălui său Radul voevod, al unchiului său Vladislav voevod pentru Vodița, daniile mamei sale, doamna Calinichia și a lui Lucaci. Domnul adaugă și el din partea lui satele Trufești, Piatra Obedin, Ceaureii, Ugrii, Dușești, Ploștina, Jarcovăț, Varovnic, Sușița, Novoselți, precum și zeciuiala produselor minelor de aramă dela Bratilov. Confirmă și satul Sagavăț, cumpărat de popa Nicodim dela Dan vodă. Poruncește ca egumenii să fie aleși de călugări, fără amestecul nimănui, nici măcar al domnului.

15

20

† Понеже азъ въ Христа Бога благодаренъ, въ Мирча воевода, мнозѣмъ божіѣмъ господинѣмъ въсѣмъ земли Хггровлахѣн, въ началѣ благодарованнаго ми господства шербѣтоу монастирь въ земли господства-ми на мѣстѣ реколѣмъ Тисмана, егоже свѣтопочиниши родителъ господства-ми, въ Радоуа воевода, въ основаніа въздвиже и свѣтопочиниши братъ господства-ми, Дан воевода, многыми вышми покрѣпи, сего ради благодаривъ господство-ми, такоже господствѣ, снѣ и сѣмъ въспрїемникъ быти, и веновити оубо полѣнь родителѣмъ господства-ми и брата, жикота радѣ господства-ми и спасенїа. съ храмъ прѣсвѣтыѣ владичицѣ Богородицѣ и приснодѣвкѣ Марїѣ оукрѣпити въсѣкыми прилогы и дохѣдци и недосѣврѣшеное исплнити, нетѣчїѣже се, нѣ и елика родителъ мои и братъ мои приложнїѣ сѣмъ монастирю въсѣ потвѣрдити и оукрѣпити, славы

25

30

2. Dragan ban/Drago ban.

сынѡвъкъ господства-ми, или кто ѡт господ иже хощет настати
по моему трагѣ и понцет разорити сѣе потвржденїе и покаянїе
господства-ми и чини и поданїе Никодимово, текокааго да поразит
Господь Богъ страшным и пракедным сконм сѣдом и да мѣ ест
съпостат прѣскѣтаа владчица Богородица и да ест проклат ѡт 5
скѣтыхъ и въселенскихъ зъ съборъ и да ест причѣстен Іоѡѡ и Ірїѡу
и всѣм ѡтрикшїим сѣм Господа и прѣдакшїим Твого на смръть.
† Іу Мирча кивекѡда, милостнаѡ божїемъ господинь.

† Pentru că eu întru Hristos Dumnezeu binecredincios, Io
Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn a toată Țara Un- 10
grovlahiei, la începutul domniei dăruite mie de Dumnezeu am
aflat o mănăstire în țara domniei mele la locul numit Tismana,
pe care sfânt-răposatul părintele domniei mele, Io Radul voevoda,
a ridicat-o din temelii și sfânt răposatul fratele domniei mele,
Dan voevoda, a întărit-o cu multe lucruri. Deci a binevoit domnia 15
mea să le fiu moștenitor, precum în domnie, și în aceasta și să
înnoiesc așa dar pomana părintelui domniei mele și a fratelui,
pentru viața și mântuirea domniei mele, acest hram al preasfintei
stăpâne Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioara Maria să-l
întăresc cu tot felul de daruri și venituri și cele nedesăvârșite să 20
le isprăvesc, și nu numai aceasta, dar și câte au dăruit părintele
meu și fratele meu acestei mănăstiri pe toate să le confirm și să
le întăresc, spre slava lui Dumnezeu, în lauda și cinstea preaslă-
vitei noastre stăpâne Născătoare de Dumnezeu, ca s'o aflu pe ea
întăritoare și ajutătoare în viața domniei mele, iar în ziua cea 25
cumplită, mijlocitoare pentru viață veșnică.

Mai întâi întărește domnia mea cele dăruite de sfânt răposatul
părintele domniei mele, Radul voevod, satul Vadul Cumanilor
cu Toporna și balta Bistreț de la Toplița la Gârla Repede, mai
sus de Covacița, și pe lângă aceasta satele Hârsova cu Sălcișoara 30
și Tismana, câtă a fost Ligăcească și Rușească, și grâul din județul
Jaleș, 400 de găleți pe fiecă an și 35 de burdufuri de brânză și 10
cașcavale și 10 burdufuri de miere.

Și pe lângă aceasta dăruiește și domnia mea satele Trufeștii și
Piatra și Obedin și Ceaurii și Ugri și Dușești și Ploștina și Jarcoveț 35
și Varovnic și Sușița și Novoselti și la Blatnița satul Pesticevo pe
care l-a dăruit maica domniei mele, doamna Calinichia și satul
Sogoino, pe care l-a dăruit Lucaci și Bistrița cu vama și Sagavățul

pe care l-a cumpărat popa Nicodim dela Dan vodă și moara dela Bistrița pe care a dăruit-o mama domniei mele și Leurda și Cireșelu și Godinești.

Pe lângă aceasta întăresc ce a dăruit sfânt răposatul unchiu
5 al domniei mele, Vladislav voevoda, Sfântului Andonie dela Vodița, satul Jidovștița și Petrovița și Vărgovița și întreg vârtejul din mijloc la Porțile de Fier și din opt pescării zeciuală și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la hotarul Rușavei și Vodița cea Mare dela Dunăre cu seliștile Bahnei și cu nucii și cu livezile,
10 Elhovița toată și Țerovăț. A dăruit domnia mea la baia dela Bratilov, dela roțile din Ciop Hanoș zeciuală.

Acestea toate le dăruiește și le întărește domnia mea cu toată porunca și întăritura să fie nemișcate și neschimbate cât va trăi domnia mea și cât va trăi fiul domniei mele, Io Mihail
15 voevoda.

Deasemenea și satele libere de orice prestații și dăjdii și venituri ale domniei mele. Pe lângă aceasta poruncește domnia mea călugărilor din ambele mănăstiri să fie de sine stătători, după moartea cărmuitorului lor, nimeni să nu le pue cărmuitor, nici
20 eu însumi, voevodul Mircea, nici altul dintre cei de după mine, numai pe cel pe care ei singuri îl vor bine voi, nici să se strice rânduiala și datina lui Nicodim și porunca mea. Cine ar cuteza, măcar însumi domnia mea, sau dintre fii domniei mele, sau vreunul dintre domnii ce vor sta pe urma mea și vor căuta să strice această întăritură și poruncă a domniei mele și rânduiala și datina lui Nico-
25 dim, pe unul ca acela să-l lovească Dumnezeu cu strașnica și dreapta lui judecată și să-i fie potrivnică prea sfânta stăpână Născătoare de Dumnezeu și să fie blestemat de cele șapte sfinte și ecumenice soboare și să fie socotit cu Iuda și cu
30 Arie și cu toți cei ce s'au lepădat de Dumnezeu și l-au dat pe El morții.

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament foarte șters, pecetie atârnată căzută. Arhive Stat, sect. ist., I/15, cu o traducere de D. Peșacov din 1862. Publicat de
35 St. Nicolaescu, *Documente dela Mircea cel Bătrân*, p. 35—38. Datat 1408—1418, ca fiind acela care menționează creșterea maximă a averii în moșii a mănăstirii Tismana. E singurul dintre documentele acestei mănăstiri care pomenește pe fiul domnului, Mihail. (Cf. documentele dela Nr. 6, 11 și 17).

24.

Fără loc și dată (1408—1418).

Mircea voevod întărește mănăstirii Snagov și starețului Lazăr satul Ciulințița, dăruit mănăstirii de fratele său Staico, și-l scutește de toate dăjdiile și prestațiile.

5

[† Еъ Христа Бога благовѣрнии и] христолюбивии и самодръ-
жавнии, Іу Ми[рча великий киевска и господиный], милостѣх божіих
и божіеми дарованиемъ вѣла[дающеи и господстве]ющеи къ
всєи земли Оуггровлахѣискои и западнии[скимъ странамъ] и къ та- 10
тарскимъ странамъ и вѣла пшл по вѣсємоу Подоунавѣу, да[же до
вели]каго морѣ и даромъ божіеми Дръстроу градоу господиный,
благопронзко[ли] господство-ми, ско[ли]мъ благымъ произколеніемъ,
чистымъ и скѣтлимъ срѣдцемъ и даровахъ сѣи вѣсєчєстныи и настоѣи
хрисовоуа молебныкоу господства-ми, попоу кѣр Лазароу вт Ёнѣгов 15
идно сєлѣ зовомое Чѣлиница, еже ест на Ёоузѣ, що ест прилѣжни
братъ господства-ми, жєпан Ё[тайк]о, монастырю господства-ми вт
Ёнѣгов. Господство-ми то ещє пооутвѣждамъ, да ест къ вѣлєж
томѣзи монастырю и вѣсѣмъ братїямъ, за здравїа господства-ми
тѣлеснѣже и доушєвнѣ, пачєже вт вѣсѣкыж слоужбы и дажди и 20
подани великыж и малиж, еликаже сє нахѣдѣт къ самодръжавнои
земли и вѣласти господства-ми, почѣвше вт вѣкѣго кама, вт
скинїєго кама, вт пчєларства, вт кѣбєларства, вт винарства, вт
главєж, вт покова, вт подковаж, вт сѣна, вт сирєни и вт доу-
шегоубинж и вт иныхъ вѣсѣхъ работъ, развѣ єдинж великж воинскж 25
да стрѣжтъ господствоу-ми, а ино нищо помниго. Я еже иныхъ вѣ-
сє слоужбы да работахтъ монасты[рю] господства-ми] вт Ёнѣгов,
до жикѣта господства-ми и до жикѣта сына господства-ми, Іу
Миѣхєла киевска.

30

Кто ли сѣ шєтъ покоуєнтъ, вт болѣе господства-ми, велицѣхъже
и малыхъ, или вт работникъ господства-ми послѣдємыхъ по милостєхъ
и по работахъ господства-ми, іако да позабавѣтъ бѣдї что томоуєзи
сєлоу, ащє и вѣ класѣ єдинои, то таковыи имѣтъ прїѣти великѣ

16. după жєпан, G. loc alb) Ёта. St. Nicolaescu, Ётайко în traducerea
veche (și în expertiza H. Stahl. 25. а еже | ... же. St. Nic. 30. работникъ |
работни. St. Nic. 32. сєлоу | сєло. St. Nic.

злѡ и врѣѣж ѡт господства-ми, како прѣслоушныи и неѣрнии
сѣмѡ хрисокоуѡ господства-ми.

- Ещеже и по смръти господства-ми кѡго избереѣт Господь Богъ
къ наслѣдѣ господства-ми быти господинь Блжскон земли, ѡт
5 срѣдечнааго павда господства-ми, или ѡт сѣрдннии господства-ми,
или ѡт иноплемении, та аще оутѣрдит и оутѣрѣнит, то такоааго
Господь Богъ да оутѣрдит и да оутѣрѣнит, аще ли разорит и раси-
пет, бждѣ господинь, бждѣ кон болѣрин, такоааго Господь Богъ да
расипет и да оубиетъ зде и въ бждѣциимъ кѣцѣ и да ест ѡтлжчен
10 тѣла и крѣкѣ Христовы и оучастѣе да напатъ съ Юудѣи и [съ Ярѣж]
и съ ѡнѣлии рекшыми Юудее еже рекошѣ на Христа, спаса нашего,
крѣкѣ его [на нихъ] и на члѣдохъ ихъ, еже ест и бждетъ къ кѣкѣ. Яминь.
[† Іо Мирча] коекода, милостиа божѣа господинь.

- † Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și de Hristos iubitor
15 și autocrat, Io Mircea mare voevod și domn, din mila lui Dumnezeu
și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind în toată țara
Ungrovlahiei și peste părțile de peste munți și către părțile tătă-
rești și pe amândouă părțile peste toată Podunavia, încă și până
la marea cea mare și prin darul lui Dumnezeu domn al cetății
20 Dârstorului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă
curată și luminată și a dăruit acest atot cinstit și prezent hrisov
rugătorului domniei mele, popii kir Lazăr dela Snagov, un sat
numit Ciulinița, care este pe Buzău, pe care l-a dăruit fratele
domniei mele, jupân Staico, mănăstirii domniei mele dela Snagov.
25 Domnia mea încă îl întăresc, să fie de ohabă acestei mănăstiri și
tuturor fraților, pentru sănătatea trupească și sufletească a dom-
niei mele, de asemenea să fie scutit de toate prestațiile și dăjdiile
și dările mari și mici, câte se află în țara și stăpânirea autocrată a
domniei mele, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de
30 albinărit, de găletărit, de vinărici, de gloabe, de transporturi, de
călăuze, de fân, de brânzeturi și de dușegubine și de toate cele-
lalte prestații, afară de singură oastea cea mare, să se ridice pentru
domnia mea, iar altceva nimic mai mult. Iar celelalte toate pres-
tații să le muncească pentru mănăstirea domniei mele dela Sna-
35 gov, cât va trăi domnia mea și cât va trăi fiul domniei mele, Io

6. такоааго | такоаго. St. N. 8. бждѣ господинь | в... нѣ. St. Nic. такоааго |
такоаго. St. Nic. 10. и крѣкѣ | а... крѣкѣ. St. N.

Mihail voevoda. Cine s'ar încumeta dintre boierii domniei mele, mari și mici, sau dintre funcționarii domniei mele, trimiși pentru milostenii și pentru prestațiile domniei mele, să dăuneze orice aceluia sat, chiar și un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca neascultător și necredincios al acestui hrisov al domniei mele. 5

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu în urma domniei mele să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii domniei mele sau din rudele domniei mele sau din alt neam, dacă întărește și confirmă aceasta, pe unul ca acela Dumnezeu să-l întărească și să-l confirme, dacă strică și risipește, fie domn, fie vreun boier, pe acela Dumnezeu să-l nimicească și să-l ucidă aci și în veacul viitor și să fie lipsit de trupul și de sângele lui Hristos și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei ziși Iudei care au strigat asupra lui Hristos, mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin. 10 15

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecetie atârnată, căzută. Rupt în mai multe locuri. Pe verso: Юаниница. Acad. Rom., Doc., pachet XX/174. Însoțit de o traducere de Gh. Peșacov din 12 Ianuar, 1848, destul de corectă, din care extragem: (după «jupan») «numele, cu toate că este într'adins ras, însă tot se cunoaște, din urmele ca umbră rămasă ale literelor că a fost Staico». 20

Stoica Nicolaescu, *Vechimea mănăstirii Snagov*, în revista *Bucureștii*, (1935), p. 109—111 (îl datează c. 1414—1415). 25

Datat 1408—1418 din cauza mențiunii fiului, Mihail. D. H. Stahl, expert grafolog, a binevoit să facă pentru mine o expertiză privitoare la numele fratelui lui Mircea de pe rândul 16. D-sa a supus documentul unor probe fotografice prin transparență, fotografii mărite la lumină razantă și a întocmit un întins raport scris asupra acestui caz, din care rezultă că numele fratei domnului a fost întâi lăsat în alb, apoi scris cu altă cerneală. Acest nume: este probabil *Staico*: «Foarte probabil cuvântul lipsă era *Staico*, dar în niciun caz *Stan*» (cum a propus d-l St. Nicolaescu). Toate fotografiile speciale în posesia mea. 30

25.

35

Fără loc și dată (1408—1418).

Mircea cel Bătrân dăruiește mănăstirii Cozia și starețului Sofronie un loc pe apa Prahovei cu biserică, moară și metoh.

15. 16. Matei, 27, 25.

† Язъ иже къ Христа Бога благокѣрны и христолюбивы и само-
 держакны господинь, Іо Мирча великыи киекѡда, милостію Божію
 и божіим дарованіемъ, владѡущиѣ-ми и господствѡущиѣ-ми ксеи
 земли Ёггровлахінскон, благопроизколихъ господство-ми, сконмъ бла-
 5 гымъ произкѡленіемъ, чистымъ и скѣтымъ срѣдцемъ господства-ми,
 дарѡвахъ сѡи всечестныи и благообразныи и прѣпочтанныи, настоѡщїи
 хрисѡвѣла господства-ми, иже надъ кѣли честныи и дарѡмъ, мѡна-
 стиремъ господства-ми ѡт Кѡзію, ѡбители скѣтымъ Троица, и
 ѡбители скѣтымъ Благокѣреніемъ, иже на Кѡдмѣнѣ, и живѡщѣ къ
 10 ныхъ, наставникѣхъ и҃мѡнѣхъ кѡр Ѧѡфронію, ѡкѡ да ест тѣмъ скѣтымъ
 храмѡмъ мѣсто на Прахѡвѣхъ водна съ црѣккыи и съ воденицею и
 съ метѡхѣи, къ ѡчинѣи и къ ѡхабѣ, двѣ живѡта господства-ми и
 двѣ живѡта сына господства-ми, Мѡхѡла киекѡдѣи и не ѡт когоже
 неіѡтъкѡвенно. Пѡнеже кѡи се бѣи покѡсѡна ѡт ѡвѣрѣи и ѡт сѡбѣ
 15 господства-ми великѡхъже и малѡхъ да проситъ тѡзи мѣсто ѡт
 монастырѣ господства-ми, тѡ такоѡмѣ да естъ сѡпѡстѡитъ скѣтамъ
 Троица и [къ] ѡргѣю господскон да ѡмрѣтъ, пѡнеже даде господ-
 ства-ми тѣмъ скѣтымъ монастырѣмъ, да естъ пица божественнымъ
 и҃шѡкомъ еже хѡтѣѡтъ быти и пребывѡти къ тѣхъ скѣтымъ храмѣхъ къ
 20 кѣчинѡмъ вѣспѡминанію, пачеже и за здравію телесное господство-ми.
 Тѡгѡ ради и ещѣже и по смерты господства-ми, кѡгѡ избѣретъ
 Господѣ Богѣ быти господинѣхъ Влашкѡи земли, или ѡт сѣродникъ
 господства-ми, или бѣди кѡѡ да бѣдетъ господинѣхъ на столѣхъ гос-
 подства-ми, да аще понокѡитъ и почтетъ и ѡтѣвердитъ сѣю хрисѡвѣла
 25 господства-ми, тѡ такоѡгѡ да ѡтѣвердитъ Господѣ Богѣ и да
 ѡкрѣпитъ къ господствѣхъ егѡ. Яще ли разѡритъ и посрамѣтъ, тѡ та-
 коѡгѡ да разѡритъ егѡ Господѣ Богѣ и да ѡгѣѣтъ зде тѣломъ и въ
 бѣдѡщїи кѣкѣ дѡшею и да имѡтъ ѡчастїю съ Іѡдѣи и съ Ярїю и съ
 ѡиѣли рекѡшѡли Іѡденъ, кровѣ егѡ на нихъ и на чѡда ихъ. Яминъ.

30 † Eu, cel întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul și de
 Hristos iubitorul și domn autocrat, Io Mircea mare voevod, din
 mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și dom-
 nind peste toată țara Ungrovlahiei, am binevoit domnia mea,
 cu a mea bunăvoință, cu inimă curată și luminată a domniei mele,
 35 am dăruit acest atot cinstit și cu frumoasă față și prea cinstit,
 prezentul hrisov al domniei mele, care este deasupra tuturor
 cinstitelor daruri, mănăstirilor domniei mele, dela Cozia, locașul
 Sfintei Treimi și locașului Sfintei Bunei Vestiri care este la

Codmeana și celor cari viețuiesc într'însele, cârmuitorului, egumenului kir Sofronie, ca să fie acelor sfinte hramuri un loc pe apa Prahovei cu biserică și cu moară și cu metoh, de ocină și de ohabă, cât va trăi domnia mea și cât va trăi fiul domniei mele, Mihail voevod, și de nimeni neatins, pentrucă cine s'ar încumeta dintre boierii și dintre slugile domniei mele mari și mici să pretindă acel loc dela mănăstirea domniei mele, unuia ca aceluia să-i fie potrivitnică Sfânta Treime și să moară în urgia domnească, pentrucă a dat domnia mea acelor sfinte mănăstiri să fie de hrană dumnezeștilor călugări cari vor fi și vor locui în acele sfinte hramuri, spre veșnică pomenire, de asemenea și pentru sănătatea trupei a domniei mele. 5 10

De aceea, încă și după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rudele domniei mele, sau ori cine va fi domn în scaunul domniei mele, dacă înnoește și cinstește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe unul ca acela să-l întărească Dumnezeu și să-l confirme în domnia lui. Dacă însă nimicește și violează, pe unul ca acela să-l nimicească Dumnezeu și să-l ucidă aici cu trupul și în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor. Amin. 15 20

Copie slavă, Arhive Stat. *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, fi. 247. La urmă însemnarea cu roșu: *сын хрисова не имат вѣлѣтъ* (Acest hrisov nu are dată). Urmează o traducere românească (*ibidem*, f. 247 vo.—248). Publicat de St. Nicolaescu, *Documente dela Mircea cel Bătrân*, p. 30—32. Datat 1408—1418 din cauza menționării fiului Mihail (în documentele Tismanei e menționat numai în ultimul dela sfârșitul domniei; Nr. 23). Starețul Coziei, Sofronie, este al treilea stareț al mănăstirii din vremea lui Mircea, după Gavril și Vladislav. 25

26.

Fără loc și dată (1408—1418). 30

Mircea voevod scutește de toate vămile, concesdate sau nu, carele mănăstirii Cozia.

† Бѣ Христа Бога благовѣрныхъ и Христолюбивыхъ Іу Мирча великы воєвода и господинъ, владающе-мѣ и господствующе-мѣ

21. Matei, 27, 25.

по късен земли Оугрокалашкон и западинскимъ и къ Татарскимъ
 странамъ и Иллашъ и Фаграшъ херцегъ и Гѣкеринскому банткъ
 господинъ, благопронзволи господство-ми, сконамъ благымъ произ-
 коленіемъ и чистымъ срдцемъ и дарока господств-ми съи късе-
 5 чьстнын и благо-вбразнын настоан хрсовсѣхъ господства-ми мона-
 стирю скѣтѣи и жиконачланѣи Троици, настоателюже, старцъ
 кѹр. телѣгамъ монастырскимъ да хѹдѹт по земли господ-
 ства-ми, си гдеже сѹ вбращіет коѹмеркъ или кѹпень, или некѹпень,
 да сѹ никто смѣет покоѹситъ ѡт кѹмеркѣрь и да позабавитъ
 10 телѣгамъ монастырскимъ. Кто ли сѹ покѹситъ, тозѣи имать при-
 ти гнѣвъ божіи и клѣтъжъ скѣтыхъ тѣи ѡтцѣ и наказъ и ѡргѣи
 ѡт господства-ми, іако прѣстѣпникъ и прѣслоѹшникъ хрсовсѣхъ
 господства-ми и сына моего Мнѣхана коекодѣ.

† Іо Мирча кѹекѹда милостіж божіемъ господинъ.

15 † Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos iubitor,
 Io Mircea mare voevod și domn, stăpânind și domnind peste
 întreaga țară a Ungrovlahiei și peste părțile de peste munți și
 către părțile tătărești și herțeg al Amlașului și Făgărașului și
 domnitor al Banatului Severinului, a binevoit domnia mea, cu
 20 a sa bunăvoință și cu inima curată și a dăruit domnia mea acest
 preacinstit și cu bună față, prezentul hrisov al domniei mele,
 mănăstirii Sfintei și de viață începătoare Troițe și cârmuitorului ei,
 stareșului kir., ca să umble carele mănăstirești în țara dom-
 niei mele, iar unde se află vamă, sau cumpărată, sau necumpărată,
 25 nimeni să nu cuteze dintre vameși să se ispitească și să ia ceva
 carelor mănăstirești. Cine s'ar încumeta să le ia, acela va primi
 mânia lui Dumnezeu și blestemul sfinților 318 părinți și pedeapsă
 și urgie dela domnia mea ca călcător și neascultător al hrisovului
 domniei mele și al fiului domniei mele Mihail voevod.

30 † Io Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original, pergament, pecetea atârnată căzută. Arhive Stat, secț. ist., I/16 (Cozia). Miletić și Agura, p. 118; Dinu Arion, p. 133. Datat între 1408—1418 din cauza mențiunii lui Mihail. Pe dos, contemporan: за тѣлѣги да сѹ сѣмъ мирни. (Pentru căruțe, ca să fie în pace).

7. după кѹр. rupt.

27.

Fără loc și dată (1408—1418).

Mircea voevod poruncește ca oricine s'ar da cu sufletul său și cu averea sa mănăstirii Cozia și stareșului Sofronie, să nu fie împiedecat nici de rude, nici de funcționarii domnești. Confirmă și daniile lui Anghel dela Ocna făcute mănăstirii. 5

† Изъ Іу Мирча великыи коевода и господинъ късен земли Оуггроваахѣнскон, дават господство-ми сѣе вризю господства-ми молебныкоу господства-ми, стариѣ кѣр Гофронію вт Козиѣ, тако каре хто си цѣт прѣдати дѣшѣ и иманіе си въ монастыр вт 10 Козиѣ, или болѣрин, или слоуга господства-ми, или княз, или прочіи чловѣкъ рекше сирак, да не смѣет вт рода или вт сѣродник тѣгѣвзи чловѣка поискати, ниже слово рещи за този, понеже хто сѣ цѣт покѣсит да и цѣт прѣщѣет велико зѣв и вригѣ вт 15 господства-ми. И еше и Яггелѣ вт Окна, каре цѣо ест дал монастыр и рекѣ сѣ своимъ жыком, къща сѣ и мѣста ли, лозѣа ли, добыток ли мрѣткѣ или живѣ, или бѣди что вт мала до голѣла, късе да ест стариѣ кѣр Гофронію. И никто вт рода Яггелова или вт сѣродник мѣ или вт братѣа мѣ, или пакы вт работник гос- 20 подства-ми, сѣдиц ли, глобник ли или бѣдѣ кон работник, да не смѣет ни словѣ рещи, нѣ каре хто, како си цѣт дѣшѣ вставит ѹ монастыр вт Козѣѣ, такози и да стѣнт непоколѣбнѣмо до жикѣта господства-ми и сына господства-ми, Мѣхѣала коевода.

Пачеже и по сѣмрѣти господства-ми, хто втврѣдит, того Гос- 25 подѣ Богѣ да скрѣпит, а хто ли разорит, такокааго Богѣ да вѣниет и въ сѣи вѣкѣ и въ бѣдѣши и да ест проклѣят вт Ѣтѣа и Ѣына и Ѣкѣтаго дѣха. Іамин.

† Іу Мирча кѣевода, мѣлѣстѣа бѣжеѣа господинъ.

† Eu, Io Mircea mare voevod și domn a toată Țara Ungro- 30 Vlahiei, dă domnia mea această poruncă a domniei mele rugăto- rului domniei mele, stareșului kir Sofronie dela Cozia, ca oricine se va da cu sufletul și cu averea lui în mănăstirea dela Cozia, fie boier, fie sluga domniei mele, fie cneaz, fie alt om numit sărac, să nu cuteze din neamul sau din înrudirile aceluia om să ceară

15. Яггелѣ | аггелѣ. 18. Яггелова | аггелова.

socoteală, nici să spuie un cuvânt pentru aceasta, pentrucă cine se va încumeta, va primi mare rău și urgie dela domnia mea.

5 Și încă și Anghel dela Ocna orice a dat mănăstirii și a spus cu limba lui, casa lui, și locuri, sau vii, avere moartă sau vie, sau orice, dela mic până la mare, toate să fie ale starețului kir Sofronie. Și nimeni din neamul lui Anghel sau din rudeniile lui, sau din frații lui, sau iarăși dintre funcționarii domniei mele, sau judecători sau globnici, sau orice funcționari, să nu cuteze să spuie niciun cuvânt, ci oricine care ar voi să-și lase cu sufletul
10 la mănăstirea Cozia, așa să rămâie neturburat, cât va trăi domnia mea și fiul domniei mele, Mihail voevod.

Încă și după moartea domniei mele, cine va întări, pe acela Dumnezeu să-l întărească, și cine va risipi, pe acela Dumnezeu să-l omoare și în veacul acesta și în cel viitor și să fie blestemat de
15 Tatăl și de Fiul și de Sfântul Duh. Amin.

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Pecetea atârnată căzută. Arhive Stat, secț. ist., I/13, cu trad. de St. Nicolaescu.

Pe dos, contemporan: † Кто си шет приложит дѣшж (Cine se va dăruî cu
20 sufletul).

Am pus data 1408—1418 din cauza apariției lui Mihai coregent și a starețului Sofronie.

St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 29—30.

28.

25

Fără loc și dată [1408—1418].

Mircea voevod, donează mănăstirii Nucet, întemeiată de dânsul, și starețului Sofronie satele Micleușevăț, Curilo și Grădanovăț pe Dunăre, sate oha' nice și supuse, ce trebuie să lucreze în mănăstire.

30 † Еъ законѣ поклѣ Господѣ Богѣ сынѣмъ Исраиловѣмъ да на вѣсѣко лѣто десѣствовати, елика аще стѣжѣт. И се вѣдѣше апостоли, скѣтѣи и богоносѣи штици, съвѣщаши на помощи и на благоудѣтельство дѣшамъ нашимъ и прѣдаша намъ послѣднѣмъ чѣдомъ нѣхъ шки молитвож и бѣдѣнѣмъ и постомъ, шки мноостынеж

29. исраиловѣмъ | исавѣ. 31. апостоли | апан.

и покаяніемъ вѣрѣвати сѧ въ вѣсѣкыи хъ зѧ съ вѣсѣкожъ вѣрожъ
и оутвѣрѣженіемъ, да готоки бѣдемъ оуслышати ѡнь гласъ: Прї-
идѣте къ мнѣ въси трѣждащеніи сѧ и вѣрѣменени и азъ оупокожъ
къ, къзмѣте нго мое на себѣ и насчите сѧ въ мене тако кротокъ
есмь и смѣренъ срдцама и вѣрѣщите покои дѣшамъ вашимъ, нго
бо мое благое и вѣрѣмъ мое легкое. Прїидѣте благословенїи ѡтца
моего и наслѣдоуице оуготованное кама царство въ сложенїа мирѣ,
къзакѣхъ бо сѧ и дасте ми части, къждѣхъ-сѧ и напоите ма,
страненъ бѣхъ и къведосте ма, нагъ и вѣдѣсте ма, боленъ и постѣ-
тисте мене, къ темнищи бѣхъ и прїидосте къ мнѣ.

Еже и азъ, благовѣрныи и христіюбныи и самодръжавныи
Іу Мирча великыи коекода и господинъ въси земли Бжггроклахи-
ской рекнѣ послѣдствокати дрекнїи царемъ и господамъ еже земнаа
къ благодѣтельствѣ, мирнѣ прѣпроводинѣ и небесномуу царствїю
сподобнѣхъ сѧ. Тѣмже тако любящїи Бѣга въсѣхъ поспѣхъ сѧ
къ благое, мѣдрость бо пѣтѣскаа смръть, а мѣдрость дѣховнаа
живѣтъ и мирѣ. Гїѣже въспомѣнѣхъ господство-ми и слово Давида
пророка и царѣ, глаголаща: блаженїи имже ѡтпѣстихъ сѧ безаконїа
и имже прикрѣхъ сѧ грѣси, блаженъ мѣхъ емоу же не къмѣнитъ
Бѣгъ грѣха. И пакы: Имже вѣразомъ желаетъ еленъ на источника
водныхъ, сице желаетъ дѣше моа къ тебѣ Бѣже, сице къждемъ гос-
подство-ми къ свѣтѣхъ и живоначалнымъ Тронцѣ, еже естъ сѣданъ
въ само господство-ми на мѣстѣхъ рекомѣхъ Нѣчетъ, началствоу-
жшѣхъ къ немъ, молебникоу господства-ми, старцѣхъ кѣрѣ Гофронїю,
даде господство-ми село на дѣнакѣ Миклаоушеви, и Кѣрило и
Грѣдановици, да сѧ къ послѣство томиши монастырю и въсѣмъ
братїамъ и да сѧ къ ѡчинѣхъ и къ ѡхѣбѣхъ.

Тѣго ради или естъ сѣдица, или главенъ, или кто въ болѣхъ
господства-ми великыи и малыхъ, въ работникъ господства-ми,
никтоже да не смѣетъ бантовати села тѣзи, ни въ кожѣхъ даждѣхъ,
нѣхъ да сѧ къ послѣшани старцѣхъ кѣрѣ Гофронїю и въсѣмъ братїамъ
и да работахъ въ монастырь господства-ми, до жикота господ-
ства-ми и до жикота прѣвъзлюбленнаго сына господства-ми,
Іуана Миханѣа коекодѣхъ.

13. царемъ | црѣмъ. 14. небесномуу | нѣсномуу. царствїю | црствїю. 17. Давида | двѣда.
18. глаголаща | глаша. 22. după Тронцѣ, pisarul a sãrit de sigur o parte din
frază. 25—26. село ... Грѣдановици, acest text a fost adăugat ulterior, în
locul altuia ras. 30. села тѣзи, adaus ulterior în locul unui cuvânt ras,

Обачеже и по смърти господства-ми, да ест стврѣдено и непотѣкновено, кѣго избереѣ Господь Богъ къ наследѣи господства-ми кто ли ест бы покѣсни да разорит сѣх и късечьстныи хрисовоуа господства-ми, бѣдѣ болѣрин или кто либо, то такыкыи да ест проклѣт
 5 вът Господа късѣдрѣжителѣ и сѣчѣстѣ да иматъ съ Юѣдж и съ Ирѣж; к томѣ и вът господство-ми да прѣимѣтъ велико зѣло и шрѣгѣж.
 † Іу Мирча кѣкѣда, мѣлостѣж божѣмъ господинѣхъ.

† Dumnezeu a poruncit în Lege fiilor lui Israel, ca pe fiecare an să dea zeciuială din câte câștigă și știind aceasta sfinții apostoli
 10 și părinții purtători de Dumnezeu, ne-au îndemnat spre ajutorarea și binefacerea sufletelor noastre și ne-au lăsat nouă moștenire, celor din urmă copii ai lor, ca unii prin rugăciune și prin vegheri și post, alții prin milostenie și pocăință, să ne ferim de toate relele, ca cu toată credința și întăritura să fim gata să auzim
 15 acel glas: «Veniți la mine toți cei ce vă trudiți și cei ce sânteți împovărați și eu vă voi odihni; luați asupra voastră jugul meu și învățați-vă dela mine, că sânt blând și smerit cu inima și veți găsi pacea sufletelor voastre, căci jugul meu este bun și povara mea este ușoară. Veniți binecuvântații părintelui meu și moșteniți
 20 împărăția cea gătită vouă dela întemeierea lumii, căci am fost flămând și mi-ați dat să mănânc, am fost însetat și mi-ați dat să beau, am fost străin și m'ați primit, gol și m'ați îmbrăcat, bolnav și m'ați căutat, în temniță am fost și ați venit la mine ».

Astfel și eu, binecredinciosul și de Hristos iubitorul și autocrat,
 25 Io Mircea mare voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, râvnind să urmez vechilor împărați și domni, care împărăția luminească au cârmuit-o cu pace în binefaceri și s'au învrednicit de cea cerească, știind apoi că pentru cei ce iubesc pe Dumnezeu toate lucrează în spre bine, căci înțelepciunea trupească este moarte, iar
 30 înțelepciunea sufletească este viață și pace. De acestea amintindu-și domnia mea și de cuvântul lui David prooroc și împărat, care spune: «Fericți cei cărora li s'au iertat fărădelegile și cărora păcatele li s'au acoperit, fericit omul căruia Dumnezeu nu-i socotește păcatul ». Și iarăși: «În același chip precum cerbul dorește
 35 izvoarele de apă, astfel dorește sufletul meu către tine, Doamne ».

8—9. *Pavel. Evrei, 5, 7.* 15—19. *Matei, 11, 28—30.* 19—23. *Matei, 25, 34—36.* 28—29. *Pavel. Romani, 8, 28.* 29—30. *Pavel II. Corint, 1—12.* 33—34. *Psalms, 31, 1—2.* 35—36. *Psalms, 41. 1.*

Astfel dorește domnia mea spre sfânta și de viață începătoare Troiță [a cărei] mănăstire este întemeiată de însuși domnia mea la locul numit Nucet, [căreia și] cârmuitorului dintr'însa, rugătorului domniei mele, starețului chir Sofronie, i-a dat domnia mea satul pe Dunăre Micleușevăț și Curilo și Grădanovăț, ca să fie în supunere față de acea mănăstire și tuturor fraților și să fie de ocină și de ohabă. 5

De aceea, sau este judecător, sau globnic, sau cineva dintre boierii domniei mele, mari și mici, dintre dregătorii domniei mele, nimeni să nu cuteze să prigonească acele sate de nicio dajde, ci să fie ascultătoare de starețul Sofronie și de toți frații și să lucreze în mănăstirea domniei mele, cât va trăi domnia mea și cât va trăi prea iubitul fiu al domniei mele, Ioan Mihail voevod. 10

Încă și după moartea domniei mele să fie întărit și neatins de acel pe care-l va alege Dumnezeu să urmeze domniei mele. Cine s'ar încumeta să strice acestea și preacinstitul hrisov al domniei mele, fie boieri sau oricine, unul ca acela să fie blestemat de Dumnezeu Atotțiitorul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie; pe lângă aceasta și dela domnia mea să primească mare rău și urgie. 15

† Io Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn. 20

Original pergament, pecetea atârnată căzută. Arhive Stat, sect. ist., I/17, cu o traducere de G. Peșacov din 1844. Regest la C. C. Giurescu, *Organizarea financiară*, p. 56—57, publicat de St. Nicolaescu, *Documente dela Mircea cel Bătrân*, p. 3—35. Datat 1408—1418, din cauza menționării fiului domnului, Mihail, și a starețului Sofronie. Documentul prezintă ciudata particularitate a unor pasaje sărite de diac, după ciornă sau dictare. 25

29.

Fără loc și dată (1408—1418).

Mihail coregent, cu voia tatălui său, Mircea cel Bătrân, dăruiește mănăstirilor Cozia și Codmeana și egumenului Sofronie 10 case de oameni din orașul Târgoviște, arătați anume, și-i scutește de toate dările și prestațiile, care se dau în orașul Târgoviște, afară de bir, oaste și lucrul morilor. 30

2. După *Troița*, lipsește în text o parte din frază. 5. *satul...* *Grădanovăț*, cuvinte adause posterior, în locul unora rase. 10. *acele sate*, de asemenea.

вѣнчѣно православленнымъ господаремъ творити, да и дрѣзѣи тогокаа поклѣнѣа творити. Я аще ли пощѣт разврѣти и посрамити прѣвѣндѣкъ оуставленое и скободителни родѣтелъ господарства-ми, таковѣи да ест прокляѣт ѡт Господа Бога все держителъ и ѡт тѣи свѣтлыхъ ѡтцѣхъ иже къ Никѣи и да потребѣа сѣ и мѣа его ѡт книгѣхъ животныхъ и съ праведными да не напишѣт сѣ и да поразит его Господинъ страшнымъ и праведнымъ гнѣвомъ своимъ нынѣ и присно и къ вѣкы вѣка, Аминъ.

5

† Eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecinstitorul și de Hristos iubitorul și de Dumnezeu uns, Ioan Mihail voevod, fiul prea dulcelui Io Mircea binecredinciosului și de Hristos iubitorului și autocratului, marelui voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu și cu voia părintelui domniei mele, a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată și am dăruit și am cinstit acest atotcinstit și cu frumoasă față și preacinstit, peste toate cinstele și darurile, prezentul hrisov al domniei mele prea cinstitelor și marilor mănăstiri ale părintelui domniei mele, dela Cozia și dela Codmeana, pentru că a dat domnia mea din însăși casa domniei mele și din însuși orașul domniei mele și mai ales pentru truda rugătorului părintelui domniei mele și preacinstitului egumenului chir Sofronie, să adaug 10 case: Lungași cu nepoții lui și Ianache și Caloian fiul lui Mihu și Martin și Ivan și Gherghe și Oancea și Sâmbotin și Nicola Metaxar și Tudoran și Gherghe Paramali. Aceștia să fie de ocină și de 'ohabă de toate dările și slujbele și supușii, începând dela darea oilor, a porcilor, a stupilor, de găleți, de gloabe, de vinărici, de dijmărit, de cositul fânului, de copaci, de transporturi și de orice călăuze și de toate engariile, nici viglu, nici cal să nu li se ia, nici la orice muncă și de altele mari și mici, câte se află în orașul domniei mele Târgoviște, de toate să fie liberi oamenii mănăstirești.

10

15

20

25

30

Și oricare jupân va sta și dvornici, sau pristav, sau birar, sau folnog, sau fie oricare dintre slujitorii părintelui domniei mele și ai domniei mele trimiși după milostenii și pentru muncile domniei mele, să nu cuteze nici să gândească ca să dăuneze oamenilor mănăstirești pentru oricare dintre dările și slujbele mai sus scrise, pentru că unii ca aceia vor primi mare rău și urgie și pedeapsă dela

35

29. *viglu*, o dare; sensul este obscur.

părintele domniei mele și dela domnia mea, ca necredincioși și violatori ai hrisovului domniei mele, ca unii ce n'au băgat în seamă cuvintele domniei mele, să se învețe și alții ca să asculte de cuvânt și să nu se împotrivescă. Și numai birul și oastea și să
5 lucreze la moară, iar altele nimic să nu aibă amestec cu orașul.

Încă și după moartea părintelui domniei mele și a domniei mele, pe cine binevoiește Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rudele părintelui domniei mele și ale domniei mele, sau din alt neam și află această întărire cu titlul părintelui domniei
10 mele și al domniei mele, să înnoiasească și să întărească, după cum este obiceiul să facă domnii drept credincioși, așa și alții să facă o astfel de pomană. Și dacă va strica și va viola, nesocotind cele așezate și liberate de părintele domniei mele, unul ca acela să fie blestemat de Dumnezeu Atotțiitorul și de 318 sfinți părinți dela
15 Nikeia și șteargă-se numele lui din cartea celor vii și cu cei dreپți să nu fie scris și să-l lovească Dumnezeu cu mânia sa cumplită și dreaptă, aici și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Copie slavă la Arhive Stat. *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 251—252, cu o traducere românească. Altă traducere în condica veche a mănăstirii
20 Codmeana (Arhive Stat, Nr. 25, f. 7—8). Data acestei traduceri, 22 Iunie 1418, este de fapt a documentului de pe paginile următoare ale condicii. Datat 1408—1418, epocă în care apare Mihai coregent. Egumen este Sofronie, al treilea și ultimul egumen al Coziei din vremea lui Mircea. жрѣникъ =
moară, cf. sârb. жрѣникъ, Handmühle, mola trustalis (Vuk Karagić). фолногъ,
25 ungurism, folnagv, villicus (Verwalter) (comunicat de d-l A. Veress). вигаѣ (вигѣѣѣѣ), obscur, ar însemna probabil, *dare în natură*, în general (opus în text lui вигаѣѣѣѣ, prestație), derivat din вигаѣ — bucată (cf. I. Bogdan, *Relațiile*, indice, p. 383).

30.

30

Giurgiu, 11 Mai 1409.

*Mircea voevod, la cererea boierilor Baldovin logofăt, Șerban și Radul al lui Stan scutește de toate dările, chiar de cele trei zile în care domnul are dreptul să vâneze morunii, satul Pulcovăț, donat de boierul Gal mănăstirii Precistei dela Strugalea. Și mai acordă
35 din casa domnului pe fiecare an 15 găleți de grâu și două butoaie de vin. Numai de oastea cea mare a domnului nu-l scutește.*

15—16. *Psalm*, 68, 32.

† Изъ ниже въ Христа Бога благовѣрныхъ и христѡлюбивыхъ и
самодръжавныхъ Іу Мирча великихъ коекѡда и господинѣ, многостѣжъ
Божіѣ и божіемѣ дарованіемѣ вѣладажцѡу-ми и господствѡуж-
цѡу-ми късеи земнѡ Оуггровлахѣискон и запаанннсымъ странамъ и
вѣба пол по късеиш Подоунакѣѡу даже и до великааго морѣ и Дръ- 5
стрѣ градѣ вѣладеицѣ, благопронзволнѣ господствѡ-ми сконмъ благымъ
пронзволнѣемъ, чнсты и свѣтлимъ срѣдцемѣ и дарѡвахъ сжи въсе-
честны и благообразныи и прѣпочтанныи надъ късѣмъ чѣстї и да-
рѡвъ настожи хрисѡскѣа, моленїа ради и прѡшенїа непрѣзрѣхъ почтан-
ныхъ болѣре господствѡ-ми, аугѡѡетѣ Падѡкина и жѣпана Шербана 10
и Радѣла Станѡка, іако сѣлѡ цѡ естъ приложнѣ жѣпанъ Галѣ мона-
стирю Прѣчнстыѣхъ Богородицѣ еже естъ къ Стрѡу҃гали, зѡволюе Поула-
ковци, вѣсѡбождать го и само господствѡ-ми, да естъ на хѡабѣжъ,
почахше ѡтъ вѣчїего вѡмъ, ѡтъ скнїего вѡмъ, ѡтъ пчѣларствѣа, ѡтъ
къбларствѣа, ѡтъ кинарствѣа, ѡтъ гавѣжъ. ѡтъ покова, ѡтъ подводжъ, 15
рекше и ѡтъ маїнѣхъ сѣзѣбахъ и даждахъ, даже и до великыхъ, ѡтъ тѣхъ
късѣхъ да естъ на хѡабѣжъ томѣзи монастырю. И ещѣеже, цѡ естъ законъ,
гъ дни да лѡжатъ господствѣа-ми морѣни, то вѣсѡбождамѣ, да естъ
монастирю и ещѣе мѣ прилагамъ да имѡтъ вѣрокъ ѡтъ къцїѣхъ господствѣ-
ва-ми на късѣко лѣто еї къбѣлы и къ вѡзаници кино. 20

Кто ли сѣи цѣтъ покѣситъ ѡтъ болѣрѣхъ господствѡ-ми, маанѣхъ же и
велицїихъ, или ѡтъ работникѣхъ господствѡ-ми поснѣлаемыхъ по многостѣхъ и
по работахъ господствѡ-ми, іако да имъ позабѣтъ тѣмъзи сѣлѣномъ аще
и ѡ вѣасѣѣ єдиноѡ при животѣ господствѡ-ми или при животѣ сына
господствѡ-ми Мнѣханаа коекѡдѣ, то таковыи имѡтъ прїѡти великѡ 25
зѡмъ и ѡргїѣхъ ѡгъ господствѡ-ми како прѣстѣпникъ и невѣрникъ сїемѣ
хрисѡскѣаѣхъ господствѡ-ми. Развѣ великѣхъ вѡнесѣхъ да сѣзѣжѣтъ господ-
ствѣа-ми, а ино ницѡ помнѡгѡ.

Ѣбачеже и по сѣмѣрѣти господствѡ-ми, кѡгѡ избѣретъ Господѣ
Богѣ быти господинѣѣ Вѣашконъ земнѡ, ѡтъ срѣдѣчнааго плода гос- 30
подствѡ-ми, или ѡтъ сѣродникѣхъ господствѡ-ми, или ѡтъ иноплѣмѣникѣхъ,
да аще кто почѣтетъ и поновитъ и ѡутвѣрдитъ сынъ хрисѡвоу҃а гос-
подствѡ-ми тѡгѡ Господѣ Богѣ да почѣтетъ и да сѣхранитъ, аще
ли разоритъ и раснїетъ. а не ѣтѣрдитъ и не сѣхранитъ сїѣа кїїнеписан-
ныхъ, то такоааго Богѣ да разоритъ и да ѣбнетъ и къ сїи кѣк и къ 35
бѣдѣцїи и ѡчѣстїе да имѡтъ сѣ Іѡудѣхъ и сѣ Йрїѣхъ и сѣ ѡнѣми

19—20. и при мѣ... вино, toată fraza adăugată ulterior între rânduri cu
altă cerneală.

рекшѣми Юдее, еже рекоша на Христа, спаса нашего, крѣк его на
них и на члдох их, еже ест и бѣдетъ въ кѣкы. Ямин.

† Евѣдѣтеле сіемѣ хрисовѣаѣ; Радулъ бан, жѣпан Драгота,
Станчюл Барбѣлов сынъ, Радулъ Станоулов сынъ, Шербан вистѣаръ,
5 Іаркын налкѣстник, Гостѣи Чръни и жѣпан Бѣлота и Манчѣл вистѣаръ и логѣфет Балдовин и азъ Миѣхана еже исписахъ въ Гюргѣкѣ
градѣ, месѣца Маѣа аѣ, лѣтѣже тогда текѣѣѣ хѣѣѣ индиктѣон г.
† Іу Мирча кивѣѣѣѣ, милостѣѣ божѣѣѣ господинѣѣ.

† Eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos
10 iubitor și autocrat, Io Mircea mare voevod și domn, din mila lui
Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind peste
toată Țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți și pe amândouă
părțile peste toată Podunavia încă și până la marea cea mare și
stăpânitor al cetății Dârstorului, a binevoit domnia mea cu a sa
15 bunăvoință, cu inimă curată și luminată și a dăruit acest prezent
hrisov de toată cinstea, cu frumoasă față și preacinstit mai presus
decât toate cinstitele daruri, la rugămintea și cererea boierilor
domniei mele, cei cari nu sânt nevrednici de cinste, logofătul
Baldovin și jupân Șerban și Radul al lui Stan, ca satul pe care
20 l-a dăruit jupânul Gal mănăstirii Preacuratei Născătoare de
Dumnezeu care este la Strugalea, numit Pulcovăț să-l liberez și
însuși domnia mea, ca să fie de ohabă, începând dela vama oilor,
de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de gloabe,
de călăuze și de transport, adică și de slujbele și dăjdiile mici, până
25 la cele mari, de toate acestea să fie de ohabă acelei mănăstiri.
Și încă, cum este legea, trei zile să vâneze domniei mele morunii,
și aceasta o liberez ca să fie a mănăstirii și încă îi dăruesc ca să
aibă obroc dela casa domniei mele pe fiecare an 15 găleți și 2
butoaie de vin.

30 Cine se va încumeta dintre boierii domniei mele, mari și mici,
sau dintre funcționarii domniei mele, trimiși după milostenii și
după prestațiile domniei mele, să le ia acelor săteni măcar un fir
de păr, în timpul vieții domniei mele sau în timpul vieții fiului
domniei mele, Mihail voevod, unul ca acela va primi mult rău și

5. Гостѣи | Гостѣи Милетиѣ. 3—7. textul scris de jur împrejurul actului.

А
Н
7. индиктѣон | ин. 28—29. și încă dăruesc... de vin, adaus ulterior între rânduri.

urgie dela domnia mea ca un violator și un necredincios al acestui hrisov al domniei mele. Numai la oastea cea mare să slujească domniei mele, iar alta nimic mai mult.

Însă și după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii mele sau din rudele domniei mele, sau din alt neam, cine cinstește și înnoiește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească, dacă îl va strica și-l va risipi și nu va întări și nu va păzi acestea de mai sus scrise, pe unul ca acela Dumnezeu să-l lovească și să-l omoare și în acest veac și în cel viitor și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei ziși Iudei, cari au strigat asupra lui Hristos, mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

† Martorii acestui hrisov: Radul ban, jupân Dragota, Stan-ciul fiul lui Barbu, Radul fiul lui Stan, Șerban vistiar, Iarcân namestnic, Gostea cel Negru și jupân Belota și Manciu vistiar și logofăt Baldovin și eu Mihail, care am scris în cetatea Giurgiului, luna Mai 11, anul pe atunci curgător 6917 [1409], indictionul 3.

† Io Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecetea atârnată căzută. Pe dos, contemporan: „За вѣмѣ по Аѣнаѣ“ (pentru vama la Dunăre). Arhive Stat, sect. ist., I/11, cu o traducere de Peșacov din 1878. Publicat de Venelin, p. 18; Hașdeu, *Arh. Ist.*, I—1, p. 37 (cu data 6907), numai traducerea); Miletić și Agura, p. 112—121; Dinu Arion, p. 119—120; St. Nicolaescu. *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 19—23. Regest. G. D. Florescu, *Divane*, p. 7. Indictionul greșit (trebua 2). Pentru lectura datei, Docan, *Elemente cronologice*, p. 34 (386) și C. C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul marilor dregători*, p. 32 nota 5.

31

Mănăstirea Cozia, 28 Martie 1415.

Mircea cel Bătrân dăruiește mănăstirii Cozia cu prilejul vizitării ei în Postul Mare, vama dela Genune, să fie de hrană călugărilor și egumenului Sofronie.

† Изъ нже къ Христа Бога благоѣрны и христолюбивы и самодръжавны господин, Іу Мирча великы воєвода, мнѣостѣж

12—13. *Matei*, 27, 25. 14—18. Lista martorilor și data, de jur împrejurul actului.

БОЖІЕМЪ И БОЖІЕМЪ ДАРОВАНИЕМЪ ВЛАДАЮЩИМЪ-МИ И ГОСПОДСТВУЮЩИМЪ-МИ
 ВЪСЕЙ ЗЕМЛИ ОУГРОВЛАХІИСКОН, БЛАГОПРОИЗВОЛИ ГОСПОДСТВО-МИ СВОИМЪ
 БЛАГЫМЪ ПРОИЗХОЛЕНІЕМЪ, ЧИСТЫМЪ И СВѢТАЛЫМЪ СРЪДЦЕМЪ ГОСПОД-
 5 СТВА-МИ И ДАРОВАХЪ СЫ ВЪСЕЧЪСТЫИ И БЛАГОВЕБРАЗНЫ И ПРѢПОЧИТАННЫ
 МОНАСТИРЮ ГОСПОДСТВА-МИ ВЪТ КОЗІЖ, ШБИТЪЛИ СВѢТЪЖ ТРОИЦЪЖ И
 ЖИВЪЩИМЪ ВЪ НЕМЪ, НАСТАВНИКОУ ЕГОУМЕНОУ К҃УР СОФРОНИЮ, ТАКО ДА ЕСТЬ
 ТОМЪ СВѢТОМЪ ХРАМЪ ВАМА ВЪТ ГЕНШЕ ВЪ ВЪТЧИНАЖ И ВЪ ШУАБЪЖ, ДО
 10 ЖИКОТА [ГОСПОДСТВА-МИ] И ДО ЖИКОТА СЫНА ГОСПОДСТВА-МИ, МИХАИЛА
 КОЕКОДЪЖ, И НИ ВЪТ КОГОЖ: НЕ[ПОТЪКНОКЕНО]. ПОНЕЖЕ КОИ СМЪ БИ ПОКЪ-
 СИЛЪ ВЪТ БОЛЪБРЪЖ ИЛИ СЛЪБЫ ГОСПОДСТВА-МИ, БЕЛИКЫ[ХЪ ИЛИ] МАЛЫХЪ
 ДА ПРЪСИТИ ТІЖИ ВАМЪЖ ВЪТ МОНАСТИРѢ ГОСПОДСТВА-МИ, ТО ТАКО-
 ВОМЪ ДА ЕСТЬ СЪПОСТАТЬ СВѢТЛА ТРОИЦА И ВЪ ВРГІИ ГОСПОДСКОИ
 ДА ОУМРѢТЬ, ПОНЕЖЕ ДАДЕ ГОСПОДСТВО-МИ СКАТОМЪ МОНАСТИРЮ ДА
 15 ЕСТЬ ПИЦА ВОЖЕСТВЕННЫМЪ ИНОКОМЪ, ЕЖЕ ХОТѢТЬ БЫТИ И СЕ ПРѢБЫВАТИ
 ВЪ ТОМЪ СВѢТОМЪ ХРАМѢ, ВЪ ВѢЧНОЕ ВЪСПОМИНАНІЕ ТАКОЖЕ И ЗА
 ЗДРАКІЕ ТЪЛЕСНОЕ ГОСПОДСТВА-МИ.

ТОГО РАДИ И ЕЩЕЖЕ И ПО СЪМРЪТИ ГОСПОДСТВА-МИ, КОГО ИЗБЕ-
 20 РЕТЬ ГОСПОДЬ БОГЪ БЫТИ ГОСПОДИНЪ БЛАШКОИ ЗЕМЛИ, ИЛИ ВЪТ СЪ-
 РОДНИКЪ ГОСПОДСТВА-МИ ИЛИ ВЪТ ИНОГО, ДА БЖДЕТ ГОСПОДИНЪ НА
 СТОЛѢ ГОСПОДСТВА-МИ, АЩЕ ПОНОВИТ И ПОЧЪТЕТ И ВЪТВРЪДИТ СІИ
 ХРИСОВЪЛ ГОСПОДСТВА-МИ, ТАКОВОГО ДА ОУТВРЪДИТ ГОСПОДЬ БОГЪ И ДА
 ОУКРѢПИ ВЪ ГОСПОДСТВѢ ЕГО, АЩЕЛИ РАЗОРИТ И ПОСРАМИТ, ТО ТАКО-
 25 ВАГО ДА РАЗОРИТ ГОСПОДЬ БОГЪ И ДА ОУБІЕТЪ ЗДЕ ТЪЛАМЪ, А ВЪ БЖ-
 ДЩИ ВЪ[ЦѢ ДЪШЕ]Ж И ДА ИМАТЬ ВЪСЪСТІЕ СЪ ІОУДЪЖ И СЪ ЯРІЖ И
 СЪ ОНѢЛИ РЕКШИЛИ ИОУДЕН, КРЪВЬ ЕГО НА НИХЪ И НА ЧАДА ИХЪ.
 ЯМИНЪ.

И СЕМЪ СВѢДѢТЕЛІЕ: РАДЪСЪ БАНЪ, ЖЪПАНЪ [ЕО]ИКО, ПРОТОВИСТІАРЬ
 ПОПШОРЬ, ЛУГОФЕТЪ БАЛДОКИНЪ, ЯГА БАНЪ, ЖЪПАНЪ ОУТМЕШЪ, ЖЪПАН
 30 СТОНОКО РЪСА, ЖЪПАНЪ ЯЛЕБЪСЪ, ЖЪПАНЪ КРЪСТЪКЪ [И АЗЪ] МИХАИЛЪ
 ЛУГОФЕТЪ ИСПИСАХЪ, ЕГДА ДОУХЪДИ ІОУ МИРЧА КВЕВОДА КЪ МОНАСТИРЬ,
 ВЪ КОЗІЖ, КЪ БЕЛИКИ ПОСТ, МѢСѢЦА МАРТІА КИ, КАКЪТЪ ХЪЦКЪ, ЕН-
 ДИКТИОНЪ И.

† ІОУ МИРЧА КВЕВЪДА, МИЛОСТІА БОЖІЕМЪ ГОСПОДИНЪ.

35 † Eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos
 iubitor și domn autocrat, Io Mircea, mare voevod, din mila lui Dum-
 nezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind peste toată
 țara Ungrovlahiei, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință,

cu inimă curată și luminată a domniei mele și am dăruit acest preacinstit și cu frumos chip și atotcinstit, prezentul hrisov al domniei mele, care este mai presus de toate cinstitele, daruri, mănăstirii domniei mele dela Cozia, lăcașul Sfintei Treimi și celui ce viețuește într'însul, cârmuitorului egumenului chir Sofronie, ca să fie acelui sfânt hram vama dela Genune, de ocină și de ohabă, cât va trăi domnia mea și cât va trăi fiul domniei mele, Mihail voevod și de nimeni neclintită, pentru că cine s'ar încumeta dintre boierii sau slugile domniei mele, mari sau mici, să pretindă această vamă dela mănăstirea domniei mele, unuia ca aceleia să-i fie potrivnică Sfânta Treime și să moară în urgia domnească, pentru că a dat domnia mea sfintei mănăstiri, ca să fie de hrană dumnezeieștilor călugări, cari vor fi și vor petrece în acea sfântă mănăstire, spre veșnică pomenire și spre sănătatea trupească a domniei mele.

De aceea, încă și după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domn Țării Românești, sau din ruda domniei mele, sau din altcineva, ca să fie domn în scaunul domniei mele, dacă înnoiește și cinstește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe unul ca acela să-l întărească Dumnezeu și să-l împuternicească în domnia lui, iar dacă strică și violează, pe unul ca acela să-l lovească Dumnezeu și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei, cari au zis, sângele lui asupra lor și a copiilor lor. Amin.

Și martorii acestuia: Radul ban, jupân Voico, protovistiar Popșor, logofăt Baldovin, Aga ban, jupân Utmeș, jupân Stoico Rusa, jupân Albul, jupân Cârstea și eu Mihail logofăt, am scris când a venit Io Mircea voevod în mănăstirea Cozia în Postul Mare, luna Mart, 28 de zile, în anul 6923 [1415], indiction 8.

† Io Mircea voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecetea atârnată căzută, foarte deteriorat. Pe margine însemnarea: «Trecut la condică și tălmăcit de Vasile Dascal, Mai 10, 1757». Arhive Stat, secț. ist., I/12, cu o traducere de G. Peșacov din 1849. Publicat de St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 22—23. Regeste, *Cronologia Tabelară*, p. 22 (Nr. 14); Aricescu, *Indice*, Nr. 2271 (cu data lunii greșită), Florescu, *Divane*, p. 8.

Ещеже и по смрътїи господства-ми, кѡго избѣрет Господь Богъ
 бнтїи господинь Елашкон земли, ѡт сръдечнааго плода господства-
 ми, или ѡт сѣродникъ господства-ми, или ѡт инѡгѡ племени, та
 аще почетеѣт и поновит и стѣрѣдит сынъ хрісовѣа господства-ми
 тѡгѡ Господь Богъ да почѣтет и да сѣхраниѣт, аще ли разорит и
 расипет, то такоааго Господь Богъ да разорит и да сѣѣт, зде и
 къ бѣдѣщюмъ вѣщѣи и сѣжстїе да иматъ съ Юдж и съ Ирїж и съ
 ѡнѣмъ рекшїмъ Юдее, еже рекошѣ на Христа спаса нашего, кѣрѣѣ
 его на нихъ и на чѣдѡхъ ихъ, еже ест и бѣдетъ къ вѣки. Амин.

Сеже сѣдѣтеле сїемѡ хрісовѡулу: Радѣа бан-дворникъ, жѣпанъ
 Мартинъ, Яга банъ, жѣпанъ Стѣнка Рѣсинъ, жѣпанъ Драгомиръ ѡт Шегарча,
 Балдокинъ ѡвѡѡетъ, Микѣа кїстїаръ и Васѣ мечѡноша, Станѡула
 комисъ, Манѣ столникъ, Гергина пахарникъ, и азъ Мнѣхана граматникъ
 [еже исписахъ] къ Ирїиш, мѣсѣца Юнїа ѣ днѣхъ, къ лѣтоу хсїцкѡ,
 индїкѣтѣи, къ вѣкѣмѣи египѣи прїѣде Мнѣстафа Чѣлпн.

† Іѡ Мирча кѡеѡѡда, мнѡстїѣхъ божїеѡ господинѣхъ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos iubitor
 și autocrat, Io Mircea mare voevod și domn, din mila lui Dum-
 nezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată
 țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți, încă și către părțile
 Tătărești și pe amândouă părțile peste toată Podunavia, încă și
 până la marea cea mare și stăpânitor al cetății Dârstorului, a
 binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și
 luminată și am dăruit acest atotcinstit hrisov boierinașilor dom-
 niei mele, lui Vlad cu nepoții săi, Sișa și Buia și lui Stănilă cu frații
 săi, ca să fie lui Vlad cu toți nepoții lui, Buia, Sișa și lui Stănilă
 cu frații lui satul numit Beala, care este în județul Motrului, ca
 să fie lui Vlad cu toți nepoții lui de ocină și de ohabă, satul Beala
 și Preslop și au dat domniei mele un cal și o cupă.

Deci să le fie de ocină și de ohabă, începând dela vama oilor,
 de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărit, de gloabe,
 de transporturi, de călăuze, adică dela slujbele mici până și la
 cele mari, de acestea toate să le fie de ohabă, lor și copiilor lor,
 nepoților și strănepoților, cât va trăi domnia mea și cât va trăi

10. In original între бан și дворникъ nu e niciun semn, apoi după дворникъ
 un punct ca între numele tuturor martorilor. 12. ѡвѡѡетъ de două ori.
 Станѡула комисъ adaus deasupra rândului. Станна. I. Bogdan.

fiul domniei mele, Mihail voevod. Cine se va încumenta dintre boierii domniei mele, mari și mici, sau dintre funcționarii domniei mele trimiși după milostenii și după prestațiile domniei mele, ca să le dăuneze lor sau oamenilor lor chiar și cu un fir de păr, unul
 5 ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un călcător și neascultător și violator și necredincios al acestui hrisov al domniei mele. Numai la oastea cea mare să se scoale, iar alta nimic mai mult.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu
 10 să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii mele, sau din rudele domniei mele, sau din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească, dacă nimicește și risipește, pe unul ca acela Dumnezeu să-l nimicească și să-l ucidă, aici și în veacul
 15 viitor, și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei ziși Iudei, cari au strigat asupra lui Hristos, mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Aceștia sânt martorii acestui hrisov: Radul ban-dvornic, jupân Martin, Aga ban, jupân Stoica Rusul, jupân Dragomir dela Se-
 20 garcea, Baldovin logofăt, Micul vistiar și Vasea purtătorul de sabie, Stanciul comis, Manea stolnic, Gherghina paharnic și eu Mihail gramatic, care am scris la Argeș, luna Iunie, 10 zile, anul 6923 [1415], indiction 8, în vremea când a venit Mustafa Cealapi.

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

25 Original pergament. Acad. Rom., Doc., pachet C/132. Pecetea atârnată căzută. Publicat de I. Bogdan, *Un chrisov al lui Mircea cel Bătrân*, în *Acad. Rom., Memoriile sect. ist.*, ser. II, tom. XXVI (1913), p. 11—115; Dinu Arion, p. 127—128; Regest, Florescu, *Divane*, p. 8—9; St. Nicolaescu, *Doc. dela Mircea cel Bătrân*, p. 25 (cu mai multe rânduri sărite).

30

33.

Fără loc și dată (1386—1418).

Mircea cel Bătrân întărește lui Costea din Țara Făgărașului satele Viștea de Jos și de Sus și Arpașul de Jos jumătate, precum și 17 Țigani de cort.

16, 17. *Matei*, 27, 25.

Paul de Thomor, căpitanul Făgărașului, întărește mai multor Români stăpânirile pe care le-a avut odinioară «olim quondam Kosta, avus ipsorum, ab antiquo ex dominatione quondam magnifici domini Mirce vajvodae partium regi Transalpinarum et bani Zveriniensium, officia boeronatuum totalium possessionum Also Vist ôs Felső Vist, item directe et aequalis medietatis possessionis Also Arpás cum omnibus utilitatibus ad easdem pertinentibus, scilicet decem et septem Ciganus tentoriatos, inferius nominatim specificatos, hucusque pacifice possedissent possedirentque etiam in praesenti ».

Originalul pierdut e menționat numai în confirmarea dată urmașilor lui Costea de castelanul Paul de Tomor la 19 August 1511. Această confirmare a fost publicată de N. Densușianu, *Monumente pentru istoria Țării Făgărașului*, p. 8—9 și Hurmuzaki, *Documente*, II/3, p. 9—10, un rezumat cu extrase, în *Columna lui Traian*, V, 1874, p. 128, după o copie din Biblioteca Universității din Cluj.

34.

Fără loc și dată (1386—1418).

Mircea cel Bătrân întărește mănăstirii Cozia dreptul ca aceia ce vor veni din satele boierești mari și mici să se așeze în satul mănăstirii dela gura Ialomiței, Cărăreni, să nu dea dări și prestații.

† Io Mircea marele voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, dat-am domnia mea aastă poruncă a domniei mele satului mănăstirii dela Cozia, carele iaste la gura Ialomiții, ca oricarele va pofti și va iubi din oamenii carii lăcuescu prin satele boierești mari și mici, ca să meargă în satul mănăstirii, să fie slobod de toate dăjdile și să nu îndrăznească nimenea a-i opri sau a-i sminti până la un păr, ci să fie slobodi de toate dăjdile mici și mari. Că ori carele să va înpotrivi acelu om ca să-l supere, sau din boiari, sau din oamenii domnești sau din vameși sau din găletari de va supăra pre acel om, unul ca acela va lua mare blestem dela Dumnezeu și dela precurata lui Maică și să aibă parte cu Iuda și cu Ariia și să-i fie răsplătitoriu Sfânta Troiță aicea și în veacul cel viitoriu și va lua și dela domnia mea mare răutate și orgie și nimenea să nu îndrăznească a face ceva înpotriva poruncii domniei mele.

Traducere în Condica veche a Coziei. (Arhive Stat, Condici, Nr. 18, f. 241) (sub *satul Cărăreni*). Publicat de C. C. Giurescu, *Organizarea financiară*, p. 57.

35.

Târgoviște, 22 Iunie 1418.

Mihail voevod întărește, la moartea părintelui său, toate daniile și privilegiile mănăstirilor Cozia și Codmeana, clădite de bunicul și de tatăl său. Oricine ar vrea să se dea cu sufletul sau să-și dea averea mănăstirilor mai sus zise, să fie liber s'o facă, iar rudele să nu aibă niciun amestec. S'a scris când a venit doamna, mama domnului, din Ungaria.

† Изъ нже къ Христа Бога благовѣрныи и благочыстныи и
10 Христѡлюбныи и самодръжавныи, Іоанъ Мнѡханъ воевода и госпо-
динъ въсен земан Оуггровлахѣнскон, дават господство-ми сѣе wrѣзмо
монастиремъ ѡбонм, еже сѣ създани ѡт дѣда господства-ми и
ѡт родителѣ господства-ми, ѡт Козїѣ, свѣтыѣ и жибоначальныѣ
Тронцѣ и свѣтаго Благовѣщенїѣ ѡт Кодмѣнѣ, еже по прѣставле-
15 нїи родителѣ господства-ми оутвѣрдихъ и поновихъ сѣе wrѣзмо гос-
подства-ми, ꙗко каре како ест принисал и оутвѣрди родителъ гос-
подства-ми, такождере и господство-ми понавѣт и оутвѣрждат,
ꙗко каре хто въсхоцет ѡт своего произволенїѣ, или слоуга господ-
ства-ми, или болѣрини, или кнѣзѣ, да прѣддаст дѡшѣ къ монастырехъ
20 господства-ми, къ Кодмѣнѣ и къ Козїѣ, или село въсхоцет да
приложит или ѡтчинѣ, или добыток и ещєже и ѡт прочїихъ чло-
вѣкъ ѡт дѡлга рѣкъ, рекше сирак, хто цет да си даст дѡшѣ
или виноград, или нивнє, или водѣнницѣ, или кѡщїе, или добыток,
или бѣди что ѡт мала до голѣма, въсе да ест Божїе и монастыр-
25 ско, къ Козїѣ и къ Кодмѣнѣ. Я ни хто да не смѣет поискати
ѡт сѣрвѣдникъ тѡгози чловѣка еже ест приложилъ къ монастырехъ
господства-ми, ни сынъ мѡ, ни брат мѡ, ни анисен мѡ, ниже хто
да не смѣет ни сѡво рѣши ѡ томъ, нѣ да стонт оутвѣржденно и
непокоѣбнѡ до живота господства-ми и до живота прѣвород-
30 ныихъ сыновѡхъ господства-ми Радѹла и Мнѡхана. Я хтоли сѣ цет
покоусит да ницет да ѡтѣмнет ѡт монастырѣ, таковыи имѡт
прїѣти велико зѡм и wrѣѣж ѡт господства-ми, ꙗкоже прѣслоушникъ
и невѣрникъ сїемѡ хрисовѡѡ господства-ми, нѣ или ест сѣдецъ,
или глобнык, или бирчїи, или бѣди кон работникъ господства-ми,
35 въсѣкмы да сѣ кароует по wrѣзмѡ господства-ми.

Ещєже и по смрѣти господства-ми кѡго избєрет Господѣ Богъ
быти господинъ Благонъ земан ѡт сръдечнаго плода господства-ми,

да аще хто почѣтет и пооутвѣдит сѣе записаніе господства-
ми, тогѡ Господь Богъ да почѣтет а да оутвѣдит. Ище ли
разорит, то таковаго Богъ да разорит и да оубиет и зде и въ
бѣдѣи еѣи и да ест проклѣтъ ѡт Ѡца и Сына и Свѣтаго
Дѣха и ѡт тѣхъ свѣтыхъ и богоносныхъ ѡтцѣхъ ниже въ Никей и да 5
моу ест ѡтажчена дѣша, тѣла и крѣе Христовы.

† И се свѣдѣтели: жоупан Еонко, Радѹлъ бан, Яга бан, жоупан
Шербан Любитѣа, Станчо Еръвоуа, Станчо Мѣзѣ, Кръстѣ Тѣта-
рѹа, Бора, Нѣнчуа, люгѡѡет Пилѣ и азъ Мнѹа, еже неписахъ въ 10
Тръгокице, въ то крѣмѣа когда прѣиде родитѣа господства-ти, гос-
пожда, ѡт Вѣгрѣ, мѣсѣца прото Юнѣа къ в лѣт хѣцѣс, неидик-
тѣи аѣ.

† Іѹ Мнѹа вѣвѣда, милостивѣа божѣа господинѣа.

† Eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bine-
cinstitor și de Hristos iubitor și autocrat, Ioan Mihail voevod și 15
domn a toată țara Ungrovlahiei, dă domnia mea această poruncă
celor două mănăstiri care sânt întemeiate de bunicul domniei
mele și de părintele domniei mele, dela Cozia, a sfintei și de viață
începătoarei Treimi și a sfintei Bunei-Vestiri dela Codmeana,
cărora, după moartea părintelui domniei mele, le-am întărit și 20
le-am înnoit această poruncă a domniei mele, ca orice a scris și
a întărit părintele domniei mele, de asemenea și domnia mea
înnioește și întărește. Dacă oricine dorește cu voia lui, sau sluga
domniei mele, sau boier, sau cneaz, să-și dea sufletul său în mă-
năstirile domniei mele, la Codmeana și la Cozia, sau dorește să 25
dăruiască un sat sau moșie sau vită și încă și dintre ceilalți
oameni cu mână lungă, numiți siraci, cine vrea să-și dea sufletul
său sau via sau ogor sau moară sau casă sau vită sau orice, dela
mic până la mare, toate să fie ale lui Dumnezeu și ale mănăstirii,
la Cozia și la Codmeana. Și nimeni să nu cuteze să ceară socoteală, 30
dintre rudele acelu om care a dăruit mănăstirilor domniei mele,
nici fiul său, nici fratele său, nici nepotul lui, nici nimeni să nu
cuteze să spuie niciun cuvânt despre aceasta, ci să rămăie întărit
și neclintit, cât va trăi domnia mea și cât vor trăi fiii primi născuți
ai domniei mele, Radul și Mihail. Și cine se va încumeta să caute 35
să le ia dela mănăstire, acela va primi mare rău și urgie dela
domnia mea, ca un violator și un necredincios acestui hrisov al
domniei mele, ci, fie că este judecător, fie globnic, fie bircei, sau

orice dregător al domniei mele, fiecare să se ferească, după porunca domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii domniei mele, 5 dacă cineva cinstește și întărește acest înscris al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească, dacă le strică, pe unul ca acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici și în veacul viitor și să fie blestemat de Tatăl și de Fiul și de Sfântul Duh și de 318 sfinți părinți purtători de Dumnezeu, cari au fost 10 la Nikeia și să-i fie lipsit sufletul de corpul și de sângele lui Hristos.

Și aceștia sânt martorii: jupân Voico, Radul ban, Aga ban, jupân Șerban Liubitul, Stancio Sârbul, Stancio Mezea, Cârstea Tătarul, Bora, Nenciul, logofătul Pilea și eu Mihail care am scris la Târgoviște în vremea când a venit mama domniei tale, doamna, 15 dela Unguri, luna Proto-Iunie, 22, anul 6926 [1418], și indiction 11.

† Io Mihail voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecetea atârnată căzută. Arhive Stat, secț. ist., I/19 (Cozia), cu o traducere de St. Nicolaescu. Publicat de Miletić și Agura, p. 121—122, regist la Florescu, *Divane*, p. 12.

20

36.

Fără loc, 10 Iulie 1418.

Mihail voevod întărește moșnenilor din Star Chiojd moșia Chiojdul.

« 6926 [1418], Iulie 10. Mihail voevod, domnul Țării Rumânești și munților și cătră țara tătarască și amândoa părțile de 25 dincoace și peste Dunăre și până la Poarta de Hier și până la Marea Neagră, moșneanilor de Star Chiojdul, ca să le fie lor moșia Chiojdul ».

Original pierdut. Rezumat din *Cronologia Tabelară*, p. 22 (Nr. 15).

37.

30

Hagenau, 14 Iulie 1418.

Sigismund, rege al Ungariei și împărat al Romanilor, acordă călugărilor dela Vodița, la cererea lor, liberă trecere prin țările coroanei ungurești, luându-i sub protecția lui și poruncind tuturor supușilor lui să nu le pricinuiască nicio pagubă, ci dimpotrivă 35 să-i ajute.

† Жигмѣнь. по божіѡмъ милости римскыи краль и вѣчныи царь,
 Ёгрьсконъ земли и фрѣшконъ Долмацѣи и Хрѣватсконъ земли и инѣмъ
 землямъ краль, кѣсакымъ нашимъ вѣрникымъ, црѣковнымъ ста-
 рѣишнимъ и кѣмъ властеламъ, шпановымъ и поркалавымъ и племе-
 нитымъ людемъ и нѣхъ сѣбѣмъ и моимъ добрымъ карошымъ и ско-
 боднымъ селамъ и тѣмъ селамъ конъ съ бирокіе и ешепемъ и фолногемъ
 и камошемъ и вѣцекамошемъ и кѣсѣмъ нашимъ и инѣмъ кѣсѣмъ на
 земли и на водѣ и поксѣдѣ, конъ съ подъ моимъ власти и инѣмъ
 людемъ конъ дръже чѣст и ксакомъ чловекомъ моимъ орсакъ Оугрьсконъ
 земли и ѣ немъ власти ѣ ксакымъ мѣстѣ, кто гдѣ лакше, како съ-
 гашнимъ и конъ хте по нѣхъ быти, кто окъзи книгѣ види, мое
 поклоненіе и мою милость.

За цю смѡ истинѣ познали, редокніи людѣе, конъ се називаю кал-
 геріе, оу Бога братіа скѣптаго Яндоніа монастырѣ на Боднице и цю
 се к немѣ дръжи, за прошеніе и за ксако нѣхъ моленіе, за тонъ рекохъ
 моимъ дръжакѣ, краинамъ и видикомъ, да хѡде водичкы калгеріе
 съ всемъ свободно.

Ѣ моимъ врсакѣ мнѡжѣство нарѡда людѣи ест. ѡт тога и
 мнѡжѣства мнѡго есѣ междоу ками конъ бисте нѣхъ бантокали, коли
 да би нѣхъ ѣ чемъ зарѣчили за цюгодѣ, за конъ послѣ. за цю не би
 смѣли донти ѣ моимъ врсакѣ. Мѣ за нѣхъ прошеніе оу томъ хѡе-
 нимъ добро ѣчинити. За цю ками, кашонъ кѣрности, келма іако и
 ткрѣдо запокѣдамъ и инога не келмо ѣчинити ѡт сѣга почышии и
 ѣ ксако крѣме: Калогеры конъ смѡ оузли подъ нашѣ рѣкѣ, да нѣхъ
 чюкамо и цю се к нимъ дръжи, кѣда они дохѡде оу моимъ орсакѣ,
 и по водѣ и по сѣхѣ. оу честомъ нѣхъ хѡженію и оу нѣхъ добиткѣ
 и конъ хте з добиткомъ хѡдити, ни оу чель, ни оу єдномо добитцѣ
 да нѣхъ не бантѣете; еше іако кас оуспросе, кы да нѣхъ стѣ испратиле
 и да намъ поможете оу томъзи. Ино да не бѣде и нинѡ да не ѣчините,
 ако лахате мене на потрѣбоу и оу любѡкѣ да бѣдете.

Окъзи книгѣ кто прогледа, прогледавши, ѡпет да ю пода кто
 мѣ е бѣде даль.

Даде се окъзи книга оу царекѣ кароши, ѣ Хагнокѣ, мѣстѣца

6. и ешепемъ. А. В. | немешем. Venelin. 8. моимъ власти | моимъ власти. В.
 9. людемъ | люлюдѣм. В. 10. всакымъ | всакомъ. В. 11. сѣгашнимъ | сѣгашнимъ. В.
 быти | бити. В. 18. ест | іест. В. 21. мы | ми. В. 22. томъ | тѣмъ. В. 23. калогеры |
 калогере. В. конъ | кое. В. 24. мы | ми. В. 25. чюкамо | чѣвало. В. 26. водѣ | воде. В.
 хѡженію | хѡгенію. В. 28. іако | ако. В. вы | ви. В. 29. нинѡ | инога. В. 32. е | ю. В.
 33. окъзи книга | кнѣга ѡван. В.

Юліа дї днь, по Христосѣ рождѣстѣс лѣт хѣт и нї. а конока смѣ
крал Оугръскон земли, лѣт лѣ, а ѡт конока смѣ римскы царь,
лѣто ѡсмо.

Іа царь Римскы рекох моимъ языкомъ дати оковъзи книгѣ.

- 5 † Sigismund, din mila lui Dumnezeu regele Romanilor și pu-
rurea împărat, rege al Țării Ungurești și al Dalmației Frușice și
al țării Croației și al altor țări, tuturor credincioșilor noștri, căpe-
tenii bisericești și tuturor dregătorilor, șpanilor și pârcălabilor și
10 nobililor și slugilor lor și bunelor noastre orașe și satelor libere
și acelor sate care sânt birnice și eszesilor și folnogylor și vame-
șilor și vicevameșilor și tuturor alor noștri și ai altora tuturor,
pe pământ și pe apă și peste tot, cari sânt sub stăpânirea mea și
15 altor oameni cari țin demnități și oricărui om al stăpânirii mele
din Țara Ungurească și din stăpânirile ei, în orice loc, fiecare pe
unde locuiește, atât celor de acum, cât și celor ce vor fi după dâșii,
cui vede această carte, salutarea și grația noastră.

- Pentru că am aflat cu adevărat despre oamenii ordinului care
se numesc călugări, frați întru Domnul la mănăstirea Sfântului
Andonie dela Vodița și ce se ține de ea, după cererea și după toată
20 rugămintea lor, pentru aceea am spus stăpânirii mele și marginilor
și ținuturilor mele ca să umble cu totul liberi călugării dela Vodița.
În țara mea sânt mulțime de popoare de oameni, dintre aceștia
mare mulțime sânt între voi, cari i-ați prigoni sau i-ați împiedeca
25 pentru ceva sau pentru cineva, ca să nu cuteze să vie în țara mea.
Noi, la rugămintea lor, vrem să le facem bine în acest lucru. De
aceea, vouă credincioșilor, vă poruncesc tare și insistent, și altfel
nu vrem să facem, începând de acum și în orice vreme: Călugării
pe cari i-am luat sub mână noastră, ca să-i păzim și cu ce se ține
de dâșii, când vin ei în țara mea și pe apă și pe uscat, în cinstita
30 lor călătorie și vitele lor și cine va merge cu vitele, întru
nimic să nu-i prigoniți, nici de o vită. Încă, dacă vă roagă pe voi,
voi să-i călăuziți și să-i ajutați întru aceasta. Altfel să nu fie și
alta să nu faceți, dacă mă vreți pe mine de ajutor la nevoie și ca
să-mi fiți cu dragoste.

1. Юліа | НШта. В. смѣ | см. В. 2. смѣ | сѣмѣ. В. 3. ѡсмо | н. В. 4. римскы |
рѣмски. В. языкомъ | языком. В.

Cine va ceti această carte, cetind-o, să o dea înapoi, cui i-o va fi dat.

S'a dat această carte în cetatea împărătească dela Hagnov, luna Iulie 14 zile, dela nașterea lui Hristos anul 1418, iar de când sânt rege al Țării Ungurești, ani 32 și de când sânt împărat roman,

Eu împăratul Romanilor am spus cu limba mea să se dea această carte.

Acest document se află în două exemplare, ambele contemporane (aceeași ortografie) (A și B). Primul, pergament cu pecete aplicată, o fâșie lungă verticală, este originalul (A), celălalt scris în lățime pe pergament, fără pecete, este o copie contemporană. Ambele la Arhive Stat, sect. ist., I/20, cu o traducere veche din sec. XVIII și alta de St. Nicolaescu. Am adoptat textul documentului A, dând în note variantele din B, câte prezintă vreo deosebire fonetică. Publicat de Venelin, p. 36—38 cu omisiuni și erori, după B; un rezumat la Ștefulescu, *Tismana*, p. 75—76 (după B). Hagnov este Hagenau în Alsacia, unde se afla împăratul Sigismund între 11 și 26 Iulie 1418 (comunicat de d-l A. Veress); *мшш* este ungureșcul *eszez*, corespunde cu latinul *prudentissimus*, este aci un titlu; *ѡолногъ* este ungureșcul *folnogy*, adică villicus, ispravnic de sat.

38.

Argeș, 1418.

Mihai-Vodă întărește boierilor Coman și Nan moșiile Rodulful, Piscul și Jiliștea.

« 6926 [1418]. Mihail voevod, ca să fie lui Coman și lui Nan, boierilor mării sale, moșia Rodulful și Piscul și Jiliștea; scris în Argeș, < acest hrisov să află la stolnicul Ștefănașe > ».

Original pierdut. Rezumat în *Cronologia Tabelară*, p. 22 (Nr. 15).

39.

Fără loc [Iulie, 1419].

Mihail-Vodă scutește de toate vămile, concedate sau nu, carele mănăstirii Cozia și ale stareșului Sofronie.

† Язъ [иже въ Христа Бога благо]вѣрный и Христу любикый Іоу Мнѣханаъ великий конюда и господинъ, [владѣ]ащю-мѡ и господствѣащю-моу въ сѣи земли Бѣлгородъ и западинскимъ

34. Мнѣханаъ | Радѡула, nume adaus după raderea numelui din textul primitiv.

ещеже и къ Татарскимъ странамъ и Ямашъ и Фаграшоу херцег
и Гѣгеринскомоу Банствес господинъ и веа пшакъ по въсемоу По-
дѣнавѣюу, даже и до великаго морѣ и Дръстрѣ градоу владалецъ,
5 благопронзколи господство-ми сконмъ благымъ произколеннемъ и
чистымъ срѣдцемъ и дарока господство-ми съи късечестнымъ и
благочернымъ и настожи хрисокълау господства-ми монастырю
Гѣкѣпѣи и жиконачальнѣи Троици, настоателюже старцѣ кѣр Гоф-
рѣнѣю. телѣгамъ мѣнастырскимъ да хѣдѣть по земли господства-
ми, . . . и гдѣже сѣмъ веращеть коумеркъ или коупень или некупень,
10 да сѣмъ нихто смѣеть покѣснѣти ѡт коумеркѣрь и да позабавитъ те-
лѣгамъ мѣнастырскимъ: Кто ли сѣмъ покѣснѣтъ ѡко да позабавитъ
колико до единого класа кыше писаннымъ, рѣчельмъ тоизи имать
приати гнѣвъ божїи и клѣтъжъ скѣтъхъ тѣи ѡтцѣ и наказъ и
ѡргѣжъ ѡт господства-ми, ѡко прѣстѣпникъ и прѣслоушникъ хри-
15 сокълоу господства-ми. Вѣлѣтъ хсѣвкз мѣсѣца Мартини нѣ.

† Іу Мнѣханѣ кивекѣда милостїжъ божїемъ господинъ.

† Eu, cel întru Hristos binecredincios și de Hristos iubitor,
Io Mihail marele voevod și domn, stăpânind și domnind peste
toată țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și spre
20 părțile tătarești și herțeg al Amlașului și al Făgărașului și dom-
nitor al Banatului Severinului și de amândouă părțile peste toată
Podunavia, până la marea cea mare și stăpânitor al cetății Dâr-
storului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință și cu inimă
curată și a dăruit domnia mea acest prea cinstit, cu bună față
25 și prezentul hrisov al domniei mele mănăstirii Sfintei și de viață
începătoarei Troițe și căpeteniei ei, starețului kir Sofronie, ca să
umblе carele mănăstirii prin țara domniei mele, iar unde se află
vameși să se ispitească să dăuneze carelor mănăstirești. Cine s'ar
30 încumeta să dăuneze cu ceva, până la un fir de păr pe cele mai
sus scrise, acela va primi mânia lui Dumnezeu și blestemul sfin-
ților 318 părinți și pedeapsă și urgie dela domnia mea, ca violator
și neascultător al hrisovului domniei mele.

În anul 6927 (1419), luna Iulie 18.

35 † Io Mihail voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

16. Data adausă ulterior de altă mână хсѣвкз | хсѣкз. 17. Мнѣханѣ din monogramă modificat ulterior de altă mână, în Радѣла, dar numele primitiv e încă clar.

Original pergament, pecete atârnată căzută, pe verso: *Сѣмъ книга трѣбѣтъ ѡ вѣпрошнѣнѣ вѣсѣкон* (Această carte este necesară la orice cerere), contemporană. Arhive Stat, sect. ist., I/22, cu o traducere veche de Peşacov (1856) şi alta de St. Nicolaescu. Documentul a fost supus din vechime unei falsificări, transformându-se numele voevodului din intitulăţie şi din monogramă din Mihail în Radul. Numele primitiv se vede încă bine în monogramă. De asemenea s'a adăugat cu acest prilej şi data, cu altă mână. Publicat de Haşdeu, *Negru-Vodă (Magnum Etimologicum, IV)*, p. CCLXI—II şi facsimil la urmă, de altfel lectură cu omisiuni şi traducere greşită. Regest la Aricescu, *Indice*, Nr. 2273. Cf. Onciul, *Originele Principatelor*, p. 202—205.

5

10

40.

Oradea-Mare, 28 Septembrie 1419.

Sigismund, împăratul Romanilor şi regele Ungariei făgăduieşte, la cererea transmisă prin Agathon, stareţul dela Tismana, tuturor mănăstirilor şi călugărilor, bisericilor, preoţilor şi întregului popor din Țara Românească libertatea cultului lor şi dreptul de a rămâne în credinţa lor cea veche.

15

† Язъ кто есмь Жигмундъ, милостѣмъ божѣмъ, римскы царь и оугръскы крал, и далмацѣнскы и чешкы и нѣмечкы и инѣмъ землямъ и мнозѣмъ господамъ господинъ, моимъ добромъ колымъ и хотѣнѣмъ тои счиннихъ и дадохъ всѣмъ кон живѣ въ Оугроклехѣнсконъ земли, що естъ Басарабеска, за нихъ прошенѣе що ме соу просили своимъ вѣрнимъ попомъ Ягathonомъ, како нихъ манастире и все црѣкве и калоугере и попоке и вси люде кон живоу въ тѣмъ земли да дрѣже скон законъ и сь своимъ вѣрѣ да прѣбываю, а намъ право да слоуже. На тои дадохъ мою вѣрѣ всехъ кон к мене дрѣж[жѣтъ извѣ]щаю и по насъ кто хѣте бити, како ни ѣ самъ, никто ѡтъ нашихъ да имъ нѣстъ волнъ забавити за нихъ вѣроу и за нихъ законъ, нѣ да соу колни прѣбывати оу чѣмкоу и до сѣга прѣбывали, въ томъ и до кѣка да прѣбываю.

20

25

30

Даде се свѣи книга сь Великомъ Баарадоу, мѣсѣца Гектемкрѣа, кѣ дѣни, по Христоу рождѣствоу, лѣтъ хѣу и кѣ, а ѡтъ конока сь кралъ Оугръсконъ земли, лѣтъ лѣ, а ѡтъ конока сь римскы царь, лѣтъ ꙗ.

† ꙗ царь римскы рекоуъ моимъ языкомъ дати ѡкоуи книгѣ.

27. [жѣтъ извѣ] rupt. 34. Acest rând adăugat sus deasupra textului.

† Eu care sânt Sigismund, din mila lui Dumnezeu, împărat al Romanilor și rege al Ungariei, domnitor al Dalmației, al Cehilor, al Germanilor și al altor țări și al multor domnii, cu a mea bună voie și dorință, am făcut și am dat aceasta tuturor celor ce trăiesc
 5 în țara Ungro-Vlahiei, care este Basarabească, la cererea lor, pentru care m'au rugat prin credinciosul lor popa Agathon, ca mănăstirile lor și toate bisericile și călugării și popii și toți oamenii cari trăiesc în acea țară să-și ție legea lor și să rămâie în credința lor, iar nouă să ne slujească cu dreptate. Pentru aceasta am dat credința
 10 mea și a tuturor celor cari țin de mine; le dau de știre, ca și celor ce vor fi după noi: Precum nici eu însumi, niciunul dintre ai noștri să nu aibă voie să-i turbure pentru credința lor și pentru legea lor, ci să fie liberi să rămâie întru aceasta și cum au fost până acum, aceia să rămâie în veci.

15 S'a dat această carte la Oradea-Mare, luna Septemvrie 28 de zile, dela nașterea lui Hristos anul 1420, iar de când sânt rege al Ungariei, ani 32, iar de când sânt împărat al Romanilor, ani 10.

† Eu împăratul Romanilor, am spus cu limba mea să se dea această carte.

20 Original pergament, pecete mare aplicată căzută. Pe verso: † Книга кралица за верѣ (Cartea regală pentru credință); apoi mai nou: Да си дрѣжнт сва Блaшка зeмляк свою верѣ и свои закон (Să-și ție toată Țara Românească credința și legea sa) și «A lui Jigmon dă credință pentru legea noastră. Hrisov lui Jigmon craiu pentru legē și credința norodului Țării Rumânești dat prin
 25 popa Agaton la leat 1420 Sept. 29». Arhive Stat, secț. ist., I/23, cu o traducere de Dionisie Eclisiarhul și de alta de St. Nicolaescu. Publicat de Venelin, p. 49—50 și de Ștefulescu, *Tismana*, p. 178—179 (fragment). Data 1420 e pusă de un diac care credea că și anul dela Hristos începe dela 1 Septemvrie, data exactă este 1419, care corespunde cu itinerariul regelui Sigismund (Cf. Onciul, *Titlul lui Mircea*, în *Convorbiri Literare*, XXXVII, p. 224 și Al. Al. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea*, p. 13—14). Aschbach, *Geschichte Kaiser Sigmund's*. II, p. 483).

41.

Vodița, 28 Octomvrie 1419.

35 *Sigismund, rege al Ungariei și împărat al Romanilor, poruncește tuturor demnitarilor Ungariei să nu se atingă de călugării dela Vodița și Tismana în frunte cu popa Agathon, de oamenii și de vitele lor. Confirmă toate posesiunile mănăstirii și-i redă Bistrița,*

cu vama de mărfuri și de trecere, pe care o avuseseră mai înainte. De asemenea li se confirmă posesiile dela Severin. Credința lor ortodoxă e lua'ă sub apărarea împăratului și nimeni nu-i va turbura pentru acest lucru.

Жигмѣнѣдѣ, по божіѡмъ милости римскы царь и оугръскы краля 5
и чешкы и фрѣнскѡмъ Доламаціѣ и Хръкатскѡмъ земли и нѣмѣмъ зем-
лямъ краля, тѡмъ дакамъ знати въсѣмъ нашимъ вѣрникѡмъ, црѣ-
ковнымъ старѣишнимъ и късѣмъ властемъ и шпанокѡмъ и
поркаабѡмъ и племенителѣмъ людемъ и ксакѡмъ чловѣкъ и велыкъ 10
и малѣ, кѡмъ к мнѣ дрѣжѣи и мене сѣдѣша и кѣрнѣ естъ скѣти корѣне
и Угрѣскомъ врсѣгѣи и мене има на добрѡ, въсакы да се варѣи и да
не коленѣ ни ѡ чѣмъ позабакити монастыромъ попа Ягаѡвна, скѣ-
томоу Яндонію на Бодинахъ и прѣсвѣтѡмъ Богородице Тисмѣнѣскѡмъ,
заради ѣа дадохъ моюмъ двѣрѡмъ волюмъ и моюмъ кѣрѡмъ приехъ. 15
Боле цю естъ тѣхъ било прѣко и съга да естъ нѣхъ слѣбѡдно, и
сѣла и късе хѡтаре цѡвъ имаю и кинограды и кодѣннице и вѣрѣи и
ливаде, късе да естъ слѣбѡдно нѣхъ и оугръчно и да имъ не коленѣ
нѣкто позабакити ни ѡ чѣмъ.

И ещѣ нандохъ истинѣ како и прѣко Быстрица црѣковна была. 20
За нѣхъ молен: и пракскѣрѣ, и тѡмъ нѣмъ дадохъ да имъ естъ
вчина и да имъ естъ ѣрнѣ съ всемъ цѡвъ к неѣ дрѣжѣи, хѡтарѣ и
трѣжна и прѡхѡдна царина да естъ попа Ягаѡвна и калѣгере
кодѣнчкы и тисменскы да сѣ колни надѣ късѣмъ двѡхѡтѡмъ цѡвъ
естъ въ Быстрице, такожде и покѣсѣдѣ кѡмъко имаю сѣла и хѡтаре 25
и ликаде и коденіце и въ Гевѣринѣ и къ Быстрице и на въсакѡмъ
мѣсте цѡвъ естъ нѣхъ монастырен и цю к нѣмъ дрѣжѣи, късе да естъ
нѣхъ слѣбѡдно и на ѣрнѣ ѡтъ съга и до кѣка и да имъ не коленѣ
никѡмъ позабакити, ни въ чѣмъ. Конъ не хѣте мене на заѡ, тѡмъ
въсакѡмъ говорѣ, и сыгашнѣмъ и после конъ хѣте быти мое сѣдѣи и
по насъ и до кѣка, да имъ неколенѣ никѡмъ забакити, нѣхъ чловѣкъ, 30
и нѣхъ добынтѣи и цю кѣпѣю и цю прѡдаю, и на сѣхъ и на коде,
И кѣде хѡде нѣхъ людѣи шъ нѣхъ двѣбытѡмъ, ни на єдномъ мѣсте
валѣи да не платѣ, нѣ да хѡде слѣбѡдно.

И цю имаю крѣишица и кирѡке на Дѣнакѣ, късе да е нѣхъ 35
слобѡдно, какоѣи и прѣко быливъ, такоѣи и до кѣка да естъ монастырѣско

12. воленѣ | вѣленѣ. 13. прѣсвѣтѡмъ | прѣсто. 17. слѣбѡдно | слѣбѡн. 19. црѣковна |
црѣкона. 22. царина | црна. 23. тисменскы | тисменскы. 24. быстрице | быстрѣце.
27. слѣбѡдно | слѣбѡно.

и попа ЯгаѠвна и неговѣхъ клавгери и по нихъ кон хѣти быти
 въ тѣхъ мѣстехъ, тѣхъ реда 8 Бюга братиа, що ихъ смо ли
 оузелн да ихъ пазыла и хранила за нѣихъ сажьбѣс и пракъ бѣрс
 [цю] намъ сажьбѣ. И они къ своимъ бѣри да прѣбываю и скони за-
 5 конъ да дръжи въ своихъ црквиахъ и да имъ никто неколихъ
 забавити или бантокати за нихъ законъ, на тѣхъ и смъ даль нимъ
 мою вѣрс и въсего Оугръскога вѣрсага. и въсехъ кѣи вѣрсю свѣти
 кѣршнѣ и мене хѣте на двѣро.

И кто чѣте вкѣзи книгъ, да ю да ѡт кога ю е оузелъ.

10 Даде се вкан книга на Бодницахъ, мѣсца Бѣхтокрѣи ки днь, а
 ѡт Христосъ рождѣствѣс лѣт хѣи и к, а ѡт конова смъ крал оугръс-
 кон землѣ, лѣт лд, а ѡт конова смъ римскы царь лѣто десѣтѣ.

† Ia царь Римскыи рекѡхъ моимъ языкомъ дати вкѡхи книгъ.

† Sigismund din mila lui Dumnezeu împărat al Romanilor și
 15 rege al Ungariei și rege al Cehilor, al Dalmației Frușice, al țării
 Croației și al altor țări, aceasta dau de știre tuturor credincioșilor
 noștri, fruntașilor bisericești și tuturor dregătorilor și șpanilor și
 pârcașilor și nobililor și oricărui om și mare și mic, care ține de
 mine și mă ascultă și este credincios sfintei coroane și statului
 20 unguresc și vrea dela mine bine, fiecare să se ferească și nu are
 voie întru nimic să dăuneze mănăstirilor popei Agathon, Sfântul
 Andonie dela Vodița și preasfânta Născătoare de Dumnezeu dela
 Tismana, pentrucă le-am dat cu buna mea voie și i-am primit cu
 credința mea. Adică, ce au avut mai înainte, și acum să le fie
 25 libere, și satele și toate hotarele ce au și viile și morile și nucii
 și livezile, toate să le fie libere și de uric și să nu aibă nimeni voie
 să-i supere întru nimic.

Și încă am aflat adevărul că mai înainte și Bistrița a fost bise-
 ricească. La rugămintea lor și pentru dreapta lor credință și aceasta
 30 le-am dat-o, să le fie moșie și să le fie uric cu toate ce se țin de
 ea, hotare și vama de mărfuri și de trecere, să fie a popei Agathon
 și călugării dela Vodița și dela Tismana să fie liberi peste tot
 venitul ce este la Bistrița, precum și peste tot, câte sate, hotare
 livezi și mori au și la Severin și la Bistrița și în orice loc care este
 35 al acelor mănăstiri și ce se țin de ele, toate să fie libere și de uric,

А
 3. сажьбѣс | сажьбѣ. 9. кога | гога.

de acum și până în veci și nimeni să n'aibă voie să-i supere cu ceva. Cine nu vrea să aibă dela mine rău, fiecăruia îi spun și celor de acum și mai apoi, cine va fi sluga mea și după noi și în veci, nimeni să n'aibă voie să-i turbure, pe omul lor și vitele lor și ce cumpără și ce vând și pe uscat și pe apă. Și pe unde merg oamenii lor cu vitele lor, în niciun loc să nu plătească vamă, ci să meargă liberi. 5

Și pescăriile și vârtejurile ce au la Dunăre, toate să le fie libere, cum au fost și mai întâi, astfel până în veci să fie mănăstirilor și popei Agathon și călugărilor lui și după dânșii, cine va fi în acele locuri, din ordinul lor, întru Dumnezeu frați, pe cari i-am luat să-i păzim și să-i apărăm, pentru slujba și dreapta credință cu care ne slujesc. 10

Și ei să rămâie în credința lor și să păstreze și legea lor în bisericile lor și să nu aibă voie nimeni să-i turbure sau să-i prigo-nească pentru legea lor, pentru care le-am dat credința mea și a întregului stat unguresc și a tuturor celor care cred în sfânta coroană și vreau dela mine bine. 15

Și cine citește această carte, să o dea dela cine a luat-o.

S'a dat această carte la Vodița, luna Octomvrie 28 de zile și dela nașterea lui Hristos, anul 1420, și de când sânt rege al Țării Ungurești, ani 34 și de când sânt împărat al Romanilor, anul al zecelea. 20

† Eu împăratul Romanilor am spus cu limba mea să se dea această carte. 25

Original pergament, pecete mică aplicată cu stema imperială (vultur cu aripile întinse). Arhive Stat, secț. ist., I/24, cu trei traduceri: una verificată de Damaschin, episcop de Râmnic (1708—1725); a doua de G. Peșacov (1844), a treia de St. Nicolaescu. Publicat de Venelin, p. 52—54 și de Ștefulescu, *Tismana*, p. 176—177 (fragment). Data exactă este 1419 și nu 1420; cf. documentul precedent, nota. și Aschbach, *l. c.* 30

42.

Fără loc, 1 Iunie 1421.

Radu Prasnaglava întărește mănăstirii Cozia și egumenului Iacob cele dăruite de părintele său, Mircea cel Bătrân, toate bălțile dela Săpatul, pe Dunăre, până la gura Ialomiței, de asemenea și gârla Săpatul dăruită de Tâmpa. Toate gloabele și dușegubinele dela 35

acele bălți, fie dela păstori, fie dela boieri, vor fi ale mănăstirii. Omul mănăstirii va ridica direct darea pe albine și va pune pe oameni la prestații.

- † Изъ иже къ Христа Бога благовѣрїи и благочестивыи и
 5 христолюбивыи и самодръжавныи, Іу Радѣ великїи коєвода и гос-
 подинъ, милостїю божїем и божїем дарованїем вѣладаѣи и гос-
 подствѣѣи късен земли Оугровлахїинское и западинскимъ, ещєже и
 къ татарскимъ странамъ и Имамш и Фагараиш херцег и Гевекрин-
 скомъ банствѣ господинъ и Подѣнаїш, даже и до великаго морѣ,
 10 благо произволи господство-ми, своимъ благомъ произволенїемъ, чѣс-
 тымъ и свѣтымъ сръдцемъ, подарованномъ ми ѡт Бога къседръ-
 жителѣ владикы Христа моего, рекнѹщїмъ-ми свѣтопочившомъ ро-
 дителю моему, господинѣ Мирча коєвода, даровахъ и азъ сынъ късе
 честныи и благообразныи и предпочтаныи, надъ късѣми чести даровъ
 15 настоѣ сынъ хрисовѣла господства-ми, ѡтцѣ и нгѣменѣ монастырѣ
 Нѣческомъ, гробѣ ѡтца моего и молебникѣ господства-ми, попѣ кир
 Іаковѣ и късѣмъ братїямъ, иже ѡ Христѣ вѣрѣтаюцихъ сѣ къ храмѣ
 свѣтъмъ и живоначальнѣ Троицѣ на мѣстѣ рѣкомѣмъ Нѣчетъ, іако
 да сѣтъ къ ѡчинѣ и къ ѡхабѣ късе блата, почавше ѡт Гѣпатѣла,
 20 рекше самыи Гѣпатѣла, дори до оустїе Іаковници по Дѣнакѣ. Глоба ли
 се чїет ѡчинитъ по тѣхї блата, дѣшегѣнна ли, бѣди ѡт пастыренъ, бѣди
 ѡт конго чловѣка, прѣвелика болѣрина или мала, късе да естъ мо-
 настирско. Ещєже и ѡт пчелъ, варє колико се хтѣтъ находити по тѣхъ
 блата до гдѣ имъ естъ хотаръ монастирскии и чловѣкъ да имъ къзи-
 25 матъ вѣмъ ѡт пчелъ и ины късѣ работи, колико сѣ хтѣтъ прилѣчитъ.
 И тѣзи бѣ чловѣкъ наменѣ Тѣмпа, иже и тои приложи едно грѣло
 Гѣпатѣла при родителїи господства-ми, Мичри коєводѣ, и при нгѣ-
 менѣ Гофрони, монастырѣ Нѣчетскомъ, да мѣ естъ къ вѣчноѣ памѣтъ,
 иже и родителъ мой благоволи естъ бити.
- 30 Его ради и азъ, Іу Радѣ коєвода, рекнѣмъ, порѣвновахъ по Бозѣ,
 Господи моему ставленѣ ми сѣщїѣ ѡт свѣтымъ и живо-
 начальнѣ Троицѣ сїе чѣстное повелѣнїе по благородїи
 сръдца моего и ѣкрѣпихъ и ѣтвердїхъ, какъ да естъ къ ѡчинѣ и къ
 ѡхабѣ монастырѣ Нѣчетскомъ, гробѣ ѡтца моего и къ вѣчноѣ емѣ
 35 памѣтъ, мнѣже къзрадованїе и спасенїе и ѡтпѣщенїе грѣховъ, късѣхъ
 блата начѣви прѣко Гѣпатѣла, по Дѣнакѣ. даже до сѣтїи Іаковницѣ.

7. западинскимъ | планинскимъ. 31. 32. locuri albe în text.

И по сѣмрѣти господства-ми кого ли избереѣт Господѣ Богѣ быти господинѣмъ Блжкѣмъ земли, ѡт срдѣчнаго плода господства-ми, или ѡт сѣродникъ господства-ми, или ѡт иноплѣмнникъ, та аще почитет и поновит и стѣрѣдит, сѣи хрисовѣа господства-ми, того Господѣ Богѣ да почитѣт и поновит и стѣрѣдит. Яще ли 5
разорит и расипет, то таковаго Господѣ Богѣ да разорит и да оубиет здѣ и къ бждѣицѣмъ кѣицѣ и да ест ѡтасченъ тѣла и крѣкъ Христовы и оучастїе да иматъ съсѣ Исдѣ и съсѣ Ирѣмъ и съ ѡнѣми некрѣпни Исдѣ еже рѣкоше на Господа нашего, крѣкъ его на нихъ и на чѣдъ ихъ, еже ест и бѣдетъ къ кѣки. Ямин. 10

И сѣмѣ хрисовѣау свѣдѣтелѣ: жѣпанъ Радѣла, жѣпанъ Бѣлканъ, жѣпанъ Нанъ, жѣпанъ Ътмѣшъ, жѣпанъ Крѣстѣ, жѣпанъ Бадѣ, жѣпанъ Ътанъ 5
ѣицѣ кождѣи, жѣпанъ Ъанчѣ Лѣгашъ, жѣпанъ Бѣлканъ Блоринъ, жѣпанъ Дрѣгичъ, жѣпанъ Микѣа Попшоръ логоѡетъ и азъ логоѡетъ Гергина писахъ, къ лѣтѣ хѣицѣ, крѣгъ слонѣсѣ дѣи лѣнѣ кѣи, мѣсѣца Юнѣа а дѣнѣ. 15

† Eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și bine cinstitorul și de Hristos iubitor și autocrat, Io Radul marele voevod și domn din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și al părților de 20
peste munți, încă și de către părțile Tătărești și Amlașului și Făgărașului herțeg și domn al Banatului Severinului și al Podunaviei, până și la marea cea mare, a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată, din cele dăruite mie de Dumnezeu atotțiitorul, stăpânul meu Hristos, râvnind către sfânt 25
răposatul părintele meu, domnul Mircea voevod, am dăruit și eu acest atotcinstit și cu frumoasă față și preacinstit, deasupra tuturor cinstitelor daruri, prezentul acest hrisov al domniei mele, părintelui și egumenului mănăstirii Nucet, mormântul părintelui meu, și rugătorului domniei mele, popii chir Iacob și tuturor 30
fraților, care se află întru Hristos în hramul sfintei și de viață începătoarei Troițe, la locul numit Nucet, ca să-i fie de ocină și ohabă toate bălțile, începând dela Săpatul, adică însuși Săpatul, până la gura Ialomiței la Dunăre. Gloabele ce se vor face la acele bălți, sau dușegubine, sau dela păstori, sau dela orice om, boier 35
prea mare sau mic, toate să fie mănăstirești. Încă și dela stupi, oricât se va face venit la acele bălți, până unde le este hotarul mănăstiresc și un om să le ia vama de stupi și toate celelalte prestații, câte se vor întâmpla. Și acel om anume Tâmpa, care

și acela a dăruit o gărlă, Săpatul, în vremea părintelui domniei mele, Mircea voevod și în vremea egumenului Sofronie, mănăstirii Nucetului, să-i fie spre veșnică pomenire, precum și părintelui meu a binevoit să fie.

5 De aceea și eu, Io Radul voevod, râvnind, cu râvnă către Dumnezeu stăpânul meu.... îndemnat fiind de sfânta și de viață începătura Treime.... această cinstită poruncă după nobleța inimii mele și am întărit și am confirmat, ca să fie de ocină și de ohabă mănăstirii Nucet, mormântul părintelui meu și spre veșnica
10 lui pomenire, iar mie spre bucurie și mântuire și iertarea păcatelor, toate bălțile începând întâi cu Săpatul pe Dunăre, până la gura Ialomiții.

Și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii domniei mele, sau
15 din rudele domniei mele, sau din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l înnoiască și să-l întărească. Iar dacă strică și risipește, pe unul ca acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici și în veacul viitor și să fie lipsit de corpul și de sângele lui
20 Hristos și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei necredincioși Iudei, cari au strigat asupra Domnului nostru, sângele lui asupra lor și al copiilor lor, ceea ce și va fi în veci. Amin.

Și martorii acestui hrisov: jupân Radul jupân Vâlcă, jupân Nan, jupân Utmeș, jupân Cârstea, jupân Badea, jupân Stan un-
25 chiul voevodului, jupân Oancea Lugaș, jupân Vâlcsan Vlorin, jupân Drăghici, jupân Micul Popșor logofăt și eu logofătul Gherghina am scris în anul 6929 (1421), crugul soarelui 14, al lunii 12, luna Iunie, ziua 1.

Copie slavă la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 349—350.

30 O traducere veche în condica veche a Coziei (Arhive Stat, Nr. 18, f. 249—250). Regest. Florescu, *Divane*, p. 14.

43.

Creața, 19 Iunie (1421).

Radu Prasnaqlava confirmă mănăstirilor Cozia și Codmeana
35 *toate daniile făcute de tatăl său, Mircea, satele arătate anume, metohurile, bălțile, viile, morile și vămile, precum și sălașele de Țigani, scutindu-le pe toate de orice dări și prestații.*

5—6. Locuri albe în text. 20, 21. *Matei*, 27, 25.

† Іw Радѣль великы коекода и самодрѣжакныи господинѣ кѣсен
 земли Оуггроклахѣнскон, благопронзколи господство-ми, сконма
 благом произволеніемъ, чистым и свѣтлым сръдцемъ господства-
 ми, и дарокаѣ сѣе кѣсечьство и настожѣе врнзмо господства-ми
 монастиремъ господства-ми, шентѣлж свѣтлым Троицж вт Козѣж 5
 и Благовѣщенію прѣчистым Бого-матере вт Кодмѣнж, іако елика є
 притежалѣ и дарокалѣ родитель господства-ми, свѣтопочившіи
 Мирча коекода, тѣмъ свѣтлым монастиремъ села зокомаа Жилѣ,
 Бръдѣцѣни, Ёѣкани, Калиманеци, Аѣнчани, Богданеци и метохѣа
 на Рыбеницѣ и съ є кодѣници, и пакъ мѣ чалади вт Ицигани и 10
 село Хинатеци и едно шкно на Горнем Ёжнѣ и Бѣкѣреци на
 Ажжакци и ѣ Слатинж, метохѣа съ лозѣлами и оу Гекеринѣ г села :
 Кѣрило и Гръданоки и Миклаѣшеки и оу Бистрици метохѣи и
 коденици и г виногради и десѣт челѣди вт Бистрицж и село 15
 Бадастрица и Малина съ вѣсли блати и село вт Католѣи съ
 метохѣи и съ коденицж и кѣсѣ блага, поченише вт Сѣпатѣла
 дори до оустіѣа Іалокници кѣ Аѣнавѣ съ камж и съ Аѣшегѣбены
 и глобы и село Карарѣне вт Іалокници и метохѣа на Боднѣ съ ко-
 деницж и ѣ Тръгокици метохѣи и к коденици и і челѣди и вт-
 чина Басока, Вицикеци, вѣше Тополоки и село Чоканеци и метохѣ 20
 вт Спинета съ в винограда и к коденици вт Питеци и втчина
 Мамачикова и Радѣци на Бацковѣ и кама вт Женѣне, та кѣсѣ
 притежакат и дарѣтъ господство-ми, тѣмъ свѣтлым монастиремъ
 быти кѣ втчинж и кѣ шѣабж до живота господства-ми.

Я кон сѣ би покѣсиль, или сѣдець, или глобникъ, или бирчи, 25
 или бѣди конгодѣ вт болѣрь и вт слѣгъ господства-ми да и
 позабакить тѣмъ свѣтлым монастиремъ или людемъ их или до-
 стоанію их, то такокомѣ да мѣ єст сѣпостатникъ Ёѣты Аѣхъ
 и кѣ врѣи господства-ми да оумрет, іако неѣрникъ господства-ми.

Пачеже и по сѣмръти господства-ми, кого изволятъ Богъ быти 30
 господинѣ Влѣшкон земли, или вт сѣродникъ господства-ми, или
 бѣди конгодѣ вт правокѣрныхъ христѣанѣ правослаикна господина
 быти стола Ёггроклахѣнскаго, да аще поновит сѣе врнзмо господ-
 ства-мѣи и придадет монастиремъ, а не оумлѣтъ, то такоаго да
 сѣхраниг Господѣ Богъ и да оукрѣпитъ кѣ господствѣ. Ище ли 35
 оумлѣтъ вт тѣхъ свѣтлыхъ монастирѣхъ и поперѣтъ и разорить, то
 такоаго да искѣснить Господѣ Богъ сконма прѣкѣднымъ сѣдомъ

6. матере | мтрѣ. 13. оу. adaus desupra rândului.

и оучастіе да имать съ Юудж прѣдательемъ Господним и съ внѣми
рекшыми Юудеи, крѣкъ его на нихъ и на члѣда ихъ, якоже ест и бѣдѣть.

И сѣмъ свѣдѣтелъ: жѣпанъ Радѣлъ, жѣпанъ Баткѣанъ, жѣпанъ
Крѣстѣ, жѣпанъ Мирча, жѣпанъ Станъ, жѣпанъ Нанъ, жѣпанъ Стан-
5 чюль, жѣпанъ Петръ Замона, логотетъ Гергина. Изъ Іѡн писахъ, на
Крѣца, Іюніа ѿ, лѣто хѣцмѣ.

† Іѡ Радѣл кѣкѣвѣдѣ, милостіѣмъ кѣжіѣмъ господинѣ.

† Io Radul mare voevod și domn autocrat a toată țara Ungro-
vlahiei, a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă
10 curată și luminată a domniei mele și am dăruit această atot-
cinstită și prezentă poruncă a domniei mele mănăstirilor dom-
niei mele, locașului sfintei Troițe dela Cozia și al Bunei Vestiri
a preacuratei Maici a Domnului dela Codmeana, ca cele ce a dat
în stăpânire și a dăruit părintele domniei mele, sfânt răposatul
15 Mircea voevod, acelor sfinte mănăstiri: satele numite Jiblea, Bră-
dețeni, Secani, Călimănești, Lunceani, Bogdănești și metohurile
la Râmnic și cu cinci mori, și iarăși 45 de sălașe de Țigani și satul
Hinătești și o ocnă la Ocna de Sus și Bucureștii pe Luncavăț și
la Slatina metohurile cu vii și la Severin trei sate: Curilo și Grăda-
20 novăț și Micleușevăț și la Bistrița metohul și moara și trei vii
și zece sălașe dela Bistrița și satul Vădăstrița și Mamina cu toate
bălțile și satul dela Catolui cu metohul și cu moara și toate bălțile,
începând dela Săpatul până la gura Ialomiței în Dunăre, cu vama
și cu dușegubine și gloabe și satul Cărăreni dela Ialomița și meto-
25 hurile la Vodna cu moară și la Târgoviște metohul și două mori
și zece sălașe și moșia lui Basea, Vețichești, mai sus de Topoloveț
și satul Ciocănești și metohul dela Spinet cu două vii și două mori
dela Pitești și moșia lui Mamacic și Rădești pe Bațcov și vama
dela Genune, acestea toate le dă în stăpânire și le dăruște domnia
30 mea acelor sfinte mănăstiri, să fie de ocină și de ohabă, cât va
 trăi domnia mea.

Și cine s'ar încumeta, sau judecător, sau globnic, sau bircei,
sau oricare dintre boierii și dintre slugile domniei mele, să dău-
neze acelor sfinte mănăstiri sau oamenilor lor sau averii lor, unuia
35 ca aceleia să-i fie potrivnic Sfântul Duh și să moară în urgia
domniei mele.

1. господним | гни. 5. Іѡн | Іѡ. лѣто хѣцмѣ scris de altă mână.

De asemenea și după moartea domniei mele, cine voiește Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau dintre rudele domniei mele, sau oricine dintre drept credincioșii creștini să fie domn pravoslavnic al scaunului Ungrovlahiei, dacă înnoiește această poruncă a domniei mele și mai adaugă mănăstirilor și nu le ia 5
nimic, pe unul ca acela să-l păzească Dumnezeu și să-l întărească în domnie. Dacă ia dela acele sfinte mănăstiri și nimicește și strică, pe unul ca acela să-l încerce Dumnezeu cu dreapta sa judecată și să aibă parte cu Iuda trădătorul Domnului și cu acei Iudei 10
cari au strigat sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, precum este și va fi.

Și martori la aceasta: jupân Radul, jupân Vâlcân, jupân Cârstea, jupân Mircea, jupân Stan, jupân Nan, jupân Stanciul, jupân Petre Zamona, logofătul Gherghina.

Eu Ion am scris la Creața, Iunie 19 anul 6945 [1437]. 15

† Io Radul voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, sect. ist., I/30 Cozia III), cu o trad. de Peșacov (1856). Data 1437 nu corespunde cu domnia lui Radu Prasnaglava; e adăugată de altă mână posterior. Divanul corespunde cu cel din anul 1421. Cf. pentru datare Al. Al. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea*, p. 21 no. 5. Regest. Florescu, *Divane*, p. 15. 20

44.

Fără loc și dată (1420—1424).

*Dan II întărește orașenilor din Târgoviște privilegiul lor dela vechii voievozi, să facă negoț în toată țara, chiar la Severin și la Brăila, plătind vamă numai la Târgoviște, 12 ducăți pentru maja de ceară, 25
tariful redus pentru piper, șofran, fier, bumbac și alte cumpărături. Florini să nu dea.*

† Іѡ Дан келикын кивекѡда и господинѣ самодръжкакын, дакат 30
господство-мн снѣ врѣзмо господство-мн врѣшѣ господство-мн, Тръгокициѣном. Тѣзи ки вскобѣждат господство-мн ѡт кѣсѣго, и ѡт кѣмеркѣ, да не дасте нигдѣ, тѣкмо кѣ Тръгокици. Я ѡно да ходите и по Сиверинѣ и по кѣсѣху трѣгокох и кѣ Бранлоко, и по

10. *Matei*, 27, 25.

кѣсен земли господства-ми, нигде да не дасте. И како сте дале
 прѣво кѹмеркѣ, такози и нинѣ: ѡт мажж коскѣ кѹ дѣкат, флорина
 да нѣст, ѡт пипер, ѡт шофран, ѡт желѣзо, ѡт бѹбаки, рекше
 ѡт кѣса кѹпина, да дасте кѹмеркѣ долѹ по салбо; како сте дале
 5 при дни старыхъ господаре, такози и нинѣ. Я хто бы разкалли
 ѡт болѣр господства-ми, макар и само господство-ми, да ест
 проклат ѡт Христа Бога кѣседръжителѣ. Ямин.

† Io Dan kvekwda, mllostim božiem gospodiny.

† Io Dan marele voevod și domn autocrat, dă domnia mea
 10 această poruncă a domniei mele orașului domniei mele, Târgo-
 viștenilor: iată vă liberează domnia mea de toate și de vamă, să
 nu dați nicăieri, numai la Târgoviște, și apoi să umblați și pe la
 Severin și prin toate târgurile și la Brăila și prin toată țara dom-
 niei mele, nicăieri să nu dați. Și precum ați dat vamă mai înainte,
 15 astfel și acum: dela o majă de ceară 12 ducați, florini să nu fie;
 dela piper, dela șofran, dela fier, dela bumbac, adică dela toate
 cumpărăturile, să dați vamă mai puțin ceva; precum ați dat în
 zilele vechilor domni, astfel și acum. Iar cine ar strica, dintre
 boierii domniei mele, măcar și însuși domnia mea, să fie blestemat
 20 de Hristos Dumnezeu a tot țiitorul, amin.

† Io Dan voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată cu legendă: † *Yoan Dan voevoda*.
 Arhive Brașov, Nr. 3; Miletic, *Brașov*, p. 55; Bogdan, *Relațiile*, p. 28—29
 (atribue documentul lui Dan II și-l datează, 1420—1424); Tocilescu, 534
 25 *documente*, p. 4 (il atribue lui Dan I). Fotografie la Acad. Rom., XIII/7.

45.

Târgoviște, 28 Februarie 1424.

Dan II întărește mănăstirilor Cozia și Codmeana zece case de
 30 *oameni din Târgoviște, ca să fie de slujba mănăstirii și supuși ai ei.*
Ii scutește de toate dările și prestațiile, cari vor reveni mănăstirii,
iar orașul să nu aibă nici un amestec cu ei.

† Яз, ниже кѣ Христа Бога благокрѣпныи и благочестныи и
 христолюбныи и самодержакныи, Іѡанъ Данъ, великыи кожеода и

4. кѹпина | кѹпина. Tocilescu. 33. Данъ | дана.

господинъ, милостѣмъ божѣмъ и божѣмъ дарованѣмъ, владающе-ми и
 господствующи-ми всен земли Ёггровлахѣнски, Илаашъ и Фага-
 рашъ херцегъ, благопроизволюхъ господство-ми, своимъ благомъ произ-
 коленѣмъ, чистымъ и скѣтлымъ сръдцемъ и даровахъ господство-ми съи
 късе честны и благообразны, иже прѣпочтаны надъ кѣмъ чести и
 даровъ, настоящи хрисовулъ господства-ми, вѣномъ монастыремъ гос-
 подства-ми, въ Козѣю, скѣтсю Троицъ и скѣтомъ Благовѣщенѣю
 въ Кодмѣна, тако да сѣтъ въ вѣраша господства-ми, въ Тръго-
 вищѣ, десѣтъ кѣщѣе, по имению: Іанакѣ и Трифо и Тѣдоранъ анеѢенъ
 Гакалинъ и Костандинъ Тѣдоровъ сынъ и Каломъ сынъ Мнѣхъ и
 Герги Яфѣматулъ и Сека Мѣкиа и Герги Ёвразъ и Иканъ Гари и Шефо
 анеѢенъ Размировъ. Тѣмъ десѣтъ кѣщѣемъ словожадемъ господство-ми
 тѣмъ вѣномъ монастыремъ господства-ми, да съ въ посаженствѣ
 и въ кѣскѣхъ потрѣбѣхъ на всякъ часъ, пачеже и на вѣвѣхъ: почаше
 въ вѣчѣе калъ, и въ скѣнѣе калъ и въ пчеларствѣ и въ кѣлар-
 ствѣ и въ кинарствѣ и въ покова и въ подкова и въ посажъ и
 въ сѣно, талпи и въ всякъмъ енгариѣмъ, мали и великы, елика се на-
 ходѣтъ въ вѣраши господства-ми, въ Тръговищѣ, ничтоже да не
 иматъ никою метѣхъ съ вѣрашемъ господства-ми, развѣ въ тѣхъ
 вѣномъ монастыремъ господства-ми да сѣжитъ.

Тѣмъ ради, карѣ конъ бѣдетъ, по милости Божѣи и господства-ми,
 работници, сѣдецъ тогоши вѣраша господства-ми, Тръговищѣ, или
 дворникъ, или приставъ, или бирѣвъ, или фольножъ, ещѣе и кѣларѣе
 и кинаричи и калѣшине въ вѣщи, въ скѣи и въ пчелъ и бирѣемъ, или
 конъ или работникъ господства-ми, всякъ да сѣ карѣтъ въ тѣхъ
 кѣщѣе, що естъ приложилъ господство-ми тѣмъ вѣномъ монастыремъ
 господства-ми. Я хѣто сѣ би покѣсна да позабакиа аще и класъ единъ,
 таковыи иматъ прѣѣти велико злѣ и вѣргѣю въ господства-ми,
 такоже прѣсѣшникъ и невѣрникъ сѣемъ хрисовѣдъ господства-ми.

Ещѣе и по смерти господства-ми, кѣмъ изволитъ Господъ Богъ
 бити господинъ Ёлашконъ земли, въ сръдечнаго плода господства-
 ми и въ иноплемени, да аще почтетъ и понокитъ и вѣтвердитъ сѣи
 хрисовулъ господства-ми, и того Господъ Богъ да почтетъ и да
 вѣтвердитъ и да съхранитъ въ господствѣ его. Ящѣи разоритъ и ра-
 сипетъ, тѣмъ такоаго Богъ да разоритъ и да оубѣетъ зде и въ вѣвѣ-
 щѣмъ кѣщѣ и да естъ проклѣтъ въ Ѣтѣи и Ёныи и Ёвѣто Дѣхъ и
 въ тѣи скѣтѣхъ вѣгоносныхъ вѣтѣи иже къ Никѣи и да мѣ естъ
 дѣша вѣтѣшена въ тѣмъ и кѣвѣ Христѣ.

2. Илаашъ | амеашъ.

И се скѣдители: жьпан Бѣрча, жьпан Бѣнко, жьпан Пѣбѣл, жьпан Доброта, жьпан Оутмеш, жьпан Кръстѣ Плешескы, логоѣт Кѣника, Нанотъ спатар, Милеш кистіар, Драгомир комис, Нан пахарник и Никѣла писахъ къ Тръговице, кѣкто ꙗцѣк, индѣктіѣнъ к, мѣсѣца Феврѣаріи ки дѣнь.

† Eu, cel întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul și bine cinstitorul și de Hristos iubitorul și autocrat, Ioan Dan mare voevod și domn, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind toată țara Ungrovlahiei, Amlașului și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată și am dăruit domnia mea acest a tot cinstit și cu frumoasă față, care este prea cinstit, deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, celor două mănăstiri ale domniei mele, dela Cozia, a sfintei Treimi și sfintei Bunevestiri dela Codmeana, ca să le fie din orașul domniei mele, din Târgoviște, zece case, anume: Ianache și Trifo și Tudoran nepotul lui Gavalin și Costandin fiul lui Tudor și Caloian fiul lui Mihui și Gherghe Afumatul și Seva Muchia și Gherghe Obraz și Ivan Gari și Ștefu nepotul lui Razmir. Aceste zece case le liberez domnia mea acelor două mănăstiri ale domniei mele, ca să fie în supunere și pentru toată nevoia la orice vreme, de asemenea și de ohabă: începând dela vama oilor, și de vama porcilor și de albinărit și de găletărit și vinărici și de transporturi și de călăuze și de posadă și de fân, talpe, de toate engariile mici și mari câte se află în orașul domniei mele, în Târgoviște, întru nimic să nu aibă vreun amestec cu orașul domniei mele, ci să slujească numai acelor două mănăstiri ale domniei mele.

De aceea, oricine vor fi, din mila lui Dumnezeu și a domniei mele, funcționari, județul aceluia oraș al domniei mele, Târgoviște, sau dvornic, sau pristav, sau birău, sau folnoj, încă și găletarii și vinăricii și vameșii de oi, de porci și de albine și bircii, sau oricare funcționar al domniei mele, fiecare să se ferească de acele case pe cari le-a dăruit domnia mea acelor două mănăstiri ale domniei mele. Și cine s'ar încumeta să dăuneze chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un neascultător și necredincios al acestui hrisov al domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine vrea Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii domniei mele

și din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și întărește acest hrisov al domniei mele, și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească și să-l păzească în domnia lui. Dacă strică și risipește pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici și în veacul viitor și să fie blestemat de Tatăl și Fiul și Sfântul Duh și 318 sfinți 5
părinți purtători de Dumnezeu dela Nikeia și să-i fie sufletul lipsit de corpul și de sângele lui Hristos.

Și aceștia sunt murtorii: jupân Borcea, jupân Voico, jupân Albul, jupân Dobrotă, jupân Utmeș, jupân Cârstea Pleșeschi, logofăt Coica, Nanotă spătar, Mileș vistier, Dragomir comis, Nan 10
paharnic și Nicula a scris în Târgoviște, în anul 6932 (1424), indic-tionul 2, luna Februarie, 28 zile.

Copie slavă la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 253, ur-mată de o traducere românească. Regest. *Cronologia Tabelară*, p. 221, Nr. 16; 15
Florescu, *Divane*, p. 17.

46.

Fără loc, 5 August 1424.

*Dan II confirmă mănăstirii Tismana toate privilegiile ei mai vechi: al bunicului său, Radu vodă, al tatălui său, Dan vodă, al 20
unchiului său, Vladislav voevod, pentru mănăstirea Vodița, precum și daniile doamnei Calinichia, mătușa lui, ale lui Lucaci banul și cumpărăturile popii Nicodim și ale lui Agaton dela Stanciu fiul lui Macher. In plus, domnul donează mănăstirii satele Varovnic și Podenii și confirmă vechea autonomie a mănăstirii.* 25

† Понеже азъ къ Христа Бога благовѣрныи, Іу Дан бжекода мл-лостїѣ бжеїѣж господнѣ въсен земли Ёггроклахискон къ начелѣ богодарованаго ми господства вѣрѣтѣхъ монастырѣ къ земли господства-ми на мѣстѣ рекомѣ Тисмѣна, егоже светопочивши дѣдъ господства-ми, Іу Радѣл бжекода, веноканна къзвнже и скѣ- 30
топочивши родителъ господства-ми, Іуанѣ Дан бжекода, мнози ми вѣщми покрѣпи, сего ради благопронзволи господство-ми, ꙗкоже господствоу, сице и сѣмоу късприемникъ бити, и вѣновити оубо полѣн

27. бжеїѣж | бжеїѣл. В. Ёггро | Ёггров. В. 28. богодарованаго | богодарѣваннаго. В.
29. рекомѣ | рекомн. В. 30. Радѣл | радѣла. В. 31. Іуанѣ | Іу. В. 32. благо-
пронзволи | благозволн. В.

родѣтелѣ господства-ми, жикотаже ради господства-ми и спасенїѣ,
сын храм прѣсвѣтыхъ кладниціѣ Богородиціѣ и приснодевы Марїѣ
оукрѣпнѣти кѣсѣкми прилогы и доходци и недосѣвръшеное исплъ-
5 ннѣти. Не тѣчиѣже се, нѣ и елика дѣд мои и родител мои прило-
жишѣ сѣмоу монастирю, кѣсѣкъ подтврѣдити и ѡкрѣпнѣти, славы
ради Божїѣ, въ хвалаже ради и чѣсть прѣславной кладниціѣ нашѣ
Богородиціѣ, іако да сѣѣ ѡбращѣнїѣ кѣ жикотѣ господства-ми ѡкрѣ-
нителѣ и помощниціѣ кѣ страшныиже данѣ жизни вѣчныиѣ х-
дѣтаниціѣ.

10 Я прѣкѣ потврѣжда господство-ми приложена ѡт свѣто-почи-
шихъ родителехъ господства-ми, село Коумански Брод сѣ Топорномъ и
кама на Калафатѣ и блато Бистрицѣ ѡт Топляца до Бръзѣга Гръла,
кыши Кокачица и при немъ села Хръсека сѣ Галчишорѡмъ, Тислена,
елико вѣ Лигаченко и Рѣшенко и жито ѡт Жѣлѣшкога сѣдства,
15 ѹ кѣбѡмъ на кѣсѣкѣ лѣто и сиренне, лѣ мѣхѡмъ и і сирѡмъ и і мѣхѡмъ
мѣда и і поставъ гѣниціи и і поставъ хѡлѣкъ.

Кѣ сѣмъ прилагаѣтъ господство-ми село Чѣсрарини и Дѣшеци и Ъгѣ-
рен и сѣ ѡ еже прикѣпи кѣ дни господства-ми попъ кѣръ Ягѣтонъ
ѡтъ Стѣнчѣла Махѣрина сына и даде мѣ конъ добръ и вѣ чѣпни и вѣ
20 лѣжнѣи и поѣсѣ сребрънѣ, и Площѣна и Лѣсрѣда и Чирешѣла и
Тѣрчинѣци и Жаркокецѣ сѣ Потоѣломъ и Гѣшница сѣ Нѡкосѣлѣи и на
Блатниціи, село Пѣстичѣко, ѡто еѣтъ приложила лѣлѣ господства-ми
госпожда Калинниѣа, и село Гѣгонъ, ѡто еѣ билъ приложилъ Лѣскачъ ванъ и
Бистриціѣ сѣ царинѣ и Гѣгакецѣ, ѡто еѣтъ кѣпилъ попъ Никѡдимѣ ѡтъ
25 Данъ коѡводѣ и водѣниціѣ кѣ Бистрици, ѡто еѣтъ приложила лѣлѣ гос-
подства-ми.

По сѣмъ пѣтврѣждаѣмъ ѡто еѣтъ приложилъ свѣто-почиѣши стрѣцѣ
господства-ми, Кладѣслакъ коѡкода, свѣтому Янтѡнїю на Кѡдици,
село Жидѡвциціѣ и водѣниціѣ кѣ Бистрици и кирѣ сѣрѣдни кѣстѣ, на
30 Жѣлѣзна Брата и ѡтъ и кѣрѣшици і-тѡмъ и Дѣнаѣ ѡтъ ѡрѣхѡѣ падниѣ
до хотарѣ Рѣшѣвѣскоѣго и Гѡлѣма Кѡдица ѡтъ Дѣнаѣ сѣ Бахнинѣмъ
селѣнѣомъ сѣ ѡрѣшиѣи и сѣ лиѣкадиѣи и Гѣлѣхѡкица кѣсѣкѣ и Цѣрѡкецѣ
и село Карѡкниѣкъ и сѣ хотарѣмъ ѡто приложи господство-ми и село
Подѣкниѣ сѣ хотарѣмъ.

1. спасенїѣ | спасенїѣ. В. 5. сѣмоу | сен. В. 6. хвала | хвалѣ. В. 8. данѣ | данѣ.
А. В. 10. Я | ѡт. В. 13. села | село. Haşdeu. 17. сѣм | сѣм. В. 20. Площѣна |
площѣна. В. 21. Гѣшница | сѣшнице. В. 30. н | ѡсѣмъ. В. 31. хотарѣ | хотара. В.
рѣшѣвѣскоѣго | рѣшѣвѣскоѣго. В. гѡлѣма | гѡлема. В. 34. Подѣкниѣ ras şi refăcut în
Бистрици. А.

acestea, dar și câte au fost dăruite acestei mănăstiri de bunicul meu și de părintele meu, toate să le întăresc și să le confirm, pentru slava lui Dumnezeu și spre lauda și cinstea prea slăvitei stăpânei noastre, Născătoare de Dumnezeu, ca s'o aflu pe ea
5 întăritoare și ajutătoare în viața domniei mele, iar în ziua cea cumplită, mijlocitoare pentru viața veșnică.

Mai întâi întărește domnia mea cele dăruite de sfânt răposății părinții domniei mele, satul Vadul Cumanilor cu Toporna și vama dela Calafat și balta Bistreț dela Toplița până la Gârla
10 Repede, mai sus de Covacița și pe lângă ele, satele Hârsova cu Sălcișor și Tismana, câtă a fost Ligaceșcă și Rușescă și grâul dela județul Jaleș, 400 de găleți pe fiecă an și burdufuri de brânză 35 și 10 cașcavale și 10 burdufuri de miere și 10 postavuri de mantale și 10 postavuri de încălțăminte.

15 Pe lângă aceasta, dăruiește domnia mea satul Ceaurii și Dușești și Ugurei și cu ce a cumpărat în zilele domniei mele popa kir Agaton dela Stanciul, fiul lui Maher, și i-a dat un cal bun și două cupe și două linguri și un brâu de argint, și Ploștina și Leurda și Cireșul și Turcinești și Jarcovăț cu Potoc și Sușița cu Novoselți
20 și la Blatnița satul Pesticevo, pe care l-a dăruit bunica domniei mele, doamna Calinichia, și satul Sogoi pe care l-a fost dăruit Lucaci ban și Bistrița cu vama și Sagavăț, pe care l-a cumpărat popa Nicodim dela Dan voevod și moara de la Bistrița, pe care a dăruit-o bunica domniei mele. După aceasta, întăresc ceea ce a dăruit
25 sfânt răposatul unchiul domniei mele, Vladislav voevod, sfântului Antonie dela Vodița, satul Jidovștița și moara la Bistrița și vârtejul dela mijloc întreg la Porțile de Fier și dela opt pescării zeciuală și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la hotarul Rușavei și Vodița Mare dela Dunăre cu seliștele Bahnei cu nucii și cu livezile
30 și Elhovița toată și Țerovățul și satul Varovnic și cu hotarul, pe care l-a dăruit domnia mea și satul Podeni cu hotarul.

Acestea toate le dăruiește și le întărește domnia mea cu toată porunca și întăritura, să fie nemișcate și neschimbate, cât va trăi domnia mea și cât vor trăi rudele domniei mele.

35 De asemenea și satele să le fie libere de toate prestațiile și Țiganii, 40 de sălașe, să fie liberi de toate prestațiile și dările și veniturile domniei mele.

Pe lângă aceasta, poruncește domnia mea ca călugării din amândouă mănăstirile să fie de sine stătători și după moartea

cârmuitorului lor, nimeni să nu așeze un cârmuitor, nici însumi eu, voevodul Dan, nici altul dintre cei de după mine, numai ei, singuri să pue pe cine vor binevoi, nici să se strice regula și datina lui Nicodim și porunca mea. Cine ar îndrăzni, măcar și însumi domnia mea, sau cine va sta domn pe urma mea și va strica această întăritură și poruncă a domniei mele și datina lui Nicodim, pe acela să-l nimicească Dumnezeu la cumplita judecată și să-i fie protivnică prea sfânta stăpână Născătoare de Dumnezeu și să fie blestemat de sfintele 7 soboare ecumenice și să fie părtaș cu Iuda și cu Arie și cu toți cei ce s'au lepădat de Domnul și cu acei Iudei care au strigat asupra mântuitorului nostru Iisus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceeace este și va fi în veci. Amin.

Și s'a scris în anul 6932 (1424), indiction 2, luna August 5 zile.

† Io Dan voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Două exemplare, ambele pergament, cu pecetii atârinate căzute. Arhive Stat, secț. ist., I/27 — A — și I/28 — B, însoțite de traduceri (A. de Peșacov, 1844 și B, de același, două traduceri, 1845 și 1862). Pe verso exemplarului A:

† Усѣѣни се црѣква въ лѣтѣ х҃с҃овна, прѣстаѣнсе сѣѣти ѡтца наш Нїкодимъ въ лѣтѣ х҃с҃цїѣ“
(S'a sfințit biserica în anul 6886 (1378), a murit sfântul părintele nostru Nicodim în anul 6915 (1406—1407). Am întrebuințat în text versiunea A. indicând în note deosebirile din versiunea B. Publicat de Hașdeu, *Arhiva Ist.*, I, p. 19—21 și Ștefulescu, *Tismana*, p. 179—180 (fragment), ambele ediții după versiunea B.

47.

Târgoviște, 12 Decembrie 1424.

Dan II întărește mănăstirii Cozia toate satele și bălțile și Țiganii dăruiești la întemeierea ei de către Mircea cel Bătrân și poruncește tuturor funcționarilor domnești să se ferească de veniturile și averile mănăstirii.

† Бл҃гїи дѣхѡм Божїемъ водѡмъ сѡ, си сѡт сынове Божїи, речетъ божественнѣи апостолъ, еможе въ слѣдѣ текѡще, иже правде любителкѣ и подвигомъ добрымъ подвизающимъ сѡ, желаемѡмъ въспрїѣмаша жизнѣ, землѣннѣхъ земли ѡставаѣше и на небеси приложиша-сѡ, блаженнѣи ѡнѣ гласѣ радѡванїѡмъ слышавше, егоже и присно слышѡтъ:

11. 12. *Matei*, 27, 25. 31. речетъ | рече.

„Прїидѣте благословени Ѡтца моего, наследственїте зготованное
 кам царство ѡт сложенїа мїрсѣ“. Имже и аз, къ Христа Бога бла-
 говѣрныи и Христолюбивныи и самодръжавныи великїи коекода и
 5 господинъ късон земли Ѣггровлахїнскон, Іѡ Дан, елико по силѣ по-
 слѣдующи и изколих прославити прославляшаго мѧ Бога и на прѣ-
 столѣ родителъ моиѡ съ славою къзнесешаго. Тѣмже благоизволи
 господство-ми ѡбновити сєи хрисовѣа господства-ми и даровах
 скѣтоиѡ монастырѡ и ѡбители Ѣкшесткїе Ѣкѣтаго Дѡха, еже ест
 10 монастыр ѡт Козїа, іако да сѧ села по имени Калиманеции и
 Жибелѣ и Броджїцїни, Ѣѣка и Богданеци, Лѡнчїни, Хинатеци,
 Ыскѡреци, Боджстрица, Миклаѡшовци и Карарѣни, Кѡрило и Града-
 новци, Чоканеци и Станчеци, къ ѡчинѡ и къ ѡхаѡѡ, тоиѡ скѣтоиѡ
 монастырѡ, ещєже и тѣ Цигане да сѡт изи челѣди за потребѡ мо-
 15 настирю и да даждѡжѡт и да сѡбжѡт монастырю и мѣсто на
 Праховѣ кодна съ кодѣниѡѡ и съ црѣкѡѡ и кама ѡт над Ценѡне
 и блато Маминѡ ѡт Ѣрла та горѣ късѣ блатѡ и грѣла, колико
 дрѡжжѡт ѡт Маминѡ, ѡт Ѣѡпатѡа късѣ блатѡ, елико сѧ нахѡдаѡт,
 до ѡста Іаѡлѡмниѡи по Дѡнаѡ и Лѡминѣни и Корнѣни и кодениѡа
 на Катаѡѡи и съ сѡлѡм, како то ест подкигнѡла и съзидѡл тои
 20 монастыр скѣтопочикши Мирча коекода и дароваѡ и приложил сїѡ
 киши писана тоиѡ скѣтоиѡ монастырѡ, іако да ест пиѡѡ божест-
 венным ѡнокѡм, къ вѣчноѡ въспѡминанїе скѣто-почикшиѡх господарѡм
 Ѣггровлахїнским, родителѡм господства-ми. Такождѡ понавѡѡет и пот-
 кърждаѡт господство-ми сєи хрисовѣа господства-ми, іако варѡ цѡ
 25 да ест достоѡнїе, или ѡт сѡл, или ѡт блатѡ, или ѡт Цигани, къ-
 сѣки да сѧ карѡкат ѡт достоѡнїе монастырѡско, и сѡдеѡ и глобник
 и дворник и каменѡ и бирчи и късѣкин слѡга и болѣринѡх господ-
 ства-ми, посѡлаѡемѡх по милѡстѡѡх и по работах господства-ми, или
 ест кинариѡ, или кѡѡлар, или камиши пѡѡли, или ѡкчи, или скини,
 30 или ѡсѡѡхѡре и сѣнарѡ, кѡсѣкїи да ѡтѡѡѡт далѡѡе, єдинѡ клѡс
 клѡннен да не сѡмѣѡт позабавити кѡлѡгѡроѡм и достоѡнїю их и лю-
 деѡ ихѡ, понеже кон сѧ бы покѡсѡл да прѣѡѡѡпит сєи хрисовѣаѡ
 господства-ми, да и позабавит ѡѡѡе и клѡс єдинѡ, то такоѡѡѡ да ест
 съпѡстѡтник Ѣкшесткїе Ѣкѣтаго Дѡха и къ ѡргѡ господства-ми
 35 да ѡѡмрѡѡт, како некѣрник и прѣѡѡѡпник сѡмѡ хрисовѣаѡу господ-
 ства-ми.

Ѣщеже и по сѡмрѡти господства-ми, коѡо изколит Богѡ быти
 господинѡх Кѡлѡнѡн Земѡл, да ѡѡѡе поновит сєи хрисовѣаѡу господ-
 ства-ми и приѡдаѡѡт цѡ годѣ монастырю, тоѡо Господѡх Богѡ да

үкрѣпит и ствердитъ къ господствѣ егѡ. ꙗже ли посрамитъ и разоритъ и знаметъ що години, того Господъ Богъ да разоритъ и да оубиетъ зѣкъ съсѣтѣломъ, а къ бѣдѹщимъ кѣкъ дѣше и да мѣ естъ съпостатница Свѣтаѡ Троица и оучастїе да иматъ съ Юджъ и съ Ярѡмъ и съ ѡнѣмъ Идѣнъ, иже рекъша на Христа Бога спаса нашего, 5
 кровъ его на нѣхъ и на чада нѣхъ, ꙗкоже естъ и бѣдетъ къ кѣкѣмъ, Яминъ. И се скѣдѣтелѣе: жѣпанъ Борчѣкъ, жѣпанъ Ялѣба, жѣпанъ Конко, жѣпанъ Доврота, Михаѡ прѣкинъ вистниаръ, логокетъ Конко, Манѣ столникъ, Балѣ пахарникъ, Драгомиръ комисъ. И ѡнъ писахъ къ Трѣговцимъ, Декем- 10
 вримъ вѣ дѣнь, къ лѣтъ хсѣцѡгъ индиктїѡнъ г.

† Câți se poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceștia sânt fiii lui Dumnezeu, spune dumnezeiescul apostol, căruia pe urmă mergându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc spre cele bune, au dobândit viața dorită, cele pământești pământului 15
 lăsându-le și mutându-se spre ceruri, auzind acel glas fericit de bucurie, pe care veșnic îl aud: «Veniți blagosloviții părintelui meu, să moșteniți împărăția gătită vouă dela întemeierea lumii». Căroră și eu, întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul și de Hristos iubitor și autocrat, marele voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, Io Dan, după putere am urmat și am voit să proslăvesc 20
 pe Dumnezeu care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă în scaunul părinților mei. De aceea am binevoit domnia mea să înnoiesc acest hrisov al domniei mele și am dăruit sfintei mănăstiri și lăcașului Coboririi Sf. Duh, care este mănăstirea dela Cozia, ca să-i fie satele anume Călimănești și Jiblea și Brădățeni, Seaca 25
 și Bogdănești, Lunceni, Hinătești, București, Vodăstrița, Miculeșevăț și Cărăreni, Curilo și Gradanovăț, Ciocănești și Stăncești, de ocină și de ohabă acelei sfinte mănăstiri. Încă și 300 de Țigani să fie cu sălașele pentru nevoia mănăstirii și să dea dare și să slujească mănăstirii. Și locul pe apa Prahova, cu moară și 30
 cu biserică și vama dela Genune și balta Mamino dela Orlea în sus, toată bălțile și gârlele câte țin de Mamino, dela Săpatul toate bălțile câte se află până la gura Ialomiții la Dunăre și Luminenii și Corneni și moara dela Cătălui și cu satul, precum a ridicat și a zidit această mănăstire sfânt răposatul Mircea voevod 35

10. хсѣцѡгъ индиктїѡнъ г | хсѣцъ индиктїѡнъ аг. (cf. emendația lui Al. Al. Vasilescu, *Urmasii lui Mircea* p. 25, n. 3. 11—12. *Pavel. Romani*, 8, 19. 14. *Pavel. Romani*, 2, 7. 16—17. *Matei*, 25, 34. 20, 21. *Ioan*, 13, 32.

și a dăruit și a adăugat aceste mai sus scrise acelei sfinte mănăstiri, ca să fie de hrană dumnezeieștilor călugări, spre veșnică pomenire a sfânt răposaților domni ai Ungrovlahiei, părinții domniei mele. De asemenea așează și întărește domnia mea acest hrisov al dom-
 5 niei mele, ca orice este avere, sau din sate sau dela bălți, sau dela Țigani, fiecare să se ferească de averea mănăstirii, și judecător și globnic și dvornic și vameș și birar și orice slugă și boier al domniei mele trimiși după milostenii și pentru muncile domniei mele, fie că este vinărici, fie găletar, fie vameș de stupi, sau de
 10 oi, sau de porci, sau osluhari și fânari, fiecare să rămâie departe, un fir de păr să nu cuteze să dăuneze călugărilor și averilor lor și oamenilor lor, pentrucă cine s'ar încumeta să calce acest hrisov al domniei mele și să dăuneze chiar cu un fir de păr, unuia ca acelaia să-i fie potrivnică Coborîrea Sf. Duh și să moară în urgia
 15 domniei mele, ca un necredincios și călcător al acestui hrisov al domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine vrea Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, dacă înnoiește acest hrisov al dom-
 niei mele și adaugă orice mănăstirii, pe acela Dumnezeu să-l
 20 întărească și să-l confirme în domnia lui. Dacă însă violează și risipește și ia orice, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor sufletul și să-i fie potrivnică Sf. Treime și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei care au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu mântuitorul nostru,
 25 sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Și aceștia sunt martorii: jupân Borcea, jupân Albul, jupân Voico, jupân Dobrotă, Mihail primul vistier, logofăt Coico, Manea stolnic, Balea paharnic, Dragomir comis.

30 Ion a scris la Târgoviște, Decembrie 12 zile, anul 6933 (1424) indiction 3.

Copie slavă la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 302 v. —303 r. Traduceri în *Condica veche a Coziei* (Arhive Stat, Nr. 18), f. 26—27 și 128. Pentru datare cf. Al. Al. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea*, p. 25 n. 5.
 35 Regest, *Cronologia Tabelară*, p. 21 (Nr. 12), cu data 6900. $\mu\sigma\ \rho\sigma\lambda\kappa$ = orice (cunque) (Vuk. Karagić, sub $\rho\sigma\lambda\kappa$).

48.

Fără loc și dată (1425).

Dan II dăruiește boerului Șerban satul Voinegești pe Ratina, pentru slujba lui dreaptă în toate luptele și-l scutește de toate dările și prestațiile.

5

† Къ Христа Бога благовѣрніи и христолюбивѣи, Іѡ Дан великѣи
воевода и господинъ въсон землѣ Угровлахиское и запланенскомъ,
Имлашѡ и Фугарашѡ херцег, благопроизволи господство-ми и даровахъ
съи прѣпочтени хрисовѣл господства-ми болѣрніѡ господства-ми,
Шърбан, іако им сѡ Боннежеѣи, дадени ѡт господства-ми на Ра-
тинѣ, понежѣ ми послѡжено въсѣхъ разбоѣхъ праковѣрнини. Того ради
да им ест въ ѡчнини и въ ѡхабѣ; тѣмъ дадохъ, почѣвшѣ ѡт ѡвче-
его кама, ѡт скнинего кама, ѡт пчеларства, ѡт къбаларства, ѡт
глабѣи, [ѡт] поковзи и ѡт подкодъ, рекоше ѡт въсѣки сѡзжен . . .
. и да нѣ ѡтмѣтоват ни сѡдеѣцѣ, ни глобеникѣ, ни
бирѣи, ни болѣри и ѡт сѡзги господства-ми. Кон сѣ би покѣси
да им ѡт[мѣтовалъ], аѣе влас единѣ, то тако имат приѣти велика
зла ѡт господства-ми.

10

15

Щеже и по смръти господства-ми, кого изволѣт Господѣ Богъ
бити господинъ Блѡшкое землѣ, да аѣе поновит и почѣтет сѣи
хрисовѣлѡ господства-ми, того Господѣ Богъ да ѡкрѣпит въ гос-
подствѣ его, [аѣе ли] посрамит и разорит, того Господѣ Богъ да
разорит [и да ѡбѣет] здеже [и въ бѣдѣцима въѣцѣ и да иматъ]
сѡчѣстѣ сѣ Иѡдѣ и сѣ Ирѣи и сѣ ѡнѣми Юдѣе, иже рекоша на
Христа Бога, спаса нашего, крѣвы его на нѣ [и] на чѡда нѣ.

20

25

[Грѣдѣтелѣ:] жѡпан Илѣи и жѡпан Доброта, жѡпан Борѣк,
жѡпан Бонко, жѡпан Стан, логодет Конѣа, Милѣцѣ , Балѣ
пахарник, Никола, Бѣшага столникѣ

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos iubitor
Io Dan mare voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei și al păr-
ților de peste munți, herțeg al Amlășului și Făgărașului, a bine-

30

11. понежѣ | ижежѣ. 12. дадохъ | дѣдохъ. 13. свинного | свон не его. къбалар-
ства | къ вѣрова. 14. повозн | повозн. 14—15. loc alb. 16. бирѣи | бирнн.
17. кон | вон, loc alb. влас | влас. 22—23. locuri albe. 24. сѡчѣстѣ | сѡчѣстѣ.
Юдѣе | юврѣ. 27. логодет | ло. 28. пахарник | па. Конка | кика.

voit domnia mea și am dăruit acest prea cinstit hrisov al domniei mele boierului domniei mele, Șerban, ca să-i fie Voinejeștii dăruți de domnia mea la Ratina, pentru că mi-a slujit în toate luptele cu dreapta credință. Deci să-i fie de ocină și de ohabă. De aceea
 5 le-am dat, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de gloabe, de cărături și de călăuze, adică de toate slujbele și să nu-i vămuiască nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici boieri sau dintre slugile domniei mele. Cine s'ar încumeta să-i vămuiască chiar și un fir de păr, unul ca
 10 acela va primi mare rău dela domnia mea.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine binevoiește Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, dacă înnoiește și cinstește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui, dacă violează și nimicește, pe acela Dumnezeu
 15 să-l nimicească și să-l ucidă aici și în veacul viitor și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei care au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu, Mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor.

Martorii: jupân Albul și jupân Dobrotă, jupân Borcea, jupân
 20 Voico, jupân Stan, logofăt Coica Mileț. Balea paharnic, Nicola, Bușaga stolnic.

Copie slavă la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 267, f. 848; altă copie după aceasta, Arhive Stat., secț. ist., I/26, cu o traducere de Stoica Nicolaescu. Copia prezentând multe greșeli evidente, ele au fost îndreptate,
 25 indicându-le în aparat. Divanul este aproape identic cu al hrisovului Nr. 47 din 12 Decemvrie 1424, apare în plus Bușaga stolnicul, care se menține în divan până în 1428. Nu se ivesc însă boierii noi din divanul hrisovului Nr. 50, datat 1427, de aceea am datat acest hrisov din 1425.

49.

30

Fără loc, 17 Iulie 1425.

Petrin an dăruiește, în viață fiind, mănăstirii Cozia, toată averea lui, din care fac parte două vii și o moară. Se pun martori și blestem.

† Бѣ имѧ Ѡтица и Сына и Свѣтлаго Дѣха. Язѣ Петрѣмъ направиѣмъ си дѣшѣ при животѣ си и даваѣмъ монастырю кѣ Козѣ
 35 що имамъ наманѣе кѣсе и кѣ винограда и дрѣво, що сѧ шверѣшетъ, мало, голѣмо, да ѣ кѣсе монастырю, нѣ и водѣница да естъ кѣ.

17—18. *Matei*, 27, 25. 36. нѣ и ѣ кѣ адаus deasupra rândului cu litere mici.

И сѣмоу свѣдѣтеле: жѣпанъ Ялѣсъ и жѣпан Иканко и жѣпан
Станчѣа и Кръстіанъ Петроу и Ханѣш пѣргаръ и Боцѣ, Концѣ Ми-
халъ и Ино и Радѣлъ Порка и Андрѣашъ и Констандин и Шефан
а лѣ Хас Дакидъ и Балли и Матешъ а лѣ Коцани и Антоніе Далъгы
и поп Стоа и Воико ѡт Ѣкна и Стан.

5

Исписа сѣ сѣе в лѣт, хѣцлг, мѣсѣца Ноуліа зѣ дѣнь на свѣтѣа
Маринѣ.

Ещеже и по смъртѣи моеи, аще кто разорит сѣе записаніе, то
такоаго Богъ да разорит и да ѡубиет и зде и къ бѣдѣшому кѣцѣ,
да ест проклѣт ѡт Ѣтца и Ёна и Екѣтого Дѣха и ѡт тѣхъ свѣ-
тыхъ ѡтцѣ иже къ Никен и да ест Іоудинъ и Ірѣини да мѣ е съ-
постать Екѣтаа Троица.

10

И пакы свѣдѣтеле: жѣпан Голѣ и жѣпан Мирчѣ.

† În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Eu Petriman
mă pregătesc cu sufletul în timpul vieții mele și dau mănăstirii
dela Cozia toată averea pe care o am și două vii și alta ce se va
găsi, mic, mare, toate să fie ale mănăstirii, ci și moara să fie toată.

15

Și la aceasta martori, jupân Albul, jupân Ivanco, jupân Stan-
ciul și Cristian Petru și Hanoș purgar și Boțea, Conț Mihal și
Iano și Radul Porca și Andriaș și Constandin și Ștefan a lu Has
David și Balin și Mateș a lu Coțani și Antonie Lungul și popa
Stoia și Voico dela Ocnă și Stan.

20

S'a scris aceasta în anul 6933 [1425], luna Iulie 17 zile, la
sfânta Marina. Încă și după moartea mea, dacă cineva ar strica
această scrisoare, pe unul ca acela Dumnezeu să-l lovească și să-l
ucidă și aci și în veacul viitor și să fie blestemat de Tatăl, Fiul și
Sfântul Duh și de 318 sfinți părinți care au fost la Nicheia și să
fie cu Iuda și cu Arie și să-i fie vrăjmașă sfânta Troiță.

25

Și iarăși martori: jupân Golea și jupân Mircea.

Original pergament, pecete mică aplicată, căzută. Arhive Stat, secț. Ist.,
I/2 (Cozia 4). Stoica Nicolaescu, *Doc. Sl. Rom.*, p. 219; D. Bogdan și H. Stahl,
Manual, p. 126—127. Pe verso: † въ дни Дана воишѣа (În zilele lui Dan
voevod); mai nou: † Diata lu Petriman ce au dat mănăstirii.

30

2. Михалъ | миҳаналъ, St. Nicol. 4. Хасъ Дакидъ | хѣ дѣк. балли | Баллинт St.
Nicol. 8. записаніе | записанне St. Nicol. 10. сѣна | сѣна St. Nicol. 20—21. a lu
românește în text.

50.

Argeș, 1 Decembrie [1425].

Dan II confirmă boierilor Dumitru din Maniaci, Balea, Bârseanul, Toder și Radu satele Maniaciul, Poenile Verbilău, jumătate din Izvoreni dela Dealul Mare, a treia parte din Stănești și jumătate din Berivoești, scutindu-le de dăjdii și prestații.

† Къ Христа Бога благовѣрны и Христѡлюбивы, Іѡ Данъ великы коєкода и господинъ въ сєи земли Ёггровлахинскєи и заплаининским, Ямлашѹ и Фаграшѹ херцєг, благопроизволи господство-ми и даровахъ сѣи въспрѣпочитаны хрисовѹл господства-мѣ болѣром
10 господства-мѣ, Дѹмитрѹ ѡт Маниачѹ и Балѣ съз дѣцями си и Бръскнѹлѹ съз братѣями си, ѡко да имѹ ест Маниачѹл и Поенинє Бръкилоку и пол ѡт Изкорѣни ѡт Голѣмѹ Горѹ и Балѹ третнѹ част ѡт Станици и Тодерѹ и Радѹлѹ половини ѡт Беривоещи, въ ѡчинѹ и въ ѡхабѹ, тѣмѹ и тѣмѹ дѣцѣмѹ, почавше ѡт ѡвчѣго кама, ѡт скнѣго кама, ѡт пчеларства, ѡт кжеларства, ѡт глобы, ѡт подвозы и ѡт подводы, рекше ѡт въскѣи сѹжби и дажди. И да ихъ не смѣтъ бантовати ни сѣдѣцѹ, ни глобникѹ, ни бирчи. Кон сѹ би покѹсилѹ да имѹ позабавитѹ, аще и влас
20 єдинѹ, то таковы имѹ прѣати велико зло и ѡргѣл господства-ми. Ёщеже и по смрѣти господства-ми, кѡгѡ изволитъ Господь Богѹ быти господинѹ Блѣшкон Земли, да аще поновитъ сєи хрисовѹл господства-ми, того Господь Богѹ да ѹкрѣнитъ въ господствѣ его. Яще ли посрамитъ и разоритъ, того Господь Богѹ да разоритъ и да ѹбѣетъ здеже тѣломъ, а въ бѣдѣши въкѣ дѹшємъ и да имѹт ѹчастие сѹ Иѹдж и сѹ Ярѣмъ въ кѣки. Яминѹ.

И сє скѣдѣтелє: жѹпанъ Ялєѹл, жѹпанѹ Добрѡта, жѹпанѹ Бонко, жѹпанѹ Борчѣ, жѹпанѹ Станъ Ирѹолокѹ, ѡлгѡѡетъ Конка, Милѣцѹ вистинарѹ, Балѣ пахарникъ, Бѹшага столникѹ.

30 Исписа сѹ ѹ Яргиш, Дєкємврѹ, ѡ.

† Іѡ Данѹ вѡєкѡда, милѡстнѹ кожѣмъ господинѹ.

† Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și de Hristos iubitor, Io Dan mare voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg, a
35 a binevoit domnia mea și am dăruit acest a tot prea cinstit hrisov

al domniei mele boierilor domniei mele, lui Dumitru din Maniaci și lui Balea cu copiii lor și lui Bârseanul cu frații lui ca să le fie Maniaciul și Poenile Verbilău și jumătate din Izvoreni dela Dealul Mare și lui Balea a treia parte din Stănești și lui Toader și lui Radu jumătate din Berivoești, lor și copiilor lor, de ocină și de ohabă, începând dela vama oilor de vama porcilor, de albinaș, de găletări, de gloabe, de transporturi și de călăuze, adică de toate prestațiile și dăjdiile. Și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei. Cine s'ar încumeta să le dăuneze, chiar cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea. 5 10

Încă și după moartea domniei mele, pe cine binevoiește Dumnezeu să fie domnul Țării Românești, dacă înnoiește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui. Dacă violează și strică, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie, în veci. Amin. 15

Și aceștia sânt martorii: jupân Albul, jupân Dobrota, jupân Voico, jupân Borcea, jupân Stan al lui Iarciul, logofătul Coica, Mileț vistier, Balea paharnic, Bușaga stolnic. 20

S'a scris la Argeș, Decemvrie 1.

† Io Dan voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Muzeul Municipal București. Datat 1425 din același motiv ca și documentul dela Nr. 47, cu al cărui divan corespunde. În plus, faptul că la 1424 Dan stătea la Târgoviște, iar hrisoavele de mai târziu sunt date din Argeș. Publicat de D. Bogdan și H. Stahl, *Manual*, p. 123—125 (cu facsimil). *Maniaci*, este desigur *Măneciul*. 25

51.

Argeș, 24 Mart 1426.

Dan II confirmă mănăstirii Tismana daniile bunicului său, Radul vodă și ale părintelui său, Dan vodă și întărește și morile dela Târgul-Jiului făcute de popa Agaton pe locul dăruit mănăstirii de Stanciul și Micleuș. 30

† Понеже азъ къ Христа Бога благодаренъ, Иванъ Данъ воєвода милостѣхъ божіихъ господинь въ сєи земли Ѣгроклаѣинскєи къ началє богодарованнаго-ми господства, верѣтохъ монастырьъ къ земли господства-ми на мѣстѣ рѣкомѣхъ Тисмѣна, егоже скѣтопочикъши 35

дѣдъ господства-ми, Іу Радѹль коєкода ѡт ѡсноканїа кѣздкиже
и скѣтѡчникшіи родитєль господства-ми, Дань коєкода многими
кѣцими покрѣни, сєго радї благоизколи господство-ми, іакоже гос-
подствѣ снцє и сємѣ кѣспрїемнїкѣ бити и ѡенокити ѡбо помань
5 дѣда господства-ми и родитѣлѣ, животажа ради господства-ми
и спасєнїа, сєн храмь прѣскѣтїж кладичицѣ Богородицѣ и прїс-
нодѣкы Марїж оукрѣпити кѣсакими прїлоги и дохѡци. Кѣ сємѣ
поткрѣжда господство-ми кодѣнїцє ѡт Жѣскога Трьга, цю ѡ
ѡчинилъ попѣ Ягаѡн з братїѡм сконмѣ трѣдомѣ на мѣстѣ цю ѡ
10 прїложилъ жѣпанъ Станчѣль и жѣпанъ Микѣѣшъ монастырѣ Тис-
мѣнѣ за дѣшѣ родитєлєѣ и за скож.

Того ради, да нмѣ нїкто не смѣѣ позабакыти, ѡтї сїа кѣса
приаага и поткрѣжда господство-ми сѣ вѣсакым покѣланїамѣ и
ѡткрѣждєнїамѣ, да бѣдѣть неподвижна и неѡлѣнима до жикѡта
15 господства-ми и сынокѣ господства-ми. И по нас ко[и хо]кѣ бити
благочѣстники, нїкто да нх не кольнѣ поколѣбати, нѣ да бѣдѣть
неѡлѣнима и недкижима. Кто ли дрѣзнєть, макар и само господ-
ство-ми, или ѡт сынокѣ господства-ми, или кто ѡт господинѣ
нхжє хѡщєть настоѣати по мѡємѣ трагѣ и понїцєть разорити сїє
20 поткрѣждєнїа и покѣленїє господства-ми, такоаго да поразитѣ
Господѣ Богѣ страшим и правѣдним сконмѣ сѣдомѣ и да мѣ є
скѡстатѣ прѣскѣта кладичица и да єст проклетѣ ѡт скѣтѣх и
кѣсєленєких ѣ сѣборни и да є причѣтєнъ Іюдѣ и Ярїю и кѣсєм
ѡтрєкшим сє Господа и прѣдавшимѣ того на сѣмрьтѣ.

И сє скѣдѣтелїє: жѣпанъ Борчѣ дѡрник, жѣпанъ Ялѣѹл, жѹпанъ
Добромир, жѣпанъ Добрѡта, Нєгрна мєчѡноша, Милєц кнєтинарѣ,
Гарѹл столник, Балѣ пахарник, Каража колєс, лѡгѡѡет Конка
25 писєх ѹ Яргини к Нєдєлѣ Цкѣтєносєнѣ.

† Іу Дань кѣєкѡда, милоєтїа божїа господинѣ.

30 † Pentru că eu, întru Hristos Dumnezeu bine credincios,
Ioan Dan voevod din mila lui Dumnezeu domn a toată țara Un-
grovlahiei, am aflat, la începutul domniei dăruite mie de Dum-
nezeu, o mănăstire în țara domniei mele la locul numit Tismana,
pe care sfânt-răposatul bunicul domniei mele, Io Radul voevod,
35 a ridicat-o din temelii și sfânt-răposatul părintele domniei mele,

6. владичицѣ | вачицѣ. 15. ко[и хо]кѣ | ко(го ц)є. Ștefulescu. 18. господинѣ | гѣ.

22. скѡстатѣ | сѡпостатѣ. Ștefulescu. прѣскѣта | прѣта: прѣста. Ștefulescu.

Dan voevod, a întărit-o cu multe lucruri, deci a binevoit domnia mea să le fiu urmaș ca și în domnie, așa și în aceasta și să înnoiesc deci pomana bunicului domniei mele și a părintelui, pentru viața domniei mele și mântuire, acest hram al prea sfintei stăpâne Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioară Maria să-l întăresc cu tot felul de daruri și venituri. 5

Pe lângă aceasta am întărit domnia mea morile dela Târgul Jiului, pe care le-a făcut popa Agaton cu munca fraților săi, pe locul pe care l-a dăruit jupân Stanciul și jupân Micleuș mănăstirii Tismana pentru sufletul părinților și al lor. 10

De aceea nimeni să nu cuteze să le dăuneze, căci acestea toate le-am dăruit și le-am întărit domnia mea cu toată porunca și întăritura, să fie nemișcate și neatinse, cât va trăi domnia mea și fiii domniei mele. Și după noi, cine va fi bine cinstitor, nimeni să nu aibă voie să-i clin'ească, ci să fie neatinse și nemișcate. Cine ar îndrăzni, chiar însumi domnia mea, sau dintre fiii domniei mele sau cineva dintre domnii care vor sta pe urma mea și vor nimici această întărire și poruncă a domniei mele, pe unul ca acela să-l nimicească Dumnezeu cu cumplita și dreapta lui judecată și să-i fie potrivnică prea sfânta Stăpână și să fie blestemat de sfintele 7 soboare ecumenice și să fie părtaș lui Iuda și lui Arie și tuturor celor ce s'au lepădat de Domnul și l-au dat pe El morții. 15 20

Și aceștia sânt martorii: jupân Borcea dvornic, jupân Albul, jupân Dobromir, jupân Dobrotă, Negrilă purtătorul săbiei, Mileț vistier, Sarul stolnic, Balea paharnic, Caraja comis, logofătul Cioca a scris la Argeș în Dumineca Floriilor. 25

† Io Dan voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Pecete mică aplicată, căzută. Arhive Stat, secț. ist., I/35. Ștefulescu, *Târgu-Jiu*, p. 333—335 și *Tismana*, p. 177. Cf. G. D. Florescu, *Divane*, p. 18. Pentru datare Al. Al. Vasilescu, p. 143 n. 6. La 1426 Dumineca Floriilor cade la 24 Martie. Cu o traducere de Peșacov (1846) și alta de St. Nicolaescu. Pe verso, contemporan: Хрѣсогоа за водниѣхъ ѿ Жѣлѣсѣи Трѣмъ. (Hrisov pentru moara dela Târgul-Jiului). 30

52.

Curtea de Argeș, 25 Mai [1428]. 35

Dan II întărește boierului Stroe, lui David, lui Mareș și neamurilor lor satele Modruzești și Căprești, scutindu-le de toate dăruile și prestațiile.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul, de Hristos iubitoriu, Io Dan marele voevod și domn a toată Țara Rumânească și plaiurilor, Amlașului și Făgărașului povățuitoriu, bine am voit domnia mea și am dăruit acest de acum prea cinstit hrisov
 5 domnii mele boiariului domnii mele Stroe cu frații lui și cu nepoții lui și David cu frații lui și cu nepoții lui și cu frații lui și Mareș cu frații lui, ca să le fie lor Modruzeștii și Căpreștii de moștenire și ohabnice, lor și feciorilor lor. Să fie în pace de oerit, de rămători, de dijmărit, de găleată, de gloabe, de pod-
 10 voade, de cherestea, ce să zice de toate slujbele și dăjdile. Și nimeni. să nu îndrăznească a bântui pre dânșii, nici globnic, nici bircei, că ori carele se va ispiti a supăra, măcar cu un fir de păr, acela va avea mare urgie de către domnia mea, ca un necredincios și [violator] acestui hrisov al domnii mele.

15 Încă și după moartea domnii mele, pre carele va voi Domnul Dumnezeu a fi domn Țării Rumânești, de va cinsti și va înnoi acest hrisov al domnii mele, pre acela Domnul Dumnezeu să-l întărească întru domnia lui. Iar carele va defăima și va strica, pre acela Domnul Dumnezeu să-l strice și să-i ucigă aicea trupul
 20 iar în veacul viitor sufletul să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu alți jidovi, carii au strigat spre Domnul Dumnezeu și mântuitoriu nostru, sângele lui asupra lor și asupra feciorilor lor. Amin.

Iată și mărturie: jupân, jupân Voico, jupân Stan, jupan Iarciul, logofăt Coica, Milețiu vistieru, Balea paharnic,
 25 Bușaga stolnic, Stoica comis. Și s'au scris în Argeș, Mai 25 dni.

Traducere de Constandin dascăl slovenesc în Condica Episcopiei Buzău Nr. 103, f. 111 (la Arhivele Statului). O copie după aceasta în ms. I. Bogdan la Academia Română, ms. 5236, f. 201—202, cu însemnarea: •[1428]•. Pentru datare, cf. Al. Al. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea*, p. 34 n. 10. Regest.
 30 Florescu, *Divane*, p. 19.

53.

Argeș, 10 Septembrie 1428.

Dan II confirmă slugilor sale Peteu, Bratu, Drăgoi, Manea și Neagoe satel Valea și Călugărul, scutite de toate dările și prestațiile
 35 *pe timpul vieții sale și a fiilor săi, Danciul și Basarab.*

6. Loc alb în text. 11. bircei/birnic. 14. [violator]/loc alb în text. 22. Matei, 27, 25. 23. loc alb în text. 24. Coica/Tecoica.

† Къ Христа Бога благовѣрни и благочестики и Христолюбиви
и самодръжакни Ыванъ Дан велики конкода и господинъ, милостиж
божиеж и божием дарованіемъ владажущи-ми и господствущи-ми
въ сѣи земли Угрокладинской, ещѣже и западинъскимъ странамъ,
Имлашѣ и Фаграшѣ и Херцегъ, благопронзколи господство-ми, сконм
благымъ произколеніемъ, чыстимъ и свѣтлымъ срѣдцемъ, и даровахъ съи
въ сѣи чыстни и благообразни и прѣпочтени и настожщій иже надъ
въ сѣмъ чысти и дарокъ хрисокъла савгамъ господства-ми, Петесъ и
Брате и Драгою и Мане и Нѣгою, іако да имъ естъ Балѣ.....
Кжлугърѣла.

5

10

Того радѣ, да имъ естъ въ учинѣжъ и въ хуабѣжъ, тѣмъ и тѣхъ
дѣламъ и вѣсчетомъ и прѣвѣсчѣ[томъ, до] живота господства-ми и
до живота прѣкороднихъ съноке господства-ми, Данчѣла и Басараба,
почавши въ учинѣхъ, въ свинѣхъ ками, въ кжбларѣства, въ
винарикъ, въ подкода, въ покоза, въ глобѣ, въ сѣнокосѣ, въ
посади, въ динѣми, рекши въ малихъ савѣжахъ и даждахъ, даже и
въ кланихъ, еликаже се нахѣдетъ въ самодръжакни земли и власти
господства-ми. И да имъ нѣ смѣетъ позабавити ни сѣдѣцъ, ниже
глобникъ, ни бирчица, нѣ ни въ нихъто въ болѣрѣхъ господства-ми,
малихъже и въ кланихъ, или въ работникъ господства-ми послалемъхъ
по милостехъ и по работахъ господства-ми. Кто ли се би покѣсѣла
да имъ позабавитъ, аще и въ единомъ власѣ, иматъ прижти велико зло
и шрѣжъ въ господства-ми како и нѣвѣрникъ и прѣстѣпникъ гос-
подства-ми.

15

20

Ещѣже и по смърти господства-ми, кого изберетъ Господь Богъ
вити господинъ Блашконъ Земли, или въ срѣдечнаго плода господ-
ства-ми, или по грѣхомъ нашимъ въ иноплеменикъ, да аще почтетъ
и поновитъ и съхранѣтъ, и того Господь Богъ да почтетъ и съхра-
нитъ въ господство-мѣ. Ище ли разоритъ и порѣшитъ и нествѣрдитъ,
и того Господь Богъ да разоритъ и поразитъ и вѣнетъ, зде тѣломъ,
а въ бждѣщии въ кѣхъ дѣшевно и да естъ проклетъ въ тѣи отцѣ иже
въ Искѣи и да естъ съпричѣсникъ Иудеи и Іерѣи и съ шнѣми Іудеи
еже възѣпнихъ на Христа, спаса нашего, крѣвъ его на нихъ и на
чѣдохъ ихъ, еже естъ и бждетъ въ вѣки. Аминъ.

25

30

Свѣдѣтели: жупанъ Илѣшъ дворникъ, жупанъ Етанъ, братъ мѣ
Ирѣшъ, жупанъ Нанъ Паскалъ, жупанъ Татѣшъ Орѣшъ, жупанъ [Т]оксаба,
Конка протологофетъ, Нѣгъ вистниаръ, [Илѣшъ] спатаръ, Бѣшага стол-
никъ, Балѣ пахарникъ, Етонка комисъ.

35

9. rupt după Балѣ. 12. rupt după вѣчи. 37. după вистниаръ, rupt.

Писа-се месѣца Септемврѣю 7 ДАНА КЪ ЯРГИШ, КЪ ЛѢТЪ ХСЧЛЗ,
ИНДИКТИВН 5.

И реч ми логобет.

† Іу ДАНЪ КИЕВѢДА, МИЛОСТИЖ БОЖІЕМ ГОСПОДИНЪ.

- 5 † Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bine cinstitor
și de Hristos iubitor și autocrat, Ioan Dan mare voevod și domn,
din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și
domnind peste toată țara Ungrovlahiei, încă și peste părțile de
peste munți, Amlașului și Făgărașului și Herteg (sic), a binevoit
10 domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inima curată și luminată
și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă înfățișare și prea
cinstit prezentul hrisov, care este mai presus de toate cinstele
și darurile, slugilor domniei mele, Peteu și Bratu și Drăgoi și
Manea și Neagoe, ca să le fie Valea Călugărul. De aceea
15 să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor și nepoților și stră-
nepoților, cât va trăi domnia mea și cât vor trăi primii născuți
fii ai domniei mele, Danciul și Basarab. Să fie scutiți, începând
dela vămile oilor și porcilor de găletărit, de vinărici, de călăuze,
de transporturi și de gloabe, de cositul fânului, de posade, de
20 dijme, adică dela prestațiile și dăjdiile mici până la cele mari,
câte se găsesc în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele.
Și să nu cuteze să le dăuneze nici judecător, nici globnic, nici
bircei, nici nimeni altul dintre boierii domniei mele, mari și mici,
sau dintre funcționarii domniei mele trimiși pentru milostenii și
25 pentru prestațiile domniei mele. Cine s'ar încumeta să le dăuneze
măcar cu un fir de păr, va primi mare rău și urgie dela domnia mea
ca un necredincios și neascultător al domniei mele.

- Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu
să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei
30 mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește
și înnoiește și păzește acestea, pe acela Dumnezeu să-l cinstească
și să-l păzească în domnia lui. Dacă strică și schimbă și nu întă-
rește acestea, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l nimicească
și să-l ucidă aci cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să fie
35 blestemat de 318 părinți dela Nicea și să fie părtaș cu Iuda și
cu Arie și cu acei Iudei care au strigat asupra lui Hristos, mân-

1. Септемврѣю | ci. 3. И . . . логобет, scris cu cerneală roșie la margine.

tuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martori: jupân Albul dvornic, jupân Stan, fratele său Iarciul, jupân Nan Pascal, jupân Tatul Sârbul, jupân Toxaba, Coica proto-logofăt, Neagu vistier, [Alb] spătar, Bușaga stolnic, Balea paharnic, Stoica comis. 5

S'a scris luna Septemvrie 10 zile, la Argeș, anul 6937 (1428), indiction 7. Și mi-a spus, logofătul.

† Io Dan voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, sect. ist., I/3 (Tismana), cu o traducere de Peșacov (1844). Cf. pentru dată Docan, *Elemente Cronologice*, p. 36 (388). Semnalat, cu un pasaj extras, la Stoica Nicolaescu, *Alexandru Aldea*, p. 235, nota. Regest. Florescu, *Divane*, p. 19. Martorii și data scrise de jur împrejurului textului. 10

54.

15

Fără loc, 7 Octomvrie, 1428.

Dan II confirmă mănăstirii Snagov satele dăruite de părintele său, Mircea, Fringhișești și Turbați și bălțile și adaugă din partea sa satul Vrăești, cât timp va trăi domnul și fiii lui, Danciul și Basarab. 20

Eu cel ce sânt întru Hristos Dumnezeu bun credinços și binecinstitor, de Hristos iubitor, creștinul Dan voevod și domn cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezău țiitor și domnitor a toată țara dintru Ungurie Rumânească și despre părțile munților, Amlașului și Făgărașului și Hațagului, cu bună vrerê domnii mele și cu curată și luminată inima domnii mele și aprinzându-se de dragostê lui Dumnezău și de mănăstirê carê iaste în Snagov, hramul Sfintei Văvedenie al Prêcuratii stăpânii noastre născătoarii de Dumnezău, îmiadu-ș aminte domniia mê de dăruirê ce au dăruit părintele domnii mele, Mircê voevod, drept acêea, după dăruitê părintelui domnii mele și domniia mê am dăruit cu toată cinstê și buna chipzuială și am tocmît hrisovul domnii mele, ca-s fie casii Sfintei Născătoarii de Dumnezău Snêgovului cu bună dragoste pricepând așa și cu dorire am dăruit și cu bălțile 25 30

1. *Matei*, 27, 25.

și cu toate locurile și satele: Fringhișeștii și Turbații. Și am dat domnia mea și Vărăștii Drept acéia să fie moșie și strămoșie până în viața domnii mele și până în viața născuților dintâiu fečorii domnii mele, Danciul și Basarab. Incepând de
 5 oerit, de goșterit, de vinărič, de gâlêță, de dijmărit, de stupi și de grâu, de slujbe mici și mari, de olăcării și de nimenilê nič o băntuială să nu să cutêze a să clăti nič de un lucru boerescu, au domnescu, după trimeretê de slujbă a domnii mele, că acela va avê mare urgie și răotatê de cătră domnia mea.

10 Deč încă și blestem pus-am domnia mea, carê va alêge Domnul Dumnezău a fi domn în țara domnii mele, ca den va'ntări și va'nnoi și nu va sparge, pre acela Domnul Dumnezău să-l păzêscă, să-l întărêscă în domnie. Iar de va sparge și nu va cinsti, pre acela Domnul Dumnezău să-l bată și să-l strice, stricare aič cu trupul,
 15 iar în cê ce va să fie de vêci cu sufletul și să fie Sfintei Văvedenii cu trimitere și cu cinstire cu bani și cu altele, carele zicând fiește carê spre dâșii și spre fečorii lor, de carê iaste și va să fie în vêci.

Octovrie dne 7 vl. 6937 (1428).

Boiari mărturii <încă s'au găsit de cei mari dê-i divanului,
 20 căț s'au putut descoperi din hrisovul vechiu și spart și șters, anume>; Albul spătar, Nêgoe viistiiar, Bușag sto[l]nic, Balê păharnic, jupân Radul păharnic, Coica logofăt.

Traducere în fragmentele din Condica Măn. Snagov. Acad. Rom., Doc., pachet, XX, 285. Probabil sfârșitul sec. XVII. Altă traducere din sec. XVIII
 25 la sfârșit, Arhive Stat, M-reă Țigănești, IX/1. Regeste. *Cronologia Tabelară*, p. 23 Nr. 18 și Florescu, *Divane*, p. 19.

55.

Bratislava (Pojun) 28 Octomvrie 1428.

Sigismund, împărat al Romanilor și rege al Ungariei, dă
 30 *popei Agaton și mănăstirilor Vodița și Tismana confirmarea tutu-*
ror stăpânirilor lor, satele arătate anume, confirmă și stăpanirea
Bistriței, a moșiilor d-la Severin și a celor din Serbia donate de
cneazul Lazăr popei Nicodim. Dă libertate cultului lor călugărilor
 35 *din acele mănăstiri și le dă voie să treacă cu mărfuri și vite prin*
Ungaria, fără să plătească vamă.

1 și 2. Locuri albe în text. 17. *Matei*, 27, 25 (citatul e denaturat de traducător). 21. Bușag/Vușag.

† Жигмунда, по божіи милости римскы царь и оугрскы
 краля и чешкы и фрейхен Далмацие и хрватскон земли и инѣмъ
 землямъ краля, тон давамъ знати въсѣмъ нашимъ вѣрникомъ, црѣ-
 ковымъ старѣшинамъ и въсѣмъ властеламъ и шпанокъмъ и порко-
 лабамъ и племенителъ людемъ и въсакомъ чловеку и велику и малу, 5
 кон к менѣ дръжѣи и мене слыша и вѣрнѣ скѣтон корѣнѣ и оугр-
 скомъ врсакъ и мене имаа на добру, въсакын да се карѣ и да нѣ
 колнѣ ни ш чемъ позабавити монастырѣмъ попа Ягаѣна, скѣтомъ
 Яндѣи на Бодичахъ и прѣскѣтон Богородици Тисмѣнскон, за 10
 радѣи дадохъ мѣмъ добромъ коломъ и мѣмъ вѣромъ прихъ. Кола
 цо ест тѣхъ было прѣко и съга да е ни хъ словѣдно, и села и въси
 хотари цо имаю и виногради и воденице и врсѣи и ликадѣ, въсе
 да ест словѣдно ни хъ и оугрѣно и да имѣ нѣ колнѣ никто позаба-
 вити ни ш чемъ. И шко селамъ имена црѣковнына близъ монастыра 15
 Гвѣтаго Яндѣи Бодичкога: Жидовица и Гвѣица и Прѣкле-
 чевци и Потокъ и Жарковъ и на Бодичѣ, Бахниници и Бѣховица
 и ш Блатничко сѣдство на Дѣнакѣ, Кѣманскы Брѣдъ и оу Блатниціѣ,
 Гагавъ и Пестичко и Тѣпорно и Гогонно и протѣка Циѣра, блато 20
 зовомое Бистрицъ и при нѣмъ двѣ селѣ, шкон Калѣгерѣвци, и ш
 Жалѣшко сѣдство, села Платинна и Черѣшевъ и Тѣчинокъ и Лѣсѣда,
 и оу Жѣланѣхъ, Пекалѣици и шт Бѣгалѣици и Бале-Парга и Гтрѣмѣта, и 25
 на Жѣлан, село Чѣрици и Знѣреници и Дѣшеци, и на Тисмѣне, село
 Тисмѣна и Грѣшѣри, и на Изварнѣ, Подѣни, и на Жалѣшѣ, Ир-
 каници и Тамашицици и Балеици и Расовѣ. И еце нагохъмо истина како
 е и прѣко Бистрица црѣковнаа была и за ни хъ моленѣ и пракѣтѣрѣ 25
 и то нѣмъ дадохъ, попѣ Ягаѣнѣ и монастырѣмъ, да имъ естъ шчина
 и да имъ естъ шрихъ съ всѣмъ цо дръжѣи къ Бистрицѣ хѣтари и
 трѣжна и прохѣднаа царина да естъ попѣ Ягаѣнѣ и калѣгерѣмъ
 водичкынъ и тисмѣнскымъ, да сѣ колни надъ въсѣмъ дохѣдкѣмъ 30
 цо естъ оу Бистрицѣ. Такожѣ и повѣсѣдѣ, колико имаю села више-
 писанна и хотари и ликадѣ и воденице и ш Гѣверинѣ и оу Бистрицѣ
 и на въсакомъ мѣстѣ цо естъ ни хъ монастыренъ и цо к нимъ дръжѣи,
 въсе да имъ естъ словѣдно и на шрихъ, штъ съга и до вѣка и да
 имъ нѣколы никто позабавити ни ш чемъ, конъ не би хѣтели менѣ 35
 на зло. Тонъ въсакомъ говорѣ, и съгашнимъ и после конъ хѣте быти
 мое слыге и по насъ и до вѣка, да имъ нѣколы никто позабавити,
 ни ни хъ чловеку, ни добитку и цо кѣпѣю и цо продаваю, и на
 сѣхъ и на водѣ и кѣде хѣде ни хъ людѣи ни ни хъ добиткомъ, ни на
 единомъ мѣстѣ вѣамъ да не платѣи и да хѣде словѣдно.

И цю имаю крѣшища и киршкѣ на Дѣнакѣ, кѣсе да е нѣх сло-
бодно, како е и прѣко было, тако и до вѣка да ест монастыром
попа Ягаѡвна и кон те и по нѣм бити и неговнал калѣгером кон
хоте бити ѡ тѣх монастырѣх, тѣх реда, ѡбога братїа, цю нѣх смо
5 ми оузелн да нѣх пазимо и хранимо. Ёни слоужеѡ и пракѡкѣрѡ цю
нам сажже пракѡкѣрно и ѡни оу своен кѣрѣ да си прѣвыкаю и
свен закѡн да си дрѣже оу свонѣх црѣкѡх и да им никто нѣ
коланѣ забакити или бантовати за нѣх закѡн, на тои сѣм далѣ
ним мою кѣрѡ и въсего Ёгрѣскога орага и въсѣх кон вѣрѡу скѣ-
10 тон кѡрѣнѣ и мене кон хоте на добрѡ и по нас кон хотѣ бити.

И ерѣже знадох истинѡ како е ѡтѣцѣ диспота Ётефана, князѣ
Лазарѣ, далѣ темен црѣкѡам сѣла оу Ёрѣбескон Земле за свою дѡшѡ,
прѣскѣтон Богородици Тисмѣнскон и скѣтомѡ ѡтѣцѣ Яндѡнїѡ
Бодичкомѡ, сѣла зокома: Киселько трѣгѣ съ царном и виногради
15 и ликадїе и съ ксем хотарем и доходком, слободно, такожде и
дрѣга сѣла: Попкици и Марѣанѣ и Дрѣмни на Млакѣ и Кличевѣц
на Дѣнакѡ и тои сѣла даде с виногради и воденице и нивѣ и
ликадѣе и съ ксем хотаром и доходком слободно, да е црѣкѡам
прѣскѣтон Богородици Тисмѣнскон и скѣтомѡ ѡтѣцѣ Яндѡнїю
20 Бодичкомѡ и попѡ Никодимѡ и кон те по нѣм бити ѡт сѣга и
до кѣка и неговѣм калѣгерѡм, кон те оу тѣх црѣкѡх прѣвыкати
и никто да им не смѣет позабакити или бантовати. Тогаи радї
имѣ и ѡа дадох тѣи сѣла, да им сѣ слободна и на ѡрикѣ съ ксемѣ
доходком ѡт сѣга и до кѣка.

И тако гокорн моя кнѡта въсѣм нашим кѣрнѡмѣ властѡмѡм
и шпанокѡм и порколабѡм и камешѡм и хармицеѡм, въсакѣ да се
карѣ ѡт Ягаѡвнока калѣгѣра и ѡт нѣгока чѡкѣка и ѡт нѣгока
блата и ѡт добытка мѡ и въсѣга цю козїи и цю носѣи и цю тѣраа,
и по водѣ и по сѣхѡ и по кѣсоудѡ, да ходѣ слободно и нигдѣ
30 да не платѣ камѡ, ѡт сѣга и до кѣка и никто да им нѣколанѣ
позабакити ни оу чѣмѣ, кон не бѣхте ли мене на зло. То кѣсакѡмѡ
гокорѡ и сѣгашиним и после кон хоте бити мое сажге и по нас и
до кѣка кон хоте бити.

И кто хоке чтати ѡкѡзи мою кнѣгѡ, пакѣ да ю пода томѡзи
35 оу рѣке, ѡт кога ю е оузелн.

Даде-се ѡкан кнѣга попѡ Ягаѡнѡ, оу Пожѡнѡ, месѣца Ёхтѡврїа,
кн днѣ, по Христѡвѡ рѡждѣстѡвѡ, лѣт ѡскѡ, а ѡт кѡнока сѣм

2. монастыром (cuvânt rupt și adăugat posterior de altă mână. 3. Rupt
кон хоте... рѣда адаус ulterior de altă mână în locul textului rupt.

кѣтъ Оугръскон зѣмли. лѣтъ мѣ, а ѡт конока сѣм римскыи царь,
лѣто дѣкѣтонадѣсѣто, Чѣхъмъ дѣсѣто.

† Иѣ, царь римскыи, рекохъ монахъ языкомъ дати ѡбѣи книгѣ.

† Sigismund, din mila lui Dumnezeu împăratul Romanilor
și regele Ungariei și rege al Cehilor și al Dalmației Frușice și al 5
țării Croației și al altor țări, aceasta dau de știre tuturor credin-
ciosilor noștri, frunțașilor bisericești și tuturor dregătorilor și
șpanilor și părcălabilor și nobililor și oricărui om și mare și mic
care ține de mine și mă ascultă și e credincios sfintei coroane și
statului unguresc și pe mine mă voiește spre bine: fiecare să se 10
ferească și nu are voie să dăuneze întru nimic mănăstirilor popei
Agathon, a sfântului Andonie dela Vodița și a Preasfintei Năs-
cătoare de Dumnezeu dela Tismana, pentru că le-am dat cu
bunăvoința mea și i-am primit cu credința mea. Anume, ceea 15
ce au avut mai înainte și acum să le fie libere și sate și toate hotarele
ce au și vii și mori și nuci și livezi, toate să le fie libere și de uric
și nimeni să nu aibă voie să le dăuneze întru nimic. Și acesta este
numele satelor bisericești lângă mănăstirea Sfântului Andonie
dela Vodița: Jidovștița și Sușița și Preaclecevăț și Potoc și Jar- 20
covăț, și pe Vodița: Bahninății și Elhovița, și în județul de Baltă,
la Dunăre: Vadul Cumanilor, și la Blatnița, Saghiavăț și Pesti-
cevo și Toporno și Sogoino și în fața Țibrei, balta numită Bistrăț
și pe lângă ea două sate, ambele Călugăreni, și în județul Jaleș,
satele Ploștina și Cereșevo și Tucinovăț și Leurda, și la Jilț: 25
Pecalești și Obăialești și Valea Largă și Strâmtă, și pe Jiu, satul
Ceauri și Ungureni și Dușești, și pe Tismana, satul Tismana și
Sărbșori, și pe Izverna, Podeni și pe Jaleș, Arcani și Tamașiți
și Balești și Rasova.

Și încă am aflat adevăr, cum că mai înainte și Bistrița a fost
bisericească și pentru rugămintea lor și dreapta credință și aceasta 30
am dat-o lor, popei Agathon și mănăstirilor, să le fie ocină și să
le fie uric cu tot ce ține de Bistrița, hotarul și vama de mărfuri și
de trecere să fie a popei Agaton și a călugărilor dela Vodița și
Tismana, să fie liberi peste tot venitul ce este la Bistrița. De ase-
menea și peste tot, câte sate mai sus scrise au și hotare și livezi 35
și mori și la Severin și la Bistrița și în orice loc ce este al acelor

3. Aceste cuvinte scrise în marginea de sus a actului.

mănăstiri și ce se ține de ele, toate să le fie libere și de uric, de acum și în veci și nimeni să n'aibă voie să le dăuneze întru ceva, cine nu ar vrea să mă aibă pe mine cu rău. Aceasta tuturor le spun, și celor de acum și apoi cine vor fi slugile mele și după noi
5 și în veci, să nu aibă voie nimeni să le dăuneze, nici omului lor, nici pentru vite, și ce cumpără și ce vând și pe uscat și pe apă și pe unde umblă oamenii lor cu vitele lor, în niciun loc să nu plătească vamă și să umble liberi.

Și pescăriile și vârteturile ce au la Dunăre, toate să le fie libere
10 cum au fost mai înainte, așa să fie în veci mănăstirilor popei Agathon și cine va fi după dânsul, și călugărilor lui care vor fi în acele mănăstiri, ordinul lor, frații săraci, pe cari i-am luat să-i păzim și să-i apărăm. Ei pentru slujba și dreapta credință, în care ne slujesc cu dreaptă credință să rămâie în credința lor
15 și să-și păstreze legea lor în bisericile lor și nimeni să nu aibă voie să-i turbure sau să-i prigonească pentru legea lor, pentru aceasta le-am dat lor credința mea și a întregului stat unguresc și a tuturor celor cari cred în sfânta coroană și pe mine cine mă vrea cu bine și cine va fi după noi.

Și încă am aflat adevăr cum că părintele despotului Ștefan,
20 cneazul Lazăr, a dat acelor biserici satele din Țara Sârbească, pentru sufletul său, prea sfintei născătoare de Dumnezeu dela Tismana și sfântului părinte Andonie dela Vodița, satele numite: Târgul Kiselevo cu vama și viile și livezile și cu tot hotarul și
25 venitul, liber; de asemenea și alte sate: Popovți și Mariiani și Drâmni pe Mlava și Clicevăț pe Dunăre și aceste sate le-a dat cu vii și mori și ogoare și livezi și cu tot hotarul și venitul liber, să fie ale bisericilor Preasfintei Născătoare de Dumnezeu dela Tismana și a sfântului părinte Andonie dela Vodița și ale popei Ni-
30 codim și cui va fi după dânsul, de acum și în veci și călugărilor lor, cari vor petrece în acele biserici. Și nimeni să nu cuteze a le dăuna sau a-i prigoni. Și de aceea și eu le-am dat acele sate, să le aibă libere și de uric cu tot venitul de acum și în veci.

Și astfel vorbește înălțimea mea tuturor credincioșilor noștri
35 dregători și șpanilor și părcălabilor și vameșilor și harmiților, toți să se ferească de călugării lui Agathon și de omul lui și de bălțile lui și de vitele lui și orice duc în care sau poartă sau mână vite, și pe apă și pe uscat și peste tot, să umble liberi și nicăeri să nu plătească vamă, de acum și în veci și nimeni să n'aibă voie

să-i bântuiască întru nimic, cine nu vrea să mă aibă cu rău. Fie-căruia fi spun și celor de acum și cine vor fi apoi slugile mele și după noi și în veci cine va fi.

Și cine va citi această carte a mea, iarăși să o dea aceluia în mână, dela care a luat-o. S'a dat această carte popei Agaton, la Pojun, luna Octomvrie 28 de zile, după nașterea lui Hristos, anul 1429, iar de când sânt rege al țării ungurești, anul 43, iar de când sânt împărat al Romanilor, anul al nouăsprezecelea, al Cehilor, al zecelea.

† Eu, împăratul Romanilor, am spus cu limba mea să se dea această carte.

Două copii vechi, identice, pe hârtie. Arhive Stat, secț. ist., I/31 și 32. ambele cu traduceri de Dionisie Eclisiarhul. A treia copie mai nouă (*ibid.*, I/33) are scriere cursivă, are unele prefaceri și adausuri, cuprinzând sate și privilegii ce nu apar în stăpânirea Tismanei în sec. XV. Vadul Cumanilor este arătat egal cu Calafatul, formula de confirmare și sfârșitul datării lipsesc. Nu am ținut seamă de această copie, ce poate fi socotită un falsificat.

Documentul este publicat de Venelin, p. 55—59 și de Ștefulescu, *Tism.ana*, p. 180—181 (fragment). Regest în *Cronologia Tabelară*, p. 23 (Nr. 17). Data 1428, după itinerarul împăratului Sigismund. Diacul a scris 1429, crezând că și anul dela Hristos începe tot la 1 Septemvrie, ca și era bizantină. (Cf Al. Al. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea*, p. 152 și nota 4). *Harmiț* este ungurescul *harmic*, azi harmnic, *triccsmator* (comunicat de d-l A. Veress).

56.

Fără loc și dată (1428).

Dan II confirmă slugilor sale, Dragomir, Albu, Vlad, Badea și lui Stan fiul lui Vlad, moșiile Merișani pe Bațcov, parte din Vezurari și parte din Mănicești, scutindu-le de toate dăjdiile și prestațiile.

[† Бѣ Христа Бога благо]вѣрны и Хрїстолюбивоу и само-
[дрѣжавныи Іу Данъ к]елникын коекода и господинъ къси Угро-
[кляхін, благопронзко]ли господство-ли, сконмъ благоумъ про[изко-
ленїемъ, свѣтлымъ] и чыстим сръдцемъ и дарокахъ [съи късе
чыстны и прѣ]почетани, надъ късамъ чь[сти и дароукъ, настожи]ѹ
хрїсвоуа господства-ли, слѣгамъ [господства-ли, Дра]гомиръ и брат
моу Ялкоу и [..... и Бл]ад и Бадѣ и Стан Бладок сынъ, [іако
да им ест] очинъ зокома Меришани [..... Б]ацкоу и дѣла

- Барсок ѡт Безсрарї..... рн и дѣл Радомирок ѡт Мѣни-
 чепї [вѣ ѡчинѣ] и вѣ ѡхаба, тѣмъ и тѣмъ [дѣцѣмъ и
 вѣнчетомъ и прѣвѣнѣч]ѣтом и ни ѡт когоже непотѣ[кнovenно по
 рѣчи господетка]-ми, почажше ѡт ѡкчїего [кама, ѡт скнїего кама,
 5 ѡтѣ к]ѣларетка, ѡт винарѣтка, [ѡт сѣно]коснѣ, ѡт посады, ѡт
 глобы, ѡт дѣ[жмы, ѡт покови и ѡт п]одкоди и ѡт ннїх сѣж-
 ках и даждах, малїх [и келнїх, елнѣ] сѣ нахѡдѣт кѣ самодрѣ-
 жавнїи земли господетка-ми. [И да имѣ не смѣтѣ бан]токати
 ни сѣдѣц, ни глобник, ни бирчїи, ни [ннѣ ннѣто ѡт бо]лѣрѣ гос-
 10 подетка-ми поснѣаемых по млостех и по рабѡ[тахъ господетка-ми].

- Еще же и по смрѣти господетка-ми, кого избѣрет Господѣ [Богъ
 быти господнїх] Елашкон Земли, да аще почѣтет и стѣрѣдит.
 [того Господѣ Богъ] да почѣтет и да стѣрѣдит кѣ господеткѣ
 его. Язи ли [разоритѣ и] посрамит и не сѣхранит, того Господѣ
 15 Богъ да посрамит и да [сѣнетѣ зде] тѣлом, а вѣ бѣдѣцїи кѣкѣ
 дѣшеж и да имѣт сѣмѣстїе сѣ Юдж и сѣ Ярїж и сѣ ѡнѣми
 Юдене, еже вѣпнїхъ на Христа спаса, крѣвѣ его на ннѣ и на чѣдох
 ннѣ, еже ест и бѣдет кѣ кѣкѣ. Ямїнѣ.

- И се сѣдѣтелїе: жѣпан Явоул дкорник, жѣпан Нан, жѣпан
 20 Етан и брат моу Ярчїа, Татїа Ерѣва, Токсаба, логѡет Конко,
 Мнѣцѣ кнїтарѣ, Явѣ спатар, Балѣ пахарник и Етоїко комис,
 Бѣшага столник.

Исписа сѣ.....

Іѡн Данѣ кѣкѣдѣ, млостїж бѡжїем господнїх.

- † Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și de Hristos iubitor
 25 și autocrat, Io Dan mare voevod și domn a toată Ungrovlahia
 a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă luminată
 și curată și am dăruit acest atotcinstit și preacinstit, deasupra
 tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele
 30 și slugilor domniei mele, lui Dragomir și fratelui său Albu și lui
 , . . . și lui Vlad și lui Badea și lui Stan fiul lui Vlad, ca să le fie
 moșia numită Merișani. . . . Bațcov și partea lui Bars dela Ve-
 zurari. . . . și partea lui Radomir dela Mănicești, de ocină și de
 ohabă, lor și copiilor lor și nepoților lor și strănepoților lor și de
 35 nimeni neatinse după cuvântul domniei mele, începând dela vama
 oilor, de vama porcilor, de găletărit, de vinărici, de cositul fânului,
 de posade, de gloabe, de dijme, de transporturi și de călăuze și de
 alte slujbe și dăjdii, mici și mari, câte se află în țara autocrată a

domniei mele. Și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici altul nimeni dintre boierii domniei mele trimiși pentru milostenii și pentru prestațiile domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, dacă cinstește și întărește acestea, 5
Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui. Dacă strică și violează și nu păzește, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă, aci cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei cari au strigat asupra lui Hristos Mântuitorul, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, 10
ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Și aceștia sânt martorii: jupân Albul dvornic, jupân Nan, jupân Stan și fratele său Iarciul, Tatul Sârb, Toxaba, logofătul Coico, Mileț vistier, Alb spătar, Balea paharnic și Stoico comis, Bușaga stolnic. 15

S'a scris.....

Ion Dan voevoda din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Documentul este rupt și-i lipsește cam o treime (tot sfertul dela stânga sus și o parte a celui din stânga jos). Muzeul Municipal București. Datat 1428 din cauza divanului identic 20
cu al documentului din 10 Septembrie 1428.

57.

Argeș, 16 Septembrie 1430.

Dan II confirmă slugilor sale, Stoica, Dumitru, Vâlcsan, Mihal, Petru și Șişman, satele Ciurilești, Amarul, Dâmbova, Turcinești și jumătate din Balomirești, cu scutire de dădii și prestații. 25

† ꙗзъ иже къ Христа Бога благочѣрныхъ и благочестивыхъ и Христулюбивыхъ, ѿв Дан великихъ воевода и господинъ, милостѣхъ божѣхъ и божѣмъ дарованѣмъ, владѣху-мъ и господствуюху-мъ къ всенъ земли Уггроклаѣнсконъ и западиннскимъ, Ямлашъ и Фаграшѣ 30
Херцега, благопронзколи господство-мъ, сконмъ благымъ пронзколенѣмъ, чистымъ и скѣтлымъ сръдцемъ, и дарокахъ сжи благошкразнымъ и прѣ-
почтаннымъ, надъ къскымъ чѣсти и дарокъ, настояхъ хрисовѣла, слугамъ господства-мъ, Етонуку и Димитру и Балъксану и Мнхалъ и Петру и Шишману, ꙗко да и и естъ села Чюрилеци и Ямарула и Джамбока 35

10, 11. *Matei*, 27, 25. 35. и Ямарула, adăugat deasupra rândului.

и Түрчиннеци и пол Баломиреци, къ шчинж и шхабж, тѣм и дѣцал
 ихъ, кнѹчетом и прѣкнѹчетом ихъ, почажше шт шкчѣго кам, шт
 скинѣго кам, шт пчеларстка, шт кжбларстка, шт кинарстка, шт
 дижми, шт глобж, шт сѣнокосѣа, шт покоса, шт подкодж и шт
 5 ннихъ слѹжбахъ и поданихъ, великихъ же и малыхъ, шт тѣхъ късѣхъ да
 им ест къ шхабж. И да ихъ не смѣетъ бантѹвати ни сждецъ, ни
 глобеникъ, ни бирчи, ниже шт ннихъ слѹгахъ и работникъ господстка-
 ми поснааемихъ по слѹжбахъ и работахъ господстка-ми. И позаба-
 кикше тѣмъ или тѣхъ людѣмъ, то таковыи иматъ прѣйти велико зло
 10 и шргѣж шт господстка-ми, тако прѣстѣпникъ и прѣслѹшникъ и пос-
 рамителъ и нѣкѣрникъ сѣмѹ хрисовѹлѹ господстка-ми.

Шбачеже и по сѣмрѣти господстка-ми, кѹго избереѣтъ Господѣ
 [Богъ быти господинѣ] Влашконъ Земи, да аще почѣтетъ и ѹтврѣ-
 дитъ сынъ хрисовѹлѣ господстка-ми, и тѹго Господѣ Богъ да почѣ-
 15 тетъ и штврѣдитъ къ господствѣ его. Ище ли разоритъ и попереѣтъ и
 тѹго Господѣ Богъ да разоритъ и да швѣетъ зде и къ бждѣшимъ
 кѣцѣ и шчастѣе да иматъ съ Юджъ и съ Ярѣжъ и съ шнѣми рек-
 шѣимъ Юдее, иже рекоша на Христа Бога, спаса нашего, крѣкъ его
 на нихъ и на чѣда ихъ, такоже естъ и бждетъ въ кѣкы. Иминъ.

20 И скѣдѣтеле: жѹпанъ Бадѣ дѹкорникъ, жѹпанъ Гарандино, лѹгѹ-
 ѡетъ Конко, Балѣ пахарникъ, Негрилъ спатаръ, Штанъ столникъ,
 Штонка комисъ.

Исписа-сѣ къ Яргышъ, месѣца Шептемкрѣю, шѣ данѣ, в лѣтѣ шѣцѣѡ,
 индиктѣиѣнѣ ѡ.

25 † Iu Danъ кѹекуда, мнолостѣмъ божѣмъ господинѣмъ.

† Eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și binecinstitor
 și de Hristos iubitor, Io Dan mare voevod și domn, din mila lui
 Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind în
 30 toată țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți, herțeg al Amla-
 șului și Făgărașului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință,
 cu inimă curată și luminată și am dăruit prezentul hrisov cu
 bună înfățișare și preacinstit, deasupra tuturor cinstelor și darurilor,
 slugilor domniei mele, lui Stoica și lui Dumitru și lui Vâlcesan și
 lui Mihail și lui Petru și lui Șisman, ca să le fie satele Ciurilești și
 35 Amarul și Dâmbova și Turcinești și jumătate din Balomirești,

de ocină și ohabă, lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de dijme, de gloabe, de cositul fânului, de transport, de călăuză și de celelalte prestații și dări mari și mici, de toate acestea să le fie de ohabă. Și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici dintre celelalte slugi și funcționari ai domniei mele trimiși pentru slujbele și prestațiile domniei mele. 5

Și dăunându-le lor sau oamenilor lor, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un călcător și violator și necredincios al acestui hrisov al domniei mele. 10

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, dacă cinstește și întărește acest hrisov al domniei mele și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui. Dacă strică și-l calcă, și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici și în veacul următor și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei ziși Iudei cari au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu, mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, precum este și va fi în veci. Amin. 15

Și aceștia sânt martorii: juân Badea dvornic, jupân Sarandino, logofătul Coico, Balea paharnic, Negrilă spătar, Stan stolnic, Stoica comis. 20

S'a scris la Argeș, luna Septemvrie, 16 zile, în anul 6939 (1430), indiction 9.

† Io Dan voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută, o gaură în mijlocul hrisovului. Arhive Stat, sect. ist., I/34 (Tismana). Cu o traducere de Peșacov (1845). Ștefulescu, *Soc. slavo-rom.*, p. 15—17. Cf. G. D. Florescu, *Divane*, p. 18—19; Hașdeu, *Ark. Ist.*, I—1, p. 73—74; Ghibănescu, *Surete*, I, p. 280—282 *Foaia soc. Românismul*, II, 1871, p. 32—33. 25

58.

30

Fără loc, 1430—1431.

Dan II întărește moșia Fonești.

« 6939 (1430—1431). Dan voevod dă moșia Fonești, < a lui Gurban iuzbașii > ».

Original pierdut. Rezumat în *Cronologia Tabelară*, p. 23 (Nr. 19): Gurban iuzbașa era proprietarul hrisovului în sec. XVIII și nu beneficiarul din vremea lui Dan voevod. 35

18. *Matei*, 27, 25.

59.

Târgoviște, 17 Noemvrie 1431.

Alexandru Aldea dăruiește mănăstirii Dealului satele Alexani pe Ialomița și Razvad, în amintirea tatălului său, Mircea, scutindu-le de toate dările și prestațiile.

† Бѣ Христа Бога благокѣрныи и благочѣстныи и Христолю-
бныи и богоупомазанныи, Іѡ Ілѣксандрѣ коевода и господинѣ,
милостыѣ божіеѣ и божіеѣмъ благымъ произколеніеѣмъ вѣладашѹ-ми
и господсткѹшѹ-ми кѣсенъ земли Оуггроклахѣнсконъ, благопроизколи
10 господство-ми, своимъ благымъ произколеніеѣмъ, свѣтлымъ и чистымъ
срдцемъ господства-ми и даровахъ сынъ и кѣсечистныи и благове-
разныи и прѣпочтанныи, ниже надъ кѣсемы чѣстыи и дарокъ, на-
стожи хрисовѹлъ господства-ми, монастырю вт Дѣлѣ, вѣнтѣли свѣ-
того архіерарха и чюдотворца Николаѡ, іако вѣ животе господ-
15 ства-ми приложихъ монастырю села зовомаа Ілѣзани на Ілѡкниці
и Развадѣ, близъ монастыря, подъ брѣдо, іако да имъ естъ вѣ учинѣ
и кѣ вѣхъбѣжъ монастырю, вѣ вѣчноѣ кѣспомянаніе свѣтопочившихъ
родителѣхъ господства-ми, Мирча коеводе, та потѣмъ и господствѹ-
ми. Почѣвши втъ вѣкѣи кама, втъ свинныи кама, втъ пчеларства, втъ
20 винарства, втъ кѣбѣлѣ вѣхъбѣнааго, втъ дрѣвѣ, втъ сѣнокосіа, втъ глобы,
втъ посади, втъ покова, втъ подкова, рекше втъ вѣсакыхъ слѹжбахъ и
даждавахъ, великихъ же и малихъ, елика сѣмъ нахѡдытъ кѣ земли и кѣ
вѣласти господства-ми, втъ тѣхъ кѣсѣхъ да естъ вѣ вѣхъбѣжъ свѣтому
Никѹлѣ.

25 Кто сѣмъ бѣи покусѣна та бѣи позабавѣи сѣмѣмъ монастырскимъ аще
и вѣасъ едѣи втъ болѣе или втъ слѹгъ господства-ми, то таковоѹмѹ
да мѹ естъ свѣты Николаѣ сѣпрѣнникъ кѣ сѣи кѣкѣ и кѣ бѣдѣи
и хоцѣтъ прѣжти велико зло и вѣргѣжъ втъ господства-ми, како прѣ-
стѣпникъ и неверникъ и посрамѣтелъ сѣмѹ дароканію господства-ми.

30 Ёще же и по смѣрѣты господства-ми, кѣмѹ изволитъ Господѣ
Богѣ быти господинѣ Ёлашконъ земли, да аще поновѣтъ и почѣтетъ
и ѹтѣрѣдитъ и приложѣтъ монастырю свѣтого Николаѣ, то таковоѹмѹ
Господѣ Богѣ да приложѣтъ лета и години господствѹ его. Ёще ли
разорѣтъ и не почѣтетъ и не приложѣтъ монастырю и не ѹтѣрѣдитъ
35 кѣ господствѣ его, то таковааго Господѣ Богѣ да разорѣтъ и да

25. позабавѣи сѣмѣмъ | позабавѣи сѣла. St. Nicolaescu. 33. да | да да.

посрамит и да го убѣтъ здѣ телом и кѣкъ дүшеж и да иматъ
счастьє сѣ Юдѣж и сѣ Ярѣж и сѣ оиѣмъ Юдѣи нѣже рекошѣ на
Христа Бога, спаса нашего, Исуса Христа, крѣвъ его на нѣхъ и на
члѣдохъ нѣхъ, такоже естъ и бѣдетъ кѣкъ кѣкы. Пминѣ.

СѢДѢТЕЛЪ: жупан Ялеулъ, жупан Радулъ Сахакве, Нан Пѣскал, 5
жупан Етанчюл, жупан Ирчюл, жупан Токсаба, жупан Драгон
Банке, лугувет Казан, Балаикүл столник, Бареул пахарник, Етан-
чюл кистѣаръ, Татул комис. Калчо писахъ въ Тръгокници, Новкрѣа
зи, в лѣтъ сум, ендиктън дѣ.

† Ію Ілѣзандръ вѣкѣѣѣѣ, мнлостіѣ божіѣѣѣ господнѣѣ. 10

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și binecinstitor și de Hristos iubitor și unsul lui Dumnezeu, Io Alexandru voevod și domn din mila lui Dumnezeu și cu bunăvoința lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă luminată și curată 15 a domniei mele și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă față și preacinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele mănăstirii dela Dealul, lăcașul sfântului arhierarh și făcător de minuni Nicolae, că în viața domniei mele am dăruit mănăstirii satele numite Alexani pe Ialomîța 20 și Razvad, lângă mănăstire, sub deal, ca să fie de ocină și de ohabă mănăstirii, în veșnică pomenire a sfânt răposatului părintelui domniei mele, Mircea voevod, și apoi și domniei mele. Începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de vinărici, de găleată ohabnică, de copaci, de cositul fânului, de gloabă, de po- 25 sadă, de transporturi, de călăuze, adică de toate slujbele și dăjdiile mari și mici, câte se găsesc în țara și în stăpânirea domniei mele, de toate acestea să fie de ohabă Sfântului Nicolae.

Cine s'ar încumeta să dăuneze satelor mănăstirești, măcar și un fir de păr, dintre boierii sau dintre slugile domniei mele, unuia ca aceleuia să-i fie sfântul Nicolae potrivnic în această lume și în cea viitoare și va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un călcător și necredincios și violator al acestei danii a domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine voințește Dumnezeu să fie domn Țării Românești, dacă înnoiește și cinstește și întărește și adaugă mănăstirii sfântului Nicolae, unuia ca aceluia Dumnezeu

9. ИНДУКТИВН | ДК ИНН.

să-i adauge anii și timpul domniei lui, dacă strică și necinstește și nu adaugă mănăstirii și nu întărește în domnia lui, pe unul ca acela Dumnezeu să-l lovească și să-l nimicească și să-l ucidă aci cu trupul și în veci cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie
 5 și cu acei Iudei cari au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu, mântuitorul nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martori: jupân Albul, jupân Radul al lui Sahac, Nan Pascal, jupân Stanciul, jupân Iarciul, jupân Toxaba, jupân Drăgoi al
 10 Banului, logofătul Cazan, Vlaicul stolnic, Barbul paharnic, Stanciul vistiar, Tatul comis. Calcio, am scris în Târgoviște, Noemvrie 17, anul 6940 (1431), indiction 11.

† Io Alexandru voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Lista martorilor și data, scrise în jurul actului. În colțul din dreapta jos, însemnarea veche * W T C O M E N U
 15 Φαγρ Μηνιαιο *. Arhive Stat, sec. ist., I/36, cu două traduceri, una veche nesemnată, alta de St. Nicolaescu. Altă traducere din 1852 în *Condica Dealului*, Acad. Rom., ms. 1447, f. 90. Indictionul este greșit calculat, pentru anul 1431 (dela 1 Septemvrie), trebuia indictionul 10. Publicat de St. Nicolaescu, *Doc. slavo-române*, p. 209—212 și de același, *Alexandru Aldea*, p. 244—247, regeste în *Cronologia Tabelară*, p. 23 (Nr. 20) și G. D. Florescu *Divane*, p. 21.

60.

Fără loc, 15 Ianuarie 1432.

25 *Alexandru Aldea dăruiește mănăstirii Cozia satul Golești, scutindu-l de toate dările și prestațiile.*

† Eu cel întru Hristos Dumnezeu, binecredinciosul și bine-slăvitoriul și de Hristos iubitoriul, Io Alexandru voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind
 30 toată țara Ungrovlahiei, bine am voit domnia mea, cu a domniei mele bună voință și cu curată și luminată inimă și am dăruit acest prea cinstit și bine închipuit și decât toate mai cinstit preste toate cinstitele daruri, acest hrisov, mănăstirii părintelui domniei mele, celui ce întru sfânta odihnă s'au mutat, Mircea voevod, Coziia,
 35 carê iaste hramul Sfintei Troițe, pentrucă am adaus satul ce să

6—7. Matei, 27, 25.

numeaște Goleștii, ca să fie metoh călugărilor, spre venerică pomenire părinților domniei mele, ohabnic, începând dela vama de oi și de rămători și de stupi și de găletărie și de vinerici și de dijmă și de gloabe și de cosit de fân și de cără și de podvăze și de alte slujbe și dări mari și mici, oricâte vor ieși întru însuși stăpânirea țării domniei mele. De acêlea și de toate să fie slobozit în vâci și să nu îndrăznească a-i supăra, nici ispravnic, nici globnic, nici birari, nici dintr'alte slugi sau slujbași ai domniei mele, care sânt trimiși pe la slujbele și lucrurile domniei mele. Iar care-i vor supăra pre aceia sau pre acei oameni, unii ca aceia vor lua mare pedeapsă și urgie dela domniia mea, ca un călcătoriu și neascultătoriu și rușinătoriu și necredincios acestui hrisov al domniei mele. 5

Și adecă și după moartea domniei mele, pre carele vor alêge Domnul Dumnezeu a fi domnu Țării Rumânești, de va cinsti și va întări acest hrisov al domniei mele, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească, iar de va strica și va călca, pre acela Domnul Dumnezeu să-l sfărâme și să-l strice, aicea și în veacul cel viitoriu și să aibă parte cu Iuda și cu Ariia și cu ceialalți necredincoși Jidovi, carii au strigat asupra mântuitorului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra fecărilor lor, care le iaste și va fi în vâci. Amin. 10

Și mărturiile: jupan Albul, jupan Nan, jupan Stanciul și Radul al lui Sahac i Dragomir al lui Berendei, jupan Stan și frate-său Dančul, Nan Pascal, Tatul Sârbul, logofătul Voinea, Stoica mecenosa, Mircea stolnic, Radu vistier. 20

S'au scris Ghenarie 15, la leat 6940 [1432].

Traducere în Condica veche a Coziei (Nr. 18). Arhive Stat, f. 365 v. Publicat de St. Nicolaescu, *Alexandru Aldea*, p. 28—29. Regest. Florescu, *Di-vane*, p. 21. 30

61.

Târgoviște, 15 Martie 1433.

Alexandru Aldea întărește mănăstirii Bolintinu, din pădurea mare, pe Argeș, daniile făcute de înaintașii lui, satul Bolintin și scutire de vinăriciu. 35

21. Matei, 27, 25.

a) « 6941 (1433) Mart 15, Târgoviște. Hrisovul lui Alexandru duce și domn, fiul lui Mircea duce și domn, prin care zice că urmând și el moșilor și străbunilor săi, domnii Basarabești ai Țării Românești, a dat acest hrisov mănăstirii < Sf. Nicolau > ».

5 b) « 6941 (1433), Mart 15. Alexandru voevod sin Mircea voevod Basarabă, mănăstirii Bolintinu < schitul mănăstirii lui Mihai-Vodă >, să fie iertată de vinăriciu; și s'au scris în Târgoviște ».

10 c) « 1433 (6941), Mart 15. Hrisov lui Alecsandru marele voievod, ce-l dă mănăstirii din pădurea cea mare, unde este Buna Vestire, preste apa Argeșului, înprotiva Bucșanilor, ca să-i fie satu ce să numește Bolintinu, jumătate, i proci ».

Rezumate în I. Brezoianu, *Vechile instituțiuni*, p. 234, citând Condica Mănăstirii Mihai-Vodă, p. 279, condică azi dispărută (a) (Hramul Sf. Nicolae este al mănăstirii Mihai-Vodă, căreia i-a fost supus Bolintinul). *Cronologia*
15 *Tabelară*, p. 23—24, Nr. 21 (b) și Arhive Stat, M-reă Mihai-Vodă, pachet VIII/70 (*Sineturile moșiei Bolintinu ce se află trecute în condica mănăstirii*) (c). I. Ionașcu, în *Revista Istorică Română*, VII (1937), p. 333.

62.

Târgoviște, 25 Iunie 1436.

20 *Alexandru Aldea întărește mănăstirii Cozia toate satele, indicate anume, toate bălțile, vămile, morile și Țiganii (300), câte i-au fost dăruite de Mircea voevod, scutindu-le de toate dările și de toate prestațiile.*

† БЛ҃ГІИ ДУХОМ БОЖІЕМ КОДАТ-СА, СИ С҃ЖТ СЫНОВЕ БОЖІИ, РЕЧЕТ
25 БОЖЕСТВЕННЫИ АПОСТОЛѢ, ЕМУЖЕ КЪ СЛѢД ТЕК҃ШЕ НИЖЕ ПРАВДѢ ЛЮБИ-
ТЕЛѢ И ПОДКИГОМ ДОБРЫМ ПОДКИСАЮЩИИ А СА, ЖЕЛАЕМЪА КЪЗПРѢШІАЖ
ЖИЗНѢ; ЗЕМЛѢНЫХЪ ЗЕМЛИ ИСТАКАЮШЕ И НА НЕБЕСИ ПРѢЛОЖИШЖ-СА,
БЛАЖЕНЫ ОН ГЛАС РАДОКАНІА УСЛЫШАЮШЕ, ЕГОЖЕ И ПРИСНО СЛЫШЖТ:
„ПРІИДѢТЕ БЛАГОСЛОВЕНИ Г҃УЦА МОЕГО, НАСЛѢДСТК҃УИТЕ ОУГОТОВАНОЕ
30 КАМ ЦАРСТВО ОУ ЛОЖЕНІА МИРУ“⁴. НИМЖЕ И АЗЪ, КЪ ХРИСТА БОГА БЛАГО-
ЧАСТИКЫ И ХРИСТОЛЮБИКЫ И САМОДРѢЖАКНЫИ КРЕКОДА И ГОСПОДИНЪ
КЪ ВСЕИ ЗЕМЛИ УГ҃РОКЛАХ҃ИНСКОИ, ІОУ АЛЕКСАНДРѢ, ЕДИНКО ПО СИЛѢ ПОСЛѢ-
ДОКАТИ ИЗКОЛНХЪ, ПРОСЛАКІТИ ПРОСЛАКЛѢШАГО МА БОГА И НА ПРѢСТОЛѢ

24. речет | ре. 25. божественныи | бжтвенныи. апостолѣ | апла.

родителѣ мѡнѡхъ съ славожъ кѣзнеша. Тѣмже благопронзколи господ-
ство-мѣ шенокити сѣи хрисокѡлъ господства-ми и даровахъ скѣтому
монастирю, шентѣли съшесткѣи Свѣтаго Дѹха, еже ест монастирь
ѡт Козѣла, ѡко да сѣи села по именѹ : Калиманеши и Жибѣлѣ и
Броджѣни, Свѣла и Богданеши, Лѹичѣни, Хинатеши и Бѹкѹреши, 5
Божѹрѣни и Сѡтѣни, Боджстрица, Миклаѹшеки, Кжарѣ, Кѹрило,
Грѣданокѣи, Чокжнеши и Сѣанеши, кѣ шчинж и кѣ шхабж томѹ
скѣтому монастирю, ешеже и III Яцигане, да сѣи тыѣзи чѣлѣди
за потрѣбж монастирю, да даждѹкажт и да слѹжжт монастирю.
И мѣсто на Прахѡкѣ водна съ кодѣницж и съ црѣккж и кала на 10
Ченѹне и блато Мамниѡ ѡт Сѡрата горѣ кѣса блатѡ и грѣла, кѣса
блатѡ елика дрѹжжт ѡт Мамниѡ, почакше ѡт Сѣпатѹла, кѣса
блатѡ елика сѡ нахѡджт до ѹсти Іалокини, тако и съ села нже
сѣи на блатѡхъ : Карарѣни и Лѹминѣни и Корнѣл ѹ Жогов и коде-
ница на Каталѹи съ сѣлом, како то ест подвигижа и сѣидала 15
тонзи монастирь скѣтопочикши Мѣрча коекода и дарокал и при-
ложилѣ сѣи кышеписанаа томѹ скѣтому монастирю, ѡко да ест пица
божесткенимъ инокомъ кѣ кечное вѣспомянанѣе скѣтопочикшихъ гос-
подинѣхъ Ыггроклахѣнскихъ, родителѣмъ господства-ми.

Такожде понавѣт и поткрѣждат господство-ми сын хрисокѡлъ 20
господства-ми, ѡко каре цѡ да ест достоанѣе, или ѡт села, или ѡт
блатѡ, или ѡт Яциганы, кѣсакы да сѡ карокат ѡт достоанѣе мо-
настирско, и сѣдиц, и глобеник, и джорник, и камеш и бирчи и
кѣсѣкы слѹга и болѣрини господства-ми поснадемихъ по мѡлостѣхъ
и по работахъ господства-ми, или ест кинарич, или кжбларѣ, или 25
камешни пчѣлам, или скини, или шслѹхарѣ, или сѣнаре, кѣсакы да сѡ
карокат и да стѡит далече, єдини клас да не сѣмет позабакит калѹ-
герѡм и достоанѣю нѹ и людемъ нѹ. Понеже кон се би покѹсна да
прѣстѣпнит сѣи хрисокѡлъ господства-ми, да и позабакит, то тако-
вому да ест съпостатиникъ съшесткѣи Свѣтаго Дѹха и кѣ шргѣла 30
господства-ми да шмерет, како некерникъ и прѣстѣпиникъ сѣмѹ хрисо-
колѹ господства-ми.

Сѣлачежи и по смрѣты господства-ми, кѡго изколинт Господѣ
Богѣ быти господинѣ Влашконъ земли, да аще понокит сѣи хрисо-
кѡлъ господства-ми, и придадетъ шгодоѣ монастирю, тѣмго Господѣ, 35
Богѣ да ѹкрѣпит и ѹткрѣдитъ кѣ господстве єго. Аще ли разоритъ
и посрамитъ, такоаго Господѣ Богѣ да разоритъ и да ѹбѣетъ, зде

4. сѣт | сѣт. St. Nic. 11. Мамниѡ | мамини. St. Nic.

тѣломъ и къ бж҃дѣшии кѣк дүшеж и да мѹ ест съпостатникъ
скѣтаа и жиконачалнаа Троица и да иматъ үчастыи съ Юдж и
съ Йрѣмъ и съ ѡнѣми Юдинъ иже рѣкошѣ на Христа Бога спаса
нашего, крѣкѣ его на нихъ и на чадѣхъ ихъ, такоже ест и бж҃детъ
5 къ кекы. Ѳминѣ.

И се скѣдѣтеле: жупанъ Ялевѹл и Радѹлѣ Гахакѡвѣ и Станчюл
братъ Мирчекъ и Бѣлѣксанъ Флорекъ и Радѹлъ Борчекъ, Нанъ Паскалъ, Татѹлъ
Гръбѹлъ, жупанъ Іарчюл. Станча спатарѣ, и Станчюлъ кистѣарѣ,
Бѣанка столникъ, Бѣрбѹлъ пахарникъ, Казанъ ѡвгѡѡетъ и азѣ Калчо пи-
10 сахъ къ настоѡщи столѣ Тръгокици, Юнинъ кѣ, вѣ лѣто х҃ицмд,
ендѣктѣи кѣ.

† Іw Ялевандръ коюода, милостѣмъ божѣмъ господинѣ.

† Câți se poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceștia sânt fiii lui
Dumnezeu, spune dumnezeiescul apostol, căruia pe urme mergân-
15 du-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc spre cele bune,
au dobândit viața dorită, cele pământești lăsându-le pământului
și mutându-se în ceruri, auzind acel fericit glas de bucurie, pe
care veșnic îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui meu să moște-
niți împărăția gătită vouă dela întemeierea lumii ». Căroră și eu,
20 întru Hristos Dumnezeu binecinstitor și de Hristos iubitor și
voevod și domn autocrat în întreaga țară a Ungrovlahiei, Io Ale-
xandru, precât mi-a fost cu putință a le urma, am voit să pro-
slăvesc pe Dumnezeu, care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat
cu slavă în scaunul părinților mei. Deci a binevoit domnia mea
25 să înnoiesc acest hrisov al domniei mele și am dăruit sfintei mănă-
stiri, locașul Coboririi Sfântului Duh, care este mănăstirea dela
Cozia, ca să-i fie satele anume: Călimănești și Jiblea și Brodățeni,
Seaca și Bogdănești, Lunceni, Hinățești și București, Bujoreni și
Olteni, Vodaștrița, Micleușevăț, Cărarea, Curilo, Gârdanovăț,
30 Ciocănești și Stănțești, de ocină și de ohabă acelei sfinte mănă-
stiri. Încă și 300 de Țigani să fie sălașele acelea pentru nevoile
mănăstirii, să dea dajde și să slujească mănăstirii și locul pe apa
Prahova, cu moară și cu biserică și vama la Genune și balta Ma-
mino dela Orla în sus, toate bălțile și gârlele, toate bălțile câte țin

2. үчастыи | үчтыи. үчнтыи. S. Nicolaescu. 7. Юнинъ | йю. 13. Pavel, Ro-
mani, 8, 19. 15. Pavel. Romani, 2, 7. 18—19. Matei, 25, 34. 23. Ioan,
13, 32.

de Mamino, începând dela Săpatul, toate bălțile câte se găsesc până la gura Ialomiței, precum și cu satele care sânt la bălți: Carareni și Lumineni și Cornul la Jogov și moara la Catalui cu satul, precum a ridicat și a zidit acea mănăstire, sfânt răposatul Mircea voevod și a dăruit și a adăugat aceste mai sus scrise acestei sfinte mănăstiri, ca să fie de hrană dumnezeieștilor călugări spre veșnică pomenire a sfânt răposăților domni ai Ungrovlahiei, părinții domniei mele. 5

De asemenea înnoiește și întărește domnia mea acest hrisov al domniei mele, ca orice este averea, sau din sate, sau din bălți, sau dela Țigani, fiecare să se ferească de averea mănăstirii, și judecător și globnic și dvornic și vameș și bircei și orice slugă și boier al domniei mele trimiși după milostenii și după prestațiile domniei mele, sau este vinăricer, sau găletar, sau vameși de albine, sau de porci, sau osluhari, sau cei pentru fân, fiecare să se păzească și să stea departe, cu un fir de păr să nu cuteze să dăuneze călugărilor și averilor și oamenilor lor. Pentru că cine s'ar încumeta să calce acest hrisov al domniei mele și să le dăuneze, aceluia să-i fie potrivnică Coborîrea Sfântului Duh și să moară în urgia domniei mele, ca necredincios și călcător al acestui hrisov al domniei mele. 10 15 20

Încă și după moartea domniei mele, pe cine voiește Dumnezeu să fie domnul Țării Românești, dacă înnoiește acest hrisov al domniei mele și mai adaugă orice mănăstirii, pe acela Dumnezeu să-l întărească și să-l confirme în domnia lui.

Dacă strică și violează, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă, aici cu trupul și în veacul viitor cu sufletul, și să-i fie potrivnică sfânta și de viață începătoarea Troiță și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei cari au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu, mântuitorul nostru: sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, precum este și va fi în veci. Amin. 25 30

Și aceștia sânt martori: jupân Albul și Radul al lui Sahac și Stanciul fratele lui Mircea și Vâlcsan al lui Florea și Radul al lui Borcea, Nan Pascal, Tatul Sârbul, jupân Iarciul, Stancea spătar și Stanciul vistier, Vlaicu stolnic, Barbul paharnic, Cazan logofăt și eu Calčo am scris în prezenta capitală Târgoviște, Iunie 25, anul 6944 (1436), indiction 12. 35

† Io Alexandru voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, secf. ist., I/37. cu traduceri de G. Peșacov (1843) și St. Nicolaescu. Publicat de St. Nicolaescu, *Alexandru Aldea*, p. 266—270 cu data 6942 (1434). Regest. Florescu, *Divane*, p. 22. Indictionul, ca și la celălalt hrisov al lui Alexandru Aldea (mai sus Nr. 58) este greșit (trebuia, 14). Docan, *Elemente cronologice*, p. 37 (389) admite, după indiction, data 6942, dar ultima cifră a (4), este foarte lizibilă.

63.

Fără loc și dată (1431—1436).

- 10 *Alexandru Aldea poruncește sătenilor din Boruși să fie ascultători proprietarului lor, jupân Voicu, din casa domnului.*

Iw Ялѣѡандръ коекода и господинъ късен земли Оугроклахѣнскон, пишеть господство-ми до кас, Борѡша[нъ . . . , та]кози ки врнѡсѡтъ господство-ми, тако п[очѣтеномѡ] и мнѡго послѡжнѡшомѡ по кж[цѣи] господства-ми], жѡпанѡ Бонкѡ, тако да мѡ с[тѣ] послѡшнѡ . . . ,] понеже мѡ стѣ стара вчина, п[рака] . . . , послѡ]шатѣ и почитатѣ, колнко . . . , ино да нѣст по врнѡмѡ господства-м[и].

† Iw Ялѣѡандръ коекода, [мнѡстѣмъ божѣмъ господинъ].

- 20 † Io Alexandru voevoda și domn a toată țara Ungrovlahiei, scrie domnia mea către voi, Borușanilor . . . , astfel vă poruncește domnia mea ca cinstitului, celui ce mi-a slujit mult, din casa domniei mele, jupânului Voicu, să-i fiți ascultători . . . , pentrucă-i sântei vechе moșie dreaptă . . . , să-l ascultați și să-l cinstiți, cât . . . ; altfel să nu fie, după porunca domniei mele.

- 25 † Io Alexandru voevod din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie, deteriorat. Pecete aplicată, căzută. Arhive orășenești Brașov, Nr. 309. Publicat de I. Bogdan, *Relațiile*, p. 54; St. Nicolaescu, *Domnia lui Alexandru Aldea*, p. 41; Gr. Tocilescu, *534 documente*, p. 38. Întregirile sunt făcute de noi; câteva se aflau și în edițiile precedente.

30

64.

Fără loc și dată (1431—1436).

Alexandru Aldea poruncește lui Bratul al lui Sumarin să înapoieze calul pe care l-a luat dela Lălu.

- 35 † Iwn Ялѣѡандръ коекода и господинъ късен земли Угрокла-хѣнскон, сынъ Минча коекодѡ пишеть господство-ми Братѣлѣ Сѡмаринкѣ и такози ти врнѡсѡтъ господство-ми: тѣка цѡ си ѡзѡл

кѡнъ лѡлѡ, поскоро да мѡ го кратиш, инако да не смѣешъ зчинити,
по шризмѣ господства-ми.

† Іѡ Ілѣксандръ кѡековда, милостѣа божіеа господинѣ.

† Ion Alexandru voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei,
fiul lui Mircea voevod, scrie domnia mea lui Bratul al lui Sumarin 5
și astfel îți poruncește domnia mea: calul lui Lalu pe care l-ai
luat de aci, îndată să i-l înapoiezi, altfel să nu cutezi să faci, după
porunca domniei mele.

† Io Alexandru voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie, pecete aplicată. Acad. Rom., XXI/201. Publicat de D. A. 10
Sturdza, *Documente la Wiesbaden*, p. 9 (245) (traducere de B. P. Hașdeu și
facsimil, Nr. 3); I. Bogdan, *Relațiile*, p. 49; Tocilescu, *534 documente*, p. 29;
St. Nicolaescu, *Domnia lui Alexandru Aldea*, p. 40—41.

65.

Târgoviște, 20 Ianuarie 1437. 15

*Vlad Dracul întărește slugii sale, lui Roman, nepotul boierului
Stanciu satele din țara Făgărașului, Voivodeni și Săsciori-Loviștea
și partea lui Baicu și a lui Vlad din Sâmbăta de sus, cu muntele
Moșul și apa Făgărașului, scutindu-i de toate dările și prestațiile
între cari și dijma oilor de peste Olt.* 20

Egy igaz Istenben Kristusban igaz hittel lévő, és Christust
szerető Joan Vlad Isten keghelméből vajvoda, és az Istentől fel
kenetetett egyedül ur, isteni jó akaratbol, és birája az egész Oláh
Országnak az havasokon, az Omlásnak, és Fogarasnak herceze,
az én uraságom jó akaratjából, és jó akaratombol, tiszta és igaz 25
szivemből, világos elméméből ajándékoztam az én uraságombol,
ez egész ajándékozott, és igen tisztességes, és minden ajándékoknál
tisztességessebb uraságom levelét az én uraságom szolgájának
boer Sztancs öcsének Románnak, hogy legyen nekiek örökségek,
két falujok, úgy mint: Vajdafalva, és Sessori-Lovistyén, és Felső 30
Szombatfalván a Bajkul, és Vlád része, a Mosul nevű havas, és a
Fogarasi viz ezek legyenek övék örökösen állandóképpen, gyerme-
keiké, fioké, unokájoké, és unokájoknak unokáié, senki őket ne
akadályozza, senki töllek el ne vegye, se az én uraságomnak 35
dejében, se az én első-szület fiamnak idejében. Uraságomnak

- végeig Myrcza és Vladul szekerességtől, és más mindenféle szolgálatoktól mentek legyenek, az Olt felett juhoknak, sertéseknek, méheknek détmájától mentek legyenek, csendességek, és nyugodalmak legyen a köbölnek fizetésétől, bor dézmától, széna fizetéstől, posta ló adástól, mindenféle szolgálattól, és adózástól, minden nagyoktól, és minden kicsinyektől, amik lesznek, a mi töllünk birandó országunk birodalmába, és az én uraságom idejében, vagy uraságomban ne legyen bántódások, se tisztéktől, se valami hatalmasaktól, se adoszedőktől, egy szóval senkitől, kik az én uraságom szolgálatjába küldetnek, mert valaki megpróbálna, hogy erőszakos lenne rajtok, csak egy hajszalokat is illelné, az olyan nagy nehézséget vészen, és haragját az én uraságomnak, mint egy tökéletlen, és meg nem becsülője az én uraságom levelének. De ugyan halála után az én uraságomnak, a kit az Ur Isten választ, hogy az Oláh országnak Ura legyen, az én uraságom szives törzsökéből, vagy az atyafiak közül, vagy a mi büneinkért más féle nemzet, ha megbecsüli, és megújítja, öteteis megtisztelje meg is orósitse az Isten az ő Uraságában. De ha felbontya, és meg nem becsüli, az Ur Isten verje meg, és sebesítse meg itt, és a jövőendő életben, és legyen átkozott az 318 szent atjáktól a kik Nycaeban öszve gyűltek volt, és Judással s Ariussal legyen öröksége, és azokkal kik kiáltozták az Isten Christusnak, az ő vére legyen rajtok, és az ő fiain, a mely meg vagyon és leszen mind örökké. Amen.
- 25 Ezen dologban bizonyosságok: Vajkul vornik ur, Thodor ur, Nán ur, Sztancsul, és Myrcza-bátja, Rácztatul, Pratyá, és Sztáncsul Honoj, Kojka vijsztyr, Szémen asztalnok, Mányok pohárnok, Badea lovászmester, Stefan az íródeák, és Mikaila. Datum Targoviste mense Ianuario die 20, anno 6945.
- 30 Én Vlád Vajda Isten kegyelméből valo ur.

- Intru Hristos Dumnezeu adevărat, credincios adevărat și de Hristos iubitor, Ioan Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu auto-
 35 crat și unsul lui Dumnezeu, din bunăvoința lui Dumnezeu stăpânitorul a toată Țara Românească și al părților de peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg, am dăruit din bunăvoia domniei mele și cu bunăvoința mea, cu inima curată și adevărată, cu mintea luminată, dă domnia mea această scrisoare a domniei

26. bátja, Rácztatul/bátja Rácztatul. 28. Badea/Bagyo. 29. 6945/6940.

mele dăruită deplin și foarte cinstită și mai cinstită decât toate darurile, slugii domniei mele, lui Roman, nepotul boierului Stanciul, să le fie lor moștenire două sate, anume Voivodeni și în Săsciorii-Loviștea și în Sâmbăta de Sus partea lui Baicul și a lui Vlad, muntele cu numele Moșul și apa Făgărașului. Să fie lor 5
acestea în veci statornice, lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților lor, să nu-i prigonească nimeni, să nu le ia nimeni ceva dela ei, nici în vremea domniei mele, până la sfârșitul domniei mele, nici în vremea fiilor mei primi născuți, Mircea și Vladul. Să fie scutiți de cărăușie și de toate celelalte slujbe, să fie scutiți 10
de dijma oilor peste Olt, de a porcilor, albinelor, să aibă parte și odihnă de plata găleatei, de dijma vinului, de plata fânului, de darea de cai pentru poștă, de tot felul de slujbe și dări, atât de cele mari, cât și de cele mici, cari vor fi în țara stăpânită de noi și în vremea domniei mele, adică în domnia mea. Să nu fie supărați 15
nici de slujbași nici de dregători, nici de strângătorii de dare, cu un cuvânt de nimeni dintre cei cari sânt trimiși în slujba domniei mele, căci de va încerca cineva să-i prigonească și le-ar atinge chiar numai un fir de păr, acela va lua mare supărare și mânia domniei mele, ca un necredincios și necinstitor al scrisorii domniei mele. 20

Încă și după moartea domniei mele, pe cine-l alege Dumnezeu să fie domnul Țării Românești, din neamul iubit al domniei mele sau dintre rudenii sau pentru păcatele noastre din alt neam, dacă o cinstește și o înnoiește, să-l cinstească și să-l întărească 25
și pe el Dumnezeu în domnia lui. Dar dacă o strică și n'o cinstește, să-l bată Dumnezeu și să-l nimicească aici și în viața viitoare și să fie blestemat de cei 318 sfinți părinți cari se adunaseră la Nikeia și să-i fie moștenirea cu Iuda și cu Arie și cu acei cari au strigat asupra lui Isus Hristos, ca sângele lui să fie asupra lor și asupra 30
fiilor lor, ceea ce este și va fi până în toți vecii. Amin.

Mărturii al acestui lucru: jupân Voico vornic, jupân Todor, jupân Nan, Stanciul și Mircea fratele mai mare, Tatul Sârbul, Pratea și Stanciul Honoi, Coica vistier, Semen stolnic, Mănioc paharnic, Badea comis, Ștefan grămatic și Mihăilă. 35

S'a dat în Târgoviște, luna Ianuarie, ziua 20, anul 6945 (1437).

Eu, Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- Reprodus după I. Pușcariu, *Fragmente istorice*, IV, p. 50—52. Publicat și în *Transilvania*, 1873, p. 5 și în Hurmuzaki, *Documente*, II/2, p. 572. Traducerea ungurească din 1727 e datorită protopopului Toma Szviridovici, evident după un original slav. Nota traducătorului arată că originalul era scris cu litere sârbești, pe pergament și cu pecete atârnată. Originalul se afla în arhiva mănăstirii din Cluj. Datoresc traducerea românească amabilității profesorului A. P. Todor. Toate edițiile precedente dau data 6940 (1432). Ea trebuie corectată din cauza omiterii cifrei unităților: 6945 (1437), dată care corespunde cu divanul și cu domnia lui Vlad Dracul; cf. Al. Al. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea*, p. 45 și G. D. Florescu, *Divane*, p. 25.

66.

Târgoviște, 15 Iulie 1437.

Vlad Dracul întărește mai multor moșneni satul Mărgineni în Țara Făgărașului, cu moară, scutindu-i de toate dările și prestațiile.

- 15 Întru Hristos bine credincios și binecinstit și iubitoriu de Hristos, Io Vlad voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu darul dumnezeiesc domn și stăpânitoriu a toată țara Ungro-română și a plaiurilor și domn herțeg la Amlaș și la Făgăraș, bine am voit domnia mea cu voință curată și luminată, cu inimă bună, că am
- 20 dăruit acest cinstit și prea cinstit de acum încolo hrisov, slugilor mele, Stan sin Tatul și Ursul și Radul Stan sin Bâra și Godea, întru stăpânirea satului Mărgineni, celora și fiilor lor și nepoților lor și prea nepoților lor, pân în viața prea nepoților fiilor lor, le dăm în Mărgineni cu ocină, cu moară, cu pământ de arătură,
- 25 de cosit, cu pădure, cu munți. [Și să fie scutiți], începând dela goștinit, dela oierit, dela vierit, dela muște sau albine, dela gloabe, dela dișmă, dela fânație, dela poiană, dela poște, dela slușbe mari și mici, dela câte se află întru stăpânirea domniei mele, din acestea toate dăm în Mărgineni. Pentru aceasta să nu îndrăz-
- 30 niți să faceți imperechere, nici să-i globiți, nice nimica să nu luați dela slugile lor carii să vor trimite după milostenie sau după alte slujbe. Dară de s'ar înșela cineva ca să-i zăbovească, acela mare rău și plată va lua, ca un necredincios.
- 35 Și după moartea domniei mele, iată Dumnezeu bine au voit ca să fie domn Țării Rumânești, sau din roada inimii, sau din

34. domniei mele/domniilor.

rudenii, sau pentru păcatele noastre din alt neam sau seminția, de va rădica Dumnezeu domn, de va întări și va cinsti aceasta, să-l întărească Dumnezeu întru domnia lui. Iară de-l va strica, să-l strice Dumnezeu și să-l bată aicea trupește și în veacul cel viitoriu sufletește și să aibă împărțășire cu Iuda și cu Aria, cu fără de legiuitorii Jidovi cari au strigat pentru răstignirea lui Hristos, sângele lui spre ei și spre feciorii lor. Amin.

Mărturie pentru hrisovul acesta a fost: jupan Voicul, jupan Tudor, jupan Nanul, jupan Stan, jupan Radul Borce, jupan Nan Pascal, jupan Dimitrie spătar, jupan Stoica postelnic, jupan Simeon stolnic, Miclea păharnic, Badea comis, Ștefan logofăt. Scris în orașul domnii, Târgoviște, meseața Iulie, zile 18, vlead 6945 (1437). Io Vlad voevod.

Reprodus după I. Pușcariu, *Fragmente Istorice*, IV, p. 55—57, care publică traducerea românească din 1752, făcută în București la școala din Sfântul Gheorghe-Vechiu, după originalul slavon pierdut, precum și o traducere ungurească din 1758, ambele în posesia familiei Urs. Pentru dată, cf. G. D. Florescu, *Divane*, p. 26—27.

67.

Târgoviște, 1 August 1437.

Vlad Dracul întărește boierilor Rutaș, Coica, Novac și Strațimir satele Dobrușa, Șerbănești, Mamul, Corăești, Urbuești și Ionești. Fiii acestor boieri, Cornea, Dragomir și Stan, vor avea parte de stăpânire numai asupra celor trei din urmă sate. Satele sânt scutite de toate dările și presfațiile.

Întru Hristos Dumnezeu, binecredinciosul și iubitorul de Hristos însumi stăpânitor, Io Vladul Voevod și domn, cu mila lui Dumnezeu stăpânind și domnind toată Țara Rumânească și laturilor plaiurilor Almașului și Făgărașului herțeg, bine am voit domnia mea, cu a mea bunăvoință și cu curată și luminată inimă și am dăruit domnia mea acest întru tot cinstit hrisov slugilor și boierilor domnii mele, Rutaș și Coicăi și lui Novac i lui Strațimir, să le fie lor satele anume zise: Dobrușa i Șerbănești și Mamul și Corăeștii și Urbueștii și Ioneștii. Așa și fečorilor lor, Cornei și lui Dragomir i lui Stan să le fie preste aceste trei locuri,

1. Matei, 27, 25.

care mai la urmă am zis, întru moștenire și ohabnice lor și fecărilor lor, nepoților și strănepoților lor, până în vieața domnii mele și până în vieața fiilor domnii mele, Mircea și Vladu.

5 Și să fie în pace de vama oilor și de vama porcilor și de albi-nărit și de găleată și de vinărice și de cositul fânului și de podvoaze și de toate slujbele și dăjdiile mari și mici, care sânt și se gădesc în însuși stăpânirea țării domnii mele, și să nu-i bântuiască nici judecători, nici globnič, nici birari și niminea alții din boerii și din slugile domnii mele, carii vor fi trimiș după mile și lucrurile domnii mele.

10 Căci cine să va ispiti a le face supărare, măcar și un păr, unul ca acela va avea a lua mare răutate și urgie dela domnia mea, ca un necredinčos și rușinător hrisovului domniei mele.

15 Incă și după moartea domniei mele, pre carele va alege Domnul Dumnezeu a fi domn Țării Rumânești, din rodul inimii domniei mele sau din neamul domniei mele sau, după păcatele noastre, din alte neamuri, de va cinsti și va întări acest hrisov, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domniea lui; iar de-l va strica și nu-l va cinsti, pre acela să-l bată Dumnezeu Domnul aici și în veacul ce va să fie, și să fie blestemat

20 de 318 sf[in]ți părinți dela Nicheea și să aibă parte cu Iuda și cu Ariea și cu cei ce au zis: sângele lui asupra lor și asupra fecărilor lor, care iaste și va fi în veci, amin.

25 Și mărturii la ačasta: jupan Ianco dvornicu și jupan Tudor și jupan Nanul și Stanciul, fratele Mircei, și Vlăcsan al Florei și Nan Păcal și Stanciu Honoi și Dumitru spătariul și Coica vistierul și Seman stolnicul și Miclea paharnicul și Badea comisul și Ștefan logof.

30 Și am scris eu, Mihail, în Târgoviște, în luna lui Avgust 1 din văleat 6845 (= 1437).

Io Vladul voevod.

L.P

Traducere de Dionisie Eclisiarhul în anul 1812 în *Condica mănăstirii Șerbănești-Marunglavu*, f. 1, la *Eforia Spitalelor Civile*, comunicat de prof. I. Ionașcu.

Vlad Dracul confirmă slugilor sale, Nan, Tatul și Stanciul satul lor Rătești, scutindu-l de toate impozitele și prestațiile.

† Язъ иже въ Христа благовѣрны и благочѣстны и Христу-
любивы, Іо Влад воевода и господинъ въсен земли Ъггровлахинс-
кон и западинскимъ Ямлашъ и Фаграшъ херцег, благопронзколи
господство-ми своимъ благымъ пронзколиниемъ, чистил и скѣтанл
срѣдцемъ и даровахъ сен въсечестны и прѣпочитаны и благообразны 5
хрисовѣла господства-ми слугамъ господства-ми, Нанъ и Татѣлаъ и
Етанчюлаъ, іако да имъ естъ ховизи село Ратеши въ учиниѣхъ и въ
ухабѣхъ, тѣмъ и тѣхъ дѣцамъ, вѣчѣтомъ. Почювши ѡтъ вѣчного
камъ, ѡтъ скниихъ камъ, ѡтъ пчеларства, ѡтъ къбеларства, ѡтъ сѣно-
косиѣхъ, ѡтъ посади, ѡтъ подводи, ѡтъ покоса, ѡтъ тѣхъ въсенхъ да 10
имъ естъ въ ухавѣхъ. И да имъ не смѣети позабавити ни съдеѣ, ни
глобникъ, ни бирчи, ни дрѣвниже нихъ ѡтъ слугахъ ни ѡтъ болѣръ
господства-ми посланемъ по мнлостехъ и по службахъ господства-ми,
понеже кто имъ би позабавилъ аще и ѡ власъ едины, то таковы имати
прижти велико зло и великъ шрѣжъ ѡтъ господства-ми, іакоже не- 15
кѣрникъ и прѣслушникъ и посрамитель снѣмъ хрисовѣлау господства-ми.

Ъбачеже и по смръти господства-ми, когоже пронзколилъ
Господъ Богъ бити господинъ Ълашконъ земли, ни ѡтъ плода срѣ-
дичнаго господства-ми, ни ѡтъ сѣродникъ господства-ми, та аще
поновитъ и стѣжрѣдитъ, того Господъ Богъ да стѣжрѣдитъ и да 20
шкрѣпитъ въ господствѣ его, аще ли разоритъ и того Господъ Богъ
да разоритъ и да шбнетъ зде тѣломъ, а въ бѣдѣшнимъ кѣцѣ дѣшечко
и да имати шчѣстие съ Идѣхъ и съ Яримѣхъ, еже естъ и бѣдетъ въ
кѣкни. Ямни.

Скѣдѣтели: жупанъ Ъонко дворникъ, жупанъ Тудоръ, жупанъ 25
Нанѣлъ, жупанъ Етанчюлъ Мирчекъ братъ, жупанъ Нанъ Паскалъ, жупанъ
Етанчюлъ Хононъ, жупанъ Радѣлъ Борчекъ, Димитрѣ спатаръ, Конка
квиститаръ, Семѣнъ столникъ, Миклаъ пахарникъ, Ъадѣ комисъ, Етефанъ
логофетъ. Никола писахъ.

Бѣтъ шцимѣ, месѣца Яггустъ а дѣнь, въ Тръгокици. 30

† Іо Влад киевѣда, мнлостѣмъ божіемъ господинъ.

† Eu cel intru Hristos binecredincios și binecinstitor și de
Hristos iubitor, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei
și al părților de peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg,
a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și 35

12. Ъггровлахинскон | Ъггровлахинскон. 15—16. никѣрникъ | никѣвѣрникъ. 24. братъ |
братъ. 29. писа | пис. 30. Яггустъ | Ягг.
Т
Г

luminată și am dăruit acest prea cinstit și a tot cinstit și cu frumoasă față hrisovul domniei mele slugilor domniei mele, lui Nan și lui Tatul și lui Stanciul, ca să le fie satul lor Rătești de ocină și de ohabă, lor și copiilor și nepoților lor. Începând dela vama
5 oilor, de vama porcilor, de albinărit de găletărit, de gloabe, de cositul fânului, de posade, de transporturi, de călăuze, de toate acestea să le fie de ohabă și să nu cuteze să-i dăuneze nici judecător, nici globnic, nici biercei, nici alții nimeni dintre slugile sau dintre boierii domniei mele trimiși pentru milostenii și pentru
10 prestațiile domniei mele, pentrucă cine le-ar dăuna, chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și mare urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și violator al acestui hrisov al domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, cine binevoiește Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele, dacă înnoiește și întărește, și pe acela Dumnezeu să-l întărească și să-l confirme în domnia lui, dacă strică și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu
20 Iuda și cu Arie, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martorii: jupân Voico dvornic, jupân Tudor, jupân Nanul, jupân Stanciul fratele lui Mircea, jupân Nan Pascal, jupân Stanciul Hanoi, jupân Radul al lui Borcea, Dimitru spătar, Coica vistier, Semen stolnic, Miclea paharnic, Badea comis, Ștefan
25 logofăt. Nicola a scris. În anul 6945 (1437). Luna August 1 zi, în Târgoviște.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, secț. ist. I/38 (Snagov, XXXI), cu o traducere de Peșacov (1848) și alta de St. Nicolaescu. Pecete atârnată, căzută.
30 Regest. *Cronologia Tabelară*, p. 24 (Nr. 22).

69.

Târgoviște, 10 August 1437.

*Vlad Dracul întărește boierilor Stoilă, Radu, Petru, Bratul, Radul, Neagul, Bucur, Șarban și Stan satul Luciianii, scutindu-
35 de toate dările și prestațiile.*

Vlad vodă pentru boierii Stoilă, Radu, Petru, Bratul, Radul, Neagul, Bucuru, Șarban, «preste Luciiani întru moșie și întru

ohabnicie, lor fečorilor lor, nepoților și strănepoților până în viața domniei mele și până în viața celor întâiu născuți fiii domniei mele, Mircea și Vladul, Și să fie în pace de vama de oi și de vama de rimători și de dijmărit și de vinărič și de găleată, de dijmă, de gloabă, de cară, de podvoadе și de cositul fânului și de toate slujbele și dăjdile mici și mari, câte vă vor afla întru singura stăpânirea domniei mele. Și să nu îndrăznească a-i bântui pre dânșii, nici județii, nici globnicii, nici birarii, nici alții nimenea din boiarii sau din slugile domniei mele ce să vor tri[mite] după trebile și slujbele domniei mele, că, ispitindu-se a-i supăra pre ei, măcar de un păr, va lua mare răutate și urgie dela domniia mea, ca un necredinčos și defăimătoriu hrisovului domniei me[le]». *Blestem pentru cine ar călca dania.* «Și iată mărturii: jupân Voico dvornic, jupân Tudor, jupân Nanul, jupân Stanciul fratele Mircii, jupân Nan Pascale, jupân Stanciul Hanoi, Dumitru spatar, Coica vistiariul, Semen stolnec, Miclea paharnec, Badea comis, [Ștefan] logothet. Și Badea care am scris». *Târgoviște, 10 August 6945 (1437).*

Copie (fragment) în N. Iorga, *Studii și Documente*, VII, p. 46.47, după traducerea lui Lupp dascăl. Fost proprietatea lui G. Ionescu revizor școlar. Regest, Florescu, *Divane*, p. 28. Pasajele în cursive sunt rezumate de d-l N. Iorga.

70.

Târgoviște, 13 August 1437.

Vlad Dracul întărește boierilor Voinea, Radul, Dragomir, Albul, Vâlcsan și Vlaicu satele lor: Lânjești pe Argeș (jumătate), Gornii, Aninoasa, Rugul, Balotești și Găureni, scutindu-le de toate dările și prestațiile.

† Къ Христа Бога благоверныхъ и благочестивыхъ, Іуъ Владъ ковода и господинъ, милостѣжъ божіежъ и божіемъ благомылъ произколеніемъ вѣладажшѣ-ми късенъ земли Оугроклахінсконъ, Ямлашѣ и Фаграшѣ херцежъ, благопроизколи господство-ми и даровахъ съи въсечьстныи надостожиши хрисекъѣжъ господство-ми волѣхъомъ господство-ми, Бо-нихъне и Радѣлѣ и Драгомѣр и Ялѣѣа и Бѣлѣксанѣ и Бѣликѣл, іако да

им ест пол вт Дънжеши вт Яргиш и Горны и Ининоса и Рѣгѣла
и Балотеши и Гьѣрѣне. Тѣж вѣсѣ да им сѣт вѣ вчинж и вѣ
вхѣбж до жикота тѣхъ вѣнчѣтвом и прѣкнѣчѣтвом ихъ, почевши
вт овчи кам, вт скнны кам, вт пчел кам, вт кѣбларстка, вт
5 винарстка, вт джжми, вт сѣнокос, вт таппы, вт подкод и вт
повоз, рекшы, вт малыхъ и великыхъ слѣжбахъ, елика се нахѣдѣт
вѣ самодрѣжакном земан и вѣласти господства-ми, и да им не
смѣетъ бантѣвати ни сѣдец, ни глобнык, ни бирчѣа нѣ ни нихто
вт болѣрѣ великыхъ и малыхъ, понеже хто ли бы позабавыла аще и
10 в клас един, то таковы имѣт прѣмти велико зло и вргѣж вт гос-
подство-ми, ѣко прѣстѣпнык сѣмѣ хрисовѣлѣ господства-ми.

Обачеже и по смрѣти господства-ми, кого избереѣ Господѣ
Богѣ быти господинѣ Блѣшкон земан, или вт сѣрдечнога плода
господства-ми, или вт сѣрдѣдникъ господства-ми или по грѣхѣмъ
15 нашимъ вт иноплемѣнык, да аще почѣтет и оутѣрѣдитъ сынъ хрисо-
вѣлѣ господства-ми и того Господѣ Богѣ да оутѣрѣдитъ кѣ гос-
подствѣ его, аще ли разорит и не оутѣрѣдитъ, и того Господѣ Богѣ
да поразит и збѣетъ зде тѣлашѣ, а ко онъ кѣк дѣшеа и да ест по-
докенъ Юдѣж и Ярю и сѣ внемѣ рекшихъ; крѣкъ его на ныхъ и на
20 чѣдѣхъ ихъ, еже ест и бѣдетъ вѣ вѣкы вѣкѣмъ. Ѳминъ.

Еже свѣдетѣле: жоупанъ Конко дворнык, жѣпанъ Тѣдѣвр, жѣпанъ
Нанѣѣл, жѣпанъ Етанѣѣлъ Мирѣкъ братъ, жоупанъ Нанъ Пасѣалъ, жѣпанъ
Етанѣѣлъ Хонѣн, Димитрѣ спатаръ, Конка прѣтокнѣстѣарѣ, Елеменъ
столенъ, Микѣлѣ пахарнык, Бѣдѣ комѣс, Етеѣфанъ логоѣетъ, азъ Конка
25 писѣхъ вѣ Трѣговищи, Ѳлѣгѣста гѣ, вѣѣтъ хѣсѣлѣ.

† Іѣвъ Блѣдъ вѣвѣвѣдѣ, милѣстѣлѣ божѣемъ господинѣ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bine cinstitor și de
Hristos iubitor, Io Vlad voevod și domn, din mila lui Dumnezeu
și cu bunăvoința lui Dumnezeu stăpânind întreaga țară a Ungro-
30 vlahiei, herțeg al Amlășului și Făgărașului, am binevoit domnia
mea și am dăruit acest atotcinstit prezentul hrisov al domniei
mele boierilor domniei mele, Voinea și Radul și Dragomir și Albul

1. и Горны адаус pe margine. om. Venelin. Рѣгѣла | Рѣгѣла. Venelin. 2. Балотѣши | Болотѣшин. Miletić. 5. вт таппы om. Venelin și Miletić. 7. вѣ | по. Miletić. 8. бантѣвати | бантовати. Miletić și Venelin. 13. Богѣ om. Miletić.

20. чѣдѣхъ | чѣдом. Miletić. вѣкѣмъ | вѣкы. Miletić. Ѳминъ | Ѳм. 22. Нанѣл | нанѣл. Miletić, Начѣ, Venelin. Нанъ Пасѣалъ | Нана Пасѣала. Venelin..

și Vâlcsan și Vlaicul, ca să le fie jumătate din Lânjești pe Argeș și Gornii și Aninoasa și Rugul și Balotești și Găureni. Acestea toate să le fie de ocină și de ohabă cât va trăi domnia mea și cât vor trăi fiii domniei mele și cât vor trăi nepoții lor și strănepoții lor, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de vama stupilor, de găletărit, de vinărici, de dijme, de cositul fânului, de talpe, de călăuze și transporturi, adică de prestațiile mici și mari, câte se află în țara autocrată și în stăpânirea domniei mele și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici altul nimeni dintre boierii mari și mici, pentru că cine le-ar dăuna măcar cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un călcător al acestui hrisov al domniei mele. 5

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii mele, sau din rudele domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și întărește acest hrisov al domniei mele și pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui, dacă strică și nu întărește și pe acela Dumnezeu să-l nimicească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în cel veac cu sufletul și să fie asemenea lui Iuda și lui Arie și cu acei cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în vecii vecilor. Amin. 10 15 20

Aceștia sânt martorii: jupân Voico dvornic, jupân Tudor, jupân Nanul, jupân Stanciul fratele lui Mircea, jupân Nan Pascal, jupân Stanciu Honoi, Dimitrie spătar, Coica protovistier, Semen stolnic, Micle paharnic, Badea comis, Ștefan logofăt. Eu Coica am scris la Târgoviște, August 13, anul 6945 (1437). 25

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, sect. ist., I/39, Mitrop. București, XCIV/1. Pecete atârnată, căzută. Cu două traduceri: una de Lupp, dascăl slovenesc la Șc. Sf. Sava și una nouă din 1901. Publicat de Venelin, p. 77—80 și de Miletić și Agura, p. 122—123. Trad. în *Foaia soc. Românismul*, I (1870), 296. Regeste. Aricescu, *Indice*, Nr. 369 și Florescu, *Divane*, p. 28—29. 30

71.

Târgoviște, 23 August 1437. 35

Vlad Dracul întărește boierului Bodin satul Vlădești, scutindu-l de toate dările și prestațiile.

20. 21. *Matei* 27. 25.

† Бѣ Христа Бога благокрѣны и благочѣстныи и Христолюбивыи,
 Іу Влად коекда и господинѣ, мнлоустѣ божїѣ и божїѣмъ благымъ
 пронзколенїемъ вѣладажцѣ-мн кѣсен земли Оугроклахїнскон, Палашѣ
 и Фарашиѣ херцег, благопронзколен господе-мн, сконмъ благымъ
 5 пронзколенїемъ, и дарокахъ сынъ кесечѣстныи и надстожци хрисокулъ
 господства-мн слѣзе и болѣрниѣ господства-мн, жупановъ Бодниовъ
 съ сыноки си, тако да мѣ сѣтъ Владаци кѣ вчинѣ и кѣ вхѣбѣ,
 до жикота господства-мн и до жикота сынока господства-мн,
 Мирче и Влад и до жикота нѣ, почекшии втѣ вчинѣ камъ, втѣ скни
 10 камъ, втѣ пчѣлѣ камъ, втѣ кѣларствѣ, втѣ кннарствѣ, втѣ днжмѣ, втѣ
 сѣнокосѣ, втѣ дрьвѣ, втѣ сѣнокосѣ, втѣ подквѣ, втѣ покосѣ, рекшии втѣ
 малыхъ и великихъ слѣжебахъ, елика сѣ нахѣдѣтъ кѣ земли господства-
 мн и да имъ не смѣетъ бантѣкати, ни сѣдѣцѣ, ни глобныи, ни
 бирѣа, нѣ ни ни хѣтѣ втѣ болѣрѣ или работныи господства-мн, по-
 15 неже хѣтѣ имъ позабавѣ аще и вѣ влѣсѣ еднѣ, то такоки имѣтѣ прѣати
 велико зѣмъ и вѣрѣ втѣ господствѣ-мн, како некѣрныи и прѣслѣш-
 ныи сѣмѣ хрисовѣлѣ господства-мн.

Бїѣ же и по смѣрѣти господства-мн, кого избѣретъ Господѣ Богъ
 быти господинѣмъ Влѣшконъ земли, или втѣ сѣвѣдѣнаго плѣда гос-
 20 подства-мн, или втѣ сѣрѣднѣмъ господства-мн, или по грѣхѣмъ
 нашимъ, втѣ иноплѣменныи, да аще почѣтетъ и стѣвѣдѣтъ сѣмъ хрисо-
 кулъ господства-мн, и того Господѣ Богъ да вѣтѣрѣдѣтъ кѣ гос-
 подствѣ его, аще ли разорѣтъ и посрамѣтъ, и того Господѣ Богъ да
 поразѣтѣ и посрамѣтъ зѣмъ тѣлѣмъ, а кѣ онъ вѣкѣ дѣшежъ и да естѣ
 25 причѣстныи Іудѣ и Іерѣю и сѣмъ вѣнѣмъ рекшии: крѣвѣ его на нѣхъ
 и на чѣдѣхъ нѣхъ, еже естѣ и бѣдетъ кѣ кѣкѣ. Аминѣ.

Сѣвѣдѣтелѣ: жупанъ Конко дворникъ, жупанъ Тѣдѣвръ, жоупанъ На-
 ноуѣ, жупанъ Станчѣлъ Мирчевъ братъ, жупанъ Нанъ Пасѣлѣ, Станчѣлъ
 30 Хононъ, жоупанъ Прѣкѣ, Димитрѣ спатарѣ, Конка протокистѣарѣ, Се-
 менъ столныи, Микѣлѣ пахарныи, Бадѣ колѣнсѣ, Стефанъ лѣгѣвѣтѣ. Иѣ
 Конка писѣхъ кѣ Трѣговѣниѣ, мѣсѣца Іѣгѣуста кѣ дѣнѣ, вѣтѣ хѣцѣмѣ.
 † Іу Владъ коекда, мнлоустѣ божїѣмъ господинѣмъ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bineinstitor și de
 Hristos iubitor, Io Vlad voevod și domn, d'n mila lui Dumnezeu
 35 și din bunăvoința lui Dumnezeu s'ăpânind toată țara Ungro-
 vlahiei, herțeg al Amlașului și al Făgărașului, a binevoit domnia

15. ^м анм (contras din ан нм) | ан.

mea cu a sa bunăvoință și am dăruit acest atotcinstit și prezent
hrisov al domniei mele slugii și boierului domniei mele, jupânului
Bodin cu fiii lui, ca să-i fie Vlădeștii de ocină și de ohabă, cât
va trăi domnia mea și cât vor trăi fiii domniei mele, Mircea și Vlad,
și cât vor trăi ei, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de 5
vama stupilor, de găletărit, de vinărit, de dijme, de cositul fânului,
de copaci, de transportul fânului, de transporturi, de călăuze,
adică de slujbele mari și mici, câte se află în țara domniei mele
și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici
bircei, nici nimeni dintre boierii sau funcționarii domniei mele, 10
pentru că cine le-ar dăuna chiar cu un fir de păr, unul ca acela va
primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și
neascultător al acestui hrisov al domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu
să fie domnul Țării Românești, sau din rodul inimii mele, sau din 15
rudele domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam,
dacă cinstește și întărește acest hrisov al domniei mele și pe acela
Dumnezeu să-l întărească în domnia lui, dacă strică și violează
și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l nimicească, aici cu trupul,
iar în cel veac cu sufletul și să fie părtaș cu Iuda și cu Arie și 20
eu acei cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor,
ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martori: jupân Voico dvornic, jupân Tudor, jupân Nanul,
jupân Stanciul fratele lui Mircea, jupân Nan Pascal, Stanciul
Honoi, jupân Pârvu, Dimitrie spătar, Coica protovistiar, Semen 25
stolnic, Micle paharnic, Balea comis, Ștefan logofăt. Eu Coica
am scris la Târgoviște, luna August 23 zile, anul 6945 (1437).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, secț. ist. I/40 (Mitrop. București, pach.
XCIV—2). Pecete atârnată, căzută. Cu două traduceri, una de Luppu, dascăl 30
slovenesc (1745), cealaltă de St. Nicolaescu. Publicat în trad. în *Foaia soc.*
Românismul, I, 1870, 295—296. Regest. Aricescu, *Indice*, Nr. 370.

72.

Târgoviște, 23 August 1437.

Vlad Dracul întărește mănăstirii Bolintinul moșia Bolintinul, 35
jumătate din satul Bolintinul.

21. *Matei*, 27, 25.

« 1437 (6945) August 23. Hrisov a lui Vlad voievod, ce-l dă mănăstirii din pădurea cea mare, care este Sf. Blagoveștenie, preste râul Argeșului, împotriva Bucșanilor, ca să-i fie satul ce să numește Bolintinul jumătate, i proci » (a).

5 « 6945 (1437), August 23. Vlad voevod sin Mircea voevod, mănăstirii Bolintinul, de moșia Bolintinul; s'au scris în Târgoviște » (b).

10 Rezumat la Arhive Stat, M-reă Mihai-Vodă, VII/70 (a). Cf. I. Ionașcu în *Rev. Ist. Rom.*, 1937, p. 333. Alt rezumat în *Cronologia Tabelară*, p. 24 (Nr. 22). (b) O simplă indicațieșila Brezoianu, *Vechile Instituții*, p. 234 (cu data 6941), menționând *Condica mănăstirii Mihai-Vodă*.

73.

Argeș, 2 August 1439.

15 *Vlad Dracul întărește mănăstirii Tismana toate daniile bunicului său, Radu voevod, ale unchiului său, Dan voevod, ale tatălui său, Mircea voevod, ale bunicii sale, doamna Calinichia și ale lui Lucaci, precum și daniile unchiului tatălui său, Vladislav voevod, făcute mănăstirii Vodița. De asemenea confirmă cumpărăturile vechi ale lui Nicodim și obiceiul, lăsat de acesta, ca egumenul să fie ales de*
20 *călugări, fără amestecul domnului.*

† Иже азъ къ Христа Бога благочѣрныи и благочѣстныи и Христіюбныи, Іу Бладъ коєкода и господињъ, мноостѣжъ божіежъ и влгымъ божіемъ произколеніемъ владѣащѣ-ми и господствоужѣ-мы късенъ земли Оуггровлахѣнскон, Ямлашъ и Фаграсхѣ херцегъ,
25 благопроизколи господство-ми, своимъ благымъ произколеніемъ, чистымъ и свѣтлымъ срѣдцемъ и дарокахъ сынъ късечѣстныи и благообразныи, иже надъ късѣлмы чѣстлмы и даромъ, надстожи хрисокоуа господства-ми, монастырѣ къ земли господства-ми на мѣсто рекомѣи Тисмана, егоже свѣтѣспочивши рѣдѣтелъ рѣдѣтелѣ-ми, Мирча коєкода, Радѣль коєкода, ѡтъ основаніа къздыже и свѣтѣспочивши братъ рѣдѣтелѣ ми, Данъ коєкода, многыми вѣшми покрѣпи. Сего ради, благоизколи господство-ми, такоже и господствѣ, сице и сѣмоу сице къспрѣмныи бити и вѣновиты оубо помѣни родѣтелѣ господства-ми и жикотаже радѣи и спасеніа господства-ми, сынъ храмъ прѣсвѣ-
30 тыжъ владичицъ Богородицъ и присно дѣкы Маріе оукрѣпиты

вѣсѣккыми прилогы и дохѡдци и да несѣкрѣшеніе испльниты, нетѣчїѣ же се, нѣ елика рѡдїтел мѡн и брат єго приложиша сѣмѡ хрѡмѹ, вѣсѣ поткрѣдиты и скрѣпїты славы радї Божїѣ, кѣ хѡлаѡ же и чѣсть прѣскрѣтыѣ владичицѣ нашѣ Богородицѣ, ꙗко да сїа прихверѣши кѣ жикоте господства-мн скрѣпїтелѣ и помѡщницѣ, 5
кѣ страшныи денѣ хѡдатаницѣ.

Прѣкѣ поткрѣжда господство-мн приложена ѡт дѣда господства-мн, Радѹла коекода, село Кѹманскы Брод с Топорнѡм и Тисмена, елико бѣ Ангашеско и Рѡшешеско и влатѡ Бїстрецѣ ѡт Тополица до Брѣзѡга Грѣла выше Кѡкачицѣ и при нем и села Хрѣсока 10
сѣ Гѣлчишорѡм и жито ѡт Жалѣшкога сѣдства кѣблов ѹ на вѣсѣкѡ врѣме дажди, сирѣнѣ мѣхѡв ѿ и сирѡв ѿ и мѣров мѣда ѿ и постав гоѹници ѿ и м чѣлѣди ѡцигани.

И кѣ сым приложи рѡдїтел господства-мн Мирчѣ коекода село Чѡри и Дѡшици и Площина и Жарковец с Потѡкѡм и Гѡшицѣ 15
сѣ Нѡкосѣлци и на Блатници село Пестичѣко цю єст приложила господжда Каланикїѣ баба господства-мн и Лѡкач приложи и село Гѣгѡнно и приложи стрицѣ рѡдїтелѣ мн, Владислаѡ коекода, скѣтолѡѡ ѡндѡнїю на Бѡдици село Жидѡквицѹ и кодѣницѣ кѣ Бистрици и кир средны вѣст на Желѣзныѹ Брат и ѡт осмѣ врѣ- 20
шици десѣток и Дѡнакѣ ѡт Ѣрѣхѡвѣ падїне до хѡтарѣ Рѣшакского и Гѡлѣма Бѡдица ѡт Дѡнаѡ с Бахїниѡм сѣлищѡм сѣ врѣшїем и сѣ лѡкадами, Гѣлѣхѡкица кѣа и Цѡрокецѣ. И приложи рѡдїтелѣ господства-мн на банїе, ѡт Чѡп Ханѣшеѡ кола на Братнѡлѡ, 25
ѿ ток.

Гїа кѣсы прилагаѹ и господство-мн и ѡткрѣжда сѣ вѣсѣкким повѣлѣнїем и ѡткрѣжденїем, да бѣждѣт неподвижна и неирѣложна до жикѡта господства-мн и до жикѡта сынѣ господства мн, Мирчѣ, и Блад и Радѹла, такожде и сѣлата кѣсѣ, єще и Гагаѡкѣ, єже бѣ 30
кѣспїл поп Никѡдил ѡт Дан коекоде, да сѣт скѡбѡдна ѡт вѣсѣккыѹ работ и данѡкѡ и дохѡдѡкы господства-мн.

Кѣ сым повѣлѣѡт господство-мн самѡвладѣстнѡм бїты иноѡм кѣ ѡбѡю монастирѹ и по смрѣти начѣлѣствѣщаѡго нїм, начѣланиѡ нїкто да не поставлѣт, нї азѣ сам, Блад коекода, нї нн нїхѡ, нїже по мнѣ, тѣчїа єгоже самн бѡлѡгоѡлѡт, нїже да сѣ разорїт 35
чин и прѣданїе Никѡдїмѡѡ и мѡе повѣлѣнїе. Кѡ ли дрѣзнѣт, маѡар и самѡ господство-мн или ѡт сыновѣ господствѣ-мн или бѣди кѡн господѡрѣ нїже хѡщѣт настѡти по мѡем траѡгѣ и понїѣт разорїтї сїе поткрѣжденїе и повѣлѣнїе господства-мн и чин и прѣданїе

Никодимомо, такокаго да поразит Господь Богъ страшным и пражед-
ным сядом своим и да му ест склѣстатница прѣскѣтаа владн-
чица Богородица и да ест проклатъ въ скѣтыхъ и къселенскихъ зъ
5 скбор и да ест причестен съ Юде и Ирѣ и късем вътрекишъ се
Господа и прѣдакишии его на смръты.

Сеже скѣдѣтеле: жѣпан Тѣдѣр, жѣпан Станчѣл, жѣпан Манѣ
Дкорник, жѣпан Станчѣл Мирчек брат, жѣпан Татѣл Ёркѣл, жѣпан
Іарчѣл, жѣпан Станчѣлкъ Хонен и Конка протокистѣаркъ, Дѣмитръ
спатар, логовет Стефан, Семен стѣланик. Шербан кистѣаркъ, Миклѣ
10 пахарник, Бадѣ комис. Язкъ Конка еже писахъ къ Ирѣиши, месѣца
Якѣвста к дѣнь, клѣтъ ѿсѣмъ, ендиктъ к.

† Іу Бладъ кѣкѣдѣ, милостѣа кожѣа господинь.

† Eu, cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bine-
cinstitor și de Hristos iubitor, Io Vlad voevod și domn, din mila
15 lui Dumnezeu și cu bunăvoința lui Dumnezeu stăpânind și dom-
nind peste toată țara Ungrovlahiei, herțeg al Amlășului și
Făgărașului, a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu
inimă curată și luminată și am dăruit acest atotcinstit și cu fru-
moasă față, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, pre-
zentul hrisev al domniei mele, mănăstirii din țara domniei mele
20 la locul numit Tismana, pe care sfânt răposatul părintele părin-
telui meu Mircea voevod, Radul voevod, din temelie a ridicat-o
și sfânt răposatul fratele părintelui meu, Dan voevod, cu multe
lucruri a întărit-o. Deci a binevoit domnia mea, precum în domnie,
25 așa și în aceasta să le fiu urmaș și să înnoiesc deci pomana părin-
telui domniei mele pentru viața și mântuirea domniei mele, acest
hram al preasfintei stăpânei Născătoare de Dumnezeu și pururea
fecioară Maria să-l întăresc cu tot felul de daruri și venituri și cele
neisprăvite să le împlinesc, nu numai aceasta, ci câte au dăruit
30 părintele meu și fratele lui acestui hram, pe toate să le întăresc
și să le confirm spre slava lui Dumnezeu și spre lauda și cinstea
preasfintei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu, ca s'o aflu
pe Ea întăritoare și ajutătoare în viața domniei mele, iar în ziua
cea cumplită mijlocitoare.

35 Mai întâi întărește domnia mea cele dăruite de bunicul domniei
mele, Radul voevod: satul Vadul Cumanilor cu Toporna și Tis-
mana, câtă a fost Ligășească și Rușească și balta Bistreț dela
Topolița până la Gârla-Repede, mai sus de Covacița și pe lângă

aceasta și satele Hârsova cu Sălcișoara și grâul din județul Jaleșului, 400 de găleți, de câte ori e vremea dăjdiei, 10 burdufe de brânză și 10 cașcavale și 10 măsuri de miere și 10 postavuri de mantale și 40 de sălașe de Țigani.

Și pe lângă aceasta a dăruit părintele domniei mele, Mircea voevod, satul Ceauri și Dușești și Ploștina și Jarcovăț cu Potoc și Sușița cu Novoselții și la Blatnița, satul Pesticovo, pe care l-a dăruit doamna Calinichia, bunica domniei mele și Lucaci a dăruit și satul Săgoino și a dăruit unchiul părintelui domniei mele, Vladislav voevod, sfântului Andonie dela Vodița satul Jidovștița și moara dela Bistrița și vârtelul mijlociu întreg la Porțile de Fier și zeciuală dela opt pescării și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la hotarul Rușavei și Vodița Mare dela Dunăre cu seliștile Bahnei cu nucii și cu livezile și Elhovița toată și Țarovețul. Și a dăruit părintele domniei mele la mine, zeciuală dela roțile lui Ciop Haneș la Bratilov.

Acestea toate le-am dăruit și domnia mea și le-am întărit cu toată porunca și întăritura ca să fie nemîșcate și neschimbate, cât va trăi domnia mea și cât vor trăi fiii domniei mele, Mircea și Vlad și Radul. De asemenea și satele toate, încă și Sagavățul, pe care l-a cumpărat popa Nicodim dela Dan voevod, să fie libere de orice prestații și dăjdii și venituri ale domniei mele.

Și pe lângă aceasta poruncește domnia mea călugărilor să fie de sine stătători în amândouă mănăstirile și după moartea cârmuitorului lor, nimeni să nu le așeze alt cârmuitor, nici eu însumi, Vlad voevod, nici altul nimeni de după mine, numai pe acela pe care ei singuri îl vor binevoi, nici să se strice regula și ordinul lui Nicodim și porunca mea. Cine ar îndrăzni, măcar și însumi domnia mea, sau dintre fiii domniei mele, sau oricare domn care va sta pe urma mea și va strica această întărire și porunca domniei mele și regula și ordinul lui Nicodim, unul ca acela să-l lovească Dumnezeu cu strașnica și dreapta lui judecată și să-i fie potrivnică preasfânta stăpână Născătoare de Dumnezeu și să fie blestemat de sfințele și ecumenicele 7 soboare și să fie socotit cu Iuda și cu Arie și cu toți cei ce s'au lepădat de Dumnezeu și l-au dat pe el morții.

Aceștia sânt martorii: jupân Tudor, jupân Stanciu, jupân Manea dvornic, jupân Stanciul fratele lui Mircea, jupân Tatul Sârbul, jupân Iarciul, jupân Stanciul Honoi și Coica protovistier,

Dimitru spătar, logofătul Ștefan, Semen stolnic, Șerban vistiari, Miclea paharnic, Badea comis. Eu Coica care am scris la Argeș, luna August 2 zile, anul 6947 (1439), indiction 2.

† Io Vlad voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

- 5 Original pergament. Arhive Stat. Peceti (Ist. I/41). (Tismana). Pecete atârnată păstrată (Іу Блѣд воевода . . .) Traducere veche în arhiva mănăstirii Tismana, cu mai multe greșeli, publicată de Ștefulescu, *Tismana*, p. 181—183. Trei alte traduceri vechi la Arhive Stat, una fără dată, alta de G. Peșacov (1845) și a treia de D. Peșacov (1862). Regeste, *Cronologia Tabulară*, p. 24 (Nr. 23) și Florescu, *Divane*, p. 23.
- 10

74.

Fără loc, 16 Septembrie 1440.

- Vlad Dracul întărește ieromonahului Dorotei locul mănăstiresc Licura și șase vii, indicând numele vânzătorilor și prețul în vedre de vin. Apoi îi dă voie să ridice o mănăstire la Licura, în hotarul Râmnicului, care să fie ctitorie domnească, iar pe Dorotei îl numește egumen cu dreptul de a-și numi și moștenitor.*
- 15

- † Язъ иже къ Христа Бога благокръны и благочъсти и Христѡ-любенкы и Богомъ помазанны и самодръжавкы, Іу Блѣд конкода
- 20 и господинъ късен земли Ёгролахѣискон и даже до великаго моря вблѣдѣ, и на Ёгрѣское стране вбдръже, Ямлашѣ и Фагарашѣ херцегѣ, благопронзколи господство-ми, сконмъ благомы пронзколе-нїемъ, чистим и скѣтанимъ сердцемъ и дарока господство-ми сы късечестны хрисокѣа мольбеникъ господства-ми и скѣщеноннокѣ, попѣ
- 25 кѣр Доротею, іако да мѣ ест мѣсто шентелно зокколо Ликѣра и сѣ виноградї, що ест покѣпни, единъ вт сынокѣ Петрокехъ за сѣ сто кедрѣ кино и дрѣги вт Ласлока протомещера за сѣ сто кедрѣ и трети вт сынокѣ Владислакокехъ за ѳ сто кедрѣ и четирѣти вт Ягжте за д сто кедрѣ и пети вт Мѣргоча за р кедрѣ и шести вт
- 30 Михѣанѣа и вт Бобе за петь сто кедрѣ. По тѣмъ мѣ даде и господство-ми да подинеть монастырь къ хотари Рибничкомъ къ Ликѣре, къ хититорѣжъ господства-ми да бждеть, и до гдѣ бждетъ живъ попѣ Доротей, да ест томѣ мѣстѣ настоатель и егѣмень, ни вт кѣгоже непотѣкнокены. По смрътиже его, да ест колень попѣ
- 35 Доротей да поставитъ на свое мѣсто кого любить и братїа

късакого полюбеть. То да му ест непотыкнуено до жикота господства-ми и до жикота сынокъ господства-ми, Мирча и Блада и Радѹла. Такожде илѣ болѣринъ великъ или малъ или ѡт сѣбѣ господства-ми, та се би покѣсилъ позабавити поѡ Доротею на тѣмъзи мѣсте, или томъ кого ѡнъ на свое мѣсто ѡтстаки, аще и клас единъ, то такоки иматъ прѣйти велико зло и ѡргѣжъ господства, іако некѣрныкъ и прѣсѣдшникъ ѡризмъ господства-ми.

5

Ещеже и по смърти господства-ми, кого избереть Господь Богъ бити господинъ Блашкон земли, ѡт сръдечнаго плода господства-ми, или ѡт сръдныкъ господства-ми, или, по грѣхѡмъ нашихъ, ѡт иноплѣмныкъ, да аще почитеть сы хрисовѣа и шентель съж поновит и ѡтвердитъ, и тѣго Господь Богъ да почитетъ и ѡтвердитъ къ господствѣ его, аще ли посрамитъ и разсѣшитъ, то такоаго, Господь Богъ да разсѣшитъ къ господствѣ его и да сѣетъ зде тѣло, а къ бѣдѣшимъ вѣце дѣшж и да естъ проклетъ ѡт Христа Бога и ѡт тѣхъ свѣтыхъ и богоносныхъ ѡтцъ иже къ Никен и да имать ѡчестїе съ Юдж и съ Ярѣж и съ ѡне злочестивыми Юден, еже къзѣпишъ на Христа Бога, спаса нашего, крѣкъ его на нихъ и на ч[аа]оу ихъ, еже естъ и бѣдетъ къ вѣкы. Аминъ.

10

15

И семѣ свѣдетеле: жѣпанъ Тѣдѡръ и жѣпанъ Татѣа дворныкъ и жѣпанъ Нанѣа и жѣпанъ Бонко и жѣпанъ Манѣ и жѣпанъ Станѣа и жѣпанъ Татѣа Ерѣвѣа и жѣпанъ Бѣксанъ Флорекъ и жѣпанъ Іарѣа и Радѹа Борчекъ и Стефанъ ѡлгоѡетъ и Шерѣанъ кистѣръ и Димитръ спатаръ и Семенъ столныкъ и Микле пахарныкъ и Бадѣ комисъ и Микѣа писа, месѣца Септемьринъ, сї дѣнь, клѣтъ хѣцѣмѡ.

20

25

† Іѡ Бладъ кѡекѡда, мѣлостїа божїа господинъ.

† Eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și binecinstitor și iubitor de Hristos și unsul lui Dumnezeu și autocrat, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei stăpânind și până la marea cea mare și stăpânind și în partea ungurească, herțeg al Amlășului și Făgărașului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată și a dăruit domnia mea acest atotcinstit hrisov rugătorului domniei mele și ieromanah, popa kir Dorotei, ca să-i fie locul de mănăstire numit Licura și șase vii, pe care le-a cumpărat, una dela fiii lui Petre pe 600 de

30

35

vedre de vin și a doua dela Laslău protomeșter pe 600 de vedre
și a treia dela fiii lui Vladislav pe 900 de vedre și a patra dela
Agăta pe 400 de vedre și a cincia dela Murgoci pe 100 de vedre
și a șasea dela Mihail și dela Bobe pe 500 de vedre. După aceea
5 i-a dat și domnia mea să ridice o mănăstire în hotarul Râmnicului
la Licura, să fie în ctitoria domniei mele, și cât va fi viu popa
Dorotei să fie cărmuitor și egumen al acelui loc, de nimeni ne-
clintit. Iar popa Dorotei să aibă voie să așeze în locul său, după
moartea lui, pe cine-i place și pe cine-l vor place toți frații. Aceasta
10 să-i fie neclintit cât va trăi domnia mea și cât vor trăi fiii domniei
mele, Mircea și Vlad și Radul. De asemenea sau boier mare sau
mic dintre slugile domniei mele, dacă s'ar încumeta să dăuneze
popii Dorotei la acel loc sau aceuia pe care el îl lasă în locul său,
chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie
15 domnească, ca un necredincios și neascultător al poruncii dom-
niei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu
să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii mele sau din rudele
domniei mele sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă
20 cinsteste acest hrisov și înnoiește și întărește acest locaș și pe acela
Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui, dacă
violează și distruge, pe unul ca acela Dumnezeu să-l distrugă în
domnia lui și să-i ucidă aici trupul, iar în veacul viitor sufletul
și să fie blestemat de Hristos Dumnezeu și de 318 sfinți și părinți
25 purtători de Dumnezeu dela Nicheia și să aibă parte cu Iuda și
cu Arie și cu acei rău cinstitori Iudei, cari au strigat asupra lui
Hristos Dumnezeu, mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și
asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Și martorii pentru aceasta: jupan Tudor și jupân Tatul dvornic
30 și jupân Nanul și jupân Voico și jupân Manea și jupân Stanciul
și jupân Tatul Sârbul și jupân Vâlcsan al lui Florea și jupân
Iarciul și Radul al lui Borcea și Ștefan logofăt și Șerban vistier
și Dumitru spător și Semen stolnic și Micle paharnic și Badea
comis și Mihail a scris în luna Septemvrie 16 zile, anul 6949 (1440).

35 † Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, Ist. I/42 (Cozia 1), cu o traducere de
G. Peșacov (1843) și una de St. Nicolaescu. Pecete atârnată, căzută. Regest.
Aricescu, *Indice*, Nr. 2208.

27—28. *Matei*, 27, 25.

75.

Fără loc, 1440.

Vlad Dracul numește pe Mihail, preot catolic din Târgoviște, abate al mănăstirii Cârța din Țara Făgărașului.

« 1440. Michaelis abbatis de Kercz literae, ex quibus evenit, quod vajvoda Transalpinus, quemdam Michaelem, qui se plebanum in Tergovistia asserit, ad monasterium in Kercz intruserit ».

Originalul pierdut. Rezumat reprodus din Hurmuzaki, *Documente*, I—2, p. 663, unde se află însemnarea: « Ex autographo instrumento notarii publici edid. Fragm. Eder in Felmero, p. 56 ». Același rezumat și în *Transilvania* (Brașov), 1873, p. 65.

76.

Târgoviște, 23 Aprilie 1441.

Vlad Dracul întărește boierului Stanciul Moenescu cu fiii și nepoții lui jumătate și a șasea parte din satul Voila în Țara Făgărașului, arătând hotarele. Le dă și loc de moară, cu dreptul să abată apa din Olt spre moara lor, muntele Jneapănul, apoi 15 Țigani, iar în Țara Românească părți din moșiile Cioruș, Mislea, Cocorăști și Moenești, moșia lor de baștină. Toate moșiile sânt scutite de dări și prestații. Ei sunt declarați liberi și boieri.

† Întru Hristos Dumnezău buncredințos și iubitoriu întru Hristos, creștinul Ioan Vlad voivod și domnu, cu mila lui Dumnezeu, cu buna tocmala lui Dumnezeu am biruit și am domnit toată Țara Rumânească și am fost biruitor Amlagiului și Făgărașului și am dăruit domnia mea cu a mea bunăvoie acestui cinstit și slugă bună, cartea domnii mele, cu slugile și cu boierii domnii mele, jupânului Stanciul Moenescul cu 5 feçori a lui: Moian și Stoica, Sin și Vlad și Mihail. Moian are feçori pe Aldea și pe Moian și feate pe Stanca. Stoica are feçori pe Șerban și pe Coman și pe Mihail. Și le-am dat lor jumătate din Voila și din hotar și din ceailaltă jumătate le-am mai dat lor și a treia parte

28. Stanciul Moenescul/Stanc Ciulmoenescul. Iorga. 29. Stoica Sin și/Stoica, sin (sic), și. Iorga.

și le-am dat locul lor din sat din pârâu ce să chiiamă Căcăcea și
Apa Morii pân în Râul cel Sec și de ceia parte de Apa Morii până
în pârâul cel tinos ce să chiiamă Matca și din calea din sat până
5 în Oltu, ocolu hotarului din Oltu, pre Râul cel Sec, în sus, până
câmpu și preste dealuri, preste un cornu de dealu, până în pârâu
ce să chiamă Ludișorel și pre pârâu în jos până în Oltu. Și le-am
dat pe munte Jneapănu și vârful muntelui, a Pârâului, până în
10 mijlocul Oltului, și le-am dat lor loc de moară în Olt, în Voila și
Apa Morii, apă de două roate și i-am slobozit să poată duce apa
din râu până la moară, pre unde ar vrea ei și să fie slobozi în apa
lor a păscui și a mai face și alte mori și vârtope și dârste, iară nu
altii, și din sus de sat până în hotaru Voivodeanilor, și din jos
15 de sat, până în Oltu. Și le-am dat lor să fie boieri și slobozi împreună
cu boierii domnii mele. Și le-am dat lor Țigani 15: pre Manea
Țiganul cu 5 fečori ai lui și pre Pascu Țiganul cu 3 fečori ai lui
și pre Cazac Țiganul cu un fečor lângă el și pre Micul Țiganul cu
2 fečori lângă el. Și le-am dat lor parte din ocină, și le-am dat lor
20 jumătate din Cioruș în Țara Rumânească și a treia parte din Mislea
și a treia parte dela Plopeani și jumătate din Cocorești și moșia
lor dela Moenești. Acestea toate le-am dat lor ca să le fie ocină
și moșie și boerișag, lor și rămășițelor lor și a neam din neamul lor.
Și de acăsta am poruncit domniia mea, din nice un fealiu din
marha lor să nu li să ia vamă domnească dintâi, nice din oi, nice
25 din stupi, nice din porci, nice din găleată, nice din vinăriciu, nice
din dijmă, nice din semănături, nice din livezi, nice din pomeate,
nice vamă din târgu și să nu hie, nice într'o gloabă domnească.
Poruncit-am dela cei mici până la cei mari, carei au slujbă, de fț
voru umbla în țară, birarii domnii mele, să nu-și răză de dânșii
30 și să nu-i învăluiască, pre acealea ocine să nu puie județ, nice
gloabă, nice biru, pentru ce că ce, cu ce-i vor învălui, vor dobândi
mare răutate și urgie dela domniia mea. Și într'altu chipu să nu
încearce preste cartea domnii mele.

Și încă și după moartea domnii mele, pre cine îl va dărui
35 Domnul Dumnedzău să fie domnu în Țara Rumânească și va
învoi și va întări acastă carte, și pre acela Domnul Dumnedzău
il va întări întru domniia sa, iară cela ce o va sparge și o va strica
și nu o va învoi, și pre acela Domnul Dumnedzău il va risipi și
il va ucide. Aciasta iarăși, pentru la acel loc luminat, a sufletelor

celor curate, acela ce o ar strica să fie soț Iudei și Ariei și să fie blestemat de Dumnedzău și de toți sfinții Apostoli și de 300 și 18 părinți sfinți, carii au fostu la săborulu cel dintâi în Nicheia și asemenea cu cine ce ziseră la răstignirea lui Hristos: sângele lui spre noi și spre fečorii noștri, într'acestu veac ce iaste și în cela ce va să fie, în veacii veacilor. Amin. 5

Iară mărturii am pus într'ăastă carte a domnii meale boerii domnii meale: jupan Toder, jupan Nanul, jupan Tatul, Stančul Honoi, jupan Voicul, jupan Manea vel dvornic, jupan Nan Pascal, Radu Borcev, Dumitru spatâr, jupan Ștefan logofet, jupan Șerban vel visternic, jupan Semen stolnic, jupan Miclea vel paharnic, jupan Badea vel comis. Eu Coica logofet am scris ăastă carte în cetate, în Târgoviște, în luna lui Aprilie 23 de zile anul dela zidirea lunii 6949 (1441), Nede u Popaștea [Duminecă după Paști]. 10 15

† Ion Vlad voevod, milostiia Bojia gospodin [din mila lui Dumnezeu domn].

Reprodus după Iorga, *Studii și documente*, XII, p. 276—278, care a publicat o traducere din sec. XVIII din posesia preotului din Drăguș (Făgăraș). Am corectat data din textul traducerii: 6945 (1437) în 6949 (1441), pentru că indicația « u Nede u Popaștea » (Duminecă după Paști), se potrivește, în domnia lui Vlad Dracul, pentru data 23 Aprilie numai cu anul 1441, când Paștile cad la 16 Aprilie; în 1437 această sărbătoare cade la 31 Martie. Pe de altă parte, divanul corespunde cu anul 1441 și nu cu 1437. La această din urmă dată avem în fruntea divanului pe Voico dvornicul, iar boierul Manea nu apare încă între sfetnici, precum nici Șerban vistiernicul. În 1441, Toder trece în fruntea divanului, Manea este dvornic în locul lui Voico, iar Șerban vistiernic, întocmai ca în prezentul hrisov. Adaug că o confuzie între datele 6945 și 6949 este ușor explicabilă din pricina asemănării cifrei cirilice dela urmă (« cu s»). D-l Iorga a menținut în ediția d-sale data 1437, schimbând însă data zilei în 21 Aprilie, ceea ce este rezultatul unui calcul greșit, căci în 1437, 21 Aprilie cade trei săptămâni după Paști. 20 25 30

77.

Târgoviște, 14 Mai 1441.

Vlad Dracul întărește mănăstirii Glavacioc moșia lui Berilă pe Neajlov, moșia lui Micul Bancul la Butești și Mirceștii la Teleorman, partea lui Radul banul, dăruind în aceste două din urmă sate și gălețile ohabnice domnești. Scutește satele de toate dăjdiile și prestațiile. 35

4—5. Matei, 27, 25. 10. Pascal/Pascul. 11. Semen/Simen.

† Иже въ Христа Бога благокрны и благочасти[кы] и Христу-
любенкы, Іу Влад коекода и господинъ кѣсен земли Зггровлахунис-
кон и запаиниѣскѣмъ странамъ, Ямлашѣ и Фаграню херцегъ, благо-
произколи господство-ми своимъ благымъ произколениемъ, чистил
5 и свѣтлимъ сръдцемъ господства-ми и дарокахъ сенъ кѣсечестны и
благосебразны и прѣпочитаны, еже надъ кѣскѣми частми и даромъ
надстоѣщи хрисокѣла господства-ми, ѣкоже да естъ монастырю
еже въ Глакачекъ, шентѣли Благокѣшение прѣчистѣ Богородицѣ и
братнемъ еже сѣтъ къ томъ храмѣ, ѣко да имъ сѣмъ села поимени къ
10 Нѣжловъ вчини Берилова и ѣ Бжтеши вчини Микѣлока Банкова, и
ѣ Тѣлишрманъ Мирчеши, еже естъ дѣла Радѣла банъ.

Тига да имъ сѣмъ къ шхабѣ и штъ дѣлѣ селѣ, штъ Бжтеши и штъ
Мирчеши, кѣбеле шхабини, що естъ господства-ми и та дадохъ мона-
стирю. Тѣмъ ради, каре хто хошетъ бити кѣбларъ да си
15 варѣетъ, иѣ сѣдци . . . вчини и штъ скиниего кала, штъ пче-
ларѣства, штъ глаби, штъ посади, штъ подводи, штъ покоса, рекше штъ
келнкихъ сѣбжеахъ и малихъ, ѣлко сѣтъ къ швласти господства-ми,
штъ тѣхъ кѣсехъ да имъ естъ къ шхабѣ и хто сѣмъ би покѣсиа штъ сѣбгахъ
или штъ болѣрѣ господства-ми да позабавилъ имъ, аще и шъ класѣ
20 ѣдинъ, зло шетъ прижти и кѣлики шргни штъ господства-ми ѣкоже
и некѣрникъ господства-ми.

И еѣже и по смърти господства-ми, еѣже произколитъ Господѣ
Богъ бити господинъ Влаинконъ земли, или штъ плода сръдечнаго
господства-ми, или даѣе и по грѣсѣхъ нашихъ иѣконъ иноплеменикъ,
25 та аѣе понокитъ и штежрдитъ и того Господѣ Богъ да штежрдитъ
къ господствѣ еѣго, аще ли разоритъ, и того Господѣ Богъ да разо-
ритъ, и да шветъ дѣшевно и тѣлесно и да иматъ шчастіе съ Нюдѣ
и съ Яриемъ къ кѣкы. Яминъ.

Гекѣдѣтелине снелѣ хрисокѣла: жѣпанъ Та[тѣла], жѣпанъ Нанѣла,
30 Манѣ дкорникъ, жѣпанъ Етанчо Хононъ, Радѣла Кѣрчекъ, иа,
Димитръ спатаръ, Шербанъ прѣтоки[стѣтаръ], Еѣменъ столникъ, Микѣла
пѣхариѣкъ, ашгоѣетъ Етефанъ. Къ лѣтъ шцилѣ, Маѣ месѣца дѣ денъ;
ѣ Тръгокициѣ.

† Іу Влад [кѣкѣлда], мнлостіа божіеа господинъ.

35 † Cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bine cinstitor
și de Hristos iubitor, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungro

10. и ѣ Бжтеши... Банкова șters cu o linie groasă de cerneală. 11. După Радѣла банъ două rânduri albe.

vlahiei și al părților de peste munți, herțeg de Amlaș și Făgăraș, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată a domniei mele și am dăruit acest a tot cinstit și cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, ca să fie mănăstirii care este la Glavacev, lăcașul Bunei Vestiri a prea curatei Născătoarei de Dumnezeu și fraților care sânt în acest lăcaș, ca să le fie satele anume: la Neajlov moșia lui Berilă și la Butești moșia lui Micul Bancul și la Teleorman Mirceștii, care este partea lui Radul banul. 5

Acestea să le fie de ohabă și dela două sate, dela Butești și dela Mircești, gălețile ohabnice, care sânt ale domniei mele și pe acestea le-am dat mănăstirii. Deci ori cine va fi găletar să se ferească, iar judecătorii ocina de vama porcilor, de albinărit, de dijme, de gloabe, de posade, de transporturi, de călăuze, adică de prestațiile mari și mici, câte sânt în stăpânirea domniei mele, de acestea toate să le fie de ohabă și cine s'ar încumeta dintre slugile sau dintre boierii domniei mele, să le dăuneze măcar cu un fir de păr, va primi rău și mare urgie dela domnia mea ca și un necredincios al domniei mele. 15

Și încă și după moartea domniei mele, cine voiește Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, până și, pentru păcatele noastre, oarecine din alt neam, dacă înnoiește și întărește și pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui, dacă nimicește, și pe acela Dumnezeu să-l nimicească și să-l ucidă sufletește și trupește și să aibă parte cu Iuda și cu Arie în veci. Amin. 20 25

Martorii acestui hrisov: jupân Tatul, jupân Nanul, Manea dvornic, jupân Stancio Honoi, Radul al lui Borcea, il, Dimitrie spătar, Șerban protovistier, Semen stolnic, Miclea paharnic, logofăt Ștefan. 30

În anul 7949 (1441), luna Mai 14 zile, la Târgoviște.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, foarte deteriorat. Arhive Stat, Ist./43 (Glavacioc, I/1). Pecete atârnată, căzută. Cu două traduceri, una de G. Peșacov (1843), alta de St. Nicolaescu. Rezumat cu extrase de I. Bogdan, Acad. Rom. Ms. rom. 5236, f. 42, și traducere rom., ms. Acad. Rom. 1449 (condica Măn. Glavacioc). Publicat de pr. I. Mușățeanu, *Mănăstirea Glavacioc*, București, 1933, p. 43—44, în traducere românească de Damian P. Bogdan și un facsimil puțin lizibil, tot acolo, la p. 16. Regest. Florescu, *Divane*, p. 29—30. 35 40

78.

Târgoviște, 30 Iunie 1441.

Vlad Dracul întărește mănăstirii Snagov și egumenului Do-
mentian toate satele, munții, bălțile, șipotele și 15 sălașe de Țigani,
pe care le avea mănăstirea. De asemenea întărește dania lui Stan
spătarul, o bucată de pământ cu gârla Snagovului, partea lui Manea.
Toate sânt scutite de dăjdii și prestații. Domnul poruncește să plă-
tească birul și cei patru cnezi, arătați anume, din Izvorenii, ca și
ceilalți siraci de acolo.

- 10 † Иже елици дѣхуам божіем [код]ѣтъ-сѧ, сии сѣтъ сынове божьи,
рече божествын апостола, елиже кѣ след текѣше иже правде любви-
телѣ и подвигомъ добрымъ подвижашимъ-сѧ, желаемъ кѣспришѣ
жизнь, землѣиныхъ земли вставаше и кѣ небеси прилепишѣ сѧ,
блажени ѡи гласъ радоканіа слышаше, егоже приснои слышѣтъ: „Прѣи-
15 дѣте благословени ѡтца моего, оуготовано естъ вамъ царство ѡт сло-
женіа мира“. Имъ же и азъ, благочестивын и Христолюбивын, Іѡ
Владъ коекогда и господинъ, многостыа божіемъ и божіемъ дарованіемъ
вбладажшѣ-ми и господствѣшѣ-ми кѣсенъ земли Уггровлахѣисконъ,
запланинскимъ странамъ и кѣсемъ прѣдѣламъ, Ямлашѣ и Баграшѣ
20 херцегъ, иже кѣ силѣ благопроизколи господство-ми прославити про-
славляшаго мѧ Бога и на прѣстола свѣтопочившихъ родителѣ гос-
подства-ми сѣ славою кѣзнесиша, и даровахъ сѣи кѣсечестивын и
благочестивын и прѣпочтѣаннын, иже надъ кѣсемъ чѣсты и дарѡвъ,
настоящи хрисовулъ господства-ми, свѣтомѣ монастырю Енѣгѡвъ,
25 шентѣла прѣскѣтїа владичицѣ нашѣ Богородицѣ и приснодѣви
Марїа, свѣтаа кѣи свѣтыхъ, Іегѣменѣ попу Доментіанѣ, іако да имъ
сѣтъ сила зовомаа Френгешѣи кѣси и половина на жилище на Ратинѣ
и планина Флорен на Прѣснопѣ и Тѣрбацѣ и Добрушѣи и ѡт Гер-
манѣи, два дѣла, и Изворѣни, Бръсѣи и сѣ жилищемъ на Бинарсѣ
30 и сѣ планиноа на Гръбѡвѣ и другѧ на Радославѣлѣ и Маданѣни
кѣси и езеро ѡт Цѣчѣа сѣ шипоти и пѣтнадесетъ челоѣди Яциганѣ.
И приложи жѣпанъ Станъ мечоноша комата сѣ грѣломъ Енѣговскимъ,
дѣла Манѡвъ.

- Тѣа кѣса да сѣтъ кѣ хѣабѣ монастырю и кѣ пишѣ божественнымъ
35 инѡкомъ, кѣ кечное кѣспоминаніе родителѣ господства-ми, та потомъ

11. рече | ре. апостола | апсакъ. 30. другѧ на | Драгана. Venelin.

и господства-ми. Почахши ѿ шкчи вѣмъ, ѿ скини вѣмъ, ѿ пче-
ларства, ѿ кѣларства, ѿ кинаричъ, ѿ днжми, ѿ сѣно, ѿ дръвъ,
ѿ сѣнокосъ, ѿ покова и ѿ подвода, рекше ѿ бѣсакѣмъ службы и
даже, елика сѣмъ нахѣдѣтъ къ земли господства-ми, ѿ кѣсѣхъ да
имъ естъ къ шхѣбѣ и да не смѣтъ позабакити тѣмъ сѣла, ни сѣдѣцъ,
ни глобеникъ, ни бирчи, ни кто ѿ болѣхъ и ѿ слугъ господства-ми
посланныхъ по милостѣхъ и по службѣхъ господства-ми. Да аще би
поза[бакити] и кѣмъ единъ, то таковоу му да му естъ съпостатница
прѣчиста Богородица къ сѣмъ кѣмъ и къ бѣдѣмъ и хощетъ ѿмретъ къ
шрѣмъ господства-ми.

Сеже и по смърти господства-ми, кѣмъ избѣретъ Господъ
Богъ быти господинъ вѣмъ земли, да аще сѣмъ сълѣчетъ сѣмъ
синъ господства-ми, ни ѿ сѣмъ родникъ господства-ми, та би почиталъ
и ѿтѣрѣдѣ сѣмъ кѣмъ писанъ[на и] таковаго Господъ Богъ да почѣ-
тетъ и ѿтѣрѣдитъ къ господству его, аще ли разоритъ и посрамитъ,
таковаго Господъ Богъ да разоритъ и да ѿбѣетъ, зде тѣмъ и къ
бѣдѣмъ кѣмъ дѣшежъ и да имъ ѿчѣстѣ съ Іо]дѣмъ и съ Іерѣмъ и
съ шемъ Іудѣи иже кѣмъ пишежъ на Христа Бога и спаса нашего,
крѣкъ [его на нѣхъ] и на чѣдохъ нѣхъ, такоже естъ и бѣдетъ къ кѣмъ. Яминъ.

Сеже сѣмъ дѣтелѣ: Мѣмъ дѣмъ, [жѣмъ] Тодоръ, Радѣмъ
Борчикъ, жѣмъ вѣмъ Флорекъ, Татѣмъ Грѣмъ, жѣмъ Іарѣмъ, Ди-
митръ спатаръ, Шербанъ вѣмъ, Семенъ столникъ, Мѣмъ пахарникъ,
Етефанъ ѿмъ, Калѣмъ писѣхъ къ Тръговици, Іонинъ ѿ, кѣмъ ѿ.

И кѣмъ ѿмъ, Иѣмъ, Гѣмъ и Нѣмъ и Трендафилъ, да
дакажъ биръ, такоже и ни сѣмъ кѣмъ, да сѣмъ
ѿ писѣхъ.

† Іѣмъ вѣмъ [къмъ], милостѣмъ божіемъ господинъ.

† Cei câți se poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceștia sânt fiii
lui Dumnezeu, a spus dumnezeiescul apostol, căruia pe urme
mergându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc spre
cele bune, au dobândit viața dorită; cele pământești lăsându-le
pământului și alipindu-se de ceruri, au auzit acel fericit glas de
bucurie, pe care veșnic îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui
meu, gătită este vouă împărăția dela întemeierea lumii ». Căroră
și eu, binecinstitorul și de Hristos iubitorul, Io Vlad voevod și

24—25. И кѣмъ писѣхъ, frază scrisă pe margine de grămaticul actului,
om. Venelin. 28. Pavel. Romani, 8, 19. 31. Pavel. Romani, 2, 7. 33—
34. Matei, 25, 34.

domn, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei, a părților de peste munți și a tuturor marginilor, herțeg de Amlaș și Făgăraș, care cu putere a binevoit domnia mea să proslăvesc pe Dumnezeu, 5 care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă în scaunul sfânt răposaților părinților domniei mele, și am dăruit acest atot cinstit și cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, sfintei mănăstiri Snagov, locașul prea sfintei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria, sfântă între sfinți 10 și egumenului popa Domentian, ca să le fie satele numite: Frenghesești întregi și jumătate din locuința dela Ratine și muntele Florei la Presnop și Turbați și Dobrușești și din Ghermănești două părți și Izvoreni, Bârșești și cu locuința la Bibarsa și cu 15 muntele la Gârbova și altul la Radoslăviel și Maximeni întregi și lacul dela Stucia cu șipotele și 15 sălașe de țigani. Și a dăruit jupân Stan purtătorul de sabie o bucată de pământ cu gârla Snagovului, partea lui Manea.

Acestea toate să fie de ohabă mănăstirii și pentru hrana dumnezeștilor călugări, spre veșnică pomenire a părinților domniei 20 mele, apoi și a domniei mele. Începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de dijme, de fânețe, de lemne, de cositul fânului, de transporturi și de călăuze, adică de toate prestațiile și dăjdiile, câte se află în țara domniei mele, 25 de toate să le fie de ohabă și să nu cuteze să dăuneze acelor sate nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni dintre boerii și dintre slugile domniei mele trimiși pentru milostenii și pentru prestațiile domniei mele. Dacă le-ar dăuna și cu un fir de păr, unuia ca aceleuia să-i fie potrivnică prea curata Născătoare de 30 Dumnezeu în acest veac și în cel viitor și va muri în urgia domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, dacă se întâmplă să fie fiu din inima domniei mele, sau dintre rudele domniei mele, dacă ar 35 cinsti și ar întări aceste mai sus scrise și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui, dacă nimicește și violează, pe unul ca acela Dumnezeu să-l nimicească și să-l ucidă

4—5. *Ioan, 13, 32.*

aici cu trupul și în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei care au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu și mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Aceștia sânt martorii: Manea dvornic, jupân Todor, Radul al lui Borcea, jupân Vâlcsan al lui Florea, Tatul Sârbul, jupân Iarciul, Dimitrie spătar, Șerban vistiari, Semen stolnic, Miclea paharnic, Ștefan logofăt, Calcio a scris la Târgoviște, Iunie 30, anul 6949 (1441). 5

Și cnezii dela Izvoreni, Neagoe, Oncea și Nan și Trandafil să dea bir, precum și ceilalți șiraci la Izvoreni, să fie. . . . a scris. 10

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, Ist. I/44 (Snagov). Cu traduceri de St. Nicolaescu și G. Peșacov și o traducere veche românească la Acad. Rom., Doc., pachet XX/268. Pecete atârnată, căzută. Foarte deteriorat. Publicat de Venelin, p. 85—89, cu unele omisiuni. Regeste. *Cronologia Tab-lară*, p. 24 (Nr. 24) și Florescu, *Divane*, p. 30. 15

79.

Fără loc și dată, 1441.

Vlad Dracul scutește de dări pe boierul din Țara Făgărașului Teodor și pe cei doi frați ai lui. 20

« Vidi etiam literas in pergamena exaratas et olim sigillo pendente e filis bombycinis fuscis rubris munitas, quod abest. Character est valachicus, sed voces nemo Valachorum intelligit. Vicarius Valachorum disunitorum ait esse lingua moscovitica exaratas anno 1441 per Vlad Vayvodam Valachiae continere collationem immunitatum nobilitarium pro quodam Theodoro eiusque duobus fratribus; ad calcem litterarum occurrunt characteres onciales, qui, ut item characteres quidam minusculi in ipso contextu et initio literarum, rubro colore scripti sunt. Conatus sum imitari. Ad latus sinistri legentis: 25

† Іу Кладъ воеводѣ. Ad latus dextrum legentis: Милостѣя божѣя господинѣ. 30

(Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn).

Original pierdut. Se reproduc observațiile lui Eder, *Analecta*, ms. la Muzeul Național Săsesc din Sibiu, apud Iorga, *Studii și documente*, III, p. LXVII. 35

80.

Argeș, 9 Ianuarie 1443.

Basarab voevod întărește mănăstirii Cozia toate satele arătate anume, precum și bălțile, 50 de sălașe de Țigani, loc de moară pe 5 Prahova cu biserică, vama dela Genune, strada dela Râmnic, moara dela Cătălui. Toate sânt scutite de orice fel de dări și prestații.

Căți cu duhul lui Dumnezeu să povățuesc, aceia sânt fii lui Dumnezeu, zis-au dumnezeescul apostol, carele alergând în urma iubitorului de dreptate și cu bună nevoie nevoindu-se, ceale 10 ce au poftit au luat viața, de pământ pământului o au lăsat și cu ceale cerești s'au împreunat, fericitul glas de bucurie auzindu-l, carele pururea să aude: « Veniți blagosloviții părintelui meu de moșteniți înpărăția cea gătită voao dela întemeierea lumii ». Cu care și eu buncredinșosul și de bine cinstitorul și de Hristos iubitoriul, Io Basarab voevod și domn, cu mila și cu darul lui Dumnezeu, domnitoriu și stăpânitoriu a toată Țara Rumânească, încă și despre laturile plaiurilor, Amlaș, Făgăraș, herțeg, cât întru puteare bine am voit domniia mea a proslăvi pre Dumnezeu cel 15 ce m'au proslăvit și pre scaunul răposăților părinților domniei mele m'au pus. Dăruit-am acest întru tot cinstit hrisov al domniei mele sfintei mănăstiri, hramul sfânta și de viață începătoare Troiță, ca să-i fie satele anume: Călimăneștii și Jiblea și Brăduțeanii și Seaca și Bogdăneștii și Lunceanii și Hinăteștii și Bucureștii și Vădăstrița și Micleușul și Cărarea și Curila și 25 Gărdanul și Ciocăneștii și Stănceștii și 50 de sălașe de Țigani și loc de moară la apa Praovei și besearică și vamă la Gănune și balta Mamina dela Orlea de sus, toată balta, Săpatul și Căbălul și Șăperagul și Podna, Buceaciul și Țiganii dela ulița din Râmnic și satele dela baltă, Căărăeanii și Lumineanii și Cornul și moara 30 dela Cătălui și cu satul.

Acestea toate să fie sfintei mănăstiri și dumnezeeeștilor călugări întru hrană, iar părinților domniei mele veačnică pomenire. Drept aceaia și domniia mea încă i-am ertat de oerit și de gorști-nărit și de dijmărit și de vinăriciu, de găleată, de dijmă de leamne,

7. Pavel. Romani, 2, 7. 10. Pavel. Romani, 8, 9. 12—13. Matei, 25, 34. 29. baltă/ban, cf. documentele precedente pentru Cozia.

de fân, de povârde, de podvoadе și de toate dăjdiile, câte vor mai fi în țara domniei meale. Să n'aibă nimeni a-i supăra, nici județ, nici globnic, nici birari, pentru că cine s'ar ispiti a lua dela aceste sate măcar un păr, aceluia să-i fie pizmașă sfânta și de viață începătoare Troiță și în urgia domniei meale va muri, ca un necredinčos și rușinătoriu acestui hrisov al domniei meale. 5

Așijderea și după petrecerea domniei meale, pre care va aleage Domnul a fi domn Țării Rumânești, care va cinsti și va întări acest hrisov, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească în domniia lui. Iar carele va scrica și-l va sparge, pre acela Domnul Dumnezeu să-i ucigă aici trupul lui și în veacul cel viitoriu sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu Ariia și cu alți necredinčoși Jidovi, ca să fie în veaci. Amin. 10

Iată și mărturii am pus domnia mea, boiarii divanului domniei meale. 15

Și au scris Calotă, în cetatea cea domnească a Argeșului, în luna lui Ghenarie 9, vleat 6951 [1443].

Traducere în condica veche a Coziei (Nr. 18), la Arhivele Statului, f. 132.

81.

Orșova 20 Octomvrie 1444. 20

Ioan Corvin de Hunedioara întărește mănăstirilor Vodița și Tismana și starețului Gherasim toate proprietățile lor din țară, precum și cele din Serbia, acordate de cneazul Lazăr. Acordă deplină libertate credinței lor ortodoxe și dă voie călugărilor să facă negoț în Ungaria, fără să plătească nici o vamă, confirmând privilegiul împăratului Sigismund. 25

† Іанѣишъ вът Хѣнада коєкѡда Брделскы и шпан Бекѡамѣ и Тѣмнишкарѣ и краекѣства Ёгрьскога кѣсѣм кѡнискѡм нанкыши капитѣнѣ, давамо на знаніе ѡбѣм нашѣм ѡтворенѣм листѡм кѣсѣмѣ нашѣм црѣкокникѡм старѣишинѣм и кѣсѣм кластѣамѣ и шпанѡкѡм и порѡлабѡм и клаамѣшѣм и бирѡкѡм и кѣсѣкѡмѣ члѡкѣкѣ кто к менѣ слоуѣша. Ёвѣсѡкы члѡкѣкѣ да се карѣ и да нѣ волѣнь ни ѡу чѣм позабакиѣти монастырѡмѣ попа Герасима, свѣѣтомѣ Яндѡиѣш на Бѡдицаѣх и прѣсвѣѣтон Бѡгородици Тисменскѡи, за радѣ нѣ смѣ ѡа ѡузелѣ под своѣю рѡѣкѣ, да нѣ ѡбарѣѣмо ѡт всѡкого члѡкѣка и мѡѡм кѣром 30 35

прѣх, кѡлѣ цю ест было прѣко тѣх монастыри, и съга да е ниѣ
свободно, и села и къси хѡтари цю имаю и виногради и коденице
и вѣрѣи и ликаде црѣкокним:

Близъ монастыра Свѣтаго Яндѡнѣа Бодичкога: село Жидокѡрица
5 и Сѡшница и Прѣклечекѣи и Потока и Жаркокац; и на Бодѣи,
Бахнинѣи и Сѡхѡница; и оу Блатничко сѡдетко, на Дѡнакѣ, Кѡ-
манскѡи Брѡд; и ѡ Блатници; Сѡгекѣи и дрѡгы Сѡгекѣица и Пестѣ-
чеко и Тѡпорно и Сѡгонно; и прѡтика Цѣбра, блато зѡкѡмѡе Бистрицѣ
и при немъ дѣкѣ сѣлѣ, вѡи Калѣгерѡкѣи; и ѡ Жалѣшко сѡдетѡ, село
10 Пѡцинна и Черешѣкѡи и Тѡрѡенѡкѣи и Лѣбрѡда; и ѡ Жѡлицѣх, Пѣкалѣи
и ѡт Бѣгалѣи и Калѣ Лѡрга и Сѡтрѡмѣа; и на Жѡли, село Чѡри
и Зѡгѡри и Дѡшѣи; и на Тѣсѣна, село Тѣсѣна и Сѡбѣи; и на
Изѣири, Пѡдѣи; и на Жалѣш, Яркѡи и Тамѡшѣи и Бѡ-
лѣи и Расѡкѣ. И еѣе нагоѣ истинѣ како е и прѣко Бистрица црѣ-
15 кокѣица и за ниѣ молѣте и прѡкѣи и вѣрѣи и то ниѣ свѡбѡдиѣх, попѣ
Гѣрасѣмѣи и монастырѡи, да ест оу бѡициѣи и да ниѣ ест ѡ рѣкѣхъ сѣ
кѣлѣи цю дрѣжѣи и бистрицѣи хѡтар и трѣжна и прѡхѡдѣица цѡрина
да ест попѣ Гѣрасѣмѣи и калѣгерѡи кѡдѣикѣи и тѣсѣнѣскимъ, да сѣ
колни надъ кѣлѣи дохѡдѣкѡи цю ест оу Бистрицѣи.

20 Такожде и покѣсѡудѣи, колѣко имаю села си киѣ писѣнна и хѡтѡре
и ликаде и коденице и оу Сѣкерѣи и оу Бистрицѣи и на кѣакомъ
мѣстѣ цю е ниѣ монастыремъ и цю к ниѣмъ дрѣжѣи, кѣе да ниѣ
есть свѡбѡдно и на ѡри, ѡдъ сѣга и до кѣка и да ниѣ нѣ колѣи
никѡ позабѡкѣи ни оу чѣи. Тѡ не хѡкѣи сѡеѣмѣи зѡлѣ, тѡи сѡакомѣи
25 гѡкорѣи и сѣгаѣиѣи и послѣи конъ хѡте быти мѡе сѡлѣи и по нас и до
кѣка, да ниѣ нѣ колѣи никѡ позабѡкѣи ни ѡ чѣи, ни ниѣ чѡкѣкѣи
ни ниѣ добѣтѣи. И цю кѣпѣи и цю прѡдѡи, и на сѣхѣи, и на кѡдѣи и
кѣдѣи хѡде ниѣ лѡдѣи ѡ ниѣ добѣтѣи, ни на еѣиѡмъ мѣстѣи кѡлѣи
да не платѣи, нѣ да хѡде свѡбѡдно. И цю имаю крѣшѣица и кѣрѣи
30 на Дѡнакѣ, кѣе да е ниѣ свѡбѡдно, како е и прѣко было, тѡи и
до кѣка да ест монастырѡи попѣ Гѣрасѣмѣи и конъ хѡте по ниѣмъ быти
и ниѣгѡкѣи калѣгерѡи, конъ хѡте быти ѡ тѣхъ монастырѣхъ, тѣхъ рѣда
оубѡгаѣи брѣтѣи, цю ниѣ сѡлѡмѣи ѡзѣи, да ниѣ мѣи пѡзимѣи и хрѣниѡи,
за ниѣ сѡѡжѣи и прѡкѣкѣи, цю намъ сѡѡжѣи прѡко и кѣрѣи.

35 И ѡни ѡ сѡѡи кѣрѣи да си прѣбѣкаю и сѡи закѡи да си
дрѣжѣи оу сѡи чрѣкѣхъ и да ниѣ никѡ нѣ колѣи позабѡкѣи ниѣ
бѡтѡкѣи за ниѣ закѡи, на тѡи сѣмъ далѣ ниѣмъ сѡѡи кѣрѣи и сѣга
ѡрѣага Зѡгрѣкѡга, на [тѡи дѡдѡ]хъ ѡниѣ наѣи ѡтѡрѡѣи лѣстѣ. Тѡи
радѣи, запѡкѣдаѡи сѡакомѣи наѣиѣ сѡлѣи, кѡе сѣ сѣга и кѡе тѣ быти

на прѣд, како ино никто да не смѣль счинитъ, тко не хоже своимъ
заѡ вт господства-ми, него сваки да нх не вбаракаль и ю томъ
да нх не дрѣжаль, на цю им съм ѡа даль мон листъ и како им
дрѣжн книга скетопочникшега ца,а Жигмнда.

И ереже изнагох истинъ како е втецъ деспота Стефана, Лазарь 5
кнесь, приложна тѣмен црѣккам села оу Ерьвскон земли, за скою
доушоу, прѣскѣтон Богородици Тисмѣнскон и скѣтомъ втцоу
Индонъс Бодичкомъ, села на име, Киселнеко трѣг и съ царинном и
с киногради и с анкадами и съ кѣм хотаром и дохвдком свободно,
такоже и дрѣгаа села: Попокци и Мариане и Дрѣмни на Млакѣ и 10
Канчевъц на Дзнаки. И тѣн села даде с киногради и с никѣм и
сѣнокоси и с воденицами и кѣсѣми хотары, да ест слободно, да
ест црѣккамъ прѣскѣтон Богородици Тисмѣнскон и скѣтомъ втцоу
Индонъс Бодичкомъ. И тон съга вслобагало попъ Герасимъ и тѣмен 15
кон те по немъ быти и съга и до кѣка.

И такон гвжори господство-ми скем нашимъ кѣрнемъ слоугамъ и
шпанокимъ и поркаабимъ и калешемъ и хармницемъ, всаки да се
каршетъ вт Герасимокн калѣгери и вт негока члоуѣки и вт негока
блата и вт ксакога негока добнтка и цю носн и цю козѣн, да мѡ
е кѣра, и по кодѣ и по сѣхъ и по кѣсоудъ, слободно да хое и нигды 20
да не платѣ кама, вт съга и до кѣка и никто да имъ нѣст коанъ
позабавити ни оу чемъ, тко не би хотѣли вт господства-ми зао
приети. Тон кѣсакомъ члоуѣкъс гокорѡ, и съгашнемъ моемъ слоугамъ,
и на прѣд, кон те быти.

И кто прочѣте вѣсн мою книгу, пакы да ю ѡе кратна, томън 25
члоуѣкъс, коню ѡе калъ да вгледати.

Даде се вкан книга Герасимъс ѡ Ериакѣ, по Христѡс рождѣствъ,
ѡа и ѡмд лѣто, м[есѣца Охтомвриа] к днь. За подписанїю, самъ
господинъ коеквда.

† Ianaș de Huniade voevodul Ardealului și șpanul Secuilor 30
și al Timișoarei și căpitan suprem al tuturor oștirilor regatului
Unguresc, dau de știre cu această a noastră scrisoare deschisă
tuturor fruntașilor noștri bisericești și tuturor demnitarilor și
șpanilor și pârcălabilor și vameșilor și birarilor și oricărui om
care ascultă de mine. Orice om să se ferească și nu are voie să dău- 35
neze cu nimic mănăstirilor popii Gherasim, sfântul Andonie dela

17. и поркаабимъ. om. Ștefulescu. хармницемъ | бармницемъ. Ștefulescu. 20. по
вѣсоудъ | вѣсудѣ. Ștefulescu. 21. имъ нѣст | нхъ. Ștefulescu.

Vodița și prea sfânta Născătoare de Dumnezeu dela Tismana, pentru că le-am luat sub mâna mea să le apărăm de orice om și le-am primit în credința mea, încât ceea ce a fost mai întâi al acelor mănăstiri și acum să le fie liber, și sate și toate hotarele
5 pe cari le au și vii și mori și nuci și livezi bisericești.

Lângă mănăstirea sfântului Andonie dela Vodița să stăpânească: satul Jidovștița și Sușița și Preclecevăț și Potoc și Jarcovăț; și pe Vodița, Bahniniți și Elhovița; și în județul de Baltă, la Dunăre, Vadul Cumanilor; și la Blatnița, Saghevățul și al
10 doilea Saghevăț și Pesticevo și Toporno și Sogoiul și în fața Țibrei, balta numită Bistreț și pe lângă ea două sate, amândouă Călugăreni; și în județul Jaleș, satul Ploștina și Cereșevo și Turcinești și Leurda; și la Jilți, Pecalești și dela Băialești și Valea-Largă și Strâmpță; și la Jiu, satul Ceauri și Ungurei și Dușești; și la
15 Tismana, satul Tismana și Sârbișori; și la Izverna, Podeni; și la Jaleș, Arcani și Tămășești și Bălești și Rasova. Și încă am aflat adevărul că mai înainte și Bistrița a fost bisericească și pentru rugămintea lor și dreapta credință și aceasta le-am liberat-o, popii Gherasim și mănăstirilor, ca să fie de baștină și să le fie în
20 mâini cu tot ce se ține de ea și hotarul Bistriței și vama de mărfuri și de trecere să fie a popii Gherasim și a călugărilor dela Vodița și dela Tismana, ca să fie liberi asupra întregului venit care este la Bisitrița.

De asemenea și, peste tot, ori câte sate au mai sus scrise și
25 hotare și livezi și mori și la Severin și la Bistrița și în orice loc care este al mănăstirilor lor și care ține de ele, toate să le fie libere și uric de acum și în veci. Și să nu aibă voie nimeni să le dăuneze cu nimic, cine nu vrea răul său. Aceasta o spun fiecăruia și celor de acum și cui vor fi mai târziu slugile mele și după noi și în veci,
30 că nimeni nu are voie să le dăuneze întru nimic, nici omului lor, nici vitelor lor. Și ce cumpără și ce vând, și pe uscat și pe apă și pe unde umblă oamenii lor cu vitele lor, în nici un loc să nu plătească vamă, ci să umble liberi. Și vâртеjuri și pescăriile ce au la Dunăre, toate să le fie libere, precum au fost și mai înainte și în
35 veci, să fie mănăstirilor popii Gherasim și cui va fi după dânsul și călugărilor lui cari vor fi în acele mănăstiri, frații săraci ai acelui ordin, pe care noi i-am luat ca să-i păzim și să-i apărăm pentru slujba și dreapta lor credință, cu care ne-au slujit drept și credincios.

Și ei să rămâie în credința lor și legea lor să o ție în bisericile lor și nimeni să nu aibă voe să le dăuneze sau să-i prigonească pentru legea lor, pentru aceasta le-am dat credința mea și a întregii țări Ungurești, pentru aceasta am dat această scrisoare deschisă a noastră. De aceea poruncim tuturor slugilor noastre, care sânt acuma și care vor fi de acum înainte, ca nimeni să nu cuteze să facă altfel, cine nu-și vrea răul dela domnia mea, ci toți să-i apere și întru aceasta să ție, pentru care le-am dat scrisoarea mea și precum le ține cartea sfânt răposatului împărat Sigismund. 5 10

Și încă am aflat adevărat că părintele despotului Ștefan, cneazul Lazăr, a dăruit acelor biserici satele din țara Sârbească pentru sufletul său, prea sfintei Născătoare de Dumnezeu dela Tismana și sfântului părinte Andonie dela Vodița, satele anume, târgul Kiselievo și cu vama și cu vilele și cu livezile și cu toate hotarele și veniturile liber, deasemenea și alte sate: Popovți și Mariane și Drâmni pe Mlava și Clicevăț pe Dunăre. Și acele sate le a dat cu vii și cu ogoare și cositul fânului și cu mori și cu toate hotarele, ca să fie liberi, să fie ale bisericelor prea sfintei Născătoare de Dumnezeu dela Tismana și ale sfântului părinte Andonie dela Vodița. Și acestea acum le liberăm popii Gherasim și celor ce vor fi după dânsul și acum și în veci. 15 20

Și astfel spune domnia mea tuturor credincioaselor noastre slugi și șpanilor și părcălabilor și vameșilor și harmiților, fiecare să se ferească de călugării lui Gherasim și de oamenii lui și de bălțile lui și de orice dobitoc al lui și ceea ce poartă și ceiace cară să aibă credință, și pe apă și pe uscat și peste tot să umble liber și nicăeri să nu plătească vamă, de acum și în veci și nimeni să nu aibă voie să le dăuneze întru nimic, cine nu vrea să primească rău dela domnia mea. Aceasta o spun oricărui om, și slugilor mele de acum și celor care vor fi în viitor. 25 30

Și cine va citi această carte a mea, iarăși s'o înapoieze acelui om care i-a dat-o s'o vadă.

S'a dat această carte popii Gherasim la Orșova, după nașterea lui Hristos, anul 1444, luna Octomvrie, 20 zile. Pentru iscălire, însuși domnul voevod. 35

Copie veche hârtie. Arhive Stat, Ist. I/45 (Măn. Tismana) cu o traducere de Dionisie eclisiarh. Publicat de Ćeda Mijatović, p. 27—29, și de Ștefulescu, *Tismana*, p. 184—189. Pentru data lunii, cf. Mijatović, *l. c.*

82.

Târgoviște, 7 August 1445.

Vlad Dracul întărește lui Badea Ciutin, Badea, Slavul, Radul, Neacșu și Branioslav cu fiii lor o funie de moșie la Malul de Sus, cumpărată pe trei cai dela Radu din Turci, precum și alte părți de moșie la Zlotești. O parte de moșie e cumpărată de însuși domnul pe doi cai. Toate aceste cumpărături sunt scutite de orice dări și prestații.

† Бъ Христа Бога благокѣрны, благочестикы и Христолюбикы,
10 Іѡ Бладъ коекода и господинъ, милостѣмъ божіеѡмъ и божіеѡмъ дарованіеѡмъ,
вѣладѣжцѣѡмъ и господствѣжцѣѡмъ къ сѣмъ землѣи Ѡггровѣахѣи и
запаланнскимъ страннамъ, Ямлашѣ и Фагараишѣ хѣрцегъ, благопронзкоаи
господствоѡмъ, скоаи благымъ пронзколеніеѡмъ, чистымъ и свѣтлымъ
срѣдцеѡмъ и дарокаѡмъ сынъ късечестны и благообразны и прѣпочтанъ,
15 иже надъ късѣмъ чисты и дарокъ, настоѡи хрисокѡа господства-мъ,
Бадѣ Чютинъ съ синоки си Бадѣ, Галакѡа, Радѡуа, Нѣкше, Бранио-
славу и сынъ его Бадѣ, іако да имъ естъ а ѡже ѡ Малъ ѡтъ Горъ, понеже
естъ покѡпенъ за гъ кони ѡтъ Радѣ ѡтъ Тѡрчи, дѣа Шербанѡвъ и дѣ[а]...
итъ Тѡрчи ѡтъ Злотеѣи и дѣ[а]... ѡвъ кони. ... кѡпихъ самъ гос-
20 подство-мъ за дѣа кони.

Тѡгѡ ради, да имъ естъ къ ѡчинѡмъ и къ ѡхабѡмъ, тѣмъ и дѣцаѡмъ
иѡ, кнѣчатѡмъ и прѣкнѣчатѡмъ иѡ, до живота господства-мъ и
до живота прѣкорѡднихъ синокъ господства-мъ, Мирѡю и Бладѡуаѡмъ
и Радѡуаѡмъ. Почѣхъ ѡтъ окѣіеѡ кама, ѡтъ скиныіеѡ кама, ѡтъ пѣлаарства,
25 ѡтъ къѣлаарства, ѡтъ кинарничъ, ѡтъ днжмы, ѡтъ посади, ѡтъ глобы, ѡтъ
дрѣва, ѡтъ талпи, ѡтъ сѣнокосіа, ѡтъ покѡза, ѡтъ подкодъ и ѡтъ късѣхъ
слѣжбаѡмъ и даждаѡмъ великихъ и малихъ, елико се нахѡдетъ къ землѣи гос-
подства-мъ. И да иѡ не см[ѣт] бантѡкати, ни сѣдѣцъ, ни глобникъ,
ни бирѣи, ни ниѡто ѡтъ болѣр и [ѡтъ] работникъ господства-мъ
30 послаѡемъ по милѡстѣхъ и работаѡмъ господства-мъ. Кт[ѡ] сѡмъ б[ѣ]и
покѡсна позабакати аѣе ѡ класъ єдинъ, то такоѡ имѡтъ пр[ѡ]ѡти велико
зѡло и ѡргѣѡ ѡтъ господства-мъ, іако неѣрникъ и прѣст[ѣпникъ] и
посрамилѣа сѣѡмъ] хрисокѡаѡмъ господства-мъ.

Єще же [и по см[ѣ]рти господства-мъ, коѡѡ] избѣретъ Господѡмъ Богѡмъ
35 быти [господинѡмъ] Бѡлашконъ землѣи, или ѡтъ срѣдѣчна]ѡѡ плода гос-

16. Чютин. *lectură nesigură* [I. Bogdan]. 17—18. естъ а ѡже... дѣа, scris cu cerneală nouă peste cea veche ștearsă [I. Bogdan].

подстка-ми, или ѿ сѣрѣдникъ господства-ми, или [по грѣсѣхъ] нашихъ ѿ иноплеменикъ, та аще почтетъ и понокитъ и сѣхрѣ[нитъ] и стѣрѣдитъ, тогѡ Господь Богъ да почтетъ и понокитъ и сѣхрѣ[нитъ] и стѣрѣдитъ къ господствѣ его. Ище ли не почтетъ и не понокитъ и не сѣхрѣнитъ и не стѣрѣдитъ, нѣ расипетъ и порѣшитъ, тогѡ Господь Богъ да сѣетъ его здѣ тѣломъ, а къ кѣждѣцимъ кѣцѣ дѣшевно и да иматъ счастье съ Исѣмъ и съ Яриѡмъ и съ инѣми рекшиими на Господа Бога, спаса нашего Исуса Христа, крѣкъ его на ныхъ и на члѣдохъ ихъ, еже естъ и бѣдетъ къ кѣмъ. Аминъ.

Сеже скѣдѣтеле: жѣпанъ Манѣ дѣкорникъ и жѣпанъ Нанѣа и жѣпанъ Радоуа Борчекъ, жѣпанъ Етѡнка и жѣпанъ Димитръ, Нѣкое спатарь, Казанъ лѡгѡуетъ, Радоуаъ кистѣаръ, Нѣкъ пахарникъ, Геминъ столникъ, Радоуаъ комисъ, [и] азъ Драгомиръ, еже исписахъ къ Тръгокицинъ, Яугѡстъ зъ къ лѣто [хѣи]нѣ индиктѡнъ и.

† Іу Кладъ кѡекѡда, милостѣа божѣа господинѣ.

† Întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul, bine cinstitorul și de Hristos iubitorul, Io Vlad voevod și domn, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind în toată țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele lui Badea Ciutin cu fiii săi, lui Badea, Slavul, Radul, Neacșu, Branoslav și fiului său Badea, ca să le fie o funie la Malul de Sus, pentrucă este cumpărată pe trei cai dela Radu din Turci, partea lui Șerban și partea..... Turci din Zlotești și partea..... cai..... a cumpărat însumi domnia mea pe doi cai.

De aceea să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor, nepoților și strănepoților lor, cât va trăi domnia mea și cât vor trăi primii născuți fii ai domniei mele, Mircea și Vladul și Radul, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de dijme, de posade, de gloabe, de copaci, de talpe, de cositul fânului, de transporturi, de călăuze și de toate slujbele și dăjdiile mari și mici, câte se află în țara domniei mele. Și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei,

14. нг. lectură nesigură [I. Bogdan].

nici nimeni dintre boierii și dintre slujbașii domniei mele trimiși după milostenii și trebile domniei mele. Cine s'ar încumeta să le dăuneze chiar cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și violator

5 al acestui hrisov al domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau pentru păcatele noastre din alt neam, dacă cinstește și înnoește și păzește și întărește, pe acela

10 Dumnezeu să-l cinstească și să-l înnoiască și să-l păzească și să-l întărească în domnia lui. Dacă însă nu cinstește și nu înnoiește și nu păzește și nu întărește, ci risipește și strică, pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor sufletește și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei cari au strigat lui Dum-

15 nezeu, Mântuitorul nostru, Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Aceștia sânt martorii: jupân Manea dvornic și jupân Nanul și jupân Radul al lui Borcea și jupân Stoica și jupân Dimitru, Neagoe spătar, Cazan logofăt, Radul vistier, Neagu paharnic,

20 Semen stolnic, Radul comis și eu Dragomir care am scris la Târgoviște, August 7, în anul 6953 (1445), indiction 8.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie de Ion Bogdan, la Acad. Rom., Ms. Nr. 5236, f. 45—48, după originalul, azi pierdut, din colecția prof. Șapcaliu, Câmpulung. Pergament,

25 pecete atârnată, căzută. Decalc incomplet la Acad. Rom., Doc. pachet XLV, 148, fără dată.

83.

Târgoviște, 8 August 1447.

Vlad-Vodă fiul lui Vlad întărește slugilor lui, Tae-în-coș, Stan

30 *și Colțea moșia lor din satul Coteana, pentru care s'au înfrățit. Se indică și hotarele.*

† Io Vladul voevod, domnul Țării Rumânești, fecăorul marelui și prea bunului creștin Vladu voevod, dat-au porunca domnii sale slugii domnii sale, Tae-în-coș și Stan și Colții și fiicărilor lui, câț

15—16. *Matei, 27, 25.*

Dumnezău le va da, ca să le fie lor ocină în satul Coteana cu tot hotaru, pentrucă iaste a lor bătrână și dreaptă ocină de moșie.

Iar după aceea venit-au Tae-în coș și Stan și Colțea, ei sânguri, innaintea domnii sale de s'au înfrățit pre a lor bucate și dobitoace și pre ocine și pre Țigani și pre toate ale lor, ca să știe să fie trei 5
frați nedespărțiți, și așa s'au tocmit ei de a lor bună voe și să știe și hotaru: Din Piscul Lungu, pân în vâlceaoa Cornățelului și pân în lacu Fătăciunii și pân în măgura cea mare și pân în lacu Ștefariului și pre Scovarda în vâlceaoa Săcărenilor și pân în Poiana 10
Târgului și pân în lacu de miezu și pân în calea Topologului și pân în Ogrezele și pân în drumul Slatinii și pân în răspântiile Pârâului și pân în Piscu Urdii și peste obârșia Măloveanului și pân în dealul Oltului. Ca să le fie lor ocină ohabnică și într'alt chip să nu fie preste zisa domnii sale.

Și mărturii i-au pus domniia sa: jup. Tudor și jup. Nanul și 15
jup. Stanciul și jup. Pashalie și jup. Radul Borcea și jup. Dumitru spatar i Stoica vist. i Seman stolnic i Badea comis i Ștefan logofăt.

În Târgoviște, Aug. 8 dni, 6955 (1447).

Traducere, probabil din secolul XVIII, pe verso: *Coteana*, 32. Arhiva principelui Basarab-Brâncoveanu. Publicat (incomplet) de N. Iorga, *Studii și Documente*, V, p. 169 și de Ghibănescu, în *Teodor Codrescu*, II (1933), p. 129 (cu data 18 August). Boierii sunt ai lui Vlad Dracul, dar acesta era fiul lui Mircea, nu al lui Vlad. Cf. și G. D. Florescu, *Divane*, p. 32. 20

84.

Târgoviște, 5 Ianuarie 1450. 25

*Vladislav II întărește mănăstirii Cozia dania lui Cazan logofăt și a fratelui său Radu, anume moara clădită de dânșii lângă casa lor la Târgoviște, afară de moara lui Manea Udriște care este în aceeași casă. Cazan logofăt mai dăruiește și un loc de chilie lângă moară, cu învoiala făcută de egumenul Coziei Iosif, ca donatorii să fie scriși 30
în pomelnicul mănăstirii împreună cu părinții lor, Radu și Stana și fratele lor răposat Sahac, pentru cari să se facă în fiecare an pomnire și colivă la mănăstire.*

† Бѣ Христа Бога благовѣрныи и благочѣстивыи и Христолюбивыи, Іу Владиславъ коєвода и господина, милостїѣмъ божїѣмъ и 35
божїѣмъ благимъ произволенїемъ, владающеу-ми и господствоющеу-ми въ всєи земли Оуггровлаѣинскєи, запаининскимъ странамъ и въсьемъ

- прѣдѣлашм, Ямлашѹ и Фагарашѹ херцег, благопронзколи господство-
ли сконм благим пронзколенїем, тако прославиш прославлѣшаго мѣ Бога
и на прѣстолаѣ скѣто почакшнх родїтел господства-ли съ слакож
възнесеша, и дарокаѹ сын кѣсечѣстни и благошеразини и прѣпочѣ-
5 танны, еже над кѣселн чѣсты и дар[шк], над[стожн хрсосокоуа
господства ли скѣтомоу мо]настирю и скѣтон шенѣкан скѣтож
и живоначалоно Тронцѣ нже наричет сѣ Козма, радї прошенїа кернх
и почѣтаних болѣр господства-ли Казан лшгшветѣ и брат его Радѹла,
тако троудом нх еже поставнхж и сѣткорнхж коденнцѣ близ сконх
10 кжцѣ, сконх дѣл шт тѣлзи коденнцѣ, приложнхж монастирю егда
ест настаннѣкъ кѣ Козїм, поп кѹр Іоснф, радї оушопшааго родїтелѣ
нх, жоупана Радѹла. И тѣа коденница сѣткорена кѣ Трьговнцн, една
ест коденница Манѣ Оудрнца, а дроуга ест Казана лшгшвета, дѣе
кѣ еднѣ кжцѣ. Тѣго радї, приложн Казан скон дѣл монастирю,
15 тако и сѣ мѣстоли шт келїа цю ест близѣ коденнцн, да ест кѣ
вечное кѣспоминанїе и кѣ пицѣ божественїм инноклм шеретажнм-сѣ
кѣ храм скѣтїм Тронцѣ. И тако приложнхж и оутокмнхж сѣ егѹ-
меноли, поп кѹр Іоснф, тако да запишет кѣ поменнѣ лшнастирскшго,
прѣжде жоупана Радѹла родїтелѣ нх, и потом лштре нх, жѣнаницѣ
20 Станѣ, и Казана лшгшвета и брата его Радѹла и брата нх шмер-
шааго Сахака.

- И тако поставншж шбенанїа, тако по смрѣты егѹмена Іоснфа,
коленко егѹменин станет кѣ монастир, да оуткрѣднѣ такожѣ за-
повѣд кѣ законнѣ и кѣ монастири, тако на кѣсакѣм гредѣшѣм
25 годннѣ кѣспоминанїе и коленко да сѣ ткорнѣ радї шсопшааго брата
нх Сахака и тѣм кѣсѣм кѣ рѹд и рѹд. Ямнн.

- Еже скедѣтельѣ: жоупан Манѣ Оудрнцѣ и жоупан Папа дворннѣ
и жоупан Тодорѣ и Станѣ Ялѣоушк и Стан Негрѣк и лшгшвет
Мнхана, жоупан Доука и Казан Кѣдракн и Пахѹлѣ кнстїар и Нѣгѹе
30 столннѣ, Бадѣ пахарннѣ, Манѣ комнѣ. И азѣ Крѣстѣ нже писах,
кѣ Трьговнцн месѣца Генарїне в [днн], клѣт хѣ[цнн текѹ]ц[нхѣ]
енднктншн гї.

† Іѹ Владїслак кнѣкода, мнлостїм божїем господннѣ.

- † Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și bine cinstitor și de
35 Hristos iubitor, Io Vladislav voevod și domn, din mila lui Dum

29. Кѣдракн, completat după Condica Brânc. 30. И азѣ . . . писах idem.
32. Ъ, idem.

nezeu și cu bunăvoința lui Dumnezeu, stăpânind și domnind în toată țara Ungrovlahiei, părților de peste munți și tuturor laturilor, herțeg al Amlașului și Făgărașului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință ca să proslăvesc pe Dumnezeu, care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă în scaunul sfânt răposăților 5
părinților domniei mele și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele sfintei mănăstiri și sfântului locaș al sfintei și de viață începătoarei Troițe care se 10
chiamă Cozia pentru rugămintea credincioșilor și cinstiților boieri ai domniei mele, Cazan logofătul și fratele său Radul, ca moara pe care au înființat-o și au făcut-o cu truda lor lângă casa lor, partea lor din acea moară au dăruit-o mănăstirii unde este cârmuitor la Cozia popa kir Iosif, pentru răposatul lor părinte, jupân Radul. Iar acele mori făcute la Târgoviște, una este moara lui 15
Manea Udriște, iar cealaltă este a lui Cazan logofătul, două într'o casă.

Deci a dăruit Cazan partea lui mănăstirii, precum și cu un loc de chilie care este lângă moară, să fie spre veșnică pomenire și spre hrana dumnezeescuilor călugări cari petrec în hramul sfintei 20
Troițe. Și astfel au dăruit și s'au întocmit cu egumenul, popa kir Iosif, ca să scrie în pomelnicul mănăstiresc mai întâi pe jupân Radul, părintele lor, și apoi pe mama lor, jupânița Stana și pe Cazan logofătul și pe fratele său Radul și pe fratele lor răposat Sahac. 25

Și astfel au așezat făgăduială, ca, după moartea egumenului Iosif, orice egumeni vor sta în mănăstire să întărească această făgăduială în zăconic și în mănăstire, ca pe fiecare an ce se va scurge să se facă pomenire și colivă pentru răposatul lor frate Sahac și 30
lor și tuturor din neam în neam. Amin.

Aceștia sânt martorii: jupân Manea Udriște și jupân Papa dvornic și jupân Todor și Stancea al lui Albul și Stan al lui Negre și logofăt Mihail, jupân Duca și Cazan Crețul și Pahulea vistier și Neagoe stolnic, Balea paharnic, Manea comis. 35

Și eu Cârstea care am scris în Târgoviște, luna Ianuarie 8 zile, anul 6958 (1450) curgător, indiction 13.

† Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- Original pergament foarte șters. Arhive Stat, Doc. istorice, I/52 (măn. Cozia). Pecete atârnată, căzută. Insoțit de o traducere românească de D. Peșacov din 1857. Copie slavă și traducere românească în *Condica Brâncoveanescă*, Nr. 266, f. 254 v.—255 r. (la Arhivele Statului), cu data 6960 (1452).
- 5 Indictionul 13 corespunde în domnia lui Vladislav II (1448—1456) cu anul 1450 (6958), astfel s'a putut completa anul ilizibil.

85.

Fără loc, 28 Martie 1451.

- Vladislav II întărește mănăstirii Dealului și egumenului Sisoe*
 10 *dania lui Radul, nepotul lui Rascal, care a lăsat după moartea lui*
mănăstirii satele Jugoreni, jumătatea de jos, Cereșani, Măicănești
jumătate și muntele Brateiul, viile și casa lui, însă cu dreptul de a
se folosi de ele, cât va trăi.

- † Іѡ Владислав кѡекода и господинѣ въсѡи земли Ѣггровлахѣн-
 15 скон, дават господство-ми сѣе ѡризмѡ скѣтому храму и скѣтон
 ѡбнтѣли скѣтого ѡтца нашего Николи, монастырю ѡт Дѣла и егъ-
 мену и наставнику снѣж ѡбнтѣли тож, попу Еисою и въсѣм еже
 ѡ Христе братіам, тако да им сѣят Жүгорѣни, долны половина и
 Череш[ани] и Манканѣши половина и планина Черешеном Братѣю,
 20 понеже прѣиде прѣд господство-ми Радүлѣ анеѡи [Р]аскала и
 прѣд въси болѣре господства-ми, та си прѣдаде дшш монастырю
 и села си и киногради си, цю лү ест ѡ [ѡчинѡ] и кжщж си и въсе
 тогоко именіе, како докле ест жив да сѣ хранит на села си и съ име-
 ніем си, а по смръти, въсѣ да ест монастырю, а инѣ никто да не
 25 си метѣхат. Того радү им даде и господство-ми, да им ест въ
 ѡчинѣ и въ ѡхабж и ни ѡт когоже непотѣковено, по ѡризмѡ
 господства-ми.

- Сведетеле: жупан Манѣ Ѣдришек келки дворник, жупан Ди-
 митрь спатар, жупан Михана логобет, жупан Дѣка, жупан Казан
 30 логобет, жупан Іаков, жупан Берикон, Етонка Кѡрклаз. Драгомир
 ѡт Бранѣши и Петек Бабүшин ѡт Лүчїани, Етанчѣла спатар, Нѣгое
 столник, Балаѣ пѣхарник, Манѣ колинс, Миклаѡушь страторник и азъ
 Костандин писах, мѣсѣца Марта кн, влѣт хсчнѡ.

† Іѡ Владислав кѡекода, милостїа божїа господинѣ.

15. храму repetat de două ori.

† Io Vladislav voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, dă domnia mea această poruncă sfântului hram și sfântului locaș al sfântului părintelui nostru Nicolae, mănăstirii dela Deal și egumenului și cărmuitorului acestui locaș, popii Sisoe și tuturor întru Hristos frați, ca să le fie Jugoreni, jumătatea de jos și Cereșani și Măicănești jumătate și muntele Cereșanilor, Brateiul, pentru că a venit înaintea domniei mele Radul, nepotul lui Rascal, și în fața tuturor boierilor domniei mele, astfel și-a dat sufletul mănăstirii și satele lui și viile lui, cât are moștenire și cu casa lui și toată averea lui, însă până este viu, să se hrănească la acele sate ale lui și cu averea lui, iar după moarte, toate să fie ale mănăstirii, iar altul nimeni să nu se amestece. Deci, le-am dat și domnia mea să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse după porunca domniei mele. 5 10

Matorii: jupân Manea al lui Udriște mare dvornic, jupân Dimitrie spătar, jupân Mihail logofăt, jupân Duca, jupân Cazan logofăt, jupân Iacov, jupân Berivoi, Stoica Curemaz, Dragomir din Brănești și Petec Babușin din Luciani, Stanciul spătar, Neagoe stolnic, Balea paharnic, Manea comis, Micleuș stratornic și eu Costandin am scris în luna Martie 28, anul 6959 (1451). 15 20

† Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, foarte deteriorat. Arhive Stat, Ist. I/46 (Dealul). cu o traducere de G. Peșacov (1844). Pecete atârnată, căzută. O traducere românească din 1852, în *Condica Dealului*, Acad. Rom., Ms. rom., Nr. 1447, f. 46, după care s'au făcut unele completări. Regeste, *Cronologia Tabelară*, p. 24—25 (Nr. 26) și Florescu, *Divane*, p. 33—34. 25

86.

Târgoviște, Iulie 1451.

Vladislav II întărește boierilor și slugilor domnești Dragomir Fuhat, fiilor lui, Ion și Vâlcu, nepotului său, Dragomir și lui Tatu, Micu și Bora cu fiii lor, satele Gura Deșului și Săseni, iar primilor patru, Boișoara și Găojani, apoi munții Mănăileasa, Stâna-Mare, Zănoaga, Prislop, Intre-Boile, Arsura și Bavi, scutindu-le de toate dările și prestațiile. 30

† Бѣ Христа Бога благоѣрни и благочестники и Христілюбники, Іоу Владислав кѣекода и господинѣ, милостивѣ божіеж и божіемѣ 35

дарованием, обладаж[шѣ-ми и] господствѹжшѹ-ми къ всен земли
 Ѹггроклахѣнскон и западинскимъ странамъ, Иллашѹ и Фагарашѹ
 херцег, [благонро]изволи господство-ми, своимъ благимъ произволе-
 ниемъ, чѣстимъ и свѣтанымъ сръдцемъ и дарѹка господство-ми съи
 5 късе-честни и благообразни и прѣпочетани, иже надъ късеми чести и
 дарекъ, надестожи хрисокѹл господства-ми слѹгамъ и болѣромъ господ-
 ства-ми, Драгомирѹ Рѹхат и сынокомъ его, Ионѹ и Елѣкѹл и ане-
 Фею его, Драгомир и Татѹл съ сыноке си и Микѹл съ сыноке си и
 Бора съ сыноке си, надъ Ѹсти Дешѹ и Гжѣни. И еце Драгомирѹ
 10 Рѹхат и сынъ его Нон и Елѣкѹл и Драгомир надъ Боншора и
 Гжѹжани междѹ Боншоре. И паининъ Мжнжѹлѣсж и Голѣма Гтжнж
 и Зжного и Прислоп, и Ынтре Бонае, Ирѹрж и Бали.

Тна късѣ да имъ сѣт къ очинъ и къ охабж, тѣмъ и тѣхъ децалъ,
 кнѹчетомъ и прѣкнѹчетомъ ихъ, почекши ѿ окчнѣхъ кама, ѿт скиннѣхъ
 15 кама, ѿт пчеларства, ѿт кжбларства и кинарич, ѿт джми, ѿт
 глоби, ѿт посади, ѿт дрѣва, ѿт талпи, ѿт сѣнокосна, ѿт покоса,
 ѿт подвода и ѿт късѣхъ слѹжбахъ и даждахъ великихъже и малихъ,
 елико се нахѹдѣт къ самодрѣжавнои земли и области господства-ми.
 И да ихъ не сметъ кантѹвати ни сѣдецъ, ни глобникъ, ни бирчи, ни
 20 инъ нихто ѿт болѣръ или ѿт работникъ господства-ми послалаемѹхъ
 по милостехъ и по работахъ и по слѹжбахъ господства-ми. Кто се би
 покѹсна позабавити имъ, аще и ѿ класъ единъ, тѹ таковы хѹщетъ
 прижити велико зло и [шр]гна ѿт господство-ми, такоже неѣрникъ и
 прѣстѣпникъ и посрамитель сиемѹ хрисокѹлѹ господства-ми.

Еще же и закланнание поставлѣтъ господство-ми, по смръти гос-
 подства-ми, кѹгѹ избереѣтъ Господь Богъ бити господинъ Блѣшконъ
 Землѹ, или ѿт сръдечнаго плода господства-ми, или ѿт сръдникъ
 господства-ми, или по грѣсѣхъ нашихъ ѿт иноплеменикъ, та аще почететъ
 и понокит и ѹткрѣдитъ сжи х[ри]совѹл господства-ми, и тѹгѹ
 30 Господь Богъ да почететъ и съхранитъ и ѹткрѣдитъ къ господства
 его. Яще ли не почететъ и не ѹткрѣдитъ, нжъ попереѣтъ и порѹшитъ и
 расипетъ, и тогѹ Господь Богъ да посрамитъ и попереѣтъ и ѹбиеѣтъ его
 зде тѣломъ, а къ инъ кѣкѹ душа его и да иматъ ѹчесгнѣ съ Иѹда
 и съ Ирѣмъ и съ онѣми Иѹденѣ иже къзѣпнише на Господа Бога,
 35 спаса нашего, Исѹса Христа, крѣвъ его на нихъ и на чедѹхъ ихъ, еже естъ
 и бѣдетъ къ кѣки. Ямѹнь.

12. Бали, lectură nesigură. Cf. Balul, sat în Loviște. 14. прѣкнѹчетомъ,
 de două ori.

Еже сѣдѣтеле: жупан Манѣ Удрише, жупан Тудор, жупан
Етанче дкорник, жупан Мнхана логвоет, жупан Димитрж, жупан
Дука, жупан Етан Негрокнч, Етанчул спатар, Пахулѣ кнстнар,
Балѣ пехарник, Нѣгое стол[нк, Мнк]ауш страторник, Манѣ колмс.
Изъ Нѣг еже писах, Іодѣн . . . [дѣнь, кѣлѣто] хсѣно кѣ Тръговцин.

† Іw Блaднслaк квeввдa мнлостїѡ божїeѡ гoспoдннѡ

† Întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul și bine cinstitorul
și de Hristos iubitorul, Io Vladislav voevod și domn, din mila
lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind
în toată țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți, Amlașului
și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință,
cu inimă curată și luminată și a dăruit domnia mea acest atot-
cinstit și cu frumoasă față și preacinstit, care este deasupra tuturor
cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele slugilor și
boierilor domniei mele, lui Dragomir Ruhata și fiilor lui, Ion și
Vâlcul și nepotului său Dragomir și lui Tatul cu fiii săi și lui Micul
cu fiii săi și Bora cu fiii săi, peste Gura Deșului și Săseni. Și încă
lui Dragomir Ruhata și fiilor lui Ion și Vâlcul și Dragomir peste
Boișoara și Găojani, între Boișoare. Și muntele Mănăileasa și
Stâna Mare și Zănoaga și Prislop și Între Boile și Arsura și Bali.
Acestea toate să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor,
nepoților și strănepoților lor, începând dela vama oilor, de vama
porcilor, de albinărit, de găletărit și vinărici, de dijme, de gloabe,
de posade, de copaci, de talpe, de cositul fânului, de transporturi,
de călăuze și de toate slujbele și dăjdiile mari și mici, câte se află
în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele. Și să nu cuteze
să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni
altul dintre boierii sau dintre dregătorii domniei mele trimiși
după milostenii și după trebile și după slujbele domniei mele. Cine
s'ar încumeta să le dăuneze, chiar și cu un fir de păr, unul ca acela
va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios
și călcător și violator al acestui hrisov al domniei mele.

Încă și blestem aşează domnia mea, după moartea domniei mele pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau pentru păcatele noastre din alt neam, dacă cinstește și înnoește

5. Іолін | Іо.^л

și întărește acest hrisov al domniei mele, și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească și să-l întărească în domnia lui.

Dacă însă nu cinstește și nu întărește, ci calcă și schimbă și risipește, și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l nimicească și
5 să-lucidă aici cu trupul, iar în celălalt veac sufletul său și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei cari au strigat asupra lui Dumnezeu, mântuitorul nostru, Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Aceștia sânt martorii: jupân Manea Udriște, jupân Tudor,
10 jupân Stance dvornic, jupân Mihail logofăt, jupân Dimitru, jupân Duca, jupân Stan al lui Negru, Stanciul spătar, Pahulea vistier, Balea paharnic, Neagoe stolnic, Micleuș stratornic, Manea comis.

Eu Neagu care am scris, Iulie... zile, anul 6959 (1451), în Târgoviște.

15 † Io Vladislav, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, depuneri particulare, proprietatea I. și N. Popescu. Cu o traducere de Stoica Nicolaescu. Un rezumat incomplet într-o hotărnicie din 1867 citat de I. Conea, *Țara Loviștei*, București, 1935, p. 140—141 și notele.

20

87.

Târgoviște, 1 August 1451.

Vladislav II întărește boierului Mihail și fiului său Stanciul satele: Rușii, Vodnovul, Racovița, Tatare și Racova și siliștea Amara și hotărăște ca locuitorii din Ruși să nu dea vamă la Târgoviște. Scutește satele de toate prestațiile și dările.
25

† Къ Христа Бога благовѣрныи и благочѣстныи и Христолюбивныи, Іуѡ Владислав коекогда и самодръжавныи господинѣ, милостѣеж божѣеж и благым божѣем произволенѣем, владающе-мни и господствоюще-мни въ сѣмъ зѣмлю Оуггровъ и Хитинскон, Ямлашѣ и Фуграшѣ херцег, благопроизволен господство-мни своимъ благым произволенѣем, свѣтлым и чистымъ сръдцемъ и даровахъ сынъ въсѣчесныи и благообразнии, иже надъ въсѣмъ чѣстныи и даровъ, надѣстоющеи хрисовѣа господства-мни сынъ, почтаномъ болѣриномъ господства-мни, жупанъ Мнѣхманѣ и сынокымъ его, Еталачуа, тако да мѣ сѣмъ зѣмлю зоконма

7—8. Matei, 27, 25.

Роуши и Боднокѣ и Ракокица и Татарѣ и пак Раковы и жилище
шт Ямара. И шт Рѹши кѣ Тръговицѣ камѣ да не даѣшт.

Тѣхъ вѣсѣ да им ест кѣ очинѣ и кѣ вѣдѣж вноуѣжом и прѣ-
внѣчатом нѣх, почекши шт окчнѣ кам, шт скнннѣ кам, шт пчелнѣ
камѣ, шт кѣларства, шт винарства, шт дижмы, шт сѣнокосѣ, шт 5
дрѣвѣ, шт подвода, шт покосѣ, рекше шт ннѣх слѹжбаѣх великѣх же
и малихѣ, елика см нахѣдѣшт кѣ самодрѣжакном земн и области
господства-ми и да им не смѣт позабавити, ни сѣдѣцѣ, ни глобникѣ,
ни бирѣнѣ, ни инѣ никтѣ шт работникѣ или дворникѣ или камѣшѣ,
понеже хѣто ли би позабавилѣ аще и ш влас единѣ, то таковыи имат 10
прѣати велико зло и велика вѣргѣж шт господство-ми, како неверникѣ
и посрамитѣл сѣмѣх хрисовѣлѣх господства-ми, а ино нѣстѣ.

Заканнанѣе поставлѣшт господство-ми, іако по смѣрѣты господ-
ства-ми, кѣго избѣрет Господѣ Богѣ биты господинѣхъ Блѣшкон
Земли, или шт сѣрдѣчнаго плода господства-ми, или шт сѣродникѣ, 15
или, по грѣхѣом нашимѣ, шт иноплѣмѣникѣ, да аще понокит и почѣтет
сѣи хрисовѣлѣх господства-ми и тѣмѣ Господѣ Богѣ да почѣтет и
оѹкрѣдит кѣ господство его, аще ли разорит и не оѹтѣрѣдит и того
Господѣ Богѣ да посрамит и да ѹбѣет здѣ тѣлѣмѣ, а кѣ шн кѣкѣ
дѣшевно и да вѣдет причѣстникѣ Іюдѣ и Ярѣю и сѣ оннѣх рекшнѣх 20
Іюдѣе еже кѣзѣпнѣж на Господа Бога и спаса нашего, кѣкѣ его на
ннѣх и на чѣдѣшнѣх нѣх, еже ест и вѣдет кѣ вѣкѣхъ вѣкѣмѣ. Аминѣ,

Еже свидѣтелѣ: жѣпан Манѣ Ъдрыцѣ, жѣпан Тѣдорѣ, жѣпан
Стѣнчѣ дворникѣ, жѣпан Миѣхѣилѣ мѣгофѣтѣ, жѣпан Казанѣ Гаѣхѣковѣ.
жѣпан Стѣнѣ Нѣгрекѣ, жѣпан Дѣмитрѣ спатарѣ, Казанѣ Крецѣ, Стѣнчѣюлѣ 25
спатарѣ, Паѣхѣлѣ вистѣарѣ. Нѣкое столникѣ, Балѣ паѣхарникѣ, Манѣ
комисѣ и азѣ Конка писѣхъ кѣ Тръговицѣ, кѣ лѣто хѣсѣнѣо, Явѣгоѹста
мѣсѣца а дѣнѣхъ, ендѣкѣтѣион дѣѣ.

† Іѣвѣ Блѣдѣславѣ вѣвѣкѣда, милѣстѣѣмѣ вѣжѣѣмѣ господинѣхъ.

† Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și binecinstitor și de 30
Hristos iubitor, Io Vladislav voevod și domn autocrat, din mila
lui Dumnezeu și din bunăvoința lui Dumnezeu, stăpânind și dom-
nind peste toată țara Ungrovlahiei, herțeg al Amlașului și al Fă-
gărașului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inima
luminată și curată, și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă 35
față, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul
acest hrisov al domniei mele, cinstitului boier al domniei mele
jupân Mihail și cu fiul său Stanciul, ca să-i fie satele numite:

Rușii și Vodnovul și Racovița și Tatare și iar Racova și locuința dela Amara. Și dela Rușii să nu dea vamă la Târgoviște.

Acestea toată să le fie de ocină și de ohabă lor, nepoților și strănepoților lor, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de
 5 vama stupilor, de găletărit, de vinărici de dijme, de cositul fânului, de lemne, de călăuze, de transport, adică și de celelalte prestații mari și mici, câte se găsesc în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele și să nu cuteze să le dăuneze, nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici altul nimeni dintre funcționari sau dvornic sau
 10 vameș, pentrucă cine le-ar dăuna chiar cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și mare urgie dela domnia mea, ca un necredincios și violator al acestui hrisov al domniei mele și altfel să nu fie.

Blestem așează domnia mea, ca după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din
 15 rodul inimii domniei mele, sau dintre rude, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă înnoiește și cinstește acest hrisov al domniei mele și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui, dacă strică și nu întărește, și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în cel veac sufletește și să fie părtaș lui Iuda și lui Arie și cu acei ziși Iudei,
 20 cari au strigat asupra lui Dumnezeu și a mântuitorului nostru, sângele lui asupra lor și a copiilor lor, ceea ce este și va fi în vecii vecilor. Amin.

Aceștia sânt martorii: jupân Manea Udriște, jupân Tudor,
 25 jupân Stance dvornic, jupân Mihail logofăt, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Stan al lui Negrea, jupân Dimitru spătar, Cazan Crețul, Stanciul spătar, Pahulea vistiari, Neagoe stolnic, Balea paharnic, Manea comis și eu Coica am scris în Târgoviște, în anul 6959 (1451), luna August 1 zi, indiction 14.

30 † Io Vladislav, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat. Pечеți, Ist. I/47 (Mitr. București), cu o traducere de D. Peșacov (1863). Copie și traducere românească, Acad. Rom., Doc. pachet XI/249 și tot acolo Mss. no. 1322, f. 18—19. Rezumat în *Cronologia Tabelară*, p. 24—25. Pecete atârnată intactă, stema țării cu
 35 vulturul și inscripția: «† Іо Владислав велики воєвода и господи́нь всѣхъ зе́манъ ѿгровладискоу». (Io Vladislav mare voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei). Regest. Florescu, *Divane*, p. 34. Un rezumat la I. C. Filitti, *Arhiva Cantacuzino*, p. 16.

22-23. Matei, 27-25.

88.

Târgoviște, 5 August 1451.

Vladislav II întărește lui Barbul cu fiii și nepoții săi satele Mârșa, Ohaba, Peștișani și Găvănești în Teleorman, lui Danciul și fiului său, Danciul, jumătate din Mârșa și Scheii, lui Costea cu 5 fiii lui, Manea și Radul, Bora și lui Vâlcă, Tatul, Șerban, Neagoe și Mușat, Uiești pe Dâmbrovnic și Uiești pe Bațcov și jumătate din Ciești pe Codmeana, scutindu-i de toate prestațiile și dările.

† Бѣ Христа Бога благокѣрны и благочестныи и Христулюбныи, 10
 Іоу Владислав ввекѣда и господинѣ. милостѣа божіеа и божіеа
 дарованіеа владающе-ми и господствоюще-ми къ сєи земли
 Оуггровкляхѣнскыи и западинскыи странамъ, Ямлаш и Фагараш
 херцегъ, благопронзкоаи господство-ми сконаи благыиаи пронзколеніе ,
 чистымъ и скѣплымъ срѣдцемъ, и дарова господство-ми съи късе-
 честныи и благообразныи и прѣпочитаныи, иже надъ късѣми чєсти и 15
 даровк, надстожи хрискоуа господства-ми Барбѣа съ сыноке-си
 и анепєи си надъ пол Мръша [и Ѡ]хаба пѣдъ планинж и Пеци-
 шани и еце Барбѣа всебѣ съ сыноке си надъ Гаканицѣи ѡт [Тєли]-
 ѡрманъ и еце Даничѡл и сынѣ его Даничѡл надъ пол Мръшж и Шкѣи,
 Костѣ съ сыноке си, Манѣ и Радѡль надъ Рѡгж, и Балканъ и Татѣа 20
 и Шербанъ и Нѣгѡе и Мѣшат надъ Ёциѣи ѡтъ Джамбуржникиѣи и Ёциѣи
 ѡтъ Бацковъ и пол Чнециѣи ѡтъ Кѡдмана, къ ѡчнижъ и къ ѡхабѣжъ,
 тѣмъ и дѣцамъ нѣхъ, кнѣзѣтѡмъ и прѣкнѣзѣтѡмъ нѣхъ, почалкѣи ѡтъ
 ѡвчѣегѡ кама и ѡтъ сквинного кама, ѡтъ пчеларстка и ѡтъ кѣбелар-
 стка и ѡтъ кинаричѣи и ѡтъ днжмѣи и ѡтъ главѣи и ѡтъ посады и ѡтъ 25
 дрѣвѣи и ѡтъ таапы и ѡтъ сѣнокѡсѣа и ѡтъ покѡза и ѡтъ пѡдѣкѡдъ и
 ѡтъ късѣхъ слоужбахъ и дажбахъ великыхъже и малыхъ, еанка сѣа нахо-
 дѣтъ въ самодрѣжакѡи земли и власти господства-ми и да нѣхъ
 не сметъ бантѣкати ни сѣдѣць, ни главеникъ, ни енрѣа, ни ннхѣтѡ
 ѡтъ болѣрь ниѣи ѡтъ работникѣхъ господствѣ-ми посилаемы по милостєхъ 30
 и работахъ господства-ми. Кѣтѡ сѣ би покѣсиа позабакити, аце ѡ
 класъ еднѣи, тѡ такокыи нмѡтъ приѣти кєанко заѡи и ѡргѣи ѡтъ гос-
 подства-ми, іако некѣрныи и прѣстѣпныи и посрамилѣа сѣіаѣс хри-
 соуа господства-ми.

19. пол Мръшж, șters cu roșu și adaus deasupra: Измажнѣ азъ Ѥдрише Нѣстѣ-
 реа вторыи логѡѣтъ повѣнѣи Іоу Мѣѡла ѡвѡѡда (Am șters eu Udriște Năsturel
 al doilea logofăt, din porunca lui Io Matei voevod).

Заклинаніе поставет господство-ми : и по сѣмрти господства-
ми, кѣго изберет Господь Богъ быти господинь Влашкон Земан
нан ѡт сръдечнааго плода господства-ми, нан ѡт сѣредник господ-
ства-ми, нан по грѣсѣх наших ѡт иноплеменик, да аще почтет
5 и понокит и сѣхраниит и оутвѣрдит сіемъ хрисокълаз господства-ми,
тѣмго Господь Богъ да почтет и сѣхраниит и оутвѣрдит къ гос-
подствѣ его. Аще ли поперет и порѣшит и расниет, тѣмго Господь
Богъ да сѣетъ его здѣ тѣлаѡм, а въ бѣдѣцѣмъ кѣцѣ дѣша его и
иматъ вѣдѣтѣ сѣ Іоѡдж и сѣ Ірїем и сѣ инѣмн рекшимн на Гос-
10 пода Бога и спаса нашего Ісуса Христа, крѣк его на них и на члѣдох
ихъ, еже ест и бѣдетъ къ кѣкы, Аминъ.

Сѣкѣдѣтеліе : жѣпан Манѣ Ждрице, жѣпан Тѡдѡрь, жѣпан Станче
Джорник, жѣпан Мѣхана ѡгѡѡет, жѣпан Казан Гахаковъ, жѣпан Стан
Негрек, Станчул спатарь, Пахѣлѣ вистѣарь, Балѣ пахарник, Нѣгѡе
15 столник, Манѣ комис. Изъ Драгомиръ граматикъ еже исписахъ, месѣца
Іюгѣст ѣ, къ настоѡни ѡраш Тръговици, клѣтъ хсїѡнѡ, ѡндѣктѡѡн дѣ,
† Іѡ Владислаѡ кѡѡѡдъ, мѡѡѡстѣѡ бѡжїѣѡ господинь.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bine cinstitor și de
Hristos iubitor, Io Vladislav voevod și domn, din mila lui Dum-
20 nezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind în toată
țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, Amlășului și Fă-
gărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu
inimă curată și luminată și a dăruit domnia mea acest atotcinstit
și cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor
25 cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, lui Barbul
cu fiii săi și nepoții săi peste jumătate din Mârșa, Ohaba sub munte
și Peștișani și iarăși lui Barbul osebit cu fiii săi asupra Găvăne-
știlor din Teleorman și încă Danciul și fiul său Danciul peste
jumătate din Mârșa și Șchei, Costea cu fiii săi, Manea și Radul
30 peste Rota, și Vâlcăni și Tatul și Șerban și Neagoe și Mușat peste
Uiești pe Dâmbrovnic și Uiești pe Bațcov și jumătate din Ciești
pe Codmeana, de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor, nepoților
și strănepoților lor, începând dela vama oilor și de vama porcilor,
de albinărit și de găletărit și de vinărici și de dijme și de gloabe
35 și de posade și de copaci și de talpe și de cositul fânului și de trans-
porturi și de călăuză și de toate prestațiile și dăjdiile mari și mici

9. инѣмн | онѣмн. Miletić. 14. Пахѣлѣ | Пахѣлѣ. Miletić. 16. Іюгѣст | Іюгѣст^г.

câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele. Și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni dintre boierii sau dintre funcționarii domniei mele trimiși după milostenii și trebile domniei mele.

Cine s'ar încumeta să le dăuneze chiar cu un fir de păr, unul 5
ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un ne-credincios și călcător și violator al acestui hrisov al domniei mele.

Blestem așează domnia mea după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau, pentru 10
păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și păzește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească și să-l întărească în domnia lui. Dacă nimicește și schimbă și risipește, pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor sufletul lui și să aibă parte cu 15
Iuda și cu Arie și cu ceilalți cari au spus asupra lui Dumnezeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martori: jupân Udriște, jupân Todor, jupân Stance dvornic, jupân Mihail logofăt, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Stan al lui 20
Negrea, Stanciul spătar, Pahulea vistiar, Balea paharnic, Neagoe stolnic, Manea comis. Eu Dragomir gramatic, care am scris, în luna August 5, în orașul de scaun Târgoviște, anul 6959 (1451), indiction 14.

† Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 25

Original pergament. Arhive Stat. Ist. I/48 (episc. Argeș, LII, 1). Traduceri de St. Nicolaescu și Lupu dascăl (1753), pecete atârnată, căzută. Publicat de Miletić și Agură, p. 123—124, cu foarte multe greșeli de transcriere. Regeste. Aricescu, *Indice*, Nr. 1011 și 1085 și Florescu, *Divane*, p. 35.

89.

30

Târgoviște, 7 August 1451.

Vladislav II întărește mănăstirii Cozia și egumenului Iosif toate satele mănăstirii arătate anume, precum și bălțile, vama dintre munți, morile și Țiganii, scutind toate aceste averi de orice dări și prestații.

† Cât cu duhul lui Dumnezeu să povățuesc, aceia sânt fiii lui 35
[Dumnezeu, precum zice] dumnezeescul apostol, căruia următoriu

17—18. Matei, 27, 25. 35—36. Pavel. Romani, 8, 19.

fiind cei iubitori de dreptate și cu nevoință bună s'au nevoit, viața acea dorită au câștigat, ceale pământești pre pământu lăsându-le, cătră ceale cerești s'au alăturat și fericitul acela glas auzind, pre carele deapururea îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui meu de moșteniți împărăția carea iaste gătită voao dela întemeierea lumii ». Și eu binecredințosul și de Hristos iubitoriul, Io Vladislav voevod și domn, cu mila lui Dumnezeu și cu buna voința lui Dumnezeu, stăpânind și domnind toată Țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți și tuturor împrejurimilor, a Almașului și a Făgărașului herțeg, bine am voit domnia mea, cu a mea bună voință și cu luminată și curată inima domniei mele, ca să proslăvesc pre Dumnezeu, cel ce m'au proslăvit și pre scaunul celuia ce întru sfânta odihnă s'au pristăvit, părintelui domniei mele, cu slavă m'au înălțat și am dăruit acest cinstit și prea cinstit, carele iaste preste toate cinstele și darurile, acest hrisov al domniei mele, sfintei mănăstiri și sfântului lăcaș al sfintei și începătoarei de viață Troiță dela Coziia și nastavnicului acelui lăcaș, popei chir Iosif, ca să fie lor satele ce să numesc: Călimăneștii și Jiblea și Brădițeanii și Seaca și Bogdăneștii și Lunceanii și Hinateștii și Bucureștii și Bojoreanii și Olteanii, Vădăstrița și Micleușul și Cărarea și Curila și Gărdanul, Čocăneștii și Stănceștii și 50 sălașă de Țigani și loc la apa Praovei și biserica și moara și vama dintre munți și balta Mamina dela Orlea în sus cu toate bălțile, Săpatul și Căbălușul și Șeperigul și Bucenul și Țiganii după ulița dela Râmnic. Încă și la baltă, satele Cărăreanii și Lumineanii și Cornul la Jăgov și moara dela Cătăluș cu satul. Acestea toate să fie moșii ohabnice sfintei mănăstiri și dumnezezeștilor călugări spre slujbă și spre hrană, iar celuia ce întru sfânta odihnă s'au pristăvit, părintelui domniei mele, veačnică pomenire, iar după aceeaia și domniei mele.

Începând dela vama de oi și de rămători și de stupi și de găleată și de dijmă, mai vârtos din județul Vâlcii și de povări și de podvoade și de lemn și de cosit de fân și de globnici și de poclon, ce să zice de toate slujbele și dăjdile, câte vor eși în țara și întru stăpânirea domniei mele, de toate să fie slobozi în veaci. Și să nu aibă a supăra pre aceale sate, nici judecători, nici globnici,

1. Pavel. Romani, 2, 7. 4—5. Matei, 25, 34. 12. Ioan, 13, 32. 22. biserică/acherica.

nici birnie și niminea din boiarii domniei meale, carii să trimit după trebile și slujbele domniei meale. Iar carele va îndrăzni a supăra până la un păr, aceluia să-i fie protivnică sfânta Troiță și va muri în urgiia domniei meale, ca un necredinços și călcătoriu hrisovului domniei meale.

5

< Iar blestemele și mărturiile le-am lăsat, că destule sânt la alte hrisoave >.

Și au scris Calțul, în Târgoviște, în luna lui August 7, vleat < 6959 > (1451), indictul 14.

Traducere la Arhive Stat, *Condica veche a Coziei* (Nr. 18), f. 127. Pentru dată Docan, *Elementele cronologice*, p. 38 (390). Anul din copie 6954 1446 nu corespunde nici cu domnia lui Vladislav II, nici cu indictionul. Data exactă a fost restabilită pe baza acestuia.

10

90.

Târgoviște, 7 August 1451.

15

Vladislav II scutește căruțele mănăstirii Cozia și ale starețului Iosif de a plăti vamă la târguri, la vaduri și pe drumurile munților, orice mărfuri ar transporta, ar vinde, sau ar cumpăra călugării.

† Бѣ Христа Бога благовѣрны и благочѣстивы и Христолюбивы,
 Іу Блааѣславу кожекода и господинѣ, милостіа божіа и божіа
 дароканіа шладажцѣ-мн и господствѣжцѣ-мн кѣ всен земли
 Угроаахінскон, западиннским странама и кѣсем прѣдѣлама, йлаашѣ
 и Фраграшѣ херцег, благопронзколи господство-мн, сконма благим
 пронзколеніама, скетаким и чистим срѣдцем господства-мн, и
 даровах сын кѣсечѣстны и прѣпочѣтанны, иже над кѣсеми чѣсты
 и даромъ, надстоаи хрисовѣа господства-мн, скѣтому монастырю,
 и скѣтон шентѣан скѣтеа и жико началниа Троица иже шт Козіа
 и наставникѣ шентѣан тон, поп кир Іуаиф, како тѣго монастыра
 телеги да ходет слободно и да купѣвкат, прѣвое сол на шкнахъ,
 иже купѣкати, кам да не дакажт, ниже шт козелниці киншма, ниже
 шт рибы, ниже шт инож купле, нигде камж да не дакажт по кѣсе
 трѣгоки и по кѣси бродоки, шт Бекерин даже и до Браилок, ниже
 по пѣти планинахъ, нигде камъ да не даважт, понеже приложи гос-
 подство-мн сѣе дарованіа сѣ кѣсем ѣсрѣдіама, шко да се хранѣт
 скѣты и божесткени иноци кѣ кечное вѣспоминаніа скѣтопочившихъ

20

25

30

35

родителъ господства-ми, та потѣмъ и господству-ми. Сего ради да
не смет позабакитъ темзи калогерѣмъ, аще би хотѣли продавати овчи
и скнѣла, или поставъ, или железо, или коскѣжъ, или бѣди цю, надъ
5 камижъ, бѣди аще и ест и продадна, еше кама да им се не вѣзвѣматъ
ни да им не позабакитъ ни сѣдци, ни глобници, ниже паркалаби
по врашоу идеже сѣтъ трѣгови, ниже дворници, ниже калѣши, ни
ни ѡт болѣръ господства-ми или ѡт слугъ господства-ми, та би
позабакилъ калогерскимъ телегалъ, аще класъ единъ, то таковоу да
естъ съпостатникъ свѣтаа и живо началнаа Троица и да иматъ клѣтъжъ
10 тиѣ свѣтимъ и богоноснимъ ѡтцемъ и прѣчѣстѣмъ Богородицѣ и вѣсехъ
свѣтихъ и въ ѡргѣмъ господства-ми хошѣтъ ѡмретъ, како некѣрникъ и
прѣсладшникъ сѣмѣу дарованію господства-ми.

И сѣи быстъ въ Трѣговици, Августъ 3, клѣтъ хсѣнѣ, индиктиѣнъ
дѣ и Калчо граматикъ иже писа.

15 † Іу Кладѣславъ коекѣда, мнѣстѣмъ божіамъ господиномъ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și binecinstitor și de
Hristos iubitor, Io Vladislav voevod și domn, din mila lui Dum-
nezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind în toată
țara Ungrovlahiei, al părților de peste munți și al tuturor margi-
20 nelor, Amlașului și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea
cu a sa bunăvoință, cu inimă luminată și curată a domniei mele
și am dăruit acest atotcinstit și prea cinstit, care este deasupra
tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele,
sfintei mănăstiri și sfântului lăcaș al sfintei și de viață începătoare
25 Troițe dela Cozia și cărmuitorului aceluia locaș, popii kir Iosif, ca
să umble căruțele mănăstirii libere și să cumpere, mai întâi sare
la ocne, pe care cumpărând-o, vamă să nu dea, nici dela butoaiele
cu vin, nici dela pește, nici dela alte cumpărături, nicăieri să nu
dea vamă la toate târgurile și la toate vadurile, dela Severin până
30 la Brăila, nici pe drumurile munților, nicăieri să nu dea vamă,
pentru că am dăruit domnia mea această danie cu toată osârdia,
ca să se hrănească sfinții și dumnezeieștii călugări spre veșnică
pomenire a sfânt răposaiților părinți ai domniei mele, apoi și a
domniei mele.

35 Deci să nu cuteze să dăuneze acelor călugări, dacă vor vinde
oi și porci, sau postav, sau fier, sau ceară, sau orice lucru peste

vamă, chiar dacă este vândută, încă vamă să nu li se ia și să nu le dăuneze nici judecători, nici globnici, nici pârcălabi de orașe, unde sânt târguri, nici dvornici, nici vameși, nici altul dintre boierii domniei mele sau dintre slugile domniei mele.

Cine ar dăuna căruțelor călugărești, chiar și un fir de păr, unuia ca aceluia să-i fie potrivnică sfânta și de viață începătoare Troiță și să aibă blestemul celor 318 sfinți și părinți purtători de Dumnezeu și al preacuratei Născătoare de Dumnezeu și al tuturor sfinților și va muri în urgia domniei mele ca un necredincios și neascultător al acestei danii a domniei mele. 5 10

Și aceasta a fost la Târgoviște, August 7, anul 6959 (1451), indiction 14, și Calcea gramatic care a scris.

† Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, Ist. I/49 (Cozia), cu o traducere de St. Nicolaescu. Pecete atârnată, căzută. Rezumat la N. Docan, *Elemente cronologice*, p. 38—39 și în *Cronologia Tabelară*, p. 25. 15

91.

Gherghița, 30 Septembrie 1451.

Vladislav II întărește lui Dragomir, Șerb, Coman, Stan și Ioan moșia cumpărată la Negoști dela Tudor, Badea și Oancea pe 680 aspri, indicându-se și hotarele. Domnului i se dă un cal. 20

† Іѡ Владислав коевода и господинъ земли Хггроклахинскон, дакат господство-ми сѣе врнзмо господства-ми сѣсгам господства-ми Драгомнрѣ съ сыновн-си и Шеревѣ съ сыновы-си и Коман съ сыновн-си и Стано сѣ синовн-си и Іѡнн і съ синовн си, такоже да им ест ѡчинѣ ѡт Неговнн, дѣла Тѣдора и Бадѣк и Ѡнчек, кари колико избратъ кѣса ѡт по ксодѣ, али ѡт мал дорн до врѣнн и до самѣла, до матка калѣк, до шеврѣшнн калѣк, тижѣ до пнскѣ ѡт здоло, дондеже ест Гѣла и до хотарѣ Шѣтилок и до рѣка, понеже ѡнн покѣпнше за сѣ сто и п аспри ѡт Тѣдора и ѡт Бадѣк и ѡт Ѡнча и господство-ми дадоше конѣ добрѣ. Того ради да им естъ въ ѡчинѣ и въ ѡхаба и нѣм и дѣцамъ нхъ и не ѡт когоже непотѣкнѣено по врнзмо господства-ми. 25 30

26. да | дам. 27. ксодѣ | сво. ^{дѣ}

- Свѣдѣтели: жупан Манѣ <и> Ъдрице жупан Станчул дворник
и жупан Михана логофет, Димитров спатарѣ, Казан Саха[ко]в, Стан
Негрек, Кжрстѣ столник, Бадѣ пахарник, Пахсаѣ кистѣарѣ, Манѣ
комисѣ, Радѣ страторник и азѣ граматик Коман, еже исписахъ къ
5 Гergiце, Гентимиринъ л, а кълѣтъ хъца.

† Io Vladislav voevoda, милостю божю господин.

- † Io Vladislav voevod și domn al Țării Ungrovlahiei, dă domnia
mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui
Dragomir cu fiii săi, și lui Șerbu cu fiii săi și lui Coman cu fiii
10 săi și lui Stan cu fiii săi și lui Ion cu fiii săi, ca să le fie moșie
la Negoești, partea lui Tudor și a lui Badea și a lui Oancea, oricâtă
s'ar alege toată de peste tot, dar dela mal până la sălcii și până
la ulmul, până la matca văii, până la obârșia văii, de aici până
la piscul de jos, până unde este Guia și până la hotarul lui Șutil
15 și până la râu, pentru că au cumpărat pe 680 de aspri dela Tudor
și dela Oancea și domniei mele i-au dat un cal bun. Deci să le
fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor și de nimeni neatinse,
după porunca domniei mele.

- Martorii: jupân Manea Udriște, jupân Stanciul dvornic și jupân
20 Mihail logofăt, Dimitru spătar, Cazan al lui Sahac, Stan al lui
Negre, Cârstea stolnic, Badea paharnic, Pahulea vistiari, Manea
comis, Radul stratornic, și eu grămăticul Коман care am scris
la Gherghița, Septemvrie 30 și în anul 6960 (1451).

† Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- 25 Copie slavă cu traducere românească din 1839 la Acad. Rom., doc. pachet
LXXVI/23, cu însemnarea: «Traducerea hrisovului adus de d-l Diamandi
Gheorghiu... după a sa cerere. G. Peșacov». Regest. Florescu, *Divane*, p. 35.

92.

Târgoviște, 5 August 1452.

- 30 *Vladislav II întărește boierilor Badea, Vlaicu și Radu satele
Cotești, jumătate din Ștefănești, Cârștianești, jumătate din Tebești
și jumătate din Jugorul, partea lui Boe, scutindu-le de toate dățile
și prestațiile.*

5. Гентимиринъ | ^п сс.

† Вѣ Христа Бога благовѣрны и благочестивы и Христолюбивы и самодръжакны, Іу Владислав великы воевода и господинъ, милостѣа божїа и божїем дарованїем, владѣащѣ-ми и господствоужѣ-ми кѣсен земли Оутрѣвлахїнскон и западинскыи странамъ, 5
Имашѣ и Фугарашѣ хѣрцег, благопроизколи господство-ми, своимъ 5
благымъ произволенїемъ, чистымъ и свѣтлымъ срдцемъ и дарова господство-ми съ кѣсечестнымъ, благообразнымъ, прѣпочитаннымъ, иже 5
надъ кѣсѣми чѣсти и даромъ надстожи хрисокоуа господства-ми 5
слоугалъ и болѣрѣмъ господства-ми, Бадю и Валикѣа и Радоуѣа, 10
яко да имъ сѣа села по имени Котецїи и полъ Шефанеїи и Голеїи 10
и Крестїанеїи и полъ Тебещи и полъ Жвгорѣа дѣла Боек, кѣ шчинж и 10
кѣ шхабж, тѣмъ и дѣцѣмъ и кноуцегѣмъ и прѣкноуцѣтѣмъ, почекше 15
wt шчинего кама, wt скиннегѣ кама, wt пчеларства, wt кѣбларства, 15
wt кинарич, wt дыжмы, wt глобы, wt посады, wt дрѣва, 15
wt талпы, wt сѣнокосїа, wt покѣза, wt подкодъ и wt кѣсѣхъ слоужбахъ 15
и да[жд]а[хъ], великыхъ же и малыхъ, елика се находитъ кѣ самодръ- 15
жакнои земли и владѣсти господства-ми. И да ихъ не сметъ банто- 20
вати ни сѣдець, ни главеникъ, ни бирчїа, ни ништѣ wt болѣрѣ 20
или wt работникъ господства-ми посилаемы по милостехъ и работахъ 20
господства-ми. Кто се би покѣсна позабакити аще ш класъ единъ, то 20
такѣкы имѣтъ приѣти велико замъ и шргїе wt господства-ми, яко 20
некѣрникъ и прѣстѣпникъ и посрамитель сїемѣ хрисокоуау господства-ми.

Заканнанїе поставкемъ господство-ми, по сѣмрѣти господства-ми, 25
кѣмъ избереѣтъ Господь Богъ быти господинъ Валишконъ Земли или, 25
wt срдечнаго павда господства-ми, или wt сѣрѣдникъ господства-ми, 25
или по грѣсѣхъ нашихъ [wt] иноплѣмѣнникъ, да аще почт[ет] 25
и] понокитъ и сѣхранитъ и [потврѣ]дитъ съи хрисокоуа господства-ми, 25
тѣмъ Господь Богъ да почтѣетъ и сѣхранитъ и оутврѣдитъ кѣ гос- 25
подствѣ его. И аще ли посрамитъ и попереѣтъ и расниѣтъ, тѣмъ Господь 30
Богъ да шкиѣетъ его здѣ тѣломъ, а кѣ бѣдѣющимъ кѣкъ дѣша его и 30
да имѣтъ оучестїе съ Іудж и съ Ірїемъ и съ инѣми рекшими на 30
Господа Бога и спаса нашего, Ісуса Христа: кѣкъ его на нихъ и на 30
чадохъ ихъ, еже есть и бѣдетъ кѣ бѣкы. Аминъ.

Сеже свѣдѣтел[іе] сїемѣ хрисокоуау господства-мї: жоупанъ Мѣнѣ 35
Ѣдриѣ, жоупанъ Тѣдѣрь, жѣпанъ Ётанѣ дворникъ, жоупанъ Мѣхѣанъ 35
лѣговетъ, жоупанъ Ётанъ Нѣгрекъ жѣпанъ Казанъ Сахакокъ, жоупанъ Дѣ- 35
митрѣ, жѣпанъ Казанъ Крѣцѣа, жѣпанъ Конко Ѣтмешокъ, жоупанъ Ётан- 35
чѣа, Ётопанъ спатаръ, Пахоуѣа вистѣаръ, Баде пахарникъ, Нѣгое стол-

ник, Манѣ комис, азъ Драгомир еже исписахъ, мѣсѣца Ягѣста
ѣ дѣнь, къ настоини враш Тръговицѣ, вѣктъ „сѣдѣ, индиктиѣн ѣ.

† [Іу Владислаа кѣкѣда, милостѣа божѣа господинѣ].

- † Întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul și bine cinstitorul
5 și de Hristos iubitorul și autocrat, Io Vladislav marele voevod
și domn, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpâ-
nind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și al părților de
peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia
mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată și a dăruit
10 domnia mea acest atotcinstit, cu frumoasă față, prea cinstit, care
este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al
domniei mele slugilor și boierilor domniei mele Badea și Vlaicul
și Radul, ca să le fie satele anume Coteștii și jumătate din Ștefă-
nești și Goleștii și Cârștianeștii și jumătate din Tebești și jumătate
15 din Jugorul partea lui Boe, de ocină și de ohabă, lor și copiilor
și nepoților și strănepoților, începând dela vama oilor, de vama
porcilor, de albinărit, de găletărit, de dijme, de gloabe, de posade,
de copaci, de talpe, de cositul fânului, de transporturi, de călăuze
și de toate slujbele și dăjdiile, mari și mici, câte se află în țara și
20 în stăpânirea autocrată a domniei mele. Și să nu cuteze să-i pri-
gonească nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni dintre
boierii sau dintre slujbașii domniei mele. Cine s'ar încumeta să le
dăuneze chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău
și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și violator
25 al acestui hrisov al domniei mele.

- Blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe
cine va alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din
rodul domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau pentru pă-
catele noastre din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și păzește
30 și întărește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l
întărească în domnia lui. Iar dacă violează și nimicește și risipește,
pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor
sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei cari au
strigat asupra Domnului și mântuitorului nostru, Isus Hristos,
35 sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi
în veci. Amin.

2. 16 | 4, I. Bogdan, însoțit de (?). Am restabilit indictionul după dată.

Aceștia sânt martorii acestui hrisov al domniei mele: jupân Manea Udriște, jupân Todor, jupân Stance dvornic, jupân Mihail logofăt, jupân Stan al lui Negre, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Dimitru, jupân Cazan Crețul, jupân Coico al lui Utmeș, jupân Stanciu, Stoian spătar, Pahulea vistier, Bade paharnic, Neagoe stolnic, Manea comis, eu Dragomir care am scris, luna August 5 zile, în orașul de scaun Târgoviște, anul 6960 (1452), indiction 15.

† Io Vladislav voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie de I. Bogdan în Ms. Nr. 5236, Acad. Rom., f. 54—56, după originalul din colecția prof. Mihail Vlădescu. Originalul pergament, cerneală foarte ștearsă, literele întărite ulterior. Pecete atârnată cu legenda: *Іо Владислав воевода, милостию божіа господинь*. (Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn).

93.

Târgoviște, 29 Aprilie 1453.

Vladislav II întărește mănăstirii Bolintinul din pădurea mare moșia Bolintinul, moara la Neajlov, via la Răzvad, închinată de Pilea logofăt, via la Aninoasa, jumătate din Bucșani, dăruii de domn, Dragomireștii dăruii de boieri, Bucșani pe Argeș și patru sălașe de Țigani.

« 6961 (1453), Aprilie 29. Vladislav voevod mănăstirii Bolintinul pentru moșia Bolintinul; scris în Târgoviște » c).

« 1453 (6961), Aprilie 29. Hrisov lui Vlad marele voievod, ce-l dă sf. mănăstiri din pădurea cea mare la Bolintin, ca să-i fie satul Bolintinul și moara care au cumpărat-o Pavel dela Stoica la Neajlovu și cu loc de fân. Și via dela Răzvad, care a închinat-o Pilea logofātu și altă vie la Aninoasa. Și au cumpărat domniea mea jumătate din Bucșani și am închinat-o mănăstirii. Și încă au închinat Stoica și Dan și Pătru, Dragomirești dela Dâmbovița și 4 sălașe de Țigani și Bucșani la Argeș, i proci » b).

Original pierdut. Rezumat în *Cronologia Tabelară*, p. 25 (Nr. 27) (a). O indicație la Brezoianu, *Vechile instituții*, p. 236, cu însemnarea că domnul era fiul lui Dan și că documentul este extras din *Condica mănăstirii Mihai-Vodă*, p. 210. Alt rezumat la Arhive Stat, M-reă Mihai-Vodă, VIII/70 (inventar de documente) (b). Cf. I. Ionașcu, în *Revista Istorică Română*, VII (1937), p. 333.

94.

Gherghița, 2 August 1453.

Vladislav II întărește boierilor Stan, Vladimir fratele său, Utmeș fiul său și lui Radu părțile din Zătreni cumpărate dela Vlad, Stoian și Dan în zilele lui Basarab voevod, pentru care se aduc mărturii, precum și satele Păușești, Vladimirești, Folești, Coșani și Coprozi, cu scutire de toate dăjdiile și prestațiile.

† Бѣ Христа Бога благокрѣпныи и благочѣстныи и Христолю-
бныи, Іу Владислау коекогда и самодръжакнии господинь, милостѣх
10 божіеѣ и благыи божіеѣ произколеніеѣ шладажирѣ-ми и господ-
ствоужирѣ-ми кѣсен земли Оуггроклахинскон, Ялашиѣ и Фаграшѣ
хрицѣг, благопроизколии господство-ми, сконом благым произколеніеѣ,
чистым и свѣтаным сръдцеѣмъ, и дарѣкаѣ сын кѣсечѣстныи и благо-
шеразныи, иже над кѣсѣми чѣстми и дарокъ надстожи хрисокѣ
15 господство-ми, слоугам и болѣро и господство-ми, Етанѣ и Влади-
мирѣ братѣ его и сынѣ его Оутмешѣ и Радѣ, іако да им сѣ
села зокома Затрѣни, дел Блада и Етоанѣ и Данѣ, понеже нѣ
покупѣи еше ѡт дни Басарабѣ и даде Басарабѣ а кѣн и чашѣ, потом
изкади кѣ дни господство-ми мартѣрѣю како ест тогоко купѣно, и
20 Паѣушѣи и Владимирѣи и Фолѣи и Кошани и Копрози. Тѣх
кѣсѣ да им сѣ бѣ шчинѣ и кѣ шхабѣ, тем и деѣам его, кнѣчатом
нѣхъ и прѣкнѣчатом, до жикот господство-ми и сынокъ господ-
ство-ми, почекше ѡт шкнѣх камѣ, ѡт скннѣх кам, ѡт пчелѣх кам,
ѡт кѣбалрѣтка, ѡт кннарѣтка, ѡт дръкѣ, ѡт сѣнокѣс, ѡт подѣода,
25 ѡт покоз, рекше ѡт ннѣх слѣжбаѣх, кѣлкѣхѣ и малѣх, елика сѣ
находѣт кѣ земли господство-ми да нѣ не сѣмѣ позабакит, ни
сѣдеѣ, ни глобник. ни бирѣѣ, ни ннѣ ннѣѣ ѡт болѣрѣ или
работникѣ господство-ми. Хто лиѣм позабакиа, аще и ѡ класѣ
едном, то такокѣ иматѣ прѣѣти кѣлико зло и шргѣѣ ѡт господ-
30 стѣ-ми, а ннѣ нѣст.

Заканнаниѣ постакаѣт господство-ми, іако по смръти господ-
ство-ми, кого избѣрет Господѣ Богѣ быти господинь Бладшкон Земли
или ѡт сръдѣчнаго плада господство-ми, или ѡт сѣродник, или,
по грѣхом нашим ѡт иноплеменик, да аще почѣтет и понокѣт
35 сѣн хрисокѣ господство-ми, и того Господѣ Богѣ да почѣтет и да

17. Етоанѣ | Stoica. C. Giurescu. 28. лиѣм | ли.

оуткрѣдитъ къ господствѣ его, аще-ли разоритъ и неогрѣдитъ, и
тѣмъ Господь Богъ да поразитъ и посрамитъ и збѣетъ зде тѣломъ,
а въ шнѣ векъ дѣшевно и да естъ съпричастникъ Юдѣ и Ярію и съ
шнелми рекшихъ, кръвъ его на ныхъ и на члвдохъ ихъ, еже естъ и бѣдетъ
въ веки вѣкѣмъ. Аминь.

5

Се свидѣтели: жбанъ Манѣ Оудрице, жбанъ Тѣдоръ, жбанъ
Станчѣ дкорникъ, лгѣфетъ Миѣхилъ, Димитръ спатаръ, Казанъ Гаѣа-
ковъ, Станъ Негрекъ, Станчѣла мечуноша, Казанъ Крицѣла, Казанъ Билба-
нешѣ, Паѣхѣла протокистѣларъ, Станъ спатаръ, Нѣгѣе столникъ, Балѣ
паѣхарникъ, Манѣ комисъ, и азъ Конка еже исписахъ въ Гергици, 10
месѣца Ягѣста къ днѣ, къ лѣтъ хѣцѣа.

† Іу Владѣслакъ кѣекода, милостѣмъ божѣмъ господинѣмъ.

† Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și binecinstitor și de
Hristos iubitor, Io Vladislav voevod și domn autocrat, din mila
lui Dumnezeu și cu bunăvoința lui Dumnezeu stăpânind și dom- 15
nind peste toată țara Ungrovlahiei, herțeg de Amlaș și Făgăraș,
a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și
luminată, și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă față, care
este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentului hrisov al
domniei mele, slugilor și boierilor domniei mele, lui Stan și lui 20
Vladimir, fratelui său și fiului său Utmeș și lui Radu, ca să
le fie satele numite Zătreni, părțile lui Vlad și ale lui Stoian
și Dan, pentru că le-au cumpărat încă din zilele lui Basarab
și au dat lui Basarab un cal și o cupă, după aceea au arătat 25
în zilele domniei mele mărturie cum că le-au cumpărat, și
Păușești și Vladimirești și Folești și Coșani și Coprozi. Acestea
toate să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor, nepo-
ților și strănepoților, cât va trăi domnia mea și fiii domniei
mele, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de vama stu- 30
pilor, de găletărit, de vinărit, de copaci, de cositul fânului, de
transporturi, de călăuză, precum și de celelalte prestații mari și
mici, câte se află în țara domniei mele și să nu cuteze să le dăuneze,
nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici altul nimeni dintre
boierii sau funcționarii domniei mele. Cine le-ar dăuna, chiar și 35
cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgia dela dom-
nia mea și altfel nu este.

Blestem așează domnia mea, ca după moartea domniei mele,
pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din

rodul inimii domniei mele, sau din rudă, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoiește acest hrisov al domniei mele, și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui, dacă strică și nu întărește și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l nimicească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în cel veac sufletește și să fie părtaș cu Iuda și cu Arie și cu acei cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în vecii vecilor. Amin.

Aceștia sânt martorii: jupân Manea Udriște, jupân Tudor, jupân Stancea dvornic, logofăt Mihail, Dimitru spătar, Cazan al lui Sahac, Stan al lui Negrea, Stanciul purtătorul de sabie, Cazan Crețul, Cazan Bilbaneș Pahulea protovistier, Stoian spătar și Neagoe stolnic, Balea paharnic, Manea comis și eu Coica care am scris la Gherghița, luna August 2 zile, anul 6961 (1453).

† Io Vladislav voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, Ist. I/50 (M-rea Dintr'un lemn), cu o traducere de N. Nenovici (1859). Pecete atârnată, căzută. Un rezumat la C. Giurescu, *Despre boeri*, p. 28.

95.

20

Târgoviște, 15 Aprilie 1456.

Vladislav II întărește lui jupân Mogoș și copiilor lui satele lui, ce le are de moștenire: Corbii pe Argeș, Corbii la Piatra, ocina din Micești cu vaduri de moară și Mălureni jumătate. Satele sânt făcute ohabnice.

† Многостѣмъ божѣмъ Іоу Владиславу конкода и господинѣ кѣсен земли Оугровлахѣнскѣи. сынѣ Дана великаго конкоде, дакат господство-мн сѣе повелѣніе господства-мн болѣринѣ господства-мн жупанѣ Могошѣ съ сыновѣи мѣи и съ дѣщерѣи мѣи, колико мѣи Богъ даст сынове или дѣщери, іако да мѣи сѣи села по имѣ: Корбы кѣсен, по Яргинѣ доли, и Корбен ѡт Камен кѣсен, и ѡтчина ѡт Минчици и съ бродоке ѡт Коденице и пол ѡт Малѣрени, понеже сѣи жупанѣ Могошѣ старѣи и правѣи чини, дѣдини. Того радѣи мѣи дадох и господство-мн іако да мѣи сѣи кѣи чини и кѣи ѡхабѣи и ни ѡт когоже непотѣжковѣно, по речи господства-мн.

7. Matei 272.

Скѣдетелѣ сѣт: жѣпан Драгомир Оудрище и жѣпан Станчука
дворник, жѣпан Миѣхана логофѣт, жѣпан Стан Негрек, жѣпан Конка
ѣтменюк, жѣпан Казан Саѣакок, жѣпан Казан Крецѣл, Димитрѣ и
Стоѣан спатарѣ, Паѣхѣлѣ вѣстѣар, Бадаѣ пѣхарник, Крѣстѣ столник,
Манѣ комис, Радаѣлѣ страторник. Пис сѣ столни кароѣи Тръговицѣ. 5
месѣца Иприѣ ѣ дѣнь, лѣт ѣсѣдѣ.

† Io Vladislav voevoda, mlaostŭa boŭŭem gospodŭnŭ.

† Din mila lui Dumnezeu Io Vladislav voevod și domn a toată
Țara Ungrovlahiei, fiul lui Dan, marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele boierului domniei mele, jupânului 10
Mogoș cu fiii lui și cu fiicele lui, câți fii sau fiice îi va da Dum-
nezeu, ca să-i fie satele anume: Corbii întregi, pe valea Argeșului
și Corbii dela Piatra întregi și ocina dela Micești și cu vaduri de
moară și jumătate din Mălureni, pentru că sânt vechi și drepte
moșii și strămoșii ale lui Mogoș. De aceea i-am dat domnia mea 15
ca să-i fie de ocină și de ohabă și de nimeni ne atinse, după spusa
domniei mele.

Martorii sânt: jupân Dragomir Udriște și jupân Stanciul
dvornic, jupân Mihail logofăt, jupân Stan al lui Negre, jupân
Coica al lui Utmeș, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Cazan Crețul, 20
Dimitrie și Stoian spătari, Pahulea vistiari, Balea paharnic, Câr-
stea stolnic, Manea comis, Radul stratornic. S'a scris în cetatea
de scaun Târgoviște, luna April 15 zile, anul 6964 [1456].

† Io Vladislav voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Originalul pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, Ist. I/51 25
(episc. Argeș), cu o traducere veche nesemnată și una nouă de Stoica Nico-
laescu. Hașdeu, *Arh. Ist.*, I—4, p. 142, Regest. Florescu, *Divane*, p. 38.

96.

Târgoviște, 16 Aprilie 1457.

Vlad Țepeș întărește mănăstirii Cozia și egumenului Iosif satul 30
Troienesti pe ambele maluri ale Oltului, cumpărat de călugări dela
Drăgoi, fiul lui Drăgoi pe 50 de florini, iar domnului i se dă un
cal. Satul este scutit de toate dările și prestațiile.

† Иже елици дѣхуѣм Божѣм кодаѣт сѣ сѣ сѣт сынове Божѣи,
речет божѣственни апостолѣ, емоѣже къ след текѣще иже правде 35

пишѣ на Христа Бога и спаса нашего, крък его на них и на чадѣх
их, ижеже ест и бждет къ вѣкы. Ѳмѣн.

Скѣдетеле: Милѣ Оудрице и Кодрѣ дворник и Драгомир Цакал,
Бонко Добрица, и Етан Негрек, жоупан Доука, Казан Сахаквк, Сѡпрѣ
лwgwѡет, Молдокѣн спатар, Боуда столник, Милѣ пахарник, Іwка 5
комис и азъ Калчо писахъ къ Тръговицин, къ свѣтѣм и келнкѣм
Ежеботѣ, Іпрна si, влѣтъ хсѣѣ, ендиктѣмнѣ е.

† Іw Влад кивекѡда, милостѣм божѣм господинѣ.

† Acei câți se poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceia sânt fiii
lui Dumnezeu, spune dumnezeescul apostol, căruia pe urme mer- 10
gându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc spre cele
bune, au dobândit viața dorită, cele pământești lăsându-le pă-
mântului și alipindu-se de cer, auzind acel fericit glas de bucurie,
pe care veșnic îl aud: «Veniți blagosloviții părintelui meu, să
moșteniți împărăția gătită vouă dela întemeierea lumii». Căroră 15
și eu, binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul,
Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bătrânului
Vlad voevod, de aceea a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință,
cu inimă luminată și curată a domniei mele, să proslăvesc pe
Dumnezeu, care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă 20
în scaunul sfânt răposăților părinți ai domniei mele și am dăruit
această a tot cinstită danie și cinstit și prea cinstit, care este
deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al dom-
niei mele, sfintei mănăstiri și sfântului locaș al sfintei și de viață
începătoarei Troițe, Cozia și egumenului și cârmuitorului acelui 25
locaș, popa chir Iosif, ca să le fie satul Troianești, pe ambele părți
ale Oltului, cu tot hotarul, cât este al Troianeștilor, pentrucă au
cumpărat călugării acea seliște dela Drăgoi fiul lui Drăgoi, pe
50 de florini și domniei mele i-au dat un cal bun, să fie mănăstirii
de ocină și de ohabă și în slujba și pentru hrana sfinților și dum- 30
nezeeștilor călugări, iar domniei mele spre veșnică pomenire.
Începând dela vama oilor, și de vama porcilor, de stupi, de găleți,
de dijmă, de vinărici, de copaci și de cositul fânului, de trans-
porturi, de călăuză, adică de toate prestațiile și dăjdiile, câte se
găsesc în țara domniei mele, de toate să le fie de ohabă și să nu 35

7. Іпрна | Ѳ. ендиктѣмнѣ | ени. 9—10. Pavel. Romani, 8, 19. 12. Pavel.
Romani, 2, 7. 14—15. Matei, 25, 34. 19. Ioan, 13, 32.

cuteze să le dăuneze în acel sat Troianești, nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni altul dintre boerii și dintre slugile domniei mele trimese după milostenii și după prestațiile domniei mele. Cine le-ar dăuna chiar și cu un fir de păr, unuia ca acela
 5 să-i fie potrivnică sfânta Troiță în acest veac și în cel viitor și să moară în urgia domniei mele, ca un necredincios și călcător al hrisovului domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau dintre rudele domniei mele,
 10 sau, pentru păcatele noastre și din alt neam, dacă cinstește și întărește acestea mai sus scrise, și pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui, dacă nimicește și violează și pe acela Dumnezeu să-l nimicească și să-l ucidă aici cu trupul și în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei care
 15 au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu și Mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martori: Manea Udriște și Codrea dvornic și Dragomir Țacal, Voico Dobrița și Stan al lui Negrea, jupân Duca, Cazan al lui
 20 Sahac, Oprea logofăt, Moldovean spătar, Buda stolnic, Milea paharnic, Iova comis și eu Calcea am scris la Târgoviște, în sfânta și marea Sâmbătă, Aprilie 16, anul 6965 [1457], indiction 5.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat. Ist. II/1 (Cozia). Pecete atârnată,
 25 căzută. Însoțit de trei traduceri: a) 1751, Ghenadie arhimandrit de Râmnic, b) G. Peșacov, 1849, c) St. Nicolaescu, 1912. Rezumat în *Cronologia Tabelară*, ed. Iorga, p. 25. Regest. Aricescu, *Indice*, Nr. 2210.

97.

Mănăstirea Tismana, 5 Martie 1458.

30 Vlad Țepeș confirmă mănăstirii Tismana toată averea ei, satele bălțile, morile, pădurile și Țiganii, așa cum au fost în zilele tatălui său, Vlad Dracul, scutindu-le de toate dările și prestațiile.

† Іоу Владъ коекогда и господинъ късенъ земли Ъгровлаѣинсконъ, сынъ келыкаго Влада коекогда, дакатъ господство-ми сеи ѡризмѡ
 35 ѡбентѣли скѣтъжъ Богороднице, монастырю господства-ми, Тисмене,

15, 16. *Matei* 27, 25.

яко да им сѣт бѣко сѣ имали и дрѣжали кѣ дни скѣтопочикши
 родителъ господства-ми, Влада коекода, яко или сѣт села, или блата
 Бистреѣ, или ина блата, или Цигани, или коденица, или хотар, или
 лозѣа, или ино що либо, или е много, или мало, що ест монастырско
 да им ест кѣ вчинѣ и кѣ вхѣбѣ и кѣ кѣчноѣ вѣспоминантѣ роди- 5
 телю господства-ми и еше за жикота и здракѣ господства-ми и ни вт
 когоже непотѣкнуено по вризмѣ господства-ми. Сего радѣ да не
 смет бантѣкати села монастырска, или блата, или хотари, или кодѣ-
 ница, или лозѣа, или Цигани, или що либо, ни сѣдѣц, ни глобник,
 ни бирѣа, ни камешин вт пчел, ни кѣблар, ни кнез Ѳцигански, ни 10
 камешин вт блатах, ни ни ништо вт болѣри господства-ми послѣ-
 лаемѣх по слѣжбах и работах господства-ми, понеже кто не би
 послѣшал вризмѣ господства-ми, та им би бантокал, такови хоцѣт
 смрѣт [кѣ] сѣпрѣни сѣ прѣчистоѣ Богородицѣ и прѣати зло и
 вргѣх вт господство-ми, како некѣрник и прѣстѣпник вризмѣ 15
 господства-ми.

Сеже скѣдѣтели: жѣпан Драгомир Цакал, жѣпан Вонко Доб-
 рица, жѣпан Етан Негрек дкорник, Іука киститар, Бѣда столник,
 Гергина комис, Етонка пахарник, Пѣтрѣ страторник, Казан лѣгѣ-
 ѣт, и азѣ Радѣ граматик, еже исписах кѣ монастыр Тисмени, 20
 месѣца Мартин е, кѣт ѡсѣдѣ индиктѣи ѡ.

† Іу Влада кѣкѣда, милостѣ божѣа господиѣ.

† Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul
 marelui Vlad voevod, dă domnia mea această poruncă locașului
 sfintei Născătoare de Dumnezeu, mănăstirii domniei mele, Tis- 25
 mana, ca să le fie câte au avut și au ținut în zilele sfânt răposa-
 tului părintelui domniei mele, Vlad voevod, fie că sânt sate, fie
 bălțile Bistreț, fie alte bălți, fie Țigani, fie moară, fie hotar, fie
 vii, fie orice altceva, fie mult, fie puțin, cât este al mănăstirii
 să le fie de ocină și de ohabă și spre veșnică pomenire a părintelui 30
 domniei mele și încă pentru viața și sănătatea domniei mele și
 de nimeni neatinse după porunca domniei mele. Deci să nu cuteze
 să prigonească satele mănăstirești sau bălțile sau hotarele sau
 morile sau viile sau Țigani sau orice, nici judecător, nici globnic,
 nici bircei, nici vameșii de stupi, nici găletari, nici cnez de Țigani, 35
 nici vameși de bălți, nici nimeni altul dintre boerii domniei mele,

20. граматик | грама. 21. Мартин | м. индиктѣи | ин.

trimiși pentru slujbele și prestațiile domniei mele, pentrucă cine nu ar asculta porunca domniei mele și i-ar prizoni, unul ca acela va muri potrivit al prea curatei Născătoare de Dumnezeu și va primi rău și urgie dela domnia mea ca un necredincios și

5 călcător al poruncii domniei mele.

Aceștia sânt martorii: jupân Dragomir Țacal, jupân Voico Dobrița, jupân Stan al lui Negrea dvornic, Iova vistiari, Buda stolnic, Gherghina comis, Stoica paharnic, Pătru stratornic, Cazan logofăt și eu Radu grămatic, care am scris în mănăstirea Tismana,

10 luna Martie 5, anul 6966 (1458), indiction 6.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie. Arhive Stat, Ist. II/2 (Tismana, IX/91). Pecete aplicată căzută. Cu două traduceri: a) G. Peșacov, 1847 (traduce княз Яцгански cu *zapciu țigănesc*), b) St. Nicolaescu, 1912. Regest. Florescu, *Divane*, p. 39.

15

98.

București, 20 Septembrie 1459.

Vlad Țepeș întărește lui Andrei cu fiii lui Poiana lui Stevu și și a patra parte din Ponor, iar lui Iova și lui Drag a treia parte din Ponor, partea lui Șipin și a treia parte din moșia lui Petre de acolo,

20 *cumpărată pe 12 fiorini. Domnului i se dă un cal. Prădalica să nu fie. Moșiile sânt scutite de toate dările și prestațiile.*

† Милостѣмъ божіею, Іоу Владъ коєкогда и господинѣ и сынѣ великаго Блада коєкогда, вѣладажцоу-мн и господсткоу-мн кѣсен земли Оуггроклахи́нскон, Ямлашѣ и Фаграшѣ херцег, благопронзволи

25 господстко-мн, сконмъ благымъ пронзволеніемъ, чѣстымъ и свѣтлымъ сѣрдцемъ и даровахъ сынъ кѣсе чѣстнынъ и благообразнынъ и надъ кѣсе[мн чѣстнынъ] данекъ, надестожиши хрисовѣлъ господстко-мн Яндрію и съ сыновемъ [си, тако да имъ естъ] Поіанѣ Гтека. И Іоєкъ и Драги и акн, да имъ естъ ѹ Понорѣ тре[ти деа], цю естъ било Шипиноу

30 и третн деа ѡт Понорѣ и вчина Петрока ѡт По[нор], третн деа, понеже покѹпиши ѡт Петра за кѹ флоринъ и господстко-мн даши кѹн, И кто ѡт нѹхъ ѡмретъ, а вчинн да сѣ встакшимъ, кѣ нѹхъ прѣдалнка да нѣстъ,

22. милостѣмъ. monograma.

И пак Индрею съ дѣца си на четвърти дел въ Понор.

Тѣж кѣса да им сѣжъ кѣ очинѣ и кѣ вхѣбѣж, темъ и дѣцамъ ихъ, кнѣзѣмъ и прѣкнѣзѣмъ ихъ, почекши въ вѣчнѣхъ камъ, въ скнни камъ, въ пчелъ камъ, въ кѣбеларствѣ, въ кинарствѣ, въ днѣжмъ, въ сѣноко[сѣмъ], въ посади, въ подкодѣ, и въ повозѣ, рекъ[ши въ малѣ]хъ и великѣхъ слѣбѣхъ. И да имъ [не смѣетъ по]забавити ни сѣдѣцѣ, ни глобникъ, [ни бирчѣи], нѣ ни нѣхто [въ болѣри и слѣгъ господства]-мъ, понеже хто [се би покренѣ да позабавитъ имъ, аще и въ] класъ единъ, т[о таковыи иматъ кѣспрѣати велико зло и вѣрѣжъ въ господства-мъ]. Същезе и по сѣмрѣти господства-мъ, кого изколѣтъ Господъ Богъ кити господинъ Блашконъ Земѣнъ, или въ сѣрдѣчнаго плода господства-мъ, или въ сѣродни; или по грѣсѣхъ нашихъ въ инно плѣмникъ, аще ли вѣкрѣдитъ и сѣхранитъ и понокитъ сѣи хрисокѣлъ господства-мъ, того Господъ Богъ да вѣкрѣдитъ кѣ господствѣ его. Ище ли непонокитъ и не вѣкрѣдитъ, нѣжъ поперетъ и расипетъ. того Господъ Богъ да поразитъ и вѣбѣтъ зде тѣломъ, а кѣ вѣждѣнимъ кѣкъ дѣша его и да вѣтъ при[частникъ съ Нюдѣжъ] и Ярѣю и съ вѣнѣми рекшихъ : крѣкъ его на нихъ и на чѣдохъ ихъ, вѣже вѣтъ и вѣждетъ кѣ кѣкѣ. Яминъ.

Свѣдетелъ : жѣпанъ Драгомиръ Цакалъ, жѣпанъ Во[нко] Дѣвѣрица, жѣпанъ Етанъ Дѣвѣрникъ, жѣпанъ Етепанъ Тѣрчинъ, жѣпанъ Вѣпрѣкъ, жѣпанъ и Братѣла въ Милкокъ и Молдокѣнъ спатаръ и Юка кистѣнаръ и [. . . спа]таръ и Токсаба столникъ, Етонка пѣхар-никъ, Гѣргина комѣс Писъ Гѣптемѣрѣи кѣ, кѣ градъ Бѣкѣрѣи, кѣкто сѣцѣнъ.

[† Iw] Бѣладъ кѣвѣкѣда, милостѣмъ божѣмъ господинъ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn și fiul marelui Vlad voevod, stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei, Amlașului și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată și am dăruit acest a tot cinstit și cu frumoasă față și deasupra tuturor cinstitelor daruri, prezentul hrisov al domniei mele, lui Andrei și cu fiii săi, ca să le fie Poiana lui Stevu. Și lui Iova și lui Drag și lui av să le fie la Ponor a treia parte, care a fost a lui Șipin și a treia parte din Ponor și moșia lui Petre dela Ponor, a treia parte, pentrucă au cumpărat dela Petre pe 12 florini și domniei mele au dat un cal. Și cine dintre dânșii moare, iar moșiile să fie celor rămași, la dânșii prădalica să nu fie. Și iarăși lui Andrei cu copiii săi peste a patra parte din Ponor.

Acestea toate să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților lor, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de dijme, de cositul fânului, de posade, de transporturi și de călăuze, adică de slujbele
 5 mari și mici. Și să nu cuteze să le dăuneze nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni altul dintre boierii și slugile domniei mele, pentrucă cine s'ar încumeta să le dăuneze, chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine vrea Dumnezeu
 10 să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din rudă, sau pentru păcatele noastre din alt neam, dacă întărește și păzește și înnoiește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui. Iar dacă nu înnoiește și nu întărește, ci nimicește și risipește, pe acela Dumnezeu să-l
 15 lovească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor sufletul lui și să fie părtaș cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martorii: jupân Dragomir Țacal, jupân Voico Dobrița, jupân
 20 Stan dvornic, jupân Stepan Turcul, jupân Oprea, jupân..... și Bratul dela Milcov și Moldovean spătar și Iova vistier și..... spătar și Toxaba stolnic, Stoica paharnic, Gherghina comis.....

S'a scris în Septemvrie 20, în cetatea București, anul 6968 (1459).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

25 Original pergament, foarte deteriorat, pecete atârnată, căzută. Acad. Rom., acte necatalogate, mapa 132 (*Creșterii*, 1908, p. 125). Fost al lui Alex. Bunceanu învățător Busești, Mehedinți. Fost la Expoziția din 1906. Copie incompletă de I. Bogdan, Acad. Rom., Ms. Nr. 5236, f. 160—161.

99.

30 *Târgoviște, (1459—1460).*

Vlad Țepeș întărește mănăstirii Buna-Vestire dela Cotmeana satele Bărbătești, Budești și Ciocănești, ultimul' dăruit de un boier și le scutește de toate dările și prestațiile.

† Câți cu duhul lui Dumnezeu să povățuesc, aceia sânt fii
 35 lui Dumnezeu, duple cum zice dumnezeescul apostol, căruia

16, 17. *Matei. 27, 25.* 34—35. *Pavel. Romani, 2, 7.*

urmând cei iubitori de dreptate și cu nevoință bună s'au nevoit, viața cea dorită au câștigat și cele pământești pre pământ lăsându-le, cătră cele cerești s'au lipit, glasul cel fericit auzind, pre carele apururea îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui meu de moșteniți împărăția carea iaste voao dela întemeerea lumii ». 5

Pentru aceia și eu, binecredințosul și binecinstitorul și de Hristos iubitoriul, Io Vlad voevod și domn, cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânitoriul și domnitoriul a toată țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți, Almașului, Făgărașului herțeg, pentru aceia bine am voit domnia [mea] cu a mea 10

bună voință, cu luminată și curată inimă, ca să proslăvesc pre Dumnezeu, cel ce m'au proslăvit și pre scaunul celuia ce întru sfânta odihnă s'au mutat, părintelui domnii mele, cu slavă m'au înălțat și am dăruit acest cinstit și prea cinstit, carele iaste peste toate cinstile și darurile, acest hrisov al domnii mele, sfintei mănăstiri și sfântului lăcaș al sfintei Bunei Vestiri, prea curatei 15

stăpânei noastre, Născătoarei de Dumnezeu, ca să fie satele ce să numesc Bărbățeștii și Budeștii și Čocăneștii, pre carele l-au dăruit jupan. Pentru aceia și domnia mea am adaos și am 20

întărit, ca acele sate să fie pentru slujba și pre hrana dumnezeștilor călugări ohabnice și spre večnică pomenire domnii mele. Incepând dela oerit și dela dijmărit de stupi și de rămători, de găleată și de dijmă și de vinerici și de podvoadele, de lemne și de gloabe și de cositul fânului, ce să zice de toate slujbele și dijmile 25

câte vor eși în țara domnii mele, de toate să fie slobozi. Și să nu îndrăznească a-i supăra, nici judecători, nici pârčalabi, nici birari și nici altcinevași din boierii domniei mele. Iar carii vor îndrăzni a supăra satele mănăstirii, măcar până la un păr din cap, unuia ca aceluia să-i fie înpotrivire prea sfânta Născătoare de Dumnezeu și va muri întru pedeapsa domnii mele ca un necredințos 30

și neascultător și rușinătoriu hrisovului domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pre carele va alege Domnul Dumnezeu a fi domn Țării Rumânești, sau dintru iubiții fiii domnii mele, sau din rudele domnii mele, de va cinsti și va 35

întări aceste mai sus scrise, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească întru domnia lui. Iar de va strica și va rușina, pre acela Domnul Dumnezeu să-l ucigă, aicea trupul

1—2. *Pavel, Romani*, 8, 19. 4—5. *Matei*, 25, 34. 11, 12. *Ioan*, 13, 32. 19. După *jupan* loc alb.

lui, iar în veacul viitoriu sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu Ariia și cu ceilalți necredinchoși Jidovi, carii au strigat asupra Domnului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra fețorilor lor și asupra lor, carele iaste și va fi în veci. Amin.

- 5 Iată și mărturii am pus domniia mea: jupân Manea Udriște și frate său Stoica și jupan Nanul, Vlaicul dvornicu, Radul Gorcea și Vâlcân al Florii și Dumitrul spatar și Radul spatar și Radul vistiiar și Simion stolnic și Radul paharnic și Cazan logofăt și Calcea carele am scris la Târgoviște, la leat 7968 [1459—1460].
- 10 Arhive Stat. Condica veche a măn. Cotmeana (Nr. 25), f. 32.

100.

București, 10 Februarie 1461.

- Vlad Țepeș întărește slugilor sale Bâra și lui Bode, fratele său, satul Godeni, din care jumătate le era veche moșie, iar cealaltă jumătate au cumpărat-o pe 30 de florini dela Radu Grama. Domnului i se dă un cal. Satul este scutit de toate dările și prestațiile.*
- 15

- † Милостиѣ божіеѣ, Іу Бладъ коекода и господинъ, сынъ келн-кога Блада коекодѣ, владѣащѣ[с-мн] и господствѣ[с-мн] кѣсѣи земан Оугрѣкаѣтинскон и западиннискимъ странамъ, Ямлашъ и Фаграшъ
- 20 херцегъ, благопронзкоан господствѣ-мн, сконмъ благымъ пронзколеніемъ, чистымъ и светлымъ срѣдцемъ господствѣ-мн, и даровахъ сы кѣсѣ [честны] и благошбразны, иже надъ кѣсѣмн [чест]и и дарокъ настожи хрисѣкѣа господствѣ мн, сасѣгамъ господствѣ-мн, Бжѣе и братѣ мѣ [Б]одѣ, яко да имъ сѣтъ Годѣни кѣсѣи, понеже полокина вѣтъ Годѣни
- 25 естъ ннхъ вѣнна стара, [а] дрѣвѣсъ полокинѣс вѣтъ Годѣни кѣспнше [вѣт] Радѣуа Грамѣ за 30 флоринн, господствѣ мн дадоше кѣн.

- Того радѣи нмъ даде господствѣ-мн, да нмъ естъ кѣ вѣчинѣ и кѣ вѣабѣж, тѣмѣ и тѣхъ дѣцамъ, вѣнчѣтѣомъ и прѣкнѣчетѣомъ, почекше вѣтъ вѣкѣеѣго кама, вѣтъ скннѣеѣго кама, вѣтъ пчѣ[ларс]тѣка, вѣтъ кѣбларствѣка,
- 30 вѣтъ днѣжамн, вѣтъ [да] нхъ нн[хто] не смѣѣтъ бѣ[н]товати, нн сѣдѣи, нн глабннн, нн бѣ[нрѣ]н, нн [нн] ннѣ кто вѣтъ сѣсѣ и вѣтъ болѣвр господствѣ-мн [посна]земнхъ по мнлостѣхъ и работѣхъ господствѣ-мн. [поне]же кто нмъ позаба[кнѣ] аще [и вѣ] кѣа[сѣ] еднн, то такокѣ нмѣатъ прѣѣтн кѣанко зло и вѣргѣж вѣтъ [господствѣ-мн].

3—4. *Matei, 27, 25.* 30. *Rupt.*

СВЕДЕТЕЛѢ: ЖЪПАН БОНКО ДОБРИЦА, ЖЪПАН ГАЛЕШ ДВОРНИК, ЖЪПАН
 СТЕПАН ТЪРКЪА, ЖЪПАН КАЗАН ЛОГОФЕТ, БЪРЪШ СПАТАР, ИОКА КИСТІКРЪ,
 БЪПРИША ПЕХАРНИК, ЛИНАРТЪ СТОЛНИК, ГЕРГИНА КОМИС, РАДОУАЪ СТРА-
 ТОР[НИК], И АЗЪ КОСТАНДИН ЕЖЕ ИСПИСАХ ПО РЕЧИ ГОСПОДИНА КОЕКОДЪКЪ, С
 ГРАД БСКВРЕЦИН, МЕСЪЦА ФЕВРЪРИН Ъ ДЪНЪ, КАКЪТЪ, ХЪЦЪО, ИНДИКТИВН О, 5
 † ІО ВЛАД КВЕКЪДА, МИЛОСТІА БОЖІЕХ ГОСПОДИНЪ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn, fiul ma-
 relui Vlad voevod, stăpânind și domnind peste toată țara Ungro-
 vlahiei și al părților de peste munți, Amlașului și Făgărașului
 herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inima 10
 curată și luminată a domniei mele și am dăruit acest a tot cinstit
 și cu frumoasă față, care este deasupra tuturor cinstelor și daru-
 rilor, prezentul hrisov al domniei mele, slugilor domniei mele,
 Băra și fratelui său Boda, ca să le fie Godenii toți, pentrucă 15
 jumătate din Godeni le este veche moșie, iar cealaltă jumătate
 din Godeni au cumpărat-o dela Radul Grama pe 30 de florini,
 domniei mele au dat un cal.

De aceia le-a dat domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă,
 lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților, începând dela vama
 oilor, dela vama porcilor, de albinărit, de găletarit, de dijme, 20
 de.....

Nimeni să nu cuteze să-i prigonească, nici judecător, nici globnic
 nici bircei, nici nimeni altul dintre slugile și dintre boierii dom-
 niei mele trimiși după milosteniile și trebile domniei mele, pentru
 că cine le-ar dăuna chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va 25
 primi mare rău și urgie dela domnia mea.

Martorii: jupân Voico Dobrița, jupân Galeș dvornic, jupân
 Stepan Turcul, jupân Cazan logofăt, Buriu spătar, Iova vistier,
 Oprișa paharnic, Linart stolnic, Gherghina comis, Radul stra-
 tornic și eu Constandin care am scris după spusa domnului voevod 30
 în cetatea București, luna Februarie 10 zile, anul 6969 (1461),
 indiction 9.

† Io Vlad voevod din mila lui Dumnezeu domn.

Copie de I. Bogdan, Acad. Rom., Ms. Nr. 5236, f. 64—65, după originalul
 pierdut, fost în colecția prof. Șapcaliu, Câmpulung. Pergament, pecete apli- 35
 cată căzută.

3. ЛИНАРТЪ, lectură nesigură.

101.

București, 12 Noemvrie 1463.

- Radu cel Frumos întărește lui Radoslav și lui Stanciul și fiicelor lui Radoslav, Marina și Staia înfrățirea asupra moșiilor lor dela*
 5 *Supt Coastă și jumătate din Dădilești. Moșiile vor rămâne celor două fiice, care vor fi în loc de fii. Prădalica să nu fie. Domnului i se dă un cal.*

- † Милостѣмъ божіеѣмъ, Іу Радѣлъ коекода и господинѣ кѣсен
 10 земан Оугровлахѣнскон, сынѣ Баада великога коекодѣ, дават гос-
 подство-мн сѣе поколеніе слѣгамъ господства-мн Радославѣ и Стан-
 чѣла и дѣщеремъ Радослаковемъ, Маринѣ и Стаѣ, іако да имъ ест
 15 вѣщина Радослакова, Сѣпѣ Костѣ, и вѣщина Станчѣлова, половинна
 вѣ Дѣднелѣци, понеже приде прѣдъ господство-мн Радослав и Стан-
 чѣла, та си смѣсеше вѣщини и вѣщина Радослакова Сѣпѣ Костѣ и
 20 вѣщина Станчѣлова половинна вѣ Дѣднелѣци, да сѣ въ едно. И дѣшѣ
 Радослакове, Марина и Стаѣ да мѣ сѣ въ мѣсто сыноѣ надъ
 вѣщини и надъ кѣсе именіе. Кому сѣ вѣ нихъ прилѣчитъ сѣмрътъ, а
 очини и именіе да естъ вѣстакшнѣмъ, а прѣдалка междѣ нимъ да
 нѣст. И господство-мн дадоше кѣмъ. Того радѣ, имъ даде и гос-
 25 подство-мн да имъ естъ въ вѣчинѣ и въ охѣбѣ, и ни вѣ коѣже непо-
 тѣкнѣнѣ, по рѣчи господства-мн.

- Скѣдетѣлѣ: жѣпанъ Драгомиръ дворникъ, жѣпанъ Дѣка, жѣпанъ Казанъ
 Гахаковъ, жѣпанъ Стопка Бинтилокъ, жѣпанъ Дмитръ логофѣтъ, Далъ
 вѣстѣларъ, Дѣтко столникъ, Иванъ пѣхарникъ, Нѣѣѣ колѣсѣ и Брата
 25 Сѣпѣ Костѣ и Данъ и Брата вѣ Кожопѣ и Дадѣла и Мѣханъ вѣ
 Падѣшъ и Дадѣла вѣ Ракоци и азѣ Костандинъ испѣсахъ оѣ градъ Бѣкѣ-
 реци, мѣсѣца Ноѣмвриѣ кѣ, вѣ кѣтѣ хѣцѣкъ и ендѣктѣмъ аѣ.

† Іу Радѣла кѣекода, милостѣмъ божіеѣмъ господинѣ.

- † Din milă lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată
 30 Țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
 această poruncă slugilor domniei mele, lui Radoslav și lui Stan-
 ciul și fiicelor lui Radoslav, Marinei și Staiei, ca să le fie moșia
 lui Radoslav, Supt Coastă, și moșia lui Stanciul, jumătate din
 Dădilești, pentrucă au venit înaintea domniei mele Radoslav și

Stanciul, astfel și-au amestecat ocinele, moșia lui Radoslav Supt Coastă și moșia lui Stanciul, jumătate din Dădilești, să fie una. Și fiicele lui Radoslav, Marina și Staia să le fie în loc de fii asupra moșiilor și asupra întregii averi. Cui dintre dâșii i se va întâmpla moarte, iar moșiile și averea să fie celor rămași, iar prădalica între dâșii să nu fie. Iar domniei mele i-au dat un cal. Deci le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse, după spusa domniei mele. 5

Martorii: jupân Dragomir dvornic, jupân Duca, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Stoica al lui Vintilă, jupân Dimitru logofăt, Lal vistier, Deatco stolnic, Ivan paharnic, Neagoe comis și Bratu Supt Coastă și Dan și Brata dela Cojopi și Dadul și Mihai dela Padeș și Dadul dela Racotși și eu Costandin am scris în cetatea București, luna Noemvrie 12, anul 6972 (1463) și indiction 11. 10

† Io Radu voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 15

Original pergament. Acad. Rom., CVIII/26. Pecete aplicată, căzută.

102.

București, 30 Mai 1464.

Radu cel Frumos întărește mănăstirii Cozia și egumenului Simon satul Sevestreani, cumpărat jumătate dela Șolda și cealaltă jumătate dela Stoica pe câte 1600 de aspri fiecare. 20

† Милостїа божїа, Іу Радѹаъ коєкода и господинь кѣсен земли Оѡггровадхїнскои, сынъ Влада великаго коєкодѣ, дават господство-ми сїе покеление господства-ми свѣтому храму и свѣтон шентели свѣтыа и жиконачелнїж Троици, монастырю господства-ми иже ест Козїа и наставнїкѹ свѣтыж шентѣли тѹж, егѹмену кѹр Еимону и кѣсемже ѡ Христе братїам шербѣтажним сѡ кѣ свѣтон шентѣли тон, іако да им сѡт Гевестрени кѣси, понеже полокинѹ покѹпише ѡт Шолда за хїлїаду и шесть сто аспри и дрѹгѹ полокинѹ покѹпише ѡт Етонке за хїлїаду и шесть сто аспри. Того радѹ им даде и господство-ми, да ест свѣтому монастырю кѣ ѡчинж и кѣ ѡхабж и ни ѡт когоже непотѣкновено, по речи господства-ми. 25 30

Гевестелїе: жѡпан Драгомир дворник, жѡпан Казан Гахакев, жѡпан Дѹка, жѹпан Етонка Бинтилев, жѹпан Нѣгое Борчек, жѹпан 35

Димитрь логофет, Братѹл спатар, Лал вистіар, Дѣтко стоаник, Икан пехарник, Нѣкое комис, и азъ Костандин, еже исписах ѹ град Бѹкѹреци, мѣсѣца Маѣа ѿ, каѣт хѢцок, ѿндикто вѢ.

† Іу Радѹл кѡекоѡда, милостїа божїа господинь.

- 5 † Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod, și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele sfântului hram și sfântul locaș al sfintei și de viață începătoarei Troițe, mănăstirii domniei mele care este Cozia și cârmuitorului acelu sfânt locaș, egumenului
10 chir Simon și tuturor întru Hristos frați cari petrec în acel sfânt locaș, ca să le fie Sevestrenii întregi, pentrucă jumătate au cumpărat-o dela Șolda pe o mie șase sute de aspri și a doua jumătate au cumpărat-o dela Stoica pe o mie șase sute de aspri. Deci, le-am dat și domnia mea să fie sfintei mănăstiri de ocină
15 și de ohabă și de nimeni neatinsă, după spusa domniei mele.

- Martorii: jupân Dragomir dvornic, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Duca, jupân Stoica al'lui Vintilă, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Dimitrie logofăt, Bratul spătar, Lal vistiar, Deatco stolnic, Ivan paharnic, Neagoe comis și eu Costandin care am
20 scris în cetatea București, luna Mai 30, anul 6972 (1464), indiction 12.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- Original pergament. Arhive Stat, Ist. II/3 (Cozia, XIV/1) și o copie în
25 *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 399. Pecete aplicată, căzută. Cu o traducere de G. Peșacov, 1843. Regest. Aricescu, *Indice*, Nr. 2213.

103.

București, 10 Iulie 1464.

- Radu cel Frumos întărește mănăstirii Tismana toate privilegiile acordate de strămoșii lui, adăugând și satele Fărcășești la Dunăre
30 și Vătășești, zece găleți de grâu și două butoaie de vin. Întărește dreptul cel vechiu al călugărilor de a-și alege singuri egumenul și scutește toate proprietățile mănăstirii de orice dări și prestații.*

- † Бѣ Христа Бога благокрѣпны и благочестыкы и Христолюбивы и самодрѣжакны и миром божїа помазаны, Іу Радѹлъ
35 кѡекода и господинь и сынъ Блада кѡекодѡ, милостїю божїю и благом божїа произколенїемъ вѡладѣицѣмъ и господствоѹицѣмъ

в'късен земли Ъггроклахи́нскон и Ямашиу и Фаграшиу херцег, благо-
 произколи господство-ми, своимъ благымъ произволеніемъ, чьстимъ и
 светлымъ срѣдцемъ, и дарокаѹ сынъ въсечьстнынъ и благообразнынъ,
 иже надъ к'ъсѣми чьстлыи и дарокъ, настоѹщи хрисокоуа' господар-
 ства-ми храмѹже и шентѣли прѣчьстною кладичицѹ нашою Богоро- 5
 дици и приснодѣкы Маріе и монастырю господства-ми зокоемо
 Тисмена, еаже свѣтопочиншии родителіе рѹдители господства-ми, Клада
 коекода, многими кещми покрѣпи. Сего радї и господство-ми бла-
 гопроизволихъ и сѣмѹ, сице въ господствѣ, [съприемникъ бити] и
 шеповити оубо поменъ рѹдѣтелѣ господства-ми и жикотаже радї и 10
 спасенїа господства-ми, сынъ храмъ прѣчистыенъ кладичицѹ хошемъ
 оу[крѣпити] даже и еликоже по силѣ, елико и родителъ господства-ми
 дарока к'ъ чьст и хвалѹ прѣскѣтыѹ кладичицѹ, іако да помози-
 ницѹ ми бждетъ к'ъ страшнынъ день сѣда

Прѣкѣ поткрѣжда господство-ми и прилагамъ село Комански 15
 Брѹдъ съ Топорномъ и Тисмѣна, елико бѣ Ангачешка и Рѹшенско и
 блато Бистрицѹ втъ Топола до Белога Грѹла, више Кокачицѹ и при немъ
 села Хрѣсока съсѣ Галчишоромъ.

И к'ъ силѣ приложила дѣдъ господства-ми, Мирча коекода, село 20
 Чаури и Ънгѹренъ и Площина и Жарковецъ сѣ Потокѹмъ и Гѹшицѹ съ
 Нокоселци и на Блатници, село Пестичеко, цѹ естъ приложила гос-
 пожда Калиникїа, баба рѹдѣтелю господства-ми, Кладѹ конкоде, и
 село Согоинно цѹ естъ приложила Лѹкачъ. И стрїцъ рѹдѣтелю ми, Кладѹ
 конкоде, Кладѣславъ конкода, приложила свѣтомоу Янтонїю на Бодици
 село Жидокшица и Брѣвеница и Бистрица и кирѣ средни въстъ на 25
 Желѣзнихъ Братъ и осмѣ крѣшицѣ десетокъ и Дѹнакъ втъ Орѣховѣ
 падинѣ до хотара Рѹшавскога и Голѣма Коди[ца] на Дѹнака и
 Бахнинномъ сѣлицомъ съ врѣшиемъ и съ ливадами и Ълхокица ска и
 Царовецѣ. И еце и на бани втъ [Чопъ Ханѹ]ша кола на Братилокъ ї токъ.

Сїа к'ъсѣ поткрѣжда и придаватъ господство-ми, чьсть к'ъ чьсты, 30
 іако да бѣдетъ слоко рѹдѣтелю господства-ми напѣньено и нерѣшимо,
 іако да прїимѹ благословенїе, а не клеткѹ.

Такожде и села таа к'ъсѣ и ецеже и Сагак'ѹ еже [бѣ] покѹпилъ 35
 Никодимъ втъ старога Дана конкоде, да сѣтъ к'ъ слободѹ втъ к'ъсѣкихъ
 дажбаѹхъ и сѣсѣбаѹхъ, елико се нахѹдѣтъ [к'ъ самоу]рѣжакномъ земли
 и шѣласти господства-ми.

И потѹмъ да имъ естъ и село . . цинъ, четвѣрти дѣлъ и Фаркашици
 втъ надъ Дѹнаки и Катасици. И еце имъ давамъ господство-ми на
 к'ъсѣкѹ годинѹ по ї кѣбелѹ жита и к'ъ козианици вина.

И еше им ест потврѣдиа вѣщаніе въ настоаніа томѹ скѣтому
монастирю и, [еже] и потврѣждено ест въ кѣсѣхъ господарѣ, іако
ни єдин господарѣ, ни архіеріа, да нѣст колен поставлѣти єгѹмена
томѹ монастирѹ, тѣкмо калѣгери сами да поставлѣютъ [єгѹмена
5 кого полюбѣт] да поставлѣютъ... том ихъ, да [пос]тавлѣт и гос-
подство-ми, а ино да нѣст.

Того ради [им дадохъ и господство-ми іако] кѣсе кыше писано,
да ест монастирѹ кѣ вчинѣ и кѣ вхажѣ и кѣ кечное кѣспоминаніе
и кѣ пицѣ скѣтом и божественом иноком, почевши въ вѣчнхъ калѣхъ,
10 въ скини кал, въ пчел кал, въ кинарства, въ кѣбларства, въ
посади, въ сѣнокосіа, въ талпи, въ подвода, въ поков, рекши въ
иныхъ дажбахъ и службахъ и да им не смѣт позабавит тѣмъ селамъ,
ни сѣдѣц, ни бан Тисленски, нѣ хто въ бирчѣе, понеже хто ли'мъ
позабавил, аще и клас єдин, то такови иматъ пріати велико зло и
15 вѣрѣе въ господство-ми, а ино не цѣетъ бити, по речъ господства-ми.

Заклинаніе поставлѣтъ господство-ми, іако по смрѣти господ-
ства-ми, кого избѣретъ Господѣ Богѣ бити господинѣ Калашконъ Землян,
или въ сѣдѣчнаго полада господства-ми, или въ сѣрѣдникъ, или,
по грѣсѣхъ нашихъ, надстанетъ въ иноплеменикъ, да аще поновитъ и
20 оутѣрѣдитъ и придастъ частъ кѣ чьстѣхъ господства-ми, и того Гос-
подѣ Богѣ да почѣтетъ и оутѣрѣдитъ кѣ господство єго, аще ли разоритъ
и порѣшитъ, и того Господѣ Богѣ да поразитъ и да вѣѣетъ вѣдѣ тѣломъ
и кѣ внемѣ вѣѣѣ дѹшевно и да иматъ вѣчестіе съ Іюдомъ и съ
Ірѣемъ и съ внемѣ рекшихъ, крѣкъ єго на нихъ и на чѣдѣхъ ихъ, еже естъ и
25 бѣдетъ кѣ кѣки, яминъ. И да єго естъ сѣпреница скѣтаа Богородица.

Єже скѣдѣтеліе сѣемѹ хрисовѹлѹ: жупанъ Драгомиръ дворникъ и
жупанъ Вонко Добрица, жупанъ Казанъ логофетъ, жупанъ Єтонка Вин-
тилу, жупанъ Нѣгое Борчекъ, жупанъ Дѹка, жупанъ Дѣмъ, логофетъ Ди-
митрь, Братѹла спатаръ, Дѣтко столникъ, Иванъ пѣхарникъ, Нѣгое
30 колмс. Конка исписахъ кѣ градъ [Бѹкѹ]реци, мѣсѣца Іюліа ѹ, вѣѣтъ хѣцовъ.

† Іу Радѹла кѣевѣда, мнѣстѣмъ божіемъ господинѣ.

† Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și bine cinstitor și de
Hristos iubitor și autocrat și cu mirul lui Dumnezeu uns, Io
Radul voevod și domn și fiul marelui Vlad voevod, din mila lui

13. ли'мъ prescurtat din ли имъ | ли. 16. смрѣти господства-ми | смрѣти
А А
с с
ГВАМН ГВАМН.

Dumnezeu și cu bunăvoința lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și herțeg al Amlașului și Făgărașului, a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă față, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, hramului și locașului preacuratei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria și mănăstirei domniei mele numite Tismana, pe care sfânt răposații părinții părintelui domniei mele, Vlad voevod, cu multe lucruri au întărit-o. Deci și domnia mea am binevoit să le fiu urmaș și întru aceasta, ca și în domnie și să înnoiesc deci pomana părintelui domniei mele și pentru viața și mântuirea domniei mele, acest hram al preacuratei stăpâne vrem să-l întărim până și cât ne este puterea, după cum a dăruit părintele domniei mele pentru cinstea și lauda preasfintei stăpâne, ca să-mi fie ajutătoare în ziua cumplită a judecății. 5 10 15

Mai întâi întărește domnia mea și dăruiesc satul Vadul Cumaniilor cu Toporna și Tismana, câtă a fost Ligăcească și Rușească și balta Bistreț dela Toplița până la Gârla Albă, mai sus de Covaicița și pe lângă ea satul Hârsova cu Sălcișoara. 20

Și pe lângă aceasta, a dăruit bunicul domniei mele, Mircea voevod, satul Ceauri și Ungurei și Ploștina și Jarcovăț cu Potoc și Sușița cu Novoselți și la Blatnița, satul Pesticovo, pe care l-a dăruit doamna Calinichia, bunica părintelui domniei mele, Vlad voevod, și satul Sogoino, pe care l-a dăruit Lucaci. Și unchiul părintelui meu Vlad voevod, Vladislav voevod, a dăruit sfântului Antonie dela Vodița satul Jidovștița și Vrăbița și Bistrița și vârtejul dela mijloc întreg la Porțile de Fier și zeciuală dela 8 pescării și Dunărea dela povârnișul Oreahova până la hotarul Rușavei și Vodița Mare la Dunăre și seliștea Bahnei cu nucii și cu livezile și Elhovița și Țarovățul. Și încă și la mină, dela carele lui Ciop Hanoș dela Bratilov, zeciuală. 25 30

Acestea toate le întărește și le adaugă domnia mea, cinste pentru cinste, ca să fie cuvântul părintelui domniei mele împlinit și neschimbat, ca să primesc binecuvântare, iar nu blestem. 35

De asemenea și satele acestea toate și încă și Sagavățul, pe care l-a cumpărat Nicodim dela bătrânul Dan voevod, să fie libere de toate dările și prestațiile, câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele.

Și după aceea să le fie și satulști, a patra parte și Făr-căsești dela Dunăre și Vatasești. Și încă le dau domnia mea pe fiecare an câte 10 găleți de grâu și două butoaie de vin.

5 Și încă le-am întărit și făgăduiala dela întemeierea acestei sfinte mănăstiri, care este întărită și de toți domnii, ca niciun domn, nici arhiereu, să n'aibă voie să așeze egumenul acestei mănăstiri, numai călugării singuri să așeze pe egumen. [Pe cine le va place lor] să așeze să-l așeze și domnia mea, și altfel să nu fie.

Deci le-am dat și domnia mea ca toate cele mai sus scrise să
10 fie mănăstirii de ocină și de ohabă și spre veșnică pomenire și pentru hrana sfinților și dumnezeștilor călugări, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de vama stupilor, de vinărici, de găletărit, de posade, de cositul fânului, de talpe, de călăuze, de transporturi, precum și de celelalte dări și prestații și să nu cuteze să
15 le dăuneze acelor sate, nici judecător, nici banul Tismanei, nici vreunul dintre bircei, pentrucă cine le-ar dăuna, chiar și cu un fie de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, iar altfel nu va fi, după spusa domniei mele.

Blestem așează domnia mea, ca după moartea domniei mele,
20 pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din rude, sau, pentru păcatele noastre, ar sta din alt neam, dacă înnoiește și întărește și adaogă cinste la cinstea domniei mele, și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui, dacă nimicește și schimbă,
25 și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă, aici cu trupul, iar în cel veac sufletește, și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin. Și să-i fie potrivnică sfânta Născătoare de Dumnezeu.

30 Aceștia sânt martorii acestui hrisov: jupân Dragomir dvornic și jupân Voico Dobrița, jupân Cazan logofăt, jupân Stoica al lui Vintilă, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Duca, jupân Diia, logofăt Dimitru, Bratul spătar, Deatco stolnic, Ivan paharnic, Neagoe comis. Coica a scris în cetatea București, luna Iulie 10,
35 anul 6972 (1464).

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

7. *Pe cine le va place lor*, conjectural, în locul rupt. 27. *Matei*, 27, 25.

Original pergament. Arhive Stat, Ist. II/4 (Tismana, pachet 7, doc. 164). Pecete atârnată, căzută. Cu trei traduceri: a) G. Peșacov, 1845, b) D. Peșacov, 1862, c) St. Nicolaescu, 1912. Regeste. *Cronologia tabelară*, p. 25 (Nr. 30); Florescu, *Divane*, p. 41.

104.

5

București, 12 August 1464.

Radu cel Frumos întărește fraților Tudor, Nicula, Stan, Mircea, Nenciul, Radu și Nicula cel mic șapte părți din jumătate din Iași dela Curteni și a treia parte din Bulgari, iar lui Andrei, Tatul și Badea Bălenii întregi, scutindu-i de toate dările și prestațiile.

10

† Бѣ Христа Бога благокрѣны и благочѣстны и Христолюбывы и самодрѣжакны, Іу Радѹлѣ коекода и господинѣ, сынѣ Блада великого коекодѣ, милостїа божїа и божїа дароканїа владѣжцѣм-и кѣ кѣсен земли Оугрокладѹнскон и западинским странам Ямлашѣ и Фаграшѣ херцег, благопронзколи господетка-ми, сконм
15
благым провизколением, чистим и скетлым срдцем господетка-ми и дарокаѣ сы кѣсечѣстни и благошобразни и иже над кѣсемн чѣсти и дарок, надѣшжн хрисокѣа господетка-ми слѣгам господетка-ми, Тѣдорѣ и братїам его, Никѣа и Станѣ и Мирче и Нѣнчѣа и Радѹлѣ и Маломѣ Никѣа, іако да им ест оу Іаши вт Кѣртѣни вт поло-
20
кина, седмѣ делок, и вт Бѣлгарскѣ третї дѣл, пак Яндрѣш и братїам его, Татѣа и Бадї, да им сѣт Бѣлѣни кѣси.

Тод кѣсѣ да им сѣт кѣ шчинѣ и кѣ шѣаѣ, тѣм и тѣх децѣм, кнѣжѣтѣм и прѣкнѣжѣтѣм, до жикота господетка-ми. Почѣкше вт шкчнѣго кама, вт скнїїѣго кама, вт пчеларетка, вт кѣбеларетка,
25
вт днжїмн, вт кнїарнч, вт сѣнокосїа, вт талпн, вт посади, вт подѣкѣа, вт покоз, пачеже вт кѣсѣх слѣжеаѣ и даждаѣ, елико се наѣодѣжт кѣ самодрѣжакнон земли господетка-ми. И да нѣ не смет кантѣкат ни сѣдїц, ни глобник, ни бирчїн, нї ннѣ ктѣ вт болѣр и вт слѣг господетка-ми послїаемиѣ по милостѣх и по работаѣх гос-
30
подетка-ми, понеже кто бї им позабакиа, аїѣ и клас єдин, такокы имѣт прїѣти велико зѣа и шргїж вт господетка-ми, іако некѣрник и прѣстѣпник и посрамнїтѣ сїемѣ хрисокѣаѣ господетка-ми.

Єщеже по сѣмрѣти господетка-ми, кого избѣрет Господѣ Богѣ внїи господинѣ Блѣшкон Земли, или вт срдѣчнаго плода господ-
35
етка-ми, или вт сѣрѣдник господетка-ми, или по грѣхѣм нашїм,

wt иноплеменик, та аще почътет и понокит и оутвердѣит сѣа книже-
 писанна, и тогѡ Господь Богъ да зкѣпитъ къ господствоу его, аще ли
 не понокит и не зтѣрѣдит, анъ разворит, и тогѡ Господь Богъ да
 оубѣетъ его здѣ тѣломъ, а къ бѣдѣмъ вѣкъ дѣшеж и да иматъ оучастіе
 5 съ Юдѣи и съ Ірѣемъ и съ онѣми рекшими на Господа Бога и спаса
 нашего, Исуса Христа, крѣкъ его на нихъ и на члдохъ [ихъ, еже] ест
 и бѣдетъ. Аминъ.

Скѣдетелѣ : жѣпан Драгомир дворникъ, жѣпан Дска, жѣпан Казан
 Гахаковъ, [жѣпан Ст]онка Бинтиловъ, жѣпан Нѣгое Борчекъ, Братъ
 10 спатаръ, Димитръ логофетъ, Лалъ кистѣаръ, Дѣтко столникъ, Иванъ пѣхар-
 никъ, Нѣгое комисъ и азъ Костандинъ исписахъ с градъ Бѣкѣреци,
 мѣсца Іюльсѣт, кѣ дѣнь, вѣктъ хѣцовъ.

† Іо Радулъ кѣкѣда, милостѣмъ божѣмъ господинѣмъ.

† Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și bine cinstitor și de
 15 Hristos iubitor și autocrat, Io Radul voevod și domn, fiul lui
 Vlad marele voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dum-
 nezeu stăpânind și domnind în toată țara Ungrovlahiei și al
 părților de peste munți, herțeg al Amlașului și Făgărașului, a
 binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și lumi-
 20 nată a domniei mele și am dăruit acest atotcinstit și cu frumoasă
 față și care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul
 hrisov al domniei mele slugilor domniei mele, Tudor cu frații săi:
 Nicula și Stan și Mircea și Nenciul și Radul și Nicula cel Mic, ca
 să le fie la Iași dela Curteni din jumătate, șapte părți și din Bul-
 25 gari a treia parte. Iarăși lui Andrei și fraților lui, Tatul și Ba-
 dea să le fie Bălenii întregi.

Acestea toate să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor,
 nepoților și strănepoților, cât va trăi domnia mea, începând dela
 vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de dijme,
 30 de vinărici, de cositul fânului, de talpe, de posade, de călăuze, de
 transporturi, încă și de toate prestațiile și dăjdiile, câte se află
 în țara autocrată a domniei mele. Și să nu cuteze să-i prigonească
 nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni altul dintre
 boierii și dintre slugile domniei mele trimiși după milostenii și
 35 după trebile domniei mele, pentru că cine le-ar dăuna chiar și cu
 un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia
 mea, ca un necredincios și călcător și violator al acestui hrisov al
 domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și întărește acestea mai sus scrise, și pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui, dacă nu înnoiește și nu întărește, ci strică, și pe acela Dumnezeu să-l ucidă aci cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei cari au zis asupra lui Dumnezeu și a Mântuitorului nostru Isus Hristos sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi. Amin. 5

Martorii: jupân Dragomir dvornic, jupân Duca, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Stoica al lui Vintilă, jupân Neagoe al lui Borcea, Bratul spătar, Dimitru logofăt, Lal vistiari, Deatco stolnic, Ivan paharnic, Neagoe comis și eu Costandin am scris în cetatea București, luna August 12 zile, anul 6972 (1461). 10

† Io Radul voevod, din mila lui Dumneue domn. 15

Original pergament. Acad. Rom., Doc. pachet CCI/1. Pecete atârnată, căzută. Colecția Cantacuzino Râfoveanu. Publicat, cu multe greșeli, de Gh. Ghibănescu, în *Teodor Codrescu*, II (1934), p. 145—147.

105.

București, 28 Octomvrie 1464. 20

Radu cel Frumos întărește mănăstirii Snagov și egumenului Veniamin satele Fringhișești, Dobrușești, Izvoreni, Ghermănești, Grădiștea, Bârșești (a patra parte), Băbeni, muntele Gârbova (a patra parte), părți din Straoști, Călugăreni, Floreiul, muntele Manii, viile dela Târgoviște și Podgorie, 20 de sălașe de Țigani și patru mori la Didrih, vama dela Târgoviște jumătate și via dela Stoloveni. Satele care păzeau morile pe când erau domnești să le păzească și să le dreagă și acum. Domnul are dreptul să numească egumen de oriunde, dar după moartea domnului, urmașii lui nu mai au acest drept, ci călugării vor alege pe egumen dintre dâșii, nu din altă mănăstire, fără să-l poată schimba până la moarte. Satele mănăstirii sunt scutite de toate dările și prestațiile, afară de bir, de posadă și de oaste. 25

† Иже елици дѣхомъ Божіемъ коудѣт-сѧ, съ сѧтъ сынове Божіи, иже [речетъ божественны апостолѣ, еможе къ сѧбѣ] текѣши подкнигѣмъ 35

8—9. *Matei 27, 25.*

- добрим подкнзашим сѧ, желаемъ кѣсприашѧ жизнь, а земль-
 ныхъ земли встакышѧ и кѣ небеси прилѣпише сѧ, блаженъ ѡнѧ иже
 гласъ радоканѣа слышашѧ, егоже присно слышѧт : „Прѣидѣте благо-
 сложенни отѣа моего, надследствѣните сѧ ꙗко оуготовано ест царствѣа
 5 ѡт сложенѣа мѣра иже и азѣ благокѣрныи и благочѣстикыи и Хри-
 столѣбныи и самодрѣжавныи, ѿ Радѣа коекода и господина, сына
 Блада великаго коекоде, мноствѣа божѣа и кожѣа дароканѣа
 вбладажѣу-ми и господствѣжѣу-ми кѣ ксеи земли Оуггроклахѣнскои
 и запаинискимъ страннамъ, Ялашѣу и Фагарашѣу херцегъ, иже кѣ
 10 силѣа благопроизколи господствѣко-ми, своимъ благымъ произколенѣа,
 чистымъ и свѣтлымъ сръдцемъ, ꙗко прославити прославлѣшааго мѧ
 Бога на прѣстоѣ свѣто-почившихъ рѣдѣтелѣа господствѣа-ми и сѣ
 славою кѣзнешаго-ме. Сеже кѣсполѣнѧ и господствѣко-ми, [ꙗко]
 15 мнози царѣа кѣ царствѣа си кѣселише сѧ, нѧ малы небеснаго царствѣа
 наследѣо[каше, сиѧ радѣу] тѣмъ [бо сѧ и азѣ не тѣчѣа сѣа царствѣко]
 оиракити, нѧ присно и ѡ дѣшѧ собѧ сѣмѣтрѣти, тѣмъ радѣа дарока
 господствѣко-ми сѣаи кѣсѣчѣ[тное и] благо[шкразное и прѣпочита-
 ное, и]же надъ кѣсѣми чѣстыи и даромъ надѣстожъ поклѣнѣю гос-
 20 подствѣа-ми, храмѣу и обитѣаи свѣтомоу [монастирѣу] ѡт Ѣнѣгѣк
 [ѣже естъ Бѣкедѣ]нѣа прѣскѣтѣаи владичици нашенъ Богородици и
 чистѣишѣомѣу иже кѣ свѣщенно-иноковъ, наставникѣу и [оучителѣу
 сло]веснаго стада [христѣа], старѣу попу Винѣаминѣу, потомъ кѣсѣмъ
 братѣаи велико сѣаѡ Христѣа кѣ аонастирѣа. ꙗко да [имъ естъ села на
 имѣа] Фрингѣишѣи, и Дверѣушѣи и Изкорѣни и Тѣрбаици и Герма-
 25 ници и Градѣишѣа и Бѣрсѣици и Крѣчмарѣи четкѣрѣти дѣаи и Бѣбѣни
 и четкѣрѣти дѣаи ѡт планина Гръбока и ѡт Стравѣицихъ дѣаи и ѡт
 Калѣгарѣици нѣхъ дѣаи и Флорѣа и планина Манѣа и ѡт
 сѣаоку и киноградъ ѡт Тръгокици и киноградъ ѡт Подгорѣа и к
 чѣлѣаи Яцигани и чѣтири коденѣици на Дидрыхъ и карѣа коа села сѣа паз-
 30 ници коденѣици до колѣа сѣаи велиа господѣа, тѣмъ да нѣ пазитъ и напра-
 китъ егда сѧ разкалѣт, и каиа ѡт Прахѣаа полокина и киноградъ
 ѡт Стѣлоковѣици ꙗко естъ господѣа. Въ дни оубѣа господствѣа-ми,
 да естъ коленъ господствѣко-ми бѣаи ѡт коа мѣсто докѣсти и поста-
 кити егѣмена. Я по смръти господствѣа-ми, бѣаи кѣ дни конѣа
 35 господѣа, да не бѣдетъ коленъ господѣаа поставити егѣмена ѡт
 нѣахъ страннахъ, ни калѣгерѣа поставити егѣмена ѡт нѣахъ монастирѣахъ,

6. самодрѣжавны | самдрѣжавны. 24—25. Completat după lista satelor ce se
 repetă mai jos. 31. Прахѣаа | прѣаа.

нж да си поставет егѣмена въ братѣа въ монастырь, вѣре кон любитъ
 въ нѣхъ кѣси и да бѣдетъ до смърти мѣ, да не бѣдетъ колни
 да го поменяжъ въ тѣмъ часъ что го поставетъ, да егда смретъ и ни
 да сѣ колни иного поставити на тѣмъ сѣла монастырскаѣа, Фриги-
 шѣици и Добровишѣици и Изкорани и Тѣрбаци [и Германѣици и] Градишѣици 5
 и Бѣрѣшѣици и Кръчмари и Бѣбѣни и въ Страшѣици и въ Калѣгарѣици
 и ни единъ правитель господскы да несть [коленъ бантѣвати] тѣмъ
 сѣла, ни кѣларъ, ни пчеларѣ, ни джмарѣ, ни никто что кѣзетъ въ
 велика естъ господскаа достанѣа, тако[ждѣре въ] виноградъ коли сѣтъ
 монастырю, кинаричъ да имъ сѣ не кѣзметъ. Я биръ да плашатъ и посаждѣ 10
 и конскѣ да чинитъ.

Тѣмъ бѣсѣ да сѣтъ свѣтому монастырю кѣ кѣкы кѣ учинѣи и
 кѣ вѣхѣжъ и божественнымъ инокомъ кѣ пиши и кѣ вѣчною кѣсполни-
 нанѣи свѣтопочишихъ родителей господство-ми, потомъ и господства-ми,
 понеже кто се би покѣсиа позабавити аще въ власъ единъ, то такокы 15
 штетъ прѣяти велико зло и вѣрѣи въ господства-ми, яко невѣрникъ
 и прѣстѣпникъ и посрамитель сѣмѣи повелѣнѣи господства-ми. Закан-
 нанѣи поставляетъ господство-ми, по смърти господства-ми кого
 извѣстѣтъ Господъ Богъ бити господинъ Влашконъ Земли, или въ
 сѣрдечнаго плода господства-ми, или въ сѣродникъ господства-ми, 20
 или по грѣ[сѣхъ нашихъ въ] иноплеменикъ, да аще почтетъ и понокитъ и
 сѣхранитъ и оутвѣрдитъ сѣи повелѣнѣи господства-ми, тѣмъ [Господъ
 Богъ да оутвѣрдитъ и да] сѣхранитъ и да оутвѣрдитъ кѣ господствѣ
 его. Яще ли посрамитъ и поперетъ и расипетъ, тѣмъ Господъ Богъ да
 оубиетъ его здѣ тѣломъ и кѣ бѣдѣщимъ кѣкъ дѣша его и да имѣтъ 25
 оучастѣи съ Иоджъ и съ Ирѣемъ и съ инѣми рекшими на Господа
 Бога, спаса нашего, Исуса Христа, кѣкѣ въ его на нѣхъ и на чѣдохъ
 нѣхъ, еже естъ и бѣдетъ кѣ кѣкы. Аминъ.

Свѣдѣтели: митрополитъ Оугроклахѣисскы кѣръ Іовсифъ, потомъ
 жупанъ Драгомиръ дѣкорникъ, жупанъ Бонко Добрица, жупанъ Дѣка, жупанъ 30
 Казанъ Сахакъ, жупанъ Стѣнка Бинтиловъ, [жупанъ Нѣго]е Борчевъ,
 жупанъ Димитръ лѣгѣфетъ, Дѣтко столникъ, Братѣа спатаръ, Яла
 кистѣаръ, Иванъ пѣхарникъ, Нѣгое комисъ. [Ко]нко писѣхъ, Сѣктокри кѣ
 въ градъ Бѣкурѣици, вѣтъ хѣцогъ индиктѣи дѣ.

† Іовъ Радѣа вѣвѣда, милостѣа божѣа господинъ. 35

† Acei câți se poartă cu duhul lui Dumnezeu aceia sânt fiii
 lui Dumnezeu precum spune dumnezeescul apostol, căruia pe

- urmă mergându-i cei ce se străduiesc spre cele bune, au dobândit viața dorită, cele pământești lăsându-le pământului și de ceruri alipindu-se au auzit acel glas fericit de bucurie, pe care veșnic îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui meu, să moșteniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea lumii ». Care și eu binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul și autocrat, Io Radul voevod și domn fiul lui Vlad marele voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind în toată țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, herțeg al Amlașului și Făgărașului, care cu putere a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată ca să proslăvesc pe Dumnezeu care m'a proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă pe scaunul sfânt răposaților părinților domniei mele. Aceasta amintindu-mi și domnia mea că mulți împărați au stat în împărăția lor, dar puțini au moștenit împărăția cerurilor, deci m'am grăbit și eu, nu numai să cârmuiesc această împărăție, ci pururea să privesc și la sufletul meu, de aceea am dăruit domnia mea această atotcinstită și cu frumoasă față și preacinstită, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezenta poruncă a domniei mele hramului și lăcașului sfintei mănăstiri dela Snagov care este Intrarea în Biserică a preasfintei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și preacinstitului între ieromonahi, cârmuitorului și învățătorului turmei cuvântătoare a lui Hristos, starețului popii Viniamin după aceea tuturor fraților câți sânt întru Hristos în mănăstire, ca să le fie satele anume: Fringhișești și Dobrușești și Izvoreni și Turbați și Ghermănești și Grădiștea și Bârsești și Crăcimari a patra parte și Băbeni și a patra parte din muntele Gârbova și din părțile Straoștilor și din Călugăreni partea lor și Floreiul și muntele Manii și din silov și via dela Târgoviște și via dela podgorie și 20 de sălașe de Țigani și patru mori la Didrih. Și oricâte sate au păzit acele mori cât timp au fost domnești, acelea să le păzească și să le dreagă când se strică, și vama dela Prahova jumătate și via dela Stoloveni care este domnească.
- Iar în zilele domniei mele să aibă voe domnia mea din orice loc să aducă și să numească pe egumen. Iar după moartea domniei mele, în zilele oricărui domn, să n'aibă voie domnul să numească pe egumen din alte părți, nici călugării să numească pe egumen

2—3. Pavel. Romani, 2, 7. 4—5. Matei, 25, 34. 11—12. Ioan 13, 32.

din alte mănăstiri, ci să-și numească egumen dintre frații din mănăstire, pe cine le va place dintre dâșii toți și să fie până la moartea lui, să nu aibă voie să-l schimbe din ceasul când l-au așezat, până ce va muri. Și nici să aibă voie să așeze pe altul asupra acelor sate mănăstirești: Fringhișești și Dobrușești și Izvorani și Turbați și Ghermănești și Grădiștea și Bârșești și Crăcimari și Băbeni și din Straoști și la Călugăreni. Și niciun dregător domnesc să nu aibă voie să prigonească acele sate, nici găletar, nici albinari, nici dijmari, nici nimeni să nu ia ceva din cât este venitul domnesc, de asemenea din vile care sânt ale mănăstirii să nu li se ia vinărici, iar birul să-l plătească și posadă și oaste să facă. 5 10

Acestea toate să fie sfintei mănăstiri în veci de ocină și de ohabă și dumnezeștilor călugări de hrană și spre veșnica pomenire a sfânt răposăților părinți ai domniei mele, apoi și domniei mele, pentru că cine s'ar încumeta să le dăuneze chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și un violator al acestei porunci a domniei mele. 15

Blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine va vrea Dumnezeu să fie domn Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele sau din rudele domniei mele sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și păzește și întărește această poruncă a domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l întărească și să-l păzească și să-l confirme în domnia lui. Dacă violează și nimicește și risipește, pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul și în veacul viitor sufletul său și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți cari au strigat asupra lui Dumnezeu, mântuitorul nostru, Isus Hristos, sângele lui asupra lor și a copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin. 20 25

Martorii: mitropolitul Ungrovlahiei kir Iosif, după aceea jupân Dragomir dvornic, jupân Voico Dobrița, jupân Duca, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Stoica al lui Vintilă, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Dimitrie logofăt, Deatco stolnic, Bratul spătar, Lal vistiari, Ivan paharnic, Neagoe comis. 30

Coico a scris, Octomvrie 28, în cetatea București, anul 6973 (1464), indiction 14. 35

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, foarte deteriorat. Pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, Ist. II/54 (Snagov, I), cu o traducere românească de G. Peșacov (1843), cu multe lacune. Însemnare pe verso: *carte de ocol a mănăstirii*. Regest. *Cronologia Tabelară*, p. 25—26 (Nr. 31), cu data Aprilie 28.

5

106.

București, 14 Octombrie 1465.

Radu cel Frumos scutește de vamă la târguri, la vaduri și la munți două căruțe ale mănăstirii Cozia, care pot aduce sare dela ocne, butoaie cu vin și pește, peste tot, dela Severin la Brăila.

- 10 † Милостію божією, Іу Радулъ коекода и господинъ късен
земли Уггровлахінскон, сынъ великого Блада коекоде, дават господ-
ство-ми сїе повелѣніе господства-ми свѣтому храму и шентели
свѣтѣи и жиконачелнѣи Троици и свѣтому монастырю еже ест Козїа
и наставнику и учителю словеснаго стада Христова, егүмену күр
15 Симону и късем братїам, елици сѣт къ свѣтом монастырѣ еже
и Христѣ, яко тѣмго монастыря дже телеги да ходит свободно и
да купчукает прѣкое сол на вкнах, еже купокати, камж да не дава г,
ниже ит возиланици вином, ниже ит рибы, ниже ит инож купан,
нигдѣ камж да не дават по къси трѣгоки и по къси бродоке ит
20 Секерин даже и до Браил, ниже по валах планинских, нигдѣ камж
да не даважт, понеже приложи господство-ми сїе дарованїе съ късем
үсрѣдїем, яко да се храниѣ свѣты и божествени иноци, къ вѣчное
вѣспоминанїе свѣтопочѣкиных рѣдїтел господства-ми, потом и гос-
подства-ми. И да не смѣет позабакит тѣхзи дже телеги, ни сѣдци,
25 ниже паркалаби по врашоу ижеже сѣт трѣгоки, ниже дкорници,
ниже камешн, ништо ит болѣр и ит слүг господства-ми, понеже
кто ли им би позабакил аще и клас един, то такоки имат прїети
велико зло и вргїе ит господство-ми, како прѣслушник и неѣрник
сїемү повелѣнїю господства-ми, а ино нѣст, по реч господства-ми,
30 Писах Лацко, Гѣхтоврїи дї, ү настолни град Бүкүрещи, клѣт
хСїада.

† Іу Радул виекѣда милостїа божїа господинъ.

- † Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul marelui Vlad voevod, dă domnia mea
35 această poruncă a domniei mele sfântului hram și locaș al sfintei

și de viață începătoarei Troițe și sfintei mănăstiri care este Cozia și cârmuitorului și învățătorului turmei cuvântătoare a lui Hristos egumenului kir Simon și tuturor fraților câți sânt în sfânta mănăstire întru Hristos, ca două căruțe ale acelei mănăstiri să meargă libere și să cumpere, mai întâi sare la ocne, pe care cumpărând-o 5
să nu dea vamă, nici dela butoaiele cu vin, nici dela pești, nici dela altă cumpărătură, nicăieri să nu dea vamă la toate târgurile și la toate vadurile dela Severin până la Brăila, nici la vămile munților, nicăieri să nu dea vamă, pentrucă am adăugat domnia mea această danie cu toată osârdia, ca să se hrănească sfinții și 10
dumnezeeștii călugări, spre veșnică pomenire a sfânt răposaților părinților domniei mele, apoi și domniei mele. Și să nu cuteze să le dăuneze acelor două căruțe, nici judecător, nici părcălabi de orașe unde sânt târguri, nici dvornici, nici vameși, niciunul dintre boierii și dintre slugile domniei mele, pentrucă cine le-ar 15
dăuna chiar și un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un neascultător și necredincios al acestei porunci a domniei mele și altfel nu este, după spusa domniei mele.

A scris Lațco, Octomvrie 14, în cetatea de scaun București, anul 6974 (1465). 20

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, Ist. II/55 (Cozia, netrebnice, IV), cu o traducere de St. Nicolaescu. Pecete atârnată, căzută. Publicat de Miletić și Agura, p. 124—125. Regest. Aricescu, *Ind ce*, Nr. 2252 și 2275 și în *Cronologia Tabelară*, p. 26 (Nr. 22). 25

107.

București, 5 Noemorie 1465.

*Radu cel Frumos întărește lui Vrabeț și fraților săi, Dragomir, Nicula, Gheorghe și Mănea satele Padeșul de Sus, a treia parte din Roșia lui Știrbeț, a treia parte din Roșia lui Laslo, a treia parte 30
din Piscupi cu toate prădalicele, jumătate din Bujorești, Berivoești, jumătate din Vaduri și Slăvilești, scutindu-le de toate dările și prestațiile.*

† Бѣ Христа Бога благовѣрны и благочестивы и Христіюлюбѣи и самодръжакни, Іу Радѣлѣ коєкода и господинѣ, сынѣ великога 35
Блада коєкоде, милостѣа божіеж и божіем дароканѣмъ владажцѣмъ ми

и господствѣжѣ-ми въсѣи земли Угровлахѣискои и запаинискии
 странамъ, Ямлашѣ и Фаграшѣ херцег, благопроизволи господство-ми,
 своимъ благымъ произволеніемъ, свѣтлымъ и чѣстимъ сръдцемъ, и даро-
 вахъ сынъ въсечѣстни и благообразни и прѣпочтани иже надъ въсѣми
 5 чѣстѣмъ и даромъ, настожи поклѣнїе господства-ми, слугамъ господ-
 ства-ми, аѣ Брабенцъ и братїамъ его, Драгомиру и Никѣле и
 Гюрге и Мѣ[нѣ] съ синоке си, тако да имъ естъ Падешъ Гор[ни и] . . .
 и вът Рощѣа Щербяцока третїи дѣл и вът Р[ощѣа]
 Лаславка третїи дѣл и [такѡ]ждере . . . и третїи дѣл вът Пискъпи,
 10 каре колико пѣрдаликѣ сѣ и вът Бѣжорещи пол и Берикоеши и вът
 Вадѣри пол и Ёлѣкиаещи.

Тѣмъ радї тїа въсѣмъ да имъ естъ въ вчинѣ и вхлѣбѣ, тѣмъ и
 децамъ ихъ, вѣнчетомъ и прѣвѣнчетомъ, почевши вът вкчнѣго камъ, вът
 сквиннѣго камъ, вът пчеларства, вът кѣбларства, вът дичини, вът вѣнна-
 15 рич, вът глоби, вът поковъ, вът подковъ, рекши вът въсѣхъ служебъхъ и
 дажебъ великихъ же и малихъ, елика се находитъ въ самодръжакни
 земли и вѣласти господства-ми. И да имъ не смѣѣтъ бантовати ни
 сѣдицъ, ни глобникъ, ни бирчїе, ни нихто вът волѣр и вът правитеа
 господства-ми, поснаемѣхъ по милостѣхъ и по работахъ господства-ми,
 20 понеже кто ли имъ би позабакиа аще и класъ единъ, тѣ такоки иматъ
 прїѣти велико зло и шрїе вът господство-ми, како прѣстѣпникъ и
 нечѣрникъ поклѣнїе господства-ми.

Щеже и по смръти господства-ми, кого произволи Господь
 Богъ [быти] господинь Влашкѡи Земли, или вът сръдѣчнаго плода
 25 господства-ми, или [вът сѣродникъ] господства-ми, или по грѣхомъ
 [нашимъ вът ино]племенникъ, аще почк[тет] и поноки и штерѣди
 сїе поклѣнїе господства-ми, и тѣмъ Господь Богъ да [штерѣ]-
 дитъ и да сѣхранитъ въ господствѣ его, аще ли не почкѣтетъ и не
 поновитъ и не штерѣдитъ сїе поклѣнїе, [нѣ раз]шритъ и расипетъ,
 30 и тѣмъ Господь Богъ да поразитъ и да шѣѣтъ здѣ тѣломъ, а въ
 вѣдѣщихъ вѣкъ дѣша его и да иматъ шчастїе съ Юдомъ и съ
 Іерїемъ и съ шними Юденѣ еже възъпише на Христа Бога спаса
 нашего, крѣвъ его на нихъ и на чѣдохъ ихъ, еже естъ и бѣдетъ въ
 вѣкы. Аминъ.

35 Сѣдѣтели: жѣпанъ Драгомиръ дворникъ, жѣпанъ Вонко Добраца,
 жѣпанъ Дѣка вът Грѣчи, жѣпанъ Ётонка Винтилакъ, жѣпанъ Нѣгоѣ Борчекъ,
 жѣпанъ Димитръ логофѣтъ, Братѣлъ спатаръ, Дѣлъ вистїаръ, Дѣтко

11. Вадѣри. lect. nesigură.

столик, Иван пѣхарник, Нѣкое комис. Язъ. писахъ, Новѣрѣ
ѣ, къ градъ Бѣксрѣи, влѣтъ хѣцѣдъ.

† Іw Радѣа вѣвѣдѣа, милостѣа божѣаа господѣнѣа.

† Intru Hristos Dumnezeu bine -credincios și bine cinstitor
și de Hristos iubitor și autocrat, Io Radul voevod și domn, fiul 5
marelui Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dum-
nezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și al
părților de peste munți, herțeg al Amlășului și Făgărașului, a
binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă luminată și
curată și am dăruit acest a tot cinstit și cu frumoasă față și prea 10
cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezenta
poruncă a domniei mele, slugilor domniei mele, Vrabeț și
fraților săi, Dragomir și Nicula și Gheorghe și Mănea cu fiii lor,
ca să le fie Padeșul de Sus și și dela Roșia a lui Știrbeț a
treia parte și dela Roșia a lui Laslo a treia parte și de asemenea 15
și a treia parte din Piscupi, oricâte prădalice sânt și din Bujorești
jumătate și Berivoești și din Vaduri jumătate și Slăvilești.

Deci acestea toate să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor
lor, nepoților și strănepoților, începând dela vama oilor, de vama
porcilor, de albinărit, de găletărit, de dijme, de vinărici, de gloabe, 20
de transporturi, de călăuze, adică de toate prestațiile și dăjdiile
mari și mici, câte se află în țara și în stăpânirea autocrată a dom-
niei mele. Și să nu cuteze să-i prigonească, nici judecător, nici
globnic, nici bircei, nici nimeni dintre boerii și dintre dregătorii
domniei mele trimiși după milostenii și după prestațiile domniei 25
mele, pentru că cine le-ar dăuna și cu un fir de păr, unul ca acela
va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un călcător și
necredincios al poruncii domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine voiește Dumnezeu
să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei 30
mele, sau din rudele domniei mele, sau pentru păcatele noastre,
din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește această poruncă
a domniei mele, și pe acela Dumnezeu să-l întărească și să-l pă-
zească în domnia lui, dacă nu cinstește și nu înnoește și nu întă-
rește această poruncă, ci nimicește și risipește, și pe acela Dum- 35
nezeu să-l nimicească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul
viitor sufletul lui, și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei
Iudei cari au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu, mântuitorul

nostru, sângele lui asupra lor și a copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

- Martori: jupân Dragomir dvornic, jupân Voico Dobrița, jupân Duca din Greci, jupân Stoica al lui Vintilă, jupân Neagoe al lui
 5 Borcea, jupân Dimitru logofăt, Bratul spătar, Lal vistier, Deatco stolnic, Ivan paharnic, Neagoe comis. Eu. . . . am scris, Noembrie 5, în cetatea București, anul 6974 (1465).

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- Original pergament. Acad. Rom., Doc. pachet CXXXIV/12. Pecete atârnată, căzută. Menționat de I. C. Filitti, *Arhiva Cantacuzino*, p. 17 nota 3. Regest. Florescu, *Divane*, p. 43.

108.

Fără loc, 12 Decembrie 1466.

Radu cel Frumos dă un hrisov.

- « 6975 (1466), Decembrie 12. Chrisobul lui Radu duce și domn, fiul lui Vladu duce și domnu ».

Original pierdut. Rezumat în Brezoianu, *Vechile Instituții*, p. 238, cu indicația « Monastirea Mihaiu Vodă ».

109.

- București, 15 Ianuarie 1467.*

- Radu cel Frumos întărește mănăstirii Cozia toate bălțile dela Dunăre, dela Săpatul până la gura Ialomiții și pune hotarnici pe Drăgoi și Goe din Făcăieni, Gureș din Frățilești, Petre pârgarul și*
 25 *Budușlov dela Floci. Poruncește părcălabilor dela Floci și brăniștarilor să nu se amestece; Flocenii să nu împiedice ca vâtafii mănăstirii să ia vama și perperul, unde se încarcă carele cu pește, la Stâncă, Bordușani, Făcăieni, Vlădeni, Blagodești sau la Corneni.*

- † Милостію божією, Іо Радулъ конкода и господинъ въ сѣхъ земли Ѣггроклаѣнскон, сынъ Влада великаго конкодѣ, даватъ господство-мн сѣе поклѣнниѣ господства-мн скѣтѣмъ храмѣ и скѣтѣмъ
 30 *вѣнтѣмъ скѣтѣмъ и жиконачелѣмъ Троици, мннастирю ѡтъ Козіе и*

1. Matei, 27, 25.

егүменү и наставникү скѣтыж шенѣлы тож, күр Симон, и въсем
 братнам ѡже ѡ Христѣ шерѣтажиши сѧ въ скѣтон шенѣлы
 тож, ѡко да им сѧт блатѧ и грѣла ѡт Ёѡпатұла прако на Дұнак,
 али по водү и по Дұнакү, долѣ, до үстїиѧ Ёлокинце, сѧе по водү.
 Понеже прїиде пред господство-ми егүмен Симон, та мү даде гос- 5
 подство-ми слүгы господства-ми, Драгоѧ и Гою ѡт Фѣкжени и
 Гүреша ѡт Фрѣцнлещи и ѡт Флочн, Петра прѣгара и Бүдүшлѡва,
 та им сү далы хотар по водү, күде пишеть кинга господства-ми.
 Того ради да им ест въ шчинж и въ шхабж. И каре цю ест доход
 тѣм блатѡм и грѣлѡм, кама ѡт рнбѧ, въсе да ест скѣтон шен- 10
 тѣли тон. И ниѣ никто да не метехат, ни прѣкжлѡби Флочем, ни
 бранищари, нї ниѣ ктѡ ѡт болѣр и ѡт правитѣлѧ господства-ми,
 понеже кто им би позабави ацѧе и влас едины, таковы зло цїет патит
 ѡт господства-ми.

И пак, въ Флочани, тако кн гокорим господство-ми, да сѧт 15
 колни калүгерн да полагажт катасы и нини правителїе по ниѣ блатѧ,
 а кн работү да не мате. И каре гдѧ се натоварит кола рнбү ѡт
 ниѣ блатѧ, али ү Стѣнке, али оү Бордүшани, али ү Фжкжпаны,
 али оү Ёлѣдѣны и оү Ёлагодещи, али оү Корнѣны, да сѧт колни
 калүгерн да възимажт калү и перперү, а ниѣ никто да не метехат. 20
 И каре кто бы прѣстѣпни сїе поклѣнїе господства-ми, таковы
 имат прїѡты велико злѡ и шргїе ѡт господства-ми, по речн гос-
 подства-ми.

Скедетелїе сїелү поклѣнїю господства-ми: жѡпан Нѣг дѡриник, 25
 жѡпан Дѣка, жѡпан Драгомир Ёдрищек, жѡпан Казан логофет,
 жѡпан Нѣгое Борчек, жѡпан Ётанчюл Шоюмүл малы дѡриник,
 Дѣтко столник, Братүл спатар, Лал кистиѡр, Иван пѣхарник, Мирча
 колнис, Ётан и Радүл страторинци и азъ Ётан писах ү град
 Бүкүреци, месѣца Генарїи ѧї, кѣт ѡцѡе, индїктїѡн ѧї.

† Іѡ Радүл кѡеѡда, милостїѡ божїѡм господинѡ. 30

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată
 Țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad mare voevod, dă domnia mea
 această poruncă a domniei mele sfântului hram și sfântului locaș
 al sfintei și de viață începătoarei Troițe, mănăstirei dela Cozia
 și egumenului și cărmuitorului aceluși sfânt locaș, chir Simon, 35
 și tuturor fraților cari petrec întru Hristos în acel sfânt locaș, ca

28. писах | с. пн. 29. Генарїи | н. гѧ.

să le fie bălțile și gârlele dela Săpatul, drept la Dunăre, dar pe apă și pe Dunăre în jos, până la gura Ialomiții, peste tot pe apă. Pentru-
 5 truca a venit înaintea domniei mele egumenul Simon, i-a dat domnia mea pe slugile domniei mele, Drăgoi și Goe din Făcăieni și
 10 Gureș din Frățilești și dela Floci, Petre pârgarul și Budușlov, de le-au dat hotar pe apă, pe unde scrie cartea domniei mele. Deci să le fie de ocină și de ohabă. Și oricât este venitul acelor bălți și gârle, vama dela pește, totul să fie al celui sfânt locaș. Și nimeni altul să nu se amestece, nici pârcălabii Flocilor, nici bră-
 10 niștari, nici nimeni altul dintre boierii și dintre dregătorii domniei mele, pentru că cine le-ar dăuna și cu un fir de păr, acela va păți rău dela domnia mea.

Și iarăși, vouă Flocenilor, astfel vă vorbește domnia mea, să fie liberi călugării să-și așeze vătafii și alți dregători la bălțile
 15 lor, iar voi să nu aveți treabă. Și oriunde se încarcă carele cu pește dela bălțile lor, sau la Stânca, sau la Bordușani, sau la Făcăiani, sau la Vlădeni și la Blagodești, sau la Corneni, să fie liberi călugării să ia vamă și perperul, iar altul nimeni să nu se amestece. Și oricine ar călca această poruncă a domniei mele, acela va
 20 primi mare rău și urgie dela domnia mea, după spusa domniei mele.

Martorii acestei porunci a domniei mele: jupân Neagoe dvornic, jupân Duca, jupân Dragomir al lui Udriște, jupân Cazan logofăt, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Stanciul Șoimul dvornic mic, Deatco stolnic, Bratul spătar, Lal vistier, Ivan paharnic, Mircea
 25 comis, Stan și Radul stratornici și eu Stan am scris în cetatea București, luna Ianuarie 15, anul 6975 (1467), indiction 15.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, Ist. II/56 (Cozia, XL), cu o traducere de G. Peșacov (1849). Pecete aplicată, căzută. Un extras, conținând numai
 30 divanul, la Miletić și Agura, p. 125. Regeste. Aricescu, *Indice*, Nr. 2247 și Florescu, *Divane*, p. 43. O traducere românească târzie publicată de Dan Iliescu, *Cetatea de Floci*, București, 1930, p. 21—22.

110.

București, 18 Mai 1468.

35 *Radu cel Frumos întărește lui Dâlban jumătate din muntele Andrian, cumpărat dela Jitian pe 330 de aspri. Domnului i se dă un cal.*

Ќприше съ братиѣм и съ братѹчедом нх Станчѣа и Дѹшман и
Балѣ, ѣако да им ест оѹ Брѣлони пол, понеже прѣиде Ќприше съ
братиѣ си пред господство-ми, та си оѹложи братѹчедѹи си, Стан-
чул и Дѹшман и Балѣ над полокину ѡт Брѣлони, да си сѣ братѣи
5 неразделени кѣ кѣкы. И каре кому се ѡт ннх прилѹчит сѣлрѣть,
прѣдалика кѣ ннх да нѣст, нѹ да ест ѡчина ѡставшим. И гос-
подствѹ ми дадоше кон. Того радѹ да им ест кѣ ѡчинѣ и ѡхабѣ
и ни ѡт кого же непотѣкнокено, по речи господства-ми.

Скѣдетеле: жѹпан Нѣг дкорник, жѹпан Дѹка, жѹпан Драгомир
10 Ѹдрищев, жѹпан Казан лѡгѡфѣт, жѹпан Нѣгое Борчек, Дѣтко
столник, Братѹлъ спатар, Мирча комис, Балкѹл вистнѣар, Бинтиѣл
пахарник, Стан и Бадѣ страторници и азѣ Милко писах, ѹ град
Бѹкѹреци, Генарѣи зѹ, влѣт хѣоз.

† Io Radul квекѡда, милостѣѣ божѣѣ господинѣ.

15 † Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată
Țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Opriș
cu frații săi și cu verii lor, Stanciul, Dușman și Balea, ca să le fie
la Vârloni jumătate, pentru că a venit Opriș cu frații săi în fața
20 domniei mele, astfel și-a așezat pe verii săi, Stanciul și Dușman
și Balea, peste jumătate din Vârloni, ca să-i fie frați nedespărțiți
în veci. Și oricăruia dintre dâșii s'ar întâmpla moarte, prădalica
la dâșii să nu fie, ci să fie moșiile celor rămași. Și domniei mele
au dat un cal. De aceea să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni
25 neatins, după spusa domniei mele.

Martorii: jupân Neagu dvornic, jupân Duca, jupân Dragomir
al lui Udriște, jupân Cazan logofăt, jupân Neagoe al lui Borcea,
Deatco stolnic, Bratul spătar, Mircea comis, Vâlcul vistier, Vin-
tilă paharnic, Stan și Badea stratornici și eu Milco am scris în ce-
30 tatea București, Ianuarie 17, anul 6977 (1469).

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Acad. Rom., acte necatalogate
(Mapa Nr. 132). Fost proprietatea V. A. Popa, Grădiștea, jud. Vâlcea, fost
la expoziția din 1906. Copie de I. Bogdam Acad. Rom., Ms. 5236, f. 162.
35 Regest în Acad. Rom., *Creșteri 1908*, p. 125.

12. писах | с. 13. Генарѣи | н. гѣ.

112.

București, 28 Iunie 1469.

Radu cel Frumos întărește unei cete de proprietari, slugi ale domnului, seliștele Murtășeștilor, Meianți, a Becilor, Radoșelul și Bărboșii dela Jilți.

5

† Милостива божїѣмъ, Іу Радѹл воевода и господинъ кѣсен земли Оугрокладѣтискон, сынъ Влада великаго воеводѣ, дакат господство-
ми сїе покелѣнїе господства-ми саугамъ господства-ми, Драгѹа съ
братнїа си, Богдан и Степан и Радѹлѣ и Добротѣ и Стан и Иван
и Хасан съ сыновѣи мѹ и кѹмнатъ его, Фѣтѹа и Бонка съ братнїа
си, Рѣдѣи и Драготѣ и Радѹлѣ и Шербѣ съ сыновѣи си Стан и
Стѣнїлѣ и Кѣнда, тако да имъ естъ селнїцѣ Мѹртѣшнїемъ кѣсѣ
и селнїцѣ Меантїи и Бѣрбошїи ѡтъ Жїлцїи и селнїцѣ Бѣчолъ и селнїцѣ
Радоселѹа. Сего ради да имъ естъ кѣ вчинѣи и ѡхѣбѣи и ни ѡтъ
когоже непотѣкнѹемо, по речъ господства-ми.

10

15

Писъ в градъ Бѹкѹрѣшїи, Іонїи ки, клѣтъ х҃҃҃҃҃҃҃

† Іу Радѹл воевода, милостїѣ божїѣмъ господинъ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Dragul
cu frații săi, Bogdan și Stepan și Radul și Dobrotă și Stan și Ivan
și Hasan cu fiii lui și cumnatul lui, Fătul și lui Boica cu frații săi,
Râdei și Dragotă și Radul și Șerb cu fiii săi, Stan și Stănilă și
Cânda, ca să le fie seliștea Murtășeștilor toată și seliștea Meianți
și Bărboșii dela Jilțu și seliștea Becilor și seliștea Radoșelul. De
aceea să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatins, după
spusa domniei mele.

20

25

S'a scris la București, 28 Iunie, anul 6977 (1469).

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, Craiova, I/1.
Foto. la Nicolaescu-Plopșor, *Documente Oltenesi*, I, pl. 1. Publicat în *Arhivele
Olteniei*, II, p. 301—302 (de G. Fotino și N. G. Dinculescu).

30

113.

București, 25 August 1469.

Radu cel Frumos întărește lui Mihai din Ruși, fiului său Stan și lui Chirtop, toate satele și Țignaii arătați anume, scutindu-i de toate dările și prestațiile. Toți boierii și dregătorii să se ferească de satele și de rumânii aces'or boieri.

† Intru Hristos Dumnezeu bunul credinços și blagocistivul și de Hristos iubitor și însuși ȋitoru, creștinul Radul voivod, însuș fiind domnu fečorul marelui Vlad voivod, mila lui Dumnezeu
10 cu domniia dăruindu-l ca să domnească și să stăpânescă tot pământul Țării Rumânești, încă și de ceaialaltă partea, Amlașul și Fagarașul herțeg, bine au voit cu a lui bună vreau și cu a lui bunătate și cinstea însăș au luminat inima domniei lui cu darul cel cinstit și cu bun chip l-au dăruit, întru carele și cu toată
15 dăruirea lui l-au dăruit, data-au domniia lui această poruncă a domnii lui credinçosului boiarului domnii mele. jupânului Mihailu ot Ruși și fiu-său lui jupan Stan, care s'au tras din neam mare și statornic și bătrânului Chirtop pentruca-s fie lor satul Rușii toți și Mușateștii și Hilești și Racovița și Tătărăi de lângă
20 Colcăc și siliște dela Amza și toată siliștea Șenteștilor și Grecii toți, pentrucă i-au fost cumpărat dela domniia mea drept un cal bun turcescu, însă și Tătuleștii, iar drept un cal bun, și Cernăteștii, iar au fost cumpărați dela domniia mea, iar pentru un cal domnescu și Sturzenii toți și Brana și iar Rușii dăn Târ-
25 goviște toți, care i-am dat Și Țiganii pre anume: Badea cu tot sălașul și frate său Costea cu toți fečorii lui și Năsturel cu toți fečorii, Necea cu tot sălașul și Dančul cu toți fečorii lui și Fis-
truia cu fiu-său Slab i Sima cu toți fečorii și Colan și Čolan cu fičorii și frate-său Stoica, pentru că i-au fost cumpărați dela
30 jupâneasa Voica Părčulovoaie drept douăsprezece sute de florinți ungurești, și Dima țigan cu tot sălașul lui și Costinca cu tot sălașul lui și Stan cu tot sălașul lui și tot neamul acistor Țigani, i-am dat, ca să fie ocina ohabnic și statornici cu toți fičorii lor și cu toate featele lor și toți nepoții lor și toți strănepoții lor. Drept aceiaia i-am dat domniia mea ca-s fie numai
35

11, Amlașul | Ablașul.

de slujba statornicului și credințiosului boiarului domnii mele,
celui mai sus zis Iar ei să fie în pace și ertați acești boieri de
oerit și de vama târgului și de dijmărit, de stupi și de rămători,
de mertice, de conace, de cai de olac și vinărici, de podvode, de
vacii grase, de ceară domnească, de miiare și de alte dăjdii, ori-
câte ar eși în țara domnii mele, de nici unile valu sau băntuială
să nu aibă acestu statornic și credințos boiar ce iaste mai sus
zis. Așa să știe că mare urgie va petrece de cătră domniia mea,
pentru că m'am milostivit domniia mea celui sus zis jupan Mihail
și domniia mea vă dăm poruncă vouă tuturorea boerilor care
veți umbla cu ver cea slujbă în țara domnii mele iar voi să
aveți a vă feri de toate bucatele lor și de toți Rumânii lor, în-
tr'aceaia vă dăm știrea și vouă, pârcașilor domnești și vameșilor
să aveți a vă feri de a luare de vamă, nici vornicească, nici că-
mănărit, ci toți să aveți a vă feri, pă cum v'am și poruncit
domniia mea, că înțelegând domniia mea că veri care din boiari
ar face vre un val au băntuială, așa am miluit pă acestu bătrân
boiar al domnii mele, ce iaste mai sus zis, așa să știe că mare
urgie va petrece de către domniia mea, pentru că m'am milos-
titiv domniia mea de am ertat pe acest boiar, ce este mai sus
zis, de toate Șiintr'alt chip să nu fie peste zisa domnii mele,
pentru că am pus domniia mea și blestem: După moartea domnii
mele, pre carele îl va alege Domnul Dumnezeu ca să fie domnu
Țării Rumânești, or din neamul domnii mele, ori din altă rude-
nie din sângele domnii mele, ori din păcatele noastre (sic), acia
de vor vedea și să vor feri și vor întări această poruncă, pre acela
Domnul Dumnezeu să-l ferească și să-l întărească și să-l cinstească
întu domniia lui, iar carele nu va feri, ci va strica și va sfărâma,
pre acela Domnul Dumnezeu să-l surpe și pe elu și tot trupul lui
să stea întreg și să aibă parte cu Iuda și cu afurisitul Aria și cu
spurcații ovrei, care au îndrăznitu a striga asupra Domnului Dum-
nezeu și spășitorul nostru, Isus Hristos care au zis, sângele lui
asupra noastră și asupra fiilor noștri și așa să fie în veacii,
amin, amin

Drept aceia am spus domniia mea și mărturii, pe jupan Neagul
vornic i jupan Duca i jupan Dragomir i Udriște i jupan Cazan i
jupan Neagoe i jupan Diia fiilor lui vel stolnic i Bratul i Fur-
duiu spătaru i Vâncul vistiar i Vintilă păharnic i Mircea comis
i Badea cel bătrân i Furcă cluțar. Și am scris eu Stan gramatic,

în oraș în București meseața August 25 dni tecuști (curgătoare vleat 6977. (1469 . indiction 2

- Traducerea veche românească intitulată: « Izvod din cartea Radului voivod, cel de demult ». Arhiva G. Gr. Cantacuzino (în posesia d-lui C. M. Cantacuzino). Publicat fragmentar de I. C. Filitti, *Arhiva Cantacuzino*, p. 16, cu data 1468 Octomvrie 2. Regeste la N. Iorga, *Cronica lui Constantin Căpitanul*, p. 24, nota 25, cu data lunii exactă, *Cronologia tabelară*, p. 26, (Nr. 33), cu data 6976 și G. D. Florescu, *Divane*, p. 44 (după Filitti). În traducere cifra zecimilor din dată este 4, care se poate ușor confunda cu 0,(70); de altfel data astfel reconstituită corespunde cu indictionul și cu divanul.

114.

Didrih, 28 Iulie 1470.

- Radu cel Frumos întărește mănăstirii Tismana vechii munți ai mănăstirii: Parângul, Oslea, Sorbele și Boul, poruncind ca nimeni să nu se atingă de ei, nici boier, nici cnez, nici siromah. Țăranii cari vor să umble pe acei munți să plătească mănăstirii ce este legea românească.

- † Іу Радѹлѣ конкода и господнѣхъ кѣсви земли Оугровлахѣнскон, сынѣ Р[адѹ] велнкаагѹ конкода, дават господство-мн сѣе поклѣнѣе господства-мн егѣменѹ Тисменскому и кѣсѣмъ братиамъ иже в Христѣ, іако да имъ естъ тѣхъ старшѣ панинни манастирски на имѣ Паржигѣ и Осла и Сорбеле и Була, іако да нѣхъ никто не смѣѣтъ вантѹкати надъ тѣми панинами, ни болѣрини, ни кнез, ни сиромѹхъ, а нѣ да ходитъ манастирски добнтѣжъ кѣ савѣдно, понеже кто нѣхъ би позабавитъ, тѣмъ чловеѣкъ имѣтъ патити велнко заѹ и вргѣшъ втъ господства-мн. И пакѣ кон хтѣтъ ходити втъ хоранѣ по тѣмъ панинами манастирски, они да плацаютъ калѹгеромъ цю естъ законъ вѣашки, по речъ господства-мн, ннѣ да нѣѣтъ.

- Інсъ кѣ Андриѹ, Іоанѣ ... кн, вѣѣтъ хсѣон.

† Іу Радѹлѣ конкода, мнѣстѣмъ божѣмъ господнѣхъ.

† Io Radul voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei

28. тѣмъ | тѣхъ. Ștefulescu. они | они. Ștefulescu. 30. Іоан | ю.⁴

mele egumenului dela Tismana și tuturor fraților celor întru Hristos, ca să le fie lor acei vechi munți ai mănăstirii, anume: Parângul și Oslea și Sorbele și Boul, ca nimeni să nu cuteze să-i prigonească la acei munți, nici boer, nici cnez, nici siromah, ci să umble libere vitele mănăstirești, pentrucă cine le-ar dăuna, 5
 acel om va păți mare rău și urgie dela domnia mea. Și iarăși cine va umbla dintre țărani pe acei munți mănăstirești, ei să plătească călugărilor ce este legea românească, după spusa domniei mele, altfel să nu fie.

S'a scris la Didrih, Iulie 28, anul 6978 (1470). 10

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie. Arhive Stat, Ist. II/57 (Tismana, LXIX), doc. 1). Pecete aplicată, căzută. Traducere de G. Peșacov (1846) Publicat de Ștefulescu, *Doc. Slavo-Române*, p. 19. și Ghibănescu, *Surete*, I, p. 284. O traducere românească din 1785 publică V. A. Ureche, *Memoriu despre istoria Românilor dela 1774—1786*, Acad. Rom., *Mem. secț. ist.*, ser. II, XII, p. 1084—1085 (cu data greșită 6970). 15

115.

Gherghița, 25 Ianuarie 1471.

Radu cel Frumos întărește lui Oanea cu fiii săi Stan, Vâlcsan și Stancul și nepoții săi, Nan, Tatul și Șerbul, părțile din Ghighiu și din Ungheni cumpărate dela Lăpădat fiul lui Maxim și dela Vlad și Vlaicu, fiii lui Stan, pe 1000 de aspri. Domnului i se dă un cal. 20

† Милостіем божіѣмъ, Іу Радѹль конкода и господинь вѣсен земли Уггровлаѹтискон, сынъ Блада великаго конкодѣ, дават господство-ми сѣе пожелѣние господства-ми Онеки съ сыноки мѹ, СтанѸ и КалъксанѸ и СтанкѸлѸ и съ анеѸен мѸ НанѸ и ТатѹлѸ и ШерѸѸ, іако да им ест ѡт ГѣгѸѸ дел Станѹлов и дел Маѹнимѹк и ѡт Унгѣни дел СтанѸлов и дел Маѹнимѹк, понеже кѸпише ѡт Лѹпѣдат, сынъ Маѹнимѹк и ѡт Бладѹль и ѡт КаликѸл сыноки Станѹлови за хѸ аспри и господствѸ-ми дадоше кон добръ. 25 30

Того радѹ им даде и господство-ми іако да им ест кѸ ѡчинь и кѸ ѡхѹбѸ и ни ѡт когоже непотѸкинѹкѹно по реч господства-ми.

Сведетелѣе: жѹпан Нѣг дворник, и жѸпан Драгомир МанѸк и жѸпан Казан Саѹакиѹк и жѹпан НѣгѹѸ Борчек, и жѸпан Дмитръ 35

и божіем дарованіем владають-ми и господствѣши-ми къ сѣм
земли Оугроклахнискон и запалинискимъ странамъ, Ямлашу, Фугарашу
херцег, благопронзколи господство-ми, сконмъ благы а пронзколеніемъ,
чѣстымъ и свѣтлымъ сръдцемъ и даровахъ съи въсѣчесны и благово-
разни и прѣпочитанны, иже надъ въсѣми чѣсты и дарокъ, надстоу,
сѣмъ покелѣнію господства-ми Станчѣа съ сыноки мѣ и съ фниастрн
си, Бжрбат и Иви, іако да имъ ест пол Іоркани ѡ Локниче, понеже
похъпише ѡтъ Блѣканъ за єдинъ хилѣдъ аспри и господствѣ ми дадоше
кон. Того радѣ да имъ сѣтъ въ ѡчинѣ и ѡхабѣ и ни ѡтъ когоже
непотѣкнѡкѡно, по речъ господства-ми, тѣмъ и дѣцѣамъ нхъ, кнѣчетомъ
и прѣкнѣчетомъ нхъ, почезше ѡтъ ѡкниго калъ, ѡтъ скниного калъ, ѡтъ
пчеларетка, ѡтъ кѣларетка. ѡтъ кнѣаричи, ѡтъ днѣжми, ѡтъ поковъ, ѡтъ
подковъ, ѡтъ въсѣхъ сѣзжахъ и даждахъ малихъ же и великихъ, елика
се нахѡдетъ въ земли господства-ми. И да нхъ не смѣетъ бантѣвати
ни сѣдецъ, ни глобникъ, ни бирчица, ни нихто ѡтъ сѣбѣ и ѡтъ правитѣл
господства-ми, послѣаемихъ по милостѣхъ и по работахъ господства-ми,
понеже кто се би покѣсилъ бантѣвати нхъ, аще и класъ єдинъ, то таковохъ
иматъ приети велико зло и ѡргнѣжъ, іако нехѣрникъ и прѣстѣпникъ
сѣмъ покелѣнію господства-ми.

Заканнаніе поставѣхъ господство-ми, іако по сѣмрѣти господства-
ми, кого избѣретъ Господъ Богъ бити господниъ Блѣшко Земли, или
ѡтъ сръдечнаго плода господства-ми или ѡтъ сръдникъ, или по
грѣсѣхъ нашихъ ѡтъ инои племенникъ, да аще почитетъ и понокитъ и
ѡуткрѣдитъ снѣа кнѣше писана и того Господъ Богъ да почитѣтъ и
сѣхранитъ и ѡуткрѣдитъ въ господствѣ єго. Ище ли разоритъ и не
сѣхранитъ, ани ѡткрѣдитъ, и того Господъ Богъ да ѡбнѣетъ єго зде
тѣломъ, а къ бѣдѣшиимъ вѣцѣмъ да иматъ ѡчестіе съ Иоудѣа и съ
ниѣми Ісѣене еже къзѣпише на Господа Бога и спаса нашего Ісуса
Христа, крѣкъ єго на нхъ и на чѣдохъ нхъ, еже ест и бѣдетъ въ
вѣки. Аминь.

Скѣдетеліе сѣмъ покелѣніе господства-ми : жѣпанъ Нѣгъ дворникъ,
жѣпанъ Драгомиръ Манекъ, жѣпанъ Казанъ Гахакѡкъ, жѣпанъ Нѣгѡе Бор-
чекъ, жѣпанъ Димитръ логофѣтъ, жѣпанъ Нанъ мали дворникъ, Станъ
спатаръ, Кинтилъ солникъ, Блѣкъа кистнѣаръ, Кинтило пахарникъ, Блѣ-
дѣлъ комисъ, Драгичъ и Крѣстинъ страторниці и азъ Мѣако писахъ
ѡ градъ Бѣкѣрѣци, Декемѣрѣи кѣ, клѣто хъцѣлѣ.

† Іѡ Радѣлъ кѣкѣда милостѣа божіа господниъ.

7. Іоркани | lectură nesigură. 35. писахъ | пи. 36. Декемѣрѣи | де.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și binecinstitorul
și de Hristos iubitorul și autocrat, Io Radul voevod și domn a
toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, din mila lui
Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste
5 toată țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, Amlășului
și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință,
cu inimă curată și luminată și am dăruit această a tot cinstită și
cu frumoasă față și prea cinstită care este deasupra tuturor cin-
stelor și darurilor, prezenta această poruncă a domniei mele lui
10 Stanciul cu fiii săi și cu fiastrii săi, Bărbat și Ion, ca să le fie jumă-
tate din Iurcani la Loviște, pentru că au cumpărat dela Vâlcă
pe o mie de aspri și domniei mele i-au dat un cal. De aceea să le
fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinsă, după zisa domniei
mele, lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților lor, începând
15 dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de
vinărici, de dijme, de transport, de călăuză, de toate slujbele și
dăjdiile mici și mari, câte se află în țara domniei mele. Și să nu
cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei,
nici nimeni dintre slugile și dintre dregătorii domniei mele trimiși
20 după milostenii și după trebile domniei mele. Pentru că cine s'ar
încumeta să-i prigonească, chiar și un fir de păr, unul ca acela va
primi mare rău și urgie, ca un necredincios și călcător al acestei
porunci a domniei mele.

Blestem așează domnia mea, ca după moartea domniei mele,
25 pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din
rodul inimii domniei mele, sau din rude, sau pentru păcatele
noastre din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește aceste
mai sus scrise și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească
și să-l întărească în domnia lui. Dacă însă strică și nu păzește,
30 nici întărește, și pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar
în veacul viitor să aibă parte cu Iuda și cu ceilalți Iudei cari au
strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos,
sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi
în veci. Amin.

35 Martorii acestei porunci a domniei mele: jupân Neagu dvornic,
jupân Dragomir al lui Manea, jupân Cazan al lui Sahac, jupân
Neagoe al lui Borcea, jupân Dimitru logofăt, jupân Nan
dvornic mic, Stan spătar, Vintilă stolnic, Vâlcul vistiar, Vin-
tilă paharnic, Vladul comis, Drăghici și Cârștian stratornici și

eu Milco am scris în cetatea București, Decembrie 12, anul 6980 (1471).

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Două fotografii după pergamentul original executate de I. Niculescu fotograf, Curtea-de-Argeș; Acad. Rom., Fotografii, Nr. 29. Documentul original era al locuitorului Mihai Slăniceanu, comuna Slănic, jud. Muscel.

5

o

117.

București, 12 Iunie 1472.

Radu cel Frumos întărește unei cete de proprietari patru părți din partea lui Mânjea din Dușești, pe care au dobândit-o dela Vlad Dracul, cumpărând-o totdeauna pe un cal. Proprietarii aduc șase boieri în fața domnului să mărturisească de aceasta. Prădalica să nu fie.

10

† Милостие божие, [Iw] Радоуль коевода и господинъ късен земян Оугровлахѣнскон, сынъ Блада великаго конкодѣ, дава господство-ми сѣе повеаѣниѣ господства-ми Блѣканъ и сѣ анепсен его Банко и Блѣканъ и Етонка и Етанъ сѣ братѣи си, Радоуль и Бладоуль и Радоуль сѣ брати си, Драгослав и Татъа и . . рѣсинъ сѣ сынокѣмъ, Радъ и Нѣгою и Нанъ, тако да им ест сѣ Дъшеши, въ делъ Мънжевъ четыре [де]локе, понеже ю стигоше сѣ родѣтелѣ господства-ми, сѣ старога Блада конкодѣ. И пакѣ сѣ покъспили въ неѣ за а кон и пакѣ изкадише предъ господство-ми сѣ болѣри, та мартърснсаша, понеже им ест стара вчина. Того рада им даде и господство-ми, да им ест кѣ вчинъ и кѣ вхъабъ и ни въ когоже непотѣкновено, по рѣчи господства-ми.

15

20

25

Сведетелѣе: жъпан Нѣг велики дворник и жъпан Драгомир Манек и жъпан Казан Гахаков и жъпан [Нѣгоѣ] Борчек [и] жъпан Нан [мали] дворник, Етан спатар, Пипер столник, Влѣкъл вистнар, Бинтило пѣхарник, Бладоуль комис, Дръгич и Кръстниан страторници.

30

И пакѣ въ вкѣзи що сѣ писани више, прѣдалѣка кѣ нѣх да нѣст, а нѣ да сѣ въчине вѣстакъ[им. ино] да нѣст.

Писъ градъ Бѣкѣрѣци, мѣсѣца Юнъ въ дънь клѣтъ ѡсѣи.

† Iw Радоуль коевода, милостѣа божѣе, господинъ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia Țmea

35

această poruncă a domniei mele lui Vâlcăn și cu nepoții săi, Baico și Vâlcăn și Stoica și lui Stan cu frații săi, Radul și Vladul și lui Radul cu frații săi, Dragoslav și Tatul și răsină cu fiii lui, lui Radu, lui Neagoe și lui Nan, ca să le fie la Dușești, din partea lui Mânjea patru părți, pentru că au dobândit-o dela părintele domniei mele, dela bătrânul Vlad voevod. Și iarăși au cumpărat dela dânsul pe un cal. Și iarăși au scos în fața domniei mele 6 boieri, aceasta au mărturisit, că le este veche moșie. De aceia, le-a dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatins, după spusa domniei mele.

Martorii: jupân Neagu mare dvornic și jupân Dragomir al lui Manea și jupân Cazan al lui Sahac și jupân Neagoe al lui Borcea și jupân Nan dvornic mic, Stan spătar, Piper stolnic, Vâlcul vistier, Vintilă paharnic, Vladul comis, Drăghici și Cârstian stratornici.

Și iarăși din aceia care sânt scriși mai sus, prădalica la ei să nu fie, ci să fie moșiile celor rămași, altfel să nu fie.

S'a scris în cetatea Bucureşti, luna Iunie 12 zile, anul 6980 (1472).

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie de I. Bogdan, Acad. Rom., Ms. Nr. 3236, f. 74—75, după originalul pierdut din colecția prof. Șapcaliu, Câmpulung. Pergament, pecete rotundă aplicată. Rezumat, cu un fragment, N. Iorga, *Studii și Documente*, VII, p. 21 și Florescu, *Divane*, p. 46.

25

118.

Gherghița, 16 Iulie 1472.

Radu cel Frumos întărește lui Lihul cu frații săi, Dan, Crăciun și Mânea, satele Murcești și Domnești pe Jiltu.

† Милостивѣмъ божіимъ, Іѡ Радѹлѣ конкода и господинѣ вѣсенъ
земан Оугрокладѣнскон, сынѣ Блада конкодѣ, даватъ господство-ми
сѣе поклатѣніе господства-ми Лихѹлѹ и съ братѣи си, Данѹ и Крѣ-
чѹнѸ и Мѣнѣ и съ сыновѣи имъ, тако да имъ естъ Мѹрчиши сѣи и
Дѹмниши сѣи ѡтъ Жилци. Того ради имъ даде господство-ми да имъ
естъ вѣ ѡчинѣи и вѣ ѡхабѣи и ни ѡтъ когоже непотѣжковѣно, по речѣ
господства-ми]. Писъ ѡ Гергичѹ, Іоаннъ SI дѣнь, кѣтѣтъ SUP.

† Іw Радул вшєвѣда, милостіѣ божіѣ господинь.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele lui Lihul și cu frații săi, Dan și Crăciun și Mănea și cu fiii lor, ca să le fie Murcești întregi și Domnești întregi de la Jilțu. Deci le am dat domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse, după spusa domniei mele. S'a scris la Gherghița, Iulie 16 zile, anul 6980 (1472). 5

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Arhive Stat, Secț. Ist. II/9 (Episc. Râmnic, CI/1). Pecete aplicată, căzută. Cu o traducere de Radu protopop de Craiova, 1793. Regest. Aricescu, *Indice*, Nr. 1224. 10

119.

Gherghița, 28 Iulie 1472.

Radu cel Frumos întărește slugii sale Voislav cu fiii lui și cumnatului său Stan satul Corcova cumpărat pe 600 de aspri dela diaconul domnului, Petre. Domnul iartă calul. 15

† Милостие божие, Іо Радолъ конкода и господинъ късен земли Угровлахійскон, сынъ старога Блада конкодѣ, дават господство-ми сїе повелѣніе господства-ми сазгъ господства-ми Конславъ и съ сыновѣ мѣ, и кѣлиатъ си Станъ, тако да им ест Коркока ска, понеже кѣли Конславъ въ дѣаконѣ господства-ми, въ Петра за хъ аспри, и господство-ми простихъ кон. Того радѣ им даде и господство-ми да им ест въ вчинѣ и въ вѣдѣ и ни въ когоже непотѣжковенно, по речъ господства-ми. 20

Скелетеліе: жѣпан Нѣгъ дворникъ и жѣпан Драгомиръ Ъдришекъ и жѣпанъ Казанъ Сахакъ и жѣпанъ Нѣгоєъ Борчекъ и жѣпанъ Нанъ мали дворникъ, Станъ спатаръ, Пиперъ стѣлникъ, Бѣкъсѣ вѣстѣаръ, Бинтило пѣхарникъ, Бладолъ колмсѣ, Дрѣгичъ и Крѣстѣпанъ страторници. 25

Писъ Гергичъ, месѣца, Іюліи кѣ, вѣтъ хъцп.

† Іо Радолъ вѣкѣда милостїѣ божїѣмъ господинѣ. 30

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bătrânului Vlad voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugii domniei mele lui Voislav

29. хъцп ar putea fi și хъцпа [I. Bogdan].

cu fiii lui și cumnatului său Stan, ca să le fie Corcova toată, pentru că a cumpărat Voislav dela diaconul domniei mele, dela Petre, pe 600 aspri și domnia mea am iertat calul. De aceia le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni nea-

5 tins, după spusa domniei mele.

Martorii: jupân Neagu dvornic și jupân Dragomir al lui Udriște și jupân Cazan al lui Sahac și jupân Neagoe al lui Borcea și jupân Nan dvornic mic, Stan spătar, Piper stolnic, Vâlcul vistier, Vintilo paharnic, Vladul comis, Drăghici și Cârștian stratornici. S'a scris

10 la Gherghița, luna Iulie 28, anul 6980 (1472).

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie de I. Bogdan, Acad. Rom., Ms. Nr. 5235, f. 75—77, după originalul din colecția Ana Odobescu. Pergament, pecete mijlocie aplicată. Rezumat cu extrase, la N. Iorga, *Studii și Documente*, VII, p. 269, cu data 25 Iulie.

15 Regest. Florescu, *Divane*, p. 46.

120.

Buda, 29 Iunie 1473.

Matei Corvin regele Ungariei dă voie călugărilor dela mănăstirea Cozia să vie în Ardeal să aducă de acolo bucate și postavuri, precum

20 *și tot ce ar avea nevoie pentru mănăstire și poruncește autorităților din această provincie să nu-i împiedice cu nimic și să nu-i supuie la nici o cheltuială.*

† Matiași, din mila lui Dumnezeu crai al Țării Ungurești, Boiamiei, și altori mai multe, la toți ai noștrii credințoși și tuturor

25 celor mai mari ai besericii și baronilor, contilor, castalonilor, celor însemnați, care sânt mai mari la tabere, Trorhi și al Turnului Roșul și la boiarii lor, care sânt așezați și ai lor ofițeri, iar și la cetăți, la orașe și la sate și ispravnicilor lor la județe și la fonogi, iar și zapciilor și celor ce sânt orânduți pentru dăjdii și altor tuturor,

30 ori de ce cinste oameni, și altor ce sânt însemnați la partea regnului nostru, al țării Ardealului, măcar unde să vor afla, când vor vedea această carte a noastră, spunem sănătate și pace pre cum noi fratele lui, sfânt călugăr și la alți frați, la mănăstirea Sf. Troițe, carea să numește Cozia, în partea Țării Rumânești, care să află

35 și iaste făcută acolo și celor de acolo lăcuitori. Voim că adecă ei,

ori când vor vrea și le vor fi lor îndămână, să meargă la părțile regnului nostru Ardealului, să fie slobozi or ce vor vrea să aducă lucruri pentru hrana lor, adecă bucate și postavuri și alte lucruri într'ajuns, care vor fi trebuința și de chiverniseala mănăstirii care s'au zis mai sus, fără de opreală să poată a aduce la locurile lor. Pentru aceaia, la credința voastră și la fiecare din rândul vostru, tare poruncim, când vor veni de acum înainte acești frați, oamenii lor când să vor arăta cu ce feli de chiverniseală și cu alte lucruri, când vor merge pe pământul și pân starea voastră, au prin alte locuri ale voastre, pretutindenii să-i lăsați să treacă slobozi cu pace și fără nici o frică și să nu-i supărați de nici un feli de călăuiale, au pentru alte mănăstiri să nu-i împiedecați și să-i năcăjiți, ca să poată merge și să vie. Incă pohtind și căutând vre o ajutorință, ca să poată merge fără de frică și cu pace, să le dați ajutor, până vor ajunge la locuri bune. Și această să o faceți pentru porunca noastră și într'alt chip pentru mila noastră să nu faceți, când veți ceti această carte, carea iaste de față, carea s'au scris în cetatea Buda, la ziua lui Sveati Petru, la anul dela nașterea lui Hristos 1473 și stăpânirea a noastră, Țării Ungurești la 15 ani și după încurănare ani noao ș'al stăpânirii al Boiamiei la 4 ani.

Traducere în Condica veche a Coziei (Nr. 18), la Arhivele Statului, f. 438. Publicat de D. Z. Furnică, *Documente privitoare la comerțul românesc*, București, 1931, p. 1—2, cu unele omisiuni. *Trohi* este probabil Törcz, adică Bran.

121.

25

București, 16 Septembrie 1473.

Radu cel Frumos întărește boierului jupân Mihail și fiului său Stan mare spătar moșia Bucovei lângă Colceac, cumpărată dela domn pe un cal turcesc. Domnul o scutește de vinăriciul domnesc. Ii mai întărește siliștea Cocoșarii jumătate, cumpără dela Neagu Șula și dela Amza pe 300 aspri și un cal și a treia parte din Cucuteni, cumpărată dela Orla și dela Voinea pe 1000 de aspri.

† Cu mila lui Dumnezeu i creștinul Radul voivodă cel Mare, fecăorul Vladului voivodă, dat-au domniia lui această învățătură a domniei lui preacinstului și credincoșului boiarinului domniei

- meale, jupan Mihail și fiiă său, lui Stan marele spatar și lui Chirtop și toți fečorii lor, căți Dumnezeu le va dărui, pentru ca să fie lor ocină Bucovei, dă lângă Colcăc, pentru că i-au cumpărat boiariul domniei mele, ce e mai sus zis, jupan Mihail, dela domniia mea,
- 5 drept un cal bun turcescu. Pentru aceaia, domniia mea am ertat pe acest boiariu și de vinăriciă domnescu pe pământ cu otașnăli. Și iar să fie boiariului domniei mele, lui jupan Mihail, săleștea Cocoșarii jumătate, pentru că o au fost cumpărat dela Neagul Șula și dela frate său, Amza, za aspri 300 și iar drept un cal bun.
- 10 Și iar ca să fie lui jupan Mihail ocină în Cucuteani, a treia parte, de la Orla și dela Voinea fečorul Manughevi, za aspri 1000 gata.
- Și am dat domniia mea aceasta ocine, ce sânt mai sus zise, acestui boiariu, ca să-i fie ocine ohabnece și statornece în veacii și de nimini nemișcate. Și am pus domniia mea și boiari mărturii:
- 15 pe jupan Dragomir fečorul lui Udriște i jupan Neagul vornec i jupan Cazan Sahacov i jupan Neagoi snă Borcii i jupan Furdui vel logofăt i Nan vornic i Piper stolnic, Vălcol vistier i Stoica spatar i Vintilă peharnic i Vlad comis i Crăstiiian medelničar i Jitiian cliučar. Și am scris eu, Theodor logofăt, în oraș, în București, Săp-
- 20 tembrie 16 dni, văleat 6982 (1473).

Copie din veacul al XVIII-lea a traducerii din slavonește, în posesia d-lui G. D. Florescu, acte privitoare la moșia Lazuri (Dâmbovița). Regest, la G. D. Florescu, *Divane*, p. 46—47.

122.

25

Fără loc, 1474.

- Radu cel Frumos întărește Mănăstirii Dealului bălțile Camnița și Saltava, așezând hotarul lor până la Dunăre. Dăruiește mănăstirii zeciuiala domnească dela pește și dela stupi depe cuprinsul acestor bălți; deasemenea suhatul de rămători și oi, precum și dușegubinele*
- 30 *și alte amenzi ce s'ar face în acele locuri.*

Incă să-s știe balta mănăstirii carea au fost dată de repăosatul Radul voevod fečorul lui Vlad voevod cum scrie în hrisovul său așa: Ca să fie sfintei mănăstiri balta Camnița și hotarul mănăstirii, din gura Camniții și apa Saltava cu toate drumurile Saltavei,

16. Sahacov/Sahacop.

încă Saltava în sus, pân în Dunăre, pân în Obreajie, pentru că o am dat domnia mea, ca să fie volnici călugării să ia zečuială din peaște și din stupi, ce va fi partea domnească. Și să ia suhat din rămători și și din oi. Și ori ce s'ar întâmpla pe acel hotar, ori șugubină, ori sfadă, ori sânge, ori jăfuiri, să fie volnici călugării a lua. Drept aceaia, să-i fie de baștină și ohabnică și dumnezeeștilor călugări de hrană și spre veačnica pomenire. Și de nimenea să nu să clătească după zisa domniei meale. [Și această baltă de când iaste dată de mai sus numitul domn, are 140 de oi = 1474].

5

Extras din hrisovul lui Radu Mihnea, 10 Iulie 7122 (1614), pentru măn, Dealului. Traducere la Arhivele Statului. Conдика мăn. Dealului (Nr.80). f. 14.

10

123.

Fără loc și dată (1462—1474).

Radu cel Frumos întărește lui jupân Iarciul moșia sa, a treia parte din Osica. Cât va trăi el își va stăpâni singur moșia, iar după moarte, dacă se vor naște între timp fii, moșia va fi a lor, dacă nu, va rămâne a fiicelor, care vor fi în loc de fii. Domnului i se dă un cal. Prădalica să nu fie. Moșia este scutită de toate dările și prestațiile.

15

20

† [Многостѣмъ кож]и, Іѡн Радѹлъ конкода, сынъ великаго и добраго Блада конкода, владѣжши-ми и господствоу[жш-ми въсѣи земли Оуггроклаѹнскон и запа]линискомъ странамъ, Ямлашъ и Фагарашъ херцегъ, благопронзкомъ господство-ми, скон и [благымъ пронз-коленіемъ, чистымъ и свѣтлымъ сръ]дцемъ господства-ми, и даровахъ господства-ми съ въсѣ честныи, благоуверазныи и прѣпо[чътаныи, иже надъ въсѣми чъсти и даромъ, надстожш]и хрисовоуа господства-ми, слѣгамъ, жшпаноу Іарчѣа съ сыноки мѣ и съ дъщере си, по имѣ..... [елици Богъ мѣ прип]оустит, или сыноки, или дъщери, тако да имъ естъ ѡтъ Бѣсика трети дѣлъ, каре [колико се изберетъ, пшнеже имъ естъ стара и] прака шчина, дѣдина. Я потѣмъ прѣнде жшпан Іарчѣа прѣдъ господства-ми, та сложи [сынокомъ и дъщеремъ си] и еще колико имъ Богъ припоустит, или сыноки, или дъщере, та оложи дъщере си [надъ скою шчиноу, да сжтъ дъ]щери

25

30

на место сыновн. Ище рѡдѣтъ сыновн, самн да владѡѹетъ вчинна,
 а дѣцѣре. [а] докле чѣ бити жѣпан Іарчѡа жив, самъ да
 владѡѹетъ вчинѣ сн, а по смрѣти его. [И господство-ми]
 5 дадоше кон добрѣ. Его радѣ имѣ и господство-ми дадохъ, іако да
 им естъ къ вчинѣ [и къ вѣдѣс, ним и сыновомѣ ихъ, вноѹче]тому
 и прѣсноѹчетому ихъ, къ вѣкы. И варе комѣ се въ нѣхъ прилоѹчитъ
 [смрѣти прѣжде, а къ нѣхъ прѣдалѣка да] нѣст, ноѹ да естъ
 встакшнмъ и нѣ вът когоже непотѣкновеко по вризмѡ [господства-
 ми, почавше вът вкѣіего кама] и вът пчеларства и вът скннїего кама,
 10 и вът кѣларства и вът сенокоснѣ [и вът днжмы и вът поковѣ и
 вът подкодѣ, рекше вът вѣсѣхъ сѣвжахъ и даждахъ], елика се вѣрѣ-
 таетъ къ самодрѣжавнѣхъ землн господства-ми, нѣхто да ихъ не
 смѣетъ бантовати.

[Ещеже и заклннанїе поставлѣетъ] господства-ми, кого избѣретъ
 15 Господѣ Богъ по смрѣты господства-ми бити господинѣ Блѣшкон
 [Землн].

† Din mila lui Dumnezeu, Ion Radul voevod, fiul marelui
 și bunului Vlad voevod, stăpânind și domnind peste toată țara
 Ungrovlahiei și al părților de peste munți, Amlașului și Făgă-
 20 rașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă
 curată și luminată a domniei mele și am dăruit domnia mea acest
 a tot cinstit, cu frumoasă față și prea cinstit, care este de-asupra
 tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, slugilor
 domniei mele, jupânului Iarciul cu fiii lui și cu fiicele lui, anume. . . ,
 25 câți Dumnezeu îi va lăsa, sau fii sau fiice, ca să le fie din Osica
 a treia parte, oricât s'ar alege, pentru că le este veche și dreaptă
 moșie și strămoșie. Iar după aceea, a venit jupân Iarciul în fața
 domniei mele, astfel a așezat fiilor și fiicelor sale și încă câți Dum-
 nezeu îi va lăsa, sau fii sau fiice, astfel fiicelor sale asupra moșiei
 30 sale, ca să fie fiicele în loc de fii. Dacă se nasc fii, singuri să stă-
 pânească moșia, iar fiicele. Iar cât va fi viu jupân
 Iarciul, singur să-și stăpânească moșia sa, iar după moartea lui
 și domniei mele i-au dat un cal bun.

Deci le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă,
 35 lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților lor, în veci. Și oricui
 dintre dânșii i s'ar întâmpla moarte mai înainte, iar la ei prădalica
 să nu fie, ci să fie celor rămași și de nimeni neatinse după porunca
 domniei mele.

Și să fie scutiți de vama oilor și de albinărit și de vama porcilor și de găletărit și de cositul fânului și de dijme și de transporturi și de călăuze, adică de toate prestațiile și dările, câte se află în țările autocrate ale domniei mele. Nimeni să nu cuteze să-i prigonească.

5

Încă și blestem așează domnia mea, pe cine alege Dumnezeu după moartea domniei mele să fie domnul Țării Românești.

Original pergament. Acad. Rom., Peceti, 274. Se păstrează numai un fragment. Radu intitulându-se fiul lui Vlad, este Radu cel Frumos (cu vremea căruia concordă documentul și ca ortografie și diplomatică). Fost al lui Paul Gore.

10

124.

Fără loc, 4 Septembrie 1474.

Basarab cel Bătrân întărește mănăstirii Bolintinul din pădurea cea mare, satul Bolintin, moara pe Neajlov, viile la Aninoasa și Bucșani pe Argeș, împreună și cu Țiganii.

15

« 1474 (6983) Septembrie 4, Hrisovul lui Basarab voievod, cu care dă poruncă igumenului a mănăstirii din pădurea mare la Bolintin, ca să-i fie satul Bolintinul și moara la Neajlovu, cu loc de fân și viile la Aninoasa i Bucșani la Argeș și cu Țiganii anume, să fie sfintei mănăstiri ohabnici ».

20

Rezumat la Arhive Stat, M-reă Mihai-Vodă, VIII/70. I. Ionașcu, în *Revista Istorică Română*, VII, 1937, p. 333. O indicație sumară la Brezoianu, *Vechile Instituții*, p. 238, cu mențiunea: *Mănăstirea Mihai-Vodă*.

125.

25

Fără loc, 1 Iunie 1475.

Basarab cel Bătrân întărește boierilor Stanciul și Badea cu copiii lor satele Făcețelul, Cerureni (jumătate), Cerașeni (numai al lui Badea) cumpărat pe 2500 de aspri în zilele lui Radu vodă, Mușutești, o treime veche moșie, două treimi cumpărate pe 2.000 de aspri dela Carapnin și Dragomir. Se acordă scutire de toate dările și prestațiile. Domnului i se dă un cal.

30

† Къ Христа Бога благовѣрнии и благочѣстнии и Христолюбькии и самодръжавнии, Іу Басараба воевода и господнина въсен земан

5 Угровлахінскон, сынъ Дана великаго конкоде, милостїѡм божїѡм и
 божїем дарованнемъ владаещїѡм и господствущїѡм къ сєи земли
 Угровлахїнскон, ещєже и западинскимъ странамъ, Ямлашъ и Фага-
 рашъ и Херцегъ, благопронзволи господство-мїи своимъ благимъ произ-
 10 коленїемъ, чистимъ и скетимъ сръдцемъ господства-мїи и дарокахъ сїи
 къ сєи чьстїи и благообразїи и прѣпочѣтїи, нїже надъ къ сѣмъ чьстїи
 и даромъ, [надестожи хрисокѡл господства-]мїи, болѣринъ господства-
 мїи жєпанъ Ётанчє съ децамїи сїи и братѡмъ мѡ Бадѣ съ децамїи сїи,
 15 тако да имъ [сѣт] Фѣщецелу къ сѣт и Чернѡрѣни пол и Черашени къ сїи,
 да дрѣжитъ Бадѣ, а Ётанчє нищо мѣтѣхъ да не имать, що покѣпи
 къ днїи Радѹлу конкоде ѡт Н . . а за хѣфъ [аспри] и Мѹшѣтеци
 къ сѣю, понеже имъ естъ третїи дѣла ѡчїина стара, а два дела покѣпише
 ѡт Каранини и ѡт Драгомира за хѣ аспри и господствѣ-мїи дадоше
 20 кѡн. Того радїи имъ дадоше и господство-мїи тако да имъ естъ къ ѡчїинѡ
 и къ ѡхѡбѣ. имъ и сыновѡмъ имъ и кнѣжетѡмъ имъ и прѣкнѣчетѡмъ,
 почекѡнѡ ѡт ѡчѣго кама, и ѡт скїниго кама, и ѡт пчеларствѣ и
 ѡт кѣларствѣ и ѡт дїжма и ѡт сѣнокосїи, и ѡт кнїарнїи и ѡт
 поковъ и ѡт подковъ, [рекїше ѡт всѣхъ слѣжахъ и даждахъ], елика сѣ
 ѡбрѣтаѣтъ къ самодрѣжавїи земли и ѡбласти господства-мїи и да
 25 имъ не смеетъ позабавити, ни [сѣдѣц], ни глобнїк, ни бирчїе, ни ни
 никтѡ ѡт болѣр и правителъ го[сподства-мїи послаемъ]ѹхъ по милости
 и по работъ господства-мїи, понеже кто сѣ бїи покѣсилъ позаба[вити
 имъ, ащїе] ѡ класъ єдинъ, то такокъ имъ [мать прїати велико злѡ и]
 велико ѡргѣе ѡт господства-мїи, [такѡ] неѣриникъ и прѣстѣпникъ и
 30 посрамителъ сїемъ покѣлїнїю господства-мїи.

Ёще[же и заклїнанїе] поставлѣетъ господство-мїи, по сѣмрѣтїи
 господства-мїи, или ѡт сѣродникъ господства-мїи, или ѡт [сръдеч-
 35 наго плода] господства-мїи или ѡт иноплеменикъ ащїи та почѣтетъ
 и понокитъ и ѡткрѣдитъ сїи [кышени]сїи, того Господь Богъ да
 сѣхранитъ и да ѡткрѣдитъ къ господствѣ его, ащїе ли [непонокитъ и]
 неѡткрѣдитъ, нѣ разоритъ и посрамитъ, и того Господь Богъ да ра[зо-
 ритъ и да] поразитъ и ѡбїетъ зде тѣломъ и къ бѣдѣщїимъ кѣцѣ дѣшежъ
 и да имъ естъ съ[постатїица прѣскѣта] кладїица Богородїица къ
 35 страшному и неѡмїтїемъ сѣдїиши и да имать ѡчествїе и съ [Июдѣ]
 и съ Йрїжъ и съ нїѣмъ Июдѣ еже къзѣпише на Господа Бога и
 спаса нашего Исѣса Христа и [крѣкъ его на нѹхъ и] на члѡдѡхъ нѹхъ
 нїдеже естъ и бѣдетъ къ кѣкїи. Яминъ.

10. да дрѣжитъ. . . . имать, adaus pe margine.

СѢАЖЕ СЪТ СЕВѢДЕТЕЛНЕ СЕИМЪ [ХРИСОВЪСЪС ГОСПОД]СТВА-МИ : ЖЪПАН Драгомир Манев, ЖЪПАН Казан Сахакъв, ЖЪПАН Нѣг и ЖЪПАН Нѣгоє Борчев, [ЖЪПАН Данъ дво]рник, ЖЪПАН Станчулъ. ЖЪПАН [Нѣ]гоє ѡт Кралева, ЖЪПАН Балаѣ пѣхарник, ЖЪПАН тѣлов, ЖЪПАН Бѣснє и Бинтилъ пѣхарник, Тѣдор логоѡет, Манѣ и Драгич спатарѣ, Д[ра]-гомир столник, Дѣтко пѣхарник, Ялевъ . . . [Димитръ стра]-торник и аз Тѣдор ежє писахъ вѣѣтъ х[ри]стѣ, мѣсѣца Іюніа а днь, 5
† Іѡ Басарабъ ввєкѡда, [милостїа] божїа господинь.

† Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și bine cinstitor și de Hristos iubitor și autocrat, Io Basaraba voevoda și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Dan marele voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei, încă și peste părțile de peste munți, Amlașului și Făgărașului și Hertegului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată a domniei mele și am dăruit acest a tot cinstit și cu frumoasă față și prea cinstit, care este de-asupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisev al domniei mele, boierului domniei mele, jupânului Stance cu copiii lui și fratelui său Badea cu copiii lui, ca să-i fie Făcețelul tot și Cerurenii jumătate și Cerașeni toți, să ție Badea, iar Stanciu nici un amestec să nu aibă, pe care l-a cumpărat în zilele lui Radul voevod dela N. . . . , pe 2500 de aspri și Mușutești toți, pentrucă a treia parte le este veche moșie, iar două părți le-au cumpărat dela Carapnin și dela Dragomir pe 2000 de aspri și domniei mele i-au dat un cal. Deci le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă, lor și fiilor lor și nepoților lor și strănepoților, începând dela vama oilor și de vama porcilor și de albinařit și de găletărit și de dijmă și de cositul fânului și de vinărici și de transporturi și de călăuză, adică de toate slujbele și dăjdiile, câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele și să nu cuteze să-i prigonească, nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni altul dintre boierii și dregătorii domniei mele trimiși după mile și prestațiile domniei mele, pentrucă cine s'ar încumeta să le dăuneze chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și mare urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și violator al acestei porunci a domniei mele. 10 15 20 25 30 35

4—5. Бѣснє и Бинтил. lectură nesigură. 6. Дѣтко, lectură nesigură.

Încă și blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau din rodul inimii domniei mele, sau din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește acestea mai sus scrise, pe acela Dumnezeu să-l păzească și să-l
 5 întărească în domnia lui, dacă nu înnoește și nu întărește, ci nimicește și violează și pe acela Dumnezeu să-l risipească și să-l nimicească și să-l ucidă aici cu trupul și în veacul viitor cu sufletul și să-i fie potrivnică prea Sfânta Stăpână Născătoare de Dumnezeu la judecata cea cumplită și fără fățarie și să aibă parte și cu Iuda
 10 și cu Arie și cu ceilalți Iudei care au strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceiace este și va fi în veci. Amin.

Aceștia sânt martorii acestui hrisov al domniei mele: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Neagu,
 15 jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Dan dvornic, jupân Stanciul, jupân Neagoe dela Craiova, jupân Balea paharnic, jupân . . . al lui . . . tul, jupân Văsie, și Vintilă paharnic, Tudor logofăt, Manea și Drăghici spătari, Dragomir stolnic, Deatco paharnic . . . Alb . . .
 20 Dimitrie stratornic și eu Tudor, care a scris în anul 6983 (1475), luna Iunie 1 zile.

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament foarte deteriorat. Arhive Stat, Ist. II/59 (Glavacioc, XVI/1), cu o traducere incompletă și greșită de G. Peșacov, 1844. Regest, *Cronologia Tabelară*, p. 26 (Nr. 34), cu data Iulie 8.

25

126.

București, 5 Iunie 1475.

Basarab cel Bătrân întărește fiilor lui Ion cu fiii lor satele Cergenii și Comănești, care erau vechile lor moșii.

† Милостѣмъ божіѣмъ, Іоу Басараба конкода и господинъ кѣсен
 30 земли Оугровлахискон, сынъ Дана великого конкода, даватъ господство-мн сѣе поклѣнїе господство-мн салгамъ господства-мн сыноземъ Ивноземъ, Радѣлу и Іоге и Радомирѣ и Микѣлѣ и съ сынокомъ си Радѣлу, яко да имъ естъ Черѣкни кѣсен и Комѣнеши въси. понеже имъ сѣятъ старѣ ичине и прѣке. Тоганъ радѣ имъ дадохъ и господство-мн

11—12. *Matei*, 27, 25. 32. ИВНОЕМЪ | И ВНОЕМЪ, Ștefulescu.

ДА ИМ ЕСТЪ КЪ УЧИНЪ И КЪ УХАБЪ И УТЪ НИКОГОЖЕ НИПОТЪКНОКЕНО,
ПО РЪЧЪ ГОСПОДСТВО-МИ.

Писъ Іоніѣ 5 днѣхъ къ настоини града Бѣскрѣци, къ лѣтоу хсѣппг,
индиктионѣ и. И самъ рече господство-ми.

† Іуѣ Басараба воевода милостѣа божѣа господинѣ.

5

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul lui Dan marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele fiilor lui
Ion, lui Radul și lui Iuga și lui Radomir și lui Micul și cu fiul său
Radul, ca să le fie Cergenii toți și Comăneștii toți, pentru că le
sânt vechi și drepte moșii. De aceia le-am dat și domnia mea
ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse, după spusa
domniei mele.

10

S'a scris în Iunie 5 zile, în cetatea de scaun București, în anul
6983 (1475), indiction 8. Și însumi a spus domnia mea.

15

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie slavă în ms. Acad. Rom., Nr. 5221, f. 46 (copie scoasă de Al. Ște-
fulescu, pentru I. Bogdan). Pe verso: Чѣрѣки кодъ Ѡтетѣлишъ. (Cergenii lângă
Oteteliș.) Pergament, pecete căzută. Publicat de Al. Ștefulescu, *Amicul*
Poporului, III, 1901, p. 72 și de Gh. Ghibănescu, *Surete și Izvoade*, VI, p.
162—163.

20

127.

Târgoviște, 15 Iulie 1475.

Basarab cel Bătrân întărește mînăstirii Cozia și egumenului
Macarie, satele: Jiblea, Șerbănești, Brădățeni, Seaca, Călimănești,
Lungiani, Bogdănești, Hinătești, București, Troenești, Giurgeni
(cumpărat dela Drăgoi pe 50 de florini și un cal), Săvăstreni (cum-
părat dela Șolda pe 1600 de aspri și dela Stoica și Cârstea pe 1600
aspri), Vodastrîța, Ciocănești, Stănești, Călugăreni, Cărăreni, Lu-
mineni, Păseni (cumpărat dela Neagoe Taurul pe 650 de aspri),
o stradă la Râmnic, 300 sălașe de Țigani, găletăritul din județul
Vâlcea, vama dela Genune, balta Mamino și toate bălțile dela Săpatul
până la gura Ialomiții, scutindu-le de toate dările și prestațiile.

25

30

† Иже елици дѣхуѣмъ божѣимъ водѣтъ сѧ, съ сѣтъ сыноуѣ божѣ, такоже
речѣтъ божесткѣнымъ апостоуѣ, емѣже къ слѣдѣ текуще иже правде-
любитеуѣ и подкигѣмъ добриѣ подкизѣщимъ сѧ, жеаемъ къспѣ-
еиѣжъ жизнь. земельныхъ земли вставѣиѣшъ и къ небеси прилепиѣшъ сѧ,

35

дрѣк, вѣт сѣнокос, вѣт глоб, вѣт поклон, рекши вѣт кѣсех сѣзжах
и даждах, елика се находитъ кѣ самодрѣжакнои земли и власти
господства-ми, вѣт кѣсех да им естъ кѣ вѣхаж. И да им не смѣетъ
позабакити ни сѣдѣц, ни глобник, ни бирѣа ни ни нѣкто вѣт болѣх
или вѣт сѣзгъ господства-ми полнсаемихъ по милостѣхъ и по работахъ 5
господства-ми понеже каре кто имъ позабакитъ аще и о класъ единъ,
то такои чловѣкъ да мѣ естъ сѣпостатникъ свѣтаа и жиконачелнаа
Троица и иматъ прѣти велико зло и вѣгѣ вѣт господства-ми, тако не-
кѣрникъ и прѣстѣпникъ и посрамителъ сѣмѣ повелѣнїю господства-ми.

Ещеже и закланїе поставѣетъ господство-ми, по смѣрти гос- 10
подства-ми, кого избѣретъ Господъ Богъ бити господиномъ Блашкон
Земли, или вѣт сѣрѣчнаго плода господства-ми, или вѣт сѣродникъ
господства-ми, или, по грѣсѣхъ нашихъ, вѣт иноплеменикъ, да аще
почѣтетъ и понокитъ и стѣрѣдитъ сѣа кише писанна, того Господъ 15
Богъ сѣткорикѣи неѣи и земли да стѣрѣнитъ кѣ господствѣ еѣи.
И аще ли нестѣрѣдитъ и не понокитъ, а нѣ разоритъ и посрамитъ и
распатъ, а того Господъ Богъ да стѣетъ его зде тѣлаи, а кѣ
бѣдѣраго кѣцѣ дѣшежъ и да мѣ естъ сѣпостатница свѣтаа Троица
и прѣсѣктаа Божїа Мати на страшнои и неѣмѣтнѣи сѣдѣице и 20
идеже лицемѣрїе неѣтъ и да иматъ вѣчестїе сѣ Юдою и сѣ трѣ-
клетимъ Ирѣи и сѣ нѣкѣи Исѣиими иже кѣзѣпише на Господа Бога
и спаса нашего Исѣуса Христа и рѣкше, кѣкѣ его на нѣхъ и на чѣдѣхъ
нѣхъ, еже естъ и бѣдетъ кѣ кѣкѣ. Яминъ.

И си сѣтъ свѣдѣтелїе сѣмѣ повелѣнїю господства-ми: жѣпанъ 25
Драгомиръ Манѣк, жѣпанъ Нѣгъ цю бѣше дѣорникъ, жѣпанъ Казанъ Гаѣа-
кѣк, жѣпанъ Нѣгѣе Борѣк, жѣпанъ Данъ велики дѣорникъ, жѣпанъ Нѣгѣе
вѣт Краѣка, жѣпанъ Балѣк, Манѣк и Драгичъ спатарѣ, Бадѣкъ кѣстѣтаръ,
Дѣтко пѣхарникъ, Драгомиръ столникъ, Макрѣкомѣс, Дѣмитрѣ стра-
торникъ и азѣ Калѣана, еже испѣсахъ кѣ Трѣгокиѣе, мѣсѣца Юлїи 30
и, клѣтъ „Сѣцѣгъ, индиктїи, и.

† Іѣ Басараѣ вѣвѣкѣда, милостїа божїа господиномъ.

† Acei câți se poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceia sânt fiii
lui Dumnezeu, precum spune dumnezeescul apostol, căruia pe
urmă mergându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc
spre cele bune, au dobândit viața dorită, cele pământești lăsân- 35
du-le pământului și de ceruri alipindu-se, acel glas fericit de bucurie

29. Юлїи | ю. 32—33. Pavel. Romani, 8, 19. 35. Pavel. Romani, 2, 7.

auzind, pe care veșnic îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui meu să moșteniți împărăția gătită vouă dela întemeierea lumii ». Deci imitând pe domnii care au fost înaintea mea, și eu bine cinstitorul și de Hristos iubitorul și autocrat, Io Basarab voevod și
5 domn, fiul lui Dan marele voevod, din mila lui Dumnezeu și cu voia lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei, încă și a părților de peste munți, herțeg al Amlașului și Făgărașului, deci a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință și cu inimă curată și luminată a domniei mele ca să proslăvesc pe
10 Dumnezeu cel într'o Treime slăvit, care și pe mine m'a proslăvit și m'a ridicat cu slavă în scaunul dinainte răposaiților părinți ai domniei mele. Aceasta amintindu-mi și domnia mea că mulți împărați au stat în împărăția lor, dar puțini au moștenit împărăția cerurilor, de aceia m'am grăbit și eu, nu numai să cârmuiesc
15 această împărăție, dar să și caut pentru cel viitoare, precum creșterea rădăcinii bune aduce rod mai curat.

De aceia am dăruit acest a tot cinstit și prea cinstit, care este de-asupra tuturor cinstelor și darurilor, acest hrisov al domniei mele sfintei mănăstiri, hramului și locașului dumnezeirii celei cu
20 trei înfățișeri, sfânta și de viață începătoare Treime, mănăstirii dela Cozia și cârmuitorului, ieromonahului Macarie și tuturor celor întru Hristos frați, ca să le fie satele numite: Jiblea și Șerbănești și Brădățeni și Seaca și Călimănești și Lungiani și Bogdănești și Hinătești și București și Troenești și Giurgeni, pe care
25 l-au cumpărat dela Drăgoi pe 50 de florini și un cal, și Săvăstreni întregi, pentrucă l-am cumpărat jumătate dela Șolda pe 1600 aspri și cealaltă jumătate au cumpărat-o dela Stoica și dela Cârstea pe 1600 aspri și Pleșoiu și strada din Râmnic și 300 de sălașe de Țigani și Vodastrița și Ciocănești și Stănești și Călugăreni și Cărăreni și Lumineni și Păseni, pe care l-au cumpărat dela Neagoe
30 Taurul pe 650 de aspri și găletăritul din județul Vâlcea și vama dela Genune și balta Mamino și bălțile toate dela Săpatul până la gura Ialomiții, câte se află, precum și cu tot hotarul acelor sate și bălți.

35 Deci să-i fie de ocină și de ohabă sfintei mănăstiri și dumnezeiștilor călugări de hrană și de slujbă și spre veșnică amintire

1—2. *Matei*, 25, 34. 9—10. *Ioan*, 13, 32. 14. *Sirah*. 11. 5.
16. *Matei*. 7. 17.

a părinților domniei mele, apoi și domniei mele, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de stupi, de găletărit, de dijme, de vinărici, de călăuze, de transporturi, de copaci, de cositul fânului, de gloabe, de pocloane, adică de toate prestațiile și dăjdiile, câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele, de toate să le fie de ohabă. Și să nu cuteze să le dăuneze nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni altul dintre boerii sau dintre slugile domniei mele trimiși după milostenii și după prestațiile domniei mele, pentrucă oricine le-ar dăuna chiar și cu un fir de păr, unui om ca acelaia să-i fie potrivnică sfânta și de viață începătoare Treime și va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și violator al acestei porunci a domniei mele. 5 10

Încă și blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește acestea mai sus scrise, pe acela Dumnezeu făcătorul cerului și al pământului să-l întărească în domnia lui. Iar dacă nu întărește și nu înnoește, ci strică și violează și risipește, iar pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să-i fie potrivnică sfânta Treime și prea sfânta Maica Domnului la cumplita și neînduplecata judecată, unde nu este fățarie și să aibă parte cu Iuda și cu cel de trei ori blestemat Arie și cu ceilalți Iudei, care au strigat asupra lui Dumnezeu și mântuitorului nostru Isus Hristos și au spus, sângele lui asupra lor și a copiilor lor, ceiace este și va fi în veci. Amin. 15 20 25

Și aceștia sânt martorii acestei porunci a domniei mele: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe care a fost dvornic, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Dan mare dvornic, jupân Neagoe dela Craiova, jupân Balea, Manea și Drăghici spătari, Badea vistier, Deatco paharnic, Dragomir stolnic, Macrea comis, Dimitru stratornic și eu Caloiana, care am scris la Târgoviște, luna Iulie 15, anul 6983 (1475), indiction 8. 30

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 35

Originalul pergament. Arhive Stat, Ist. II/60 (Cozia, nr. 6). Pecete atârnată căzută. Cu o traducere de Stoica Nicolaescu.

128.

București, 8 Mai 1476.

5 *Basarab cel Bătrân întărește lui Șerban boier din țara Făgărașului și fratelui său Aldea, satul Șinca cu munții Nemaia cumpărat dela Budea, jumătate din Ohaba cu muntele, Ludișor cu muntele Ludișor și Țiganii arătați anume, scutindu-i de toate dăjdiile și prestațiile.*

† Къ Христа Бога благокѣрни и благочѣстни и Христолюбни и самодръжакни, Іу Басараб конкода и господинъ, сынъ Дана великаго конкодѣ, многостинъ божіѡм и божіѡм дарованіѡм владѣишѡм-ни и господеткѣишѡм-ни кѣсе земли Оугрвклахѣнскон и запалиннским странам, Ялашѡ и Фагарашѡ херцег, благопронзволи господетво-ми, сконм благом пронзволеніѡм и чѣстым и свѣтлым сръдцемъ и даровахъ си кѣсе чѣстни и благоверзны и прѣпочитаны, иже надъ кѣсѣми чѣсти и даровъ, настожъ сѣмѡ повелѣнію господетва-ми, болѣринѡ господетва-ми въ Фагарашскон земли жѣнанѡ Шербаннѡ и съ братомъ си Ялдѣ и съ сыноукъ имъ, іако да имъ сѣтъ села по имени: полокинѡ въ Шинка и въ палиномъ си зокомомъ Немаѡ и дрѣгѡ палинѡ, такожде Немаѡ, цю естъ кѣпила въ Бѣдѣ и полокинѡ въ Бѡхаба съ палиномъ въ Лѣдинѡр и съ палиномъ цю се зоветъ Лѣдинѡр и Яцигани по имени Радѡль съ сыноукъ си и Лалъ съ сыноукъ си и Радѡль съ сыноукъ си и Кѡркѣ съ сыноукъ си и Мѡжа съ сыноукъ си и Кѡетѣ съ сыноукъ си и зетъ Родѣ съ сыноукъ си.

25 Сего радѣ тѣа кѣсѣ да имъ сѣтъ въ вчинѡ и вѡвѣжъ, тѣмъ и дѣцѡмъ ихъ, вѣнѣтомъ и прѣвѣнѣтомъ ихъ и да ихъ не смѣетъ бантѡвати тѣхъ села, ни сѣдѣцъ, ни глобникъ, ни бирчѣа, ни нихто въ слѣгъ и въ правитѣлъ господетва-ми послаемѡхъ по многостѣхъ и по работахъ господетва-ми, понеже кто се би покѣсилъ позабакити ихъ аще и класъ единый, то такоу ихъ имѡтъ прѣти великѡ зло и вѡргѣжъ въ 30 господетко-ми, іако некѣрникъ и прѣстѣпникъ сѣмѡ повелѣнію господетва-ми.

Пивчѣиши въ вѣчнѡе вѡмъ, скинѣго вѡмъ, въ пчеларетва, въ дѣжми, въ кѣларетва, въ вѣнарничъ, въ сѣнокосѣа, въ покоси, въ подвѡдъ и въ кѣсѣхъ службахъ и даждахъ великѣхъ и малыхъ, велика се находитъ 35 въ самодръжаконъ земли господетва-ми.

16. Шербаннѡ | s'ar putea citi și Шолданнѡ.

Заклинаніе постакаѣтъ господство-мн снемѣ покаянію господ-
ства-мн, іако по сѣмрти господства-мн, кѣмго избереѣтъ Господь
Богъ бѣти господинъ Влашкон земли, или въ срѣдечнаго плода
господства-мн, или въ сѣродникъ господства-мн, или, по грѣсѣхъ
нашихъ, въ иноплеменикъ, да аще почетеѣтъ и поновитъ и вѣтверѣдитъ 5
сѣна вишенисана, того Господь Богъ да почетеѣтъ и сѣхраниѣтъ и вѣтверѣ-
дитъ къ господствуѣ его, аще ли разоритъ и посрамитъ, а неоутверѣ-
дитъ, и того Господь Богъ да вѣнетъ его въ тѣломъ, а къ бѣдѣ-
щимъ вѣщеѣ дѣшеѣ [его] и да естъ проклетъ въ Господа сѣтворившаго
неко и земли и да го треснетъ кі сѣвѣхъ крѣхѣхъ Ипостоль и въ 10
тѣхъ сѣвѣхъ и богоносныхъ въ тѣхъ и да иматъ вѣсѣтіе съ Іоудѣ и съ
Іерѣмъ и съ инѣмъ Іоудѣе еже възвѣнише на Господа Бога и спаса
нашего Ісуса Христа, крѣхъ его на нихъ и на чедѣхъ ихъ, еже естъ и
бѣдетъ къ вѣки. Аминъ.

Скѣдетеліе сѣмѣ покаяніе господства-мн: жѣпанъ Драгомиръ Ма- 15
некъ, жѣпанъ Казанъ Сахакѣкъ, жѣпанъ Нѣкоеъ Норчекъ, жѣпанъ Станисла
Басѣкъ, жѣпанъ Данъ великий дѣкорникъ. жѣпанъ Тѣдоръ логофѣтъ, Манѣ
Негрѣа и Драгичъ спатаръ, Драгомиръ столникъ, Бадѣкъ кистинаръ, Дѣтко
пахарникъ, Димитръ страторникъ, [Мак]рѣ колѣсѣ и азъ Милко испи-
сахъ къ градъ Бѣскрѣцинъ, Мѣйта и, кѣлѣтъ [хѣци]дъ. 20

† Іо Басарабъ кѣвѣвѣдѣ, милостѣмъ божѣмъ господинѣмъ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și bine cinstitor și
de Hristos iubitor și autocrat, Io Basarab voevod și domn, fiul
lui Dan marele voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui
Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei 25
și al părților de peste munți, herțeg al Amlașului și Făgărașului,
a binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință și cu inimă curată și
luminată și am dăruit această a tot cinstită și cu frumoasă față
și prea cinstită care este de-asupra tuturor cinstelor și darurilor,
această de față poruncă a domniei mele, boerului domniei mele 30
din țara Făgărașului, jupânului Șerban și cu fratele său Aldea și
cu fiii lor, ca să le fie satele anume: jumătate din Șinca și cu
muntele său numit Nemaia și alt munte, deasemenea Nemaia,
pe care l-a cumpărat dela Budea și jumătate din Ohaba și cu mun-
tele. din Ludișor și cu muntele care se cheamă Ludișor 35
și Țiganii anume Radul cu fii săi și Lal cu fiii săi și Radul cu fiii
săi și Curchea cu fiii săi și Muja cu fiii săi și Costea cu fiii săi și
ginerile Rodea cu fiii săi.

Deci acestea toate să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților lor și să nu cuteze să prigonească acele sate nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici nimeni dintre slugile sau dregătorii domniei mele trimiși după milostenii
5 și prestațiile domniei mele, pentru că cine s'ar încumeta să le dăuneze chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător al acestei porunci a domniei mele.

Să fie scutiți, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de
10 albinărit, de dijme, de găletărit, de vinărici, de cositul fânului, de transporturi, de călăuze și de toate prestațiile și dăjdiile mari și mici, câte se găsesc în țara autocrată a domniei mele.

Blestem așează domnia mea la această poruncă a domniei mele, ca după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să
15 fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimei domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește acestea mai sus scrise, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească și să-l întărească în domnia lui, dacă însă nimicește și violează și nu
20 întărește, și pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul lui, și să fie blestemat de Domnul făcătorul cerului și al pământului și să-l trăsnească 12 sfinți vârhovnici apostoli și de 318 sfinți și părinți purtători de Dumnezeu și
25 să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți Iudei care au strigat asupra lui Dumnezeu și a mântuitorului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și a copiilor lor, ceiace este și va fi în veci. Amin.

Martorii acestei porunci a domniei mele: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Neagoe al lui Borcea,
30 jupân Stănilă al lui Vasie, jupân Dan mare dvornic, jupân Tudor logofăt, Manea Negrul și Drăghici spătari, Dragomir stolnic, Badea vistier, Deatco paharnic, Dimitru stratornic, Manea comis și eu Milco am scris în cetatea București, Mai 8, anul 6984 (1476).

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

35 Original pergament. Acad. Rom., Doc. pachet CXXXIV/47. Pecete atârnată, căzută. O transcriere modernă în *Ms. rom. Acad. Rom.*, Nr. 5152, f. 120.

26. *Matei*, 27, 25

129.

Gherghița, 4 Iulie 1476.

Basarab cel Bătrân întărește slugilor lui, lui Ona cu fiii lui, partea lui Corlat și a lui Nan din Bărcănești cumpărată de cei dintâi cu 500 de aspri. Domnului i se dă un cal.

5

† Милостѣмъ божѣмъ, Іо Басараба воевода и господинъ кѣсон земли Угроклауѣнскон, сынъ Дана великаго воеводе, дакат господетко-ми сѣ покелѣнне господетка-ми слугамъ господетка-ми, Она и съ синоки си, Станъ и Станкулъ, тако да имъ естъ у Бъркѣнѣци, каре колико естъ дрѣжалъ Корѣлатъ и Нанъ, понеже 10
покупѣше ѡтъ Корѣлата и ѡтъ Нана, за петъ сто аспри и господетку ми дадоше кон. Тем ради им даде и господетко-ми, да им естъ кѣ ѡчинъ и кѣ ѡхабѣ и ни ѡт когоже непоткнѡкѡ, по рѣчи господетка-ми.

И сему сѣтъ скедетелне: жупанъ Драгомиръ Манекъ, жупан 15
Казанъ Сахаковъ, жупан Нѣгоѣ Борчекъ, жупанъ Данъ дворѣникъ, жупанъ Тудоръ логофетъ, Драгомиръ столикъ, Бадѣ вистѣаръ, Манѣ Негрулъ и Драгичъ спатарѣ, Манѣ комис, Димитръ Гиздакецъ страторникъ. Язъ Іоанъ граматникъ, еже исписахъ кѣ Гер-
гице, месѣца Іоанъ дънь, кѣлѣто хсѣдъ. 20

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Dan marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele lui Ona și cu fiii săi, Stan și Stancul, ca să le fie la Bărcănești oricât au 25
ținut Corlat și Nan, pentrucă au cumpărat dela Corlat și dela Nan pe 500 de aspri și domniei mele au dat un cal. De aceea le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatins, după spusa domniei mele.

Și martorii acesteia sânt: jupân Dragomir al lui Manea, jupân 30
Cazan al lui Sahac, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Dan dvornic, jupân Tudor 'ogofăt, Dragomir stolnic, Badea vistier, Manea Negrul și Drăghici spătari, Manea comis, Dimitru Ghizdaveț

16. Казан Сахаковъ | Козонъ Сахановъ. Venelin. 20. Іоанъ | Іол.

stratornic. Eu Iova gramatic care am scris la Gherghița, luna Iulie 4 zile, anul 6984 (1476).

- Reprodus după Venelin, p. 118—119, cu ortografia lui. Venelin nu indică locul unde se află originalul; în depozitele publice el nu se află. Regest, Florescu, *Divane*, p. 48. Venelin transcrie în caractere civile rusești.

130.

Florești, 30 Iunie 1477.

- Basarab cel Bătrân întărește lui Badea și lui Ivan satele Nănășești, partea lui Brătilă, Mirilești al lui Sprinten și alt Mirilești al lui Tâmpeanu și Urși, partea lui Sprinten. Domnului i se dă un cal.*

- † Милостїѡм божїѡм, Іѡ Басараб конкода и господинѣ вѣсен земли Оуггроклахїнскон, дакат господство-ми сїе повелѣнїе господства-ми слѣгам господства-ми, Бадѣ и Иканѣ, ꙗко да мѣ сѣт село Нѣнѣшеци, дел Братила, и Мирилеци Спринтенови и ѡт дрѣгги Мирилеци Тѣмплѣнови, трети дел, и Урши, дел Спринтеновѣ. Того радї мѣ даде господство-ми [ꙗко] да мѣ сѣт кѣ учина и кѣ ѡхаба и никогоже непотѣкнокено, по реч господства-ми. И дадоше мене кѡн, поне[же] мѣ сѣ биан стари учини.

- Пис хсїѣне, месѣца Іюнін, дѣнь ѡ, кѣ Флоресци.

† Іѡ Басараб ввекѡда, милостїѡм божїѡм господинѣ.

- † Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Badea și lui Ivan ca să le fie satul Nănășești, partea lui Brătilă și Mirilești al lui Spirinten și din alt Mirilești al lui Tâmpeanu, a treia parte și Urși, partea lui Sprinten. Deci le-am dat domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse, după spusa domniei mele. Și mi-au dat un cal, pentrucă le-au fost vechi moșii.

- S'a scris la 6985 (1477), luna Iunie, zile 30, la Florești.

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie. Arhive Stat, Ist. II/12 (Govora, VII). Pecete aplicată, căzută. Cu două traduceri: a) Dionisie eclisiarh, 1732; b) G. Peșacov, 1843.

13. ЗЕМАН, de două ori.

131.

București, 9 Ianuarie 1478.

Basarab cel Tânăr schimbă cu mănăstirea Cozia și cu egumenul Ilarion moara domnească dela Râmnic, pe care o dă în schimbul morilor mănăstirii dela Târgoviște.

5

† Многостію кожю, Іо Младн Басараб коєкѡда и господинѣ кѣсен земли Угроклахѣнскон, сынѣ добраго Басараба коєкѡда, сѣе повеленіе даєт господство-мн шентели свѣтломѣ монастырѣ Козїн свѣтѣн Троицѣ храмомѣ, и почтаномѣ монастырѣ иже кѣ земли господства-мн і егѣменѣ кир попѣ Іларіонѣ шерегающомѣ се кѣ свѣтом монастыр и кѣсем иже братїям, іако да имѣ ест воденица господства-мн еже ест кѣ търгѣ Рѣбник на Сѡлтѣ, понеже мени господство-мн сѣе егѣменом, та дади господствѣ-мн воденицѣ цю сѣ кѣ Търговище, да сѣ господскы. Того радї им даде господство-мн ним, да им сѣ воденица ѡт Рѣбник, кѣ шчинѣ и шѣбѣ, дори цѣт бити свѣтѣн монастыр, непотѣкнокенно, по рече господства-мн.

10

15

И свѣдители: жѣпан Драгомир Манѣк, и жѣпан Дан великїн дворник, жѣпан Бинтиаѣ логофѣт и егѣмен ѡт Гнѣгов, попа Екѣимїе и егѣмен ѡт Дѣла, попа Іовсѣф. Пис кѣ лѣто шѣцѣ, месѣца Генарїе Ѧ дѣна, кѣ Бѣскрѣщї, Испрачник Іанеш дїн Іашї.

20

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab cel Tânăr voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bunului Basarab voevod, această poruncă dă domnia mea locașului sfintei mănăstiri Cozia, hramului sfintei Troițe și cinstitei mănăstiri care este în țara domniei mele și egumenului chir popa Ilarion și tuturor fraților ce se află în sfânta mănăstire, ca să le fie moara domniei mele care este în târgul Râmnic la Olt, pentrucă a schimbat domnia mea cu egumenul, de au dat domniei mele morile care sânt la Târgoviște, ca să fie domnești. De aceia le-am dat domnia mea lor ca să le fie moara dela Râmnic de ocină și de ohabă, cât va fi sfânta mănăstire, neatinsă după spusa domniei mele.

25

30

Și martorii: jupân Dragomir al lui Manea și jupân Dan mare dvornic, jupân Vintilă logofăt și egumenul dela Snagov,

popa Evtimie și egumenul dela Deal, popa Iosif. S'a scris în anul 6986 (1478), luna Ianuarie 9 zile, în București, ispravnic Ianeș din Iași.

5 Copie la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 463; traducere, tot acolo, condica veche a Coziei, Nr. 18, f. 73—74.

132.

București, 3 Aprilie 1478.

10 *Basarab cel Tânăr întărește lui Crăciun din Slatina, lui Manea și lui Petru cu fii și frații lor părțile lui Bașait, Neagomir și Oancea din satul Străhaeș cumpărate pe 460 de aspri. Domnului i se dă un cal bun.*

† Милостіѡм божіѡм Іѡ Басараб Младѡ коекода и господинѡ
късен земли Угровлахинскон, синѡ добраго Басарабе коекоде, дават
господство-ми сѣе покелѣніе господства-ми савгам господства-ми
15 Крачюнѡ вт Слатинѡ и съ синоки си и Манѣ и съ братиѡм си
и съ синоке им и Петрѡ съ синоке си іако да им ест вт Стрѣ-
хлец дел Башантѡск и Нѣгомирок и дел Ѡнчек, понеже покѣпише
вт Башант и вт Нѣгомир и вт Ѡнчѣ за ѡд аспріе, и господ-
ство-ми дадоше єдин кон добръ. Єго радѡ им дадохгосподство-
20 ми іако да им ест къ вчинѡ и къ вхажѡ и вт никогоже непо-
тъкновено по реч господства-ми.

Єже и скѣдѣтеліе: жѡпан Драгомир Манек, жѡпан Нѣг, жѡпан
Нѣгоє Борчек, жѡпан Гергина, жѡпан Дан велики дкорник, жѡпан
Бинтиаѣ велики логофет, Казан кистиар, Радѡл пѣхарник, Петрѡ
25 столник, Єтанко колмс, Прѣлитѣл и Петрѡ страторници и азѣ
Ялебѣ писахъ къ настолни град Бѣскѣрци Яприани г, влѣт ѡсипс.

† Іѡ Басараб Младѡ кѡекода милостіѡ божіѡ господинѡ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab cel Tânăr voevod și
domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bunului Basarab voevod,
30 dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei
mele, lui Crăciun dela Slatina și cu fiii lui și lui Manea și cu frații
săi și cu fiii lor și lui Petru cu fiii săi ca să le fie din Străhaeș partea
lui Bașait și a lui Neagomir și partea lui Oancea, pentru că le-au
cumpărat dela Bașait și dela Neagomir și dela Oancea pe 470

de aspri și domniei mele i-au dat un cal bun. De aceia le-am dat domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatins după zisa domniei mele.

Aceștia sânt martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagu, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Gherghina, jupân Dan mare dvornic, jupân Vintilă mare logofăt, Cazan vistier, Radul paharnic, Petru stolnic, Staico comis, Pârlitul și Petru stratornici și eu Alb, am scris în cetatea de scaun București, Aprilie 3, în anul 6986 (1478). 5

† Io Basarab cel Tânăr voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 10

Original hârtie, pecete aplicată. Arhive Stat, Ist. II/62 (Mitropolia București, CXLIX/1), cu o traducere veche românească nesemnată. Venelin, p. 112—113 (cu data greșită 1472). Regest, Florescu, *Divane*, p. 50.

133.

Argeș, 3 Iunie 1478. 15

Basarab cel Tânăr întărește slugilor sale, Șolea, Șerban, Dragomir și Șerban a treia parte din Jugorul și a treia parte din partea lui Pashale tot de acolo, vechea lor moșie. De asemenea, le întărește jumătate din Zăvideni, pe care ei o arată, mărturisind cu 12 boieri că este moșie domnească. Domnul le-o vinde pe un cal de 800 de aspri. Satele sânt scutite de toate dările și prestațiile. Prădalica să nu fie. 20

† Еъ Христа Бога благочернѣи и благочестикѣи и Христолюбикѣи и самодръжавнѣи, Іо Младѣ Басараба коєкода и господинѣ, сынѣ добраго Басарабе коєкоде, мно҃гостѣмъ божїѡмъ и божїемъ дароу-канїемъ, владажцѣмъ-и и господствѣжцѣмъ-и късежъ земли Ѣггеру-клахїнскон, ешеже и западиннскимъ странамъ, Ямлашѣ и Фагарашѣ херцегъ, благопронзколи господство-мъ, своимъ благимъ произколенїемъ, чѣстимъ и свѣтанымъ сръдцемъ господства-мъ и дароуахъ сынъ късе чѣстнѣи и благошбразни и препочтенїи, иже надъ късѣмъ чѣсти и дарокъ, настоєжъ сїемъ покелѣнїю господства-мъ, слугамъ господства-мъ Шоле и сынѣмъ мѣ Шербанѣ и съ сыновѣи нмъ и съ анеѣн нмъ, Драгомирѣ и Шербанѣ и Ётонка и съ сыновѣи нмъ, іако да нмъ ест 25 30

25. мно҃гостѣмъ | мно҃гостѣмъ. copia.

сѣла на нмѣ Жүгөрүл третн дѣл н паки ү Жүгөр, ыт дѣл Пасхалык, третї дѣл, ыре нм ест ычнна стара, н пол ыт Зѣкндѣнн, понеже нзындонше дѣка на десете болѣри н мартүрнсаше предъ господствамн, како ест ычнна господска. Тако нх проддѣ господство-мн за
 Б а кон добръ ыт ѡ аспри.

Сего радїи им даде и господство-ми, іако да им ест кѣ вчинѣи
и кѣ вхакѣ, тѣм и децѣм их, вѣнчетом и прѣвѣнчетом им. И каре
коемѣ се сѣлѣчѣи вт них прѣждѣ сѣмрѣт, а вчина да ест встав-
шим, прѣдѣлика кѣ них да нѣст и ни вт когоже непотѣкиено,
10 по рѣчи господства-мї. Пивчѣи вт вкѣи кама, вт скниѣго кама,
вт пчеларства, вт джѣма, вт [кинарч], вт талпи, вт сѣно[кѣіа],
вт воз, вт подкод, рѣше вт кѣсѣх сѣбѣжѣх и дѣждѣх, елико се
находѣт кѣ самодрѣжѣи землѣи и вѣласти господства-ми. И да
них не сѣлѣ[ет бантокати] тѣх сѣла, ни сѣдѣи, ни вѣрѣи, ни ни
15 никтѣ вт болѣр или вт сѣлѣх господства-ми посѣлаѣмих по мѣло-
стѣх и по работѣх господства-ми, [понеже ктѣ се] вѣ покѣсѣл забѣ-
кѣи или тѣлѣи тѣх сѣла, аще и клѣс едѣи, тѣ таковѣи члѣкѣк
имѣт кѣспрѣи велико зло и вѣрѣю вт господства-ми, іако
нѣвѣрѣи и прѣстѣпѣи и посѣлѣи сѣмѣ покѣлѣнїю господ-
20 ства-мї.

Заклинаніе поставлѣтъ господства-ми, по сѣмръти господства-ми, кого изберетъ Господь Богъ бити господниѣ Влашконъ земан, или въ сръдечнаго павда господства-ми, или въ сѣродникъ господства-ми, или по грѣсѣхъ нашихъ въ иноплеменикъ, да аще почитеть и стѣрѣдитъ и поновитъ сѣе поклѣнїе господства-ми, того Господь Богъ да утѣрѣдитъ его и да почитеть его къ господствѣ его. И аще ли не почитеть и не утѣрѣдитъ и не поновитъ, ну разоритъ и прѣстѣпитъ и посрамитъ сѣе повелѣнїе господства-ми, а того Господь Богъ, сътворикъ и нѣбо и земан, да убїетъ его здѣ съ тѣломъ, а къ бѣдѣцнаго кѣцѣ съ дѣшею и да естъ съпричастникъ съ Іудоею и съ Ірїею и съ нѣмнѣ Іудене еже кѣзѣпшѣ на Господа Бога и спаса нашего Исуса Христа и рекоше, крѣкъ его на нѣхъ и на чедѣхъ нѣхъ, еже естъ и бѣдетъ къ кѣкн. Аминъ.

35 **ЕЩЕЖЕ И СКЛАДЧЕЛЪЕ** поставлѣетъ господство-мн сѣмѹ поклѣннѹ
господства-мн: **жупан Драгомир Манек, жупан Казан Сахаков,**

3. господства | господство. соріа. 4. господска | гпка. соріа. 10. свиніго | свиніи. соріа. 12. подвод | подвоз. соріа. 12 слѣбых | слѣбых. соріа. 18. яко како. соріа.

жѣпан Дан велики дворник, жѣпан Нѣгоѣ Борчек, жѣпан Финтилъ
логотет, Бадѣ армаш, Казан вистѣар, Радѣл пѣхарник, Петръ столник,
Станко комис, Прѣлитѣл страторник и азъ Калопана писах ѱ Иргинш,
мѣстѣца Іонѣа г дѣнь, вѣѣт хѣцпс.

† Іw Басараб кѣкѣѣда, милостѣм божѣм господинѣ.

5

† Întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și binecinstitorul
și de Hristos iubitorul și autocrat, Io Basarab cel Tânăr voevod
și domn, fiul bunului Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu
și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara
Ungrovlahiei, încă și al părților de peste munți, Amlașului și
Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință
cu inimă curată și luminată a domniei mele și am dăruit această
a tot cinstită și cu frumoasă față și prea cinstită, care este deasupra
tuturor cinstelor și darurilor, această de față poruncă a domniei
mele, slugilor domniei mele, lui Șolea și fiului său Șerban și cu
fiii lor și cu nepoții lor, lui Dragomir și lui Șerban și lui Stoica
și cu fiii lor, ca să le fie satele anume: Jugorul a treia parte și
iarăși la Jugor din partea lui Pashale a treia parte, căci le este
veche moșie, și jumătate din Zăvideni, pentru că au scos 12 boieri
și au mărturisit în fața domniei mele că este moșie domnească.
Astfel le-a vândut domnia mea pe un cal bun de 800 de aspri.

De aceia, le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de
ohabă, lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților lor. Și oricui
dintre dâșii i s'ar întâmpla mai înainte moarte, iar moșia să fie
celor rămași, prădalica la dâșii să nu fie și de nimeni neatins
după spusa domniei mele. Să fie scutiți, începând dela vama
oilor, de vama porcilor, de albinărit, de dijmă, de vinărici, de
talpe, de cositul fânului, de car, de călăuză, adică de toate slujbele
și dăjdiile câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei
mele. Și să nu cuteze să prigonească acele sate nici judecători,
nici bircei, nici nimeni altul dintre boierii sau dintre slugile dom-
niei mele trimiși după milostenii și după trebile domniei mele,
pentru că cine s'ar încumeta să le dăuneze sau să tragă acele sate
chiar și pentru un fir de păr, un astfel de om va primi mare rău
și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și violator
al acestei porunci a domniei mele.

И
1. Борчик | Борчи. copia.

Blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau pentru păcatele noastre din alt neam, dacă cinstește și întărește și înnoește
 5 această poruncă a domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l întărească și să-l cinstească în domnia lui. Iar dacă nu cinstește și nu întărește și nu înnoește, ci strică și calcă și violează această poruncă a domniei mele, iar pe acela Dumnezeu făcătorul cerului și al
 10 pământului, să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor cu sufletul și să fie părtaș cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți Iudei cari au strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos și au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceiace este și va fi în veci. Amin.

Încă și martori așează domnia mea acestei porunci a domniei
 15 mele: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Cazan al lui Sahac, jupân Dan mare dvornic, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Vintilă logofăt, Badea armaș, Cazan vistier, Radul paharnic, Petru stolnic, Staico comis, Pârlitul stratornic și eu Caloiana am scris la Argeș, luna Iunie 3 zile, anul 6986 (1478).

20 † Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie de G. Zagoriș (1916) la Arhivele Statului, Copii, Nr. I/6, după originalul fost la Muzeul Carol I, București. Pergament, pecete aplicată. Publicat numai în traducere de A. Filimon în *Anuarul Institutului de Istorie Națională* (Cluj), V, 1930, p. 525—526 (vezi tot acolo nota despre cauzele
 25 pierderii originalului, furat în timpul războiului, la 1917).

134.

Cetatea nouă (București), 9 Septembrie 1478.

*Basarab cel Tânăr întărește mănăstirii Cozia și egumenului Ilarion toate satele, bălțile și Țiganii mănăstirii, precum și vama
 30 dela Genune, găletăritul din județul Vâlcea și strada dela Râmnic. Toate acestea sunt scutite de dări și prestații.*

† Иже елици дѣхом божіим водет сѧ сін сѧт сынове Божіи, рече божественный апостолъ, емѡже къ сѧѣд текѡще иже правде любѡщие, подкигом добрим подкизающим сѧ, желаемыхъ къспріѡша

12. Matei, 27, 25.

жизнь, земли встакляше и къ небеси прилѣпише се, блаженнии он
 глас радованиѣ слышаше, егоже и присно слышашт: „Прїидѣте
 благословенїи отца моего, наследствѣните зготованное вам царство
 от сложенїе мїра“. Иже и аз, благокѣрни и благочестники и Христо- 5
 любивки и самодръжакныи, Іу Басараба Младди коекода сын доб-
 раго Басарабе коекоде, мноостїюм божїюм и божїем благим произ-
 коленїем, владающе-ми и господствюще-ми въсен земли Бѣгро-
 клахїнскон и Млашиѣ и Фагарашиѣ херцег, благопроизколи господ-
 ство-ми, сконм благим произколенїем, скѣтлым и чистым срѣдїем 10
 господства-ми прославити прослакляшаго ма Бога и на прѣстолаѣ
 скѣтопочикших родител господства-ми и съ славою възнесешаго
 ма, и даровахъ сынъ въсе чѣстныи и препочитанныи, иже надъ въскми
 чѣстными и даров, настоящи сїемъ хрисовѣлѣ господства-ми, скѣ- 15
 томъ монастырѣ и скѣтонъ шентели скѣтыѣ жиконачеланыѣ Троицѣ
 отъ Козїа и наставникъ тожъ шентели, Іларїонъ, пакъ да имъ сѣт
 села зокома Живелѣ и Шербѣнеши и Бръдѣцкни и Гѣка и Къли-
 мѣнеши и Авнчанин и Богдѣнецин и Хинатеши и Бѣкѣреши и
 Тропанеши и Жүржани, що купиху отъ Драгома за к флорени и єдин 20
 кон, и съвъстрѣни въси, понеже покъпише отъ Шолда половикиѣ за
 хахъ аспре и дрѣга половикиѣ кѣпише отъ Стонке и отъ Кръстѣ за хахъ
 аспре, и Пешони и оулица отъ Рибеник и тн челоудѣ за Цигани и
 Кодострица и Чокѣнеши и Гѣнчешѣи и Кълабѣрѣни и Кърърѣни 25
 и Авминѣни и Пѣпѣнеи, що нхъ кѣпише отъ Нѣгъ Таврѣа за хн аспре,
 и кѣларство къ сѣдство Кълачел и кама на Ценѣне и блато Маминно
 и блато Къла отъ Гѣпатѣла, долѣ до сѣтїе Іалокнице, елико се шерѣ- 30
 тае, тако и съ въсемъ хотаремъ тѣмъ селамъ и тѣмъ блатамъ. Гѣмъ
 късамъ да имъ сѣтъ къ шчинѣ и къ шхабѣ скѣтомъ монастырѣ и
 божественнымъ иннокомъ къ сѣлѣжѣ и къ пицѣ и къ вѣчное въспо-
 минанїе скѣтопочикшихъ родителъ господства-ми, потомъ и господ- 35
 ствѣ-ми, почикшиѣ отъ шкѣїего кама, отъ скнїїего кама, отъ пчелар-
 ства и отъ джмарѣства же, и отъ кинарич, отъ покод и отъ покова
 и отъ дрѣва и отъ сенокосїа и отъ глоб и отъ поклон, рекше
 отъ въсѣхъ сѣлѣжахъ и даждахъ, елико се нахѣдѣтъ къ самодрѣ-
 жакнонъ земли и власти господства-ми, отъ въсѣхъ да имъ естъ къ
 шхабѣ и да имъ не смѣетъ позабавити ни сѣдїе, ни глобеник, ни 35
 биричїи, ни ни нхѣто отъ болѣр и отъ сѣлѣгъ господства-ми поснѣде-
 михъ по мнѣшѣхъ и по работахъ господства-ми, понеже кто би имъ

18. флорини | флор. 30. шкѣїего | шкѣїе его. свнїїего | свнїїе его.

позабавна, аще и в класѣ единѣмъ, то таковоу да мѣ естъ съпос-
татникъ свѣта и жиконачалнаа Троица на страшномъ и немилит-
номъ сѣдище, идеже лицемѣрїе не естъ и имаетъ къспрїати велико
5 зло и вѣрїахъ въ господства-ми, яко и некрѣпникъ и престоупникъ и
посрамителя сїемъ поклѣкнїе господства-ми.

Ещеже и по смрѣти господства-ми, кого избѣретъ Богъ бити
господинъ Кланковъ земан, и въ срѣдечнаго плода господства-ми,
или въ срѣдникъ господства-ми, или по грѣхѣмъ нашимъ въ ино-
плѣмненникъ, та аще почѣтетъ и понокитъ и ствердитъ сїа писана, того
10 Господь Богъ сътворикъ нѣко и землю да въкрѣпитъ господства-ми
его. Ище ли нествѣдитъ сїа и непонокитъ, а нѣ разоритъ и посрамитъ,
того Господь Богъ да вѣнетъ его въ тѣломъ его, а въ вѣдѣшии
къка дѣшю и да иматъ вѣчетїе съсѣ Исидомъ и съсѣ Йриемъ и съ нѣмъ
рекшїими, крѣвъ его на нихъ и на чедоу ихъ, еже и вѣдетъ къ вѣки.
15 Яминъ.

И свѣдѣтели сїю поклѣнїю: жѣпанъ Драгомиръ Манекъ, жѣпанъ
Нѣкоу Борчекъ, жѣпанъ Нѣкоу вѣкше дворникъ, жѣпанъ Казанъ Сахакъ,
и жѣпанъ Данъ великїи дворникъ и Кинтиахъ слокописателя и Стоика
спатаръ, и Радѣла пѣхарникъ и Петръ столникъ и Петръ страторникъ и
20 азъ Бръскѣна исписахъ, мѣсѣца Септемвриа 9 дни, в Нова градѣ, къ
лѣто 7512.

† Acei câți se poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceia sânt fiii
lui Dumnezeu, a zis dumnezeescul apostol, căruia pe urmă mer-
gându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc spre cele
25 bune, au dobândit viața dorită, cele pământești lăsându-le și că-
tre ceruri alipindu-se, acel fericit glas de bucurie auzindu-l, pe
care veșnic îl aud: « Veniți blagosloviții părintelui meu, să moște-
niți împărăția gătită vouă dela întemeierea lumii ». Care și eu,
binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul și au-
30 tocrat, Io Basaraba cel Tânăr voevod, fiul bunului Basarab voe-
vod, din mila lui Dumnezeu și cu bunăvoința lui Dumnezeu stă-
pânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și Amlașului și
Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință,
cu inimă curată și luminată a domniei mele ca să proslăvesc pe
35 Dumnezeu care m'a proslăvit pe mine și care m'a ridicat cu slavă

16. Драгомир | Драгѣл. 20. Септемвриа | Сѣ. 22. Pavel. Romani, 8, 19.
25. Pavel. Romani, 2, 7. 27—28. Matei, 25, 34. 34—35. Ioan, 13, 32.

în scaunul sfânt răposăților părinților domniei mele și am dăruit
acest a tot cinstit și prea cinstit, care este deasupra tuturor cin-
stelor și darurilor, acest prezent hrisov al domniei mele sfintei
mânăstiri și sfântului locaș al sfintei și de viață începătoare Troițe
dela Cozia și cârmuitorului aceluia locaș, Ilarion, ca să le fie satele
numite Jibea și Șerbănești și Brădățeni și Seaca și Călimănești
și Lunceni și Bogdănești și Hinătești și București și Troianești și
Jurjani, pe care l-au cumpărat dela Drăgoi, pe 20 de florini și un
cal, și Săvăstrenii toți, pentru că au cumpărat dela Șolda jumătate
pe 1600 aspri și cealaltă jumătate au cumpărat dela Stoica și dela
Cârstea pe 1600 aspri, și Pleșoii și strada dela Râmnic și 350 de
sălașe de Țigani și Vodostrița și Ciocănești și Stăncești și Călu-
găreși și Cărăreni și Lumineni și Păpănei, pe care l-au cumpărat
dela Neagu Taurul pe 650 de aspri și găletăritul în județul Vâlcea
și vama la Genune și balta Mamino și balta Căba dela Săpatul în
jos până la gura Ialomiții, cât se află, asemenea și cu toate hota-
rele acelor sate și acelor bălți. Acestea toate să le fie de ocină și
de ohabă sfintei mânăstiri și dumnezeștilor călugări de slujbă
și de hrană și spre veșnică pomenire a sfânt răposăților părinți ai
domniei mele, după aceia și domniei mele. Și să fie scutiți; înce-
pând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit și de dijmărit
și de vinărici, de călăuze și de transporturi și de copaci și de cosi-
tul fânului și de gloabe și de poclon, adică de toate slujbele și dăj-
diile, câte se află în stăpânirea și în țara autocrată a domniei
mele, de toate să le fie de ohabă. Și să nu cuteze să le dăuneze,
nici judecători, nici globnic, nici bircei, nici nimeni altul dintre
boierii și dintre slugile domniei mele trimiși după milostenii și
după trebile domniei mele, pentru că cine le-ar dăuna chiar și
cu un fir de păr, unuia ca aceluia să-i fie potrivnică sfânta și de
viață începătoare Troiță la judecata cea cumplită și neîndurată,
unde fățării nu sânt și va primi mare rău și urgie dela domnia
mea, ca un necredincios și călcător și violator al acestei porunci
a domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu
să fie domn al Țării Românești și din rodul inimii domniei mele,
sau din ruda domniei mele, sau pentru păcatele noastre din alt
neam, dacă cinstește și înnoește și întărește acestea scrise, pe acela
Dumnezeu făcătorul cerului și al pământului să-l întărească în
domnia lui. Dacă însă nu întărește acestea și nu înnoește, ci strică

și violează, pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul lui, iar în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți cari au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceiace și va fi în veci. Amin.

- 5 Și martorii acestei porunci: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Neagu fost dvornic, jupân Cazan al lui Sahac și jupân Dan mare dvornic și Vintilă slovopisatel și Stoica spătar și Radul paharnic și Petru stolnic și Petru stratornic și eu Bârseanul am scris, luna Septemvrie 9 zile în Cetatea
10 Nouă, anul 6987 (1478).

- Copie la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 266, f. 387—388, traducere românească veche, tot acolo, în condica veche a Coziei, Nr. 18, f. 31. Regest, *Cronologia Tabelară*, p. 26 (Nr. 35). Cetatea Nouă este București pentru pisarii din vremea lui Basarab cel Tânăr; cf. documentul din 8 Ianuarie
15 1480 (mai jos nr. 137), la dată.

135.

București, 12 Septembrie 1479.

- Basarab cel Tânăr scutește mănăstirea Bolintinul de vama dela Brăila, Dârstor, Giurgiu, Siștov, Nicopole și Țibru, îi întărește*
20 *moșile: satele Bolintin, Bucșani, Argeș, moara la Neajlov, viile la Vihorâți, și via cumpărată de domn dela Cepal Mustafa, precum și Țiganii.*

- « 6988 (1479). Basarab voevod cel Tânăr, sin Basarab voevod mănăstirii Bolintinii, să nu dea vamă la Brăila și la Drăstor și la
25 Giurgiu și la Sfiștov și la Nicopoe și la Țimbru. S'au scris în București. » (A)

- « 1479 (6988) sept. 12. Hrisov lui Basarab Tânărul voevod, ce-l dă la mănăstirea dela Bolintin, ca să-i fie satele anume Bolintinu și Bucșani și Argeșul și moara la Neajlovul, cu loc de cosit
30 fân și viea la Vihorâți i altă viie ce a cumpărat măriia sa dela Cepal Mustafa și Țigani anume. . . . i proci ». (B)

- Original pierdut. Rezumat în *Cronologia Tabelară*, p. 26—27 (Nr. 36) (A). O scurtă indicație și la Brezoianu, *Vechile Instituții*, p. 239, după care s'a completat data lunii și a zilei. Brezoianu menționează *Condica mănăstirii*
35 *Mihai-Vodă*. Alt rezumat la Arhive Stat, *Mănăstirea Mihai-Vodă*, VIII/70 (B). Cf. I. Ionașcu, în *Revista Istorică Română*, VII, 1937, p. 333.

3. Matei, 27, 25.

136.

Fără loc, 17 Noembrie 1479.

Basarab cel Tânăr întărește mănăstirii Tismana și egumenului Matei trei sălașe de Țigani, Mircea, Necula și Iuba cu fiii lor, dăruți de Stanciul cumnatul domnului și de Anca sora domnului. 5

† Милостіѡм божіѡм Іѡ Младї Басараб коєкода и господинѣ, дакат господство-ми сїе покелѣніе господства-ми скѣтомѣ храмѣ и вѣнтѣли прѣчистїѣ Богородице, монастырѣ вт Тисменѣ и егѣменѣ иеромонахѣ кѣр Мѡѣю и кѣсем еже в Христѣ братїѣ, ѡко да им ест г члѣди Ицигани на име Мирѣѣ съ дѣцѣми си и Никѣла съ дѣцѣми си и Іѡба съ дѣцѣми си, понеже нѣ даде шѣра ми, жѣпан Станчѣла и сестра ми Янка, ѡко да сѣ скѣтомѣ монастырѣ кѣ вчинѣ и кѣ вѣабѣ и кѣ сѣбжеѣ скѣтомѣ монастырѣ и ни вт коєже непотѣкновено по рѣчи господства-ми. 10 15

Пис Ноеврїи зї дѣнь, кѣѣт хѣцпи.

† Іѡ Басараб кѣєкѡда милостіѡм божїѡм господинѣ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab cel Tânăr voevod și domn dă domnia mea această poruncă a domniei mele sfântului hram și locașului prea curatei Născătoare de Dumnezeu, mănăstirii dela Tismana și egumenului, ieromonahului chiar Matei și tuturor fraților întru Hristos, ca să le fie trei sălașe de Țigani anume: Mircea cu copiii săi și Necula cu copiii săi și Iuba cu copiii săi, pentrucă le-a dat cumnatul meu, jupân Stanciul și sora mea Anca, ca să fie sfintei mănăstiri de ocină și de ohabă și pentru slujba sfintei mănăstiri și de nimeni neatinși după spusa domniei mele. 20 25

S'a scris Noembrie 17 zile, anul 6988 (1479).

† Io Basarab cel Tânăr voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, Ist. II/63 (Tismana), cu o traducere românească de Dionisie eclesiarhul. Miletić și Agura, p. 127—128; Ștefulescu, *Tismana*, p. 191—192. 30

11—12. дѣцѣми си | дѣцѣми. (trei ori). Никѣла съ | Никѣла съ съ.

137.

București, 8 Ianuarie 1480.

Basarab cel Tânăr întărește lui Ticuci și fraților săi, Bran Radu și Petru toate moșiile lor de moștenire, de cumpărătură (una cumpărată dela domn) și de zestre, date de domn Dobrei soției lui Ticuci precum și Țigani, arătați anume. Sânt scutiți de toate darile și prestațiile. Prădalica să nu fie.

† Бѣ Христа Бога благокрѣпнаго и благочестивы и Христѡ-
любивы и самодрѣжакны, Іѡ Младѣ Басараба коевода, господинѣ,
10 сынѣ добраго Басараба коевода, милостїѡмъ божїиѡмъ и божїемъ
дарованїемъ, обладаѣиш-ми, господствоѡужїиш-ми къ сѣмъ земли Оуг-
гроклахїнскон, ещѣ же и западиннискымъ страннїмъ, Ямлашюу и Фага-
рашѣ херцегъ, благоупроизволи господство-ми, своимъ благымъ произ-
воленїемъ. чистымъ и свѣтлымъ сръдцемъ господства-ми и дарока
15 господство-ми съи къ сѣмъ чисты и благообразны и прѣпочтанны,
иже надъ къ сѣмъ чисты и дарокъ надостожи сїемъ покѣлїиѡу гос-
подства-ми почтаниомъ болѣишъ господства-ми жупанъ Тикѡчъ
и братїамъ его, Бранъ и Радулъ и Пѣтрѡ, іако да имъ сѣмъ села по
именемъ Банѣа и Цилорть и Половраци и Спинїки и Боудонини и
20 Пѣркыани и Сѣкрѣта и Стрѣмбѣтаци и Кылеци и Бръжци и дѡр
Бѣкканокъ, понеже имъ сѣмъ старе учинѣ. Потомъ пакы да имъ естъ
Могошани и Тоурїца, понеже покѣпише Тикѡчъ и братїамъ ѡтъ Мога
за ѡ флорини, потомъ мени Тикѡчъ съсѣ братїамъ Тѣрїца съсѣ попомъ
Сѣтчелѣ на третїи дѣлѣ ѡтъ Шефїнеци и надъ половиною ѡтъ Карари.
25 Потомъ приде Тодеръ ѡтъ Шефїнеци предъ господствоѡу-ми, тере си
даде каре колико дѣлѣ имѣтъ Тодеръ ѡ Шефїнеци и ѡтъ Балари поло-
вина Тикѡчъ и Бран и Радулъ и Пѣтр. И пакы да имъ сѣмъ Тикѡчъ
съсѣ братїамъ Бьрони, понеже покѣпише ѡтъ Стѣнїѣсѣ и ѡтъ чѣдѣ еи за
ѡ аспри. И пакы да имъ сѣмъ Тикѡчъ съсѣ братїамъ Чептѣриле, дѣлѣ
30 Кожокѡвъ и Гїлеци ски съсѣ Цигани, ере се дїже Тикѡчъ съсѣ братїа
си, тере кѣпише ѡтъ господства-ми за пѣ флорини, и Бръци дѣлѣ
Манчюлокъ и Блѣци и Тѣрчинїеци ѡтъ Ябланица, понеже даде господ-
ство-ми Тикѡчъ и Добрен прїкиѣ. И пакъ приде Микѡлъ предъ господ-

ч

17. Тикѡчъ | тикѡ ras și scris deasupra de altă mână: Якрам. 22. Тикѡчъ |
sters și adaus Якрам. 23. флорини | флор. 27. Тикѡчъ sters și adaus Якрамъ.
31. тере.... флорини adaus maginal, флорини | флор.

стко-ми, тере си даде свои дела ѿ Блъскнеци Тикѣчъ със бра-
 тиами. Ёще да имъ сътъ Тикучу и братиамъ его и пол ѿ Етркл-
 бѣтацъ, дела Бисен, и пол ѿ Гънеци и пол Диноу, понеже приде
 Биса и сынове же предъ господство-ми, та си дадоше свое учине
 Тикѣчъ и братиамъ его. И пакы да имъ естъ Кыцеци, понеже приде
 Дан и Ёпрѣ предъ господство-ми, та си дадоше свое учинѣ нимъ.
 И да имъ сътъ пол ѿ Мъиладъ, понеже покупише ѿ сынове Етоке
 за ф аспри. и на имъ Цыгани: Никѣла със сынови си, Ё[прѣ?] със
 сынови си, Драгомир със сынови си, Костѣ със сынови си, Радѣла съ
 сынови си, анъ със сынови си. Цила със сынови си, Нѣгѣла съ
 сынови си, Баалъ със сынови си, Данчула със сынови си, Татѣла съ
 сынови си, със сынови си, Босанъ със сынови си, Ыр[ѣла] съ
 сынови си, Никѣла със сынови си, Ёпрѣ със сынови си, Татѣла съ
 сынови си, тей си Цыгани [имъ сътъ] стари Цыгани.

Того радѣ [дадохъ и] господство-ми да имъ сътъ къ учинѣ и
 къ ѡхъбѣ Тикѣчъ и Бранъ и Радѣла и [Шѣтр]. Того радѣ дадохъ
 господство-ми къ учинѣ и къ ѡхъбѣ и ѿ никтоже непотѣкно-
 кено, тѣмъ, и сыноу имъ, кнѣзю имъ и прѣкнѣзю имъ. Ыще се
 прилучитъ съмрътъ бѣди кому ѿ нихъ, прѣданикъ къ нимъ да нѣстъ,
 а нѣ да естъ ѡстапишикъ къ кѣмъ.

Почекши ѿ ѡкнего кама, ѿ скиннего кама, ѿ пчеларства,
 ѿ кжеларства, ѿ кинаричъ, ѿ динжа, ѿ глобы и ѿ посады,
 ѿ дрѣва, ѿ сенокосна, ѿ покова, ѿ подкова и късѣхъ служебъ
 и дажебъ кельки и мали, елика се находитъ къ самодръжкаю
 земли и ѡбласть господства-ми и да нѣ не сметъ бантовати ни
 сѣдецъ, ни глобникъ, ни бирѣе, ни никто ѿ боларъ или ѿ работ-
 ныкъ господства-ми, понеже келько зло и зръкѣ ѿ господства-ми
 иматъ патити.

Заканнѣе поставѣтъ господство-ми, по съмрътѣ господства-
 ми, кого изберетъ Господъ Богъ быти господинъ Клансконъ земли,
 или ѿ сръдечнаго плода господства-ми или ѿ сръдникъ господ-
 ства-ми, или, по грѣсѣхъ нашихъ, ѿ иноплеменикъ, да аще почететъ
 и понокитъ и съхранитъ и зръкѣнитъ снелѣ поклоеню господства-ми,
 того Господъ Богъ да почететъ и похранитъ и оукръкѣнитъ къ господ-
 ствѣ его, аще ли посрамитъ и поперетъ и расипетъ, того Господъ Богъ
 да убьетъ зде тѣлоу, а къ бѣдѣцихъ кѣмъ дѣла его и да иматъ

2. и пол de două ori. 8. аспри | а^с 9. със сынови си | сынови.
 35. расипет | расипет:

счастію съ Іода и с Яриюм и съ инѣми рекшими на Господа Бога и спаса нашего Ісуса Христа, крѣзькѣ его на них и на чидѣх их, иже ест и будетъ къ вѣкы. Амин.

- Скѣдѣтели: жѣпан Драгомир Манек, жѣпан Нѣгоє Борчек, жѣпан
 5 Нѣгъ бикше дкорник, жѣпан Бладѣль великы дкорник, жѣпан Стан-
 чюл логофѣт, Казан кестигар, Радѣль нехарник, Петрѣ столник,
 Станко комис, Пардос ключар, Стан мали дкорник, Станчюл пос-
 телиник и азъ Михиѣ еже исписахъ къ настоли ноки град Бѣкѣ-
 реши, Генарѣа и дѣнь, клѣтъ хѣци.
- 10 † Іw Басараб Младѣ кѣкѣда, милостѣа божѣе господинѣ.

- † Întru Hristos Dumnezeu bine credincios și bine cinstitor și
 de Hristos iubitor și autocrat, Io Basarab cel Tânăr voevod,
 domn, fiul bunului Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu și
 cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara
 15 Ungrovlahiei, încă și peste părțile de peste munți, herțeg al Am-
 lașului și Făgărașului, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință,
 cu inimă curată și luminată a domniei mele și am dăruit domnia
 mea această a tot cinstită și cu frumoasă față și prea cinstită,
 care este de-asupra tuturor cinstelor și darurilor, această prezentă
 20 poruncă a domniei mele cinstitului boier al domniei mele, jupă-
 nului Ticuci și fraților lui, Bran și Radul și Pătru, ca să le fie
 satele anume, Baia și Gilort și Polovragi și Spineni și Budoni și
 Pârâieni și Scurta și Strâmbătași și Călești și Brăești și curtea
 lui Vâlcan, pentru că le sânt vechi moșii. După aceia iarăși să le
 25 fie Mogoșani și Turița, pentru că au cumpărat Ticuci și frații lui
 dela Moga pe 70 de florini, după aceia a schimbat Ticuci cu frații
 Turița cu popa Sătcelu, pentru a treia parte din Ștefănești și
 pentru jumătate din Vălari. După aceia a venit Toader din Ște-
 fănești în fața domniei mele, de a dat Toader oricâte părți are
 30 la Ștefănești și din Vălari jumătate, lui Ticuci și lui Bran și lui
 Radul și lui Pătru.

- Și iarăși să le fie lui Ticuci cu frații săi Băronii, pentru că
 au cumpărat dela Stăneasa și dela copiii ei pe 400 de aspri. Și
 iarăși să le fie lui Ticuci cu frații săi Cepturile, partea lui Cojoc
 35 și Goleștii toți cu Țigani, căci s'a ridicat Ticuci cu frații săi de

au cumpărat dela domnia mea cu 80 de florini, și Brăști, partea lui Manciu și Băești și Turcinești dela Ablanița, pentru că le-am dat domnia mea lui Ticuci și Dobrei de zestre. Și iarăși a venit Micul în fața domniei mele de a dat partea sa din Vâlcsănești lui Ticuci și fraților lui. Încă să le fie lui Ticuci și fraților lui și jumătate din Strâmbătați, partea Bisei, și jumătate din Gănești și jumătate din Dinu, pentru că au venit în fața domniei mele Bisa și fiii ei de au dat moșiile lor lui Ticuci și fraților lui. Și iarăși să le fie Cățeții, pentru că au venit în fața domniei mele Dan și Oprea de le-au dat moșia lor. Și să le fie jumătate din Măilați, pentru că au cumpărat dela fiii lui Stoe pe 500 de aspri și Țigani anume: Nicula cu fiii săi, Oprea cu fiii săi, Dragomir cu fiii săi, Costea cu fiii săi, Radul cu fiii săi, an cu fiii săi, Țima cu fiii săi, Neagul cu fiii săi, Balea cu fiii săi, Tatul cu fiii săi, cu fiii săi, Boian cu fiii săi, Ursul cu fiii săi, Nicula cu fiii săi, Oprea cu fiii săi, Tatul cu fiii săi; aceștia toți Țigani sânt vechii lor Țigani.

De aceia am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă, lui Ticuci și lui Bran și lui Radul și lui Pătru. De aceia am dat domnia mea de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse, lor și fiilor lor, nepoților lor și strănepoților lor. Dacă se întâmplă moarte vre unuia dintr'înșii, prădalnica să nu fie la ei, ci să fie celor rămași, în veci.

Să fie scutiți, începând de vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de dijmă, de gloabe și de posadă, de copaci, de cositul fânului, de transport, de călăuză și de toate prestațiile și dăjdiile mari și mici, câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici globnic, nici bircei, nici unul dintre boierii sau dregătorii domniei mele, pentru că va păți mare rău și urgie dela domnia mea.

Blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoiește și păzește și întărește această poruncă a domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească și să-l întărească în domnia lui, dacă violează și calcă și risipește, pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacurile viitoare sufletul lui și să aibă parte

cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți cari au strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și a copiilor lor, ceiace este și va fi în veci. Amin.

Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui
5 Borcea, jupân Neagu fost dvornic, jupân Vladul mare dvornic, jupân Stanciul logofăt, Cazan vistier, Radul paharnic, Petru stolnic, Staico comis, Pardos clucer, Stan dvornic mic, Stanciul postelnic și eu Mihnea care am scris în Cetatea Noua de scaun București, Ianuarie 8 zile, anul 6988 (1480).

10 † Io Basarab cel Tânăr voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, sect. ist. II/64 mănăstirea Polovraci, VII), cu o traducere românească de St. Nicolaescu.

138.

București, 3 Aprilie 1480.

15 *Basarab cel Tânăr întărește mănăstirii Tismana și egumenului Matei vama și târgul dela Calafat, bălțile Bistrețu, Balta-Albă, Jiețul, Platăți, Collov și Caliștea dăruite de domnii cei vechi și de bunicul său Dan. Călugării vor avea voie să ia vamă pentru transportul și vânzarea sării, a oilor și a vitelor și să scrie în catastif pe*
20 *cei ce nu vor plăti, trimițându-i la domn. Boierii domnești trimiși să ia vama, nu vor putea lua decât la Jiu și nu se vor amesteca la Calafat.*

† Многостію божією Ію Басараб Младді коекода и господинь
късен земли Згироклахинскон, сынъ доброго Басарабе коекоде, дакат
25 господство-ми сїе покелѣніе господства-ми егѣменѣ и наставникѣ
ѡт монастыр Тисменскн, еже ест шенитеаїе храм прѣчистїе владн-
чице нашии Богородице и приснодѣккне Марїе, кир попѣ Маѡю и
късѣк еже ѡ Христѣ братїе еже шеретаецим се къ скѣти монастыр,
іако да им ест вама ѡт Калафат със трѣгѣ и блати Бистрицѣ със
30 камѣ и Бело Блатѣа и Жиецѣа и Платѣи и Котлок и Калице, по-
неже им сѣт биан дадени ѡт стари господари и ѡт дѣд господ-
ства-ми, ѡт Дана коекода. Тако и господство-ми им дадох да
ест скѣтомѣ монастырѣ, іакоже им ест биан и прѣжде и да ест
пице иноком и къ кѣчное къспоминаніе родїтелїе господства-ми
35 и господство-ми.

2—3. *Matei, 27, 25.*

Бого радї да сѣт колни калѣгери ѡт Тисменѣ да си ѣзмет
достоинїе ѡт тѣх каме и ѡт тѣх блате и каре кон болѣрин цет
дигнѣт каркан, а ѡн да ест колн да си ѣзмет камѣ на Жил, гдѣ
ест вил и прѣжде, а на Калафат да немаѣ работѣ, а нѣ да имат
токмо калѣгери ѡт Тисменѣ. И каре кон болѣрин или дворник или 6
лико кто цет бити, та че ѡднести сол или ѡвце или лико ѡт кон
добитка, та цет продати, а калѣгери да сѣт колни да си ѣзмет
камѣ и никто да им не смѣет задрѣжати, ере велико зло и ѡргїе
ѡт господство-ми цет кѣспрїети такокаго члоуѣка, нѣст инако.

И да сѣт колни, камешни калѣгером да испишет ѣ катастихъ, 10
кто не ке платит, те да донесет кѣ господство-ми.

И каре кто цет разорит, сїе повелѣнїе господства-ми и не ке
стврѣдит, а ѡно да мѣ ест съпостатница прѣчиста Богоматере
на страшнѣм и неѣмитном сѣдїице и да имат клетка тїї бого-
носних ѡтцѣ иже кѣ Никен и да имат счестїе сѣ Нюдое и трѣк- 15
летом Ярїе и сѣ нїѣми Юдїе иже кѣзѣпише на Господа Бога и
спаса нашего, Исуса Христа, крѣк его на них и на чедоу их, еже
ест и бѣдет кѣ вѣцѣ. Ямїнѣ. И да имат клетка свѣтомѣ Никко-
димѣ, а ино да нест.

Писах Яприаин г, кѣ град Бѣкѣрци, клѣт хѣци. 20

† Io Basarab Mladı, kvekwda, mllostıľ boжіľ gospodiny.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab cel Tânăr voevod și
domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bunului Basarab voevod,
dă domnia mea această poruncă a domniei mele egumenului
și cârmuitorului dela mănăstirea Tismana, care este locașul hra- 25
mului prea curatei noastre stăpâne Născătoare de Dumnezeu
și pururea fecioară Maria, chir popa Matei și tuturor fraților
întru Hristos care se află în sfântă mănăstire, ca să le fie vama
dela Calafat cu târgul și balta Bistrețu cu vama și Balta-Albă
și Jiețul și Platăți și Cotlov și Calistea, pentru că le-au fost date 30
de bătrânii domni și de bunicul domniei mele, de Dan voevod.
Astfel și domnia mea am dat ca să fie sfintei mănăstiri, precum
le-a fost și mai înainte și să fie de hrană călugărilor și spre veșnică
pomenire a părinților domniei mele și domniei mele.

De aceea să aibă voe călugării dela Tismana să ia cele ce li se 35
cuvин dela aceste vămi și dela aceste bălți și orice boier va ridica

14. имат de două ori. 17. Исуса Христа | и҃у х҃а. 20. Яприаин | а.

vama (carvanul), el să aibă voe să ia vama la Jiu, unde a fost și mai înainte, iar la Calafat să nu aibă treabă, ci să aibă numai călugării dela Tismana. Și orice boier sau curtean sau oricine va fi, dacă va transporta sare sau oi sau oricare marfă și le va vinde, iar călugării să aibă voie să-și ia vama și nimeni să nu cuteze să-i oprească, căci un asemenea om va primi mare rău și urgie dela domnia mea. Altfel nu este.

Și să aibă voie vameșii călugărilor să scrie în catastif pe cine nu va plăti și să-l aducă la domnia mea.

Și oricine va strica această poruncă a domniei mele și nu va întări, aceluia să-i fie potrivnică prea curata Maica Domnului la judecata cea cumplită și fără îndurare și să aibă blestemul celor 318 părinți purtători de Dumnezeu dela Nicheia și să aibă parte cu Iuda și cu cel de trei ori blestemat Arie și cu ceilalți Iudei cari au strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin. Și să aibă blestemul sfântului Nicodim și altfel să nu fie.

S'a scris la 3 Aprilie, în cetatea București, anul 6988 (1480).

† Io Basarab cel Tânăr voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată. Arhive Stat, secț. ist., II/66 (Tismana), cu două traduceri vechi, una de Dionisie eclesiarhul, cealaltă din 1839. Venelin, p. 121—123; Miletić și Agura, p. 126—127; Ștefulescu, *Tismana*, p. 192—194.

25

139.

București, 3 Aprilie 1480.

Basarab cel Tânăr întărește mănăstirii Tismana și egumenului Matei dreptul de pescuit în râul Tismenei și de a paște vitele în hotarul Tismenei dela Stâlpul Scurtului, până la munte. Călugării au dreptul exclusiv de a ara și de a cosi fânul în hotarul mănăstiresc. Oricine dintre streini va ara pământul mănăstirii va plăti dijmă. De asemenea călugării au singuri dreptul să se folosească de fructele livezilor mănăstirești.

† Многостѣю божію, Іоу Басараб Младї воєвода и господинъ кѣсен земли Жгровахѣнскон, синъ Доброго Басарабе коєкоде, дават

господство-ми сѣ повеѣнїе господства-ми наставникъ Христака
стада, штиѣ егѣменъ и молебникъ господства-ми, кир пошъ Маѣю
и кѣсѣ еже ѡ Христѣ братїе еже шбрѣтаѣцимъ се къ свѣтнн мо-
настир ѡт Тисменѹ, еже ест шентелѣе, храмъ прѣчистїе кладѣчице
нашен Богородице и присно дѣкне Марїе, іако никто да се не смѣетъ 5
похѣсити да локитъ рнѣш по рѣцѣ Тисменскои или да си пасетъ
бѹди конъ либо добитка, почекше ѡт селата Тисмене, ѡт Стѣпа
Гкѣртѣлока, ѡ шѣе стране, горе до планина, до гдѣ ест хотар мона-
стирѣ, нѣ токмо да сѣжъ колни калѣгери локити, либо добитѣкъ мо-
настирски да се пасетъ. Я и нн ничїи добитѣкъ да се пасетъ по хотарѣ 10
монастирѣ безъ волѣ монастирска. И каре конъ сѣжъ земаѣ монастир-
ска, никто да не смѣетъ врати или косити сѣно безъ волѣ монастир-
ска. Я каре кто цѣтъ врати, а ѡнъ да си платѣтъ джмѹ и каре
по кѣде сѣжъ шкоцїе монастирска ѡт хотара, никто да не смѣетъ
копати или сѣшити, ере каре кто цѣтъ похѣсити копати или сѣшити, 15
зло цѣтъ патити.

Сего радї да нестъ колни ни болѣри, ни практиелѣе господства-
ми или либо конъ ѡт салѣ господства-ми, та цѣтъ прѣстѣжити сїи
повеѣнїе господства-ми, то такои чловеѣкъ да естъ проклетъ ѡт
прѣчистѣжъ Богородице и ѡтъ кѣсѣхъ свѣтнхъ и богоноснхъ штиѣ и 20
Никодилово клетѣжъ да иматъ, к томѣ и ѡтъ господство-ми велико
зло ї шрѣе цѣтъ кѣспрїети. Нѣжъ кѣсѣки да се карѣтъ по повеѣнїе
господства-ми, ере цѣтъ зло патитъ, нѣетъ инако.

[Пис] Яприлїи г, къ свѣтнн Понеделникъ. къ градъ Бѣкѣрецинъ,
кѣтъ хѣцин. 25

† Іѡ Басарабъ Младїи кѣкѣвѣда, милостїа божїеа господинѣ.

† Din mila lui Dúmnezeu, Io Basarab cel Tânăr voevod și
domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bunului Basarab voevod,
dă domnia mea această poruncă a domniei mele cărmuitorului
turmei lui Hristos, părintelui egumen și rugătorului domniei 30
mele, chir popa Matei și tuturor fraților întru Hristos care se
află în sfânta mănăstire dela Tismana, care este lăcașul hramului
prea curatei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și pururea
fecioară Maria, ca nimeni să nu cuteze să se încumete să vâneze
pește în râul Tismenei sau să-și pască vre-o vită, începând dela 35
satul Tismana, dela Stâlpul Scurtului, pe amândoiuă părțile,

1. христака | ^с хѣва. 12. врати | вратни. 24. Яприлїи | ^п а.

în sus către munte, până unde este hotarul mănăstirii, ci numai
călugării să aibă voie să vâneze sau să pască vitele mănăstirești.
Și altă vită a nimănui să nu pască în hotarul mănăstirii fără voia
mănăstirii. Și oricâte sânt pământurile mănăstirești, nimeni să
5 nu cuteze să are sau să cosească fânul fără voia mănăstirii. Și
oricine va ara, el să-și plătească dijmă. Și ori pe unde sânt livezile
mănăstirii dela hotar, nimeni să nu cuteze să sape sau să usuce
fructele, că oricine se va încumeta să sape sau să usuce fruc-
tele va păți rău.

10 De aceea să nu aibă voie nici boieri, nici dregători ai domniei
mele sau oricare dintre slugile domniei mele, căci de va călca această
poruncă a domniei mele, un astfel de om să fie blestemat de prea
curata născătoare de Dumnezeu și de toți sfinții și părinții pur-
tători de Dumnezeu și să aibă și blestemul lui Nicodim, pe lângă
15 acesta va primi și dela domnia mea mare rău și urgie. Deci fiecare
să se ferească după porunca domniei mele, căci va păți rău, nu
este altfel.

S'a scris la 3 Aprilie, în Lunea Luminată, în cetatea București,
anul 6988 (1480).

20 † Io Basarab cel Tânăr voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie, pecete aplicată. Pe verso, contemporan: За рекъ Тисменѣ
и за хотар (pentru râul Tismenei și pentru hotar), Arhive Stat, secț. ist.,
II/65, cu o traducere veche de Dionisie eclesiarhul. Lunea Luminată, adică
a doua zi a Paștilor, corespunde în adevăr, pentru anul 1480, cu data de
25 3 Aprilie. Miletic și Agura, p. 126.

140.

Târgoviște, Iunie 1481.

*Basarab cel Tânăr confirmă lui Bratul cu fiii lui și lui Pătru
cu fiii lui părțile lor din Mănicești, cumpărate dela Hânsea pe doi
30 boi și 70 de aspri. Domnului i se dă un cal.*

† Многостѣмъ божѣмъ, Іоу Младѣ Басараба конкода и господинѣ
късен земян Оутгровлахѣнскон и снн добраго Басарабе конкодѣ,
дават господство-мн сѣе пожелѣнїе господства-мн Братѣсѣ съ синови
сн и Петрѣ съ синови сн, ꙗко да им ест ѹ Мѣничеши положина,

33. Братѣсѣ съ синови сн. șters ulterior. 34. половина, șters ulterior.

понеже покѣпише ѡт Хънсѣ за два колови и аспри ѿ. Или Братѣа съ синоки си да ест над два дела, а Пѣтрѣ съ синоки си да ест на третѣи дел, и господстве-ми дадоше кон.

Бого ради им дадох и господство-ми да ест къ ѡчинѣ и къ ѡхабѣ, ни ѡт когоже непотѣжковено по рѣчи господства-ми.

Си свидѣтели: жѣпан Стѣнѣа еже бывши дѡрник, жѣпан Бонко Татѣлов, жѣпан Казан велики дѡрник, жѣпан Бѣнтѣа логоѡет, Бѣц-кат пѣхарник, Станко комис, Пипер столник, Радѣл кѣстѣар, Долофан спатар, Бѣлѣдислав страторник и азъ Кодрѣ граматик, еже исписахъ къ Трѣгокици, месѣца Юнѣ . . . кѣтъ ѡцѣно, исправник,

† Io Basarab cвекѡда милостѣмъ божѣмъ господинѣ.

† Din mila lui Dumnezeu Io Basarab cel Tânăr voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei și fiul bunului Basarab voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele lui Bratul cu fii lui și lui Pătru cu fiii lui ca să le fie la Mănăcești jumătate, pentrucă au cumpărat-o dela Hânsea pe doi boi și 70 de aspri, dar Bratul cu fii lui să fie stăpân pe două părți, iar Pătru cu fiii lui să fie pe a treia parte și domniei mele i-au dat un cal.

Deci le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă de nimeni neatinse, după zisa domniei mele.

Aceștia sânt martorii: jupân Stănilă, care a fost vornic, jupân Voico al lui Tatul, jupân Cazan mare vornic, jupân Vintilă logofăt, Buțcat paharnic, Staico comis, Piper stolnic, Radul vistiari, Dolofan spătar, Vladislav stratornic și eu Codrea gramatic, care am scris în Târgoviște, luna Iunie, . . . anul 6989 (1481). Ispravnic Ratea, părcălab al Poenarilor.

† Io Basarab voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie, pecetie aplicată, căzută. *Muzeul Municipal* din București.

1. два колови șters ulterior. 1—2. или Братѣа съ синови си да ест над два дел, șters ulterior. 3. третѣи, șters și scris deasupra: шестѣи. 10. după Юнѣ loc alb. исправник | не. 15. Bratul cu fiii lui, șters ulterior. 16. jumătate, șters ulterior. 17. doi boi, șters ulterior. 17—18. dar Bratul cu fiii lui să fie stăpân pe două părți, șters ulterior. 19. a treia, șters ulterior și adaus deasupra: șase.

141.

Pitești, 16 August 1481.

Basarab cel Tânăr confirmă fraților Roman, Dan, Radul, Micul și Mușat moșia dela Litești cumpărată dela Zamona și partea lui Ganea cumpărată dela fiul acestuia, la Micești. Se dă domnului un cal. Prădalica să nu fie.

† Милостиѡм божіѡм, Іѡ Младї Басараб коекода и господинѡ
кѡсен земан Ъгроклахїнскон, сынѡ добраго Басараба коекода, дакат
господство-ми сїе покелѣнїе господства-ми савсем господства-ми,
10 Романѡ и сѡ синкоем си и сѡ братїам его, Дан и Радул и Микѡ
и Мшат и сѡ сыноке им, іако да им ест ѡ Лїтеци дел Замоне,
каре колико ест дрѣжал Замона, понеже кѡпише ѡт Замона за ѡ
аспрїе и кон а и два кола. И пакн да им ест ѡ Лїтеци дел Ганек,
понеже кѡпише ѡт сына Ганека, ѡт Бѣнїе, за р аспрїе и два конѣ
15 и една крак и господство-ми дадоше єдин кон.

Єго радї им дадох и господство-ми и децам нѡ, кнѡчетом,
прекнѡчетом нѡ, кѡ ннѡ прѣдалика да нѣст, а нѡ да ест [встав-
шї]им кѡ учинѡ и кѡ ѡхабѡ и ни ѡт когоже непотѣкнокено по
реч господства-ми.

20 Єкѣдѣтеїе: жѡпан Нѣг внѣ дкорник, жѡпан Єтанило Басїек,
жѡпан Кладул дкорник велики, Євкала вистїар, Бинтиа логофет,
Пардослѡ спатар, пѣхарник Мирча Бѡцїат, Пѣтрѡ столник, Єтанко
комис. Драгон писа ѡ Питеци, месѣца Іѡг҃уст сї днѡ, клѣт ѡсїпѡ.

† Іѡ Басараба Младї кѡекода, милостїѡ божїѡ господинѡ.

25 † Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab cel Tânăr voevod și
domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bunului Basarab voevod,
dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei
mele, lui Roman și cu fiii lui și cu frații lui, Dan și Radul și Micul
și Mușat și cu fiii lor, ca să le fie la Litești partea lui Zamona,
30 oricâtă a ținut Zamona, pentrucă au cumpărat-o dela Zamona
pe 400 de aspri și un cal și doi boi. Și iarăși să le fie la Micești,
partea lui Ganea, pentrucă au cumpărat-o dela fiul lui Ganea,
dela Bănia, pe 100 de aspri și doi cai și o vacă și domniei mele
i-au dat un cal.

11. ѡ | ѡс.

20. Нѣг внѣ | ... внѣ(шн) вел(нн). Miletić.

23. Іѡг҃уст | ју.

De aceea le-am dat și domnia mea și copiilor lor, nepoților și strănepoților lor, la ei prădalica să nu fie, ci să fie celor rămași, de ocină și de ohabă și de nimeni neatins, după spusa domniei mele.

Martori: jupân Neagoe fost dvornic, jupân Stanilă al lui Vasie, jupân Vladul mare dvornic, Sucal vistiari, Vintilă logofăt, Pardoslu spătar, paharnic Mircea Buțcat, Pătru stolnic, Staico comis. Drăgoi a scris la Pitești, luna August, 16 zile, anul 6989 (1481).

† Io Basarab cel Tânăr voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie, Acad. Rom. XL/6. Pecetie aplicată, reprezentând două figuri și un copac între ele, inscripția nelizibilă.

Publicat de Miletic, p. 130 cu greșeli de transcriere, Regest. Florescu, *Divane*, p. 52.

142.

Gherghița, 23 Martie 1482.

Basarab cel Tânăr întărește mănăstirii Snagov și starețului Eftimie: Velea jumătate cu moara pe Neajlov și vama Prahovei, dăruite de domn pentru acoperirea mănăstirii, birul vecinilor mănăstirii din județul Ilfov, pentru lucrarea viilor mănăstirii, a treia parte din vămășia Ilfovului, pentru luminarea bisericii, 8 găleți de grâu și 8 de orz din 8 sate supuse mănăstirii în județul Prahova, 4 mori dela Didrih cu obligația satelor învecinate să le păzească și să le repare ca în zilele lui Vlad Țepeș, un sfert și o optime din vama Doamnei și vama Lopatna, apoi satele Fringhișești. Izvorenii, Tâncăbești (jumătate), Ghermănești, Popeți, Dobroșești, Turbați, Șoldești (jumătate), Sărăcinești (jumătate), Nimirești, Spanțov (jumătate), Bârsești, Străoști (jumătate), Crăcimari (jumătate), Grădiștea, Velea (jumătate), munții Gârbova, Floreiul, muntele lui Manea. Amenzile și alte venituri din acele sate sânt ale mănăstirii, dar vor fi ridicate de o slugă a marelui vornic și una domnească, iar egumenul le va plăti partea lor, după ce vor duce venitul la mănăstire.

† Иже елици дѣхѡмъ Божіемъ ко[детъ сѧ, сын] сѧтъ сыноу Божіи, такоже рече божественн апостоу, иже правдылюбствѣ емѧ же въ

- слѣд тежѣи подкигѣм добрим подкисаѣицим сѣ, желаемъ к'ъс-
пріеишъ ж[изнь]. а земляни земли встаканине и на небеси прилѣпише
сѣ, блаженъ ѡнъ иже гласъ радоканіа слышаше, егоже присно и
слышашъ; „Прїидѣте благословени отца моего и наследствоуйте сѣ
5 іако оуготоваино ест царствїа въ сложенїа мѣра“. Иже и азъ бла-
гочѣиши и благочѣстники и Христолюбиви и самодръжачи, Іовъ
Басараба кивекѣда и господишь, сынь Басараба двѣраго кивекѣде,
многостїа божїемъ и божїемъ дарованїемъ владѣиш-ми и господ-
ствоуиш-ми к'ъсен земли Ѣгиптѣлахїискон, еиже и западнинскимъ
10 странами, Иллану и Фагараишъ херцегъ, иже к'ъ силѣ благопронзколи
господство-мї, сконмъ благымъ произволенїемъ, чистымъ и скѣтлымъ
срѣдцемъ и іако прославити прославлѣшаго мѣ Бога и на прѣстола
скѣтопочнишихъ рудїтеаіе господства-мї и съ славою к'ъзнесе-
шаго мѣ.
- 15 Еже к'ъспомѣишъ господство-ми, іако мнѣи царїе к'ъ царствїа
си к'ъселашъ сѣ нѣ малы небесагѣ царствїа наследоваишъ, тѣишъ
во сѣ и азъ не тѣишъ сїе царство исправити, нѣ присно и въ дѣишъ
скожъ съматрѣти, тѣмъ радї дарѣмъ господство-ми съи к'ъсечастїи
и благообразни и прѣпочтании, иже надъ к'ъсеми чѣсти и дарѣмъ,
20 надстожи хрисокоуль господства-ми, храми и шѣиѣли скѣтомѣ
мѣнастирю въ Гнѣгѣ, еже ест Бѣкеденїе прѣскѣтѣи кладичици
наши Богородици и чѣсѣиномѣ иже к'ъ скѣиенноинокухъ, настав-
никѣ и оучителю словеснаго стада Христова, старцѣ иеромонахѣ кѣр
Бѣишїю и к'ъсѣмъ братїамъ въ Христѣ, елико се шѣрѣтажъ к'ъ скѣти
25 мѣнастирь, іако приложи сѣ господство-ми ѣ скѣти мѣнастирь полъ
въ Бѣе и съ коденциѣ въ Нѣжлокъ и калѣ Прахокоу ска, да естъ за
покрокъ скѣтомѣ мѣнастирь и кѣишъ цю сѣ ѣ скѣти мѣнастирь. И
паки карѣ колико села имѣтъ скѣти мѣнастирь оу сѣдѣтѣ Бѣхокѣ, а
ѡно да се к'ъзметъ биръ въ бирарѣхъ коѣхъ хѣтетъ бити въ кѣиннѣхъ мѣ-
30 настирь, та да се приносѣтъ ѣ скѣти мѣнастирь, дондѣ стоитъ скѣти
мѣнастирь, да бѣдетъ за работанїю киноградѣмъ мѣнастирь. И паки
да естъ скѣтомѣ мѣнастироу третїи дѣлъ въ калѣишѣтѣ Бѣхокѣ ката
годиноу, дондѣже стоитъ скѣто мѣсто, да естъ за коѣкѣ на просѣ-
ценїе скѣтенъ цѣркки. И паки приложи господство-ми скѣтомѣ
35 мѣнастирь іако ката годишъ да се приносѣтъ ѣ скѣти мѣнастирь въ
сѣдѣтѣ Прахоке, въ нѣ села и кѣбѣ житѣ и нѣ чѣменъ въ села цю
бѣдетъ прилежѣ мѣнастирь. И паки да естъ скѣтомѣ мѣнастирь дѣ

воденице ѿт Андрих, како сѣ биле и при дни Бладѣ коекоде и варє
коа села сѣ пазнан тѣда на тїези кѡденице, тїж да нх пазнт и
напракт и сѣда, егда сѣ разкалѣт. И пакн да ест скѣтомѣ мо-
настироу оу кама госпождини чѣткрѣти дел и ѿт дрѣгн четкрѣти
дел полокина и кама Лопатне. И пакн варє колико села сѣ скѣтомѣ
монастирѣ, Фрингишеци и Изворани и пол ѿт Тѣнкѣбечи и Гер-
лукнеци и Понеци и Дѡкрошеци и Тѣреаци и пол ѿт Шолдеци
и пол ѿт Гѣркѣчинеци и Нилиреци и пол ѿт Гпанцов и Брѣ-
сеци и пол ѿт Стрѣшци и пол ѿт Крѣчмари и Грѣдица ска и
пол ѿт Келе и планина Грѣбока и Флорѣя и планина Манека. 5 10

И ѡно варє цю се цет ѣчинит над тїези села и планине, бѣди
глобе или дѣшегѣине или бѣди цю, а ѡно да не метѣхат никто
п[ле]ннѣти, ни дворник велики, ни мали, ни сѣдеи, ни ни никто
ѿт практиел или ѿт слѣг господства-ми, а нѣ варє цю се ке ѣчиннѣти,
глобе или дѣшегѣине, да се донесет ѣ монастыр. Та егда се ѣчинит
глобе над тїези села, а ѡни да не нѣдѣт калѣгери сами да пленѣют,
а нѣ да послет егѡумен єдин ѿт братїах до великога дворника, и
та да послет дворник єдна слѣга господска и дрѣга дворникока, та
да пленит ѡни и да ѡтнесѣт на монастыр, а егѣмен да даст дво-
раном цю им ест правда и к[акон] бнѣти глоба. Гєго радї ни єдин
практиел господарскы да не метѣхат с тѣлизн села, ни кѣларѣ,
ни пчеларе, ни днжмаре, ни ницѣто что вѣзети ѿт елика ест [мона-
стирск]а достѡнїа. Тїж кѣсѣ да ест скѣтомѣ монастырѣ кѣ кѣки,
кѣ ѡчинж и кѣ ѡхабж и божесткеним инокомъ кѣ ницѣж и кѣ
вѣчноє кѣспоминанїе скѣто-по[чикшихъ] родит[ел]їе господства-ми,
потом и господствоу-ми. 15 20 25

Гєго радї никто да не слѣкет бантовати тѣх села или елико
кише пишет, понеже варє кто се би покѣсил забакити или тег[анти
аце] и ѡ клас єдин, а тѣ такокы члѡкѣкы имат вѣспрети велико
зло и ѡргїе ѿт господство-ми како некѣрник и прѣстѣпник и посра-
мител сїемоу поклѣнїю господства-мї. 30

Заклинанїе поставлѣет господство-ми, по сѣмрѣти господства-мї,
кого изверет Господѣ Богѣ бнѣти господишъ Блѡшкон земан, или
ѿт срдѣчнаго плода прѣвѣзлюбленихъ сыновъ господства-ми, или
ѿт сѣродник господств[а-ми и]ли, по грѣшихъ нашихъ, ѿт иноплѣ-
меник, да аце почѣтет и попокит и стѣрѣдит и ѣкрѣпит сїе поклѣ-
нїе господства-ми, а того Господѣ Богѣ да стѣрѣдит и да 35

34. прѣвѣзлюбленихъ | прѣвѣзлюбныхъ.

De aceea a dăruit domnia mea acest a tot cinstit și cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, hramului și locașului sfintei mănăstiri dela Snagov, care este Vovidenia prea sfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și cinstului între ieromonahi, cârmuitorului și învățătorului turmei cuvântătoare a lui Hristos, stareșului ieromonah, chir Eftimie și tuturor fraților întru Hristos câți se află în sfânta mănăstire, că a adaos domnia mea la sfânta mănăstire jumătate din Velea și cu moara dela Neajlov și vama Prahovei toată, să fie pentru acoperirea sfintei mănăstiri și a chiliilor care sânt la sfânta mănăstire. Și iarăși oricâte sate are sfânta mănăstire în județul Ilfov, iar la ele să se ia birul de către birarii cari vor fi, dela vecinii mănăstirii, să-l aducă la sfânta mănăstire, cât va sta sfânta mănăstire, să fie pentru lucrarea viilor mănăstirii. Și iarăși să fie sfintei mănăstiri a treia parte din vămășia Ilfovului pe fiecare an, până când va sta sfântul loc, să fie pentru ceara pentru luminarea sfintei biserici. Și iarăși a adăugat domnia mea sfintei mănăstiri, ca pe fiecare an să se aducă la sfânta mănăstire din județul Prahova, dela 8 sate, 8 găleți de grâu și 8 de orz, din satele cari vor fi supuse mănăstirii. Și iarăși să fie sfintei mănăstiri patru mori dela Didrih, așa cum au fost și în zilele lui Vlad voevod și oricâte sate au păzit atunci acele mori, acelea să le păzească și să le repare și acum, când se strică. Și iarăși să fie sfintei mănăstiri din vama Domnei a patra parte și din alt sfert jumătate și vama Lopatna. Și iarăși, oricâte sate sânt ale sfintei mănăstiri: Fringhișești și Izvoreni și jumătate din Tâncăbești și Ghermănești și Popeții și Dobroșești și Turbații și jumătate din Șoldești și jumătate din Sărăcinești și Nimirești și jumătate din Spanțov și Bârsești și jumătate din Străoști și jumătate din Crăcimari și Grădiștea toată și jumătate din Velea și muntele Gârbova și Floreiul și muntele lui Manea.

Și orice s'ar face în acele sate și munți, fie gloabe, sau dușegubine sau orice, să nu se amestece nimeni să le ia, nici dvornicul mare, nici cel mic, nici judecător, nici nimeni altul dintre dregătorii sau dintre slugile domniei mele, ci orice s'ar face, gloabe sau dușegubine, să se aducă la mănăstire. Iar când se fac gloabe asupra acelor sate, să nu meargă călugării singuri să le împlinească, ci să trimeată egumenul pe unul dintre frați la marele dvornic și să trimeată dvornicul o slugă domnească și alta dvor-

nicească, ca să împlinească ei și să ducă gloaba la mănăstire, iar egumenul să dea curtenilor ce le este dreptul și precum ar fi gloaba. De aceea nici un dregător domnesc să nu se amestece la acele sate, nici găletar, nici albinar, nici dijmar, nici nimeni
5 să nu ia ceva din câte sânt averea mănăstirii. Acestea toate să fie sfintei mănăstiri în veci, de ocină și de ohabă și dumnezeeștilor călugări de hrană și spre veșnică pomenire a sfânt răposaților părinți ai domniei mele, după aceea și domniei mele,

De aceea, nimeni să nu cuteze să prigonească acele sate sau
10 câte sânt mai sus scrise, pentrucă oricine s'ar încumeta să dăuneze sau să le tragă și pentru un fir de păr, un om ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea ca un necredincios și călcător și violator al acestei porunci a domniei mele.

Blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe
15 cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii prea iubiților fii ai domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește și confirmă această poruncă a domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l întărească și să-l cinstească și
20 să-l confirme în domnia lui. Iar dacă nu întărește și nu înnoește această poruncă a domniei mele, ci risipește și violează și nimicește, pe acela Dumnezeu, făcătorul cerului și al pământului, să-l ucidă și să-l nimicească aici cu trupul și în veacul viitor cu sufletul și să-i fie potrivnică prea curata Maica lui Dumnezeu la judecata
25 cea cumplită și neîndurată, unde nu este fățărie, și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți Iudei cari au strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos și au spus, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

30 Iată și martori așează domnia mea acestei porunci a domniei mele: mitropolitul chir Macarie, jupân Pârvul mare dvornic, jupân Mircea paharnic, jupân Barbul, jupân Dimitrie Ghizdaveț, jupân Pârve logofăt, jupân Mircea dvornic, Alb spătar, Corman și Stoian armași, Piper stolnic, Staico comis, Vladislav vistier,
35 Ona stratornic și eu Caloiana am scris la Gherghița, Martie 23, anul 6990 (1482), indiction 15.

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, secț. ist., II/67, cu o traducere de G. Peșacov din 1847. Traducere din sec. XVII în condica mănăstirii Snagov, Acad. Rom., Doc. pachet XX/284, cu data greșită 6908 (1400). Miletic și Agura, p. 128—129, cu data greșită 1480, fără lună. Regeste. *Cronologia Tabelară*, p. 21 (Nr. 13), cu data 6908 și p. 24 (Nr. 25) cu data 6950 și Florescu, *Divane*, p. 53.

5

143.

Fără loc și dată, (1478—1482).

Basarab cel Tânăr întărește mănăstirii Tismana satele: Sușița, Jidoștița, Jarcovăț, Potoc, Varovnice amândouă, Terovăț, Elhovăț, Elhovița, Bahna, Gostiești, la Giulești, Bobotnici, scutind de orice prestații și dări pe cei ce vor locui în ele.

10

† Милостїѡм божїѡм, Іѡ Младї Басараб коекѡда и господинь кѡсен земли Ѣгровлахїнскоѡ, дакат господства-мї сїе покѣлѣнїе господства-мї храмѹ и шентѣли прѣчистїе каадничїе наши Богородице и прїсно дѣви Марїе и свѣтѡе Ѣспение, монастырю ѡт Тисмана, іако да мѹ сѣт села зокома, на нме : Шїшница и Жидѡвцица и Жаркокец и Потѡк и шбе Варовниче и Церѡкѡц, Ёлѣховѡц и Ёлѣхѡкница и Бахна и Гостнецин, кѣ Цѹлецин, Бѡботнич, іако да мѡ ест ѡчина и ѡхаѡ и ни ѡт кѡгоже непѡтѣкѡкѡено, по ѡризмѡ господства-ми. И каре кон чѡлѡкѣк хѣтег лаковат ҃ тѡго селице, да ест слѡбѡдно нм ѡт кѡсекиѡ даждаѡ и слѹжбаѡ и раѡтеѡ господства-ми. И да нѡ не смѣет банѡкѡати ни правнїтел господства-мї, ни сѣдїцѡ, ни бирѣїе, понеже каре кон цїет банѡкѡати ѡн цїет прїмѡти келико зѡло и ѡргнїе ѡт господства-ми.

15

20

25

† Іѡ Басараб Младї кѡекѡда, милостїѡм божїѡм господинь.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab cel Tânăr voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, dă domnia mea această poruncă a domniei mele hramului și locașului prea curatei noastre stăpâne și Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria și sfintei Adormiri, mănăstirii dela Tismana ca să-i fie satele numite, anume: Sușița și Jidoștița și Jarcovăț și Potoc și Varovnicele amândouă și Țerovăț, Elhovăț și Elhovița și Bahna și Gostiești, și la Giulești, Bobotnici, ca să-i fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse după porunca domniei mele. Și orice om va locui

30

35

În acea seliște să fie liber de orice dăjdii și prestații și munci ale domniei mele. Și să nu cuteze să-i prigonească nici dregător al domniei mele, nici judecător, nici bircei, pentrucă ori cine îi va prigoni, el va primi mare rău și urgie dela domnia mea.

5 † Io Basarab cel Tânăr voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original hârtie. Arhive Stat, Ist. II/68 (Tismana, III). Pecete aplicată, căzută. Cu o traducere de G. Peșacov (1846). Publicat de D. Bogdan și H. Stahl, *Manual*, p. 128—129.

144.

10

Târgoviște, 13 Iulie 1482.

Vlad Călugărul întărește fraților Roman, Dan, Radul, Micul Mușat și Stoica părți din moșia Micești, pe care o dobândise Stoica dvornicul pentru slujba sa la Basarab cel Tânăr și la Vlad Călugărul. 12 boeri mărturisesc că această moșie este « prădalica » dom-
nească, deci domnul o dă lui Stoica dvornicul, iar acesta o dă la
15 rândul său slugilor sale mai sus scrise, iar domnului i se dau doi cai. Deasemenea li se confirmă la Litești părțile cumpărate dela Zamona, și dela Bănie, și partea lui Toma, căruia i-au plătit birul la domn.

20

† Милостіѡмъ божіѡмъ, Іоу Бладъ коекогда и господинь късен
земанъ Жргьклахѣнсконъ, даватъ господство-ми сѣе пожелѣніе господ-
ства-ми Роману и братіѡмъ мѹ, Дану и Радѹлу и Микѹлу и Мѹшатѹ
и Стонка, тако да имъ естъ Мичеринъ, делъ Синекъ и Бѣнжекъ и Курчекъ
и Бланкѹлашъ, понеже и естъ стигнѹла жѹпанъ Стонка дворникъ въ
25 Басарабъ Младіѣ сѣе слѹжебѹ въ господство-сѣи, и пакъ потѡмъ ѣс
господство-ми. Ёще придѡше въ болѣкри, та ю дадоше како естъ
прѣдалика господска, а господство-ми даде Стонке дворникѹ. Я
жѹпанъ Стонка ю даде темъзи кишеписани въ прѣдъ господство-ми,
ере мѹ бише слѹге и господство-мѹ ми дадоше конъ в, та ю кѹпише.
30 И пакъ ѹ Литецинъ делъ Замонѡвъ, понеже ю кѹпише въ Замона за х
аспри, и делъ Томекъ, понеже ю платише въ биръ ѹ господство-ми и
делъ Бѣнѣкъ, понеже покѹпише въ Бѣнѣ за единъ конъ. . . ѡмъ.

Того радѣ имъ даде и господство-ми, темъ и сыноѡвъ ихъ кѣ ѡчинѹ
и ѡхабѹ и ни въ когоже непотѣхѹе по речъ господства-ми.

34. аспри | а.

И свѣдѣтелѣ: жѣпан Ъдрицѣ, жѣпан Нѣгож Борчек, жѣпан Казан
бикши дворник, Бинтиаж лвофет, жѣпан Драгич велики дворник,
Станко лвофет, Манѣ Негрул вистияр. Хрѣгота пѣларник, Дан-
чюл столник, Димитру и Чѣга спатарн, Ясагоз комис, Колац и Родѣ
страторници. Язѣ Іанѣш граматик писах, месѣца Іюліи гѣ, кѣ 5
Тръговицѣ и кѣ лѣт 5999.

† Іу Влад киекѣда, милостѣа божѣа господинѣ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, dă domnia mea această poruncă a domniei
mele lui Roman și fraților săi, Dan, Radul, Micul, Mușat și Stoica, 10
ca să le fie Miceștii, partea lui Sinea și a lui Vânjea și a lui Curcea
și a lui Vlaicul, pentru că a dobândit-o jupân Stoica dvornic dela
Basarab cel Tânăr cu slujba dela domnia sa și iarăși apoi și la
domnia mea. Încă au venit 12 boeri și au dat-o cum că este pră-
dalica domnească, iar domnia mea am dat-o lui Stoica dvornic. 15
Iar jupân Stoica dvornic a dat-o celor mai sus scriși în fața
domniei mele, căci i-au fost slugi, iar domniei mele i-au dat doi
cai, de au cumpărat-o. Și iarăși la Litești partea lui Zamona,
pentru că au cumpărat-o dela Zamona pe 600 de aspri, și partea
lui Toma, pentru că au plătit-o de bir la domnia mea și partea lui 20
Bănie, pentru că au cumpărat-o dela Bănie pe un cal.

Deci le-am dat și domnia mea, lor și copiilor lor, de ocină și
de ohabă și de nimeni neatinse după spusa domniei mele.

Și martorii: jupân Udriște, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân
Cazan fost dvornic, Vintilă logofăt, jupân Drăghici mare dvornic, 25
Staico logofăt, Manea Negrul vistiar, Hârgotă paharnic, Danciul
stolnic, Dimitre și Cega spătari, Asagoz stolnic, Colțea și Rodea
stratornici. Eu Іанăș gramatic am scris, luna Іуліе 13, în Тârго-
виște, anul 6990 (1482).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 30

Original hârtie. Acad. Rom., XL/7. Pecete aplicată, căzută. Un rezumat
la Lapedatu, *Vlad Călugăru*, p. 71 și la Florescu, *Divane*, p. 55.

145.

Târgoviște, 27 Ianuarie 1483.

*Vlad Călugăru*l întărește boerilor Batie, Radul, Drăgoi, Stanciul, 35
Brat, Dragul, Dobromir, Dragul, Radul și Danciul satele Drăgotești,

5. писах | пн. Іюліи | Ію.

părțile lui Gârdea și Cănaadin, Cervenita de Sus și Lubnicul pe care le au de moștenire. Apoi satele Criva în Mehedinți, trei părți din București și Rușetul, cumpărate dela Mușat pe 3000 aspri. Nepoții lui Dragul au drept peste cinci din zece părți din Criva, București și Rusănești, iar asupra celorlalte sate nu au dreptul. Domnului i se dă un cal. Se acordă scutire de toate prestațiile și dările.

† Бъ Христа Бога благоверни и благочестивни и Христолюбивни и самодръжакни, Іу Влад конкода и господин, син великого Влада конкода, мнлостном божіом и божіем дароканіем, владдажчиѣ-ми и господствѣжчиѣ-ми косен земли Угроклахтинскон и западнинским странам, Ямашиѣ и Фагарашиѣ херцег, благопронзколи господство-ми, своимъ благомъ пронзколеніемъ, чистимъ и свѣтлымъ сердцемъ господства-ми, и даровахъ синъ ксечстниимъ и благообразниимъ и прѣпочитанимъ, ниже надъ кѣмъ честиимъ и дарокъ, настоіанъ сіему поклению господства-ми, болѣромъ господства-ми Батіе съ сннове си и съ братіамъ-си, Радѣа съ снновимъ-си, Драгое съ сннове си, Станчѣа съ сннове-си, Братъ съ сннове-си, Драгѣа съ сннове-си, Добромиръ съ снновимъ и анемсе имъ, Драгѣа съ братіамъ-си, Радѣа и Данчѣа и съ сннове имъ, іако да имъ естъ ѡтъ ѡсти Кошѣщице, Дръготешинъ, делъ Гръдовъ и делъ Кънѣдинъ, полъ ѡтъ Дръготешинъ и Черкеница Горнѣ и Лѣбѣнникѣа, понеже имъ естъ старе очинне и праве. И пакъ Крика ѡтъ Мѣхадинци кѣа, и Бѣскрѣцинъ гъ делъ, и Рѣскънецинъ кѣси, понеже нѣхъ покѣпнише ѡтъ Мѣшата и ѡтъ анемсенъ Мѣшатови за гъ хилѣде аспри, и господствѣ-ми дадоше конѣ добръ. Яли анемсе имъ Драгѣа съ братіамъ-си да сѣятъ надъ 25 пети, на десети делъ ѡтъ Крике и ѡтъ Бѣскрѣцинъ и ѡтъ Рѣскънецинъ, а пакъ ѡ Драготешинъ и ѡ Черкеница и ѡ Лѣбеникъ метехъ да не иматъ,

Того ради имъ дадохъ и господство-ми, тие кѣсе, да имъ сѣятъ кѣ ѡчине и кѣ ѡхабѣ, темъ и децамъ нѣхъ и вѣсчетомъ и прекѣсчетомъ, почекшии ѡтъ ѡвчинего кама, ѡтъ скѣпниного камъ, ѡтъ пчеларства, ѡтъ 30 кѣбеларства, ѡтъ кинаричѣ, ѡтъ дѣжми, ѡтъ глоби, ѡтъ поковъ, ѡтъ поковъ, рекшии ѡтъ кѣси слѣжбахъ и дажбахъ, великимъ же и малимъ, елика се находитъ кѣ самодръжакной земли и области господства-ми. И да нѣхъ не смѣетъ бантовати, ни сѣдеи, ни бирчине, ни глоб- 35 никъ, ни нихто ѡтъ болѣръ или ѡтъ практиельъ господства-ми, понеже кто нѣхъ ѡ бантоватъ, иматъ приети велико зло и ѡргне ѡтъ господство-ми, како некрѣпникъ и прѣстѣпникъ семъ и поклению господства-ми.

Заклинаніе поставитъ господство-ми: по смърти господства-ми, кого избереѣтъ Господъ Богъ бити господинъ Влашконъ земли, или ѡтъ

сердечнаго плода господства-ми, или въ сѣрвдникъ господства-ми, или, по грѣхѣмъ нашимъ, въ иноплеменикъ да аще почитетъ и поножитъ и стверждитъ сѣе повелѣніе господства-ми, и того Господь Богъ да почитетъ и стверждитъ въ господствѣ его, аще ли непочтетъ и непоножитъ и нестверждѣтъ, нѣ поперетъ и расипетъ, и того Господь Богъ да поразитъ и да сѣетъ зде тѣломъ, а въ бѣдѣщихъ вѣкъ дѣша его и да иматъ счастіе съ Юдомъ и съ Іеремъ и съ оними Іудеѣе, еже възвѣ-
пише на Христа Бога спаса нашего, крѣкъ его на нихъ и на чадахъ ихъ, еже естъ и бѣдетъ въ кекѣ, ѿмни.

Скѣдѣтелине: жѣпанъ Драгомиръ Манекъ, жѣпанъ Нѣкоѣ Борчекъ, жѣпанъ Драгичъ бивши дворникъ, жѣпанъ Крѣстианъ велики дворникъ, жѣпанъ Станко велики логофетъ, Владиславъ спатаръ, Манѣ вѣстияръ, Хрѣгота пѣхарникъ, Данчѣла столникъ, Станчѣла комисъ, Колицъ и Рѣдѣ пос-
тѣлници и азъ Ходоръ граматикъ писахъ къ Тръговищѣ, мѣсѣца Іанѣарѣи, 27 дѣнъ, клѣтъ хѣща.

† Іо Владъ кѣекѣда, милостѣа [божѣа] господинѣ.

< печѣтъ господска >.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredincios și binecinstitor și de Hristos iubitor și autocrat, Io Vlad voevod și domn, fiul marelui Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, Amlășului și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată a domniei mele și am dăruit acest atotcinstitor și cu bună față și prea cinstitor, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezenta
această poruncă a domniei mele, boierilor domniei mele, Batie cu fiii săi și cu frații săi, Radul cu fiii săi, Drăgoi cu fiii săi, Stanciul cu fiii săi, Brat cu fiii săi, Dragul cu fiii săi, Dobromir cu fiii și nepoții lor, Dragul cu frații săi, Radul și Danciul și cu fiii lor, ca să le fie dela gura Coșuștiței, Drăgotestii, partea lui Gârdea și partea lui Cănădin, jumătate din Drăgotestii și Cervenita de Sus și Lubnicul, pentru că le sânt vechi moșii și drepte. Și iarăși Criva dela Mehedinți toată și București, trei părți, și Rusănești toți, pentru că le-au cumpărat dela Mușat și dela nepoții lui Mușat pe 3000 de aspri și domniei mele mi-au dat un cal bun. Dar nepoții lui Dragul cu frații săi să fie peste cinci

din zece părți din Criva și din București și din Rusănești, iar la Drăgotești și la Cervenita și la Lubnic să nu aibă amestec.

De aceea, le-am dat și domnia mea acestea toate ca să le fie de ocină și de ohabă lor și copiilor lor și nepoților și strănepoților, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de dijme, de gloabe de transporturi, de călăuze, adică de toate slujbele și dăjdiile mari și mici, câte se află în țara și în stăpânirea autocrată a domniei mele. Și să nu cuteze să-i prigonească nici judecător, nici bircei, nici globnic, nici nimeni altul dintre boierii și dintre dregătorii domniei mele, pentrucă cine îi va prizoni, va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător al acestei porunci a domniei mele.

Blestem așează domnia mea: după moartea domniei mele, pe cine va alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește această poruncă a domniei mele, și pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui, dacă nu cinstește și nu înnoiește și nu întărește, ci nimicește și risipește, și pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacurile viitoare sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei, care au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu, mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici fost dvornic, jupân Cârstian mare dvornic, jupân Staico mare logofăt, Vladislav spătar, Manea vistier, Hârgotă paharnic, Danciul stolnic, Stanciul comis, Colțea și Rădea postelnici și eu, Hodor gramatic, am scris la Târgoviște, luna Ianuarie 27 zile, anul 6991 (1483).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie slavă pe hârtie. Acad. Rom., Doc. pachet LXXVI/5. Un rezumat la Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 71 (Nr. 3) și la Florescu, *Divane*, p. 56.

146.

Târgoviște, 12 Mai 1483.

35

Vlad Călugărul întărește lui Dragomir stolnicul și fraților lui un sălaș de Țigani, al lui Radul Răitea, cumpărat dela Basarab cel Tânăr pe doi cai, iar dela dânsul pe un cal.

† Милостіѡм божіѡм, Іѡ Блад конкода и господинѣ кѣ кѣсон
земли Оуггроклахѣнскон, сынѣ Блада великаго конкодѣ, дават гос-
подства-ми сѣе покелѣніе господства-ми волѣром господства-ми,
жупану Драгомиру столнику и братіам его, іако да им ест една
челед цигански, на нма Радулѣ Рѣнтѣ сѣ синокн-си, понеже сѣ
шпокупени еце ѡт Младого Басараба за кѣ кони и еце их покупине
и ѡт господство-ми за един кон прѣс. Того ради им даде и
господство-ми, ним и дѣтцам им, кночетом и прѣкночетом,
кѣ вчинѣ и кѣ вѣабѣ и ѡт никогоже непотѣкновено, по рѣчи
господства-ми.

И сѣдѣтеліе: жупан Драгомир Манек и жупан Нѣгое Борчек и
жупан Драгич еже бившіи дворник и жупан Крѣстіан велики двор-
ник и Станко логобет и Манѣ Негрул кистіар и Нан мали двор-
ник и Хрѣгота пѣхарник и Гогоше столник и Блѣдислав спатар и
страторник Колицѣ и азѣ Кодрѣ граматик еже исписах кѣ настолни
карош Тръговице, Ман кѣ, клѣт хѣща.

† Іѡ Блад киекѡда, милостіѡм божіѡм господинѣ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele boerilor domniei mele, jupânului
Dragomir stolnic și fraților lui, ca să le fie un sălaș de Țigani,
anume Radul Răitea cu fiii săi, pentru că sânt cumpărați încă
dela Basarab cel Tânăr pe doi cai și încă i-au cumpărat și dela
domnia mea pe un cal bun. Deci le-am dat și domnia mea, lor și
copiilor lor, nepoților și strănepoților, de ocină și de ohabă și
de nimeni neatinși, după spusa domniei mele.

Și martorii: jupân Dragomir al lui Manea și jupân Neagoe
al lui Borcea și jupân Drăghici care a fost dvornic și jupân
Crăstian mare dvornic și Staico logofăt și Manea Negrul vis-
tier și Nan dvornic mic și Hârgotă paharnic și Gogoasă stolnic
și Vladislav spătar și stratornic Colțea și eu Codrea gramatic,
care am scris în orașul de scaun Târgoviște, Mai 12, anul
6991 (1483).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Acad. Rom., Doc. pachet XC/5. Pecete aplicată
neciteață. Un rezumat la Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 71 (Nr. 4) și la Flo-
rescu, *Divane*, p. 56—57.

147.

Târgoviște, 1 Iunie 1483.

Vlad Călugărul întărește mănăstirii Tismana satele: Tismana, Pocrui, Godinești, Sârbșori și Ohaba cumpărată de Vintilă logofătul dela Stanciul Cortofleș cu 160 de florini și dăruită mănăstirii, precum și partea lui Dobrovoe și a lui Dragomir dăruite de domn. Satele sânt scutite de toate prestațiile și dările.

† Къ законѣ повелѣ Богъ сынѹмъ Израелевымъ да на кѣсѣко
лѣто десетстѣоужѣт и елика аще стѣжѣт и се вѣдаше апостолы
скѣтѹи и богоноснѹи ѡтци наши, прѣдашѣ намъ, послѣднимъ чадѹмъ
нѹ, ѡкѣи молитвожѣи и милостниѣжѣ ѡгрѣвати сѣ ѡт вѣсѣхъ злѣхъ.
Геже и азъ благокѣриѹи и Христѹ-любикиѹи и самодрѣжавкиѹи, Іѹ
Бладъ конкода и господниѣхъ кѣсенъ земли Ѣггроклаѹинскѣи, сынъ
великаго Блада конкоде, порекнокаѹхъ, вѣспомѣниѣхъ слока старица иѣ-
когого рекшаго: Досажденїа вѣрѣмѣ прїнде и коупниѣ цѣломиѣдрїемъ
и смѣренїемъ ползѣжѣ, кѣ себѣ прикести кѣ вѣрѣмѣ сѣда и кѣзда-
ниѣ. Геже и азъ жѣлаѣ ѡтдесиѣжѣ ѡтца стати ми и принадаѣ кѣ
владниѣхъ самолиѣ Христѹ царю, Богоѹ нашемѹи и прѣчистѣи его
матери, еже ест храмъ стѣктаго Ѣспенїа еѣ, иже кѣ Тисмѣниѣхъ, и
дарѹкаѹхъ сѣи кѣсечестнѹи, благообразнѹи и прѣпочетеннѹи, иже надъ
кѣсѣмѹи чести и дарѹкѣ, настожи сынъ хрисѣвкоѹла господства-мѹи,
молекниѣкомъ господства-мѹи, иѣсменѹи іерѹмонаѹхъ Матѹеоѹи и кѣсѣмъ
братїамъ ѡбрѣтаѣцимъ сѣи кѣ скѣтѣи ѡкѣитѣли тѣи, іако да имъ соѹ-
ѡчине на имѣ: Тисмѣниѣ ѡт обоѣи стране рѣки Тисмѣниѣи и Покрѣиѣ
сѣи кѣсемъ хотарѹмъ и Годиѣниѣи кѣси сѣи кѣсемъ хотарѹмъ и Ёрѣкѣ-
шѣи кѣси сѣи хотарѹмъ и Ѣхаба кѣсѣ сѣи хотарѹмъ, понеже покѣпи
жѣпанъ Бинтиѣи лѹгѹѡет ѡт Ѣтанѣюла Кортѹфлѣшъ за флорини рѣѣ,
потѣи приложнѹи господства-мѹи и дѣлѣ Доброковѣи и Драгомироковѣи, да
естъ за дѣшнѹи рѹдїтѣлѣмъ господства-мѹи и за здравїемъ господства-мѹи.
Тѣи радїи да сѣи скѣтѣи мѣнастирю кѣ очниѣи и кѣ ѡхабѣи и
ни ѡт коѣежѣ потѣкѣиѣи, по рѣки господства-мѣи, почѣиѣи ѡт
ѡкѣиѣежѣ кама и ѡт скиѣниѣежѣ кама и ѡт кѣбѣларѣства и ѡт пѣларѣства
и ѡт дѣжмарѣства и ѡт кѣинариѣи и ѡт сѣкиѣиѣи и ѡт тѣлѣи и ѡт
ковѣи и ѡт подковѣи. И ниѣхѣи да ниѣ не смѣѣѣи бѣнѣтѣи, ни болѣѣи,
ни приѣитѣлѣи еже сѣѣѣи кѣ кѣѣѣи господства-мѹи, ни сѣѣѣи, ни дѣѣѣи

8. Израелевымъ | ^м инаевъ.

9. апостолы | ^с аплы.

11. молитвожѣи | ^м мѣтѣжѣи.

oarecare stareț, care a spus: « A venit vremea fără de legii și să agonisim cu modestie și smerenie cele de folos, să le aducem către noi în vremea judecății și a răsplătei ». Iată și eu dorind să stau în dreapta Tatălui și căzând către însuși stăpânul Hristos împăratul, Dumnezeuul nostru și prea curata lui maică, care este hrumul sfintei sale Adormiri dela Tismana și am dăruit acest a tot cinstit, cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezentul acest hrisov al domniei mele, rugătorilor domniei mele, egumenului ieromonahului Matei și
5 tuturor fraților ce se află în acel sfânt locaș, ca să le fie moșiile anume: Tismana de pe amândouă părțile râului Tismana și Pocruia cu tot hotarul și Godineștii toți cu tot hotarul și Sârbșori toți cu hotarul și Ohaba toată cu hotarul, pentru că cumpărat-o jupân Vintilă logofătul dela Stanciul Cortofleș pe 160 de
10 florini, după aceea a dăruit domnia mea și partea lui Dobrovoe și a lui Dragomir, ca să fie pentru sufletul părinților domniei mele și pentru sănătatea domniei mele.

De aceea să fie sfintei mănăstiri de ocină și de ohabă și de nimeni neatins, după spusa domniei mele. Și să fie scutite, începând dela vama oilor și de vama porcilor și de găletărit și de albinărit și de dijmărit și de vinărici și de cositul fânului și de talpe și de care și de călăuze. Și nimeni să nu cuteze să-i prigonească, nici boier, nici dregătorii care sânt în casa domniei mele, nici judecători, nici curteni, nici globnici, nici bircei, nici nimeni altul,
20 pentru că oricine s'ar încumeta să dăuneze sau să prigonească această mai sus scrisă poruncă a domniei mele, oricine dintre boieri sau dintre slugile domniei mele, chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător al acestei porunci a domniei mele. Altfel
25 nu va fi, după spusa domniei mele.

Blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și întărește și păzește și înnoește acestea mai sus scrise, pe acela Dumnezeu să-l
35 întărească și să-l cinstească și să-l păzească în domnie, dacă nu cinstește și nu întărește și nu înnoește, ci distruge și nimicește și violează, pe acela Dumnezeu să-l distrugă și să-l nimicească și să-l rușineze în domnie și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacurile

viitoare cu sufletul și să-i fie potrivnică prea curata Maica Domnului la judecata cea cumplită și fără de îndurare, unde nu este fățarie și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți Iudei care au strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos și au spus: « Sângele lui asupra noastră și asupra copiilor noștri », ceea ce este și va fi în veci. Amin. 5

Încă și martori așează domnia mea acestei porunci a domniei mele: mitropolitul chir Macarie, jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, Drăghici al lui Stoica, jupân Cristian mare dvornic, jupân Staico logofăt, Manea vistier, Vladul Arbanas spătar, Nan dvornic mic, Hârgotă paharnic, Danciul stolnic, Stanciul comis, Colțea și Rodea stratornici. 10

S'a scris în orașul de scaun al domniei mele, la Târgoviște, luna Iunie 1, anul 6991 (1483), indiction 1.

† Ion Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 15

Original pergament, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, secț. ist., II/69 (Tismana, I/6), cu o traducere de G. Peșacov din 1844. Venelin, p. 124—126. Regest, Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 71 (Nr. 5); Ștefulescu, *Tismana*, p. 195—196 (fragment). Regeste și în *Cronologia Tabelară*, p. 27 (Nr. 38) (cu data Ianuarie 1) și la Florescu, *Divanul*, p. 57. 20

148.

Târgoviște, 5 Iunie 1483.

Vlad Călugărul întărește lui Mihail și nepotului său cu fiii lor satul Topești lângă Tismana, cumpărat dela Manea fost stolnic pe 1300 de aspri. Domnului i se dă un cal. Prădalica să nu fie. 25

† Младостѣѡмъ божіѡмъ, Іѡѡ Владъ конкода и господинѣ кѣсен земли Жг[гровлахъ]инскон, сынѣ Владъ великаго конкода, дакат господство-мн сие пок[елѣнїе] господств[а]-мн савгамъ господства-мн, Мнѣханаѣ съ сыновн сн и анеѣю Мнѣханока . . . съ сыновн сн, яко да имъ сѣтъ Топецини конъ Тисмена, понеже ихъ покѣпише [ѡт] Манѣ бивши столникъ, сынѣ Барбѣловъ, за 1300 аспри, и господств[а]-мн дадѡше конъ. 30

Того радїи имъ дадѡхъ и господство-мн, яко да имъ естъ кѣ ѡчиннѣ и кѣ ѡхабѣ и ни ѡтъ когоже непотѣкнокено по речъ господства-мн,

5. Matei, 27, 25. 27. повода | вонда.

тѣмъ и децѣмъ намъ и внучетомъ намъ и прѣвнѣчетомъ. И каре кому се
шетъ въ нѣхъ съмрътъ прилѣчитъ, а прѣдѣлникъ къ нѣхъ да нестъ, а
нѣ да естъ встакшнѣмъ.

И свидѣтели: жупан Драгомир Манек, жупан Нѣгоє Борчек, жупан
5 Драгич бикши дкорник, жупан Бинтиаж Флорескул, жупан
Кръстиян дкорник, жупан Етлѣко логофет, Манѣк вистияр, Данчул
столиник, Хръгота пѣхарник, Етанчул комис, Дѣдѣл спатаръ, и азъ
Чѣскѣцъ, граматникъ исписахъ къ Тръговищи, мѣстѣца Юнѣи, ѣ днѣхъ,
кактъ хѣцѣца. Исправникъ Данчул столиник.

10 † Io Vlad voevoda, mlaostia bozia gospodiny.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Mihail
cu fiii lui și nepotului lui Mihail, cu fiii lui, ca să le fie To-
15 pestii lângă Tismana, pentru că i-au cumpărat dela Manea fost
stolnic, fiul lui Barbul, pe 1300 de aspri și domniei mele i-au
dat un cal.

De aceea le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de
ohabă și de nimeni neatins, după spusa domniei mele, lor și co-
20 piilor lor și nepoților lor și strănepoților. Și oricăruia dintre dânșii
i s'ar întâmpla moarte mai înainte, iar prădalica la ei să nu fie,
ci să fie celor rămași.

Și martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al
lui Borcea, jupân Drăghici fost dvornic, jupân Vintilă Florescul,
25 jupân Cârștian dvornic, jupân Staico logofăt, Manea vistier,
Danciul stolnic, Hârgotă paharnic, Stanciul comis, Dediul spătar
și eu Ceucuț gramatic am scris în Târgoviște, luna Iunie 5 zile,
anul 6991 (1483). Ispravnic Danciul stolnic.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

30 Original pergament, pecete aplicată căzută. Arhive Stat, secț. ist., II 70
(Tismana, II/1), cu o traducere de G. Peșacov din 1844; Hașdeu, *Arch. Ist.*,
I—1, p. 37; Miletic și Agura, p. 130; Ghibănescu, *Surete*, I, p. 285—286.
Regeste, Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 71 (Nr. 6) și Florescu, *Divane*,
p. 58.

8. мѣстѣца | ^с м. Юнѣи | ^н Ю.

Исправникъ | ^с н.

9. Исправникъ столиникъ scris pe margine.

149.

Târgoviște, 25 Iunie 1483.

Vlad Călugărul întărește lui Mănea, Ion, Radu, Stanciu și fraților lor multe mai părți de sate, iar deosebit lui Mănea satul Fărcășești și lui Onu și verilor lui, Radu și frații lui, satul Moii, cumpărate deosebit de aceștia. 5

† Милостѣѡм божѣѡм, Іѡ Влად воевода н господинѣ кѣсен землѣн Ъгровлахѣнскон, сынѣ Влада велнкаго воеводе, дават господство-мн сѣе покелѣнѣе господства-мн слѣгам господства-мн, Мѣнѣ н сѣс анепѣсен (sic) мѹ, Іѡнѣ н сѣс братѣѡм мѹ н Радѹлѣ н сѣс 10 братѣѡм мѣ н Станчѹл сѣс братѣѡм мѣ, ѡко да ест Топаница ѡт Жлѣци н Питѹлаци ѡт Бѣѡрлалѣ н Горѣѡи н Селницѡи Домнеѣем н Шербеѣци н Малѣлѣ н Поѡниле Лалокѣ ѡт шѣмѣ ѡ Телѣцин, пол ѡт дѣл Цѣгек н ѡт дрѹзех Телѣцин половинѡи н ѡ Контецин трѣѣ делокѣи н ѡ Богдѣнеѣци ѡт трѣѣ делокѣи половинѡи н Селницѡи Мирилѣциѡм. Я Фѣркѣ- 15 шѣци ест покѹпѣлѡ Мѣнѣ сам си, та мѹ сѣс ѡсѡбѣ. Понѣже нѡ тезѣи ѡчинѣе бѣхѣ прѡке ѡчинѣе прѡке. Я Мѡн да сѣс Ѣнѣ н сѣс братѣѡм мѣ н братичѣдѹ нѡ, Радѹлѣ н сѣс братѣѡм мѹ, ѡсѡбѣ, понѣже нѹ ѡкѣзи ѡчинѣе цѹ сѣс ѡсѡбѣнѣе, ѡнѡ нѹ сѣс покѣпенѣе ѡт нѣхѣ,

Тѡго радѣѣ нѡ даде н господство-мн кѣ ѡчѣнѹ н ѡхѡбѹ, темѣи 20 н сынѡком нѹ н вѣнѹком н правнѹком нѹ, непѡткѡвѣно по рѣч господства-мн.

Испракиѣк Ялѣѣ грамѡтиѣк, писѣ месѣца Іѹнѣѣн кѣ н кѣлѣѣт хѣѣѣѣ, кѣ настѡиѣем вѡрашѹ Трѣѣговѣциѣи. Іѡнѣш грамѡтиѣк писѡхѣ. 25

† Іѡ Влад воевода, милостѣѡм божѣѡм господинѣ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungravlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Mănea și cu nepoții lui, Ion și cu frații lui și Radul și cu frații lui și Stan- 30 ciul și cu frații lui, ca să le fie Toplița dela Jilți și Pitulați dela Buorelul și Goruia și Seliștea Domneștilor și Șerbești și Malul și Poienile lui Lal din pădure, la Telești, jumătate din partea lui Țughea și din alți Telești jumătate și la Voitești trei părți și la Bogdănești din trei părți jumătate și Seliștea Mirileștilor. Iar Fărcășeștii și i-a cumpărat Mănea singur, aceștia îi sânt deosebit. 35

23. исправник | н. месѣца | мѣца. Іѹнѣѣн | Іѹ. 24. писѡхѣ | пи.

- Pentru că aceste moșii le-au fost vechi moșii drepte iar Moii să fie ai lui Onu și cu frații lui și verilor lor, Radul și cu frații lui, deosebit, pentru că acele moșii, care le sânt deosebite, au fost cumpărate de ei. De aceea le-am dat și domnia mea de ocină și de ohabă, lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților lor, neatinse după spusa domniei mele.

Ispravnic Alb gramatic. S'a scris în luna Iunie 25 și în anul 6991 (1483), în orașul de scaun Târgoviște. Ianăș gramatic a scris.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- 10 Original pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, secț. ist., II/71 (Tismana, XLIII/163), cu o traducere de G. Peșacov din 1845. Regest. Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 71 (Nr. 7), fără data lunii.

150.

Târgoviște, 3 Decembrie 1483.

- 15 *Vlad Călugărul întărește boierului său, jupân Bârta Pătru cu toate rudele sale, satele Clășnești, Bârtcovești, Tilicești jumătate, Bălțați, Berești, Jirovul, Jirovelul și Bobotnicul, precum și bucăți de pământ la Pajeri, Puturoasa, Certeji și Ermoneschi. Se arată anume drepturile fiecăruia. Domnul iartă calul. Prădalica să nu fie.*
- 20 † Къ Христа Бога благовѣрныи и благочѣстыкыи и Христовлюби[кыи и сѧ]модрѣжакныи и Бого-помазаныи, Іу Владимиръ коекѡда и господинѣ, сынѣ Владимиръ великого коекѡде, милостию божію и божіем дарованіемъ, владающѣ-ми и господствующѣ-ми въ сѣи земли Угровлахиинскѡи, ерцѣи и западинскымъ странамъ, Ямлашѣ и
- 25 Фрагашѣ херцѣгъ, благопрѣзѡли господство-ми своимъ благымъ произволеніемъ, чѣстныи и свѣтлыи [срдцемъ] господства-ми и дарѡва господство-ми, съи въ сѣ чѣстныи и благоверныи и прѣпочтани, иже надъ бѣжѣми [чѣс]тыи и дарѡкъ надѣстоющѣ сѣи поклѣнїи господства-ми, волѣромъ господства-ми, жупанѣ Бърта Пѣтрѡ съ
- 30 съ сыновѣи мѡи и съ пастѣрка мѡи Нѣгѡе и братъ мѡи Пашнѣ съ сыновѣи мѡи и Романъ съ сыновѣи мѡи и Прѣда и Ѡпрѣкъ съ сыновѣи мѡи и прѣкѣи имъ братѣчеди, Димитрѡ и братъ мѡи Прѣда съ сыновѣи мѡи, яко да имъ [естъ] Кълышнѣи въ сѣи и Бръткѡкѣи въ сѣи. Яко да естъ Бърта Пѣтрѡ съ сыновѣи [мѡи и сѣи] пастѣрка мѡи Нѣгѡе и Пашнѣи и [Р]оманъ, надъ полъ, а Прѣда и братъ мѡи Ѡпрѣкъ и братѣчеди [ихъ
- 35

Димитръ и Преда] над дръга полокина. И пак да ест Бërта Пътръ съ сыноки мѣ и съ пастърка мѣ [Нѣгоє и Пашна и] Преда и Ёпрѣ и Димитръ и братъ мѣ Преда, [да им сѣт] Тианчеши пол и Блѣцаци вѣси [и] Берици вѣси и Жирокѣл кест и Жирокелѣл вѣст и Бовотникѣл вѣст. Я [Р]оман да не метихат със тизи шчине. Тако да метехат Братко на Жирок и на Жирокел и на Бовотник, али над трети дел. Я над дръсе шчине цю сѣ више[писане] Братко да не метехат. И пак да ест Бертѣ Пътръ съ сыноки мѣ и съ пастърка мѣ, Нѣгоє и Пашна [ѣ Пстъркаса пѣт дел] и ѣ Пажери таже пѣт дел и ѣ Ёрмонеши к комате землѣ и една крикини цю ест покѣс[пена с] Блѣцацъ, понеже покѣспише ѡт Ёрмон за и флѣриа и ѣ Чертежи а комата, понеже покѣспише [ѡт Братко] за един флорин. Тако над тѣхзи шчине, тако да имат метехъ Бërта Петръ [съ сыноки мѣ] и съ пастърка мѣ Нѣгоє и Пашна. И господство-ми прости кон.

5

10

15

20

25

30

35

Сего радї им дадох и господство-ми и децал им и шншчетом и прѣкшншчетом их. И варе комѣ ѡт них сѣлшчит сѣ прѣжде сѣмрът, прѣдалика вѣ них да нѣст, нѣ да ест ѡст[акшншм и да им ест] вѣ шчинѣ и вѣ шхабѣ и ни ѡт когоже [непотѣкнокенно, по речи господства-ми]. Сего радї нхто да их не смѣт бантовати, ни [сѣдци], ни бирчин, ни глобник, [ни ин никто ѡт] практиелъ господства-ми послаеми по милостех [и по работахъ господства-ми], понеже кто [сѣ би покѣсна позабавити] их аще и влас един, то такокаго имат вѣспрїети [велико зло и шргїе] ѡт господства-ми, іако [некѣрник и прѣстѣпник сїемѣ] покелѣниѣ господства-ми.

Ёще и заканнанїе пост[авлѣт господство-ми, по сѣмръти господства-ми], кто избереѣт Господѣ Богъ бити [господинѣ Блѣшкон Земли], или ѡт сръдечнаго плода господства-ми, или ѡт сѣродник [господства-ми, или по грѣсѣхъ нашихъ] ѡт иноп[е]мненник, да аще понокит] и сѣхранит и штрѣдит снѣ више писана [того Господѣ Богъ да штрѣдит вѣ господствѣ его. Яце ли] порѣшит и расипет, того Господѣ Богъ да шбьет [зде тѣлом, а вѣ бѣдѣшнимъ вѣцѣ дѣша его и да имат шчастїе съ Іюдж и съ] Ярїю и съ шнѣмни Іюдѣне иже вѣзѣпише [на Христа Бога и спаса нашего, крѣв его на них и на чадѣхъ их, еже] ест и бѣдет вѣ вѣки. Ямин.

[Ёже скѣдѣтелїе: жѣпан] Драгомир Ман[ек, жѣпан Нѣгоє] Борчев, [жѣпан] Ёинтил Флорескѣл, жѣпан Драгич бикшн дворник, жѣпан Ётанко логофет, и Данчюл столни[к] и Хрѣгота пѣхарник, Бладислак [спатар, Манѣ Негрѣл кистиерник], Ётанчюл комис,

Колѣѣ страторникъ, Драгонъ пи[сакъ] къ славному столу Тръгокницѣ, мѣсѣца Декемвриа, 7 дѣнь, кѣтъ [христіяне].

† Іу Бада коюода, милостію божію господинь.

- † Întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul și bine cinstitorul și de Hristos iubitorul și autocrat și unsul lui Dumnezeu Io Vlad voevod și domn, fiul lui Vlad marele voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei, încă și al părților de peste munți, Amlășului și Făgărașului herțeg, a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inima curată și luminată a domniei mele și a dăruit domnia mea această a tot cinstită și cu frumoasă față și prea cinstită, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor, prezenta această poruncă a domniei mele, boierilor domniei mele, jupânului Bărta Pătru cu fiii lui și cu fiul său vitreg, Neagoe și cu fratele său Păunul cu fiii lui și lui Roman cu fiii lui și lui Preda și lui Oprea cu fiii lui și verilor lor primari, Dimitru și fratele său Preda cu fiii lui, ca să le fie Clășneștii toți și Bârtcoveștii toți. Dar să fie lui Bărta Pătru cu fiii lui și cu fiul său vitreg, Neagoe și Păunul și Roman peste jumătate, iar Preda și cu fratele său Oprea și verii lor Dimitru și Preda peste cealaltă jumătate. Și iarăși să fie Berta Pătru cu fiii lui și cu fiul său vitreg, Neagoe și Păunul și Preda și Oprea și Dimitru și fratele său Preda, să le fie Tilicești jumătate și Bălțații toți și Bereștii toți și Jirovul tot și Jirovelul tot și Bobotnicul tot. Iar Roman să nu se amestece cu aceste moșii. Insă să aibă amestec Bratco la Jirov și la Jirovel și la Bobotnic, dar peste a treia parte. Insă peste celelalte moșii, care sânt mai sus scrise Bratco să nu se amestece. Și iarăși să fie lui Berte Pătru cu fiii lui și cu fiul său vitreg Neagoe și Păunul la Puturoasa cinci părți și la Pajeri iar cinci părți și la Ermonesti două bucăți de pământ și o crivină care este cumpărată la Bălțați, pentru că au cumpărat dela Ermon pe 8 florini și la Certeji o bucată, pentru că au cumpărat dela Bratco pe un florin. De asemenea peste aceste moșii, de asemenea să aibă amestec Be ta Petru cu fiii lui și cu fiul său vitreg Neagoe și Păunul. Și domnia mea am iertat calul. De aceea le-am dat și domnia mea și copiilor lor și nepoților și strănepoților lor. Și oricui dintre dânșii s'ar întâmpla mai înainte moarte, prădalica la dânșii să nu fie, ci să fie celor rămași. Și să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatins, după spusa

domniei mele. De aceea, nimeni să nu cuteze să-i prigonească, nici judecători, nici bircei, nici globnic, nici nimeni altul dintre dregătorii domniei mele trimiși după milostenii și după trebile domniei mele, pentrucă cine s'ar încumeta să le dăuneze chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător al acestei porunci a domniei mele. 5

Încă și blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau pentru păcatele noastre din alt neam, dacă înnoește și păzește și întărește aceste mai sus scrise, pe acela Dumnezeu să-l întărească în domnia lui. Dacă însă schimbă și risipește, pe acela Dumnezeu să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor sufletul său și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți Iudei cari au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu și mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin. 15

Aceștia sânt martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Vintilă Florescul, jupân Drăghici fost dvornic, jupân Staico logofăt și Danciul stolnic și Hârgotă paharnic, Vladislav spatar, Manea Negrul vistier, Stanciul comis și Colțea stratornic, Drăgoi a scris în slăvitul scaun Târgoviște, luna Decemvrie 3 zile, anul 6992 (1483). 20

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original ergament, pecete atârnată, căzută. În proprietatea părintelui P. Partenie dir. Seminarului Central. Însoțit de o traducere veche, după care s'au completat părțile rupte și ilizibile, între care și data. Copie la Arhive Stat. de I. Bărbulescu (1903) copii după documente particulare, Nr. 7. 25

151.

Târgoviște, 9 Martie 1484. 30

Vlad Călugărul întărește lui Mihai spătarul, din casa domnească, fratelui său Ion și cu rudele lor a treia parte din Ruși cumpărată dela Macui pe 3.000 aspri.

Altă treime din Ruși a dobândit-o Mihai dela domn prin slu'ba lui. Domnul iartă calul. Prădalica să nu 'ie. 35

15—16. Matei, 27, 25.

vistier, Alb comis, Colțea și Rodea postelnic și eu Cârlig gramatic care am scris la Târgoviște luna Martie 9 zile, anul 6992 1484 .

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecetie aplicată căzută, pe verso, mai nou: «Băleani». Arhiva G. Gr. Cantacuzino (în posesia d-lui C. M. Cantacuzino). Publicat (fragmentar) după traducerea lui D. Peșacov din 1873 de I. C. Filitti, *Arhiva Cantacuzino*, p. 17—18. La dată, cifra unităților lipsește, data exactă a fost stabilită după divan.

5

152.

Târgoviște, 24 Aprilie 1484.

10

Vlad Călugărul întărește lui Ivul, Arca și surorii lui Elena satele Ciocadea, Topșa și jumătate din Poiana și munții Părăginoși Pălciconi și jumătate din Muntele Muierii, vechile lor moșii.

† Милостивым божіѡм, Іѡ Влад конкода и господинь късен земли Бѣгроклахинскон, сынъ Блада великаго конкода, дават господство- ми сие повелѣніе господства-ми сѡѡг господства-ми, Ивѡа съ синоки мѡ и Ірка сынъ Ірков и сестра Ірков, Елена, іако да им ест Чѡкадѣ ска и Тѡпша ска и Поіана половинна и паанине на имѣ Пѣркѣиноши и Пѣлчиконѣ и пол ѡт Паанине Женѡм, понеже ѣм сѣт ѡчинне стари и дѣдинѣ. Бѣго радї им дадох и господство-ми, іако да им ест къ ѡчинѡ и къ ѡхѡба и ни ѡт когоже непотѣкнокѣно, но реч господства-ми. Пис ѡ Трѣговище, Іприл кд, клѣт хсѣцк, исправник Дѡмитрѡ Гиздаецк.

15

20

† Іѡ Влад кѡевѡда, милостїѡ божїѡ господинь.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Ivul cu fiii lui și lui Arca fiul lui Arca și surorii lui Arca, Elena, ca să le fie Ciocadea toată și Topșa toată și Poiana jumătate și munții anume Părăginoși și Pălciconi și jumătate din Muntele Muierii, pentru că le sânt vechi moșii și strămoșii. Deaceea le-am dat și domnia mea, ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatins, după spusa domniei mele. Scris în Târgoviște, Aprilie 24, anul 6992 (1484), ispravnic Dimitrie Ghizdaveț.

25

30

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

35

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Muzeul Gorjului, Târgu-Jiu Foto la Nicolaescu-Plopșor, *Doc. Oltenești*, I, pl. 3. Publicat de Ștefulescu, *Doc. Slavo-române*, p. 25 și Ghibănescu, *Surete*, I, p. 287.

да имат] үчестїе съ Нюдж и съ [Нрїем] и съ инїамн [Нюдее] еже кѣзѣпише на [Христа Бога и спаса нашего, крѣкѣ его на нїх] и на чедѣх нїх, еже ест и бѣдет кѣ вѣки. Ямин,

Скѣдетелїе: жупан Драгомир Манев и жупан [Нѣгос] Борчек, жупан Драгич Етонок, жупан Еинтил Фл[орес]кул, жупан Кръ- 5 стїан джорник, жупан Етанко логофет, Манѣ Негрул кистниар, Бладїслав сп[атарѣ, Хрѣг]ота пѣхарник, Данчюл столник, Ялѣѣ комис, Колиц страторник и азъ Преда и[же исп]исах кѣ Трѣгокици, месѣца Иприл кд днь, вѣѣт ѡцск, индїктон [к].

† Іw Блад кивекѡда, милостїѡ божїѡ господинѣ. 10

† Întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul și autocratul, Io Vlad voevod și domn, fiul marelui Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind în toată țara Ungrovlahiei, încă și al părților de peste munți, Amlășului și Făgărașului herțeg, 15 a binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată a domniei mele și am dăruit domnia mea acest a tot cinstit și cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstitelor daruri, prezentul acest hrisov al domniei mele, jupânului Bran cu frații săi, Radul și Pătru, și cu fiii lor, ca să le 20 fie satele anume Baia și Târgul Gilort și Mogoșani și Polovragi și Ștefănești și Bodoni și Spineni, libere de vinăriciul care este domnesc, pentrucă a venit jupânul Bran cu frații săi, Radul și Pătru, de au cumpărat vinăriciul, cât se cuvine să fie domnesc, dela domnia mea pe doi cai buni turcești. De aceea și domnia mea 25 i-am liberat, cât va trăi domnia mea, de vinăriciul domnesc dela satele lor, ca să nu se mai ia. Și vinăricerii domniei mele de acum să nu prigonească satele pentru vinărici, pentrucă cine i va prizoni, unul ca acela va primi mare rău și urgie a domniei mele, ca un necredincios și călcător al acestei porunci a domniei mele. 30

Blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și întărește și înnoește acestea mai sus scrise, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și 35 să-l întărească și să-l păzească în domnia lui, dacă însă nu cinstește și nu întărește și nu înnoește acestea mai sus scrise, ci risipește și nimicește, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l nimicească în

domnie și să-l ucidă aici cu trupul și în veacul viitor cu sufletul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu ceilalți Iudei care au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu și Mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

- 5 Martorii: jupân Dragomir al lui Manea și jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Vintilă Florescul, jupân Cârstian vornic, jupân Staico logofăt, Manea Negrul vistier, Vladislav spătar, Hârgota paharnic, Danciul stolnic, Alb comis, Colțea stratornic și eu Preda, care am scris la Târgoviște, luna
- 10 Aprilie 24 zile, anul 6992 (1484), indiction 2.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament foarte deteriorat, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, sect. ist., II/70 (mănăstirea Clocociov, VI/8), cu o traducere de St. Nicolaescu.

15

154.

Târgoviște, 5 Aprilie 1485.

Vlad Călugărul întărește slugilor sale, Danciul, Marco și Iațcu cu fiii lor satul Iași cumpărat dela Sușman dela Curte pe 35 de florini ungurești și un caftan. Domnul iartă calul. Prădalica să nu fie.

- 20 † Многостѣмъ божіѣмъ, Іоу Бладъ конкода и господинѣ кѣсен земли Угроклахѣнскон, сынѣ великаго Блада конкодѣ, дават господство-мн сѣе покаяніе господства мн сабгамъ господства-мн, Данчѣлу сѣ сыноки мѣ и брат мѣ Марко сѣ сыноки мѣ и Лацко сѣ сыноки мѣ, іако да имъ ест Іаши кѣсен, понеже нѣ покѣпише ѡт
- 25 Шѣшман ѡт Кѣрте за лѣ флорени угрѣски и за а кафтан ѡт рѣтице. И господство-мн прости кон. Его радѣ имъ дадохъ и господство-мн іако да имъ ест кѣ ѡчинѣ и кѣ ѡхабѣ. И каре комѣ се ѡт нѣ прилѣчитъ преждѣ сѣмрѣти, а ѡчина да ест ѡставшимъ, а пѣрдалика кѣ нѣхъ да нѣст. И нѣ ѡт когоже непотѣкнокено, по
- 30 рѣчъ господства-мн.

Скедетелѣ: жупан Драгомир Удрице, жупан Нѣгоє Борчек, жупан Драгич Стонкѣк, жупан Димитѣр Гиздакѣ, жупан Крстѣан Дворник, жупан Станко логофѣт, Станчѣл кистиар, Бладѣслак

4—5. Matei, 27, 25. 25. флорени | фл^р.

спатар. Хъргота пехарник, Данчѹл столник, Ялѣъ комис, Колицѣ постилник. Язь Прѣда писах ѹ Търговице, Яприлин ѣ, калѣтъ хъщг.

† Io Blad kvekwa, milostia bozia gospodiny.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui Vlad voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Danciul cu fiii lui și fratelui său Marco cu fiii lui și lui Lațco cu fiii lui, ca să le fie Iașii toți, pentru că i-au cumpărat dela Șușman dela Curte pe 35 de florini ungurești și pe un caftan de îmbrăcăminte. Și domnia mea am iertat calul. De aceea le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și oricui dintre dânșii i s'ar întâmpla mai înainte moarte, iar moșia să fie celor rămași, iar prădalica la ei să nu fie și de nimeni neatins, după spusa domniei mele.

Martorii: jupân Dragomir Udriște, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Dimitru Ghizdavăț, jupân Cârștian dvornic, jupân Staico logofăt, Stanciul vistier, Vladislav spătar, Hârgotă paharnic, Danciul stolnic, Alb comis, Colțea postelnic, eu Preda am scris la Târgoviște, Aprilie 5, anul 6993 (1485).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată bine conservată. Muzeul Gorjului, Tg.-Jiu, Nr. 3. Publicat de Ștefulescu, *Doc. Slavo-române*, p. 26—27; idem, în *Amicul poporului*, III (1901), p. 85—87 și Ghibănescu, *Surete*, I, p. 288. Regest, Florescu, *Divaniul*, p. 59.

155.

Fără loc, 7 Septembrie 1485.

Vlad Călugărul întărește lui Stan Macrea cu fiicele, nepoții, frații, nepoții de fiică și altora, jumătate din Mihoveni. Acest sat fusese al lui Dragomir și Zlatco, cari l-au închinat boierului Drăghici al lui Stoica în fața lui Radu cel Frumos. Drăghici vinde jumătate din sat lui Stan Macrea și lui Stoia pe 600 aspri și un cal, cealaltă jumătate fiind miluită unei mănăstiri. Stan Macrea vine în fața domnului și face pe fiicele lui și pe nepoții lui frați de moșie peste această jumătate de sat. Domnului i se dă un cal.

† Милостіѡм божіѡм, Io Blad kvekwa и господинъ късен земли Оуггровлахійскон, сынъ великаго Блада кvekwa, дакат господство-ми сѣе покелѣніе господства-ми слѣгам господства-ми,

2. Яприлин | а.

Станѣ Макрѣ н сѣс дѣцере мѣ н сѣс анисен мѣ, Мѣртини н Стан
 Стож н сѣс сыновн мѣ н сѣс брат мѣ, Нѣкѣсѣл н сѣс сыновн мѣ
 н сѣс апѣчен мѣ, Нѣгѣл н Бѣра н Братѣл н анисевѣм мѣ ѿ дѣцер,
 Ѣпрѣ н братѣчевѣм мѣ, Стан н Гоѣ, ѣко да им ест оу Мнѣх-
 5 кеин полокина, колнко ест дрѣжал Драгомир н Златко, понеже ю ест
 поклонил Драгомир н Златко жѣпаноу Драгичю Стонокѣс, ѿ пред
 Радѣлѣ коекода, брат господства ми. Я жѣпан Драгич продаде Станѣ
 Макрѣ н Стою за х аспри н єдин кон добрѣ ѿ т аспрѣн, пол ѿ
 10 манастир милокено. Потом прѣнде Стан Макрѣ пред господства-ми,
 та си ѣложн дѣцере си, по нѣм Мнѣж н Нѣга н єще колко мѣ нѣх
 дасг Господѣ Богѣ ѿ плѣда єго, н анѣчен мѣ, Мѣртини н Ста-
 ноуѣ да си сѣ братѣѣ на полокинѣ ѿ учинѣ цѣ покѣпнше, сѣс
 Стож н сѣс братѣѣ мѣ. Господствѣ-ми дадошѣ [кон. Єго радѣ] им
 даде н господство-ми кѣ учиноу н кѣ шѣаѣоу, тем н сынов[ом
 15 им н] кнѣжѣм нѣх, ѣпотѣкнѣкено по реч господства-ми.

И сѣдѣтелѣ: жѣпан Драгомир Ѣдрицѣ, жѣпан Драгич Сто-
 нѣкѣ, жѣпан Кнѣтѣлѣ Флоресѣлѣ, жѣпан Крѣстѣпан кѣлнѣ [дѣорнѣк,
 Стаѣко лого]фѣт, Данѣжѣл столнѣк, Хрѣгѣта пѣхарнѣк, Станѣжѣл
 кнѣтѣлѣ, Бѣждѣсѣлѣ [спѣтар, Нѣгѣ] н Рѣдѣ стрѣторнѣнѣ. Язѣ Іанѣжѣ
 20 грамѣтѣлѣ писѣх, мѣсѣца Сѣптемѣврѣн з н кѣ лѣто хѣц[ѣа].

† Іѣ Бѣлд кѣекода, мѣлѣстнѣ бѣжѣу госпѣднѣ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
 țara Ungrovlahiei, fiul marelui Vlad voevod, dă domnia mea
 această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Stan
 25 Macrea și cu fiicele lui și cu nepoții lui, Mărtin și Stan Stoia și cu
 fiii lui și cu fratele său Neacșul și cu fiii lui și cu nepoții lui, Neagul
 și Băra și Bratul și nepoților lui de fiică, Oprea și verilor lui, Stan
 și Goia, ca să le fie jumătate din Mihoveni, cât au ținut Dragomir
 și Zlatco, pentrucă au închinat-o Dragomir și Zlatco jupânului
 30 Drăghici al lui Stoica în fața lui Radul voevod, fratele domniei
 mele. Iar jupânul Drăghici a vândut lui Stan Macrea și lui Stoia
 pe 600 aspri și un cal bun de 300 aspri, jumătate fiind miluită la
 mănăstire. După aceea a venit Stan Macrea în fața domniei mele,
 astfel a așezat pe fetele lui, anume Mica și Neaga și încă câte i-ar
 35 da Dumnezeu din rodul lui, și nepoților lui, Mărtin și Stanul ca

1. анисен | анѣпѣн. 6. жѣпаноу | жѣпаноу. 18. Хрѣгѣта | хрѣсгѣта. 20. Сѣптемѣврѣн
 п
 | сѣ. хѣц[ѣа] | сѣц[ѣа].

să-i fie frați pe jumătate din moșia, pe care a cumpărat-o cu Stoia și cu frații lui. Domniei mele au dat un cal. De aceea le-am dat și domnia mea de ocină și de ohabă, lor și fiilor lor și nepoților lor, neatins după spusa domniei mele.

Și martori: jupân Dragomir Udriște, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Vintilă Florescul, jupân Cârștian mare dvornic, Staico logofăt, Danciul stolnic, Hârgotă paharnic, Stanciul vistier, Vladislav spătar, Neagu și Rodea stratornici. Eu Ianăș gramatic am scris în luna Septemvrie 7 și în anul 69 94 (1485). 5

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 10

Copie la Arhive Stat, Copii de documente Nr. 2821 (cu data greșită 7910). Nu se indică proprietarul actului original. Data exactă reconstituită după divan (Cf. divanul Hrisovului din 10 Aprilie 1485).

156.

Mănăstirea Govora, 27 Septembrie 1485. 15

Ieromonahul Macarie din Govora cumpără un loc dela Hiju pe 2110 aspri.

† Întru numele Tatălui și al Fiiului și al Sfântului Duhu, eu egumenul Iosif Govoreanul, ca să se știe precum am cumpărat acestu locu dela Hijul din orași dela Palco, drept aspri 2110. 20

Mărturii: jupan Oancea, jupan Manciu, jupan Ștefani, jupan Hăca, jupan Buda, jupan Proica, jupan Lațco, și Ștefan fečoru lui Nichifor, Gherghe i Stoica fečorii lui Ștefan, și eu Borcea care am scris în zilele Radului Vodă, fiiul marelui Vlad vodă. Septemvrie 27, It 6994 (1485). 25

Trei traduceri la Arhive Stat. Condica Govorei, Nr. 109, f. 106 v. (A) (s'a reproduș) și f. 141 v. (B). și în condica Govorei, Nr. 110, f. 52 v. (C).

19. Govoreanul/al Govorei C. ca *om.* C. precum / că C. 20. locu. de casă *ad.* C. dela Hijul *om.* C. 21. Manciu / Malčul C. Ștefani / Ștefina. B. 22. Ștefan / Ștepan. B. C. 25. 27/26 B. C.

157.

Mănăstirea Glavacioc, 23 Aprilie 1486.

- Vlad Călugărul întărește unei cete de proprietari în devălmășie satele Obârșia dela Bratilov, pentru care se aduce mărturie cu 12
 5 boieri, la Groși jumătate din Bârleși, Necșești jumătate, Știubeiul Prajei jumătate, Strâmtul și Strâmpțișorul. Domnul dă în cinste ținutul în care se află primul sat banilor Dimitrie Ghizdaveț și Deatco. Supușii lor din acele părți vor pierde moșia și vor fi pedepsiți cu hatalm, dacă nu se vor supune hotărîrii domnului. Se arată
 10 anume cari sânt supușii, precum și numele martorilor cari au mărturisit în fața domnului.

- † Милостіѡм божіѡм, Іѡ Влად коєкода и господинѡ кѣсен землиѡ Шрокалахѣнскои, сынѡ Влада великаго коєкоде, дакат господствѡ-мн сѣе покелѣнїе господства-мн, Слакс и сѣ сыноки мѡ, Стонка,
 15 Иканѡ и Богданѡ и непсею мѡ, Мѣнѣ, ѡко да им ест Шершїѡ ѡт Брѣтиаѡк четвѣрти дѣл, понеже приидоше пред господство-мн кѣ болѣри пред господство-мн, како им ест дѣднїна и вчина права. Того ради им даде и господство-мн кѣ вчинѡ и кѣ вхабѣ, тем и сыноком их, непотковено по реч господства-мн.

- И потоаѡ вѡтаки господство-мн на прѣпочтани болѣри господства-мн, жѡпан Димїтрѣ Гиздакѣц и жѣпан Дѣтко бани, тон стране почкѣтени ѡт господство-мн. Кон ѡт Лѡпше и ѡт сынокеѡ мѡ и ѡт Добрѡа и ѡт сынокеѡ мѡ и ѡт Трѣцѣ и ѡт братїѡ мѣ и ѡт Рада сѣе братїѡ мѣ, та не чет хотет да стонт на реч господства-мн, како их ест шѣкѡмѡ и даа господство-мн, а томѣзи
 25 члоѡкѣс да сѣ колнїи бани тон дрѣжаки да шѡмѡтѣ томѣи члоѡкѣкѣ за єднѣ реч хѡтааѡмѡ и ѡ вчинѣ да си изѡбѣнтѣ.

- Потои пак Слакс и сѣ сыноки мѡ дадоше Стѣнтѡ и Фїпатѡ братѣѣдѣ им, да им ест четвѣрти дѣл, ѡт пред господство-мн на них дѣл. И пак, Марешѡ и сѣе сыноки мѣ и сѣе аниѡшен мѣ,
 30 Радѣл и Рада да им ест ѡ Гроши ѡт Брѣлѣцї половина, немѡ ест дѣднїна и вчина прака. Того ради им даде и господство-мн. И пак Слакс и сѣе брат мѣ Марешѡ и сѣе сыноки их ѡ Нѣкшѣци половикина и Стримѣѣл кѣст, понеже им ест вчина, и Шѡбеѡл Пра
 35 жѣк половикина и Стримѣѣлнѡрѣл кѣст.

13. воеводе | воеде.

И скедетеліе що донесет пред господство-ми : Бсика вт Бѣцѣи
и Радѹ вт Пречна и Бѣкан вт Костири и Станчѣл Фѣскѣ и Фрѣ-
цѣлж вт Мѣрешири, Рѣден вт Бѣцѣи и Дан вт Шипотѣ и
Гѣцѣлж и Степан Тепек и Крстїан вт Рѣнѣс,

Пис месѣца Яприл кг, на дѣнь Свѣтаго Гѣургїа и кѣ лѣто 5
5000, и на манастирѹ вт Гѣжкѣчѣк и азѣ Іанжш граматик
писалѹ,

† Іу Блад кѣкѣда мѣлостїм божїм господинѣ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea 10
această poruncă a domniei mele lui Slav și cu fiii lui, Stoica, Ivan
și Bogdan, și nepotul lui, Mănea, ca să le fie Obârșia dela Bra-
tilov, a patra parte, pentrucă au venit în fața domniei mele 12
boieri, în fața domniei mele, (sic), spunând cum că le este stră-
moșie și moșie dreaptă. Deci le-am dat și domnia mea ca să le fie 15
de ocină și de ohabă, lor și fiilor lor neatins, după spusa domniei
mele.

Și după aceea a lăsat domnia mea asupra prea cinstiților
boieri ai domniei mele, jupân Dimitrie Ghizdavăț și jupân Deatco
bani, acele locuri în cinste dela domnia mea. Care dintre Lupșa 20
și din fiii lui și din Dobrul și din fiii lui și din Târță și din frații lui
și din Rada cu frații ei nu vor voi să stea la spusa domniei mele,
precum i-am întocmit și i-am dat domnia mea, să aibă voe banii
acelui ținut să-i ia celui om pentru un singur cuvânt hatalm și
moșia să-și piardă. 25

După aceea iarăși Slav și cu fiii lui au dat lui Stăit și Fiiat,
verilor lor, ca să le fie a patra parte la părțile lor, în fața domniei
mele. Și iarăși lui Mareș și cu fiii lui și cu nepoții lui, Radul și
Rada, să le fie la Groși jumătate din Bârleți, care le este strămoșie
și moșie dreaptă, De aceea le-am dat și domnia mea. Și iarăși lui 30
Slav și cu fratele său Mareș și cu fiii lor, la Necșești jumătate și
Strâmptu întreg, pentrucă este moșia lor, și Știubeiul Prajei,
jumătate și Strâmpțișorul tot.

Și martorii pe cari i-au adus în fața domniei mele: Boica din
Bățești și Radu din Precina și Vâlcan din Costești și Stanciul 35
Fusea și Frățilă din Măreșești, Rădei din Bățești și Dan din Șipot
și Guțilă și Stepan al lui Tepei i Cârștian din Runcu.

5. Яприл | 4. Гѣургїа | гѣургѣрїа.

S'a scris în luna Aprilie 23, în ziua Sfântului Gheorghe, și în anul 6994 (1486) și la mănăstirea dela Glavacioc și eu Ianăș gramatic am scris.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- 5 Original pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, secț. ist., II/73, cu o traducere de Stoica Nicolaescu. Publicat în *Columna lui Traian*, VII, 1876, p. 468—469. Regeste, Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 72 și Florescu, *Divane*, p. 59—60.

158.

10

București, 30 Iunie 1486.

Vlad Călugărul întărește jupânilor Roman și Jitiianu cu fiii, frații și verii lor, satele Românești pe Jiu, Balomirești, Budeni, Izvoarele, Crasna, Giosani, Albeni pe Gilort, Prigoriia, Răzleul și părțile lui Nicula dela Jupânești, pe care le aveau de moștenire.

15

Prădalica să nu fie.

20

25

30

† Милостинымъ божіѡмъ, Іѡ Владъ конкода и господинь вѣсен земли Ѥггровлахінскон, сынъ Влада великаго конкоде, даватъ господство-ми сѣе повеленіе господства-ми болѣромъ господства-ми, жѡпанѡ Романѡ съ сыновимъ его, Данъ и Дѣтко и Шербанъ и дрѡги сынови, аще имъ дастъ Богъ, и жѡпанѡ Житианѡ съ братниамъ его Пѣтрѡ и Бѣлкѣлъ и Владѣ и Радѣлъ и съ сыновимъ его и братичеди имъ, Ялѣла и Крѣчюнъ и Станчюла и съ сыновимъ его, іако да имъ естъ Ромѣнеци на Жилѡ вѣсен и Баломирѣци вѣсен и Бѣдѣни вѣсен и Нѣворѣле и Красна ска и Цосани и ѡ Жѡпѣнеци, каре колико естъ делъ Никѡла Бландѣ и Ялѣбѣни на Цилортѡ вѣсен и Прѣнгорниа и Рѣзлѣлъ вѣст, понеже имъ сѣхъ тои вѣсе учинѣ дѣдинѣ. Того радѣ имъ дадохъ и господства-ми, да имъ естъ вѣ учинѣ и вѣ хѣбѣжъ, темъ и децѣмъ имъ и ѡвнѣчетомъ и прѣвнѣчетомъ. И комѡ се ѡтъ нихъ прѣжде сѣмрѣтъ, а учинѣ да естъ ѡставшимъ, а вѣ нихъ прѣдалѣка да нѣстъ и ни ѡтъ когоже непотѣкновѣно, по рѣчъ господства-ми. Исправникъ Бинтилъ велики дворникъ. Писахъ вѣ настолни градъ Бѣкѡреци, мѣсѣца Іюніа, ѡ дѣнь, вѣстъ ѡцѣдѣ.

† Іѡ Владъ вѣвѣда, милостіа божіа господинь.

30. Исправникъ | ^с н. 32. Іюніа | ^н ю.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele boierilor domniei mele, jupânului Roman cu fiii lui, Dan și Deatco și Șerban și alți fii, dacă le dă Dumnezeu, și jupânului Jitiiianu cu frații lui, Pătru și Vâlcu și Vlad și Radul și cu fiii lui și verii lui, Albul și Crăciun și Stanciul și cu fiii lui, ca să le fie Româneștii pe Jiu toți și Balomireștii toți și Budenii toți și Izvoarele și Crasna toată și Giosani și la Jupânești, oricâtă este partea lui Nicula al lui Blidea, și Albenii pe Gilort toți și Prigoriia și Răzlăul tot, pentru că le sânt aceste toate, moșii strămoșii. De aceea le-am dat și domnia mea, ca să le fie de ocină și de ohabă, lor și copiilor lor și nepoților și strănepoților. Și căruia dintre dânșii i s'ar întâmpla mai înainte moarte, iar moșia să fie celor rămași, iar la ei prădalica să nu fie, și de nimeni neatins, după spusa domniei mele. Ispravnic Vintilă mare dvornic. S'a scris în cetatea de scaun București, luna Iunie 30 zile, anul 6994 (1486).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Muzeul Gorjului, Tg.Jiu. Fotografie la C. Nicolaescu-Plopșor, *Documente Oltenesti*, I, pl. 4. Publicat de A. Ștefulescu, *Doc. Slavo-române*, p. 27—28; Ghibănescu, *Surete*, I, p. 289—290; *Amicul Poporului* (Tg.-Jiu), III, 1901, p. 159—160. Fragment la Ștefulescu, *Schitul Crasna*, p. 13.

159.

București, 31 Iulie 1487.

Vlad Călugărul întărește mănăstirii Snagov și egumenului Domentian zeciuiala domnească dela vinul din Cernătești, gălețile de grâu, dijma domnească și vama stupilor din județul Brăila și cu perperii, arătând cum vor aduce aceste venituri slugile domnești la mănăstire. De asemenea acordă mănăstirii și caii domnești dela cnezii morți din județul Brăila.

† Многостіиwm божіиwm, Іw Влад воєвода и господинь вѣсен земли Угровлахійскон, сынъ Влада великаго воєводе, дакат господство-ми сѣ повелѣниѣ господства-ми свѣтомъ храмъ и шентели прѣсвѣтаго Вѣккеніа прѣчистіа владичицъ нашихъ Богородици и

приснодѣкы Марѣж, монастѣрѣ свѣтлоу Ѣнгловѣ и наставникѣ и
 считая словеснаго стада Христова, егѣменѣ иеромонахѣ кѣр Домен-
 тѣанѣ и вѣсен еже ѡ Христѣ братѣн, тако да им ест кинаричѣ ѡ Под-
 горѣю цю ест десетѣкъ господскѣн ѡт вино у село Чрънѣтеци, карѣ
 5 колнко ест хотар Чрънѣтециѡм, да си ѡзнимают калѣгери и да им
 ест ѡ сѣдство Бранловѣ кѣлоки ѡт житѣ ѡхабни господскѣн и
 дижма господска и камшинство, десетѣкъ цю ест господскѣн ѡт
 пчелах и сѣ перперн сѣ скем по вѣсем сѣдствѣ Бранловскем и да
 се давают из двора дѣе сѣдѣе господске да приписѣют кѣлоке и сѣ
 10 члохѣкѣм монастирскем и събракини нѣ, да нѣ доносит ѡ свѣтѣн
 монастир кѣлоке вѣси. Тако по томъ танъ дѣа кѣлаара да си вѣ-
 зимают по дѣ кѣлоке, да им се хѣтатают ѡбема нѣ кѣлоке. И диж-
 марн и камшин да се не ставет, нѣ да си приписѣют и дижмѣ и
 пчелн калѣгери, алн да им се ѡдвозит и дижма и пчелн ѡ свѣтѣн
 15 монастир ске цю бѣдет. И еце приложнѣхъ господство-мн и конн ѡт
 кнез ѡд томъ сѣдство Бранловско цю се падают да сѣт господскѣн
 ѡт кнезов кон ѡмирают, да се доносит ѡ свѣтѣн монастир, да сѣ
 вѣ сѣзжѣс свѣтлоу мѣстѣ.

Тѣа кѣсѣ дадохъ господство-мн и приложнѣхъ свѣтлоу монастирѣ
 20 за дѣинѣ родѣтелъ господства-мн и братѣахъ господства-мн и прѣкѣз-
 любянноу сѣнѣ господства-мн, Іѡвѣ Бладѣе кождѣе и за нашѣ. Ѣго
 радѣ да сѣ свѣтлоу монастирѣ кѣ вчинѣ и кѣ ѡхабѣ и божѣет-
 кѣнѣм инокомъ кѣ пицѣ и кѣ кѣчноѣ вѣспоминанѣе и ни ѡт когоже
 непотѣкнѣнно.

И сѣмѣ сѣт свѣдѣтелѣе: жѣпанъ Драгомир Ѣдрице и жѣпанъ Нѣгъ
 Борчикъ, жѣпанъ Кинтиа Флорескѣа, жѣпанъ Драгичъ Кинтилескѣа, жѣпанъ
 Барбѣа Кранѣвскѣа, жѣпанъ Крѣтѣанъ, жѣпанъ Прѣкѣа велики дворникъ,
 жѣпанъ Ѣтанко логоѣетъ, жѣпанъ Бадѣ, Данчѣа столникъ, Колицѣ пѣхар-
 никъ, Ѣтанко кистѣаръ Ялѣвъ комисъ, Родѣ и Нѣгъ постѣлнѣци. Писа
 30 се кѣ градъ Ёскѣреци, Іюліа ла дѣнѣ, клѣтъ хѣсѣе,

† Іѡвѣ Бладъ кѣкѣада, мнѣостѣа божѣа господнѣа.

† Din mila lui Dumnezeu Io Vlad voevod și domn a toată
 țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
 această poruncă a domniei mele sfântului hram și lăcaș a prea
 35 sfintei Vovidenii prea cinstitei stăpânei noastre Născătoare de
 Dumnezeu și pururea fecioară Maria, mănăstirii sfântului Snagov
 și cărmuitorului și învățătorului turmei cuvântătoare a lui Hristos,
 egumenului, ieromonahul kyr Domentian, și tuturor fraților întru

Hristos, ca să le fie vinăriciul dela Podgorie, cât este zeciuiala domnească dela vinul din satul Cernătești, ori cât este hotarul Cernăteștilor, să-și ia călugării. Și să le fie în județul Brăilei gălețile de grâu ohabnice domnești și dijma domnească și vămășitul, zeciuiala care este domnească dela stupi și cu perperii cu tot în întreg județul Brăilei și să se dea dela curte două slugi domnești, să scrie gălețile și cu omul mănăstirii și adunându-le, să ducă la sfânta mănăstire toate gălețile. Astfel după aceea, acei doi găletari să-și ia câte patru găleți, să le ajungă la amândoi opt găleți. Iar dijmari și vameși să nu se pue, ci să scrie și dijma și stupii călugării, însă să li se transporte și dijma și stupii la sfânta mănăstire, tot ce va fi al lor. Și încă am adăogat domnia mea și caii dela cnezii din acel județ al Brăilei care se cad să fie domnești dela cnezii care mor, să fie duși la sfânta mănăstire, ca să fie de slujbă sfântului loc.

Acestea toate le-am dat domnia mea și le-am adăogat sfintei mănăstiri pentru sufletul părintelui domniei mele, și al fraților domniei mele, și pentru al prea iubitului fiu al domniei mele, Io Vlad voevod, și pentru al nostru.

Deci să fie sfintei mănăstiri de ocină și de ohabă și dumnezeștilor călugări pentru hrană și pentru veșnică pomenire și de nimeni neatins.

Și aceștia sânt martori: jupân Dragomir Udriște și jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Vintilă Florescul, jupân Drăghici Vintilescul, jupân Barbul Craiovescul, jupân Cristian, jupân Părvul mare dvornic, jupân Staico logofăt, jupân Badea, Danciul stolnic, Colțea paharnic, Staico vistiar, Alb comis, Rodea și Neagoe postelnici. S'a scris în cetatea București, Iulie 31 zile, anul 6995 (1487).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament. Acad. Rom., Doc. pachet XX/172. Pecete aplicată, căzută. Însoțit de o traducere veche românească de Florea ierei, dascăl slovenesc. Traduce *кнѣзи* prin *megiași*, iar *учина* prin *baștă*. Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 72 și *Cronologia Tabelară*, p. 27 (Nr. 39), cu data Mai 31; Florescu, *Divane*, p. 59.

160.

Râmnic, 5 Septembrie 1487.

Vlad Călugărul întărește lui Roman și cumnatului său Vlad, părțile lor de moșie din Huhurez și Rămești, făcându-i frați nedes-părțiți de moșie. Domnului i se dă un cal. Prădalica să nu fie.

† Cu mila lui Dumnezeu, Io Vladul voevod și domn, dat-am domnia mea această poruncă a domniei mele slugelor domniei mele, lui Roman și cumnatului său, Vladului și cu feciorii lor câț Dumnezeu le va da, ca să le fie lor la Huhurez partea lui

5 Roman și în Râmnești partea Vladului. După aceia a venit Roman înaintea domniei mele, de a înfrățit pe cumnatu-său Vladul peste partea lui, ori câtă are Roman în Huhurez; așijderea și Vladul iară a înfrățit pe Roman peste partea lui, ori câtă are la Râmnești, ca să fie frați nedespărțiți peste aceste moșii. Și domniei mele au dat calul.

10 Pentru aceia am dat lor și domnia mea ca să le fie lor întru moștenire și ohabnice și de nimenea să nu se clătească, după zisa domniei mele. Și ori căruia dintre dânșii i s'ar întâmpla mai înainte moarte, vânzare întru dânsele să nu fie, ci să fie moșiele celor ce vor rămânea.

15 Marturii: jupân Dragomir al Manei, jupân Neagoe al Borcii, jupân Drăghici al Stoicăi, jupân Pârvu vel dvornic, jupân Staicu logofătul, Danciul comisul, Colțea paharnicul, Vladislav spătarul, Albul stolnic, Staicu vistierul, Neagul i Rodea postelnicii. Și eu Stan am scris la Râmnic în luna lui Septemvrie 5, anul 6996

20 [1487], indiction 6.

Copie publicată de N. Măldărescu, în *Columna lui Traian*, VII (1876) p. 38—39, după traducerea lui Lupu dascălul din 1746, aflătoare la moșnenii din Hurez (A). Altă traducere cu lipsuri și confuzii, cu data 6995. Arhive Stat, Hurez I 1 (B). Am publicat traducerea A, completând pe alocurea textul după

25 cealaltă traducere. Indictionul exact (corespunde cu data din traducerea A)

161.

București, 27 Noemvrie 1487.

Vlad Călugărul întărește lui Ștefan și lui Ion cu fratele său Neagul a șaptea parte din satul Lălești și din muntele Coarnele, cumpărate dela Precopie pe doi cai de 600 aspri. Domnului i se dă un cal de 300 de aspri. Prădalica să nu fie.

30

4. câț Dumnezeu le va da / om. A. 5. După aceia / pentru că B. 6—8. de a înfrățit... la Râmnești / lepădând Roman pe Vladul din partea sa, cât au avut Roman în Huhurez și Vladu iar lepăda pe Roman din partea sa, cum n'are în Râmnești. B. 12—14. Și oricăruia... vor rămânea / Și ori din care cât să va alege mai nainte de moarte și după moarte și în toate zile, aastă ocină să o stăpânească. B. 18. Neagul i Rodea postelnicii / Neagul i Rodea postelnice (A), om. B. 19. 6996/6995. B. 20. indiction 6. om. B.

† Милостїѡм божїѡм, Іѡ Влѡд конкѡда и господинѡ кѡсен
земли Угровлахїнскѡ, сынѡ великаго Влѡда конкѡде, дават гос-
подство-ми сїе поклѣнїи господства-ми Штефанѡ сѡ сыноки си и
Иѡнѡ и сѡ братѡ мѡ Нѣгѡлѡ сѡ сыноки им, ѡко да им ест ѡт
Лѣлєцин з-ти дѣл и ѡт планинѡ цю се зовет Кирнелє, такождєре з-
ми дѣл, понеже покѡпише ѡт Прекопиє за два конѣ добри ѡт х
аспрї. Яли да ест Штефан сам сѡ сыноки си над половиноѡ цю сѡ
кѡпили, а Иѡн и сѡ братѡ си Нѣгѡлѡ, да сѡ над дрѡгѡ половиноѡ.
И господствѡ-ми дадох єдин кон добрѡ ѡт т аспрї.

Сего ради им дадох и господство-ми, ѡко да им ест кѡ ѡчинж
и кѡ ѡхабѡ, ним и сыноком нѡ и кнѡчетѡм и прѣкнѡчетѡм. И кѡ
нѡх прѣдалика да нѣст докле се кѡ нанти ѡт нѡх до єдно дѡцєры,
да им ест ни ѡт когоже непѡтѡкнѡкѡ, по ѡриэлѡ господства-ми.
Свѣдѣтелиє: жѡпан Драгомир Манєк, жѡпан Нѣгѡє Борчєк, жѡпан
Драгич Єтѡнкєк, жѡпан Прѣкѡл велики двѡрник, жѡпан Єтѡнко
логѡет, Данчѡл столник, Колицѡ пѣхарник, Влѡдислав спѡтар, Єтѡнко
кнєтишѡр, Ялєѡ колєис, Нѣг и Рѡдѣ постєлєници и азѡ грамѡтник
Радѡлѡ єже писѡх кѡ столни град Бѡкѡрєциѡ, мєстѡца Нѡєкрїѡ кѡ
дѡнѡ. вѡкт хѡцѡс.

† Іѡ Влѡд вѡєкѡда, милостїѡм божїѡм господинѡ. 20

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul marelui Vlad voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele lui Ștefan cu fiii săi și lui Ion
cu fratele său Neagul cu fiii lor, ca să le fie din Lălești a șaptea
parte și din muntele ce se chiamă Coarnele de asemenea a șaptea
parte, pentrucă au cumpărat dela Precopie pe doi cai buni de
600 de aspri. Dar să fie Ștefan singur cu fiii lui peste jumătate
din ce au cumpărat, iar Ion cu fratele său Neagu peste cealaltă
jumătate. Și domniei mele au dat un cal bun de 300 de aspri. De
aceea le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă,
lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților și la dânșii prădalica
să nu fie câtă vreme se va mai afla dintr'înșii măcar o fiică. Și să
le fie neatins de nimeni, după porunca domniei mele.

Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui
Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Pârvul mare dvornic,
jupân Staico logofăt, Danciul stolnic, Colțea paharnic, Vladislav
spătar, Staico vistier, Alb comis, Neagu și Rodea postelnici, luna
Noemvrie 27 zile, anul 6996 (1487).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn. 35

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Muzeul Gorjului, Tg.-Jiu. Fotogr. de Nicolaescu-Plopșor, *Doc. Oltenesti*, pl. 5. Arhive Stat, copii fotografice, I 14. Pecete aplicată. Publicat de Ștefulescu, *Doc. Slavo-române*, p. 28—29; Ghibănescu, *Surete*, I, p. 291. *Amicul Poporului*, (Tg.-Jiu), III, p. 209—211. Regest, Florescu, *Divane*, p. 61.

162.

Fără loc, 1486—1487.

Vlad Călugărul întărește m'năstirii Sf. Mihai dela Cricov și egumenului Samuil un sfert din satul Plopeni cu vad de moară în Teleajen cumpărat de jupân Drăghici al lui Stoica dela Cioară pe 3000 de aspri. Domnului i se dă un cal. Boierul mai cumpără dela domn și vinăriciul din acel sat pe un cal bun. Toate sânt dăruite mănăstirii, dar dacă se va strica mănăstirea, ele vor reveni lui Drăghici sau fiilor lui, Radu și Vintilă, și urmașilor lor.

< Hrisovul răposatului Io Vlad voevod pentru moșia Plopeanii, dela leat 6995 = 1487 >.

Cu mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domnu a toată Țara Rumânească, dat-am domniia mea această poruncă a domnii mele sfintii mănăstiri dăn Cricov, hramului și lăcașului lui arhistrateg Mihail și egumenului chir popa Samuil și tuturor care sânt întru Hristos frați, ca să-i fie Plopeanii a patra parte și cu vad dă moară în Telejăn, pentru că o au cumpărat jupânul Drăghici Stoicăi dă la Čoară, drept 3000 de aspri gata și domnii mele un cal. Și după aceeaia veri cât iaste hotar și iar jupânul Drăghici au mai cumpărat dăla domniia mea veri cât va fi [vinăriciul domnesc], drept un cal bun.

Deci au adaos pre sfânta mănăstire și cu aceeaia în veaci, ca să fie dă hrană și dă pomenire părinților și tuturor fraților lui, pomenire dă vecie, până când va fi sfânta mănăstire, iar după păcatele noastre, dă să va strica sfânta mănăstire, iar cu ocina și cu vinăriciul, ce scrie mai sus, să n'aibă treabă, ci să fie a cinstului jupânului Drăghici și a fecărilor jupânului Stoicăi și dintr'aceaia veri câți le va da Dumnezeu fečori, și nepoți jupânului Radul și jupânului Vintilă, să le fie ocină ohabnică, dă hrană, lor și fecărilor

25, 26. Traducătorul pare a fi sărit ceva din text. V. mai jos.

lor și nepoților și strănepoților și dă nimeni neclătită, după zisa domnii mele.

Mărturii încă am pus domniia mea: jupan Dragomir al Manii, i jupan Neagoe al Borcii i jupan Vintilă Florescu i jupan Pârvul vel vornic i jupan Staico logofăt i Danciul stolnic i Hărgota păharnic i Staico vistier i Albea comis i Vladislav spătar i Colțea i Rodea postealnicul. Și s'au scris cartea ačasta în orașul scaunului Târgoviștii de Radu gramaticul.

5

Arhive Stat. Traducere în Condica Măn. Mărgineni (Nr. 165), f. 143 v.—144.

163.

10

Fără loc, 1486—1487.

Vlad Călugărul întărește lui Stângaciu, lui Staico Costișatul și lui Vlaicu cu fiii și fiicele lor satul Ogretin și stânele Clăbucetul și Tătarul, cumpărate de ei, arătând partea fiecăruia. Fetele nu vor avea amestec cât vor trăi fiii. Domnului i se dă un cal. Prădalica să nu fie.

15

< Izvodul cărții Vladului vodă, feciorul lui Vlad vodă, ce s'au scos după sârbie pe rumânie. Cursul anilor leat 6995 [1486—1487]. >

Dat-am domnia mea această carte a domnieii mele slugilor domnii mele, lui Stângaciu cu feciorii lui și lui Staico Costișatul cu feciorii lui și cu frate-său Vlaicul cu feciorii lor și cu fetele lor, ca să le fie Ogretinul tot, pentru că jumătate au cumpărat dela Baico den Blejoi drept 1450 aspri și au dat și domnii mele un cal. Insă Stângaciu cu feciorii lui și cu fetele lui pre jumătate den Ogretin, însă fetele să n'aibă nici o amestecătură, până vor fi vii feciorii lui Stângaciu și feciorii feciorilor lor. Și de li se va întâmpla și moarte, ocina să nu se vânză, ci să fie celor ce le vor rămânea în urmă. Iar Staico Stișatul cu feciorii lui și cu fetele lui și cu frate-său Vlaicul cu feciorii lui să ție altă jumătate den Ogretin și să le fie stâna dela Clăbucet, pentru că au cumpărat Staico Stișatul dela Șuban den Topliță și dela frații lui, drept 2 boi. Iar Stângaciu cu feciorii lui să ție stâna dela Tătarul, pentru că

20

25

30

20. Staico / Stan, copia, însă mai jos, de două ori Staico. 27. *să nu se vânză* pentru prădalica.

iaste a lor bătrână ocină. Drept aceea am dat și domnia mea această carte a domnii mele, ca să le fie ocină ohabnică, lor și feciorilor și nepoților și strănepoților.

5 După aceasta și mărturii am pus, boiarii divanului domnii mele.

Traducere în posesia d-nei Elena Crețulescu, cu însemnarea: «Acest izvod protocolisindu-se după două părți ce au rămas din hrisovul slovenesc cel adevărat, s'au cunoscut a fi întocmai, iar mărturia veliților boeri, ce sânt numiți în cel adevărat, lipsește. Az Chiriță dascăl slovenesc ot mănăstirea
10 Colții. 1800 Iulie 17 ». Copie la Arhivele Statului, Copii, Nr. 3075.

164.

Fără loc, 1487—1488.

Vlad Călugărul întărește lui jupân Drăghici al lui Stoica cu fiii, fiicele și nepoții lui satul Cornii obținut prin schimb dela Danciul, căruia îi dă părțile lui din Blagodești și Rădulești.
15

< Hrisovul răposatului Io Vlad voevod dela leat 6996 = 1488 >. Cu mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată Țara Rumânească, feçoru lui marelui Vladului voevod, dat-am domnia mea această carte a domniii mele cinstului boiarului domnii
20 mele, jupân Drăghici feçorul Stoicăi și fi[ulu]i său jupânului Stoicăi și feaților lui, Mariei și Neacșei i Chirei și nepoților lui, jupân Vintilă și jupân Radului, ca să le fie lor moșie la Corni, ori cât au ținut Danciul, pentru că au schimbat Danciul înaintea domniii mele, de au dat jupânului Drăghici partea Dançului
25 dân Corneani, iar Drăghici au [dat] Dançului la Blagodești partea Lucșăneasii și partea Stroiassii, pentru că au închinat aceste părți Lucșineasa și Stroiassa cu feçorul lor, jupan[ului] Drăghici, dănnaintea domniei mele. Și iar au dat jupân Drăghici Dançului partea lui Ivan paharnicul și partea Pardosului, pentru că au schimbat
30 cu feçorii Pardosului și cu frate-său, de au dat feçorilor Pardosului și fratelui Pardosului jumătate dân Răduleștii dela Calnău. Atâta au dat pântru Corneani. Și domnia mea le am ertat calul cel obiçnuit a să da domnii.

Pentru această și domnia mea le-am dat, ca să le fie lor aceaste
35 mai sus zise moșii stătătoare și ohabnice, lor și feçorilor lor, nepoților și strănepoților și dă niminea să nu fie clătită, după zisa domnii mele.

Iată și mărturii am pus domnia mea: pe jupan Dragomir vel i jupan Nêgoe al Borcii i jupan Părvul vel vornic i jupan Staico vel logofăt i jupan Dančul vel comis i jupan Vădislav vel spătar i jupan Stoica vel vistier ispravnic. Și s'au scris în scaonul Bucureștilor.

5

Arhive Stat. Traducere în Condica Măn. Mărginei (№. 165), p. 224 v.—225 r.

165.

București, 7, 1487—1488.

Vlad Călugărul întărește mănăstirii Cozia și egumenului Visarion toate satele, bălțile, Țiganii, o stradă la Râmnic, vinăriciul dela vecinii mănăstirii, găletăritul din județul Vâlcea și vama dela Genune. Toate satele și bălțile sânt scutite de dări și prestații.

10

† Иже ѿнци дѣхомъ Божіи водетъ сѧ, сѧи сѣтъ сынове Божіи, рече божественныи апостолѣ, ѿмѧже къ слѣдѣ текѧще, иже правделюбивѣ 15 телѣ и подвигомъ добрымъ подвижащимъ сѧ, желемъмъ въспріеише жизньъ земаѣннихъ земли встанише и къ небесныи прилѣпишѧ сѧ, блаженныи ѿнъ гласъ радоканіѧ слышавше, яжеже присно и слышѧтъ: „Прїидѣте благословенїи ѿтца моего, наследуйтеиште, сготованное естъ вамъ царствїи ѿтъ сложенїе мира“. Иже и азъ, благокрѣпїи и 20 благочестивїи и Христолюбивїи, и самодрѣжакнѣ, Іѡвъ Кладъ кожекода и господинѣ, сынѣ великаго Клада кожекоде, мностѣмъ божїемъ и Божиимъ благоу дарованїемъ, владѣющеи-ми и господствующи-ми къ вѣсенъ земли Ёггровлахиискон, ещеже и западинскимъ странамъ, Ямлаишъ и Фагаршъ херцегъ, благо произколи господство-ми, своимъ благымъ 25 произволенїемъ и свѣтлымъ и чистымъ срѣдцемъ господства-ми, прославити прославлѣшаго мѧ Бога и на прѣстолѣ сѣѣто-почившихъ родителейъ господства-ми съ славою възнесѣша мѧ, и даровахъ съ всеи чѣстныи и благоуверзанныи и прѣпочтани, иже надъ вѣсѣми чѣстити и даровъ, настоящи хрисовѣлъ господства-ми, свѣтомъ 30 монастирѣ и свѣтомъ шентели свѣтѣи и живоначѣлнѣи Троици ѿтъ Козїа и наставникѣ томъ шентелѧ Христова стада, иеромонахъ Ёисарїѡнъ и кѣсѣмъ братїямъ, ѿлика съ верѣкаетъ къ свѣтѣи мона-

2. Loc alb. Negoe al Borcii / Negre al Torcii. 24. земли de două ori.

Ещеже и по смерти господства-ми, кого избрет Господъ Богъ
быти господниъ въ Влашкон Земан, или въ сръдечнаго плода

господства-ми, сиречи ѿ сынѡвъ господства-ми, или ѿ сѣрѣдникъ
господства-ми, или по грѣхѡмъ нашимъ ѿ иноплѣмненникъ, да аще
почететъ и поновитъ и оутвердитъ сѣи хрисокѡва господства-ми, того
Господъ Богъ да га почететъ и оукрѣпитъ къ господствуѣ его. Ище
ли не оутвердитъ и не поновитъ, а нѣ разоритъ и посрамитъ, того 5
Господъ Богъ творикъ нѣбо и земаю да оубѣетъ его за тѣломъ,
а къ бѣдѣи емоу въцѣ дѣше его и да иматъ счѣстїе съсѣдоу и
съсѣдѣи трѣхълетомъ ирѣмъ и съ инѣмъ ісденъ, [ниже] рекше на Господа
Бога и спаса нашего, Ісуса Христа, крѣго на нѣхъ и на чадахъ нѣхъ,
еже естъ и бѣдетъ къ въцѣ. Аминъ. 10

Свѣдѣтели е сѣ сѣтъ покаянію господства-ми: жѣпанъ Драгомиръ
Маникъ, жѣпанъ Нѣгоу Борчикъ, жѣпанъ Бинтиаъ Флорескъ, жѣпанъ Радѣа
Бинтиаескъ, жѣпанъ Барѣа ѿ Кралика, жѣпанъ Крѣстїанъ, жѣпанъ
Прѣва великїи дворникъ, жѣпанъ Станко логофетъ, Данчюа столникъ,
Гонѣкъ пѣхарникъ, Станко вѣстїаръ, Владиславъ спатаръ, Ялѣа колмесъ, 15
Нѣгъ и Родѣа великїи страторничїи.

Ялѣа писахъ къ градѣ Бѣскрѣци, мѣстѣа . . . зъ дѣнь. ѿсѣдѣ.

† Acei câți se poartă cu duhul Domnului, aceia sânt fiii lui
Dumnezeu, spune dumnezeiescul apostol, căruia pe urme mer-
gându-i cei iubitori de dreptate și cei ce se străduiesc spre cele 20
bune au dobândit viața dorită, cele pământești pământului lăsân-
du-le și alipindu-se către ceruri, acel glas fericit de bucurie au-
zindu-l, pe care veșnic îl aud: « Veniți binecuvântații părintelui
meu să moșteniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea
lumii ». Aceia și eu, binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos 25
iubitorul și autocrat, Io Vlad voevod și domn, fiul marelui Vlad
voevod, din mila lui Dumnezeu și cu bună dăruire a lui Dum-
nezeu, stăpânind și domnind în toată țara Ungrovlahiei, încă și
al părților de peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg, a
binevoit domnia mea, cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și 30
luminată a domniei mele ca să proslăvesc pe Dumnezeu care m'a
proslăvit pe mine și m'a ridicat cu slavă în scaunul sfânt răpo-
saților părinți ai domniei mele, și am dăruit acest a tot cinstit și
cu frumoasă față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor
și darurilor, prezentul hrisov al domniei mele, sfintei mânăstiri 35
și sfântului locaș al sfintei și de viață începătoarei Troițe dela

17. Loc alb în text. 18—19. Pavel. Romani, 8, 19. 21—22. Pavel.
Romani, 2, 7. 23—25. Matei, 25, 34. 31—32. Ioan, 13, 32.

Cozia și cârmuitorului turmei lui Hristos al aceluia locaș, ieromonahului Visarion și tuturor fraților câți se află în sfânta mănăstire, ca să le fie satele numite: Jiblea și Șerbănești și Brădățeani și Seaca și Călimănești și Lunceni și Bogdănești și Hinătești și București și Stroenești și Jurjani, pe care l-au cumpărat dela Drăgoi 5 pe 20 de florini și un cal și Săvăstreni întregi, pentru că i-au cumpărat dela Șolda pe 1600 aspri, a doua jumătate au cumpărat dela Stoica și dela Cârstea pe 1600 aspri, și Sălătrucul jumătate, pentru că a cumpărat Magdalina jumătate dela Colan Făgărășanul 10 pe 50 de florini, astfel l-a dat Magdalina sfintei mănăstiri, iar cealaltă jumătate au cumpărat dela Neagu și dela Pripeasca pe 50 de florini, și o uliță la Râmnic și cu vinăriciul cât este domnesc, să și-l ia călugării dela vecinii pe care-i au în uliță, și 300 sălașe de Țigani și Vodostrița și Ciocănești și Stăncești și Călugăreni și Cărăreni și Lumineni și Păpeni, pe care l-au cumpărat 15 dela Ganea Taurul pe 650 aspri, și găletăritul în județul Vâlcea, să și ia călugării gălețile de grâu, cât se cuvine în acel județ.

Și găletari să nu se puie de către domni, ci singuri călugării 20 să și adune cum vor putea. Și vama la Genune și balta Mamino dela Orle în sus cu toate bălțile, câte se țin și bălțile Căbeni dela Săpatul în jos până la gura-Ialomîiții, câte se află, de asemenea și cu tot hotarul acelor sate și bălți. Acestea toate să le fie de ocină și de ohabă sfintei mănăstiri și dumnezeieștilor călugări pentru 25 slujbă și pentru hrană și spre veșnică pomenire în veci a sfânt răposăților părinților domniei mele, după aceea și a domniei mele și fiilor domniei mele.

Începând dela vama oilor, de vama porcilor, de stupi, de găletărit, de dijme, de vinărici, de transporturi și de călăuze, de copaci, 30 de cositul fânului, și de găleți, de poclon, adică de toate slujbele și dăjdiile câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele, de toate să le fie de ohabă.

Și să nu cuteze să-i turbure nici judecători, nici globnici, nici armaș, nici bircei, nici nimeni altul dintre boierii și dintre slugile 35 domniei mele trimiși după milostenii și după trebile mele, pentru că oricine s'ar încumeta să turbure sau să prigonească, chiar și cu un fir de păr, acele sate, și acei Țigani și acele bălți, unuia ca aceleia să-i fie potrivnică sfânta și de viață începătoarea Treime la cumplita judecată cea neîndurată și va primi mare rău și urgie

dela domnia mea, ca un necredincios și călcător și violator al acestei porunci a domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn în Țara Românească, sau din rodul inimii domniei mele, adică dintre fiii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau pentru păcatele noastre din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește acest hrisov al domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în domnia lui. Dacă însă nu întărește și nu înnoește, ci strică și violează, pe acela Dumnezeu făcătorul cerului și al pământului să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacul viitor sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu cel de trei ori blestemat Arie și cu ceilalți Iudei care au strigat asupra Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor, lor, ceea ce este și va fi în veci. Amin.

Aceștia sânt martorii poruncii domniei mele: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Vintilă Florescul, jupân Radul Vintilescul, jupân Barbul dela Craiova, jupân Cârștian, jupân Pârful mare dvornic, jupân Staico logofăt, Danciul stolnic, Gonțea paharnic, Staico vistier, Vladislav spătar, Albul comis, Neagu și Rodea mari stratornici. Albul a scris în cetatea București luna. . . . 7 zile, 6996 (1487—1488).

Copie la Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, Nr. 366, f. 384—385.

166.

București, 4 Februarie 1488.

Vlad Călugărul dăruiește mănăstirii Govora, cârmuitorului ei Iosif și egumenului Dorotei moșia Hința cumpărată de domn dela Stanciul fiul lui Voinea dela Ocne și dela Dan și Vâlcul din Glod pe 1500 de aspri și dăruită apoi mănăstirii pentru pomenirea părinților lui, a lui și a fiului răposat, Vlad, cari vor fi trecuți în pomelnicul mănăstirii.

† Милостіѡм божіѡм, Іѡ Бладъ коєкода и господннѣ вѣсен земли Оуггроклахінскон сынъ Блада великаго коєкода дакат господствѡмъ-мн сѣе покѣлнїе господства-мн свѣтомъ храмъ и шентели

прѣсвѣтѣи и чистѣи и прѣблагословѣнии владѣици нашен Богородице
присно дѣкви Маріе и славноу еи Оуспенію, монастырѣ ѿ Говора
и настанікѣ нм, ѿицѣ Ивсѣѣѣ и игоуменѣ попѣ Дороѣю и кѣсель
таже ѿ Христѣ братіям ѡбрѣтающим се кѣ тѣм свѣтѣм монастырѣ,
5 тако да нм ест ѡчина зокома Хинца със кест хотарѣ, понеже покоупи
господство-мн тѣзи ѡчинѣ ѿ Станчюл сынѣ Боннок ѿ Ѣкнех и
ѿ Дан и Белькоуѣ ѿ Глѡд за хѣѣ асприѣ. Та даде господство-мн
свѣтѣм монастырѣ и божественѣм иноком кѣ пицю кѣ кѣчно
кѣспомнаніе свѣто-почивших родителѣх господства-мн и господ-
10 стѣ-мн и съспшомѣ сынѣ господства-мн, Іѡ Влѡдѣ коекоде, да
ест ѣ поменик ѣ свѣтѣм монастырѣ кѣ вѣкы кѣком. Амин.

И сѣдетелѣе поставѣет господство-мн: жоупан Драгомиръ Ѣдри-
цек, жоупан Нѣгола Борчек, жоупан Бинтило Флорескоуѣ, жоупан Драгич
Ѣтонковѣ, жоупан Крѣстіан бывших двориѣк, жоупан Прѣвоуѣ велики
15 двориѣкѣ, жоупан Ѣтанко ѡмѣѡѣет, Данчюл столнѣкѣ, Колицѣ пѣхар-
нѣкѣ, Ѣтанко кнѣтіар, Блѣдѣслав спатар и Ялевѣ комис, Рѡдѣ и
Нѣг страторнѣици и азѣ Іанжш граматик писах месѣца, Фекрѣар д
и кѣ лѣто хѣицѣ ѣ градоу Боукоурицѣ.

† Іѡ Влѡд киевѡда, милостѣа божѣа господинѣ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
20 țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele sfântului hram și locașului prea
sfintei și curatei și prea blagoslovitei Stăpânei noastre născătoare
de Dumnezeu, pururea fecioarei Maria și slăvitei ei Adormiri,
25 mănăstirii dela Govora și cărmuitorului lor, părintele Iosif și
egumenului, popa Dorotei, și tuturor celor întru Hristos frați ce
se află în acea sfântă mănăstire, ca să le fie moșia numită Hința
cu tot hotarul, pentrucă a cumpărat domnia mea acea moșie dela
Stanciul fiul lui Voinea dela Oene și dela Dan și Vâlcul din Glod
30 pe 1500 de aspri. Aceasta a dat-o domnia mea sfintei mănăstiri
și dumnezeștilor călugări de hrană pentru veșnica pomenire a
sfânt răposaților părinți ai domniei mele și domniei mele și adormitului fiu al domniei mele, Io Vlad voevod, ca să fie în pomelnicul
acelei sfinte mănăstiri în vecii vecilor. Amin.

35 Și martori așează domnia mea: jupân Dragomir al lui Udriște,
jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Vintilă Florescul, jupân Dră-

4. ѡбрѣтающим | ѡбрѣтающим. 17. Фекрѣар | фѣ.

ghici al lui Stoica, jupân Cârștian fost dvornic, jupân Pârul mare dvornic, jupân Staico logofăt, Danciul stolnic, Colțea paharnic, Staico vistier, Vladislav spătar și Alb comis, Rodea și Neagu stratornici și eu Ianăș gramatic am scris în luna Februarie 4 și în anul 6996 (1488) în cetatea București.

5

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, sect. ist., II/74 (Măn. Govora, I/1), cu o traducere de G. Peșacov din 1842. Regeste. Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 72 (Nr. 11); Florescu, *Divane*, p. 61. Publicat de D. Bogdan, și H. Stahl, *Manual*, p. 99—102 (cu facsimil).

10

167.

București, 10 Aprilie 1488.

Vlad Călugărul întărește tocmeala făcută între frații Neagu și Vlad. Neagu asociază pe fratele său la stăpânirea moșiei sale, jumătate din Neagra, iar Vlad face la fel pentru fratele său la moșia lui, a treia parte din Urlăndești. Ei se fac frați nedespărțiți asupra moșiilor și vitelor. Prădalica să nu fie. Domnul le iartă calul.

15

† Милостіѡм божіѡм, Іѡв Блад коєкода и господинь кѣсен земли Уггроклахинско, сынъ Блада кєанкаго конкода, дакат господство-мн сѣе повєлѣниє господства-мн сѣсгам господства-мн Нѣг и брат мѣ Бладѣа и сѣ сыноки си, тако да им єст пол ѡт Нѣгра и трети дєл ѡт Урлѣндещи, понеже приде Нѣг предъ господство-мн, та си зложи брат си Бладѣа надъ пол ѡт Нѣгра, а Бладѣа зложи Нѣг надъ трети дєл ѡт Урлѣндещи, да си сѣ братниа неразѣлєни надъ ѡчнинє и надъ добиток, колєко имат, или мрѣтко, или єст живо и карє комѣ ѡт нихъ сє сѣсчитъ прѣждѣ сѣмрѣт, прѣдалєнка кѣ нихъ да нѣєст, нѣ да сѣ ѡчнинє и добиток комѣ цїєт ѡєтати ѡт нихъ. И господство-мн им прєстїхъ кон.

20

25

Єєго радї им даде и господство-мн да мѣ єст ѡчинѣ и ѡхаба и ни ѡт коєєє непотѣкнокєно, по рєч господство-мн.

30

Єкєдетєлєн: жѣпан Драгємир Манєк, жѣпан Нѣгєє Борчєк, жѣпан Бєнтїа Флєрєєкѣа, жѣпан Драгїч Єтєнок, жѣпан Прѣкѣа кєанки дѡорник, жѣпан Єтанко логєфєт, жѣпан Данчѣа стєлєник, Колѣѣ пѣхарник, Бладїєлєк спатар, Єтанко кїєтїпар, Ялєѣ комєє, Нѣг и

Родѣ постелници и аз Стан граматикъ писъ с град Бѣскреци,
 Априлѣ 10, кѣтъ 1488.

† Іо Влад кнезъ, милостѣа божѣа господинъ.

- † Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
 5 țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
 această poruncă a domniei mele slugilor domniei mele, lui Neagu
 și fratelui său Vladul și cu fiii lor, ca să le fie jumătate din Neagra
 și a treia parte din Urlăndești, pentru că a venit Neagu în fața
 domniei mele, de și-a așezat pe fratele său Vladul peste jumătate
 10 din Neagra, iar Vladul a așezat pe Neagu peste a treia parte din
 Urlăndești, ca să fie frați nedespărțiți peste moșiile și peste marfă
 oricâtă au, sau moartă sau vie și oricăruia dintre dânșii i s'ar
 întâmpla mai înainte moarte, prădalica la ei să nu fie, ci să fie
 moșiile și marfa celui care va rămâne dintre dânșii. Și domnia
 15 mea le-am iertat calul.

De aceea le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de
 ohabă și de nimeni neatins după spusa domniei mele.

- Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui
 Borcea, jupân Vintilă Florescul jupân Drăghici al lui Stoica, jupân
 20 Părvul mare dvornic, jupân Staico logofăt, jupân Danciul stolnic,
 Colțea paharnic, Vladislav spătar, Staico vistiari, Albu comis,
 Neagu și Rodea postelnici și eu Stan grămatic am scris în cetatea
 București, Aprilie 10, anul 6996 (1488).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- 25 Original pergament, pecete aplicată. Arhive Stat, secț. ist., II 74 (Măn.
 Glavacioc, IV/1), cu o traducere de Lupp dascăl la școala slovenească din
 București, 1752. Regeste. Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 72 (cu data 1 Aprilie)
 și Florescu, *Divane*, p. 61—62.

168.

- 30 *București, 17 Aprilie 1488.*

*Vlad Călugărul întărește mănăstirii Cozia și egumenului Visa-
 rion toate satele arătate anume, bălțile, Țiganii, ulița dela Râmnic
 cu vinăriciul domnesc dela vecini, gălețile de grâu din județul Vâlcii,
 scutindu-le de orice dări și prestații.*

2. Април 10.
 1488.

- ...покаѣнію господства-ми: жшпан Драгомир Манек, жшпан
Нѣгов
...бѣа ѿт Краѣка, жшпан Кръстѣан, жшпан Прѣвѣа велики
.. Станко кистинар, Бладѣслав спатар, Пабѣ комис. . .
5 ...Иприни мѣстѣца, зі дѣнь, кѣѣт хѣцѣс
.. милостѣа божѣа господинѣ

Căț cu duhul lui Dumnezeu se povățuesc, aceștia sânt fiii lui Dumnezeu, au zis dumnezeescul apostol, căruia următor făcându-se cei iubitori de dreptate și cu bună nevoieță nevoieindu-se, 10 viața cea dorită au aflat și cele pământești pământului lăsându-le, către cele cerești s'au alăturat, fericitul acela glas auzind, pre carele pururea îl aud: «Veniți blagosloviții părintelui meu și moșteniți împărăția carea iaste gătită voao dela întemeierea lumii».

- Carele și eu, bine credinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul și însuș stăpânitorul, Io Vlad voevod și domn, fiul marelui Vlad voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu a lui Dumnezeu bună dăruire, stăpânind și domnind toată țara Ungrovlahiei, încă și părțile de peste munți, herțeg al Amlășului și Făgărașului, 20 bine am voit domnia mea cu a mea bunăvoință și cu luminată și curată inima domniei mele, ca să proslăvesc pre Dumnezeu cel ce m'au proslăvit și pre scaunul celuia întru sfântă odihnă s'au prestăvit, părintelui domniei mele, cu slavă m'au înălțat și am dăruit acest cinstit și bine închipuit și prea cinstit, carele iaste 25 preste toate darurile și cinstele, acest hrisov al domniei mele sfintei mănăstiri al sfântului lăcaș al sfintei începătoare de viață Troițe dela Cozia și năstavnicului turmei lui Hristos a acelui lăcaș, ieromonahului Visarion și tuturor fraților câți se vor afla în sfânta mănăstire, ca să fie lor satele ce să numesc: Jiblea și Șerbăneștii 30 și Brădățeanii și Seaca și Călimăneștii și Lunceanii și Bogdăneștii și Hinăteștii și Bucureștii și Troeneștii și Giurgeanii, pre carii i-au cumpărat dela Drăgoiu drept 50 de florini și un cal și Sevestrenii toți, pre carii i-au cumpărat dela Șolda jumătate drept 1600 de aspri, iar altă jumătate o au cumpărat dela Stoica și dela Cârstea 35 drept 1600 de aspri și Sălătrucul depe, de vreamă ce i-au cumpărat jumătate Magdalina dela Coman Făgărașanul drept

7—8. *Pavel. Romani, 8, 19.* 10. *Pavel. Romani, 2, 7.* 12—14. *Matei, 25, 34. 21—22. Ioan, 13, 32.* 35. Loc alb în text.

50 de florinte și așa o au dat Magdalina sfintei mănăstiri, iar altă jumătate au cumpărat-o dela Neaga și dela Piprea ficiorul lui Buza drept 50 de florinte și ulița dela Râmnic cu vinăriciul domnesc, ca să-l ia călugării dela vecinii lor pre care-i au în uliță și 300 sălașe de Țigani și Vădăstrița și Ciocăneștii și Stănceștii și Călugărenii și Cărărenii și Luminenii și Păpănei, pre care i-au cumpărat dela Ganea Taurul drept 650 de aspri și găletarea din județul Vâlcei să o ia călugării, găletarea de grâu, câtă va fi într'acel județ și găletari să nu se pue dela domni, ce însuși călugării cum vor putea și vama dintre munți și Balta Mamina dela Orlea în sus cu toate bălțile câte ține și balta Săpatul, dela Săpatul în jos, până în gura Ialomiții, câte se vor afla.

Acestea toate cu toate hotarele a celor sate și acelor bălți, acestea toate să fie sfintei mănăstiri moșii ohabnice și stătătoare, iar dumnezeștilor călugări spre slujbă și spre hrană, iar celora ce întru sfântă odihnă s'au prestăvit, bunicului și părintelui domniei mele, veșnică pomenire, după aceea și domniei mele și fiilor domniei mele. Începând dela vama de oi și de rămători și de stupi și de găleate și de dijme și de vinărici și de podvoade și de de care și de cosit și de fân și de poclon, adecă de toate slujbele și dăjdiile câte eși întru însuși stăpânirea țării domniei mele, acestea toate să fie ertați în veci și nimenea să nu aibă a-i supăra nici judecători, nici globnici, nici armaș, nici vornici și nimenea din boiarii sau din slugile domniei mele, carii să trimit pre milosteniile și trebile domniei mele, că or carele va îndrăzni și va supăra până la un păr, acele sate sau acei Țigani sau acele bălți aceuia să-i fie potrivnică sfânta începătura de viață Troiță la înfricoșata și ne luătura de mită judecată și va lua mare urgie dela domnia mea, ca un necredincios și un protivnic și rușinător aceștii porunci a domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pre carele Domnul Dumnezeu va alege a fi domn aceștii Țări Rumânești, sau din rodul pântecului domniei mele, adecă den fiii domniei mele, sau din rudeniile domniei mele, sau pentru păcatele noastre din alt neam, aceia de vor cinsti și vor innoi și vor întări această carte a domniei mele, pre aceia Domnul Dumnezeu să-i cinstească și să-i întărească

2. Piprea / Păpirea, *traducerea*. 4. vecinii / podanii. *traducerea* (вечини în text). 15. celora / celuia, *traducerea*. 16. bunicului și, *om. traducerea*. 22. judecători / ispravnic, *trad.* 23. globnici / pârclăbii, *trad.*

Întru domnia lui. Iar de nu va cinsti, nu va întări, pre aceia Domnul
Dumnezeu să-i ucigă aicea trupul, iar în veacul viitor cel sufletul
lor și să aibă parte la un loc cu Iuda și cu Arie și cu aceia ce au
strigat asupra lui Hristos Mântuitorul nostru, sângele lui asupra
5 lor și asupra ficiilor lor, care iaste și va fi. Amin.

10 Iată și mărturie am pus domnia mea acestei porunci a domniei
mele: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea
....., jupân Barbul dela Craiova, jupân Cârștian, jupân Pârvul
mare dvornic, Staico vistier, Vladislav spătar, Alb comis
10 și eu Albul am scris în cetatea scaunului Bucureștii, în
luna lui April 17 zile, vleit 6996 (1488).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

15 Fragment din originalul pergament, restul pierdut, traducere veche româ-
nească completă, afară de lista martorilor, ambele Arhive Stat, secț. sit.,
II/76 (Cozia, netrebnice). Am reprodus fragmentul din original și traducerea
veche, corectând-o și completând-o, unde era posibil, după originalul slav.
Regest. Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 72.

169.

Târgoviște, 8 Ianuarie 1489.

20 *Vlad Călugărul întărește mănăstirii Codmeana o moară pe apa
Vâlsanul cu locul dimprejur, dăruită de Staico logofătul și de jupâ-
neasa lui Caplea pentru pomenirea lor.*

† Câți cu duhul lui Dumnezeu să povățuesc, aceștia fiii lui
Dumnezeu să numesc după cuvântul fericitului apostol, căruia
25 următori făcându-să cei iubitori de dreptate și cu nevoie bună
s'au nevoit, glasul cel dorit au auzit, cari apurarea îl aud: « Veniți
blagosloviții părintelui meu de moșteniți împărăția carea este
gătită voao dela întemeerea lumii » < i procia >. Pentru aceia și eu,
bine credinciosul și de Hristos iubitoriul și însuși stăpânitoriul,
30 Io Vladu voevod și domn, fiul marelui Vlad voevod, cu mila lui
Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind toată
țara Ungrovlahiei, încă și părțile celor peste munte, Almașului
și Făgărașului herțeg, bine am voit domniia mea, cu a mea bună

4—5. *Matei*, 27, 25. 6—9. acestei porunci... Alb comis. *om. traducerea*.
23—24. *Pavel. Romani*, 8, 19. 26—28. *Matei*, 25, 34.

voință și cu luminată inimă ca să proslăvesc pre Dumnezeu, cel
 ce m'au proslăvit și pre scaonul celora ce în sfânta odihnă au
 răposat, părinților domnii mele, cu slavă m'au înălțat. Pentru
 aceia m'am nevoit, de vreme ce întru cele pământești petrecem,
 de cele cerești și de suflet folositoare, din cele ce ne-au dat noao 5
 Dumnezeu, pentru aceia am râvnit cătră lăcașul și mănăstirea
 prea sfintei stăpânei noastre, Născătoarii de Dumnezeu și pururea
 feçoarei Mariei și slăvitei Ei Bunei Vestiri, mănăstirea Codmeana
 și am dăruit și cest cinstit și bine închipuit hrisovul domniei mele
 și călugărilor celora ce lăcuesc întru acel sfânt lăcaș, pentru ca să 10
 le fie lor supt podgorie o moară a jupânului Staico logofăt, pre
 apa carele să numește Vâlsanu și cu hotarul ei cât îl are din moșiia
 jupânului Staico logofăt, dintru acea moșie aceia să fie iarăși la
 a lui moară, pentru că au venit înaintea domniei mele jupân
 Staico logofăt și cu jupâneasa lui, Caplea, și cu feçorii lor și au 15
 dăruit a lor moară și cu al ei hotar, ca să fie sfintei mănăstiri
 Codmeana, moșie ohabnică și dumnezeștilor călugări spre hrană
 și spre înbrăcăminte, iar lui jupan Staico logofăt și jupânesii lui
 Caplea, și părinților lor večnică pomenire. Pentru aceia am dat
 domnia mea ca să fie sfintei mănăstiri moșie ohabnică și de nimeni 20
 nici o supărare să nu aibă, după porunca domniei mele.

Și iată și blestem punem domniia mea, dupre moartea mea,
 pre carele Domnul Dumnezeu va alege a fi domnul Țării Rumâ-
 nești, de va înnoi și va întări, pre acela Domnul Dumnezeu să-l
 întărească și să-l păzească întru domniia lui și să-i fie prea sfânta 25
 Născătoare de Dumnezeu spre ajutor. Sau de va strica și de va
 călca, pre acela Domnul Dumnezeu să-l strice aicea și în veacul
 cel viitoriu, trupul și sufletul, și să aibă parte cu Iuda și afurisitul
 Arie și cu ceilalți necredincioși Jidovi carii au strigat asupra lui
 Hristos, Dumnezeului nostru, sângele lui asupra lor și asupra feço- 30
 rilor lor, carele este și va fi în veci. Amin.

Mărturiile: jupan Dragomir al Manii i jupan Neagoe i jupan
 Vintilă Florescul < i prociia >.

Și s'au scris în cetatea Târgoviștei, luna lui Ghenarie 8, vleat
 6997 [1489]. 35

Arhive Stat. Condica veche a măn. Cotmeana (Nr. 25), f. 66—67). Regeste.
 Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 72 (Nr. 14) și Florescu, *Divane*, p. 62.

1, 2. *Ioan*, 13, 32. 30—31. *Matei*, 27, 25.

170.

București, 22 Mai 1489.

Vlad Călugărul întărește lui Bolea, lui Ion și altui Ion moșia Plăcicoiu cu via și siliștele, arătând și hotarele. Această moșie o
5 aveau din moși strămoși, dobândită dela domnii din vechime.

† Многостію божію, Іу Кладъ конкода и господинъ късон
земле Уггроклахнскою, сынъ великаго и прѣдобраго Влада конкоде,
дават господство-ми сїю повеаѣніе господства-ми Боекн и Іунов
и Нїѡн и сѣс сынокн нмѣ елице же Богъ прѣпѣситнѣ, такоже да
10 мѣ ест учиниу Паѣчкоюа къс, сѣс къс хотаромъ, ѡт поле и ѡт
нїм и ѡт вода и сѣ кннград и сѣс късах снаѣциѣ селок и сѣ
доходок ѡт посѣдї и по късах хотарокн. И бѣлез хотарокн да
се знает : ѡт крѣст дрѣзн селокн, ѡт хотар даже до грѣю, ѡт
тѣдоже дорн хотаромъ Зрактѡрнлѡв, ѡ Зрна, ѡт тѣдѣжн даже
15 до хотаромъ Ходоѣкннмѣлѡв, ѡт тѣдоже даже до хотаромъ Мнр-
ларнлѡв и даже до коденица за кѣтрѣно, ѡт тѣдоже ндѣт даже
до хотаромъ Ялдѣннлѡв. занѣже ю ест сконмѣ стара и прака
дѣдїнно ѡт дѣдїно ѡт прѣздѣдїнно стежала ѡт прочїю старн
господарн дрѣкнѣншн.

20 Тѣм радї и господство-ми понокнл, ѡткрѣдї сїю учини и дѣ-
дїнно сѣс сїю [кннгѣ] господства-лн. Бего радї дадѡх и господ-
ство-ми да мѣ ест [къ] учинно [и къ] ѡхаѣѣ и сынокн нмѣ и
кннком [и прѣв]ночитомъ и ѡт некогождн и непотѣкнѡвѣннн по-
орнзмѡ господства-ми

25 Сеже скѣдетелю постакаѣ нмѣ господство-ми : жѣпан Драгнчї
великн дѡрннн и жѣпан Ётанко великн лѡгѡфѣтѣ и жѣпан Хлѡза
бан и жѣпан Радѡл великн кнстїаръ и Дрѣгнч спатар и Ётан
столинн и Ётанко комнс и Радѡл Пашадїа постѣлинн и нсправннн
Гюра лѡгѡфѣт. Писах азъ Цалани граматикъ къ столин град Бѣкѣ-
30 рецїї, месеца Маю кв дѣнн, ѡт Ядама кълѣт хѣцѣз.

† Іу Кладѡл коєкода, многостїю божїю господинъ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul marelui și prea bunului Vlad voevod, dă
domnia mea această poruncă a domniei mele lui Bolea și lui Ion

15. ѡт тѣдоже даже | ѡт тѣдоже даж дож даж. 17. прака | правда. 21. după
сїю loc alb. 23. după кннком loc alb. 27. спатар | спат. 28. постѣлинн | пост.
нсправннн | нс. 29. лѡгѡфѣт | лѡг. писах | пис.

și lui Ion și cu fiii lor, câți le va lăsa Dumnezeu, ca să le fie moșia Plăcicioiu toată cu tot hotarul, din câmp și din pădure și din ape și cu via și cu toate siliștele satelor și cu venitul de peste tot și peste toate hotarele. Și semnele hotarului, să se știe, dela celelalte sate dimprejur: dela hotar până la gruiu, de acolo până la hotarul Urlătorilor la Zârna, de acolo până la hotarul Hodobenilor, de acolo până la hotarul Mirlarilor și până la moara de vânt, de acolo merge până la hotarul Aldenilor, pentru că le este a lor veche și dreaptă moșie din moși strămoși, dobândită dela alți domni vechi de mai de mult.

De aceia și domnia mea am înnoit și am întărit această moșie și strămoșie cu această carte a domniei mele. De aceia am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și fiilor lor și nepoților și strănepoților lor și de nimeni neatins după porunca domniei mele.

Iată și martori așează domnia mea: jupân Drăghici mare dvornic și jupân Staico mare logofăt și jupân Hamza ban și jupân Radul mare vistier și Drăghici spătar și Stan stolnic și Staico comis și Radul Pașadia postelnic și ispravnic Ghiura logofăt. Am scris eu Țalapi grămatic în cetatea de scaun București luna Mai 22 zile, dela Adam anul 6997 (1489).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Copie slavă din sec. XIX, însoțită de o traducere românească. Acad. Rom., Doc. XI/255. Regest, Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 73 (Nr.15).

171.

București, 20 Iunie 1489.

Vlad Călugărul întărește boierului Milco stolnic cu soția sa, Anca, rudele lui de sânge și cumnatului său Stanislav a șasea parte din satele Curtișoara, Bălteni, Dobrotin și Fântâna Fagului dobândite de Milco cu slujbă dela Basarab vo vod și cumpărate dela acesta pe doi cai, iar dela domnul în funcție pe un cal turcesc. Întărește de asemenea satele: Iașii, Morânglavii și Spinișorul Tomenilor foste ale Ancăi și ale fratelui ei, precum și un țigan. Ei se fac cu toții frați nedespărțiți de moșie. Domnul le iartă calul, prădalica să nu fie.

† Întru Hristos Dumnezeu, binecredințosul și blagocestivul și iubitorul de Hristos însumi stăpânitor, Io Vladul voevod, și domn, fecăorul marelui Vladu voevod, cu mila lui Dumnezeu și

cu dumnezeesc dar, stăpânind și domnind toată Țara Rumânească, încă și laturilor plaiurilor Almașului și Făgărașului herțeg; bine am voit domnia mea dintru a mea bună voință, cu curată și luminată inimă a domnii mele, și am dăruit acest întru tot
5 cinstit și bine închipuit și prea cinstit, care iaste preste toate cinstitele daruri, acest hrisov al domnii mele, boeriului și dregătoriului domnii mele, jupan Milco stolnicul și jupaniței lui, Ancăi, și fiului lor, Danciul, și altor fii câți Dumnezeu le va dăruia sau fećori sau feate și frățini-său jupan Stančului Canatnicul și fećorilor lui cîți
10 Dumnezeu îi va dăruia, și fratelui jupaniței Ancăi, Stanislav, și cu fećorii lui, ca să le fie lor moșie a șasă parte din Curtișoara și a șasă parte din și a șasă parte din Bălteni și a șasă parte din Dobrotin și a șasă parte din Fântâna Fagului; pentru că au ajuns jupan Milco stolnicul cu dreapta lui slujbă de la Basarab voevod.
15 Și iar le-au cumpărat de la Basarab voevod drept doi cai buni.
După aceea le-au cumpărat și de la domniea mea drept un cal bun, turcescu.

Și iar satele anume: Iașii toți dela Olteți și Morînglavii, pentru că sânt moști de moștenire lui Stănislav și surori sale, jupaniței
20 Ancăi, și Spinișorul Tomeanilor, pentru că jumătate din Spinișor iaste moșie bătrînă de moștenire lui Stănislav și surorii sale, jupaniței Ancăi, iar altă jumătate a fost a unchiu-său, Radul Solcea.

Și așa, s'au rădicat Radu Solcea de au vîndut moșiea, Tatului gramaticu. Iar fratele jupaniței Ancăi, Stănislav, și cu alți frați ai
25 lui, au cumpărat-o dela Tatul gramaticul drept aspri 600 și domnii mele au dat un cal.

Și iar să le fie un țigan anume Mihu, cu copiii lui, pentru că au venit, înaintea domnii mele, jupan Stănislav de s'au așezat cu gineri-său, jupan Milco stolnicu și cu soru-sa, jupanița Anca,
30 pe toate satele lui și pe toate moșiile ce sânt mai sus scrise și domniea mea le-am ertat calul.

Pentru aceasta le-am dat domniea mea, ca să le fie întru moștenire și ohabnice lor și fećorilor lor, nepoților și strenepoților lor, și oricăruea dintr'înșii mai nainte i se va întîmpla moarte,
35 moșiile să fie celor ce au rămas, iar vînzare între ei să nu fie, pînă când să va afla un copil din sămânța lor, și de niminea să nu să clătească după porunca domnii mele.

Și să fie în pace de vama oilor și de vama porcilor și de găleată și de albinărit și de tălpi și de cositul fânului și de fumărit și de

podvoaze și de vinerici, și niminea să nu cuteaze a-i băntui: nici judecători, nici birari, nici globnici, nici dregători domnii mele, carii sânt din casa domnii mele, nici curteanii, nici podvodnicarii, nici altul niminea.

Pentru căci, care să va ispiti a-i învălui sau a-i băntui sau a-i 5
trage fiecine din boeri sau din dregători sau din slugile ceale trimise după milostenie și după lucrurile domnii mele, măcar cât iaste un păr, unul ca acela va avea a lua mare răutate și urgie de către domnia mea, ca un necredinços și călcătoriu și rușinătoriu aceștii porunci a domnii mele. Și într'alt chip nu va fi, după zisa 10
domnii mele.

Pus-am și blestem domnia mea, după moartea domnii mele pre cine va aleage Domnul Dumnezeu a fi domn Țării Rumânești, au din rodul inimii domnii mele sau din neamul domnii mele sau, după păcatele noastre, dintr'alt neam, de va cinsti și 15
va întări și va înoi aceste mai sus scrise, pre acela Domnul Dumnezeu să-l întărească și să-l cinstească și să-l păzească în domnia lui. Iar de nu va cinsti și nu va întări și nu va păzi și nu va înoi aceste a noastre mai sus scrise, ci le va strica, pre acela Domnul Dumnezeu să-l strice pre el și să-l calce și să-l rușineze pre el, în 20
domnia lui, și să-l bată pre el aici trupește, iar în veacul ce va să fie, sufletul lui. Și să-i fie părișe prea curata Maica lui Dumnezeu, la înfricoșatul județ, unde nu iaste fățarie, și să aibă parte cu Iuda și cu Ariea și cu ceilalți jidovi, carii au strigat asupra Domnului Dumnezeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos și au 25
zis: sângele lui asupra lor și asupra fecărilor lor, care iaste și va fi în veci, Amin.

Iată și mărturii am pus domnia mea: jupan Dragomir al Manei și jupan Neagoe al Borcei și jupan Drăghici Stoicovici și jupan Barbul Craioveanul și jupan Pârvul vel vornic și jupan 30
Staico logofăt și Danciul comisul și Alb stolnicul și Dumitru paharnicul și Vlădislav spatariul și Staico vistierul și Neagul i Rodea postelnicii.

Și gramaticul Mihai, carele am scris în cetatea Bucureștii în scaun, în luna lui Iunie 20 zile, la leatu 6997 (=1489), indictionul al 7. 35

Io Vladul Vvod. L. P.

Eforia Spitalelor Civile, *Condica Șerbănești-Morunglavu*, f. 2—3. Traducere de Dionisie Eclislarhul (1812).

25—26. *Matei*, 27, 25.

Radul și Stan și cu fiii săi și unchiului lor Stan cu fiii săi și cu nepoții lor de soră, Șerban și Stănilă și Oprea și Stanciul și cu fiii lor și lui Bucur și fratelui său Manea cu fiii lor și Stoaia și fratelui său Cazan cu fiii săi și vărul lor, Radul cu fiii săi, ca să le fie la Rădinești a treia parte, pentru că au cumpărat-o dela Șerbu pe 5
300 de aspri și dela domnia mea pe un cal și Crețești toți, pentru că le sânt moșie și strămoșie, dar să fie lui Bucșa și fratelui său Dan cu fiii săi și verilor lor, Slăvea și Neagoe și Radul și Stan cu fiii lor și unchiului lor, Stan cu fiii săi și nepoților lor de soră, Șerban și Stănilă și Oprea și Stanciul și cu fiii lor peste a treia parte din 10
Rădinești și iarăși lui Bucșa și fratelui său Dan și cu fiii săi și nepoților lor de soră, Șerban și Stănilă și Oprea și Stanciul și cu fiii lor și lui Bucur și fratelui său Manea cu fiii săi și lui Stoaia și fratelui său Cazan cu fiii săi și verilor lor, Radul cu fiii săi, să fie peste Crețești. Deci le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină 15
și de ohabă și de nimeni neatinse.

Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Pârvul mare dvornic, jupân Staico logofăt, Dan fost comis, Vladislav spătar, Dumitru, paharnic, Albu stolnic, Staico vistier, Neagu și Rodea stratornici și 20
eu gramaticul Stan am scris în luna Iulie, 4 zile, în anul 6997 (1489).

† Io Vlad voevoda, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată căzută. Proprietatea d-lui Pleșoianu.

173.

Fără loc, 3 August 1489. 25

Vlad Călugărul întărește lui Stanislav cu fiii și frații lui și lui Cârstea birciul jumătate din Grădiștea și trei sferturi din Runtea. parte moștenire, parte cumpărături. arătând drepturile fiecăruia. Domnului i se dă un cal.

† Іѡ Бладъ конкодъ и господниѣ късенъ земли Шроуклахиисконъ, 30
даватъ господство-мнѣ снѣ покѣленне господства-мнѣ Станиславоу съ сыновѣи снѣ и съ братиѣи снѣ, Нѣготѣ и Данъ и съ сыновѣи нмѣ, и Кръсте бирчиоуѣ съ сыновѣи снѣ, ѡко да нмѣ естъ Градѣиѣ полокина и полокина ѡтъ Роуѣтѣ и ѡтъ дрѣга полокина четвѣрти дѣлѣ. Яли Станиславъ съ сыновѣи снѣ и съ братиѣи снѣ, Нѣготѣ и Данъ, да сѣтѣ 35
надъ полокина ѡтъ Градѣиѣ, понеже нмѣ естъ стара и прака ѡчинна, и надъ полокина ѡтъ Рѣитѣ, понеже покѣпише ѡтъ Данъ ѡтъ Пѡска

за ѱ аспри. Я пак Кръстѣ бирчиша да ест токмо над четврѣти
 деа ѱт дрѣга полокина ѱт Рѣитѣ, понеже покѣни ѱт Бодѣ за с
 аспри и ѱт братие Бодекн. И господствѣ-ми дадоше кон.

5 Того радї, на дадох господство-ми да на ест кѣ ѱчинѣ и кѣ
 ѱхѣбѣ, докле се ке наити едно дете ѱт нѣ семе, и ни ѱт когоже
 потѣкнокено по ѱризмѣ господства-ми.

Скедетелне: жоѱнан Драгомир Манек, жѣпан Нѣгое Борчек,
 жѣпан Драгич Стонок жѣпан Прѣкѣл дкорник, жѣпан Станко
 логофѣт, Дан[чѣ]л комне, Ялѣѣ столник, Димитрѣ пѣхарник, Станко
 10 кнстнар, Владїслав спатар, Радѣлѣ и Нѣг постеланици. Язѣ Ческѣц
 инсаѣ, клѣт ѣсѣѣ, месѣца Яѣгѣст г, Понедѣлник.

† Io Vlad voevod, mila lui Dumnezeu domn.

† Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, dă
 domnia mea această poruncă a domniei mele lui Stanislav cu fiii
 15 săi și cu frații săi, Neagotă și Dan și cu fiii lor și lui Cârstea birciul
 cu fiii lui, ca să le fie Grădiștea jumătate și jumătate din Runtea
 și din cealaltă jumătate, a patra parte. Dar Stanislav cu fiii săi
 și cu frații săi, Neagotă și Dan, să fie peste jumătate din Grădiștea,
 pentrucă le este veche și dreaptă moșie și peste jumătate din
 20 Runtea, pentrucă au cumpărat dela Dan dela Plosca pe 400 de
 aspri. Și iarăși Cârstea birciul să fie numai peste a patra parte
 din cealaltă jumătate din Runtea, pentrucă a cumpărat dela
 Bodea pe 200 de aspri și dela frații lui Bodea. Și domniei mele
 au dat un cal.

25 De aceia le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de
 ohabă, până când se va afla un copil din seminția lor și de nimeni
 neatins după porunca domniei mele.

Martori: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui
 Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Pârvul dvornic, jupân
 30 Staico logofăt, Danciul comis, Alb stolnic, Dimitru paharnic,
 Staico vistier, Vladislav spătar, Radul și Neagu postelnici, eu
 Ceucuț am scris în anul 6997 (1489), luna August 3, Luni.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

35 Original pergament, pecete aplicată, căzută. Acad. Rom., necatalogate
 (Mapa Nr. 132), fost al lui C. Popa, Grădiștea-Vâlcea și la expoziția din 1906
 (Acad. Rom. *Creșteri*, 1908, p. 126). Copie de I. Bogdan, Acad. Rom.,
 Ms. Nr. 5236, f. 163—164.

с г
 11, месѣца | мѣс. яѣгѣст | яѣ.

174.

București, 11 Septembrie 1489.

Vlad Călugărul întărește mănăstirii Govora și egumenului Dorothei la Nănișești, la gura Topologului, partea lui Bilă, cumpărată de domn pe 1400 aspri și dăruită mănăstirii împreună cu două mori 5
 făcute de domn, apoi moșia lui Sprinten la Mirilești, cumpărată de mănăstire dela Radul din Băiești pe 700 de aspri și partea lui Straoa din Nănișești cumpărată de mănăstire cu 1400 aspri, din cari vânzătorul iartă 800, ca să fie omul mănăstirii, apoi via popii Alexie dela Argeș, cumpărată de mănăstire dela fiii popii, pe 700 aspri 10
 și via lui Stepan, cumpărată pe 400 aspri, apoi balta Pirot dăruită de Alb spătarul. Toate acestea sânt scutite de prestații și dări.

† Къ законѣ покаяѣ Господъ Богъ сыномъ Израилекомъ на вѣсѣко лѣто десѣтѣкоати, еанка аще стежетъ, и съ кѣдѣще богоносни 15
 шци и апостоли свѣты кѣвѣшаше на помощи и на благодѣтелство дѣшамъ нашимъ и прѣдаше намъ, послѣднимъ чѣдомъ нхъ, шки моанткъ и бденнемъ и постѣмъ, шки мнѣстѣнежъ и покаянемъ, шгрѣкати се шт кѣсѣкнхъ залъ съ кѣсѣкомъ кѣрожъ штверженнемъ да готѣки бждемъ шсаншати шн гласъ: „Прѣдѣте къ мнѣ кѣш 20
 трѣждаещихъ се, и шверѣмѣнени и азъ шпокожъ ки, кѣзмѣте нго мое на себе и на шчѣте се шт мене, шко кротѣкъ есѣмъ и смѣренъ срдѣцемъ и шбереѣте покои дѣшамъ нашимъ, нго бо мое благо естъ и брѣме мое 25
 легко естъ. Прѣдѣте благословени шци моего и наслѣдшѣте се шготованное камъ царство шт сложенна мира, кѣзалкашъ бо се и даѣте ми шсти, кѣзджждашъ се и напоиѣте ме, страненъ бѣхъ и кѣкѣдѣсте 30
 ме, бо лѣнъ бѣхъ и посѣтиѣте ме, къ темнищи бѣхъ и прѣдѣте къ мнѣ. Сеже и азъ, благоверни и благочѣстни и Хришчѣлюбни и самодрѣжакни, шв Бладъ конкода и господинѣ, сынѣ великаго Блада конкода, мнѣстѣмъ божѣмъ и божѣмъ дароканнемъ, шбладажѣшъ-ми 35
 и господѣтѣжѣшъ-ми кѣсежъ землѣжъ шгроклашѣнскожъ, ереже и запла- ннѣнскимъ странамъ, шмлашѣшъ и Фаграшѣ шериѣжъ, рѣкѣшѣ послѣдѣтѣкоати дрѣкнѣмъ царѣмъ и господамъ еже земна къ благодѣтелствѣ мнѣшѣ прѣпокодишѣ и небесномъ царствѣмъ шподѣвишѣ се, кѣлаже шко кѣшъ любѣрѣнѣмъ Бога кѣсѣшѣ посѣтѣце къ благое, мѣдѣ остъ бо пѣтѣшка смѣтѣтъ, а мѣдрѣстъ дѣшѣмъ жикѣтъ и миръ. 35

13. Израилекомъ | Израилѣомъ.

Сна кѣспомѣнѣхъ господетко-ми и слоко Давида пророка и царѣ
 глаголюща: „Блаженниѣ же ѡтпѣстише се безаконни и им же прикрише
 се грѣси, блажен мѣжъ емѣ же неклѣмѣнитъ Господь грѣхъ“. И паки:
 „Иже ѡбразомъ жааетъ еленъ на источники водни, сице жааетъ душа
 5 моа къ тебѣ, Боже“. Сице кѣждаеѣхъ господетко-ми кѣхъ храмѣ и скѣ-
 тое ѡбѣтѣли прѣчистые кладенице наше Богородице и присно дѣвѣи
 Марїи и славное ея Зѣпенне, монастырѣ Говоре и ѡтцѣ егѣменѣ, кѣр
 Дорошен и кѣсемъ иже ѡ Христѣ братиѣ живѣющимъ кѣхъ скѣтелъ мѣсто
 тон, иако да имъ естъ кѣхъ подъ рѣчне село на ѡстниѣ Тополокѣ, ѡ Нѣни-
 10 шеци, дела Билекъ, каре колико естъ била ѡчина Билека, понеже ю кѣпи
 господетко-ми ѡтъ Билѣхъ за хѣу аспрї. Потомъ ѡчинныхъ господетко-ми
 дѣе коденице, и приложихъ господетко-ми ѡчина Билека ска и сѣ
 коденицами, да сѣхъ скѣтомѣхъ монастырѣ, да сѣхъ кѣхъ пицѣхъ братиѣмъ
 и кѣхъ кѣчное кѣспоминанне родѣтелѣмъ господетко-ми и господетко-
 15 ми и чѣдамъ господетко-ми. И паки да имъ естъ ѡ Мирилеци ѡчина
 Спринтенока, каре колико мѣ естъ била дѣдина, понеже ю кѣпи егѣменъ
 Дорошен и сѣхъ братиѣмъ ѡтъ Радѣлѣхъ ѡтъ Бѣеци за ѡ аспрї. И паки
 да имъ естъ ѡ Нѣнѣшеци дела Стравѣ, колико мѣ естъ ѡчина дѣдина,
 понеже ю кѣпи егѣменъ Дорошенъ сѣхъ братиѣмъ ѡтъ Стравѣ за хѣу
 20 аспрї, тако хъ аспрї платише, а ѡ аспрї ихъ проести Стравѣ скѣтомѣхъ
 монастырѣ, за радѣ да има и ѡни памѣтъ ѡ скѣти монастырѣ и да се
 зоке, члоуѣкъ скѣтомѣхъ монастырѣ. И паки да имъ естъ киноградъ попѣ
 Ялѣи ѡтъ Иргинѣ, цю естъ конъ киноградъ скѣтомѣхъ монастырѣ, понеже
 ю кѣпи егѣменъ Дорошенъ сѣхъ братиѣмъ ѡтъ сынови попѣ Ялѣи, ѡтъ Кирка
 25 и ѡтъ братиѣмъ мѣ за ѡ аспрї. И паки да имъ естъ киноградъ Степа-
 нокъ, еже ю кѣпи егѣменъ Дорошенъ сѣхъ братиѣмъ ѡтъ Степанъ за ѡ аспрї,
 та ихъ приложениѣ скѣтомѣхъ монастырѣ. И паки да имъ естъ бѣата
 зокоми Пиротъ, ере ю естъ дѣла жѣпанъ Ялѣхъ спатаръ, да естъ кѣхъ ѡчиннѣхъ
 скѣтомѣхъ монастырѣ и кѣхъ пицѣхъ братиѣмъ и кѣхъ кѣчное кѣспоминан-
 30 ниѣ емѣ и родѣтелѣмъ емѣ и братиѣмъ.

Сего радѣ имъ дадохъ и господетко-ми иако да имъ сѣхъ кѣхъ ѡчиннѣхъ
 и кѣхъ ѡхабѣхъ и ни ѡтъ когоже непотѣкнуено, по ѡризмѣхъ господ-
 35 етко-ми, почекши ѡтъ ѡвчинеѣ кама ѡтъ скининеѣ кама, ѡтъ пчелар-
 етѣва, ѡтъ кѣбѣлѣретѣва, ѡтъ днѣмѣхъ, ѡтъ сѣнокосѣна, ѡтъ кода, ѡтъ под-
 вода, ѡтъ тѣлѣи, рекши ѡтъ кѣхъ слѣжбахъ и дѣжбахъ, малихъ же и
 кѣлицѣхъ, елико се нахѣдетъ кѣхъ самодрѣжавноѣ земѣли и ѡбѣласти гос-
 подетко-ми. И никто да не смѣетъ бантовати, ни сѣдѣи, ни бир-

2. глаголюща | глаголю. 25. аспрї | а.

tații părintelui meu și moșteniți împărăția gătită vouă dela întemeierea lumii, căci am flămânzit și mi-ați dat să mănânc, am însetoșat și mi-ați dat să beau, strein am fost și m'ați primit, bolnav am fost și m'ați îngrijit, în temniță am fost și ați venit
5 la mine. Iată și eu binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul și autocrat, Io Vlad voevod și domn, fiul marelui Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei, încă și al părților de peste munți, Almașului și Făgărașului herțeg, râvnind să urmez
10 pilda vechilor împărați și domni cari au petrecut cele pământești cu pace în binefaceri și s'au învrednicit de împărăția cerurilor, știm și că tuturor iubitorilor de Dumnezeu toate lucrează în spre bine, căci înțelepciunea trupească este moarte, iar înțelepciunea duhovnicească este viață și pace. Acestea amintindu-și domnia mea
15 și cuvântul lui David proorocul și împăratul, care spune « Fericți cei cărora li s'au iertat fărădelegile și cărora li s'au acoperit păcatele, fericit bărbatul căruia Dumnezeu nu-i socotește păcatul ». Și iarăși: « În ce chip dorește cerbul isvoarele de apă, astfel dorește sufletul meu către tine, Dumnezeule ». Iată, am dorit domnia mea
20 către hramul și sfântul locaș al prea curatei stăpânei noastre născătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria și slăvita ei Adormire, mănăstirea Govora și părintelui egumen, chir Dorotei și tuturor întru Hristos frați ce trăesc în acel sfânt loc, ca să le fie în stăpânire satul dela gura Topologului, la Nănișești, partea lui
25 Bilă, oricâtă a fost moșia lui Bilă, pentrucă a cumpărat-o domnia mea dela Bilă pe 1400 de aspri. După aceia a făcut domnia mea două mori și a dăruit domnia mea moșia lui Bilă toată și cu morile, ca să fie a sfintei mănăstiri, să fie de hrană fraților și spre veșnica pomenire a părinților domniei mele și domniei mele și copiilor
30 domniei mele. Și iarăși să le fie la Mirilești moșia lui Sprinten, oricât i-a fost moștenire, pentrucă a cumpărat-o egumenul Dorotei și cu frații dela Radul din Băești pe 700 de aspri. Și iarăși să le fie la Nănașești partea lui Straoa, oricâtă i-a fost moșia de strămoșie, pentrucă a cumpărat-o egumenul Dorotei cu frații dela
35 Straoa pe 1400 de aspri, astfel 600 de aspri au plătit, iar 800 de aspri i-au iertat Straoa sfintei mănăstiri, pentru ca să aibă și el

1—2. *Matei*, 25, 34. 3—5. *Matei*, 25, 34—36 (citatul e trunchiat la mijloc). 12—13. *Pavel. Romani*, 8, 28. 13—14. *Paul. II. Corint*, 1, 12. 15—17. *Psalm.*, 31, 1—2. 18—19. *Psalm* 41, 1.

pomenire la sfânta mănăstire și să se numească omul sfintei mănăstiri. Și iarăși se le fie via popii Alexie dela Argeș, care este lângă via sfintei mănăstiri, pentrucă a cumpărat-o egumenul Dorotei cu frații dela fiii popii Alexie, dela Chirca și dela frații lui, pe 700 de aspri. Și iarăși să le fie via lui Stepan, căci a cumpărat-o egumenul Dorotei cu frații dela Stepan pe 400 de aspri, de au dăruit-o sfintei mănăstiri. Și iarăși să le fie balta numită Piroț, căci a dat-o jupânul Alb spătar să fie de moșie sfintei mănăstiri și pentru hrana fraților și spre veșnica lui pomenire și a părinților și a fraților lui.

De aceia le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse după porunca domniei mele, începând dela vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de dijmă, de cositul fânului, de transport, de călăuze, pe talpe, adică de toate prestațiile și dăjdiile mari și mici, câte se află în țara și în stăpânirea autocrată a domniei mele. Și nimeni să nu cuteze să-i prigonească, nici judecători, nici bircei, nici vinăriceri, nici nimeni altul dintre slugile și dregătorii domniei mele, trimiși după milostenii și după trebile domniei mele, pentrucă cine s'ar încumeta să-i prigonească sau să le dăuneze măcar și cu un fir de păr, un om ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea ca un necredincios și călcător și violator al acestei porunci a domniei mele.

Încă și blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine alege Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din ruda domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește această poruncă a domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească și să-l întărească în domnia lui. Dacă însă nimicește și calcă și risipește, pe acela Dumnezeu să-l nimicească și să-l rușineze și să-l ucidă aici cu trupul, iar în veacurile viitoare sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu alții care au strigat asupra lui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Isus Hristos, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceiace este și va fi în veci. Amin.

Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Pârvul mare dvornic,

jupân Staico logofăt, Danciul comis, Alb stolnic, Dimitru paharnic, Vlădislav spătar, Staico vistiari, Neagu și Radul stratornici și eu gramaticul Radul, care am scris în cetatea de scaun București, luna Septemvrie 11 zile, anul 6998 (1489), indiction 8.

5 † Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete atârnată căzută. Arhive Stat, secț. ist., II/77 (Măn. Govora, VII/2), cu o traducere de G. Peșacov din 1854; Miletić și Agura, p. 131—133. Regeste, Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 73 (Nr. 16); *Cronologia Tabelară*, p. 27 (Nr. 40) și Florescu, *Divane*, p. 65 și 66.

10

175.

București, 2 Octombrie 1489.

Vlad Călugărul întărește mănăstirii Tismana satul Fărcășești cu moara cumpărată de mănăstire dela Dan clucerul pe 2000 de aspri.

15 † Милостивом божіѡм, Іѡ Влѡд коєкода н господинѡ късон
земан Ъггровлахїнскон сынѡ Влѡда великаго коєкоде, двѡт господ-
ство-мн сїе пожелѡнїе господства-мн скѣтомѡ монастирѡ ѡт Тис-
мана, храмѡ н шентелн прѣскѣтѣн кладничице нашен Богородици н
присно дѣкѣ Марїи н чьстнааго н слакнааго еѡ Успенїе н божест-
20 кеним инокѡм шбрѣтацїим се къ скѣтѣн шентѣлан сен, іако да
им ест село зовеѡе Фѡркѡшеци къси н коденица, понеже нх кѡпнише
ѡт жѡпана Дана клачара за хв аспри.

Его радї нм дадох н господство-мн, да им ест къ шчинѡ н
къ шхаеѡ, н не ѡт коєже непотѣкнокено по шризмѡ господства-мн.

25 Екѣдѣтелїе: жѡпан Драгомир Манек, жѡпан Нѣгоє Борчек, жѡ-
пан Драгич Етонков, жѡпан Прѣкѡ велики дворник, жѡпан Етанко
логофѣт, Влѡдїслав спатарѡ, Етанко вистиар, Ялевѡ столник, Ди-
митрѡ пѣхарник, Данчюл комис, Нѣг н Радул постѣлници, Драгон
писѡх вѡкт хшїси. Ѡхторїи к дѡнѡ, къ настоли град Бѡкѡрѣѣѡ.

30 † Іѡ Влѡд кѡєкода, милостїѡ божїеѡ господинѡ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele sfintei mănăstiri dela Tismana,

18. шентелн | шентѣ. 21. н коденица, adaus pe margine. 29. Ѡхторїи | Ѡто. ^х ^р

hramul și locașul preasfintei noastre stăpâne Născătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria și cinstitei și slăvitei ei Adormiri și dumnezeștilor călugări ce se află în acel sfânt locaș, ca să le fie satul numit Fărcășești întreg și cu moara, pentru că le-au cum- 5
părat dela jupânul Dan clucerul pe 2000 de aspri. Deaceia le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și de nimeni neatinse după porunca domniei mele.

Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Pârvul mare dvornic, 10
jupân Staico logofăt, Vladislav spătar, Staico vistier, Alb stolnic, Dimitru paharnic, Danciul comis, Neagu și Radul postelnici, Drăgoi a scris în anul 6998 (1489), Octomvrie 2 zile, în cetatea de scaun București.

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată, căzută. Arhive Stat, sect. ist., II/78 15
cu o traducere de G. Peșacov din 1857. Regeste. Lapedatul *Vlad Călugărul*, p. 73 (Nr. 17); Ștefulescu, *Tismana*, p. 196—197 și Florescu, *Divane*, p. 65.

176.

Fără loc, 7 Ianuarie 1490.

*Vlad Călugărul întărește mănăstirii Tismana și starețului Matei 20
satul Ceaureii, veche moșie a mănăstirii. Cu prilejul unei judecăți Petre jură cu 12 boieri și ia hotarul de jos al satului, dar egumenul jură și el cu 24 de boieri și ia hotarul înapoi. Acest hotar e stabilit, de unde se desparte Rugina din Polog, până unde se varsă în Jiu. Domnul confirmă hotărîrea boierilor jurători. 25*

† Милостивым божиям, Іоу Влად воєвода, сынъ Влада великаго 30
воєвода, дават господство-ми сие повелѣние господства-ми свѣ- томѹ монастырѹ Тисмене, храмѹ прѣчиствна владичице наше Бого- родице и приснодѣвѣки Марини и славнаго ея Ѥспенїе и ченѣшиномѹ ѡцѹ кир Мѡѣю и вѣсем ѡже ѡ Христѣ братїе, ѡко да им сѣят 30
Чесрѣни вѣси, понеже им сѣят стара и права ѡчина. Тако се подиже Петрѹ, тако се закле съ кѣ болѣри, та им 8зе долни хотар. Потом пакѣ се подиже старец Мѡѣю, та се закле съ кѣ болѣри, тако им дадоше хотар ѡт здола, ѡт гдѣ излѣзе Рѣѣнна, ѡт Пологѹ, дорѣ до кле 8даре 8 Жѣаю. Сего радѣ им даде и господство-ми, ѡко 35.

да им ест въ вчина и въ вѣба и ни вът когоже непотѣкноено,
по сризмѣ господство-ми.

Свѣдѣтели: жѣпан Драгомир Манек, жѣпан Нѣгов Борчек, жѣпан
Драгич Етонок, жѣпан Прѣкѣл велики дворник, жѣпан Етанко
5 логофет, Данѣл комис, Ялѣс столник, Димитрѣс пѣхарник, Еладѣс-
лак спатар, Етанко кистияр, Нѣгѣс и Радѣлѣс страторници и азъ
граматикѣс Етан, еже писахъ, мѣсѣца Генаринъ зъ дѣнь, вѣлѣтъ хѣици.

† Io Eлад кивикѣда, милостѣмъ божѣмъ господинѣмъ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod, fiul lui Vlad marele
10 voevod, dă domnia mea această poruncă a domniei mele sfintei
mănăstiri Tismana, hramul prea curatei stăpânei noastre, Nă-
scătoare de Dumnezeu și pururea fecioară Maria și slăvitei ei Ador-
miri și prea cinstului părinte chiar Matei și tuturor celor întru
Hristos frați, ca să le fie Ceaurii întregi, pentrucă le sânt veche
15 și dreapta moșie. Deci s'a sculat Petre, astfel a jurat cu 12 boieri
și le-a luat hotarul de jos. După aceea, iarăși s'a ridicat starețul
Matei de a jurat cu 24 de boieri, astfel i-au dat hotarul de jos,
de unde se desparte Rugina din Polog, până unde se varsă în Jiu.
De aceea, le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă
20 și de nimeni neatins, după porunca domniei mele.

Martori: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui
Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Pârvul mare dvornic,
jupân Staico logofăt, Danciul comis, Albu stolnic, Dimitru pa-
harnic, Vladislav spătar, Staico vistier, Neagu și Radul stratornici
25 și eu gramaticul Stan, care am scris, luna Ianuarie 7 zile, anul
6998 (1490).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată. Arhive Stat, secț. ist., III/79. Cu
o traducere de G. Peșacov din 1846. Publicat în *Magazin ist. p. Dacia*, I, p. 210
30 (traducere). Hașdeu, *Arh. Ist.*, I—1, p. 66. Regeste, Lapedatu, *Vlad Călugărul*,
p. 73; Ștefulescu, *Tismana*, p. 197; Florescu, *Divane*, p. 65—66.

177.

București, 26 Iulie 1490.

Vlad Călugărul întărește jupânului Lațcu, dregător, din casa
35 *domnească și verilor lui, Andrean și Lupul, satele Ohaba, jumătate,*
Pietreni jumătate, ce le au de moștenire și Topești, cumpărat dela
Manea fiul lui Barbu pe 1300 aspri. Satul fusese al lui Stan

*stolnicul care-l dăduse sub Radu cel Frumos lui Stanislav cluce-
rul în schimbul satului Mihăilești. Lațcu se înfrățеște pe toate
moșiile în fața domnului cu verii lui. Prădalica să nu fie; dom-
nului i se dă un cal.*

† Бѣ Христа Бога благовѣрни и благочестїви и Христолюбиви 5
и самодръжавни, Іоу Блад конкода и господинѣ, сынѣ великаго
Блада конкоде, милостїѡм божїѡм и божїем дарованїем шлада-
жцїѡм-ми вѣсеж землиѣ Згрвелахїнскоѣ, ищеже и запаининским
странам, Ямлашѣ и Фаграшѣ херцег благопронзволи господство-ми
своим благим произволением, чистим и свѣтлым срѣдцем господ- 10
ства-ми и даровахъ сии вѣсечастни и благообразни и прѣпочитанни,
иже надъ вѣсклм чьстѣм и дарѡмъ, настожи сїю хрисѣкѣл господ-
ства-ми прѣпочитанномѣ правителю господства-ми, иже вѣ къци
господства-ми, жѣпанѣ Лацко съ сыновѣмъ мѣ и съ братичедѣмъ имъ,
жѣпанѣ Яндрїан и жѣпанѣ Лѣпѣл съ сыновѣмъ имъ, іако да имъ 15
сѣт сѣла зовомѣмъ Гѡхаба половина, конъ Тисмана, и Пїетрѣни поло-
вина, понеже имъ сѣт старѣ и правѣ учинѣ дѣдинѣ. И пакѣ да имъ естъ
Топецїи вѣси, понеже заменише жѣпанъ Станиславъ ключарѣмъ съ
жѣпанъ Станъ столникъ, та даде жѣпанъ Станиславъ ключаръ Станѣ
столникѣмъ Мнѣхїлицїи ѣ мѣсто Топецїѡмъ, ищеже вѣ дни Радѣла 20
конкоде. И пакѣ потомъ нѣхъ и покѣпѣ жѣпанъ Лацко ѡтъ Манѣ сынѣ
Барѣлаѡмъ за хатъ аспри. Потомъ прїидѣ жѣпанъ Лацко прѣдъ господ-
ства-ми, та сѣ зложѣ братичедїимъ, жѣпанъ Яндрїан и жѣпанъ Лѣпѣлъ,
надъ полѣ ѡтъ Гѡхаба, ѡтъ конъ Тисмана и надъ полѣ ѡтъ Пїетрѣни и
надъ вѣси Топецїи, како да сѣ сѣ братїѣ неразделени. И варѣ комѣ 25
сѣ приащїитъ прѣжде сѣмрѣтѣ, а вѣ нѣхъ прѣдалїка да нѣст, нѣ
да естъ вѣставїимъ и господствѣмъ конъ добрѣ.

Того радѣ имъ дадохъ и господство-ми іако да имъ сѣт вѣ учинѣ
и вѣ хѣбѣ, темъ и сыновѣмъ имъ и вѣнчетѡмъ имъ и прѣкѣнѣчетѡмъ имъ
и нѣ ѡтъ когоже непѡтѣкѣнѣено, по вѣризѣмъ господства-ми, почекѣшѣ 30
ѡтъ вѣвчѣмъ вѣмъ и ѡтъ свѣннїего вѣмъ и ѡтъ пчѣларѣства и ѡтъ кѣбѣларѣ-
ства, ѡтъ дїжлїи, ѡтъ вїнѣарїчѣ, ѡтъ глобѣи, ѡтъ покѡзѣ, ѡтъ подѣкодѣ.
рекѣшѣ ѡтъ вѣсѣхъ слѣзѣбаѣхъ и дазѣбаѣхъ великнѣхъ же и малнѣхъ, вѣнко сѣ
нахѣдїитъ вѣ самодръжавнѣи землїи и вѣласти господства-ми. И нѣ-
тѣко да нѣхъ нѣ смѣтѣ бантовѣти тѣхъ сѣлаѣхъ, нѣ сѣдїи, нѣ вїрчїи, 35
нѣ глобѣнїи, нѣ нѣ нѣтѣко ѡтъ болѣри и ѡтъ правїтелемъ господства-
ми посѣлаемнѣхъ по милѡстїиѣхъ и по работѣхъ господства-ми, понеже
тѣко сѣ бѣ покѣсѣл бантовѣти нѣхъ нѣлѣ позѣбѣвїи нѣхъ, ацѣ и вѣлѣсѣ едїи,

то такови имат въсприяти велико зло и вѣрне вът господства-ми, како неѣрник и прѣстѣпник сие покаяніе господства-ми.

Ещеже и закланіе поставлѣ господство-ми, по смърти господства-ми, кого произволи Господь Богъ бити господинъ Елаш-
 5 кон земли въ срѣдечнаго плода господства-ми, или вът сѣродник господства-ми, или по грѣхомъ нашемъ, вът иноплеменик, да аще почитет и понокит и вѣрѣдит сие покаяніе господства-ми, того Господь Богъ да почитет и да вѣрѣдит и сѣхрани вът господ-
 10 стѣкъ его. Аще ли не почитет и не понокит и не вѣрѣдит, нѣ поперет и расипет сие покаяніе господства-ми, тѣмъ Господь Богъ да поразит и да вѣнет вът тѣломъ, а въ вѣдѣщихъ вѣкъ дѣша его и да иматъ вѣстѣемъ съ Юда и съ Иеремъ и съ ижеми Юдене еже възвѣсти на Христа Бога, спаса нашего, крѣкъ его на нѣхъ и на чедоу нѣхъ, еже ест и вѣдетъ въ вѣки. Аминъ.

15 **Свѣдѣтеліе:** жупан Драгомир Ждрице, жупан Нѣгос Борчек, жупан Драгич Стоице, жупан Прѣвѣл дворник, жупан Етанко лого-
 ѡетъ, Данчѣл комис, Ялѣс столник, Димитръ пѣхарник, Елѣдѣсак спатар, Етанко вистѣнар, Нѣгъ и Драгомир страторничъ и азъ Корлатъ
 20 еже писахъ въ столни градъ Бѣсѣрѣци, мѣсѣца Юліи кс дѣнь вѣтъ
хсѣци,

† Іу Еладъ вѣвѣда, милостивъ боживъ господинъ.

† Întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și bine cinstitorul
 și de Hristos iubitorul și autocrat, Io Vlad voevod și domn, fiul
 25 marelui Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dum-
 nezeu stăpânind și domnind toată țara Ungrovlahiei, încă și al
 părților de peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg, a bine-
 voit domnia mea cu a sa bunăvoință, cu inimă curată și luminată
 a domniei mele și am dăruit acest a tot cinstit și cu frumoasă
 30 față și prea cinstit, care este deasupra tuturor cinstelor și darurilor,
 prezentul acest hrisov al domniei mele, prea cinstitului dregător
 al domniei mele, care este din casa domniei mele, jupânului Lațcu
 cu fiii săi și cu verii lui, jupân Andreian și jupân Lupul cu fiii
 lor, ca să le fie satele numite Ohaba jumătate, lângă Tismana,
 și Pietreni, jumătate, pentru că le sânt vechi și drepte moșii, stră-
 35 moșii. Și iarăși să le fie Topești întregi, pentru că a schimbat jupân
 Stanislav clucerul cu jupân Stan stolnicul, de-a dat jupân Sta-

nislav clucerul jupânului Stan Mihăileștii în locul Topeștilor, încă din zilele lui Radul voevod. Și iarăși, după aceea, i-au cumpărat jupân Lațco dela Manea fiul lui Barbul pe 1300 aspri. După aceea, a venit jupân Lațco în fața domniei mele, de a așezat pe verii lui, jupân Andrian și jupân Lupul, peste jumătate din Ohaba, de lângă Tismana, și peste jumătate din Pietreni și peste toți Topeștii, ca să-i fie frați nedespărțiți. Și oricui s'ar întâmpla mai înainte moarte, iar la ei prădalica să nu fie, ci să fie celor rămași și domniei mele un cal bun. 5

De aceea le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă, lor și fiilor lor și nepoților lor și strănepoților lor și de nimeni neatins, după porunca domniei mele, începând de vama oilor și de vama porcilor și de albinărit și de găletărit, de dijme, de vinărici, de gloabe, de transporturi, de călăuze, adică de toate slujbele și dăjdiile mari și mici, câte se află în țara și stăpânirea autocrată a domniei mele. Și nimeni să nu cuteze să prigonească acele sate, nici judecători, nici bircei, nici globnici, nici nimeni dintre boierii și dintre dregătorii domniei mele trimiși după milostenii și trebile domniei mele, pentru că cine s'ar încumeta să-i prigonească sau să le dăuneze, chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie dela domnia mea, ca un necredincios și călcător al acestei porunci a domniei mele. 10 15 20

Încă și blestem așează domnia mea, după moartea domniei mele, pe cine voește Dumnezeu să fie domn al Țării Românești, din rodul inimii domniei mele, sau din rudele domniei mele, sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă cinstește și înnoește și întărește această poruncă a domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească și să-l păzească în domnia lui. Dacă nu cinstește și nu înnoește și nu întărește, ci calcă și risipește această poruncă a domniei mele, pe acela Dumnezeu să-l lovească și să-l ucidă aci cu trupul, iar în veacurile viitoare sufletul lui și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu acei Iudei care au strigat asupra lui Hristos Dumnezeu, Mântuitorul nostru, sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceiace este și va fi în veci. Amin. 25 30

Martorii: jupân Dragomir Udriște, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Părvul dvornic, jupân Staico logofăt, Danciul comis, Albu stolnic, Dimitru paharnic, Vladislav 35

spătar, Staico vistier, Neagu și Dragomir stratornici și eu Corlat care am scris în cetatea de scaun București, luna Iulie 26 zile, anul 6998 (1490).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- 5 Original pergament, pecete atârnată, căzută. Arhive Stat, sect. ist., III/58 (Mân. Tismana, II/2), cu o traducere de G. Peșacov din 1844. B. P. Hașdeu, *Arh. Ist.*, I—1, p. 5—6; Ghibănescu, *Surete*, I, p. 232. Regeste. Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 73 (Nr. 20); Florescu, *Divane*, p. 66.

178.

10

București, 12 Aprilie 1490.

Vlad Călugărul întărește lui Dragomir și fiilor lui satul Pârșani întreg cumpărat dela Manea fiul lui Nemiș pe 800 de aspri. Domnului i se dă un cal.

- † Милостиѡм божіѡм, Іѡ Влѡд кѡекода и господинъ късен
15 земли Угровлахіискон, сынъ Влѡда великаго кѡекода, дакат господ-
ство-ми сие повелѣніе господства-ми Драгомирѡ и съ сыноѡи мѡ,
іако да имъ ест Пършани къси, понеже кѡпи ѡт Милѣ сына Нѣми-
шка за ѡ аспри и господство-ми дадоше кон. Сего радѣ мѡ дадохъ
20 и господство-ми да мѡ ест въ вчинѡ и къ вхѡбѡ и ни ѡт когоже
непотжкновено по реч господства-ми.

- Сѣѣдѣтелѣ: жѡпан Драгомир Манек, жѡпан Нѣгоє Борчек, жѡ-
пан Драгич Стоикѡк, жѡпан Прѣвѡ велики дворник, жѡпан Станко
логовет, Влѡдїсѡлк спатар, Станко кистіѡр, Димитрѡ пѣхарник,
Іѡлѡ столник, Данчѡл комис, Нѣг и Родѣ страторници, писа ѡ
25 градъ Бѡскрѡци, вѡлѣтъ хѡци, мѡсѣца Іѡприліи вѣ дѡнъ.

† Іѡ Влѡд кѡекода, милостїѡ божїѡ господинъ,

- † Cu mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod și domn a toată
țara Ungrovlahiei, fiul lui Vlad marele voevod, dă domnia mea
această poruncă a domniei mele lui Dragomir și cu fiii lui, ca să
30 le fie Pârșanii toți, pentrucă i-au cumpărat dela Milea fiul lui
Nemiș pe 800 de aspri și domniei mele i-au dat un cal.

De aceia le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de
ohabă și de nimeni neatins după spusa domniei mele.

24. столник | ^{А Н}стѡнн. 25. Іѡприліи | ^Ид.

Martorii: jupân Dragomir al lui Manea, jupân Neagoe al lui Borcea, jupân Drăghici al lui Stoica, jupân Pârvul mare dvornic, jupân Staico logofăt, Vladislav spătar, Staico vistier, Dimitru paharnic, Alb stolnic, Danciul comis, Neagu și Rodea stratornici, s'a scris în cetatea București, anul 6998 (1490) luna Aprilie 12 zile. 5

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Original pergament, pecete aplicată. Arhive Stat, secț. ist., III/81 (mă-năstirea Brâncoveni, V/1), cu o traducere de Z. Nenovici din 1860. Copie slavă din Arhive Stat, *Condica Brâncovenească*, nr. 267, f. 26 v. (fără dată). Miletić și Agura, p. 131. 10

179.

București, 12 Aprilie 1490.

Vlad Călugărul întărește mănăstirii Govora și egumenului Doro-tei balta Pirot și Lișteva și gârla dela Cuibul Vulturului până la Pirot. 15

† Милостіѡм божіѡм, Іѡ Влاد конкода, сынъ Влада великаго конкоде и господинъ късен земли Оуггровлахійскои, дават господ-стко-ми сѣе покелѣніе господства-ми црѣкки и скѣтїе шбитѣли монастирь зоколоми Гокора, храмъ Зененїе прѣскѣтїе, чистен владичицѣ наше Богородици, присно дѣки Марїе, їерсменъ Доротею и 20 кѣсел иже ѡ Христе братїям иже живет кѣ скѣтел монастире, іако да им ест блато зоколи Пиротъ и Лицѣкка и грѣла ѡт Ърлока Гнездо даже до Пирот. Сего радї им дадох и господство-ми, іако да мѣ ест кѣ шчинѣ и кѣ шхабѣ и кѣ пицѣ скѣтим иноком и ни ѡт когоже непотѣжкокино, по реч господства-ми. И нихто да их не смѣет бантѣвати, понеже тїю се би покѣсиа бантѣвати их или за- 25 бакити их, а тоган чловѣкка имат кѣспрїяти велико зло и шргїю ѡт господства-ми, ино нест.

Пис кѣ настолни град Бѣкшрѣци, месѣца Априлїи кї, влѣт хшцци,

† Іѡ Влاد конкода, милостїѡм божїѡм господинъ. 30

† Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voevod, fiul lui Vlad marele voevod, și domn a toată țara Ungrovlahiei, dă domnia mea

19. чистѣн | чтѣн. 29. Априлїи | а. п

- această poruncă a domniei mele bisericei și sfântului locaș, mănăstirei numite Govora, hramul Adormirii preasfintei, curatei stăpânei noastre, născătoare de Dumnezeu, pururea fecioarei Maria, egumenului Dorotei, și tuturor celor întru Hristos frați
- 5 care trăesc în sfânta mănăstire, ca să le fie balta numită Pirot și Lișteva și gârla dela Cuibul Vulturului până la Pirot. De aceia le-am dat și domnia mea ca să le fie de ocină și de ohabă și pentru hrana sfinților călugări și de nimeni neatins, după spusa domniei mele. Și nimeni să nu cuteze să-i prigonească, pentru că cine s'ar
- 10 încumeta să-i prigonească sau să-le dăuneze, iar acel om va primi mare rău și urgie dela domnia mea, altfel nu este.

S'a scris în cetatea de scaun București, luna Aprilie 12, în anul 6998 (1490).

† Io Vlad voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

- 15 Original hârtie, pecete aplicată căzută. Arhive Stat, secț. ist., III/82 (Măn. Govora, XXIII/1), cu o traducere de G. Peșacov din 1848. Publicat de Miletić și Agură, p. 131. Regest, Lapedatu, *Vlad Călugărul*, p. 73 (Nr.19)
-

ADDENDA ET CORRIGENDA

La p. 10 rând 13 în loc de κεφαλα citește κεφαλα

» p. 11 nota, adaugă: Damian. P. Bogdan, *Diplomatica slavo-română din secolele XIV și XV*, (Biblioteca Revistei Istorice Române II), București, 1938, p. 133.

» p. 31 rând 20 în loc de *consectandis* citește *consecrandis*.

» p. 39 » 23 » » » Дѣпакѣ » Дѣнакѣ

» p. 55 » 9 » » » Бѣгданѣци » Бѣгданѣци

» p. 55 » 34 » » » хз... » хs...

» p. 68 » 31 » » » хз... » хs...

» p. 84 » 10 » » » 27 Decembrie 1408—1418 citește 27 Decembrie 1408—1417, actul fiind datat numai cu ziua și luna, termenul ultim nu poate fi 1418; (anul morții lui Mircea), căci marele domn moare la 31 Ianuarie, după analele sârbești (Cf. D. Onciul, *Mircea cel Bătrân*, p. 25).

La p. 98 rând. 32 în loc de благодѣтельство citește благодѣтельство

» p. 108 » 11 » » » великихъ » великихъ

» p. 124 » 4 » » » вѣри » вѣри

» p. 143 » 14 » » » глобы » глобы

» p. 170 » 2 » » » скѣтаа » скѣтаа

» p. 179 » 11 » » » смѣти » смѣт

» p. 204 » 21 » » » Бистрици » Бистрици

» p. 231 » 23 după Vlad adaugă (sic!), greșală a copistului pentru Vladislav.

» p. 287 rând 3 în loc de Борчек citește Борчек

» p. 306 » 10 după скрѣнит adaugă и.

» p. 315 » 20 în loc de хз... citește хs.

» p. 325 » 24 » » » Domnei » Doamnei.

R É S U M É

La présente collection comprend les actes historiques de la principauté de Valachie depuis le plus ancien (1369) jusque vers la fin du XV-ème siècle (1490). On a groupé dans ce volume les actes de caractère interne, c'est à dire ceux qui sont émanés de la chancellerie valaque, s'adressant tant aux personnes qu'aux communautés du pays, surtout des privilèges de propriété foncière, les actes diplomatiques et les lettres commerciales adressées au dehors des frontières étant réservés pour un autre volume.

Exception faite d'un très petit nombre d'actes en latin, tous les documents de Valachie de cette période sont écrits en langue slave ecclésiastique, version médio-bulgare. Il est vrai qu'à défaut des originaux, l'éditeur a été obligé de publier aussi un certain nombre de traductions roumaines datant des XVII-ème et XVIII-ème siècles. Mais pour la plupart des pièces publiées, les originaux ont été conservés, notamment dans la collection des Archives de l'État de Bucarest, qui comprend actuellement les anciennes archives des couvents de Valachie, dans la collection de l'Académie Roumaine et dans plusieurs collections particulières.

Plusieurs de ces documents (plus de la moitié) n'étaient pas inédits, mais les éditions étaient dispersées dans des publications presque inaccessibles, pour la plupart dans des périodiques et étaient dues à des dilétantes. La majorité des éditions antérieures ne comporte d'ailleurs pas de traductions (collections de Miletic et de Venelin). Tous les textes et les traductions déjà publiés ont été sévèrement revus d'après les originaux. En outre, près de la moitié de notre collection est constituée par des documents inédits. On a ainsi un « codex diplomaticus » complet des documents valaques de 1369 à 1490, qui sera suivi par un second volume comprenant les documents de caractère

interne des années 1491 à 1508, ainsi que les index pour les deux volumes.

L'importance de ces documents pour l'histoire roumaine et même pour l'histoire de sud-est de l'Europe est incontestable. Ce sont les plus anciennes sources internes de l'histoire de l'État Valaque et en même temps les plus importantes.

La chronologie des règnes des princes de Valachie et des changements des capitales peut être établie solidement par la critique historique uniquement sur cette base. À ce propos notons que les deux premiers chrysobulles datés des nouvelles capitales du pays: Târgoviste (vers 1408—1418) (Nr. 29) et Bucarest (Nr. 98) se trouvent dans cette collection et étaient jusqu'à présent inédits. Mais c'est surtout pour l'histoire des institutions politiques, sociales et fiscales que ces documents sont une source de première importance. Les titres et les fonctions des anciens grands dignitaires de Valachie, imités d'après ceux de Byzance, des Slaves du Sud et de Hongrie, ressortent de ces actes, de même que l'organisation de la justice du pays. D'autre part on peut parler dès à présent de la forme féodale de la vie économique, sociale et même politique des Roumains à cette époque. À ce sujet les auteurs des études publiées jusqu'à présent ne possédaient pas encore tous les éléments du problème. Signalons par exemple, le document Nr. 157 de 1486 (inédit) sur la suprématie féodale concédée à certains grands dignitaires par le prince sur une région de l'Olténie. Le problème du retrait des bénéfices à l'extinction de la souche masculine (*pradalica*) (voir Nr. 154, inédit) reçoit de nouvelles contributions documentaires, ainsi que celui du servage aux débuts de la vie politique de la Valachie. Le document Nr. 29 (inédit), qui date des premières années du XV-ème siècle donnera lieu certainement à de nombreuses interprétations et discussions à ce propos.

L'institution des *Knezi* reçoit elle aussi de nouvelles précisions (par exemple le Nr. 159 sur les chevaux dûs au prince à la mort des *knezi* et le Nr. 78 (1441) sur les *knezi* d'Izvorani et leur obligations fiscales).

La géographie historique recevra aussi des lumières de cette collection. La dispersion de l'élément humain en Valachie au Moyen-Age, l'histoire locale des différentes régions est richement exemplifiée. On peut constater la dispersion de la population

roumaine dans toute la plaine valaque et, ce qui était moins connu, même dans la région marécageuse de la vallée du Danube, où se trouvait à cette époque un très grand nombre de villages reliés par le commerce du poisson aux régions des montagnes et aux grandes villes. (voir notamment les documents Nr. 20, 42, 138). Ceci pose encore une fois la question de l'habitat des Roumains au Moyen-Âge, qui ne paraît pas avoir été réduit uniquement aux régions des Carpathes, comme le veulent certains historiens.

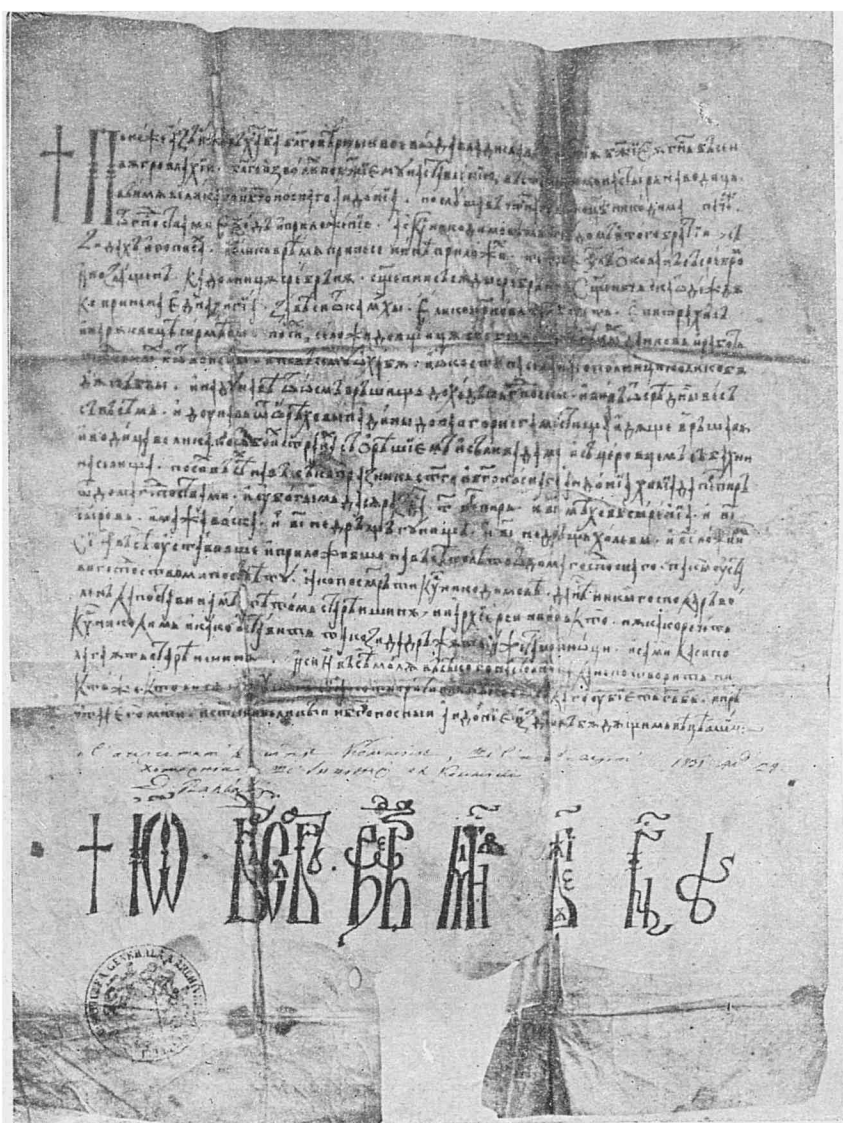
L'histoire des routes commerciales, des douanes de frontière et des octrois appartenant aux villes reçoit aussi sa contribution.

Il est inutile d'insister sur l'importance de ces documents du XIV-e et XV-e siècles pour l'histoire de la langue slave de Valachie, qui tout en étant nettement de version médio-bulgare, constitue pourtant un dialecte à part, à cause des influences serbes et même roumaines.

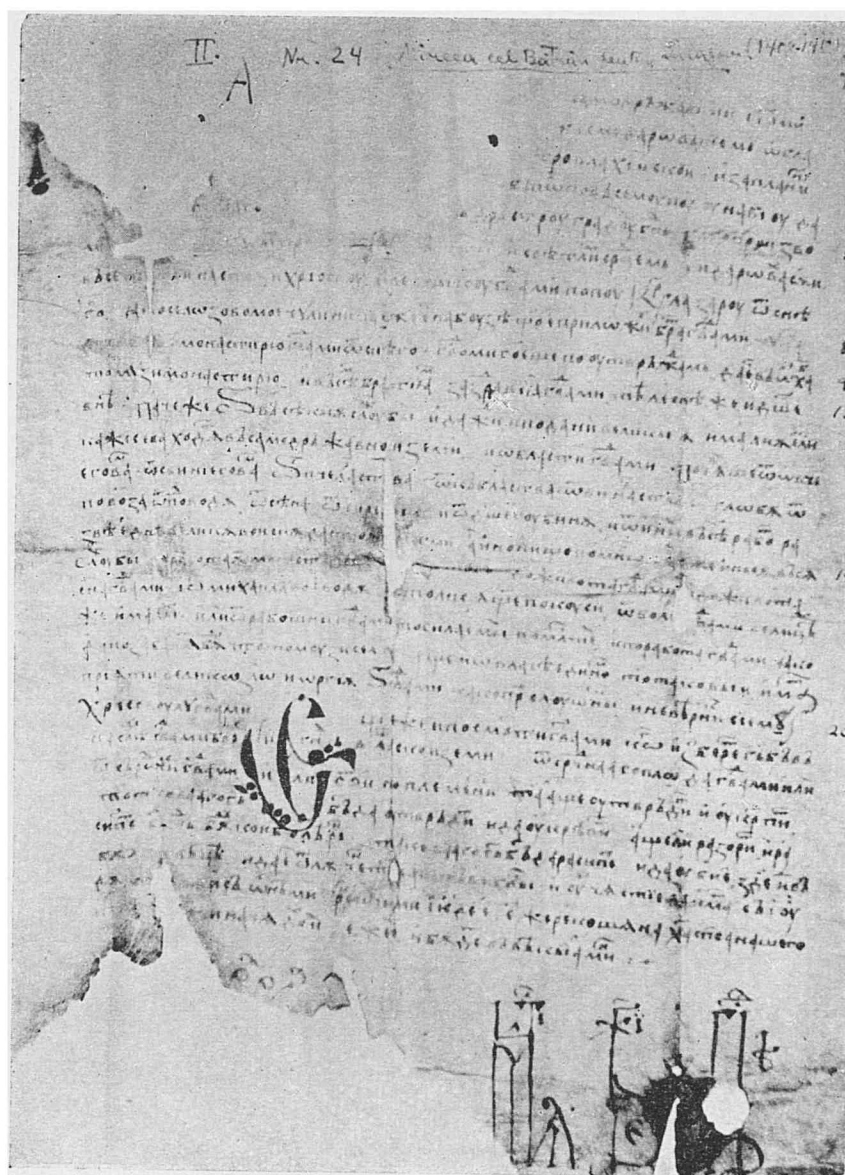
Les éléments roumains dans les textes slaves du Moyen-Âge valaque sont d'autant plus précieux, qu'il n'existe pas à proprement parler de textes roumains de cette époque. Ils seront recueillis dans un index spécial à la fin du second volume.

Nous n'avons mentionné que quelques uns des problèmes, pour lesquels ce riche matériel historique forme une source de premier ordre. Il va sans dire que toutes les grandes lignes de l'histoire intérieure de la Valachie sont plus ou moins représentées dans ces documents.

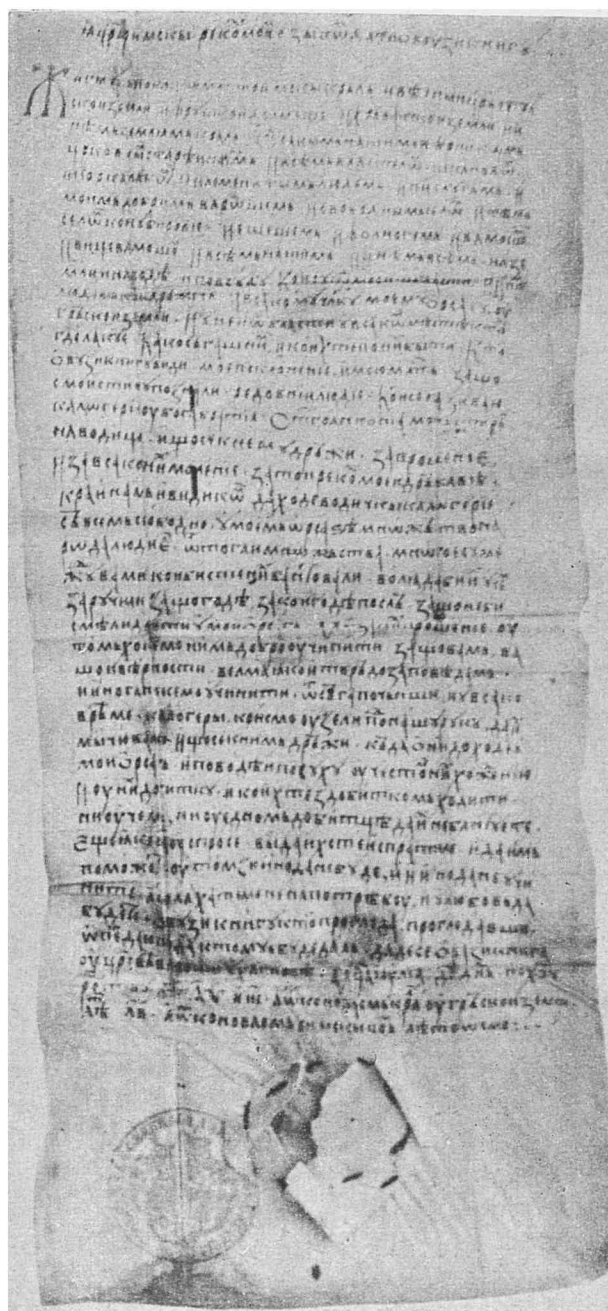
Nous espérons donc qu'ils contribueront à éclaircir maint aspect encore obscur de notre histoire.

I. — Nr. 4. Vladislav pentru Vodița (1369—1376).

II. — Nr. 24. Mircea cel Bătrân pentru Snagov 1408—1418.

III. — Nr. 37. Impăratul Sigismund. Hagenau, 14 Iulie 1418.

TABLA DE MATERII:

	<u>Pag.</u>
<i>Introducere</i>	5
<i>Prescurtări-bibliografie</i>	13
<i>Lista documentelor</i>	18
<i>Prescurtările mai obișnuite în documentele muntenești</i>	28
<i>Documente</i>	31
<i>Addenda et corrigenda</i>	397
<i>Résumé</i>	399

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
B U C U R E Ș T I , 1 9 3 8

